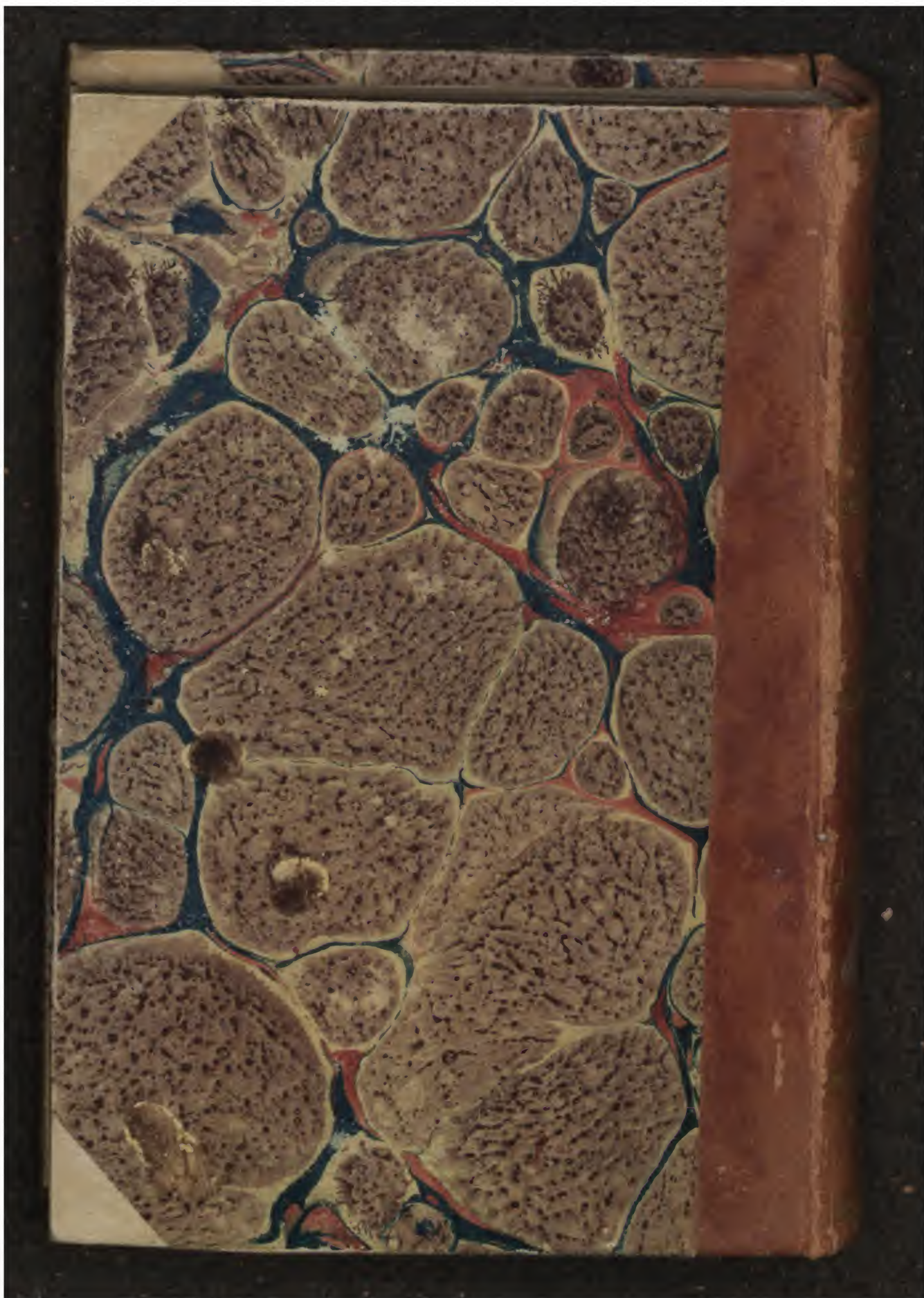

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

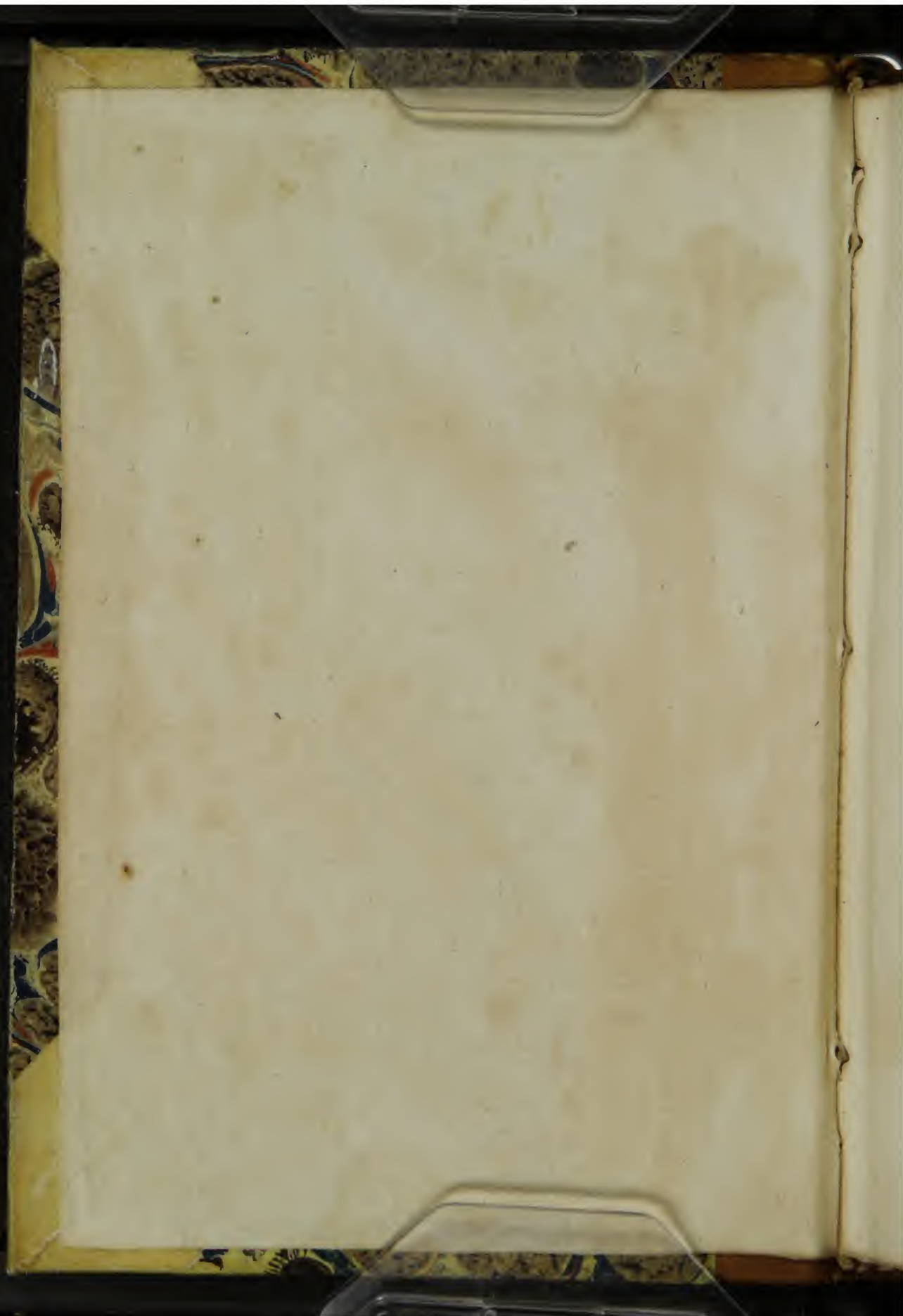
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

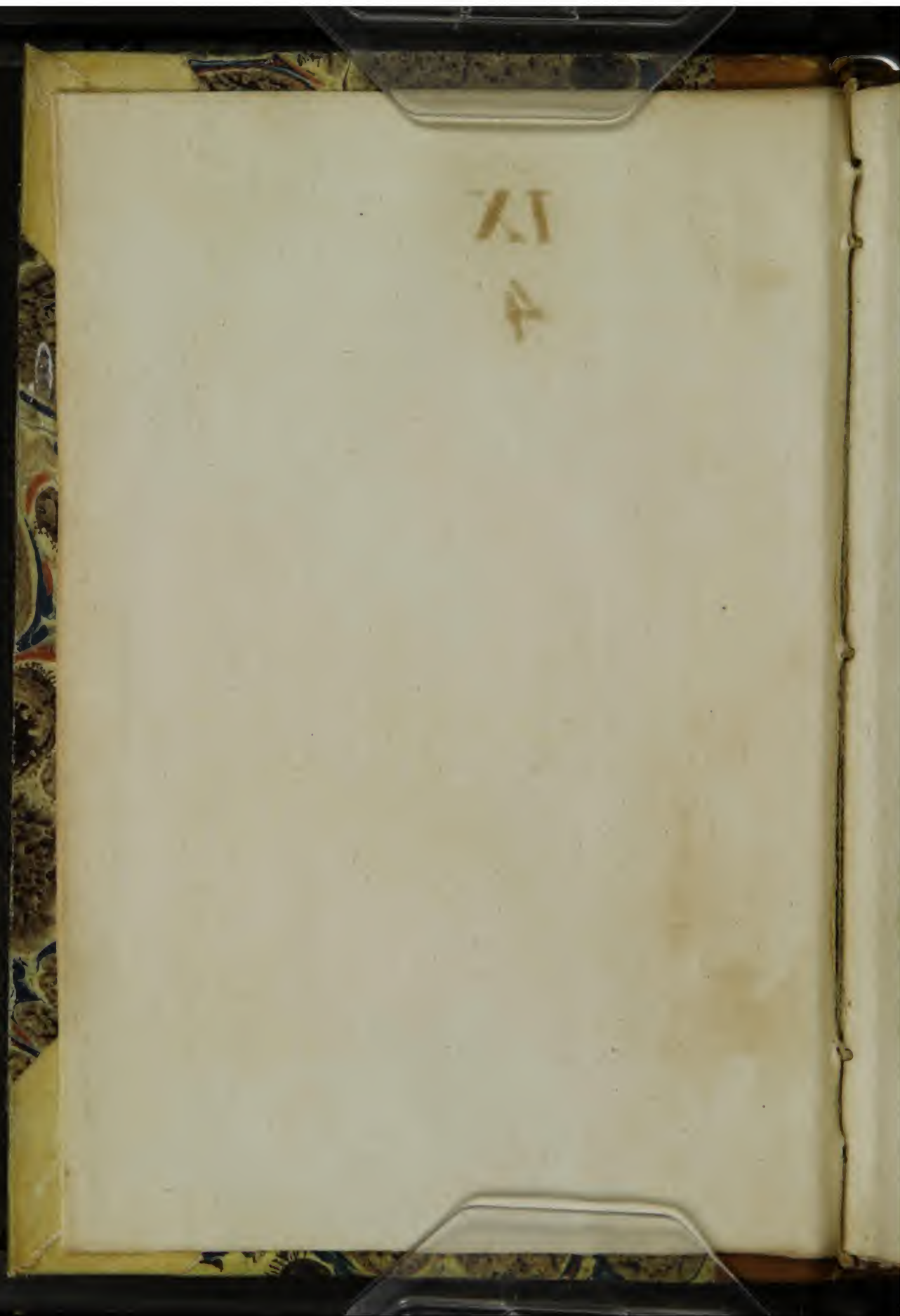

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

IX

4

**Defecerunt Reuerendissimi Antonini ar
chiepiscopi flo. ordinis predicatorū.
necnon cum aliquibus conclu
sionibus ac decisionibus
in foro conscientie
nuper reprints
et impressis**

reuerentia et caritate
et obsequio et
fidelitate et
in omni
in hoc
in hoc
in hoc

Incipit sumula confessiona-
lis utilissima: in qua agit quo
modo se habere debeat con-
fessor erga penitentem in co-
fessionibus audiendis: quam
edidit reuerendissimus vir ac
in Christo pater dominus fra-
ter Antoninus archiepiscopus florentinus
ordinis fratrum predicatorum.

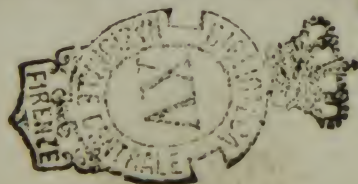

Scrutantes
scrutinio
Psalm. lx
iij. Scruti-
nium quidem
est confessio
vel inquisitio in quo et penitens
scrutatur conscientiam suam: et
confessor cum eo. Scrutans er-
go est confessor qui in hoc potest
tripliciter deficere: quia vel per
malitiam absoluendo. quem scit
non posse: vel per ignorantiam.
nesciendo discernere inter le-
pram et lepraam: et quem possit vel
non possit absolvere: vel per in-
firmitatem conscientie inde su-
mendo occasiones malorum ex
auditu dum in caute se habet.
Vnde Augustinus de penitentia. di. vi. c. i.
Caueat spiritualis iudex: ut si
cut non commisit crimen nequi-
tie: ita non careat munere sciencie.

Ex quibus verbis innuit:
quod confessor siue sacerdos. de-
bet habere ista tria ex auctori-
tate Augustini. pallegata. Primo
potestate in foro conscientie: ut
sit iudex spiritualis. Secundo
conservare puritatem vite sue:
ne committat crimen nequicie.
Tercio habere sufficientem sci-
entie claritatem: ut non careat
munere scientie.

De potestate seu auctori-
tate confessoris: et quomodo possit vel non
possit audire confessiones. Cap. i.

Quandam primo est quod
non sacerdos: et si pos-
sit audire confessiones in
casu mortis. non tamen absol-
vere potest: alias si absoluit ut sa-
cerdos indicatur: secundum
quosdam incurrit irregularita-
tem: sicut si celebraret. Hoc ta-
men est dubium: quia non est in iu-
re expressum sicut de celebran-
te: unde non videtur irregularis.
Extra de sen. excō. c. Is qui.
lib. vi. Ibi. n. dicitur quod non incur-
rit quis irregularitatem propter
aliquod delictum: quando non est in
iure expressum: et confessus tali
non sacerdoti tenetur iterum con-
fiteri: ratio est quia solis sacerdo-
tibus dictum est: quorum remi-
seritis peccata: etc. Jo. xx. Nec tamen

a quolibet sacerdote pōt quis
absoluit: s; a pprio aut altero
de licētia ei⁹. Vnde dicit de
pe. 7. remiss. in. c. Dis. q; quili-
bet semel in āno cōfiteat oia
peccata sua pprio sacerdoti: 7
de pe. di. vi. c. Placuit: rō est:
q; nō pōt quis soluere vel li-
gare eū: qui sibi cōfiteretur: nisi
habeat iurisdictionē sup eum.
Si autē sit proprius p̄latus 7
nō sacerdos: sicut curatus: 7
epus nō sacerdos: pōt absol-
uere per aliū cōmittendo hoc
alteri. ¶ Sed nota q; pprius
sacerdos aliter intelligit cum
dicit: q; qlibet debet confiteri
proprio sacerdoti: 7 aliter cu-
dicit: q; de licentia proprii sa-
cerdotis pōt alteri confiteri.
Mā in primo casu dicit ppri-
us sacerdos: quicūq; hēt po-
testatē absoluēdi ordinariam
vel delegatā: siue sit cōis: siue
sit singularis: q; actor segtur
for rei: s; est in electione eius
quē for de multis sequat: ni-
si sit actio realis in qua sequi-
tur for rei de qua agit. Et q;
in foro p̄nie idē est actor 7 re-
us: inde est q; idē seipsus pōt
accusare corā quocūq; cōfes-
sore de oib⁹ qui illū possit ab-
soluere de cric vbiq; com-

misso: q; huiusmodi absolu-
tio. nō respicit territoriū: sicut
alia: rōne rei vel delicti. pro-
pter qd dicit Host. q; qlibet
habet tres saccrdotes pprios
ordinarie. s. curatū de cui⁹ par-
rochia est: ep̄m suū 7 papam.
Sed in scdo casu pprius sa-
cerdos de cuius licētia pōt al-
teri cōfiteri: intelligit strictius
ille qui de iure suo ordinario
hoc hēt: non ex cōmissione: 7
sic intelligit. c. Dis. vtriusq; se-
rus equoce loquit: de pprio sa-
cerdote scdm oēs. ¶ Max cō-
stat q; ad implendū illud prece-
ptū de cōfiteōdo semel in an-
no oia petā sua proprio sacer-
doti: ita sufficit confiteri vica-
rio curati: sicut ipsimet cura-
to: 7 tñ ad cōfiteōdū alteri. nō
sufficeret accipe licentiam ab
eius vicario: sicut sufficeret ab
ipsomet curato. Vñ respectu
primi vicarius est pprius sa-
cerdos: s; nō respectu secūdi.
vnde 7 si possit q; cōfiteri vi-
cario curati: tamē ipse vicari-
us non potest dare licentiam
illi q; alteri confiteatur. Hec
De. de pal. in. iij. distin. xvij.
questione. iij. ar. ij.
¶ De ordinario cōfessore quo
ad ecclesiasticas p̄sonas. cap. ij.

Fiendū est q̄ papa. q̄a non habet superiorem a x̄po: nec a p̄cilio quo usq; hēt p̄p̄riū cōfessorem quē duxerit eligendū: qui auctoritate x̄pi potest eū absolue vel ligare in foro p̄niali: non autē in foro exteriori q̄a ipse non potest ligari vinculo excoicationis a quo indigeat absolui: p̄pter hoc non op̄z a x̄po sibi committi. Quia tamen potest ligari vinculo peccati sicut et alii propterea indiget remedio sicut et alii: q̄a nec x̄ps dimisit eum sine remedio: ideo hoc cōcessit ut sicut a principio glibet poterat quēlibet volentē se sibi subijcere absolueret: ita et nūc quo ad illū qui nulli est subiectus sic papa. ¶ Si vero excoicat eligatur in papā. ante q̄m consentiat sup̄iorē hēt a quo absolui potest: sed si prius assentiat: absolui postea nō potest s; nec indiget: q̄a nulli legi subest. Unde lex positiua: q̄ ardet excoicatū a cōione fidelium et p̄ceptione et collatiōe sacramentorum ipsum non ligat: p̄p̄ qd excoicatio non impedit electū nec electionē ipsaz. Qui vero sūt de familia pape: ha-

bent summū p̄nariūz p̄p̄riū sacerdotē cū papa: quia nulli alij subsunt. Secus est autē de capellanis eius: q̄ per mūdum sunt dispersi: qui p̄pter hoc non sunt ab alijs exēpti. ¶ De cardinalibus autē qui sunt episcopi. ipsi non minus habēt q̄ alij ep̄i: q̄. s. libē p̄nt eligere. Idē si sunt legati: q̄a sunt prelati vel exēpti. Si vero sunt simplices cardinales nec ep̄i: nec legati: dīc. Ad ost. eos non habere nisi papaz et summū p̄nariūz. Et quāvis immediate sint sub papa. et per consequēs exempti. nō tamē possunt sibi eligere cōfessore sine ipsi aut summi penitentiarij licētia. q̄ non sunt prelati. s; coadiutores prelati et pastores. licet sint p̄sbyteri cardinales. ideo tutū est q̄ habeāt licentiam a papa. Familiave ro commensalis eorū. de licētia eorūdem cardinaliūz possunt sibi eligere cōfessorem quia de cōsuetudine sunt subditi eis siue sacerdotes sint siue nō: v̄l forte summus penitentiari⁹: est quasi curatus respectu omniūz māsionarioz curie pape: quorū ipse papa ē quasi ep̄us p̄p̄ri⁹. Nec De.

de pal. i. iij. di. xvij. q. iij. ar. ij.
Contrariarum: archiepiscopi: episcopi:
 habent proprios sacerdotes su-
 os immediate superiores: ut epi-
 scopus archiepiscopum: ille prima-
 tem: ille patriarcham: ille papam:
 et hoc nisi sint excepti. Nihil-
 ominus omnes isti possunt sibi elige-
 re confessores. Extra de peni. et
 remis. c. fi. qui possunt eos absol-
 uere non solum de occultis: sed
 etiam de manifestis: et notorijs
 etiam archiepiscopo inuito: et etiam a
 vinculo excommunicationis maio-
 ris et minoris: et mutare vota:
 et relaxare iuramenta: et omnia
 alia propter que non esset consu-
 lenda sedes apostolica: licet Hostien-
 sis. dicat contrarium: et illud
 contrarium tenet frater Barto-
 in pisanella: confessio. iij. di. xvi.
 Nec obstat quod in illo. c. fi. non
 fit mentio nisi de absolutioe a
 peccatis: quod cum intentio pape
 sit ipsis episcopis quibus esset gra-
 ue semper ad archiepiscopum recur-
 rere et grauius ad papam: ita pro-
 uidere eis per confessores ab
 eis electum. sicut primum est in
 superioribus episcoporum: per ipsos
 episcopos: Ideo de omni peccato
 et vinculo de quo potest episcopus
 absolueret inferiores: et electus
 ab eo potest ipsum absolueret et in

omni casu in quo potest episcopus
 dispensare cum inferiori: et ille cum
 episcopo: quod ubi eadem ratio et idem
 ius. Et sicut bene dicit Hosti-
 us. Istud privilegium non perdit
 per hoc quod venit Romam: quod
 ibi non distinguitur ubicumque
 sit: sed si desinit esse episcopus: puta
 quod cedit loco et dignitati de li-
 centia pape forte perdit privile-
 gium datum episcopis: quod ipse non
 plus habet episcopi dignitatem. Si
 vero cedit loco et non dignita-
 ti: non perdit. Ratio qua aliqui
 probant. quod confessor ab episcopo ele-
 ctus non potest cum absolueret a
 vinculo excommunicationis est: quod non
 habet potestatem nisi ex electio-
 ne episcopi. Sed ad hoc responde-
 tur: quod non ab episcopo eligente: sed
 a iure committente. habet pote-
 statem iste sicut qui eliguntur
 ab illis: qui per litteras peni-
 tentiariorum habent: quod possint
 sibi eligere confessorem ab ipsis
 penitentiarijs: et non ab eligenti-
 bus habet auctoritatem. sicut
 cum episcopus committit fratribus
 quos prior eligit: ipsi sunt co-
 missarii prelatorum non eligenti-
 um. Et quod etiam dicunt. quod si il-
 le electus ab episcopo in confessorē
 esset excommunicatus minori nunquam
 cum eligeretur ad hoc: posset

absolvere: quia ligatus minori
licet possit conferre sacramenta
non tamen eligi. Respondet quod
non valet istud: quia intelligitur de
electione iuris ad dignitatem:
Immo et si quando ab episcopo eligi-
tur confessor: essent tunc ambo
ipse et electus ligati maiori: ad-
huc non impediret factum: dum
modo electus ille qui absolvit:
non sit ligatus maiori nec su-
spensus. Nec. De. de pal. in
iii. di. xvij. q. iij. ar. ij. Et. Pre-
lati etiam exempti. habent si-
cut privilegium cum episcopis in eligen-
do libere confessorem. Ma. ex
quo sunt exempti et prelati: sicut
multi sunt abbates: ex hoc ip-
so habent istud privilegium: quia
grave esset eis semper adire pa-
pam novum: pro licentia confiten-
di. Si autem sic sunt exempti quod
non prelati: non habent istud pri-
vilegium. Verbigraria. Quod est
subditi collegii exempti. secu-
lares vel regulares. quod est ex-
emptum in capite et in membris
Mi. n. immediate suis prelati
confiteri possunt: non alijs nisi de li-
centia ipsorum. Si autem sic sunt
exempti quod citra papam. nec de ca-
pitulum nec propositum habent: qui habeat
curam ipsorum: et ad hoc non possunt si-
bi eligere: sed petant hoc ipsum a pa-

pa vel eius priorario: cum alias
nullus possit eos absolvere.

¶ Similiter abbatissa quavis
iura episcopalia exerceat ponendo
officiales. nisi in hoc habeat
speciale privilegium alias quantum
cumque excepta non possunt hoc habere
quia non est prelata nec prelatissa
cum non habeat claves iurisdic-
tionis. Et quod eius officialis ex-
coicatur. quod per se ipsa non potest:
non est auctoritas ipsius: sed
pape. Similiter quicumque preest
quibuscumque et dimissio alteri
us: et est delegatus: non possunt
dicti prelati. Unde quantumcumque
quod exemptus quia tamen non est pre-
latus: non habet hoc privilegium
um: puta superior in religio-
ne: vel prior non conventualis:
aut conventualis sub abbate: non
per electionem: sed ab ipso ab-
bate ex consilio seniorum positus
vel institutus. nisi forte quan-
do mortuo abbate vel priore
ipsi fuerint quasi ordinarij: quia
tunc actio subrogata. habet privi-
legium eius in loco cuius sub-
rogatur. Sed prior qui per ele-
ctionem canonicam instituit pre-
latus est: et ideo si est exceptus
habet idem privilegium: propter quod non
oportet quod confirmas det sibi
potestatem eligendi confessorem

Prima pars

sicut nec confirmans vel cō-
secrans ep̄m. Nec obstat de
cretalis. Ne pro dilatiōe. eē
de pe. et re. Istud. n. priuilegiū
de eligendo confessorē: eqli-
ter concedit episcopis et mi-
norib⁹ prelatiis exēptis. Vn-
de cū episcopi licet imediate
subsint archiep̄is: nihilomi-
nus sine eorum licentia hoc
pnt etiā qui sunt non exēpti:
ergo et p̄ores hoc possunt licz
subsint abbatib⁹ vel maiori-
bus sine licētia eorū cum sint
ordinarij. Si aut sunt in di-
gnitate constituti: nō tamē p̄-
lati: sicut cantor: thesaurari⁹:
sacrista: et hmoi persone non
hnt priuilegiū q̄uis exempti.
Et si vero eēnt p̄lati: sed nō
eēnt p̄lati in foro p̄niali: sicut
sunt archidiaconi de pari cō-
currētes cū ep̄is in foro cāz
adhuc nō puto eos hēre hoc
priuilegiū: s; solos p̄latos. hoc
dico qui hnt curā aiaz. Sic
āt dixi de ep̄is: q̄ q̄diu sunt
ep̄i: quo ad dignitatē retinēt
hoc priuilegiū: ita et de istis
q̄diu sunt in prelacione: et si
militer electus ab eis potest
agere: cū eis absoluēdo et di-
spēsando q̄qd posset episco-
pus si ei subessent. Sic elect⁹

ab episcopo potest tantū quā-
tū archiep̄s: excepto i snia la-
ta a supiori contra eos: puta
ab archiepiscopo contra sus-
fraganeū suū: ab abbate con-
tra priorē conuentualem sibi
subditū. ab huiusmodi. n. non
potest absoluerē electus talis
confessor. Quicūq; eni pōt
eligere vno electo siue mor-
tuo: siue non mortuo: potest
aliū mutare ad placitū: et
eoipso q̄ talis q̄ potest eligē
confiteat alicui: v̄ ipsū elige-
re: q̄a plus est factis et mētis
intentione eligere: q̄ verbis
iij. q. vi. c. i. et de ma. et de obe.
c. legebat. Nec pe. de pal. vbi
supra di. xvii. Inferiores p̄-
lati nō exēpti si subsunt imē-
diate ep̄o: ipsum solū habēt
cū superioribus ei⁹ pro p̄prio
sacerdote sicut abbates: deca-
ni: p̄positi: et archiep̄s byteri ru-
rales. Curati vero decanos
rurales: et ep̄m. q̄n ille deca-
nat⁹ est annexus cure. Simi-
liter priores qui sunt sub ab-
batibus: illis subsunt et ep̄is.
Nō prelati vero et nō curati
subsunt imediate suis cura-
tis: siue abbatib⁹: siue priori-
bus: siue decanis. q̄n sunt de
collegio vel simplicib⁹ cura-

nis: qñ in parrochijs suis cō-
moratur Clerici vero chora-
les subsunt ei: qui p̄est choro
sive sit cātor: sive succētor in
exteriorib⁹. Sed q̄stū ad for-
p̄sciētie solus decanus videt̃
curat⁹ eorū. **De. de pal.**
vbi. 6. di. xvij. q. iij. ar. ij.

Cui debeāt laici ordinarie
confiteri. Caplm̄ tertiū.

Operator fm̄ **Dos.**
i de antiquissima p̄suetu-
dine p̄stet capellanis
suis. Sed sicut dī ē de pen.
re. c. ij. li. vi. Nulla p̄suetu-
dine introduci pōt: vt p̄ter p̄-
prij sacerdotis licentiā aliq̄s
possit sibi eligere p̄fessorē. ni-
si de licētia pape. **R**ex hēt
ep̄m̄ siue archiep̄m̄: in cui⁹ ci-
uitate ē sedes regni. Dicit̃ at
sedes vel metropolis regni:
nō in qua plus morat̃ s; in q̄
iungit̃ coronat̃. **P**̄ncipes
minores si hāt sub se ciuita-
tes plures: similt̃ a sede prin-
cipali ducat⁹ vel comitat⁹: do-
miciliū sortiūt. S; si nō hāt
vnā ciuitatē. alia p̄ncipaliorē
ab vtroq; ep̄o vel metropoli-
tano lniaz p̄stēdi capiāt fm̄
Dosti. S; h nō est vex q̄stū
ad metropolitānū: q; nullus
subdit⁹ suffraganeorū: ē ei sub

dit⁹ immediate: nisi qñ visitat
s; soluz ipsi suffraganei. **Vñ**
cū dñs duarū ciuitatū i ep̄ali
b⁹: ita suberit ep̄s i sp̄ualib⁹
ac si esset seru⁹: sicut dñs ca-
stri subest in sp̄ualib⁹ curato.
Iō sic metropolitan⁹ nō pos-
set dare lniaz p̄stēdi hoi ha-
bēti domos in diocesi suffra-
ganeorū: ita nec p̄ncipi. **De il-**
lo vero p̄ncipe qui hēt dñiuz
in diuersis diocesibus: s; nō
sup ciuitate videt̃ q; ipse mul-
tomagis ab ip̄is ep̄is petere
debeat hoc ab illo. si cui⁹ dio-
cesi h; p̄ncipatr dñiuz: v; ab
vtroq; si cōli i duab⁹. **Mā**
absurdū ēēt q; a tot curat̃ hē-
ret hoc petē q̄t in suo dñio i-
cludūt. **Dñi** vero q in eadē
diocesi in diuersis villis hāt
dñiuz: si in vna hāt p̄ncipale
dñiuz in q̄ nō sit nisi vna par-
rochia tm̄: siue vn⁹ curat⁹: tm̄
illī videt̃ subesse. S; qñ nullū
h; dñiuz in illa villa q; sub se
nō p̄tineat plures prochiā:
matie si vna nō ē p̄ncipalior
altera: tūc nulli curato subest
sed immediate ep̄o. Si vero in
vna villa sit p̄ncipale dñiuz: i
q̄ nō ē nisi vna prochia tm̄: v;
sunt m̄te vna p̄ncipalis: cu-
rat⁹ illi⁹ ē sibi p̄pri⁹ sacerdos

extra ep̄s. **C**aliuiz senescal
chi si nullibi h̄erēt māfionez
nisi fm q̄ aſistere regrūtur:
modo huc modo illuc diſcur
rendo vbiqz conſiteri p̄nt: vel
ep̄is ciuitatum: vel curatis i
quoz parrochijs hoſpitiū eli
gūt. Si vero principaliter ali
cubi degūt: ibi curatū h̄nt il
luz: in cuius parrochia hoſpi
tiuz ſuū ſitū eſt. Et ſic de pre
poſitis: licet habeant domos
parentū c̄ balliuā z ſeneſ
chaliā vel prepoſiturā: qz per
hoc offm̄: quaſi contrahendo
fortiuntur for. **C**eteri vero
burgēſes z alij laici nō in po
teſtatibus oſtituti: illis cura
tis ſubſunt: in quozz parro
chijs degūt principaliter: vel
ſi in duabus equaliter: in q̄
tunc manent qn̄ oſtiteri volūt
illū parrochie ſūt. **D**ec **D**e.
de pal. vbi ſupra di. xvij. q. iij.
Regulariter ergo oſſeſſio fi
enda ē pprio ſacerdoti. **D**n̄
dicit **I**nno. i. c. **O**is extra de
pe. z re. Si q̄s alieno ſacerdo
ti. iuſta de cauſa oſtiteri pecca
ra ſua voluerit: licentiā prius
poſtulet. z obtineat a pprio ſa
cerdote: cū aliter ipſe nō poſ
ſet ſolueri vel ligare. **D**ec ibi.
Caſus octo in qbus q̄s po
teſt alteri oſtiteri q̄s pprio ſa
cerdoti ſine ei⁹ licētia. ca. iij.
Nota ſz **D**e. de pal.
vbi ſupra ar. iij. caſus
octo in qbus quis pōt al
teri oſtiteri q̄s pprio ſacerdo
ti ſine eius licētia: quos pōt
Hoſti. in ſumma. **C** **D**rim⁹
pp̄ter indiscretionē ſacerdo
tis pprii. Et ſub hoc caſu cō
prehēditur qn̄ ipſe ſacerdos
ppri⁹ eſt ſollicitator ad ma
lum: vel reuelator oſſeſſionis:
vel eſt talis q̄ ex oſſeſſione i
minet periculuz cōfidenti vel
cōfeſſori. In hoc igitur caſu
dicit **H**oſti. q̄ coipō h̄t licē
tiam a iure aliū aduendi. **D**e
pe. di. vi. c. **D**ilacuit. Sed alij
dicūt q̄ tūc debet petere licē
tiam ab eo vel a ſupiori: qz. c.
ois dicit q̄ qui ex iurta cā vo
luerit alteri oſtiteri petat licē
tiam a proprio ſacerdote. Et
q̄uis quidā hoc intelligāt ni
ſi ex culpa ſua hoc pcedat: vi
detur tñ meli⁹ etiaſ ſi hoc ſit
ex culpa ſua: qz culpa ſua nō
debet alteri nocē: puta ſuperi
ori: ſic pprio ſacerdote mor
tuo: vel excoicato: nō coipō li
cet ire ad aliū ſed oportet re
currere ad ep̄ſcopū. **S**z ſi ſu
perior adiri nō pōt: v̄l etiā ſi

pōt est eque defectuosus: tūc
qz ad papam nō est facilis re
cursus: eo ipso ad aliū ire pōt.

¶ Quando ergo ppius sacer
dos oīno indiscret⁹ ⁊ ineptus
est pro tūc pōt adiri sine licen
tia petita: vel saltē cū licentia
petita ⁊ si nō obrenta pōt ire
ad aliū: dico autē petita: qz ⁊ si
sit indignus per se audire: nō
est tñ ipotens cōmittere: ⁊ in
hoc. s. q. debet petere licentiā
ab ipso: vel ire ad superiores:
Recordār. Tho. 2. 2. Al. Inno.
⁊ Vul. q. si negatur ab eis li
cētia: tūc dicūt predicti q. idē
iudiciū est de eo qd ⁊ de illo.

qui nō habet copiā cōfessoris
Nū magis debet eligere lai
co cōfiteri: nec in hoc trāsgre
ditur precepta ecclesie: qz pre
cepta iuris non se extēdūt vl
tra caritatē: nec ēt fit iniuria
sacerdoti: qz pūilegiū meret
amittere qui cōcessa sibi abu
tit pte. Nec Tho. in. iij. dis.
xvij. q. iij. ar. iij. Item dicit ibi
Tho. q. peccaret sacerdos si
nō esset facilis ad ptebēdā li
centiā alteri cōfiteri. S3 2. 2.
de pal. dicit q. tūc potest libe
re ire ad aliū vt pz supra. Et
si non posset aliū hēre ⁊ neces
sitas imineat: dicunt predicti

doctores q. confiteat peccata
sua in genere. sine eo de quo
posset malū prouenire.

¶ Secundus casus est: qñ par
rochian⁹ trāstulit domiciliū
suū: qz tūc definit eē parrochi
an⁹ pūmi sacerdotis: ⁊ fit par
rochianus illi⁹ ad cui⁹ parro
chiā se trāstulit. S3 si in dua
bus parrochijs hēret domū:
⁊ in vna maneret tpe estuāli
in alia vero tpe hyemali: vtro
biqz sortit⁹ forū non simul: sed
successiue fm q. habitat mo
do hic: modo illic: ⁊ hic tūc re
cipiat sacramēta vbi tūc ha
bitat alias alibi.

¶ Tertius casus est cū est va
gabūdu nec hñs nec petens
domiciliū: tunc iste potest cō
fiteri cuilibet curato: vl epō in
cuius parrochia est: imo etia3
non curato videt⁹: qz nulli sub
dit⁹: subdit se cui vult. Mā
omnis sacerdos pte hēt oz
dinis ⁊ iurisdictionis ex sua oz
dinatione: s3 subditos hēt so
lum eos: qui se ei submittūt:
nisi q. fm iura: qui se semel
alicui submisit: factus est ei⁹
parrochian⁹: nec pōt se alijs
submittere quousqz de pmo
se subtrahat simpliciter: nisi
de voluntate illi⁹: vnde dicit

Prima pars

extra de pe. 7 re. c. si. permitti-
mus eligere. q. d. iure diuino
licebat eis eligere: s3 electio
eis subtracta: pmittimus. re-
larantes retentione q possint
eligere. Vñ in dicto. c. Pla-
cuit de peni. di. vi. dñ. sine cõ-
sensu ei9 cui prio se comisit: 7
postea cui penitēs confessus ē.
Quartus casus est si qrit
domiciliū quo se offerat quo
usq se alicui subdat. Et de
peregrinis quidē dicēduz est
q si sine licentia curatoruz 7
epoz pfecti sunt. nil privile-
gi hñt in hoc. Concor. in hoc
s. q peregrini 7 negociatores
7 alij viatores: si nō hñt licēti-
am a suis curatis vel epis: vñ
sine licētia cox iter arripiunt
non pñt ab alijs absolui. In-
no. Hosti. 7 Buil. Si at de
licētia epoz 7 curator pfecti
sunt: coipso hñt licētiā inter-
pretatiuā pfitendi. cū sine cõ-
fessione digne pegrinari ne-
queāt. Si et superueniat pas-
cha: cõicare pñt pp eandē li-
cētiā implicatā 7 de casu epa
li absolui: qz eps nō retinēdo
sibi auctoritatē licentiādo pe-
regrinos: ex hoc ipso vñ eis
dare licētiā pfitēdi de casib9
epalibus: sic curat9 de parro-

chialib9. **De mercatoribus**
aut si nusq bērent domicili-
um nisi semp sequēdo nūdi-
nas: idē iudiciū est qd de va-
gabundis: 7 idē si in loco suo
tenēt hospitium: s3 nō declināt
illuc in Pascha cõiter Mon-
n. tūc vident ibi hēre domici-
liū quo ad sacramēta. Et idē
de familia pncipis vel balui
qui nūq in eodē statu pma-
nēt: ex quo licet ipi teneāt ho-
spitiū alibi. nec tñ ad illud de-
clināt nisi ad horā. isti vaga-
būdi censent. Idē de familia
epi laica. qz nō sic hēt ius in
ea sic cardinales. S3 si eēnt
de diocesi ipsa. de ei9 licentia
pfitent. Si aut de alia ex q
ei9 hospitium dimiserūt. qz per
diocesim vagant respectu illi-
us diocesis vagabūdi reputā-
tur. vt de licentia epī illi9. vel
cuiuslibet curati. ad cui9 par-
rochiam veniūt cõfiteri pñt.
Quint9 casus est rōne de-
licti. vi. q. iij. c. placuit. qd qdaz
dicūt esse vex tūc solū. qñ pp
hoc est excōicat9. qz si eēt ex-
cōicatus a plato loci illi9 pp
illud petm: sicut cōsuevit fieri
vt in futuris 7 huiusmōi quo-
rū ignorant actores: mitten-
dus est talis ad excōicatores

absoluendus ubi eo. S; si peccatū est occultū, et pp hoc nō sit excōicatus: pōt de hoc cōfiteri pprio sacerdoti, ut dī in summa pīfana. ¶ Frā. zaba. refert Laudē. tenere q; curati, et ēt fratres admissi ad audiendū cōfessiones fm formā cle. dudū pnt audire et absoluerē pctā cōmissa: nō solum in diocefi: s; etiā extra territorium diocefs dūmodo tū confitentes se possint illis cōfiteri. i. q; sint illius diocefs: vel parrochie quo ad curatos.

¶ Sert^o rōne studij, ut scholares ēt si non sint moraturi nisi per ānu; in studio: vel q; nō hnt plus de spatio vel ab epō: vel capitulo: de cui⁹ licētia ibi sunt: v; q; sic disponūt vel de parrochia i parrochia mutātur. De illis vero scholarib⁹ qui veniūt de omni pre regni ad parlamētū parisiū cū rex reputet se fiscus: nō recognoscens superiorē in toto orbe: videtur q; ibi possint cōfiteri epō et curato, in quorū parrochijs domos cōducūt: sicut olim in tēpore imperatorū Rome: erat ibi cōis patria: et quicūq; illuc veniebat hēbat iudicē suū. i. pretorē pe

reginū. Sed priū est verū. i. q; nō pnt absolui rōne parliamenti si nō hnt licētiā a suis prelatis: q; res Parisius nō hēt potestātē in spūalib⁹: nec in ceteris partib⁹ regni. Episcopus autē pōt in spūalibus soli sue diocefs: Soluz. n. Rome ubi est sedes pape: in spūalib⁹ oib⁹ est patria cōis: sicut ecclesia cathedralis omnib⁹ de diocefi. Unde in curia romana sicut curato suo: summo penitentiario de omni loco mundi pōt confiteri: et penitentiarijs simplicibus sicut vicarijs sui curati.

¶ Septimus casus est ratione necessitatis: quādo esset in mortis articulo: tūc omnis sacerdos ab ecclesia non precisus: auctoritate iuris. sit proprius sacerdos. Extra de of. or. c. pastoralis. Ex hoc qd habetur de conse. di. iij. c. Sanctū: videtur q; etiā laicus in huiusmōi necessitate. possit ēt excōicātū recōciliare ecclesie: si non est ipse precisus nō tamen potest absolvere a peccatis audiendo confessiones.

¶ Octauus casus quē ponit Hosti. est si sacerdos nō proprius: ponat spē in ratihabi-

tionem proprii sacerdotis. Sed
ut dicitur in summa pisana: et
bene: iste casus cōiter nō tene-
tur: cuius rationem assignat
Idem de pal. Nulla. n. ratiha-
bitio confirmat sacramentū
quod nullū fuit: quia in non sa-
cramentis ratihabitio: saltem
pape valere potest: quā ille so-
lennitatez mutare potest: sicut
de ecclesia per non epīm dedi-
cata solū ratihabitio pape:
dedicata vel reconciliata re-
putatur. Extra de conse. ec.
vel al. c. Aqua: tamē in sacris
valere non potest: quia illa pa-
pa mutare nō potest: quia re-
gula iuris est quod ratihabitio
retrograbitur: et mandato cō-
parat: quādo solo mādato et a
pncipio res agi potest. In ta-
libus aut locū non habz quā-
do. scilicet essentia sacri deficit: quod
tunc totū iterandū est. De es-
sentia aut absolutionis est po-
testas iurisdictionis: quā pote-
statē erga talē nō hēt. ex hoc
quod ponit spem in ratihabitioe.
Quis possit committere: et
quis non audientiam confes-
sionum. Caplm quintū.

De secūndū Idem de
pal. in. iiii. di. xvij. q. iiii.
omnis ois sacerdos ppius

qui iure ordinario potest au-
dire confessionem: potest hoc
ipsum alteri cōmittere: quia
habet cām meri imperij. Et
quia quicūq; p electionē habz
curā aiaz est ordinari⁹. Ideo
ois talis potest licentiarē quē
libet subditum cure sue alteri
confiteri. Item ordinarius
est quicūq; ex officio sibi anexo
hoc habet licet nō sit per ele-
ctionē. Itē gerens vicē cu-
rati p legē vel consuetudinez
sicut fact⁹ prior p abbatem: quod
vivente abbate erat delegat⁹
non potens subdelegare: eo
mortuo vel amoto eius vices
in omnibus obtinēs: ē quasi
ordinarius delegatus. Item
ad hoc unde licentiarē pōt si
bi subditos de cōfessioe. Idē
videtur de suppriorē amoto
priorē: vel vicario cū conuen-
tus non habet priorē.

Archipresbyter civitatis d
quo iura loquuntur: vñ quod sit
ordinarius. sicut si eēt prebē-
da sacerdotalis cui ex officio
esset annexū offm audiēdi cō-
fessiones illoz de diocefi ex-
tra civitatē et multo magis si
de civitate. Sed si penitentiari-
us non habet officium ex sua
pbanda sed ex cōmissioe vive

vocis ep̄i: qui reuocat quādo
vult: q̄ iudiciū soluit. verāte
eo qui iudicare iussit: talis ē
delegatus ⁊ nō ordinarius.
Archidiaconus licet sit iu-
dex ordinarius de consuetu-
dine: non tamē in foro cōsciē-
tie nisi sit sacerdos: ⁊ tunc au-
dit ex cōmissione: vnde non
potest subdelegare. **D**egat⁹
est ordinarius in vtroq; foro:
vnde sicut in exterioribus ad
iudices delegatos: ita ⁊ ha-
bet suos penitentiarios.

Sūmus p̄narius: est ordi-
narius in sp̄ualibus tantum
Vnde hēt p̄narios suos: ⁊
concedit ēt licentiā eligendi
confessorem. Sed simplices
penitentiarij pape: q̄uis sint
delegati pape: qui solus eos
ponit non summus peniten-
tarius: p̄nt quidē eos audirē
de toto mundo. sed non p̄nt
sumere adiutores: nec etiam
dare licentiā eligēdi cōfessorē.

Decanus ruralis qui etiā
archipresbyter vocatur: si iste
decanatus est ānerus alicui-
cure specialiter reputatur ordi-
nari⁹ in parrochijs suis de-
canatus post episcopū. supra
curatus: ⁊ videtur etiā ordi-
nari⁹ curator: ⁊ sic curati de

licentia eius nō solū ep̄i: pos-
sunt confiteri. **S**i autē epi-
scopus seu archidiaconus cō-
fert illū decanatū modo huic
modo illi curato: videt⁹ dele-
gatio: ⁊ hoc respectu cōmuni-
um casuum. Nam respectu
casuum episcopaliū tam de-
curato q̄ de decano q̄ de
speciali gratia cōmittit absol-
uere: de illis videt⁹ distinguen-
dum: an sit retenti de iure vlt
cōsuetudie: ⁊ tūc in illis nul-
lū ius habet de se inferior ep̄i
scopo. Vnde cuiusq; illos
committit auctoritate delega-
ta: illos absoluit. **I**te nota.
q̄ quando potestas iurisdic-
tionis est vna apud plures ⁊ si
apud quēlibet insolidū tunc
non potest quilibet per se eā
cōmittere sine consensu alio-
rum. Sed quod oēs tangit ab
omnibus debet approbari.

Vnde si capitulū sede vacā-
te gerat vices episcopi in tē-
poralib⁹: nullus de capitulo
etiā decanus pōt ponere offi-
cialē sine consensu aliorū: sed
capitulū de cōsensu maioris
partis. **P**otestas āt absol-
uendi a peccatis vna ⁊ eadē pōt
cē apud plures vt sunt vnū ⁊
nō penes vnū: sicut penes co-

Prima pars

pitulū sede vacāte:quādo ha-
bet potestatē eius in spūali-
bus:dico quantū ad cōmissi-
onē non quantū ad executio-
nē:quia confessio soli est fien-
da:vnde totū capitulū non
vnus canonicus:ponet peni-
tentiariū. Sed quando iuris-
dictio perfecte insolidū rema-
net apud quēlibet eorū:ita q̄
vnus sine alio pōt p seipsum
de causa cognoscere:tūc vn⁹
sine alio cui vult potest com-
mittere:z minor sine maiore
multo magis ecōuerso. ¶ Et
quia potestas absolnēdi que
est apud curatū:papaz:z epi-
scopū:non ē vna:sed quilibet
potest per se audire sine con-
sensu alterius:ita etiāz q̄libet
eorū sine consensu alterius:
potest cōmittere alteri. Vñ
vicarius curati. sine licentia
episcopi:potest audire confes-
sionē illoz.s. qui sunt subditi
curatoz z non alioz:z mul-
to magis econuerso.s. de licē-
tia episcopi:audiri eoz confes-
siones qui sunt subditi cura-
torum sine licētia vel consen-
su eoz. ¶ De hoc extat bulla
ta dēclaratio. Clemētis z Ale-
xan. post cuius bullationem
nullus parisiū dixit contra

rium. Qui autem ex cōmissi-
one solum audit confessiōes:
nō potest alteri committere
audientiam confessionum.

Hec p. vbi. s. arti. iij.

¶ Quō z qñ curat⁹ vel p̄sby-
ter parrochialis possit dare
vel negare licentia⁹ alteri cō-
fiteḃi subdito si petat illam.
Capitulum sextum.

¶ Ita s̄m p̄ De. s. pal.

n in. iij. di. xvij. q. vbi. s.

q̄ si parrochian⁹ pe-

tat: licentiā alteri cōfiteḃi in-
determinate:nō det curatus
nisi sit verisimile q̄ penitens
nō eligeret nisi eque bonum
vel meliorē. Si vero noiat si
bi aliū de quo verisimile ē q̄
sit eque bonus vel melior ad
cōfessionē audiēdaz:nō neget
q̄z forte hēt peccatūz q̄d eru-
bescit cōfiteri sibi:z pri⁹ more
retur sine cōfessione q̄z sibi cō-
fiteretur. Si vero apparet q̄
nō est eque bon⁹:aut per fa-
mā:aut per visum sue p̄sone:
per cōuersationē p̄sonaz sibi
cōfiteḃiū:que min⁹ religiose
cōuersant:tūc simpliciter dēt
negare:inotescēdo q̄ ille nō
pōt eū absoluerē: q̄d tñ intel-
lige cū ille ad que⁹ vult acce-
dere parrochianus:nō habet

auctoritates nisi ex commissi-
one ipsius curati: declarando
etiam quod ipse paratus est eum au-
dire. si tamen est talis quod ad hoc sit
sufficiens: vel etiam quod est para-
tus sibi dare unum alium loco
sui: in quo casu bene videatur
dare sibi ad hoc sufficientem.

Mas si insufficientem daret
sibi imputaret detrimentum
quod inde sequeretur omni sue: quod
secundum iura: qui par diligenter so-
cio suam rem custodiendam com-
misit: facilitati sue imputari de-
bet si perijt. Si autem ille petit
a parochiano: vel diffamat
habet potestatem superioris: pu-
ta quod est vicarius episcopi: vel con-
fessor deputatus in ordine mi-
norum vel predicatorum et huiusmo-
di: non propter hoc prohibendus est
simpliciter: quia iudex malus:
ordinarius: vel delegatus: non
perdit iurisdictionem suam: sed de-
bet dicere petenti: non expedit
tibi ut tu vadas ad illum: vel
ad alium: nec ibis de voluntate
mea: nec assensu: nec licentia:
sed ipse habet potestatem ab alio
maiori: unde non possumus tibi pro-
hibere: sed paratus sum te au-
dire vel per vicarium: vel etiam
idoneum: et secundum hoc soluit
instantia illius regule. scilicet quod non

potest esse pastoris excusatio si lu-
pus oves concedit: et pastor ne-
scit. quod hoc verum est quando pastor
scire debet. Et licet aliquis sem-
per debeat reputare alium me-
liorem se simpliciter: non tamen quantum
ad omnia: puta quantum ad officium
hoc: vel illud. Inter suspensiones
habere possumus: non ad iudican-
dum: primum: sed ad cauendum
nobis. Nam si video pauperem
non iudicabo fures: tamen ne forte
sit fur: custodiam rem meam ab
eo. Et sic in proposito. Tamen
si prius non apparet: plus debet
homo presumere de his quos
papa: vel episcopus per totam dioce-
sim prefecit: quam de se qui depu-
tatus ad unam parvam parochiam.

De religiosis qui non pos-
sunt audire confessiones sine li-
centia prelati sui. Caplm. vii.

Ora quod religiosus non
debet audire confessiones
etiam illorum qui
habent licentiam sibi eligendi con-
fessorem quemcumque: etiam si habe-
rent a papa: sine licentia et au-
thoritate sui superioris: quod sine
suo superiori velle et nolle non
habet. Daret hoc per simile est
de elec. c. Si religiosus li. vi.
ad huiusmodi officium: ubi dicitur
quod electioni de se facte non de-

b

bet nec potest assentire sine li-
centia superioris sui. Sz ubi
papa nominatim eligit religi-
osum ad aliquod officium: presu-
mit noscere persone industria
vnde non requiritur alteri licen-
tia: siue pro ingressu: siue pro
predicatione: siue pro audientia
confessionum: siue pro plantatione si-
ne alio quocumque officio. Sed
ex hoc quod papa daret alicui li-
centiam quod posset sibi eligere
quemcumque etiam religiosum: pro
audiendo confessiones: vel pro
predicatione: ex ista tali licen-
tia non debet religiosus audi-
re confessiones: vel predicare si-
ne licentia sui superioris vel pla-
tivel abbatis. Ar. ad hoc est de
inde. c. quod sit laudabile. Si tamen
in dicto casu audiret religio-
sus sine licentia sui superioris vel
plati teneret absolvo ira quod non
est reiteranda talis confessio: quoniam
male faceret talis sic audiendo
De. de pal. ubi. s. q. iij. ar. iij.
De potestate audiendi con-
fessiones tributa fratribus predi-
catoribus et minoribus a iure
per textum cle. dudum. s. ij. de se-
pul. quomodo fieri possit et quomodo ex-
ponitur. Caplm. viij.
Nota textum cle. dudum
s. ij. de sepul. ubi dicit

Statuimus et ordinamus ut
in singulis ciuitatibus et dio-
cesibus. in quibus loca fratrum
ordinis predicatorum et minorum
consistere dignoscuntur: et in
ciuitatibus: diocesibus: et lo-
cis. ipsis vicinis in quibus lo-
ca huiusmodi non habent: magister:
priores. puinciales ordinis pre-
dicatorum: aut eorum vicarij: et ge-
nerales puinciales: ministri
et custodes minorum: ad presen-
tam plantationem eorumdem locorum: se-
referant per se vel per fratres
quos ad hoc idoneos fore pu-
tauerit humiliter petaturi: ut
fratres qui ad hoc electi fuerint
in eorum ciuitatibus et diocesibus
confessiones suorum subditorum con-
ferri sibi volentium audire libe-
re valeant: et huiusmodi consentientibus
prout secundum deum expedire co-
gnouerint prius imponere sa-
lutares: atque eisdem absolutio-
nis beneficium impedire de licen-
tia gratia et beneplacito eorumdem
Deinde prefati magistri: puin-
ciales et ministri ordinum predi-
catorum eligere studeant personas
idoneas et sufficientes: vita pro-
batas: discretas: modestas:
atque peritas ad tam salubrem mi-
nisterium exequendum: quas sic
ab ipsis electas representent: vel

faciāt representari p̄latis : vt de ipsoꝝ licentia: gr̄a ⁊ bñpla cito: in eorūdē ciuitatib⁹ ⁊ diocētib⁹ h̄mōi p̄sone sic electe cōfessiones audiāt sibi cōfiteri volentium: ⁊ iponāt p̄nias saluantes ⁊ bñficiū absolutio nis impēdāt. put̄ superi⁹ est exp̄ssuz. Extra ciuitates ⁊ diocēses in q̄bus fuerint deputate: per q̄s eas ⁊ nō per p̄uincias volum⁹ deputari: cōfessiones nullaten⁹ audire. Numerus aut̄ p̄sonaz assu mēdaz ad h̄mōi officiū exercendū: esse d̄z. put̄ diuersitas cleri ac populi multitudo v̄l paucitas erigit eorūdē. Et si ijdē prelati petitam licentiam cōfessionum audiendaz p̄cesserint: illā p̄fati magistri ⁊ alij recipiāt cū gratiaz actione. Ad si forte dicti prelati quēq̄ ex huiusmōi fratrib⁹ p̄ntatis eisdeꝝ: ad huiusmodi officiū nollent habere: vel nō ducerēt admittēdū esse: quo amoto vel subtratto loco ipsius. similiter eisdeꝝ. p̄ntādus possit ali⁹ subrogari. Si vero ijdē prelati: p̄fatis fratrib⁹ ad p̄fessiones: vt p̄mittitur audendas electis h̄mōi exhibere licentiaz recusauerint. nos ex

nunc ipsis: vt p̄fessiones sibi p̄fiteri volētū libere liciteq̄ audire valeāt: ⁊ bñficiū absolutionis ip̄edere gratiose p̄cedimus de ap̄lice plenitudine potestatis. ¶ Per h̄mōi aut̄ p̄fessionē. nequaq̄q̄ intēdim⁹ personis seu fratrib⁹ ipsis ad id taliter deputatis: potestātē in hoc impēdere ampliorē: q̄q̄ in eo curatis seu parrochialibus sacerdotib⁹ est a iure cōcessa: nisi forsan eis ecclesiāz prelati: vberiorē in hac parte gratiā sp̄alez ducerēt faciendā. ¶ Petitori. ¶ Pau. ¶ Pōt peti hec licētia a prelati ex suū territorii: q̄ est volūtarie in iurisdictionis Custodes. Glo. ¶ Priores ergo p̄uētuales quo ad p̄dicatores ⁊ guardia nī quo ad minores: hoc non p̄nt. Humiliter. ¶ Pau. Si petatur ista licētia asperere: nō v̄r satisfactū cōstitutioni: ⁊ iō iterū esse repetēda p̄pter omīssionē forme. Ad ministri. Glo. ¶ Nota q̄ de vicariis priorū p̄uicialiū ⁊ de custodib⁹: nō repetit de q̄b⁹ p̄misit. l̄z q̄ illi petitionem possint facere: de qua p̄misit: nō tñ electionez: de q̄ hic loq̄t. ¶ P̄ntari Glo. Ergo p̄sonas p̄ntario fieri de

Prima pars

bet. *Ma*z dicitur pñs: qui prebetur sensibus corporis. *Facit de peni. di. i. in pñ. Idē dicit* *Idau. sup verbo represen* tent. *Erigit Glo.* ¶ Si vero ep̄s p̄tendat cū fratribus dicens: *minore numez suffice* re: recipiat ep̄us numez. qui sibi videt de religis recurra- tur ad arbitriū boni viri. i. iu- dicis. ff. de verbo. obli. p̄tinu⁹ *Concesserūt Glo.* Quā licen- tiam sine cā reuocare nō pñt c. decet. de re. iur. li. vi. Subro- gari. glo. Si nō recipitur ius- ta de causa: qz. s. nō est talis qualis supra d̄scribit. sibi im- putent qui malū elegerunt: et sic posset oēs recusare. cū nō sint apti sed si sine cā hoc fa- cit: succedit licētia pape. *Re-* cusauerint. glo. Si non recu- sar expresse: s; nō dat nec ne- gat. videt q̄ locum hēret hoc privilegiū post trinā moniti- onē vel requisitionē. per. c. i. ext. de suple. ne. prela. *Volentiū. glo.* Forte nō intellexit de religiosis: qui scōz statuta su- orū ordinū: prelati suis p̄hi- teri debēt. *Libere. glo.* Deno- tat q̄ nō est necesse hēre licē- tiaz sacerdotis parrochialis: cuius p̄iū dicit *Jo. mo. s; ei*

nō statur. *Impartiri. glo.* Ab- soluti ergo nō habēt necesse ulterius p̄hiteri p̄prio sacer- doti. *Nec obstat. c. ois in p̄i.* de pe. et re. qz illud itelligit de eo qui alteri nō est p̄fessus le- gitime. *Jo. mo. dicebat p̄iūz* s; male dixit. *Idē Idau. s. q̄* absq; licētia parrochialis sa- cerdotis: pōt q̄s alteri p̄hiteri nec tñ ex hoc sequitur q̄ sint curati isti: rō est fm glo. quia nec ipsi fratres sūt astricti ad executionē: vel exercitiū isto- rum actuū: nec fideles sunt a- stricti: vt in his ad eos recur- rant. ¶ Itēz nota vt dicit in summa pisana et bñ: q̄ potest ep̄s acceptare fratres ad au- dientiaz p̄fessionū: et hoc sine solēnitate p̄dicta presentatio- nis. si vult: committendo eis iurisdictionē suā: qz etiaz sine isto privilegio poss; eis dare licentiam audiendī.

¶ De effectib; qui sequuntur ex cōmissione audiētie p̄fessi- onis alteri facte. *Caplm. ix.*

X cōmissione aut al- teri facta de audiētia p̄fessionū siue p̄dicto modo: siue per aliū modū se- quuntur isti effectus: vt dicit *Pe. de pal. in. iij. distin. xvij.*

Primus quidem: qz talis cōmissarius pōt audire z ab soluere: alteri⁹ licentia minime requisita: nec ille qui vult cōfiteri tenetur petere licentiā a pprio sacerdote: ar. efficac^r de procur. c. Is. qui. lib. vi. Nec obstat qz curatus debz cognoscere vultū pecoris sui. Ma³ vultū exteriorē poterit cognoscere sicut prius: z etiā ītueri z corrigē fraterna cor rectione z paterna admoniti one. sicut pri⁹. Et quātum ad exteriorē vultū attinet nō mi nus honeste viuūt: qui cōfite tur fratribus: q̄z qui cōfite tur secularib⁹ curatis. Quātū ve ro ad interiorē vultū: melius poterūt reddere rōnē de con fessis fratribus z hmoi: q̄z de cōfessis sibi vel suo vicario: qz de interiori vultu parrochia noz qui scipz respuerūt: z si ne licentia sui: vicariuz pape vel epī elegerūt: non hnt red dere rationē: qz per eū nō ste tit quomin⁹ eos audiret z in strueret: s; per superiores qui eis coadiutores dedit z per parrochianuz qui cum elegit. Nec De. de pal. ubi. s. Dic tū Tho. in. iij. dist. xvij. q. iij. ar. iij. q. v. qz si alicui cōcedat

potestas a supiori iudice con fessiones audiēdi parrochia noz alicui⁹ curati: ex hoc nō fit illi pīudiciū: qz potestas iu risdictionis nō est cōmissa ali cui in fauorē sui: s; ad vtilita tem primi z populorū z dei honorē. Idem etiā tenet. Jo. an. i. c. si ep̄s. de pe. z re. li. vi. in prima glo. Idē etiā tenet Jo. an. in cle. duduz de sepul. vt supra patuit. s. qz nō teneat petere licētiā a suo curato qui vult ipsis fratrib⁹ cōfiteri Idē tenet expresse Dau. vii glo. Ber. que hoc dicebat: dā nata fuit tanq̄ falsa per Ele mentē. iij. in quoddā priuile gio qd incipit. Quidā teme re. C Secūdos effectus hui⁹ cōmissionis s̄m dicu³. De. est. qz cōmissarius pōt audi re p̄tra p̄hibitiones alterius prelati: in quo est dīa iter su periorē z inferiorē. Mā infe rior p̄tra inhibitionē superio ris nō pōt alicui committere sicut nec p̄ scipsuz audire cū ita sit qz posset eū suspendere ab audiētia cōfessionū per ali um. sicut pōt per semetipsuz z ecōuerso aut cōtra inhibiti onē inferioris superior pōt ira cōmittere sicut pōt audire co

Prima pars

invito. Similiter si eēnt duo curati de pari: et vterq; insolidum: unus cōtra inhibitionē alteri. pōt audire et cōmittere: q; par in parē nō hēt imperiū. ¶ Quando ergo inferior prohibet ne subdit. cōfiteatur cuiq; sine sui licētia debet excipere: nisi supior vel ei. viciario: alias temere agit: nisi loqueret talib; qui bene sciunt q; nō intēdit: vel nō pōt phibere qn cōfiteant tales: superiori suo sicut in religionib;: cū prior phibet ne quis cōfiteat de tali peccato sine licētia sui. Tertū est oibus: q; nō intēdit quin possit cōfiteri magro ordinis: vel puinciali: vel eorū vicarijs: q; si phiberet spueremus ei in faciē: et multo magis suprior qui nō pōt dare licentiā alteri cōfiteendi: cū sit vicarius hois q; diu prior vivit: si inhiberet negs sine sui licentia cōfiteret. et derideret. S; mortuo vel amoto priore vices eius gerit per cōstitutiones: vñ reputat ordinarius curatus: ergo phibēs subdito suo: ne alij cōfiteat: d; excipere epm: papā: legatū: summū penitētiariū et archiepūm d; visitat: et habētes ab eis

potestatem. Ep̄s vero debet excipere oēs p̄dictos: nisi seipsum: et sic glibet excipiat suos superiores a tali phibitione. ¶ Tertius effectus huius cōmissionis est: q; tenet curatus ei eucharistiā ministrare: et etia; alia sacramēta ex quo dicit se p̄fessus illi qui potuit eū absolvere. Nec est absurdum q; det eucharistiā illi: cuius tñ cōscientiā ignorat: sed cū eque bona et tuta cōscientia: immo tutiori: pōt cū cōficare: qui p̄fessus est sine sui licētia habēti prātē: sicut illū qui cōfessus est de licētia sua: vel sibi: q; nec etiā vicarius curati revelat sibi cōfessionē: cū idē curatus dat illi cōfessionē. Vñ equaliter scire d; cōscientiā cōfessi vicario superioris: sicut scit cōscientiā talis cōfessi vicario suo: et debet curat. p̄sumere q; meli. p̄fessus est: qui cōfessus est ei quē papa vel ep̄us elegit in confessorē per totum mundū: vel diocesim suam: q; qui cōfessus est illi: quē elegit ipse p̄videndo de ipso suis subditis: cum ep̄us nō debeat hoc cōmittere nisi viris potētibus opere et sermone ut de offi. ordi. c. inter

cetera. vel etiam quod ei qui confessus est illi: quem elegit ipse proprio arbitrio de licentia curati generalis: et hoc nisi curatus esset excommunicatus vel notorius peccator: nam tunc ante quod det eucharistiam: debet eiclare constare de absolutione ab huiusmodi. Quartus effectus est quod peccata confessi habenti tales commissionem non renetur iterum confiteri proprio sacerdoti: ut declarat Jo. xxi. in extrava. que incipit *Das electionis*. Quintus effectus est quod per hanc commissionem fit iudex qui prius non erat. Cum enim ad absolvendum requiratur potestas ordinis et iurisdictionis: licet ab habente ordinem et iurisdictionem vel iurisdictionem tantum: possit hec audientia committi habenti ordinem: licet non habeat iurisdictionem: puta simplici sacerdoti: ita non curato sicut curato: non tamen e converso. Sacerdos non curatus potest hoc committere: vel curato: vel sacerdoti et ratio diversitatis est: quia non equaliter he due potestates transfunduntur. Habens enim ordinem ex sola commissione. non transfert ordinem sed solus ordinatio sacramen-

talis transfert: siue sit iudex siue non. Sed iurisditio ab habente eam ordinarie sola commissione transferri indifferenter privato qui nullam habet: et ei qui habet aliquam: sed non istam respectu ipsius. Sextus effectus est quod qui audit confessionem non iure suo: perdit potestatem suam: delegante mortuo vel amoto et idem forte est ipso excommunicato vel suspensio: nisi in confessione iam inchoata quia audit ex tunc quasi iure suo: si cut etiam perdit potestatem illo revocante: quia soluitur iudicium: prohibente illo qui iudicare iussit. Unde sicut episcopo mortuo vel translato: officialis cessat in causis: sic debet cessare penitentiarius in confessionibus audientis: nisi quod absolvere potest de peccatis iam auditis glo. c. gratum. et c. relatum de off. et po. iudi. dele. quia mandatum expirat per mortem mandatoris. Similiter si dedit confessor monialibus expirat potestas: nisi esset rector earum cui ex officio quasi prioratus vel rectorie esset audientia annexa: et tunc esset quasi ordinarius. Videretur tamen quod non similiter ita expiraret potestas de

legati delegare excoicatos: vel
suspensos. sic mortuo vel amo-
to. qz in pmo casu retinet de-
legans iurisdictionē licet non
vsum: in scdo aut neutrū reti-
net. Ad hoc autē qz delegat⁹
utatur iurisdictionē: requiritur qz
delegatus in delegādo qdez
hēat iurisdictionē et vsum ei⁹
qz delegare est vsum iurisditi-
onis. Sed postqz delegavit
nō requiritur qz hēat vsum: qz
vsum eius nihil facit ergo et c.
Posset tñ dici pphabiliter qz
si ep̄s nō existens excoicat⁹:
vel suspēsus instituit officiales
vel penitentiariū et postea ex-
coicetur: nihilominus uterqz
pōt pcedere in officio suo: qz
utit vice ei⁹ qui iurisdictionē
habet licet nō vsus per se. Si
aut iam erat excoicatus: offi-
cialis nil agit: qz institutio vel
cōmissio nō tenuit. ¶ De pe-
nitentiaro vero videt secus:
qz etiam nō sacerdos vel nō
psecratus qui minus hēt qz
excoicatus cōmittere pōt: qz
nō minus est cōmissio qz per-
missio: qz iure suo sacerdos
audit p̄fessionem. et cōmittēs
tñ est cā sine qua non ppter
parrochiaz distinctionē et ec-
clesie p̄hibitionē. Quādo au

tem cōmittēs mortū vel amo-
uetur nō est differētia iter cō-
missariū in foro penitentiali
aut iudiciali: qz vtriusqz ptas
expirat quātū ad negocia nō
incepta. Nec pc. de palu. dis.
xvii. qōne. iij. ar. iij.

¶ Differētia iter fratres pre-
sentatos fm formā cle. dudū
et sacerdotes curatos. cap. x.

¶ Fratres predicatorēs
hnt p̄uilegiū qz ep̄is
mortuis: qui ipsis su-
am dederunt auctoritatē vel
cōmiserunt pnt uti ea aucto-
ritate. quousqz fuerit p̄sum-
ecclesie de pastore. ¶ Itē no-
ta qd per istos effect⁹: nō hēt
cōmissio effectū. in psonis or-
dinum reprobatoz: de quib⁹
dicitur in. c. i. de reli. do. c. i. li.
vi. Nec p̄de. de pal. vbi sup.
¶ Nota vlteri⁹ differētiā in-
ter p̄dictos fratres sic p̄sen-
tatos et curatos. Nam p̄dicti
fratres ex tali presentatiōe et
commissione: pnt audire oēs
parrochianos omniū curato-
ruz illi⁹ diocesis vbi sunt pre-
sentati: s; nō aliax diocesum
et non pnt hoc cōmittere ali-
cui. Sed curati: nō pnt audi-
re iquantū curati: nisi parro-
chianos suos tantū: alios nō

nisi cū licentia epī vel cura-
torū eorū: et possunt hoc cōmit-
tere alteri. s. audire suos par-
rochianos. ¶ Nota etiā aliā
dīrīā sūm Lan. et Fran. zaba.
in cle. dudū. Nam curati pnt
audire cōfessiones et eorū vica-
rii sibi subditorum in diocesi
sui epī: et etiā ex diocesim: sed
fratres electi et p̄sentati scd̄z
formaz cle. dudū. de sepul. de
qua supra nō pnt audire seu
absolvere extra diocesim: vbi
sunt p̄sentati: et si secus fieret
q̄uis cōfessi possent ex ignorā-
tia excusari: tñ quo ad ecclesi-
am nō essent absoluti. S; si
p̄staret eis: deberēt itē con-
fiteri eis et infra diocesim ab-
soluti a p̄dictis. S; si sine pre-
dicta solēnitare cōmitteretur
fratrib; ab epō vel a curatis
auctoritas audiēdi cōfessiones
simpliciter: tunc possent etiā ex
diocesim audire sicut alij vi-
carij eorūde; . ¶ De casibus
epīs resuatis: nec curati nec
dicti fratres pntati: pnt absol-
uere. nisi inq̄stū fuerit a dio-
cesanis concessum.

¶ De casibus multiplicibus
epīs resuati. Cap. xi.
d. De casibus episcopis
res. de quib; dicit in

sine cle. dudū varie sunt opi-
niones doctorū. Aliqui. n. po-
nūt plures: aliqui pauciores.
Vnde materia ipsoz casuū
nō est bene clara. Et in sum-
ma pisana dicit q̄ Bndict⁹
papa. xi. in cō. gā. inter cun-
ctas declarauit q̄ttuor eē ca-
sus ep̄ales de iure. ¶ Prim⁹
s. p̄ctm clerici: per qd̄ incurrit
set irregularitatē. ¶ Secun-
dus de incēdiariis. ¶ Tertius
de peccato: ppter qd̄ indicē-
da eēt solēnis p̄nia. ¶ Quar-
tus de excoīcatis maiore ex-
cōmunicatione. Itē declara-
uit quinq; esse casus epīs re-
seruatos: de approbata cōsue-
tudine. ¶ Prim⁹ ē peccatū
homicide volūtarij. ¶ Secū-
dus est peccatū falsariorum.
¶ Tertius est p̄ctm violantiū
ecclesiasticā libertatē. ¶ Quar-
tus est peccatū violantiū ec-
clesiasticā imunitatē. ¶ Qui-
tus est p̄ctm sortilegorū diui-
natorū et incantatorū. Quāuis
autē dicta extranagās fuerit
reuocata per cle. dudū ex de
sepul. tñ quātū ad dictos ca-
sus nil innouatū fuit: et si alia
ibi p̄tēta sint et sic videtur q̄
adhuc illi remaneāt: et addit
in pisanella q̄ pnt nihilomi-

Prima pars

nus episcopi in suis episcopa-
tib' casus eis reservare put
videt eis expedire: sic pnt cō-
stitutiones facere: et multoma-
gis concilium synodale vel pro-
vinciale a quorū sententijs: re-
ligiosi nō valēt absolūē. Jo.
an. in. c. si ep̄s de pe. et remis.
in glo. iij. li. vi. p̄dicti casibus
addit post crimen enorme: et
publicū homicidiū: et sortile-
gijs: oppressionē puerorū etiā
ex casu: incestū: corruptionē
monialiū: coitum cum brutis:
matrimonii clandestinū p̄ctū
vel cōtra interdictū ecclesie:
periuriū: falsum testimoniū:
blasphemiā dei et sanctorum
¶ Hostiē. vero in sūma po-
nit oēs predictos casus et ad-
dit p̄ctū cōtra naturā: et etiā
quodlibet enorme. qd parti-
cularis vel generalis consuetu-
do reservat ipsis ep̄is: in qb'
aliqui ep̄i remittunt peccato-
res ad sedē apostolicā ppter
enormitatē criminū: et ad ter-
rores aliorū. hec Hostiē. Ego
tñ non legi adhuc esse aliqd
peccatū precise ita enorme: a
quo nō possit absolūere ep̄s
subditū: dūz tñ nō habeat ali-
quā sniam excoicationis an-
terā. Quāvis at possunt ab-

soluere: si aliqui ad curias mie-
tāt: bñ faciūt. ¶ Sūl. durā.
Speculator in reptoio suo
ultra p̄dictos casus: addit ali-
os. s. deflorantes virgines vi-
op̄ssas vel seductas. Cōtra-
hentes post votum castitatis
emissum. Fornicationē cū iu-
dea vel sarracena. Cōcipiēte
prolez per adulteriū: quā vir
credit suā. ¶ Procurantē abor-
sum vel sterilitatem in se vel
alio. Cōtrahentes matrimo-
niū post sp̄salia iuramento
firmata. Cognoscētē carnali-
ter baptizatā ab eo: vel cuius
p̄fessionē audiuit. Tenētē ad
baptismū vel cōfirmationē fi-
lios vel filias extra necessita-
tē. Verberātes patrē vel ma-
trē: et usurarios. Et tādē sic
concludit: Tot casus ponere:
nihil aliud est: q̄s sacerdotum
p̄tātē restringere: que eis ple-
narie data est a xp̄o. Dñ bre-
uiter dico: sacerdotes oia pos-
se i occultis quo ad for̄ p̄nia
le que non sunt sp̄aliter in iu-
re ep̄is reservata: et que non
sunt ipsis sacerdotib' directe
vel p̄ aliquā cōsequētiā inter-
dicta: ar. ex de iudi. c. Et si cle-
rici et c. nup̄ d̄ sen. excoi. Doc-
tñ fateor. q̄ vbiq̄ fuerit ali-

quod graue delictū vel eno-
me supioris iudiciū regredū
est: et idē dico i oib⁹ casib⁹ i q
b⁹ ē generalis cōsuetudo ec-
clesie: q̄ sint ip̄s. ep̄is refua-
ti. ¶ Jo. de lig. in declaratiōe
quā facit sup. c. ois d̄ pe. et re.
pbat et cōcludit ex dictis im-
mediate per Guil. Spe. et ex
cle. dudū fratres p̄dicatores
et miores p̄nitatos p̄ audiētia
p̄fessionū: posse absoluere ab
oib⁹ casib⁹ pctōz. exceptis p̄-
cise illis q̄ i iure refuāt ep̄is.
S3 a casib⁹ quos ep̄i sibi re-
fuāt: v̄l d̄ cōsuetudie sue. dio-
cesis: vel ex suo b̄nplacito vel
p̄ p̄stitutiones suas synodales
v̄l p̄uiciales posse absoluere:
et si ep̄i dictos casus nō p̄ce-
dāt. Et pbat sic cle. dudū: de
sepul. Statuit q̄ dicti fr̄es n̄
possint absoluere. nisi a casib⁹
b⁹ a q̄b⁹ p̄nt curati absolueri:
q̄ eis p̄mittunt i iure: nisi ipsi
ep̄i vellēt aliquid plus cōferre
eis. S3 Guil. dicit q̄ nō ob-
stāte q̄ doctores ponāt mul-
tos casus ep̄is refuatos cu-
rati. n. p̄nt absoluere ab oib⁹
occultis q̄ nō sunt i iure ep̄is
refuata et nō sunt ip̄s sacer-
dotib⁹ directe vel p̄ aliquā cō-
sequētiā iterdicta. ¶ Licet er-

go episcopi possint reservare
certos casus: qui de iure cō-
petunt inferioribus: non ta-
men hoc possunt simpliciter
nisi in duobus casibus secū-
dum Guil. s. directe vt cum
aliquid fuerit legitime i crimine
dephēsi. q̄ merito fuerit tali
p̄tate priuadi. Secūdo idire-
cte. s. p̄ aliquā p̄nam: vt cum
aliquis casus euenerit in quo
ad vtilitatē cōm expediat: q̄
talē casum retineat: et nō ali-
ter. xrv. q. ij. c. de ecclesiasticis
Mō autē expedit vtilitati cōi
reservare tot casus s3 hoc est
ponere laqueos i via salutis
S3 si aliquis purvelit defende-
re plures casus posse ep̄os
rōnabiliter reservare quo ad
sacerdotes parrochiales: cuz
sint de foro ep̄oz et eorū p̄sti-
tutionib⁹ subiecti: tñ hoc non
p̄nt facere ep̄i erga p̄dictos
fratres: qui exēpti sunt nec co-
rū ordinatiōib⁹ subiecti vt ex
de excels. p̄cla. c. nimis praua.
Cuz ergo n̄ possint dicti fr̄es
absoluere a casibus reserva-
tis in iure ep̄is vt d̄r in dicta
cle. dudūz q̄ p̄nt ab oib⁹ alijs
absoluere: videlicet refuatis
de cōsuetudine particularis
loci: vel synodali p̄stitutione.

Prima pars

unum negando: aliud tacendo
cessit. di. rrv. c. qualis. Nec
pnt prelati dicta cessionem re
uocare vel defalcare: no dire
cte negando licentiam audiendi
qz nihilominus hnt ea pro cle.
duduz nec indirecte phiben
do parrochianis ne csteant
eis ex de puile. c. qro. nec per
retentionem multorum casuum: qz
fieret in fraude legis q fieri
no oher: vt. c. c. institutus ex de
ces. pb. c. Sileat ergo Jo.
mo. hic qui dicit: q si eps po
test artare potestate ordinari
am curatoz: pt multo magis
artare potestate exordinariaz
ipsoz fratru: qz qd per superi
orem ccedit per inferiore ar
rari vel reuocari no pt: vt di.
xri. c. inferior. Ad constitutio
nez aut cle. de priuile. religio
si. vbi dicit q casibus ordina
rijs reservatis: queqz absolue
re no psumant: rndendū est.
q hoc intelligendū est de cas
ibus in iure reseruatis: sic intē
dit cle. dudū: no autē per con
suetudinē vel statuta alioz
prelatoz: qz illa remouet pa
pa in dicta cle. dudū. a quibz
pnt dicti fratres absoluerē: z
per csequēs videt quicqd di
catur per modernos vel anti

quos de talibus casibus per
epos reservatis: totū reuoca
tur per cle. dudū. spāliter cētū
ad dictos fratres. Si. n. c. c. sti
tutio posterior. licet no faciat
mentionē de priori ipsam re
uocare noscant. c. licet de c. sti
tu. li. vi. multo magis reuoca
re debet dicta doctoruz si in
prium pmulgent hec. Jo. de
ligna. Sz Gra. zaba. post La.
dicit. q de casibus epalibus
no pōt dari doctrina: cū de
pendeat ex cstitutionibz ipso
rum epozum z doctrinis. Et
quis Lan. dicat: q hns irre
gularitatē quam solus papa
tollere pōt: non pōt absolui a
petō an dispensationē Fran.
zaba. dicit prium. s. q pōt ab
solui a peccato remanēte ma
cula irregularitatis. Quia
ergo no est claz qui sunt ca
sus epis reservati in iure cō
muni: ideo tutior via ē in hu
iusmodi: q fratres si pnt sci
ant ab epō: quos casus vult
sibi reservare: z de illis no se
ipedit: oēs vero alios casus
faciant sibi ccedi. Certum
est autē sm oēs: q absolutio
ab excoicatione maiori. refer
uatur epis. Itē dispensatio
vel cōmutatio votoz. Itē re

larati
Disp
an pt
um t
sum
z ibi
cle. d
cella
Srep
possit
curati
tation
q rese
bus. i.
ab iph
soluci
hic di
ligit il
lum
effect
delice
questi
bomic
casio
cit etiā
qui cō
hnt vt
uatis
virgin
De
aliquē

laratio quorūdā iuramentoz.
Dispensatio vero in certozū
 an pūneat ad ep̄m vel ad ali
 um hēs. sup̄a in scda parte
 summe. ti. ij. de resti. c. quarto
 ⁊ ibi diffuse. **C** Fran. zaba. in
 cle. dudū. in glo. sup̄ verbo cō
 cessa. diē gl. Jo. an. Lā. **I**da.
 Stepha. ⁊ zēze. tenere q̄ ep̄s
 possit reservare casus de qb⁹
 curati poterāt ante hāc cōsti
 tutionē dudum absoluerē. ita
 q̄ reservatio p̄iudicet fratri
 bus. i. q̄ etiā nō poterūt tunc
 ab ipsis reservatis casib⁹ ab
 solvere: q̄ est cōtra hoc quod
 hic dicit Jo. de ligna. Et itel
 ligi ista reservatio casuū ep̄a
 lium de acrib⁹ exteriorib⁹ cū
 effectu: ⁊ nō de interiorib⁹: vi
 delicet si q̄s cōsideravit: vel ē
 quesivit aliūz occidere: istud
 homicidiū cordis: non est de
 casib⁹ reservatis ep̄is. **D**i
 cit etiā **I**de. de pal. q̄ iustus
 qui cōmittit a pueris qui nō
 hnt vsuz rōnis: nō est de res
 uatis ep̄is: q̄ nec p̄ hoc tollit
 virginitas nec catur affinitas.
De sacerdote qui absoluit
 aliquē a casu a q̄ nō p̄t. c. xij.

Et nota q̄ si cōfessor
 quicūq̄: aliquē absol
 uerit de aliquo pctō

a quo nō pōt: siue q̄ est res
 uatis ep̄o siue q̄ nullam hēt
 auctoritatem. q̄uis graviter
 peccet: p̄cipue q̄n absoluit sci
 enter vel ex ignorantia iuris
 crassa: tñ ex hoc nō icurrit ali
 quā censurā vel ex cōicationē
 siue sit clericus secularis: siue
 religiosus talis absolues fm
 Fran. zaba. ⁊ zenze. s. tenet il
 lū: quē sic absoluit auisare de
 errore suo: si cognoscit vel p̄t
 inuenire: Ille tñ quo ad dēū
 excusatur: dū hoc ignorat. Et
 q̄ dictū est q̄ cōfessor debet il
 lum auisare quē absoluit cuz
 nō posset intelligitur q̄n fieri
 potest sine scandalo notabili.
C Vnde in cōcilio Basileñ.
 quidā multū periti habita su
 per hoc collatione: dixerūt q̄
 talis cōfessor petat auctozita
 tem a sup̄iori sup̄ hoc casu a
 quo nō potuit absoluerē: ⁊ tñ
 absoluit: qua habita: vocet il
 lum quē absolucrat cum nō
 posset: ⁊ per aliquē modū co
 opertū interroget de aliquib⁹
 que sibi est cōfessus. quasi vo
 lens se meli⁹ informare: ac si
 plene nō intellerisset: ⁊ si qua
 alia crimina postea cōmisse
 rit ⁊ sic ab oib⁹ iterū absol
 uat: de tūc alias audit ⁊ pri

Prima pars

us. Vel si magnū scandalus
ex hoc timeret: sic q̄ p̄dictus
modus seruari nō posset: ab
soluat absentem: si ab vltima
p̄fessione credidit seuerasse ta-
les in gr̄a aut vt alijs placuit
si ex hoc timeret nōbile scan-
dalum eueniri: cōmittat r̄p̄o
summo sacerdoti p̄fertiz q̄n
multitudo est sic neglecta: v̄l
multū distat a locovbi est cō-
fessor. ¶ S; si religiosus ab-
soluet aliquē ab aliq̄ snia ex
cōicationis: suspēisionis: v̄l in-
terdicti in iure posita: icideret
in excōicationē: a qua nō pos-
set absolui citra sedē aplicaz
ex de priui. religiosi. i. de. Se-
cus si absolueret a snia hois
qz tūc nō icurreret h; p̄pau.
q̄nīs grauit̄ peccaret. Sed
clerici seculares absoluēdo a
sentētijs iuris: q̄nīs et ip̄i ma-
le faciant: non tamen aliquā
incurrunt censuram.

¶ An in generali cōcessione
p̄tineat specialis. Capl; riiij.

¶ Ita etiaz q̄ vt dicit
Jo. an. sup. c. Tua no-
bis in glo. ex de offi.
vica. Si ep̄s dedit vicariū ge-
neralē: et in mādato aliqd ex-
presit de his que regrūt spe-
ciale mādātū: secuta generali

clausula: et oia alia que p̄ nos
possumus: et si mādatum cri-
gant spāle: fm̄ Hostiē. satis
videt q̄ talis ēt possit spālia
ad instar p̄curatoris. Secus
si aliqd de spālibus nō fuis-
set ibi exp̄ssus: hec Jo. an. qd
videt itelligendū. quātum est
de virtute verbor: et i foro cō-
tentioso. Mā si in foro p̄sciē-
tie alicui p̄staret de itēitione
p̄ferētis auctoritatē: q̄ ille itē-
derit hoc: et si nō exp̄ressisset
aliqd in generali p̄cessione: it-
telligerētur spālia. rxiij. q. v. c.
humane: et hoc idem dici pōt
de auctate data ab ep̄o cōfes-
sorib;: qz. s. dicēdo: do vobis
auctatē meā in p̄fessione: nō
intelligit p̄pter hoc cōcessisse
casus suos nisi alicui p̄staret
q̄ per hec verba generalia in-
tēdit casus suos p̄cedere: sed
dicendo istū et illū et omnes
alios meos casus: tunc intel-
ligitur totum dedisse.

¶ Quid possint penitentiarij
curie romane. Caplm. rxiij.

¶ Nota q̄ p̄narij mi-
nores i curia. p̄nt ab-
soluere vnde cūq; ve-
niētes ab oibus casib; p̄ctōz
et sententijs ep̄is reservatis.
¶ Adabent. n. auctoritatē quasi

episc
et ma
sus c
omis
rius
plur
caric
C2
intell

n

lingue
et dist
applic
de me
lis p̄f
p̄fessi
tionē
latio
prior
alre
su cre
se faci
ques
hec ill
cere il
Si tri
quidē
solutu
tur ite
nō pō
cata
catia

episcopales in foro penitētie
et maiorē: quo ad quosdā ca-
sus excoicationis et dispensati-
onis. Sumus vero penitētia-
rius: adhuc habet maiorē. in
pluribus alijs casibus excoi-
cationis et dispensationis.

Quid siēdū qñ p̄fessor nō
intelligit penitentē. Cap. xv.

Et a vero q cū p̄fes-
sor nō intelligit peni-
tentes: aut ex impitia
lingue: aut ex dormitione: aut
ex distractione mētis ad alia
applicare: vlt et alia cā h̄z Jo.
de neap. in q̄libet: q cū sacra-
lis p̄fessio p̄erigat p̄fessionēz
p̄fessio vero importat reuela-
tionē: que nō pōt esse sine re-
latione vni⁹. s. p̄fidentis et pec-
ptione alteri⁹. s. p̄fessoris: qz si
alter⁹ istoz deficit in p̄fato ca-
su credo de illo peccato nō es-
se factā p̄fessionē: et per conse-
quēs nō impēdi absolutionē
hec ille. Et fm hoc tenet di-
cere illi: q iteret p̄fessionem.
Si tñ nō hoc facit: et p̄fessus
quidē de hoc nō p̄pendit. ab-
solutus est corā deo: nec tene-
tur iterare quousqz sciat illū
nō p̄cepisse seu itellerisse pec-
cata sua et h̄ vera sunt de pec-
catis grauib⁹. i. moralib⁹: que

sunt de necessitate p̄fidentia:
nō autē de venialib⁹: ad que
quis nō tenet de necessitate:
et vbi talia modica raro ob-
audiuntur ab eo qui alias co-
gnoscit personam.

ExPLICIT prima pars q̄ fuit
de p̄fate seu auctate p̄fessoris.

Incipit scda pars que erit
de scia ipsi⁹: et h̄et. v. s. p̄fidentis
s. s. q̄ duplex est clauis ordi-
nis. s. sciētie et potētie.

Item de p̄fate con-
fessor nūc vidēdū
est de ipoz sciētia

Est. n. duplex cla-
uis ordinis. s. clauis sciētie: et
clauis potētie. Vñ xps i. De
tro dixit. Tibi dabo clauēs
regni celorum. Matth. xvi.
Mora tamē q̄ ista sciētia
nō dicitur clauis: sed ipsa po-
testas discernēdi atqz exami-
nādi siue cognoscēdi in foro
p̄ficientie et potestas determi-
nandi: seu diffiniēdi cām. i. li-
gādi et soluēdi: dicitur clauis
potētie. Ista vero duplex po-
testas est vna in essentia: sed
duplex in effectū. Sciētia au-
tem acquisita non est clauis:
sed bene iuuat vti clauē: et de
his clauib⁹ habes distin. xx.
per totum.

Secunda pars

Quanta sciētia requiratur
in confessione. §. ij.

E quantitate sciētie
d cōfessoris quātum. s.
oporteat cū hēre peri-
tiā: dicit Aug. de pe. di. vi. c. i.
Oportet ut spūalis iudex sci-
at cognoscere q̄qd debet iu-
dicare. Dicit Tho. in. iij. dis.
xvij. q. iij. ar. v. in fine in expo-
sitione littere. Nec sciētia z
si nō sit maior: tñ debet eē tā-
ta: ut sciat discernere iter pec-
catū z nō peccatū: z peccatūz
mortale z veniale: z si in ali-
quo esset dubitatio sciat du-
bitare: ut possit ad peritiores
recurere. Alb. aut in. iij. di-
cit q̄ nō tenet sacerdos scire
discernere: nisi i cōi. que sint
capitalia: z que mortalia cō-
munia z que venialia ex ge-
nere. Sz hec nesciēs dīc idē:
puto q̄ peccat mortaliter ta-
lis audiēdo cōfessiones: z euz
institūēs: plus peccat q̄ ipse:
z eū permittens institutū mi-
nistrare. si sua iter est talē pro-
hibere. Dicit etiā q̄ in per-
plexis casib⁹ sacerdos eccle-
sie parrochialis: debet esse ita
dilectus: ut talia difficilia eē
sciat: nec esse pcedēdū in eis.
sine supioris cōsilio vel aucto-

ritate. Nec Alb. i. iij. Dur-
rādus ordinis minorū in sua
summa cōfessor. li. i. pre. j. d. j.
dicit: q̄ quotiēs cōfessor se in-
gerit ad cōfessiones audien-
das: totiēs se offert ad rñden-
dū de quolibz: z interdū de
casib⁹ inopinatis: z alias in-
auditis: z q̄nibus seu casib⁹
valde perplexis. Dēt ergo cō-
fessor scire discernē: inter pec-
cata z differētiās peccatorū.
Vnde scire dēt cōfessor: si
ea que exprimit sibi penitēs:
sint pcrā vel nō puta an bel-
la principū z ipsorū exactiones
sint licita vel ne: z utrū pcr⁹
qui fiunt sint liciti vel illiciti.
z qñ ad restitutionē teneat. z
qñ nō: z an ei debeat p̄hibe-
re cōmunionē: vel cōcedere:
q̄ si cōfessor iudicat licitū: qd
est illicitū: tā cōfessor q̄ peni-
tens in foueā cadunt: nisi for-
te p̄babilis ignorantia eū ex-
cuset: puta sit hēt aliquē doc-
torē autēticū z famosū: cui⁹
opinionem imittitur. Vñ si cō-
fessor nō est expertus in casib⁹
ita q̄ nec nouit dubita-
re: nec per se iudicare: cū per-
culo aie sue audit cōfessioēs
Nec Durādus. p̄. de pal
in. iij. di. xiv. ostendit maiorē

scient
inger
hoc a
dient
mo
sum
Tho
diffi
dos b
tie. i. a
porent
et mu
Et ec
dore
bent a
Secun
sed p
hoc p
pone
posue
sunt a
iudici
ad hoc
dicadi
sciat
religio
Et q
est: mor
gius
gendū
cūq
irregul
obedi
sation

scientiam requiri in eo qui se ingerit : q̄s in eo qui ponit ad hoc a superiorib⁹ suis ex obedientie iniūctione dī. De primo pōt intelligi dictū rigoro sum Duran. de scdo dictum Tho. ⁊ Alber. Dicit. n. spē pe. disti. xix. q. i. ar. i. Omnis sacerdos habet clauē scie ⁊ potentie. i. auctoritatez discernēdi ⁊ potentia ligandi ⁊ soluendi : licet multi nō hnt sciaz debitā. Et ecōuerso. Adulti nō sacerdotes hnt sciam : qui non habent auctoritatē discernendi. Secundi quidē sine peccato. sed primi cum peccato suo : si hoc pcurarent : alias si inuiri ponerent excusati sunt : si proposituerūt impedimentum nec sunt auditi. Adunus. i. officiu iudicādi necessariū est. Et p̄t ad hoc cōpelli. s. ad officiu iudicādi ⁊ ad prelationē : carēs scia : ⁊ tunc nō peccat : sicut in religionib⁹ consuetū est fieri. Et q̄ dīc Greg. q̄ si indign⁹ est : non debet obedire : ⁊ si dignus vir debet obedire : itelligendū est de illo qui hēt defectus : qui sunt iuris : videlicet irregularitatis : ⁊ tūc nō debet obedire nisi ab eo per dispensationez amoueā : alias tenet

religiosus obedire alioqn q̄libet religiosus bonus : qui reputaret se indignū refugeret : ⁊ sic soli indigni pmouerent ⁊ ponerent. Qui vero non coactus : s. spōte accipit potestatem siue plationis : siue audiēdi cōfessiones : nō hnt sufficiētem scientiam : peccat. Sed q̄ inuit⁹ ⁊ coactus nō accipit : s. suscipit : non peccat. Vñ sine peccato ab inscio hēri ⁊ suscepi pōt. sed accipi nō pōt potestas iudicandi vbi .s. hec pe. Si tñ in eo esset tāta ignorantia : q̄ oīno ineptus eēt q̄ nec etiā scit : que Tho. ⁊ Alber. dicūt supra : credo q̄ nō excusaretur a pctō : etiā si ex obedientia iniuncta poneret se ad id. ad quod omnino ineptus est cum periculo animarum.

¶ An cōfessor teneat scire an pctā in cōfessione audita sint mortalia vel venialia. §. iij.

¶ Trum aut cōfessor teneat scire de oībus q̄ sibi dicūtur in cōfessionē : an sint mortalia vel venialia : Henricus in q̄libet sic rñdendo distinguit. Peccata sunt i duplici genere. Que dam sunt pctā : q̄ phibita : q̄ si nō essent phibita nō essent

Secunda pars

peccata: ut sunt oia que sunt
mere de iure positivo: ut au-
dire missam die dñico: semel
in año pñteri z cōicare z hu-
iusmodi. Et talia tenet quilibet
pñssor scire: nisi hēat cām ra-
tionabilē que eū excuset: ut si
forte tēpore pñbitionis erat
in terra longinqua vel in car-
cere. Alia sunt pctā: nō qz ab
hoīe pñbita: sed quia de nā
sui mala sunt: et si nō pñbe-
antur z hōz quedā sunt capi-
talia: z ista tenet quilibet pñs-
sor scire: saltē in generali. s. qz
sunt septem pctā capitalia: ut
supbia luxuria zc. Nec enim
sunt quasi elemēta z pñcipia
que de necessitate quemlibet
pñssorē scire opz. Quedā ve-
ro sunt pctā que sunt species
pctōz capitaliū: ut illa que re-
cipiunt hōz pñdicationem: ut
fornicatio z ebrietas z hñmōi.
Fornicatio vero luxuria qdā
est. z ebrietas quedā gula. Et
hōz peccatoz que sunt spēs:
quedā sunt que ipōrtāt malū
de substantia sui act⁹: eo qz sta-
tim noiata habeāt annexum
maluz: ut fornicatio: z de tali-
bus etiā pñssor scire tenetur
utruz sint mortalia vel non.
Quedam vero de substantia

sui actus non habent defor-
mitatē: s. ex libidine faciētis:
sicut cognoscere vrozē pñiā
nō est peccatū de se: tñ posset
quis vrozē cū tanta libidine
cognoscere qz esset pctm mor-
tale: ut si eā cognosceret etiā
si nō esset vroz ei⁹ z de talib⁹
nō opz qz pñssor. sciat vtrum
sint mortalia vel venialia: qz
nec pñtentē frequenter scire
oportet. Alia sunt peccata q
sunt filie peccatoz capitaliū:
ut illa pctā quoz fines termi-
nant z ordinātur ad fines ca-
pitaliū: sicut dolus z acqñtio
rei iuste. z de talib⁹ peccatis
frequēter opiniones sunt cō-
trarie iter doctores: z de tali-
bus nō tenet simplex curat⁹
nō ordinari⁹ scire vtrum sint
mortalia vel nō. ¶ Curat⁹ at
ordinari⁹: ut ep⁹s z archiep⁹s:
z ceteri alij supiores pñlati: te-
net scire: qz ipsi sunt purgato-
res z tenet alios purgare: pñ-
cere z illuminare. z ideo tenē-
tur scire nouuz z vetus testm̄
hec ille. ¶ Caueat aut pñssor:
ne sit pñceps ad dandū sniam
de mortali: qñ non est cert⁹ z
clarus. Et vbi in aliqua ma-
teria varie opiniones sunt qñ
pluriū z solēniū doctoz: vtrū

ut lict
non l
est co
ad d
qñ e
dant
veru
an. d
morte
venet
ri. alij
butu
tius e
de spō
odem
pñam
pñce
nem.
pñss
tutū:
proui
pñcien
lud ec
scienti
beret
lo mo
sciētā
xxvij.
bis iuu
le esset
doctoz
a sapie
doctoz
non p

fit licitam vel illicitū: sicut de non soluēdo decimas ubi nō est consuetudo parari tñ sunt ad dandū si ecclesia peteret qđ quidā dicūt eos eē i statu damnationis: vt Inno. Alij vero dñt qđ non: vt Tho. 3o. an. Archi. 2 de emptiōe iuriū montis florētie: vel ipreslitis veneroz qđ qdaz dñt esse vsu rā. alij licituz dñt 2 in multis huiusmodi: psulat tñ sp qđ tu tius est. s. a talibus abstinē: et de spon. c. Iuuenis. Non tñ p̄demnet priū faciētes: seu priam opinionez tenētes: nec ppter hoc denegat absolutio nem. S3 vt dicit Bui. dicat p̄fessor qđ illud faciēdo nō est tutū: sed dubiū: 2 iō bene sibi prouideat. ¶ Si aut omnino p̄scientia p̄fessoris dicta: et il lud eē mortale: 2 nō posset cō scientiaz deponere: qđ tñ de beret ad p̄filiū sapientū: nul lo modo d3 facere cōtra con sciētiā: qđ peccaret mortaliter xxviii. q. i. c. deinceps. §. vli. et his iuncta glo. S3 cū illō ta le esset p̄tra cōem opinionez doctorū: 2 cōter sic seruatur a sapientioribz: q̄uis aliquēz doctores audiret priū tenere: non d3 illi de leui adherere.

¶ Quod vero qđ debeat p̄po nere in hoc p̄scientiaz errone am vel scrupulosaz habes in i. parte sūme triij. c. de cōscia. ¶ Quod iteranda est confes sio in sex casibus. §. iiii.

¶ Cite etiā tenet confes sio: qui sunt illi casus in qbus tenet qđ ite rare p̄fessionē: qui sunt q̄ttu or fm̄ p̄det. de pal. an. iiii. di. xvij. q. v. ar. iij. Duo vero sunt ex pte p̄fētis. ¶ Prim⁹ fm̄ p̄det. Tho. Ray. p̄dost. 2 oēs alios. s. qñ aduertenter tacet aliqđ qđ est mortale. vel cre dit. vt probabiliter dubitat es se mortale ex verecundia vel alia causa iniusta: tunc etiam mortaliter peccat: cōmittēdo fictionem in sacramēto 2 no tabilem irreuerentiaz: 2 itera re tenetur talem confessionē. Si tamen talis confitetur ei dem cui 2 pri⁹: 2 ille haber in memoria peccata eius: suffi cit dicere illud occultatum 2 illam fictionem secūduz Du ran. ordi. minorum immo etiam si non haberet in me moria vt patet in fi. v. casus. Sed si dimitteret ex aliqua iusta causa: puta: quia p̄babi luer dubitat euz sollicitantez

Secunda pars

ad malum de quo confitetur: vel
reuelatore confessionis: vel dicē-
do id cum sit confessor manifesta-
rer peccatum: quod audiuit: puta: si i-
uste absoluit cum non debeat et
in his casibus non habendo copi-
am: nisi talis confessoris: cui con-
fitendo: aliquid predictorum seque-
retur: tunc satis videtur quod sit ex-
cusatus. Dicit et predictus Du-
ran. quod si ex ignorantia crassa et
supina aliquid retinuit mortale:
quod noluit cogitare de suis
peccatis: tenetur totum iterare: se-
cus si ex ignorantia probabilis:
quod tunc solum illud quod dimisit.
¶ Secundus est. secundum Thoma. et
Idem. quando non impleuit penitentiam
seu satisfactionem iniunctam pro
mortalibus: ex precepto: vel ex
negligentia: et est oblitus eius.
Si. n. eius recordaretur adhuc
posset perficere: et tunc perficien-
do iterare non tenetur: et precipue
quando non est sibi prefixus terminus
quem non possit transgredi: quoniam
sibi sit declaratum in quo ip-
sam debeat facere. vel in alio
tempore ipsam supplere. Et ipso
autem quod facit sibi propositum non
implendi penitentiam sibi iniunctam
pro mortalibus ex negligentia:
vel precepto: peccat mortaliter
quod tenetur ad illam sub precepto.

Secus vero est: de penitentia iniun-
cta pro venialibus: ad quam non
tenetur de necessitate secundum Thoma.
Idem si penitentiam iniunctam pro
mortalibus dimitteret ex impos-
sibilitate: puta infirmitate et hu-
iusmodi. Posset tamen penitentia ini-
uncta ab uno confessore. muta-
ri ab alio cui confitetur: etiam sine
audientia confessionis per totum il-
lorum pro quibus erat imposita:
secundum Idem. de pal. De hoc vide
i. iij. p. sum. ti. viij. c. xvij. §. fi.
¶ Tertius casus fuit secundum Idem. Thoma.
Ray. et Hosti. est ex parte confes-
soris: videlicet quando notabiliter
est ignorans sacerdos: ita quod ne-
scit discernere iter mortale et
veniale de communibus pecca-
tis et precipue cum penitens habet
casus intricatos et difficiles.
Concor. Durā. et addit. et hoc
nisi penitens sit peritus et in-
struat confessorem. Cum autem va-
dit ad eum: quem scit idiotam et
ignorantem: tenetur iterare. Nec
Durā. quod videtur intelligendum
quando potest habere alium sufficientem.
Nam si alium habere non potest: et
multo magis quando est in periculo
mortis: potest et debet confiteri ei
quem habet. Unde Aug. dicit de pe-
di. vi. c. cui ait. Qui vult confite-
ri ut inueniat gratiam: sacerdotem

quer-
re. Et
re. Et
tena.
Ra-
citer
vel q
soluer
catis
re. Et
illis d
fessus
tur ire
fm. Et
quib
hoc et
statim
dos i
no. Et
aut q
sus al
soluer
tenet
no. Et
rantia
spectu
dum
ber. i. c
pal. in
lingua
imped
uener
manit
q. no

querat scientes solvere et ligare. Quartus casus est ex parte confessoris. Est autem ex in potentia absoluedi s3 p. de. Tho. Ray. et Host. q. p. e. e. dupli-
citer s3 p. de. de. pal. et Durā. vel q. h. e. potestatem artatā ab soluendi: q. s. ab aliquibus pec-
catia nō pōt absoluerē. supio-
re referuātē sibi illos: et tñ ab illis de facto absoluit. Et con-
fessus illi cū ei hoc pstat: tene-
tur iterum confiteri: nō quide3 oia s3 p. de. de. pal. s3 illa tñ de quib3 nō potuit absoluerē. Aut hoc est q. nullā habuit pote-
statē: et hoc q. nō erat sacer-
dos quib3 reputaretur: vel q. nō subditus: vel q. intrusus. aut q. excoicatus vel suspen-
sus ab officio huiusmōi: et ab solutus a tali. cū illi hoc pstat tenetur iterum confiteri: q. realiter: nō est absolutus: quib3 igno-
rantia facti excuset euz in con-
spectu dei ac si esset absolutus: dum nescit s3 p. Tho. in quoli-
ber. i. q. ix. ad. iij. Sed p. de. de. pal. in. iij. di. xvij. q. vi. sic di-
stinguit et notabilr. Quia aut impedimētū qd habet absol-
uens: est iuris diuini vel hu-
mani: si iuris diuini: videlicet q. nō fuit baptizat3 talis: vel

non ordinatus: et in hoc casu absolutus a tali: tenetur iterum con-
fiteri: hoc scito: nec papa pos-
set de p. rario dispensare. Si vero impedimētū est iuris hu-
mani: puta q. suspēsus est vel excoicatus et huiusmōi: tñ impe-
dimētū aut est notoriuz: aut occultū. Si notorium puta q. manifeste vel publice verbe-
rauit clericū: ppter qd est ex-
coicatus notorie: aut manife-
ste intrusus. s. ppter cōcessionē seculariū pōit3 in ecclesia cu-
rata et nō per canonicā cōces-
sionē: ppter qd titulum non hēt nec potestatem super parro-
chianos illi3 ecclesie: talis cō-
fessus isti. tenetur iterum confiteri hoc scito. Si vero impedimē-
tum est occultū: tñ autē confi-
tēs scit illud impedimentuz: aut nescit. Si scit: cōfiteudo il-
li tenetur iterum confiteri: et peccat mortaliter cōmunicando illi in diuinis. Sed si nescit ipe-
dimētū qd etiā alijs occul-
tum est et hoc ignorantia facti: puta percusserat clericū nul-
lo vidente: tñ nō tenetur itera-
re. Argumentū ad hoc. de sen-
tentia serui: qui liber putaba-
tur publice quē rara est. Sed si hoc nesciret. ignorantia in-

Secunda pars

ris: puta qz scit illum perent-
fisse clericū sz credit nihilomi-
nus ipm posse audire cōfessio-
nes: non excusat propter hoc
quin teneat iterare cōfessionē
fm *De. de pal.* ¶ Quintus ca-
sus in quo quis tenet iterare
cōfessionē fm *De. de pal.* vbi
supra: est impedimētuz ex pte
cōfidentis scitū vel oblitū: vel
ignoratū. p̄babiliter: puta: qz
erat excōicatus maiori vel mi-
nori excōicatione: licet nesci-
ret: z cū postea sciuit: tenet ite-
ruz cōfiteri sic absolutus: qz li-
gatus excōicatione absolui non
potuit a peccatis. z p̄babilis
ignorātia p̄seruat a culpa z a
pena irregularitatis: sz nō fa-
cit eū nō esse excōicatum: pp
qd si tunc eligeret: vel sibi be-
neficiū cōferet ignorantia nō
faceret: qz sibi aliqd ius acqui-
retur. c. aplice. ex de cle. excō.
mi. in glo. Est aut minus ca-
par sacramētōz: a quorū par-
ticipatiōe directe excludit: qz
quorūcūqz aliorū: z ideo abso-
lutio nulla. ¶ Et dicit idem
De. qz in hoc casu ē in alijs
in qbus quis tenet iterare cō-
fessionē: si cōfiteretur eidē: non
oporteret iterare peccata ex-
plicitē sz solū implicitē: dicen-

do: peccaui in illis que alias
vobis dixi: sicut si nulla fuisset
absolutio de facto. Dilata. n.
absolutio p̄ multos dies fie-
ri pōt: et si ipse oblitus fuerit:
dum tū pnia ei prius innotue-
rit: qz si nō taxasset pnia: tūc
oporteret ad memoriaz redu-
cere: vt modereretur iuste: pp
qd remittens ad ep̄m si non
absoluat: debet pniato inote-
scere qz post redituz absolū-
tū iniūget: dicēs facias qd tibi
dixi: qz ligare nō d̄z antequā
absolueret: ita z in proposito.
De. d. xvij. q. v. ar. iij.
Sui. et dicit qz pnia nō re-
quirat tantā cōtinuitatē agen-
dōz z dicendorū sicut alia sa-
cramēta. Sed in vna die po-
test fieri pars cōfessionis z in
alia die altera: vel in vna die
cōfessio audiri: z in alia impē-
di absolutio: z iniungi penitē-
tia peccatorum. ¶ Sextus ca-
sus est quādo quis facit con-
fessionem in mortali sine pro-
posito abstinenti. Sed quis
iste casus h̄z varias opinio-
nes z est satis difficilis: de-
clarabitur in sequenti. §.
¶ An valeat confessio ab in-
contrito facta: vt eam iterare
non oporteat. §. v.

dol-
cati
de
fessi
nō
prop-
ria: v-
iterat
in. iij.
quest
dicen
valeat
nec p-
te fac
iterat
in q
sum
ran.
in sp
dus
lis
nem
fictu
nō r
nī re
ficut
ratio
qz sic
carac
ctioni
nūc

Ma ex cōditionibus
 confessionis est q̄ sit
 lachrymabilis. i. cum
 dolore seu displicētia de pec-
 catis: saltē s̄m rōnez. ¶ Un-
 de querunt doctores: utrū cō-
 fessio facta a nō cōtrito: q̄. i.
 nō dolet sufficienter: vel non
 proponit se abstinere a pecca-
 tis: valeat ita q̄ nō teneat eā
 iterare. Et rñdet ¶ De. de pal.
 in. iiii. di. xvij. q. viij. q̄ ad hāc
 questionē est triplex modus
 dicendi. ¶ Prim⁹ est: q̄ non
 valet ad remissionem culpe
 nec pene. nec tūc nec receden-
 te fictione vnde tūc tenetur
 iterare: et hec est opinio. gōf.
 in quolibet. Ray. et Hosti. in
 summa. Bonauē. in. iiii. Du-
 ran. Rob. Olchor. et Vincē.
 in speculo histori. ¶ Secun-
 dus modus dicendi est: q̄ ta-
 lis confessio valeat ad remissio-
 nem culpe: q̄n impenitens cō-
 fiteatur et absoluitur: licet tunc
 nō recipiat fructū confessionis
 tū recedente fictione recipiet
 sicut dicitur de baptismo. Et
 ratio hui⁹ opinionis forte est:
 q̄ sicut in baptismo imprimitur
 character ad quē recedente fi-
 ctione: sequitur gratia: ita in pe-
 nitentia imprimitur quidam

ornatus ad quē recedente fi-
 ctione sequitur gratia. Et hec
 est opinio ¶ De. Tho. Ricar.
 in. iiii. distin. xvij. Jo. et Ber. i
 glo. videt etiā esse Gratiani
 de pe. di. i. c. mēsuraz. In. §. se-
 quenti dicit. n. q̄ nō est neces-
 se q̄ pctā que semel sacerdo-
 ti confessi sumus: eadez denuo
 confiteamur. ¶ Est et terti⁹ mo-
 dus dicendi concordans am-
 bas. Aut. n. talis nō habet in-
 tentionē cōfitendi sacramen-
 taliter et absoluendi: s̄z deridē-
 di: aut habet intentionē confi-
 tendi. In primo casu nō libe-
 ratur a p̄cepto diuino de con-
 fessione: q̄ sine intentione nō
 pōt suscipi essentia sacramēti
 qd̄ consistit in vsu: vñ tenet ite-
 rum confiteri. Si autē intēdit
 tunc distinguēdū est: q̄ inten-
 dens implē p̄ceptū et suscipe-
 re verū sacramentum quod
 ecclesia confert. aut nullaz ha-
 bet penitentiam de suo pec-
 cato: aut aliquam: si nullam
 tunc penitentie sacramentū
 non suscipit: quia potestas
 huius sacramenti essentialis
 que consistit in actu suspicien-
 tis est actus interior: vnde
 sine eo non est: sicut non esset
 matrimoniū si quis intēde-

Secunda pars

ret vtz sacramētuz suscipere: nō tñ cōsentire nisi in carna-
lez copulā z ad tēpus. Sed si
aliquā habet penitētiā de pec-
catis suis: tūc itez distinguen-
dū est: qā aut talez habet peni-
tētiā qz sufficit cū sacramen-
to: puta attritus accedit ad cō-
fessionē ex quo fit ibi cōtritus
vi clauiz: vnde fugat fictio: z
sic nō habet dubiū qā z sacra-
mentū suscepit z effectum ei⁹
s. remissionē. Deccatorū. vñ-
de nō tenet iterare: z similiter
imo fortius: si accedit p̄tritus
Si vero habet talē p̄niam: qz
nō sufficiat cum sacramento
ad gratiam: quia nec etiam at-
trit⁹ accedit: tunc est vera opi-
nio. Tho. s. q. recedente fictio-
ne tūc incipit valere p̄fessio: z
nō tenet cōfiteri nisi fictionez
suam: puta si habuit quendā
dolorē imperfectū sed qā nō
sufficiēter discussisset cōscien-
tiā suā: putabat aut discussisse
quantū sufficiebat: vel si dolo-
bat de pctō p̄terito nō p̄po-
nēs cadere in futuro: aut ecō-
uerso: vel dolor nō erat mari-
ni⁹ sicut debebat: ipse tñ secū-
dū p̄sciam suā nō erat fictus
licet secūdū veritatē esset z sic
nihil celauit: qd crederet mor-

tale: per consequens secundū
suum iudiciū cōcurrerāt oīa
que erāt necessaria: postea au-
tem certificatus de errore sue
cōscientie: penitet de illo defe-
ctu. ¶ Dicitur igitur opinio
Tho. multis modis saluari.
¶ Uno modo loquēdo d̄ eo
qui fictus est priuatiue nō po-
tēriue: qā. s. habet dolorē sed
ita imperfectū qz nec cū sacra-
mēto actu suscepto sufficit ad
p̄tritionē: nihilominus tamē
hāc imperfectionez que est fi-
ctio nō confitetur: quia credit
eē sufficiēter dispositus: z sic
nō sciēter celat peccatum: qd
fuit in hoc quia. s. nō examina-
uit cōscientiā suā sicut de-
buit: z sic qā erat error iuris
diuini nō tollit fictionē respe-
ctu vltimi effectus sacramen-
ti: qā improbabilis vñde non
excusat: sed coipso quo error
tollit fictionē que excludit es-
sentiā sacramēti: vñde verū
sacramētū fuit. Tali ergo qui
verū sacramētum suscipit: or-
natus imprimit: s. grā nō da-
tur: sed postea quādo redit ad
cor z recolit se nō bene fecisse
debitum suū z ex negligē-
tia sua aliqua oblitū: tunc in-
cipit valere cōfessio: z nō tene-

cur co-
fessio
fuit t
solu
iteru
ser fi
dole
fessio
seruo
solu
biu el
pessu
pōr in
do pō
do est
hoc q
abstir
occur
actu
fictio
to qd
credit
mora
tendu
oblitū
cisset
cōscie
lū illu
sacra
tia iur
mō pō
iū. vi
ne vñ
rātū

tur confiteri illa que prius cōfessus fuit sic fictus: quia non fuit dimidiata ex intēctione: s[ed] solum illaz fictionem tenetur iterum confiteri. Si autē fuisset fictio positivē: quia. s. non dolet: et sciēter celat. fuisset cōfessio nulla: vel si cōfessus fuisset: non debuisset sibi dari ab solutio. S[ed] si data ei fuit: dubiū est utrum ornatus sit impressus: in quo casu tho. non pōt intelligi. ¶ Secūdo modo pōt intelligi opi. Tho. quādo est positiva fictio q̄stuz ad hoc qd nō dolet: nec pponit abstinere: tunc ista fictio non occurrit sibi ut cōfitenda nec actu cogitavit: q̄ teneat eā cōfiteri: tūc. n. est sicut de peccato qd occurrit quidē: sed non credit q̄ sit peccatus: aut q̄ sit mortale et de necessitate confitendum p̄inde est ac si fuisset oblitus per negligētiā: nec fecisset debitū suū de scrutādo cōscientiā suā in quo casu solū illud cōfitendū est: et est vez sacramētū: licet sit hic ignorātia iuris divini ibi facti et hoc mō pōt sustineri dictū tho. in iij. di. xxi. q. ij. ar. ij. in solutione ultimi ar. ubi dicit. q̄ ignorātia iuris divini nō excusat

a fictione: et sic talem vocat fictū. ¶ Tertio modo pōt sustineri opinio tho. loquēdo de illo qui cōfiteatur eidem cui prius: et tunc nō oportet iterare cōfessionē primā factam ei: licet fictā ēt si ipse sacerdos nō recoleret pctā pri⁹ sibi dicta: quia nec qn cōfessio integra est: oportet q̄ recolat actu a principio vsqz ad finem: et maxime quia hoc sufficit. s. absolvere ab oibus et iniungere pniām pro fictione: et p alijs q̄ faciat penitētiā sibi iniūctā. ¶ Itē paulo post dicit idē. ¶ De. d. pal. q̄ cū cōfitens exprimit fictiones suā: puta dicit se nō posse: vel nō velle pponere abstinere i futurū quez absoluit sacerdos: q̄uis nullo mō debeat absolueri: alias peccaret abutēs clauū nec valeret sibi tunc illa ab solutio: tñ ex quo itēdit absolueri: et sacm vez conferre: videt q̄ cōferat: et si tunc nō habet effectū pp illi⁹ idispositiōne: hēbit tñ postea qn cōteret vel ex pactione vl dispositiōe ornatus manēte. ¶ Et si dicatur: q̄ q̄uis sit ibi forma non tñ materia: ergo nō est sacramētū: materia. n. est peccator cōtritus. Dicendū q̄ quādo

Secunda pars

sibi sua fictio non occurrit: ut
cōfitemda: tunc non est confes-
sio dimidiata: et quando suaz
dicitur fictionez euz alijs pecca-
tis est confessio integra: et sic
materia perfecta cui materie
pōt imprimi forma. Quod si
fiat verū sacramētum erit: q̄
uis fieri non debeat: sicut sa-
cerdos habens hostiaz super
altare pollutum non deberet
quidem celebrare. Si tñ cele-
brādo verba pferret: eucharis-
tia vera esset. ¶ Peccator. n. ē
materia: sed imūda: nisi sit sal-
tem attritus: vel confessio si-
ne attritione est materia im-
munda: hec ¶ De. de pal. in
iiij. di. xvij. q. viij. ar. ij. et. iij.

¶ De attritione et contritōe.

Et q̄ dictuz est de cō-
tritione et attritione
quō penitēs sup ipis
debeat instrui a p̄fessore. Ideo
de ea clarius dicendum est.
¶ Nota ergo scdm̄ thō. i. iiij.
di. xvij. q. differentia est inter
attritionē et cōtritionē. Nam
attritio importat quandam di-
splicentiā de peccatis: sed im-
perfectā. Vnde attritus. i. ali-
quo modo tritū: sed contritio
importat perfectam displicen-
tiam de peccatis: vnde con-

trituz. i. simul totum tritū et in-
puluerem redactus. ¶ Est autē
cōtritio secunduz ¶ De. in. iiij.
di. xvij. dolor voluntarie assū-
ptus pro peccatis cum p̄po-
sito confitendi et satisfaciendi:
et secunduz eundez ea. di. opor-
tet q̄ cōtritio habeatur de oī
peccato mortali: et rō est q̄ in
oī peccato mortali est actua-
lis auersio volūtātis adeo. Et
q̄ cōtraria cōtrarijs curant:
iō oportet q̄ i omni remissio-
ne peccatorū sit actualis con-
uersio ad deū et auersio a pec-
cato et hoc dicitur contritio.
De peccatis autē oblitis suffi-
cit cōtritio generalis cum co-
natu ad recordandū et dolen-
duz. Dolere etiam debet de
obliuione peccatorū: que cō-
tingit ex negligētia. ¶ Si autē
querat si specialis cōtritio de
quolibet peccato requiratur: vlt
sufficiat vna generalis pro oī-
bus: sicut respōdet Thō. i. iiij.
di. xvij. q. quantum ad princi-
piū cōtritionis. scum quis
de peccatis suis cogitans do-
let: et si non dolere contritio-
nis saltez dolore attritionis:
oportet q̄ sit specialis dolor
de peccatis que quis habet
in memoria: sed quantum ad

termi
grati
fit v
bus
virt
pec
kit
que
ideo
sua ce
quē
de
fieri
tritus
biliter
se dis
lution
quer
secept
man
rio.
con
Thō.
rellec
fecta
dum
bilis:
parte
et affi
mus
cessita
ut ill
q̄ h
cicet

terminum qui est dolor iam gratia informatus: sufficit q̄ sit vna cōis cōtritiō de omnibus: tūc enim motus ille agit virtute omniū dispositiōum precedentium. Et quia nemo scit vtrum habeat gratiam: que requiritur ad cōtritiōē: ideo nemo potest esse cert⁹ de sua contritiōe: nec per consequēs de remissione. ¶ Et dicit Ricar. i. iiii. di. xvij. q. si cōfitens in peccato mortali ē attritus de suo peccato vt p̄babiliter possit presumere se esse dispositū: non peccat absolutionē recipiendo: immo frequenter virtute claviū per susceptionem absolutionis: formatur sua attritiō: et fit contritiō. ¶ Item nota q̄ duplex ē contritiōis dolor secundum Tho. et De. in. iiii. di. xvij. s. intellectualis: qui est quedā perfecta detestatio peccati secundum rationem: et dolor sensibilis: qui est dolor excitatus i parte sensitiva cum alteratiōe et afflictione corporis. ¶ Pri⁹ mus dolor requiritur de necessitate ad remissionē peccati: et ille ē solus est sufficiens: q̄ sicut peccatū mortale sufficiēter cōmittit per solū actū

voluntatis et per cōplacētiaz deliberatā rōis: ita sufficenter destrui pōt per detestatiōē volūtatis et displicentiam rōis: et hoc ē ēt in p̄tate n̄ra p̄supposita gratia. ¶ Secū⁹ dolor. i. sensibilis ēt valet ad remissionē peccati: s̄ nō ē necessari⁹: s̄ de p̄fectiōe attritiōis: nec ē i p̄tate n̄ra ēt p̄supposita gr̄a. ¶ Itē dolor intellectualis nō p̄t ēē nimis: sicut nec charitas aqua p̄cedit pōt ēē nimia: s̄ sensibilis p̄t ēē nimis: et iō oportet q̄ sumat p̄mēsurā debita ad cōservatiōē subiecti: sicut ex ieiunijs et alijs corporis afflictōibus. ¶ Itē no. secū⁹dū Tho. in. iiii. di. xvij. q̄ vera attritiō semp debz remanere i habitu. i. q̄ semp dz habere istā dispositiōē q̄ qñ recordat de peccatis p̄missis hēat displicentiā: saltē s̄ rōēz. ¶ Item scdm De. in. iiii. di. xvij. dolor maior. intellectualis debet esse de maiori peccato habitualiter nō actualiter. N̄ considerentur peccata in cōmuni in quantum sunt offensa dei: sed etiam in speciali dolor debet esse maior de maiori peccato: quia maiorem rationem doloris habet

Secunda pars

maius peccatum. Dolor vero sensibilis ueniens etiā ē ut sit maior de maiori: quāuis nō sit de necessitate. ¶ Item sūi Tho. in q̄libet. i. q. v. ar. i. Idem Pe. de pal. in. iij. dis. xvij. q. i. ar. vi. et Inno. Cōtrit⁹ dicit magis diligere deū quam seip̄ culpa aut est p̄tra deū pena vero est cōtra seipsum. Idco dicit p̄tritus eligere potius oēm penā sustinere: q̄ deum offendere. Descēdere aut ad hāc penā vel ad aliam nō tenetur: imo faceret fatue descendēdo ad ista particularia vel alium sup hoc sollicitādo. ¶ Serdecim p̄ditiones q̄ requirūt in oī bona cōfessione.

Onit ar Tho. in. iij.

p di. xvij. q. vi. ar. iij. q.

ij. ad. iij. q. confessio

bona dicit hēre sexdecim p̄ditiones que his p̄tinet versibus.

¶ Sit simplex humilis: cōfessio: pura: fidelis. Atqz frequēs: nuda: discreta: libēs: verecunda. Integra: secreta: lachrymabilis: accelerata. Fortis et accusans et sit parere parata.

¶ Sit simplex. i. non recitet in confessione nisi id quod p̄tinet ad declarationes sui peccati: et etiam quantitatem et

non alie historie misceantur.

¶ Sit humilis: ut se miserū ac peccatōrē cognoscat sine fieriōe.

¶ Pura idest recta intentione non ut reputetur bonus: vel laudetur ab hominibus.

¶ Fidelis idest vera et sine ulla falsitate: ut non dicat que nō fecit: vel etiā habeat fidei de remissione peccatorū suorum si vere ipsum penitet.

¶ Atqz frequēs. i. sepe p̄fiteatur. Istud tñ est de bene esse p̄fessionis et nō de necessitate.

¶ Nuda: ut. s. nō inuoluat obscuritate verborū: s; dicat verba ut intelligat peccatū suū: cuius circūstātijs salte necessarijs.

¶ Discreta: ut maiora cū maiori pōderositate dicat: vel nō plura simul: s; distincte loquendo et dicendo numerū si fieri vel scire pōt: vel ēt ut discreto et sufficienti ac perito confessori cōfiteatur peccata sua.

¶ Libēs idest voluntaria nō coacta timore verborū: ut pueri vel timore penarū tpahum vel infernalium principaliter.

¶ Verecūda: ut erubescat et nō se iactet: vel mente glōriet̄ propter seculi vanitatem aliquam: et precipue ibi confundatur in ratione respectū di-

vine maiestatis offense.

Integra: ut nihil retineat de his que omisit preceptis de moralibus.

Secreta: ut non publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua qui eum possit absolvere.

Achymabif: ut doleat de peccatis commissis: et detestetur ea. saltem intellectu rationis.

Accelerata: ut quam citius possit commissio peccati. hoc ad bene esse est.

Fortis: ut nihil dimittat per verecundiam. Et accusans. id est accusans se et non alios: nec in confessione se excuset et alios inculpet.

Et sit parere parata. id est adimplere penam sibi iniunctam: et facere ea que huius necessario facere: ut aliena restituere: si habet: et huiusmodi.

Expliat secunda pars: que est de scientia: que requiritur in confessore.

Incipit tertia pars de bonitate Confessoris. Et primo qualem ipsum oporteat esse in exercitio talis officii. §. primus.

De bonitate Confessoris in se: et in exercitio talis officii. Dicit Aug. de penit. di. vi. c. Qui vult confiteri. Sa-

cerdos ante quem statuitur ois languor: nullum illo sit iudicandus: que in alio iudicare est proprius. Iudicatus. n. alium qui est iudicandus: condemnat seipsum cognoscat igitur se: et purget in se: quod videt alios si hi offerre. Curet ut a se purgetur: quicquid in alio damnosum reperit. Animaduertat quidem quod dicitur. Qui sine peccato est vestrum etc. ideo. n. liberavit peccatricem: quia non erat qui proiceret lapidem. Quo lapidaret qui se lapidandum cognoscere. Nullus. n. erat sine peccato: in quo intelligitur ois fuisse reos. Nam venialia peccata semper remittebantur per ceremonias. Si quod ergo peccatum in eis erat: criminale erat. Deterriores ergo in hoc sunt sacerdotes (se prius non edificantes) illis qui dominum observabant in fideiis hec Aug. **S**ecundum enim Tho. in. iiii. et Alb. audiens Confessionem cum conscientia mortalis peccati: mortaliter peccat. Tamen effectum sacramenti confert cum sacramento: si non est precisus vel suspensus quantumcumque alias malus. Unde Aug. i. q. i. c. dictum. Dictum est a domino i. Numeris ad Aaro-

Tertia pars

Vos ponite nomen meū su-
per filios israel: et ego dñs be-
nedicam eos: ut gratiā tradi-
tam per ministeriū ordinari:
transfundat hominib⁹ nec vo-
luntas sacerdotis pdesse vel
obesse possit: s; meritū benedi-
ctionem poscentis. Quia autē
dicit ca. q. Remissionem, pec-
catorū nō dāt avari et similia
intelligit fm glo. vel simplici-
ter de precisiis: vel si intelliga-
tur de tolleratis: tales non
dant ex merito vite: scilicet
non sunt digni dare.

Duo que d; hēre cōfessor.

Ebet autē p̄fessor pre-
cipue hēre duo scili-
cet timorē vñ fiat cō-
spectus: et celum animarū
vñ sit sollicit⁹ circa ea que ne-
cessaria sunt. **Q**uantū ad
primū p̄fidere debet q; ip̄e
est vt mare eneam in templo
dñi: vbi lauabant sacerdotes
et leuite animalia offerēda in
sacrificiū. Vñ ex imundicijs
a quib⁹ illa abluebātur: efficie-
batur immūdu. Vñ Greg.
in pastoralī dicit: q; sit plerū-
q; vt anim⁹ pastoris audita
tentatione ouis et ip̄e tentet:
et iō cū timore et tremore dēt
poni: et nō se ingerere: et cū le-

uitate et cum risibus ibi stare
Vnde in figurā Moyses vt
dicit Exod. xxxviii. fecit labiū
cneū de speculis mulierū in
quo lauarent sacerdotes san-
cta sanctorū ingressuri: et signi-
ficat scripturā: vbi sunt exem-
pla sanctarū animarū ad quas
debet sepe inspicere ad viden-
dū maculas suas et intelligē-
dū insidias diaboli. Vnde
subdit grego. vbi supra. Nec
nequaquā sunt timēda pastori
q; deo pensante cūcta subtili-
ter: tanto facili⁹ liberat quis a
sua: quantomagis tentatiōe
fatigatus aliena. **Q**uantū
vero ad celū dicit Grego. q;
nullum sacrificiū ita deo ac-
ceptum est: vt celus animarū.
Et fructū huiusmodi ostēdit
Jaco. c. v. vbi post p̄mulgatio-
nem p̄fessionis dicit. Qui cō-
uerſi fecerit peccatores ab er-
rore vie sue: saluabit animarū
eius a morte: et charitas ope-
rit multitudinē peccatorum.
Non antez minus trahūtur
ad deum per confessionē ani-
me quando diligenter fit q̄
per predicationem: moderno
tempore vt experiētia docet.
Debet ergo non tardare: qui
vocatur ad huiusmodi.

Quomodo se habere debeat confessor erga penitentem. §. ij.

Icit Augu. de pe. di. vi. c. l. post mediu. Diligens inquisitor: subtilis investigator: sapienter et quasi astute interrogetis peccatorem que forsitan ignorat: vel per uerecundia velit occultare. Cognito aut crimine: varietates eius inuestigare non dubitet et locum et tempus et eum quibus cognitio adsit beniuolus parat errigere: et secum onus portare. Habeat dulcedinem in affectione: pietatem in alterius crimine discretionem in varietate. Adiuuet penitentem orando et alia pro eo bona faciendo. Sempiternus iuuat: leniendo: consolando: spei promittendo: et cum opus fuerit etiam increpando. Doleat loquendo: instruat operando: sit particeps laboris: si uult esse particeps gaudij doceat perseuerantiam. Nec Augu. Et uerbis Augu. patet quod non sufficit audire que sibi dicuntur a peccatore et ipsum non interrogare nisi esset persona in his bene perita et scientiata: que sufficienter scit dicere que oportet. Sed cum persone contra sint. grosse

in istis: et ille que sunt in alijs negocijs mundi vel scientijs acuti: ideo permittendum est dicere unicuique id quod uult: et eo ordine quo uult: et de peccatis que per se sufficienter dicit: non est iterum interrogandus: ne molestus eum in quo non oportet. Sed si aliquod non bene intellexit. precipue de mortalibus: faciat sibi iterum declarare ut melius intelligat. De his uero que non plene dicit: puta quia non dixit circumstantias necessarias: vel numerum: interroga eum: ut plene dicat quantum est necessarium. De illis uero peccatis que non dixit: nec scit per se dicere: interroga eum. Quo ordine fieri debeant interrogaciones et de quibus. Ray. et Hosti. in summa dicunt: quod interrogaciones fieri debent de septem uitijs capitalibus et eorum speciebus et filiabus de quibus habes infra diffuse in. secunda parte interrogatorij et in. secunda parte summe per totum. Non tamen est interrogandum de omnibus: sed plus et minus secundum conditionem personarum. Si autem quis qui penitentem non habet

Tertia pars

necesse tenere magis vnum ordinē q̄ aliū dicēdo peccata sua: ita nec cōfessor interrogādo. Tñ ad melius memorie cōmendādum: de quibus debet interrogare et de quibus iā interrogauit ne amplius habeat triplicare: cōgruū est tenere aliquē ordinē. Et si plz interrogaret de decē p̄ceptis: q̄ cōtinentur in istis versibus.

C Vnū cole deū: ne iures vana per ip̄z. Sabbata sanctifices: hab eas in honore parentes. Non occisor eris: fur: mechus: testis iniquus: Nō vllī nuptā: nec rez cupies alienaz. Declarationē horū versuum hēs infra. Post vero interrogationē super decē p̄ceptis: cōueniēs erit interrogare super septeni vitijs capitalib⁹: q̄ in hoc versu cōtinet. Ut tibi sit vita semper saligia vitia. In ista dictiōe Saligia sunt septē littere: a quib⁹ incipiunt nomina septē capitaliū vitiōrū. Per S vero intelligit superbia sub qua cōprehēditur vana gloria: Per A auaritia: Per L fetida luxuria: Per I inuidia: Per G gula: per I ira Per A accidia. S; anteq̄ interroget de pec

catis: prius querat de excommunicatione maiori. Et si inuenit eum aliqua sententia irretitū: si hz auctoritatē super hoc: absoluat prius. Si vero non hēt auctoritatē: remittat ad eū qui pōt eūz absolvere.

C In interrogationibus fiendis: tria debent obseruari.

C Tho. i. iij. di. xviii. l. fi. dicit q̄ cōfessor tria debet obseruare in interrogationibus fiendis.

C Primū est: q̄ non interroget oēs de oibus: sed interrogetur p̄sona de peccatis: que p̄sueuerūt reperiri in hominibus illi⁹ conditionis et status: vt stipendarij de rapinis et incendijs. Clerici de simonia et horis omissis. Adlescētes de luxurijs et huiusmodi. Vnde a principio cōfessionis decēs est: interrogare confitentē de conditione sua: de exercitio et statu: an clericus: an laicus: an solutus: vel coniugatus: et huiusmodi vt prudētius ide possit formare interrogationes: et q̄ntum est t̄pis q̄ fecerit ultimā cōfessionē: et si fecit penitētiā sibi iniūctaz et vitrū i statu gratie vel peccati mortali. Secūm q̄ debet obseruare cōfessor est: vt interrogēt

ip̄i
pecc
tū
ro:
con
du
grā
um
get
poll
lanz
cun
bui
pecc
datu
circ
q̄
ind
cat
ran
rum
scam
grā
liere
rius
parte
hēt
as ve
feri b
si vol
De
rum
arcu
plici

ipſi peccatores a remotis de peccatis. ⁊ in genere: nō in vltima ſpecie ⁊ modo pcti ſubito: vt ſi neſciebat tale peccatū committere. illd̄ adſcat: ⁊ ſic ducatur intētationē: Verbi grā. Si fateſ ſe cōmiſiſſe vitium luxurie: nō ſtatiz interroget ꝯfeſſor. ſi ſeiſpſuz manib⁹ polluit ⁊ huiusmōi: ſz ita paulatiz interroget de modo ⁊ circumſtātijs talis pcti cōmiſſi ⁊ huiusmodi. Tertiū eſt. q̄ in peccatis carnalib⁹ nō deſcendatur nimis ad particulares circumſtātijs nō neceſſarias qz hoc eſt ſeiſpm intētationez inducere ⁊ ad iuentionē peccatorū docere eos: qui ignorant: ⁊ aliqñ poſtea talia referunt in plateis in deriſum ⁊ ſcandaluz ſacerdotuz. Verbi grā. Si vir fateſ polluiſſe mulierem cū vas debitū: nō vltius querāt ꝯfeſſores in qua parte corporis ⁊ quō. Iaz. n. hēt vltimā ſpēm peccati: Alias vero turpitudines: q̄s miſeri hoies inueniunt: ipſimet ſi volunt. expri mant.

De circumſtātijs peccatorum ⁊ ibi verſus earum: ⁊ q̄ circumſtātie ſunt in quintuplici ſpecie. §. iij.

Ed nota q̄ confeſſor nō ſoluz dēt interrogare de mortalib⁹: ſz etiā de circumſtātijs que aggrauant vel alleviāt. Vñ Inno. in. c. ois de pen. ⁊ re. dicit. Sit diſcret⁹ ſacerdos ⁊ cautus: vt more periti medici ſuperinfundat vinū ⁊ oleuz vulneribus ſauciati: diligēter inquirens peccata ⁊ eoz circumſtātijs: quib⁹ diligēter ⁊ prudēter inſpiciſ: itelligat quale ei debeat ꝯbere ꝯſilium: ⁊ cuiusmodi remediū debeat adhibere. diuerſis vrēdo experientis ad ſanandū egrotuz. hec ibi. Ad illud facit qd̄ dīc Aug. de circumſtātijs pctōz de pe. di. v. c. Conſideret. Cōſideret qualitātē criminis: in loco: in tpe: in ꝯſeuerantia: in ꝯſone varietate: quali hoc fecerit intētione: ⁊ ipſi⁹ vitij multiplici executione. Ois iſta varietas ꝯſitēda eſt ⁊ dicenda. Volendū eſt nō ſoluz qz peccauit: ſz qz ſe virtute ⁊ grā ꝯuauit. Doleat alioz vitam in ſuā fuiſſe corruptā. ſ. ſuo exēplo: ⁊ cōmodum qd̄ dedifſer primo: ſuo exēplo bono. Doleat de triſtitia quā intulit bonis peccādo: ⁊ de letitia quā

d

Tertia pars

eis nō adhibuit: Nec Augu.
que oīa intellige scdm q de-
clarant hic. ¶ Illas aut circū
stantias: que trahunt pctm in
alterā spēm: oportet necessa-
rio cōfiteri secūdū tho. Alb. &
alios doctores. Alias. n. circū
stantias p̄fiteri: cū sint pecca-
ta venialia: perfectioris est vir-
tutis: nō tñ ē necessariū. ¶ De.
de pal. in. iij. di. xvi. q. iij. art. i.
dicit q numerus circūstātia-
rū cōprehenditur hoc versu.
¶ Quis: qd: vbi: qd: auxilijs
cur: quō: qñ: Ray. vero addit
octauū. s. qñs. Et vbi i versu
dī qd: auxilijs: ipe dīc p quos
dicīt ergo qd: p varietate pso-
narū & status: etatis: sapientie
& ordinis: & sic fuit grauissi-
mū peccatū. Ade: qd: qñ gra-
dus altior: tanto casus gra-
uior: & ingratitudo maior.
¶ Quid Vtrū malū qd: p̄bi-
bitū: v̄l ex gnē suo. Vtz mox
tale v̄l veniale: an occultū vel
manifestū: & quātū ad hāc cō-
ditionē: grauī fuit pctm La-
yn q̄s Ade. ¶ Quātitas. n. ge-
neris homicidij: grauior est
pctō gule vel supbie. ¶ Vbi:
qd: i loco sacro grani⁹ peccat.
¶ Per quos: quia traxit alios
ad peccādum: qd ē p̄pū di-

aboli: v̄l quos posuit media-
tores ad malū p̄petrandū: qd
pctōz illoz ē p̄iceps: v̄l cū q
b⁹: p qd: & qd: quos. ¶ Quot
ens: nō solū quātū ad cōsuetu-
dinē: s; ēt quātū ad numex:
q nūerus referē ad actionez:
nō ad objectū actōis: Verbi
grā. Si hō. i iniusta p̄treccati-
one accipiat saccū plenū mil-
le florenis: ē tātū vnū furtū si
āt tres flores accipiat diuer-
sis t̄pibus & actibus successi-
ue: erunt tria furtū: qd: in ipso
actu est peccatū semp essenti-
aliter: & iō nō pōt esse vnū in
pluribus actibus. ¶ Cur: an
ex infirmitate: vel ignorātia: v̄l
electione: vel q̄li intēctione fe-
cerit: qd: mortalia peccata tra-
hunt spēm a fine. Iō hoc dili-
gēter est explicādū. ¶ Qui. n.
furat v̄l meche: magis dicē-
dus est mech⁹: q̄s fur: Tamē
vnū peccatū est in vno actu:
s; habens plures deformita-
tes. ¶ Quomō: naturali mō
vel innaturali: qd: semp ē gra-
ui⁹ i eodē genere. s. agēdo q̄s
patiēdo. ¶ Quā: si i sacro t̄pe.
puta diebus festiuis: vel alio
t̄pe: & d̄ p̄seuerātia i peccato.
¶ Circūstātie peccatoz p̄fite-
de sunt in gntuplici genere.

a In declaratione hu-
iusmodi. s. qñ circūstā-
tie peccatorū sunt cō-
fite de sic dicit *De. de pal. in*
iiij. di. xvi. q. iij. Circūstantie
sunt in quintuplici genere.

C Prime sunt que nō alleui-
ant nec aggrauāt: sicut ille q
nullā important cōuenientiā
vel disconuenientiā ad rōnē:
nec ex se: nec ex suppositione:
vt furari cū manu dextra vlt
sinistra: et istas cōfiteri est su-
perfluum. **S**ecūde sunt: que
alleuiant. s. q iporāt cōuenien-
tiam: vt facere malū ex bona
intentione vel ignorantia: et
istas cōfiteri est imperfectū:
nisi timeret scandalū cōfesso-
rū. **T**ertie sunt que impor-
tant disconuenientiā ex sup-
positione: vt furari multū et
istas cōfiteri est perfectū: quia
aggrauāt peccatū: nisi immu-
neret periculū sui vel cōfesso-
ris: vel alterius tertij. **S**ed qz
nō mutāt speciem nec aggra-
uāt in infinitū: nō est necessari-
um eas cōfiteri s̄m *Tho. in*
iiij. di. xvi. q. iij. ar. ij. ad. iij. q.
Sed De. dicit qz quamuis
ista sit cōmunis opinio: tū-
or tñ est alia. s. vt confiteatur
eas. s. cum notabiliter aggra-

uāt: vt furari cētū: multo gra-
ui⁹ ē qz furari vnū. **Q**uar-
te sūt: que aggrauāt et mutāt
spēm: nō tñ i infinitū grauāt et
mutāt vt qñ vtrūqz ē venia-
le: vel qñ primū est mortale
scd⁹ veniale: vt i speciebus gu-
le: quaz vna aduenit alteri: et
sūt qñqz veniales et qñqz mō-
tales et istas cōfiteri nō est ne-
cessariū. **N**ec illō ē p̄tra hoc
qd̄ dicit *Tho. et cōiter alij. s. qz*
q mutāt spēs necessario sunt
cōfite de: qz loquūtur de illis
que sunt mortalia. **R**atio at
qre nō est necessariū eas cōfi-
teri est ista: qz circūstātia ē cō-
fitenda necessario. nō qz mu-
tat spēm: vt p̄z in veniali: sed
qz mutat in infinitū vt patet in
mortali. **S**ed circūstātia non
mutās in infinitū: nunqz ag-
grauat in infinitū: qz itēdit pe-
nas et nō extēdit. **E**xtensio. n.
est infinita nec pōt crescere: s̄z
intēsis est infinita: et semp pōt
crescere. **N**ulla ergo talis q
non mutat seu aggrauat in
infinitum: est necessario con-
fitenda. **Q**uinte mutant et
qñqz aggrauant in infinitū:
vt quādo veniali actui: puta
laute et studiose p̄paratiōi ad
diē ebrietas vlt notabilē āticipa-

rio hore. in ieiunio sine causa.

Sed utrum in religioso sit mortale qd alteri est veniale dicendū q nō: puta dicendo verbis ociosum ⁊ hmoi nisi speciē mutaret: qz nubere vll velle nubere: qd secularibus nō est peccatū: si hoc fiat causa prolis generāde: vel veniale ppter voluptatē: est mortale religioso pffesso: clerico vll ordinato: qz sacrilegiū: nō autem primi motus luxurie: furti: vel inuidie: qz nullus vovet se non habiturum primos motus qui nō sunt in nostra potestate: hec **Idē. de pal. vbi. s.**

Circūstācie q trabūt pctm ad aliud genus: sunt pntēde.

Et nota s3 **Tho. opu sculo. xij. in quadā cpi**

stola q ille circūstācie dicunt trahēt pctm ad aliud genus: ⁊ ideo de necessitate pntēde) que hnt spālez repugnantia ad aliqd pceptoz diuine legis: sicut furtū simplex repugnat huic precepto: nō furtus facies. Si vero fiat furtū in loco sacro circūstātia loci: iam repugnantia hēt ad aliqd pceptoz qd est de veneratione sacroz: ⁊ sic additio na species pcti: ⁊ sic de alijs.

Peccatū cōmissum die festo trahit ad circūstātia aliā.

Gen. Mic. de lyra super Ero. q peccatuz mortale pmissuz die festo habet spālem repugnātia ad illud pceptū de sanctificatione festoz ⁊ sabbati: qz magis est opus seruile opus pcti: qz opus manuale. Opus autē seruile ibi prohibet: ⁊ sic mortale vltra ppriam deformitatē sue materie: ex hoc q cōmittitur in die festo: hēt aliam deformitatē ex ista circūstantia quā opz pnteri. Et in fine illius opusculi dicit idē **Tho. q illud qd dicit circūstantias nō trahētes peccatū ad aliud gen⁹ siue speciē: non esse de necessitate cōfiteādas: nō esse referendū ad numex pctoz ⁊ eiusdē speciē: qz numex tenetur confiteri si pōt: qz nō est vnum sed multa: ⁊ hoc nota diligenter.**

Mota tertio q cuz cogitatio cū deliberatione rōnis in actuz peccati mortalis. s. desiderandi illuz actū agere: etiā absqz opere sit pctm mortale ideo ad singulas pctōz species post pctā operis: interroga ē de peccati cogitationuz

illius peccati tantū: et de peccatis. Et cū opus alicui⁹ peccati: et deliberatio mētis: ad illud agendū absq; ope sit eius dē speciei specialissime: s; differt fm mai⁹ et min⁹: vel pfectum et impectū: q; s. maius peccatū est in opere q̄ in sola cogitatione: ideo et de circumstantiis huiusmodi cogitationū interrogādū est: puta: si dicit penitēs se cōsensisse cogitationib⁹ luxuriosis: q; pōt hoc esse multipliciter. et in diuersis speciebus: ideo iterrogetur de qualitate: ipsarū cogitationum: vt si deliberauit tale peccatū cōmittere cuz soluta: q; tūc fornicatio est: si ipse solut⁹ est: aut cū coniugata: q; tūc adulteriū est: aut cū cōsanguinea: q; tūc incestus est: et sic de alijs luxurie speciebus et aliorum vitiorum.

C Peccatus diuidit in tria. **R** Aliquali declaratione pdictorū nota q; dicit Tho. p̄ia scde. q.

lxxij. ar. vij. q. peccatū diuidit per hec tria. s. peccatū cordis: oris: et opis: nō sic per diuersas spēs cōpletas: sicut differunt specie bos et leo et capra: sed per diuersos gradus peccati

sicut domus in fundamētis diuiditur: in parietē et rectū sicut in spēs incōpletas. **C**ōsumatio igit peccati est in opere. **Q**uā peccatū operis: hēt spēs cōpletas: s; p̄ia inchoatio ei⁹ est quasi fundatio i corde. **S**ecūdus gradus ei⁹ est in ore: fm q; homo p̄cipit facile ad manifestādū pceptū cōdis. **T**erti⁹ gradus est in cōfirmatiōe opis. **P**atet ergo q; hec tria p̄inēt ad vnā perfectā peccati spēm: cū ab eodem motiua pcedant. **T**racū dus. n. et eo q; appetit vindictā: p̄io turbat in corde: scdo in verba cōtumeliosa p̄cipit. tertio p̄cedit ad facta iniuriosa: vt percussione et hui⁹: et sic de alijs q; bullibet. et de luxuria. **N**ec tū sic intelligēdū est peccatū cordis esse spēs incōpletas q̄ si nō sint mortalia: imo q̄ in eis est cōsensus deliberatiuus ad act⁹ qui de se sunt peccatū mortalia: tales cogitationes sunt peccatū mortalia: et si non ita grania sicut peccata operis: vt dictū est. **E**t quando sunt simul cogitatio cū locutione et opere. vnū est peccatum: vt patet de luxuria et alijs peccatis. **E**t quādo ve-

Tertia pars

ro quoddam tpe deliberat fornicari: et alio tpe diuerso et distanti. fornicat: sunt duo pctā mortalia. De delectatione vero morosa aliquid dicetur suo loco.

Regule quinque cognoscendi pctm mortale a veniali.

Cognoscendum vero quando pctm est mortale vel veniale: nota quinque regulas. **P**rima est qn amor vel affectio ad aliquā creaturā. scilicet se vel aliā tantum crescit: vel est tam magnus quod in eo constituitur ultimus finis. id est quod nec actu nec habitu ordinat illā creaturā: aut eius dilectionē: aut est seipsus secundum deū et vellet cum tali creatura cōtentari: et nō curaret deum offendere: aut eius precepta transgredi propter illā creaturā: ita quod ibi est aliqualis cōtempnus dei. et si nō est formalis: tamen interpretatur et est fruitio creature: quod preponitur creatura deo. Unde cum aliquis vellet hic cum creatura semper manere nō curādo de eterna beatitudine: licet nō sint semper rudes de hoc interrogandi vel tentandi: tamen talis amor creaturæ semper est pec-

catum mortale. Quando autem aliquis diligit aliquā creaturam plus quam debet: sed propter hoc nōlet deū offendere: aut eo carere nec eius amicitiam perdere: talis amor creature: nō semper est peccatum mortale. **S**ecunda regula satis cōcordat cum precedenti. scilicet cum notabiliter cōtra dilectionem primi aliquid cōmittit: tunc est mortale peccatum. **Q**uādo vero nō: tūc est veniale. **Q**uādo vero aliquid fit cōtra dilectionē dei: potest attendi penes hoc quod repugnat charitati vel amicitie: quā debemus ad deū habere super omnia. **Q**uādo autem aliquid fit cōtra dilectionē primi: potest attendi penes ista precepta legis nature. scilicet quod tibi nō vis fieri: alteri ne facias: et quod tibi rationabiliter et ex debito vis fieri: alteri facias et potest etiam attendi penes scādālū actiuū: quod ego infero primo meo per mala exempla. **S**ed inquantū importat aliquid cōtra dilectionem: vel quantū sit illud scādālū: ad hoc quod fit mortale: nō precise determinatū est: quod in modico facere contra primum nō ē mortale: aut in paruo scādālizare. Unde quilibet attendat ad se

ipsum quod sibi vellet fieri et quod sibi noller fieri: et per quod factum et non factum solvere inter se et amicum suum amicitiam quaz simul sunt. Tercia regula: quoniam omittunt contra preceptum dei et ecclesie vel legis nature vel superioris: que precepta sunt de necessitate salutis: vel contra votum publicum vel privatum: vel contra iuramentum licitum: et tunc est mortale peccatum: quoniam vero citra: tunc non est mortale.

Quarta regula: cum aliquid fit vel committitur vel omittitur contra conscientiam vere vel false dictantem aliquod peccatum mortale vel contra conscientiam formidantem probabiliter vel dubitative: an aliquid peccatum sit mortale: tunc semper est mortale: si conscientia non sit sufficienter instructa. Quinta regula est de actibus intus manentibus. Quando quidam habet solam cogitationem de aliquo quantumcumque turpem vel malam absque consensu seu delectatione vel consensu tunc nunquam est peccatum mortale vel nullum vel veniale. Quando vero est consensus in actum qui esset peccatum mortale: tunc semper est peccatum mortale: quia deus voluntate pro facto ac-

ceptat. Quando autem cum cogitatione aut consensu est delectatio mortalis in aliquo turpi: specialiter in libidinosis: tunc est mortale. Sed dictum Augustini. Esto quod non sit consensus in actum secundum hoc dictum Augustini iudicium est de peccatis interioribus ad quod est facit distinctio supraposita de sensualitate et actione: et de peccatis preuenientibus et sequentibus deliberationem. Applicando igitur septem vitia capitalia que non semper sunt mortalia: sunt male radices in homine ex quibus oriuntur septem venialia. Que debeat obsuare et scire confessor utilia et necessaria in ipso exercitio confessionis. §. iiij.

Extra excoicationem in vris communis: sciat confessor si penitens incidisset in finem constitutionis synodali. Ido debet investigare de constitutionibus illius diocesis si quis haberet: vel et provincie vel legationis: ut melius possit penitentibus providere. Diligenter querat de numero peccati. quotiens incidit in id vel illud: quia homines sepe transeunt illud leniter. Et de circumstantiis non necessariis: et de peccato quod alteri iam rite confessus

Tertia pars

est non querat euz nō tenca-
tur nisi in casu i quo tenetur
cōfessionē iterare: de quo ple-
ne supra i p̄ce. p̄ce. §. iiii. et nō
solū de peccatis opere perpe-
tratis: sed et de peccatis cor-
dis et de numero eoz que p-
sone p̄uipendūt interrogādū
est. ¶ Et qz fm tho. p̄ia. ii. q.
lxvij. p̄ctm̄ cogitationis et ope-
ris in eadē materia sunt sp̄ei
sed differunt scdm̄ magis et
min⁹: qz. s. p̄ctm̄ operis ē gra-
uius p̄ctō cordis: iō ē interro-
gandū est de sp̄e et circūstan-
tijs necessarijs peccatorū cor-
dis. Verbigratia. Si dicit se
in mēte solū deliberasse mu-
lierē cognoscere: interrogan-
dū est utrū solutū vel nuptā:
virginē vel alias: et qua die:
et hoc qz ista faciunt illud pec-
catū esse diuerse sp̄ei. ¶ Et si
mulier est facias eaz ex trans-
uerso stare: nec in facie eius
aspicias: qz facies eaz: v̄tus
est v̄s ait propheta. ¶ Sed
nec virū decet frequēter aspi-
cere in faciē: ne euz erubescere
facias ultra q̄ opz. Viros
qz graues et sapiētes dulcius
et vrbani⁹ oportet reprehen-
dere. Rusticos grossos ac
idiotas duri⁹: ne peccata sua

paruipendant ex leuitate ser-
monis. Stimulatos vera et
dolore: et desperatione: quātū
cunqz peccata commissā sint
grauia confortare et animare
expedit: inducēdo exēpla. Da-
uid. Adagdalene. Idau. Idē.
Latriōis: et h̄mōi. Induratos
et se excusantes: aggrauat pec-
cata eoz: ostēdendo pericula:
exēplo Ade: Saulis: Iude et
h̄mōi que seipsos desperaue-
rūt. ¶ Nota scōz. m. Ober.
in li. d. of. or. qz illorū p̄fessio-
nes prius sunt audiende et li-
bentius: qui magis indigere
putant: vel qz raro venire so-
lent: vel qz sunt extranei: vel
qz sunt in maiori statu: vel de
quorum confessione speratur
maior utilitas futura.

¶ Quomodo se h̄re dēat cō-
fessor audiendo mulieres.

Dez dicit de audiēti
i b̄ mulieres. Caueāt
ne nisi i publico audi-
ant: et nisi ab aliquo videant:
nec multū imorent: nisi quā-
tū necessitas p̄fessionis requi-
rit. Et eis que nimis frequē-
ter cōfiteri volūt: assignēt cer-
tū t̄ps. extra qd̄ ipsas nō au-
diant: nec alijs colloquijs se
eis exponūt: et semper duris

verbis .z. rigidis vrant circa
illas poti⁹ q̄z molib⁹: hec ille.
Et hoc est cōtra illos: q̄ quo
tidie audiūt mulierculas .z. fa
ciūt eis lōgas p̄dicatiōes: vñ
amittūt mltū t̄pis .z. scādālū
seq̄t cōiter i ipsiis .z. i populis.
Qualis .z. q̄sta debeat in
iūgi satisfactio seu p̄nia a cō
fessore penitentib⁹ .z. q̄liter se
b̄re debeat p̄nias iniūgēdo.

Nota q̄ pro quolibet
p̄cto mortali esset re
gulariter septēnis pe
nitētia iniūgēda: seu imponē
da vt habet. xxiij. q. i. c. p̄dican
dū i glo. .z. xxxij. q. ij. c. hoc ip̄z
.z. §. sc. qd̄ seruabat antiquus:
.z. ista septēnis p̄nia magis vl
minus aspa secūdū varietatē
criminū maioꝝ vel minoꝝ .z.
cīrcūstantiaꝝ .z. cōpūctiones
erat: quia vt dicit ibi Jero.
apud deum nō tm̄ valet t̄pis
mēsura: q̄z dolor: nec tm̄ ab
stinētia ciboꝝ q̄z mortificatio
criminū. de pe. di. i. c. mēsura.
Sed hodie p̄nie oēs sunt ar
bitrio cōfessoris tarāde: cōsi
deratis cīrcūstātijs criminū
.z. p̄sonarū: .z. h̄mōi: extra de
pe. .z. re. c. de⁹ qui. **Dicit** etiā
Leo papa . xvi. q. vii. c. testi
pora. **T̄pa** penitudinis: tue

moderatiōis arbitrio sunt cō
stītuēda: prout cōuersoꝝ aīos
prospereris esse deuotos.

Ray. Sui. .z. spe. i suo rep
torio hoc tenent .z. generalis
cōsuetudo sic se hēt: Nec est
cōtra id qd̄ dicit Gre. de pe.
d. v. c. falsas. Falsas p̄nias di
cimus. que non s̄m auctorita
tem sanctorū patruz pro qua
litate criminū iponunt. **Doc**
enim intellige s̄m Ray. cum
sine necessitate rōabili dimit
terēt p̄nie antiq̄tarate. **Mā**
vltra illā cōem p̄nias septēnē
p̄ q̄libet p̄cto mortali i genē:
ponunt alie p̄nie maiores vl
minores pro certis p̄ctis: pro
ut habetur in diuersis capitu
lis decretaliū .z. decretorū: q̄
q̄ cōiter nō dātur: hic nō po
no. que pleni⁹ habētur i sum
ma cōfessorū li. iij. ti. xxiiij. q.
cxv. ti. de peni. .z. re. vbi ponū
tur casus. xlvj. de h̄mōi. **Est**
aut̄ satis rationalis cā non
dādi huiusmodi p̄nias in dī
spositione penitentiuꝝ: .z. etiā
aliq̄n non sufficeret tēpus vi
te. **Māz** vt Ray. .z. Hosti. di
cūt: dēt cōfessor talē dare peni
tētiā: quā verisimilr credat il
lū iplere: ne ip̄az violādo dete
ri⁹ sibi cōtingat. **Qd̄** si ma

Tertia pars

gna pctā commisit et dicit se
penitere: s; nō posse aliquam
durā pñiaz facere: animet eū
ad hoc cōfessor: ei oñdēdo gra
uitatē pctōz: et per cōsequens
pñiaz et penarū sibi pp hoc
debitaz et sic tandē iniungat
ei pñiam: quā libēter suscipi
at. Et si sacerdos nō pōt gau
dere de oimoda purgatione
eius: saltē gaudcat. q; libera
tūz a gehenna: transmittit ad
purgatoriū. ¶ Itaq; ut dicit
Hosti. cōfessor: nullo mō dēt
permittere pctōrē desperatū
a se recedē: ar. xxvi. q. vi. c. pres
byter: s; pōt iponat ei vnū
pater noster: vel aliud leue: et
alia bona que fecerit v; mala
que tolerauerit sint ei i pñiaz
Lōcor. Tho. in hoc. Hoc tñ
sane itellige: videlicet si ipsū
alias penitet: et dīc se paratū
facere qd dēt s; hoc onus pe
nitēcie sufferre nō possit: tunc
ppter hoc q̄tūcūq; delique
rit nō dēt dimitti sine absolu
tione. ne se desperet. S; si di
cit se nō posse dimittere odiū
vel caste vīnere: v; alienū nō
velle restituere: vel artem di
mittere quā sine mortali pec
cato exercere nō pōt: vel aliū
bmōi cū possit: nullo mō dēt

absolui s; Tho. ¶ De. de pal.
et Alb. q; ut dīc Greg. cā. xi.
q. iij. c. Tūc vera est absolutio
sacerdotis: cūz internū sequit
arbitriūz iudicis. i. dei: q nūq;
absoluit ipenitentē: de pe. di.
i. c. ¶ Perfecta. S. nēminē. Sa
cerdos aut nullam debet cō
mittere falsitatē in sacramē
tis veritatis. Dñ de pe. di. v.
c. fratres. Fratres nros ad
monem: ut falsis penitētijs
animas laicōz decipi nō pa
tiant. Falsas pñias dicimus
cum sic agit de vno. ut nō re
cedat ab altero. ¶ Verū et si
talis peccatū pur vult cōfiteri
debet audiri ei cōfessio: ut di
citur c; de pe. et re. c. q; quidā:
et sic aliqd debet iniūgi: nō tñ
absoluēdo eū: s; ei declarādo
q; ppter hoc nō est absolut⁹:
s; tñ satisfaciet pcepto eccle
sie annualis cōfessionis fiēde:
et hortetur eū q; faciat omne
bonū qd pōt: ut de cor eius
illustret ad pñiaz: ut dicit de
pe. di. v. c. falsas. et sic non est
dimittēdus sine cōfessione ne
desperet. Qd si instet pro ab
solutione: ostendēdo scanda
lum et desperationē si nō ab
soluat: nullo modo dbet ei as
sentire. Licet tamē ei declara

re: q[ui] fieri nō potest: nec iuua-
ret eu[us]. **E**t si permanet in
scandalo: nō est curandus: q[ui]
est scandalum phariseorū. xi.
q. iij. c. Inter verba.

Qualiter se habere debeat
confessor penitentias iniun-
gendo penitentibus.

N i ponendo penitē-
tias ne vilescat aucto-
ritas ecclesie: arbitre-
tur p[re]fessor. et ne potestas cla-
uium cōtemnat: de pe. di. i. c.
Multipler. §. sunt qui arbi-
trant. 50. di. c. absit. et c. si quis
prepostera. Adinus malū est
si pur p[re]tingat errare. q[ui] erret
dādo nimis parua: q[ui] nimis
magna: vt dicit Chrysostomus. xvi.
q. vii. c. alligant: q[ui] vt ibi dicit
Adeli⁹ est deo reddere rōnē
de nimia misericordia: q[ui] de
nimia seueritate. Si. n. beni-
gnus est de⁹: vt qd sacerdos
vult esse austerus. **E**xemplū
habemus a xpō vt dicit Ray.
qui nulli vnq[ue] grauez iposuit
pniam: s[ed] dixit: Vade et ani-
plus nollī peccare: et ad hoc
maxime d[icitur] attendere p[re]fessor
excidere ab eo causas et occa-
siones pctō[rum]: puta si p[er]uersa-
tio eius cū aliquo vel aliqua
est occasio ei alicui⁹ ruine: d[icitur]

imponere sibi quod dimitta
si p[otes]t: et h[uius]m[od]i de pe. dist. iij. c.
satisfactio. Aliq[ui]n i ponere po-
test ei loci mutationez: qui ei
est ad scandalum: si fieri po-
test di. lxxi. c. valet. Aliquan-
do tamen res sic se habet: q[uo]d
fieri non potest.

Contraria penitētia debet
imponi delicto.

Et i ponēda ē pnia
pnia ad malū q[uo]d cō-
misit s[ecundu]m Ray. videli-
cet supbo opera humilia: gu-
loso ieiunio: auaro clemosy-
ne et h[uius]m[od]i: q[ui] p[er]ua contrarijs
curant: de pe. di. ij. c. ij. Q[uo]d in-
tellige si creditur illuz velle et
posse perficere. Hoc. n. est ad
b[on]ū esse: i ponere magis istā q[uam]
illaz. **E**t itē si est negligēs ad
audiendū verbū dei: sibi p[otes]t
iniungere s[ecundu]m Jo. q[ui] audiat
certum numerum predica-
tōnū. D[icitur] t[ame]n cauere confessor
ne det talem pniam. per quā
fiat alteri p[re]iudiciū: puta si ser-
uo iniungatur pegrinatio vel
ieiunium p[ro]lixum ita q[uo]d eius
d[omi]n[us] reciperet detrimētuz de
seruitio suo: si etiā imponderet
v[er]ozi vt daret multas elemo-
synas: dabit de bonis viri si
para frenalia non habet.

Tertia pars

Item pro peccato occulto
nō est manifesta pnia iniun-
gēda. scilicet: ut possit inde ori-
ri aliq̄ suspitio peccati commissi.
Item nota sūm Joān. an. sup
cle. duduz de sepul. sup verbo
audire: q̄ pri⁹ debet sacerdos
imponere pniaz q̄s facere ab-
solutionē a peccatis: qd̄ p-
bat ex ip̄o textu: clemen. que
prius loquit de pnia iniungē-
da: postea de absolutione: tuz
etiā ex rōne probat: qz cū ab-
solutio sit completētuz et for-
ma in pnia: prius dēt esse sa-
tisfactio que est ut pars ma-
terialis pnie: saltē in propo-
sito actuali: ut exp̄ssa satisfacti-
one que d̄z ip̄oni p sacerdotē
acceptet eā penitens sicut cō-
fessus est et doluit: et inde seq-
tur absolutio. S̄ prius dicit
esse de cens. c. finali vbi dicit
q̄ archiep̄i p̄nt in visitatione
absolvere. et pniaz imponere
ergo de necessitate nō p̄cedit
Quia tñ cōiter fit prius: ut. s.
prius absoluat et postea iniun-
gatur pnia: quocunqz fiat vel
antevel post. sufficit. Presup-
ponit. n. cōfessor illuz habere
propositū faciendi qd̄ sibi in-
iunget: cū ip̄z peniteat. **S**e-
cundū Jo. si penitentē absol-

uis. cuius generalem cōfessi-
onē audiisti absolvas euz. Et
a penitētis oblitis: iniunctis
ab alijs sacerdotib⁹. Et si ali-
quaz pniaz iniunctarū me-
mor sit q̄ nō impleverit eas: si
iudicaveris expediēs. cōmit-
tes eas: nisi eēt in casu a quo
non posses absolvere. **D**e
permutatione pnie habes in
ij. pre summe ti. xiiij. c. xvij. et
xix. vbi ēt mltā d̄ satisfactiōe.
Ad memoriale dicendū peni-
tenti circa penitentiā fiendā.

Autū est et sibi dēcla-
rare et permittere q̄ si
aliqua die ex obliuio-
ne vel negligentia dimitteret
pniam impositā: puta ieiuni-
um vel orationes et huiusmo-
di: q̄ possit alia die remittere.
Et sūm pe. de pal. an. iij. d. i.
xx. q. iij. ar. iij. x. iij. cōsulēduz
est diuitib⁹ et nobilib⁹ q̄ que-
rant participationē bonorū
que sūt in religionib⁹: in qui-
bus sunt et plures penalitates
q̄s alibi: et magis deo accepte
et q̄ in pniaz ip̄onatur eis q̄
nō soluz bona que faciēt per
seipsos: sed etiā que per alios
procurabunt. et ab alijs: et oīa
quorū specialiter sunt partici-
pes. **D**icit et **Pe. de pal. i**

iii. di. rr. q. ij. ar. i. qd dēt confessor cū minorē penam debito imponit: innotescere ei q illa penia sibi imposita nō est digna: ne decipiat putans sufficere: s; q dberet pro quolibz mortali septēnem agere penitentia: quā si hic nō pficeret: in purgatorio luet. Si tū per illam declarationem crederet euz incidere in desperationē non d; sibi hoc dicere.

¶ Quid fiendū qn penitens: nō confiteat pccm aliqd mortale qd confessor scit esse in eo.

¶ Confitente aut qui nō confitetur aliquod mortale: qd nouit de eo confessor. ex eo q nō reputat illud peccatum: dicit. Vos. in quolibet. ix. q si est certuz illd esse mortale: tūc quicūq; confessor d; ei facere consciētia de eo: cū confessor ordinat ad utilitatem ei: sed utilitas eius est q sciat statū suuz: nec dēt euz absolueret: s; reputare eū indignum et indispositū ad recipiendū absolutionē: dū manet in tali statu. **¶** Sed si dubius est utrū sit mortale: et opiniones doctorū sunt diuerse: videlicet utrū sit licitum emere redditus ad vitā: tūc aut con-

fessor est ordinarius ei: ita q tenet confessionē eius audire: et tunc si sit opinionis illi q illud nō sit peccatum: debet euz absolueret simpliciter. Si aut credit q sit peccatum: d; ei facere consciētia q confitēs se diligēter informet de illo facto utrū sit peccatum. Sed dato q ille nō vellet recognoscere illud eē pccm: nihilominus ex quo est ordinarius tenetur euz absolueret: nec d; cū reputare inhabilem ad absolutionē: q hoc ex errore et nō proterna opinione pcedit. **¶** Ordinarius autē absoluedo: debet seq cōmune iudiciū ecclesie non suū. Si aut sit confessor delegatus qui in nullo tenet confitenti nisi velit: si credit illud esse mortale nō dēt eū absolueret q ex mera volūrate depēdet ut absoluat vel dimittat. Debet. n. sequi ppiū iudiciū in absoluendo: et peccaret si absolueret. Hec Vos.

¶ Sacerdos dicitur soluere vel ligare tripliciter et de modo et forma absoluendi. §. vi.

¶ Ita radē fin Ray. n q sacerdos dī solue re vel ligare tripliciter. **¶** Vno mō per ostēsiōez

Tertia pars

idest offendendo solutus vel ligatus. Dico ligatus cum non absoluit. Licet. n. sit peccator per contritionem a deo absolutus: tamen in facie ecclesie adhuc manet ligatus et sic intelligitur. c. Multiplex. §. quatuorlibet. de pe. di. i. Alio modo ligatus sacerdos dando penitentiam ad quam obligat peccatorem et soluit eum quando de penitentia sibi debita dimittit: vel per eam purgatus ad sacra admittit. de pe. dist. i. c. multiplex. Tercio modo per excommunicationem et absolutionem ab ea. ij. q. i. c. nemo. Tamen fit per Deum absolutio a peccatis realiter: per ministerium sacerdotis: non quidem principaliter et auctoritative: quia hoc est proprium dei: de pe. di. i. c. Multiplex. §. verbum nec solum ostendit: quia et hoc faciebant sacra veteris legis sine testamenti nec solum de peccatis: quia sic magis absolueret bonus laicus: quam malus clericus: nec solum per contritionem peccatis: quia tunc nunquam quod efficeret ibi de attrito contritus. Sed operatur instrumentaliter absolutio ad remissionem: disponendo ad gratiam: et nisi ponatur obstaculum. fit de attrito contritus: et ita contritio adauget

gratiam. Dec. De pal. cui cor. Tho. in. iij. d. xvij. q. iij. ar. v. ad primum. et fit hoc virtute clauis que dominus plures in effectu quia una est potestas: discernendi: alia diffiniendi. Una tamen est essentialiter. scilicet potestas iudicandi in foro aie collata a deo et in anima impressa indelebiter: per susceptionem sacerdotis. Dec. De. Scd. vero Ray. nota quod triplex est iudicium. scilicet Petri: et celi. In primo absoluitur peccator per contritionem. In secundo. scilicet iudicio Petri. i. confessionis: per absolutionem si tamen prius sit absolutus a deo saltem ordine: alioquin non. Unde dicitur. xiiij. q. i. c. manet. Manet Petri privilegium: quando ex equitate fertur iudicium. In tertio. i. iudicio celi. i. curie celestis absoluitur per approbationem: de pen. di. i. nungd caim. Alio modo et alijs verbis dicitur triplex iudicium. Primum dei. Secundum Petri in ecclesia militanti. Tertium sursum in ecclesia triumphanti. Primum est quo deus mundat animam in contritione: et hoc precedit reliqua duo. scilicet tempore: dignitate et effectu. Est enim ille qui claudit et nemo

aperi
cund
iudic
ritat
mo
C
um
cune
scdm
xiiij
uis re
aucto
lus de
testas
qui sol
mitter
claudi
re qu
ipse h
celler
christu
enim n
it celu
nature
ruit. C
sterialis
qui man
tue agu
facula
onem id
Claus
duplex
iudicio
liter dist

aperit et nemo claudit. ¶ Secundu[m] q[uo]d sequitur post illud: e[st] iudiciu[m] sacerdotis: qui auctoritate clauis ligat vel soluit eo mo[d]o quo paulo ante dictu[m] est.

¶ Tertiu[m] q[uo]d sequitur: est iudiciu[m] approbationis. s. celestis curie et angeloru[m]. ¶ Nota e[st] sc[ilicet]m. ¶ De. de pal. in. iij. dist. x. viij. q. i. ar. i. q. e[st] triplex clauis regni celo[rum].

¶ Prima e[st] auctoritatis et hanc habet solus deus: q[uia] cu[m] clauis sit potestas aperiendi celu[m] et deus qui solus principaliter potest remittere peccata q[ui]bus celum clauditur et gratiam infundere qua aperit: ideo habet hanc ipse solus. ¶ Secunda est ecclesie. Hanc habet solus christus inquatu[m] homo. Ipe enim merito passionis aperuit celu[m]: tollens impedime[n]tu[m] nature: q[uo]d nullus tollere potuit. ¶ Tertia est clauis ministerialis: hanc habent sacerdotes qui ministerialiter et dispositiue agunt ad ammiratione[m] obseculi. i. vectis seu peti: et aptationem idest collatione[m] gratie. ¶ Clauis aut[em] ministerialis est duplex: vna dicitur ordinis: alia iurisdictionis: et forte sunt realiter distingere: q[uia] licet clauis

iurisdictionis no[n] sit aliq[uo]d reale tam clauis ordinis e[st] aliq[uo]d reale et indelebile: et clauis ordinis habet o[mn]is sacerdos s[ed] clauis iurisdictionis no[n] habet nisi habeat subditu[m]: vnde et curat[ur] no[n] sacerdos: habet clauis iurisdictionis et no[n] clauis ordinis. ¶ Ite[m] clauis e[st] duplex. s. clauis sciencie et clauis potencie: vna t[ame]n e[st] c[on]tra.

¶ Forma verboru[m] absolute[n]di penitentem.

¶ Ite[m] ¶ De. de pal. dist. x. q. i. ar. i. q. i. et. iij. q.

homo q[uo]d ignorat vtrum vnq[ue] fecerit vna[m] p[er]fecta[m] p[re]fessionem: expedit q[uo]d in o[mn]i c[on]fessione sac[ra]li. post o[mn]ia sua peccata sp[irit]ualit[er] enumerata: sequatur generalis clausula. s. de o[mn]ib[us] alijs mortalib[us] et venialibus c[on]fessis et no[n] c[on]fessis ac obliuiscitis dico mea[m] culpa[m]: et sic sequitur absolutio: et sic valebit ad remissione[m] culpe et pene etia[m] mortalis et scite ac etia[m] oblitescite: ad qua[m] tamen non tenebat alias in speciali confiteri iteru[m] q[uo]d. s. sufficie[n]ter p[re]fessus est. ¶ De forma et vi verboru[m] que regunt in absolute[n]do.

¶ Prima aut[em] absolute[n]do. s. q[uo]d tho. i. opus. i. tractatu[m] d[icitur] de forma absolute[n]do.

est hec: quantū ad substantiā
 Absoluo te. et consuevit addi
 ego et a peccatis tuis et si nō di-
 cere subintelligeret: quia nō in sa-
 cramentis verba hñt efficaciam
 ex institutione diuina. Tenē-
 da sunt determinata verba:
 consonantia institutioni diuine
 dicenti. Quicūq; solueritis et
 cetera. Ista verba pueniunt:
 ego te absoluo. Idez Inno. et
 Host. et melius addit sūm Ioh. de.
 d. pal. i. iij. di. xxi. q. ij. ar. ij. ab
 oibus peccatis tuis: q̄ dice-
 re a peccatis tuis confessis: et obli-
 tis et melius dicit ab oibus pec-
 catis que confessus in generali
 vel spāli de quibus intendis.
 De ista et alijs formis di-
 uersis absolutionis ab excōi-
 catione et peccatis: dicit infra in
 fine interrogatorij. Solet at
 papa aliquā tantā facere grāz
 quibusdā. ut ab oib⁹ cēsuris
 et penis simpliciter iuris. et ab
 hoie lat⁹ possint absolui in fo-
 ro saltē psciētie: et tūc p̄fessor
 pōt ista forma uti: quāz a cu-
 ria romana habui et vsus suz.
 Forma absolutionis ab om-
 nib⁹ cēsuris et penis: tā a iure
 q̄ ab homine lat⁹.
 d. E plenitudine p̄tatis
 apostolice: cui⁹ aucto

ritatem pro presenti gero: ab-
 soluo te ab oibus cēsuris ec-
 clesiasticis: sentētijs: et vincu-
 lis excōicationū: suspensionū
 et interdicti: tā ab hoie q̄ a iu-
 re lat⁹. nec nō ab oib⁹ negli-
 gētijs et defectib⁹ cōmissis in
 sacramētorū administratiōe
 officijs et actib⁹ tuis: vel noie
 tuo factis supplēdo de solita
 aplice sedis clemētia: oēs de-
 fectus corūdē. Aboleo ēt oēs
 maculā infamie et inhabilita-
 tis vnde cūq; p̄ctā: dispēsoq;
 tecū: sup omni irregularitate
 simonia i ordine et beneficio
 actiue vel passiue q̄cūq; occa-
 sione vel cā: ēt circa te in col-
 latione ordinū et alioz sacra-
 mentorū p̄ctis seu cōmissis.
 Restituo te et habilito te ad
 statū: famā: honorē et executi-
 onem officioz ecclesiasticoz
 quorūcūq; ac ad omnes gra-
 dus dignitatum et honoz. ad
 bñficia ecclesiastica habita et
 habēda: et tibi de his que ha-
 bes. de nono p̄uideo: relaran-
 do tibi fruct⁹ quos male p̄ce-
 pisti seu lesa p̄sciētia ex eis dē:
 ac alia que in ludo ex succes-
 sione ac alias ad te supuene-
 rūt: que subiacēt restitutioni
 vage i forma plenissima. In

nomi
 sanct
 dubi
 eriga
 saria
 priu
 tis
 solui
 ne om
 id est
 expun
 gunt
 q̄ bñf
 sed suff
 faciat
 gentia
 priuile
 Me
 articu
 solutio
 mel ill
 alio art
 rum va
 aucto
 ponit q
 tacat se
 in p̄lic
 mia vir
 ficijs. M
 de indu
 dei dāt
 autem c
 Quic
 confesse

nomine patris et filii et spiritus
sancti amen. ¶ Si autem aliquis
dubitat: an pro istis specialis
erigatur forma absoluendi neces-
saria: qui a sede apostolica habent
privilegium quod in articulo mor-
tis duntaxat semel possint ab-
soluti et habere plenam remissio-
nem omnium suorum peccaminum
id est a culpa et a pena ut alij
exprimunt r[ati]o[n]es s[ed] quod a ma-
gistris tam in concilio constantiensi
quam basiliensi dictum fuit: quod non
sed sufficit quod ea omnia et singula
faciat pro quibus prefata indul-
gentia datur: put in bullis vel
privilegiis ralius exprimitur.
¶ Nec putet aliquis quod quando in
articulo mortis fuit semel ab-
solutus plenarie: et usus est se-
mel illo privilegio: quod postea in
alio articulo mortis uti illo ite-
rum valeat: nisi papa latiorē
auctoritatez daret quam datur: quando
ponit quod in articulo mortis dū-
taxat semel: et ita responsus est
in concilio constantiensi a clarissi-
mis viris pluribus de hoc reg-
istis. Nec mirum: quod privilegium
de indulgentiis tantum valet
dei datur: quantam sonat: non
autem extendi debet ultra.
¶ Quid sciendum quando
confessor absoluit peniten-

tem de quo non debuit.

¶ Ad quid de p[re]fessore
qui absoluit p[re]fessorem:
de quo non debuit: aut
ex ignorantia: vel verecundia
vel festinatione vel huiusmodi
et p[re]fessor postea experit se er-
rasse: nunquid tenetur cōfite[n]ti
hoc dicere. R[es]pondetur s[ed] o[mn]ia:
quod cōfessus excusatus est: et co-
ram deo absolutus: interim quod
nescit: s[ed] cōfessor nō. Quid er-
go faciet. Collatio scā fuit de
hoc cum multis notabilibus do-
ctoribus theologie in concilio ba-
siliensi. Mas quidā dixerunt
quod p[re]fessor debet auctoritatē a
superiore ipetrare absoluendi
eum: et si sine magno scādalo
fieri pōt vocare nō absolutū:
et sibi dicere ac eum absolvere
post auditā p[re]fessionē. ¶ Vel
si magnū scādalu[m] timeret: ab-
soluat eum absentem: si ab vlti-
ma p[re]fessione adhuc speratur
esse in grā. Adhuc autem et alijs
placuit: si notabile scādalu[m] ti-
meret: summo sacerdoti deo
cōmittat: et solam condignam
penitentiam pro eius negligentia
per agat confessor: presertim
quando multitudo sic est ne-
glecta vel multi eorum di-
stant a loco ubi est confessor.

Quid de p̄fessore qui non intelligit penitentem.

Vid etiaꝝ sentiendū q̄ est de eo qui p̄fitetur ⁊ p̄fessor nō intelligit euz: aut ex dormitione aut ex imperitia lingue vel distractione nimia mentis vel simili cā. Rūdet Jo. de barthebergis antiquus doctor in quolibet suis. Sacramentalis absolutio preerigit p̄fessionē. Omnis vero cōfessio importat reuelationē: que nō p̄t esse sine relatione vni⁹ ⁊ p̄ceptione alterius. Cum ergo alter⁹ istoz deficiat. s. p̄ceptio sacerdotis: in p̄fato casu de illo pctō nō credo esse p̄fessionez: ⁊ per cōsequens nec impendi absolutionē. Nec ille. S; illud videtur debere intelligi: vbi obaudita sunt pctā graua: q̄ sunt de necessitate salutis p̄fitēda nō de alijs que cadūt sub cōsilio vt vēialia: ⁊ vbi talia modica obaudiunt raro ab eo q̄ alias nō scit p̄sonā. Debet ergo p̄fessor facere iterare ea q̄ ex somno nō intellexit. **A**n penitēs teneatur iterare penitentiaꝝ ei iniunctā in peccato mortali factam in toto vel in parte: ⁊ an dicta p̄nia taliter

facta ei valeat in foro militantis ecclesie. §. vij.

Truz vero p̄niaꝝ seu satisfactioez impossi tam per absolutionez debitā inspetō mortali factā: vel in toto vel in parte teneatur hō iterare. Sup hoc sunt varie opiniones. In hoc tamen oēs cōcordant: q̄ satisfactio facta in mortali nō valet sic nec alia opa facta in mortali valent in foro dei ad tollendū vel minuendū debituz p̄nc pro pctis ad qd̄ ordinat ois satisfactio: qz cū nō sit in amicitia cū deo: non pōt esse acceptū tale opus ip̄i deo sic factuz. **S**ed vtruz valeat in foro ecclesie militantis: ita q̄ nō teneat eaz iterare. In hoc est varietas opinionū. Aliqui dicūt: q̄ tenetur iterare: qz cū non potuerit satisfacere deo: nec ēt potuit satisfacere sacerdoti: qui in p̄sona dei: illud sibi iniunxit. Sed **I**de. tarā. ⁊ Jo. peri. videntur simpliciter dicere sine distinctione: q̄ talis non tenet iterare tales satisfactioes qz satisfecit in foro ecclesie militantis in quodate sunt: ⁊ vbi nō iudicatur de dispositione interiori. **I**dē

vide
culo
bali
one
p̄tē
ter
li
dū
ro ite
mitte
rare
animi
Albā
factio
quis
etiā p
trāsit
corp
litat
rie
etom
re: qz
remian
accepti
faction
quint
postq̄
tione
⁊ qui
vificat
niffactio
opinion
im. di. x
clarane

videtur sentire Vincē. in spe-
culo historiali li. ix. c. d. An-
ibal. in. iij. Et pro ista opini-
one vñ satisfacere ipositio se-
ptēnis penitētie: que regulari-
ter fiebat pro quolibet morta-
li antigus vt. xxi. q. i. c. p̄dicā-
dū. Et verisimile est q̄ in tā-
to iteruallo aliqd mortale cō-
mittebāt: vñ si oportuisset ite-
rare fuisset laqueū imponere
animabus. Tho. vero cum
Albi. iij. distinguūt de satis-
factiones in qb̄ remanet ali-
quis effect⁹ in satisfaciētib⁹
etiā postq̄ act⁹ satisfactionis
trāsijt: vt ex ieiunio remanet
corporis maceratio: vel debi-
litatio ⁊ ex elemosyna substā-
tie diminutio: ⁊ tales satisfac-
tiones in pctō nō opz itera-
re: qz q̄ruqz ad illud qd ex eis
remanet: per p̄niam sequētē
accepte sunt. Alie vero satis-
factiones sunt: que nō relin-
quunt effectū in satisfaciēte
postq̄ trāsijt act⁹ sicut in ora-
tione ⁊ h̄mōi. Actus. n. interi-
or qui tollit: transit nullo mō
viuificat: vnde opz q̄ tales sa-
tisfactiones iterent. Eandē
opinionez tenet Idē. de pal. i.
iij. di. xv. q. j. ar. iij. magis de-
clarans. Dicit. n. q̄ in satisfac-

tionib⁹ habentib⁹ effectū de-
relictū post opus: vt elemosy-
na priuationē eris. ieiunium
corporis debilitationē ⁊ hu-
iusmodi: si postea peniteat ⁊
perseueret: sicut baptismalis
character hēt effectū recedē-
te fictiōe: sic ⁊ istud derelictū
ex sacramēto qd operatur ex
opere opato: incipit valere ex
sequēti cōapprobatione ⁊ sa-
cerdotis ratihabitiōe: cū illū
vere penitet ⁊ nō ex simplici
viuificatione: quia opus ope-
rans mortuū nūq̄ viuificat:
⁊ sic illa p̄niam satisfacit: nō so-
lum in foro ecclesie: sed et in
foro dei q̄tū ad illud dereli-
ctū: vt nō oporteat iterare si-
cut ieiunium: elemosyna ⁊ hu-
iusmodi. Sed si nō h̄nt effe-
ctum derelictus vt orō: talis
p̄niam scā in mortali nullo mo-
do satisfacit qn hic vel alibi
oporteat satisfacere: qd vñ in-
telligendū in foro dei: qz nec
rōe ipsi⁹ op̄is cū faciat: nec ra-
tiōe d̄relicti cū postea penitet
euz cū nō hēat effectū dereli-
ctū: s; i foro ecclesie satisfacit:
qz nō est necesse eā iterare si
vult eē in statu salutis: postea
penitēdo: sicut necesse hēbat
ipsam implere cū fuit sibi im-

Tertia pars

posita. ¶ Unde idem. ¶ De. di
cit paulo superi⁹: q^o qñ homo
est de oibus p^otritus ⁊ cōfes-
sus. ⁊ accipit p^onam cū abso-
lutione: si recidiuās pagat eā
in mortali: ipse quidē se libe-
rat ab iniūctione sacerdotis
nec incurrit p^octm inobedien-
tie: qd^o incurreret si eā nō per-
fecisset q^o non est forti⁹ vincu-
lum p^oseisoris q^o dei vel eccle-
sie. S; in mortali existēs im-
plendo p^oceptuz dei. s. de ho-
nore parentū vel p^oceptū ec-
clesie: vt de ieiunio quadrage-
simale ⁊ de elemosyna ab il-
lo absolute se liberat: ergo ⁊ c.
hec ¶ De. vbi. s. Lū ergo p^onia
iniuncta ordinē ad tollendū
vel diminūendū debitū pene-
tpalis: talis qui p^oniaz sibi im-
positam nō habentē effectuz
derelictū. vt orationes: p^ofecit
in mortali: si reuertit ad peni-
tentiā ⁊ tandē moritur in sta-
tu gratie: ex quo illā nō itera-
uit: cū per ipsam nil sit solutū
de debito pene tēporalis: sol-
uet eā in purgatorio: nisi per
alia bona hic satisfaciāt. Qd^o
si nō reuertat ad p^onam: qui
p^onam p^oficat in mortali quā
cūq; siue habentē effectuz si-
ue nō habentē derelictuz: sol-

uet illd^o debitū in iferno sem-
per: sic ille qui morit cū mor-
talib⁹ ⁊ venialib⁹: de vtrifq;
soluet penā cternā in iferno.
¶ Quāuis eni pro vēiali de-
beat pena tēporalis: que finē
hēt: tñ per accidēs est q^o vēia-
le puniatur in iferno pena
cterna. s. rōne stat⁹: q^o in infer-
no nulla est redēptio. Mō. n.
est ille statu⁹ expiandi culpaz:
ad quā sequit⁹ pena ⁊ iō sem-
per. remanente culpa veniali
durat ⁊ pēa. Ita tenet Tho.
in. iiii. di. xxiij. Sed de pena tē-
porali dōbita pro mortali post
p^otritionez ¶ De. de pal. sic de-
clarat. i. iiii. vbi. s. ar. iiii. ad pri-
muz. ¶ Peccator post quā ē
deo recōciliat⁹ est debitor pe-
ne finite: nō qualiter cūq; sol-
uēde: s; in statu grē in quo so-
luz est deo accepta. aliogn est
debitor pene tātē: quantā me-
retur culpa: ⁊ illa est infinita.
¶ Nū peccatori per se debeba-
tur quidē pena infinita si erat
in mortali: sed mutata fuit. in
tēporalem: supposito qd^o per-
seueraret i amicitia. Accepta
uit: eniz de⁹ absolutionē a pe-
na eterna: ⁊ impositionez pe-
ne finite sub p^oditionē: si in grā
hēret. ¶ Et si querat. quare

de
non
absol
est
tra
uer
fu
p
p
ra
est
nō
m
vel
nō
et
m
si
sati
si
m
per
m
s; q
er
sub
cur
inc
san
eccl
for
uen
dicit
eo
bent
la mo

de⁹ magis acceptauit absolu-
tionē a culpa sine additōe: q̄
absolutionē a pena: dicendū
est q̄ culpa transit ⁊ macula
transit: ⁊ grā in momēto ad-
uenit: s̄ satisfactio futura est.
Futuris autē solet additio ap-
poni: non autē presentib⁹ nec
preteritis: vel si apponat: cer-
ta est: q̄ sic est in grā pro tūc
nō pōt esse sine grā. Ideo re-
missio culpe fit sine additōe:
vel fit simpliciter: q̄ cōditio
nō existit. Vñ sicut per sacra-
mentū nō remitteret culpa ni-
si adesset grā: sic nec postea p
satisfactionē remittit pena ni-
si ad sit grā. Talis ergo di-
missa culpa puniet in inferno
pena infinita: nō ppter com-
mutationē finite in infinita:
s̄ q̄ debitor est pene infinite:
ex quo nō soluit penā finitā
sub additione qua debuit. Si-
cut perdēs priuilegiū clerile
incidit de foro mīri ad forum
sanguinis: sic qui declinat for-
ecclesie icidēs in mortale: ad
forū iusticie extermināris in-
uenit penā eternā. Hoc qd
dicit *De. vñ* intelligendū de
eo qui penā iniunctā non ha-
bentē effectū derelictū factā
in mortali: scito ab eo: vel de

quo dubitat: cōtēnit iterare.
vel etiā credit vel dubitat se
debere iterare: et negligentia
dimittit ⁊ ex labore recusans
hoc: ⁊ in purgatorio faciet
emēdā de eo. Sed si quis di-
mittit iterationem talis pnie
ex impossibilitate: q̄ ei dñcit tē-
pus: vel credit se eaz fecisse in
statu grē: vel si fuerit in mor-
tali in cognito tñ ab eo: vel ēt
si scit se eaz fecisse in mortali:
iterare facit per aliū quē cre-
dit bonū: vel etiā si nec per se
nec per aliū iterat: credit sibi
sufficere ad salutē: q̄ impleuit si-
bi iniunctā: intēdēs q̄ hic mi-
nus fecit: satisfacere in purga-
torio: ⁊ sic de eo facere emen-
dā per hmoi omissionē: talis
nō dñat. Vñ ⁊ ipse *De.*
di. d. l. v. q. ii. ar. ij. Conclusione
iij. q̄ qui facit pniaz iniunctā
in mortali pro se: pro tāto nō
tenet iterare: q̄ pōt in purga-
torio satisfacere. Et si dicatur
q̄ videt incōueniens qd tan-
tum q̄s puniatur pro pctō di-
misso: sicut pro nō dimisso q̄
pena eterna: ⁊ sic nō videt in
aliquo pro fuisse stritio ⁊ cō-
fessio. Rñdet *De. q̄* licet tñ
puniat extēsiue: nō tñ inten-
siue: sic pro vno pctō: ita diu

Tertia pars

punitur q̄ pro mille: sed non
tam acerbe. ¶ Si etiāz partē
penitentie fecit. s. in statu gr̄e
z vnus dies remāsit: pro illa
die: eternā luet penā: si nō pe
nitet: tñ nō tā acerbe: ac si nū
q̄ stru? nec p̄fessus eēt: nec i
aliquo satisfecisset alias pc̄m
rediret. ¶ De. d. xv. q. i.

¶ Remediū tutius siue p̄fili
um dandū penitenti qualiter
perficere debeat penitentiāz
sibi iniunctā: z que penitētia
debeat sibi dari securior.

¶ Ita tñ q̄ dū q̄s facit
pnias sibi iniunctas: si
labat in mortale q̄zuis
bonū sit q̄s citi? p̄fiteri: tñ cū
p solā p̄tritionē pc̄m dimit
tat z gr̄a restituat: q̄s cito ip̄e
p̄teritur: etiā ante q̄s cōfiteat
prosequēdo dictā pnias: etiā
si sit talis pnias que nō relin
quat effectū post se i foro dei
realiter. satisfaciāt qz in statu
gratie est vñ in nullo tenetur
iterare. ¶ Ad tollēdū at om
ne dubiū: tutius vñ q̄ p̄fessor
z si dat pnias diutinas: det
penitētiāz vt ieiunior: elemo
sinaz: peregrinationū z hu
iusmodi: put requirūt pecca
ta nō tñ iniungat diuturnas
penitētiāz orationū: z preci

pue his: de quibus potest du
bitari de recidiuo celeri.

¶ De celatione p̄fessionis: z
de penitētia sacerdotis con
fessionem reuelantis. §. viij.

¶ Stat Tho. in. iij. di.

n rri. q. iij. ar. p̄rio q̄ au
diēs p̄fessionē: tenet
celare audita in ipsa: qz in sa
cramētis: id qd gerit exteri?
est signū eius qd gerit interi?
us: vñ sicut deus homini p̄fi
tenti tegit peccatū interi?: ita
z sacerdos dēt celare exteri?
vñ tāqz violator est sacramē
ti: reuelator p̄fessionis. ¶ Est
z alia rō: qz. s. per hoc hoies
magis trahunt ad p̄fessionē:
z simplicius p̄fitent. Vñ z si
ex hoc aliqd periculū futurū
immineret: z hoc solūz sciret
per cōfessionē: vt de heretico
qui corrumpit fideles: vel de
matrimonio illicito: qd aliq
volūt p̄bere: vel de p̄ditione
ciuitatis fēda: nō ppter hoc
dēt reuelari p̄fessio ad impe
diendū malū: vt quidaz dire
runt: s; falsūz est. ¶ Debet au
tem monere eos qui cōfitent
vt obuient vel desistāt: z pla
to dicere q̄ vigilet sup gregē
suū z huiusmodi. sine vlla re
uelatione. ¶ De Tho. i. iij. di.

xxi. q. vbi. s. Quid si iudeus in-
quireret ab aliquo: an sciat ali-
quid de illa materia per confes-
sionem: vel per alium modum: dicit
Basil. q. si non per alio modo
declinare iniquum iudicem: potest
respondere nihil inde scire: quod sub-
intelligitur ut homo: vel etiam nihil
scire per confessionem quod subintel-
ligitur tibi revelandum. Sic ex-
ponitur illud Math. xxiii. c. de
die illo et hora nemo scit: nec
filius hominis: et subintelligitur re-
velandum nobis. Idem et hoc iu-
rare. Homo. n. non adducitur
in testimonium. nisi ut homo. Et
ideo absque lesione conscientie: potest
iurare se nescire id quod scit tamen
ut deus. Sed neque etiam secundum
Ide. de pal. i. iiii. di. xxi. per li-
centiam vel preceptum cuiuscunque
superioris factum: etiam pape sub
pena excommunicationis: licet reve-
lare confessionem: quod sigillum con-
fessionis est de iure divino et
de necessitate sacri. Papa
autem licet aliquando dispenseret in pre-
ceptis divinis: ut in votis: quo-
rum redditio est de iure divi-
no: non tamen potest dispensare in sa-
cramentis. s. ut quis non baptizet
vel confirmet: vel non sitetur.
Et quod dictum est celationem con-
fessionis esse de necessitate sa-

cramenti: non sic intelligitur quod
sit verum sacramentum: et si ipsa confes-
sio non celaretur: quod utique esset sa-
cramentum et si sacerdos reve-
laret: quod nec sic est de necessi-
tate quod deus tegat: quod si non satis-
faciat deus non regit: sed revelat
ad penam: aut si accedat fictus
deus non regit: et nihilominus
sacerdos tenetur celare. Sed di-
citur celatio confessionis de ne-
cessitate sacri quod natura sacri
necessitat eum ad celandum. na-
tura dico et quantum ad id quod
est sacramentum: quod sit in occulto so-
lus cum solo: et quantum ad id quod
sacramentum et res. scilicet penam iteri-
or que est occulta et quantum
ad rem tamen: que est remissio pec-
catorum: per que tecta sunt peccata
Mo. secundum Ide. de pal. in. iiii.
di. xxi. q. iij. quod dicitur Tho. q.
occultatio confessionis est de es-
sentia sacri: non sic est intelligendum
quod sit eius materia vel forma: sed quod est
de essentia. i. nam eius obligatio
ad occultationem: sicut si dicere
materiam de essentia matrimonij est red-
dere obitum. i. obligatio ad ipsam:
et de essentia levis ferri sursum.
Est autem peccatum mortale reve-
lare confessionem: quod est contra ius di-
vinum et positivum: unde et
graviter ponitur ab ecclesia.

Tertia pars

Penitentia confessoris confessionem reuelantis.

Acerdos reuelas confessionem: de iure anti quo dēt deponi et toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari: de pe. di. vi. c. sacerdos. S3 scōs. c. ois. de pe. et re. dēt deponi et ad agēdā perpetuā pniām in monasterio arto detrudi. S3 s3 **M**o sti. faciet priuāz pniām certo tpe: et erinde aliā. S3 hec penitentia imponēda est: qñ qñ in iudicio quincit de hoc: vel fatef de iure: nā alias in foro pnie: vñ esse arbitraria sic pro alijs peccatis. **Q**uāuis at possit confessor de licentia penitentis manifestare ei⁹ peccatū alteri s3m **T**ho. et pe. vbi. s. nō tñ d3 vñ licentia tali: nisi ad euitandū aliqd malū. Tenet tñ ille cui aliqd reuelat de licentia penitentis: illud celare: nisi forte pctōr velit qñ ille ab solute et libere sciat. Licentia tñ quā dat penitens confessori de reuelatione pcti qñtūcūqz generalis: nō itelligit nisi ad bonū cōfiteatis s3m **D**e. de pal. **S**ed nota s3m eūdē: qñ si iudex diceret alicui capto pro maleficio: da licentiā cō

fessori qñ dicat: si tu es confessor de hoc vel de illo: nō tenet dare: nec ex hoc extra euz dēt haberi suspitio de dīcto: qñ forte hoc facit ppter vitandū scādālū. **S**ed et si daret licentiā: sic licētiatus nō dēt dicere peccatū illud si est cōmissus. **I**te si pceperet prelat⁹ alicui confessori qñ diceret sibi peccatū alicui⁹ qd est omnino occultū: etiā si cōfessus dedisset licentiā illi qñ diceret: nō tenet dicere neqz obedire vt reuelet illud: qñ platus nō ē iudex occultorū: imo etiā si confessus eēt diffamat⁹ de illo pctō: et per infamiā pueniret illud ad cognitionē iudicis: quīs ipse confessus interrogat⁹ a iudice siue plato tenetur se manifestare: tñ confessor ei⁹ ēt habita licētia ab eo dicendi: non tenet dicē iudici sibi precipiēti vt dicat si scit: nec debet dicere: qñ fori nō sunt cōmiscendi. s. penitētiā et pte tiōsus. Sed si confessor scit peccatū alicui⁹ nō solū p confessione sed etiā per aliū modū. puta qñ vidit vel audiuit: per talem et talem modū: pōt dicē qñ illud vidit vel audiuit: dū modo nō dicat se scire illud

per
vñ
dū
dū
que
tum
pro
cōf
pōt
fess
ere
li.
cōf
ius
sum
tur
tendi
re
v
pter
ad
illud
per
rius
prior
ralis
amou
ne
amou
et. Cū
nō ob
landū
hoc est
nitent

per confessionez. Nec refert
utrū prius per p̄fessionez au
diuerit: et postea per aliuz mo
dum sciuerit: et ecōuerso. In
quo casu. s. si pri⁹ sciuit pecca
tum ante p̄fessionē: nō opz q̄
protestet se nō recipe illud in
cōfessione: q̄ sine p̄testatiōe
pōt dicere inquātū scit ex cō
fessionē: nec tñ debet hoc di
cere sine magna cā et rōnabi
li. ¶ Itē fm eundē. ¶ De. cum
confessio nō auferat cōfessori
ius suuz: nec p̄ferat ei ius no
uum in alio foro: quicqd vide
tur cōfessori faciendū vel omit
tendū pro bono ipsius p̄fite
tis: vel pro bono cōi: pōt face
re vel omittere: dūmodo pro
pter hoc nō reuelat confessio
ad qd solū obligat: licet alias
illud nō esset factur⁹. Vñ si
per p̄fessionē prioris vel alte
rius: scit abbas q̄ nō expedit
priori tenere mōasteriū: et sit
talis qui alias ad libitūz pōt
amoueri: expectet quousqz si
ne nota reuelatiōis possit euz
amouere: et tūc statiz amoue
at. Cū. n. ex audiētia p̄fessiōis
nō obliget ad aliqd nisi ad ce
landū: et si obligaret ad aliqd
hoc esset ad medendū aie pe
nitentis: sicut medicus: absqz

tamē reuelatione p̄fessionis:
ex quo aliquē i cura suscipit:
tenet sibi dare remediū p̄tra
recidiū. et sic in p̄posito: q̄ ci
to potest amouere: amoueat:
quē ēt sine hoc amouere po
terat. Si at talis erat. qui nō
sine iusta cā amoueri pote
rat: cum audiētia cōfessionis
nullū ius sibi prebeat in alio
foro in quo nō constat sibi ut
iudici: amoueri nō pōt. Idez
Tho. ¶ Itē q̄ p̄clatus licen
tiā intrādi ciuitatē siue vilaz
subdito dare pōt ad libitū vñ
negare: licet alias nō esset ne
gaturus: pp̄ periculū quod ex
sola cōfessione nouit: negare
pōt: dūz tñ ex hoc suspitio nō
oriat. In occulto tamē: semp
monere pōt illū qui cōfessus
est: q̄ hoc nō est reuelare con
fessionem. ¶ Similiter cura
tus. pp̄ cōfessionez nō pōt ne
gare cōiōnē cōfesso qñ eam
dare alias tenet: ut in pascha
te: alias sic dicēs. Tibi nō te
neor nūc dare et nō obijciēs
de crimine confesso: non pro
pter h̄ dicis reuelare cōfessio
nem. ¶ Sed si alicui conque
reri cōtra suū parrochiale sa
cerdotez: q̄ nō vult sibi dare
eucharistiā: ipse sacerdos co

Tertia pars

raz alijs diceret qd hoc facit: qz hēt peccatuz a quo nō pōt absoluerē:z ipse non vult ire ad ep̄m: hoc esset reuelare cōfessionē: q̄uis ipse nō intēderet hoc: qz grauitatē peti exp̄s sit. **¶** Dec. **¶** Det. d. xxi. q. iij. ar. j. Et idē est cū dicit se audiuit se quēdā nominādo eū:z nō absoluisse. **¶** Similr de ep̄o qui per cōfessionē nouit corruptionē monialis: que petit benedictionē: qz aut ē casus in quo tenetur:z tūc negare nō debet: qz si per cōfessionē eiusdem sibi p̄stat tñ sibi nō constat vt iudici in illo foro: in q̄ sicut ab ordinario: mōasteriū petit monialib⁹ bñdictionē:z qualibet pro se ipsa. Si autēz hoc scit per cōfessionē ei⁹ qui vidit: vel qui eaz corrupit: nō sufficienter p̄stat: et si ex cōfessionem dicat: vñ negare non debet. Si autē aliter scit: nō tenet benedictionē impartiri:z p̄t sine reuelatione cōfessionis negare. **¶** Pōt p̄tenti negare sicut nō p̄tenti. **¶** Et qd dictū est de bñdictione monialiu⁹. s. virginū: idē est de benedictione abbatissaz: vbi virginē cōiter benedicuntur: s̄m quosdā qui dicūt qd licet ali-

qua possit eē abbatissa vidua sic **¶** Paula mater Eustachi. Tamen absurdū eis videtur qd monialib⁹ bñdictis pōt abbatissa p̄esse carēs illa bñdictione: sic ēt s̄m iura: p̄fessio nō debet nonitia p̄ferri in abbatissam: imo nec p̄fessa ratiō nō exp̄sse. de ele. c. indēnitate. in p̄li. li. vj. Quia tamē qd nō est phibitum: cōcessum est: ideo videt qd bñdictio abbatissarūz quarūcūqz: non requirat virginitatem magisqz abbatū: cū nō sit ita iure cautuz sicut de bñdictione virginū. **¶** Petrus de pal. d. xxi. Si militer: qz hō hēt liberam electionem: licet per solā cōfessionēz sciat aliquē indignū ad p̄lationē ad quā eligit: quē alias putabat dignū: nō debet eligere ex cōsciētia sibi sic dictante: qz eligēdo sciēter dignū vel indignū: negociūz geritur inter ipm z deū. Vnde potest etiāz ex his que scit vt deus iudicare: ita z in p̄posito. Sed hoc bñ putarē: qd nō pateret penas iuris: puta qd esset priuat⁹ iure eligendi: z a fructibus per trienniū suspensus: qui eligeret illū quē scit: vt de indignū: s̄z nescit vt ho-

no: q
n de
rem
De.
ando
cramer
dos cel
menti
ad sigill

d

tenetur
ocurr l
te: vel i
sacerde
tatis a
talib⁹
terpre
adhib
Ire e
reuelat
fessioe
ter abso
dir: qd e
facit laq
for ante
nō abso
nora q
sob sigill
nō fuerit
tñ d; ita
hēt in
ratione

mo: qz de his que scit homo
ut deus: solum deū hēt vltor-
rem: nō hoīem: z huiusmodi
¶ De. Quāvis aut dimidi-
ando p̄fessionem nō sit ibi sa-
cramentum: tenetur tñ sacer-
dos celare: qz pars est sacra-
menti. ¶ De. Qui teneātur
ad sigillum p̄fessionis. S. viij.

¶ Scit ¶ De. de pal. dis.
d. xxi. q. vbi supra: qz ad
celandum p̄fessionez
tenetur is ad quē p̄fessio per-
uenit licite vel illicite media-
te: vel immediate. Vñ z non
sacerdos qui in casu necessi-
tatis audit p̄fessionē: de mor-
talibz z venialibus. Itē in-
terpres: quem pro se penitēs
adhibet. Itē qui casu audit.

Itē cui de licētia p̄ficientis
reuelatur. Item qui se con-
fessorē fingit. Item qui latē
ter absconditus p̄fessiones au-
dit: qd est sacrilegiū z iniuriā
facit sacramēto. Itē confes-
sor ante qz absoluat: z etiā qñ
nō absoluit tenet celare. Itē
nota qz cū quis recipit aliqd
sub sigillo p̄fessionis: qzvis ei
nō fuerit cōfessus dicēs illud
tñ dz ita secretū tenere: ac si
hēret in p̄fessione: nō quidez
ratione sacramēti qd ibi nō

est: sed ratione promissi. si p-
missit illud sic celare. Nec
sm Tho. d. xxi. q. iij. ar. p̄io. z
¶ De. de pal. Dicūt tñ Tho.
z ¶ De. qz homo nō debet ali-
quid de facili recipere in con-
fessione. Addit quoqz ¶ De. d.
pal. qz qui tradit vlt accipit in
confessione aliqd qd non est
cōfessio: videtur facere irreue-
rentiam sacramēto: cū nil sit
eque celanduz eo qz scitur in
confessione. Similiter cum
quis accipit ab aliquo p̄filiū
recomendans vt illud teneat
secretū: tenetur ad celandū: z
frāgens quodlibet istorum si-
gillorum siue secreti siue con-
fessionis: peccat mortaliter.

¶ Ea tamē que quis recipit
sub sigillo confessionis z nō
in confessione: nō plus obli-
gāt qz si quis iurat tenere se-
cretum aliquid. ¶ Vnde cuz
aliquis quando iurat celare
aliquod malum: quod mani-
festando (cum alias non pos-
sit impediri) illud malū aufer-
tur: vt p̄ditio aliqua z h̄mōi:
tenetur manifestare non ob-
stante iuramento. xxi. q. iij. c.
Inter cetera. Ita z quod ac-
cipit sub sigillo confessionis
z non in confessione.

Tercia pars

Ad que se extendat sigillū confessionis. §. fi.

Scit Tho. in. iij. dis. xxi. q. iij. q. directe nō se extendit nisi ad illa que cadūt sub sacrali p̄fessione. Indirecte aut. non solum se extendit ad ea que audiuit sub cōfessione vt pctā: sed oia alia per q̄ possit peccator vel peccatus dephēdi: vt si diceret q̄ nō absolui eū: vel talis (cuius ipedimentū cognouit per p̄fessionē soluz) nō est tali vxor. Nihilominus alia etiā que in p̄fessione dicūtur non pertinētia ad p̄fessionē: summo opere sunt celanda: tuz pp scandalū: tum ppter prouitantes que ex p̄suetudine segtur. ad dicēdū audita in cōfessione. Tho. vbi. §. ¶ De. de pal. melius p̄segur istā materiā dicēs: q̄ directe ⁊ principaliter pctā p̄fessa ⁊ circūstantie inquātū huiusmodi: vñ ⁊ psona tertia cū qua qs cōfiteretur se peccasse: cadit sub sigillo cōfessionis: licet quidāz hoc negēt de psona cū qua quis p̄fiteretur se peccasse: qd̄ tñ ipse reprobatur. Et qñ per locutionez de peccatis p̄fessis pōt deueniri per se: vel per accūs: dire

cte vel indirecte: vel per quēcunqz aliūz modū in aliqua cognitionē: vel dubitationē: vel opinationē: vel iuspicionē de confesso: vel inquantū per hoc pōt ei euenire detrimētuz. in anima: siue in corpore: siue in fama: possessionib⁹: vñ amicis: vel pōt ppter hoc: scādaluz in populo generari: vel p̄fessio magis odiosa vel minus dilecta: vel magis onerosa: vel minus p̄ciosa reputari d̄z cōfessor ab huiusmodi locutionib⁹ abstinere. Et q̄ raro vel nunq̄ pōt cōtingē: qñ ex reuelatione pctōruz in p̄fessione scitoz: ⁊ nō per aliā viam possit sequi aliqd̄ de p̄dictis in cōuenientib⁹ q̄uis forte qñqz nullū cōtingat: debet multū cauere q̄ nō dicat peccata audita in p̄fessione: quā rucūqz generaliter loquat: vñ quō dicat. Hec ¶ De. d. xxi. q. iij. ¶ Et magister Vmbert⁹ dicit q̄ cauendūz est: ne vnq̄ dicat qs: in f̄mone vñ alia locutione: ego audiui hūc casuz in p̄fessione: nec vnq̄ etiā debet dicē: q̄ in illa abbatia: vñ castroz: vel vilaz: vel ciuitate in quib⁹ audiui p̄fessiones: sūt multa pctā ⁊ huiusmodi: ga

prop
q̄ he
q̄sui
ba f
lect
ins
iste
nō d
in pal
catuz
do lib
gnis ⁊
uelare
¶ De
que q̄
q̄ est
canit
licet d
landat
rius p
laudat
dicat
qualis
f̄tenib⁹
q̄ est vñ
cōtra al
hec ¶ De
gister
nter ab
di locuti
fessor
aliqd̄ q̄
tēri min
figuati

propter hoc credunt simplices
 qd hoc sit reuelare confessionez:
 quis non reuelat p talia ver
 ba & De. nisi ex huiusmodi
 locutione posset peccatu alicu
 ius deprehendi. ¶ Dicendo aut:
 iste est mihi confessus sua peccata
 non est reuelare: qz nihil ponit
 in palaz: qz si dixerim: qz pec
 catuz non habemus &c. s. dicē
 do sibi fuisse confessum de ma
 gnis & multis peccatis: hoc ē re
 uelare confessionem fin. ¶ De.
 ¶ Bona aut alicuius opera
 que qs scit ex confessione: puta
 qz est virgo: vel qz nunquam pec
 cauit mortalit & huiusmodi:
 licet dicē: nisi qz ex hoc qd vnus
 laudat de huiusmodi: quasi alte
 rius peccatuz reuelat: cum non
 laudat de codez: qz qd de vno
 dicit de alio negat: di. xrv. c.
 qualis. Vnde si de duobus con
 fitentibus dicit confessor de vno
 qd est virgo: est statim suspicio
 contra alium: si idē non diceret
 hec ¶ De. de pal. ¶ Vñ & ma
 gister Vmberius dicit: simpli
 citer abstinendū ab huiusmo
 di locutionibus: addēs ē qd co
 fessor debet caute: ne vnus p
 aliqd genus peccati ostēdat: qd
 tēti minorem familiaritatem: vel
 signum minoris dilectionis.

¶ Alia que dicuntur in confes
 sione nec peccata nec valētia du
 cere in manifestationes confi
 tentis: puta: qd in tali terra
 sunt bona vine: non cadunt
 sub sigillo confessionis.

¶ Quid fiendū qn confessor
 indiget consilio sup vno casu.

¶ Ita etiā qd qn confes
 sor indiget consilio alte
 rius: nisi habeat licē
 tiam a confitente de psona ma
 nifestanda: debet loqui ita ob
 scure & caute & a remotis: vt
 nullo modo consulens vnquam
 possit imaginari de persona
 Vñ debet considerare psonaz
 & tps idoneū. Mas si quis au
 dierit vnū clericū adueniēte:
 si confessor vadat subito ad in
 terroganduz de aliq simonia
 & huiusmodi nōne satis pba
 biliter & quasi violēter hēbit
 ille suspicari de illo clerico: &
 iō in huiusmodi magna cau
 tela est adhibēda. ¶ Qd si con
 fessor nesciret vel non posset
 casum exprimere sup quo in
 diget consilio: quin ille consul
 tor intelligeret personā: & illa
 non vult sciri: debet ire ad ali
 um pro consilio: qd si alium suf
 ficientez habere non potest: nō
 se itromittat. ¶ Vñ ¶ De. de

Excommunicationes papales

pal. vi. xxi. q. iij. dicit si non pos-
set confiteri peccatum proprium nisi di-
cedo aliquod peccatum: per quod
manifestatur confessio alteri? non
debet illud confiteri et si esset
mortale: quia sufficit tunc contritio
cum proposito confitendi: quoniam ipse
habebit copiam talis sacerdo-
tis: cui illud peccatum suum confiten-
do: non manifestetur alteri? Confes-
sio. Ratio est: quia fortior est obli-
gatio ad cellandum: quam ad confite-
ndum. ¶ Si quis autem reuelat in
confessione debita sua et credi-
ta sua et huiusmodi vtrum et quando
et an sacerdos possit alias re-
uelare: vide de hac materia
plene in tertia parte summe. i. c.
de confessione tit. xiiij. §. qui in-
cipit decima.

¶ Explicit tertia pars de bo-
nitate confessoris.

¶ Incipiunt. xxvi. excommuni-
cationes reſeruata ſedi apoſtolice
ſa a iure quam per pceſſus. ſive p
extrauagantes: et breuiter re-
collece. Deinde ſequuntur ex-
communicationes reſeruata epiſco-
pis vniuſcuſque dioceſis.

¶ In iuramentis ma-
nus violetas vel te-
merarias in cleri-
cis vel religioſum
vel moniale vel alteram religio-

ſam perſonam: papalis eſt abſolu-
tio ſi iniuria eſt enormis. ¶ De
ius tamen declaratione vide in
tertia parte in tit. xxv. de excom-
municationibus: et xviij. q. iij. c. ſigs
ſuadete diabolo in decretis.
¶ De iccediariis eccleſiarum: vel
aliorum locorum ſacrorum: vel religio-
ſorum: vel cimiteriorum. eſt papalis
excommunication poſtquam ſunt denuncia-
ti: ſed per episcopum poſſunt abſolui an de
nunciatione de hac vide in. c.
conqueſti et in. c. tua nos extra
de ſen. excom. ¶ De effracto-
ribus predictorum locorum ſacrorum qui
eſt poſtquam fuerint denunciati: eſt
abſolutio papalis: ſed an denun-
tiatione episcopalis eſt abſolutio
extra de ſente. excom. ca. con-
queſti. ¶ De iccediariis alio-
rum locorum non ſacrorum: de ſolu-
tibus aut ſanctorum. qui tales
non ſunt excommunicati aliquo iure
cōi. ſed ſunt excommunicandi. Si tamen
fuerint excommunicati aliquo iure p-
ſeculari: puta excommunicatione ſy-
nodali vel conſtitutione: vel ab-
hoie: et ſi fuerint denunciati eſt
caſus papalis extra de ſen. ex-
com. c. tua. ¶ De falſantibus lit-
teras papales: vel falſis ſcien-
ter videntibus extra de crimi-
ne falſi. c. durate. ¶ De appo-
nentibus manum ad corrigē-

dum etiam minimā litteraz: vel punctū minimum in his litteris exceptis his quib⁹ est commissum: est papalis absolutio fm Hostie. per sententiam curie laram. ¶ De hereticis fingentibus nouaz heresiū vel iam dānatam sequētib⁹. xxiij. q. i. c. j. et ij. extra d. heret. c. ad abolēdū: et nunc est casus papalis per extrauagantē. Adartini quiti vt patet in processu ipsius annuali vide in prima parte in. c. d. hereti. ¶ De scismaticis et precipue de sequētib⁹ scisma Petri de luna. et successorum eius et fautorū ipsi⁹ scismatis: est papalis absolutio per processum curie. ¶ De credentibus: receptorib⁹: defensoribus et fautoribus hereticorū: est papalis absolutio: et quō intelligatur ista nomina: vide ti. xv. d. excommunicationib⁹ in tertia parte sum. ¶ De cōmittentibus simonias siue pro ordinibus siue p beneficijs: vel platuris ecclesiasticis: vel pro ingressu i religionē v⁹ pro alijs spūalib⁹: ē absolutio papalis p extrauagantē Adartini qn ti. Vide de hac i. ij. pte sum. ti. d. simonia. ¶ De faciētib⁹

pactū vel pmissione: vel recipientib⁹ ex pacto vel pmissione occulta v⁹ manifesta aliqd ēt puū pro aliqua iusticia vel grā pro alio v⁹ pro se i causis iudicialib⁹: seu pro litteris obtinēdis ab apostolica sede: est papalis absolutio p extrauagantē Bonifacij octani. ¶ De sciēter vtrētib⁹ talibus gratijs vel litteris sic obtētis: ē absolutio papalis p extrauagantē Bonifacij. ¶ De piratis et qbuscūqz alijs in mari depredātib⁹: ē papalis absolutio p processū curie. ¶ De impedientib⁹: depredātib⁹: vel inuadētib⁹ adducentes victualia seu alia ad vsū romāe curie necessaria: v⁹ ne talia dferant aut adducant ad curiā et de dferētib⁹ talia faciētes: ē absolutio papalis per processum curie. ¶ De capiētib⁹: detinētib⁹: depredātib⁹ romi petas et peregrinos ad urbē romā accedētes tā cā deuotionis qz peregrinatiōis: et similr i ea morātes et recedētes ab ipa: ē absolutio papalis p processū ānuales qui fir i curia. ¶ Et similr de dātib⁹ cōsiliū et fauorē ad talia supradicta faciēduz: est papalis absolutio p proces-

Excommunicationes papales

sum. **¶** De portantib⁹ arma
equos et alia necessaria ad i-
pugnandū christianos vel trās-
mittentibus: seu galeas et na-
ues vedentib⁹: vel in piraticis
sarracenoꝝ nauib⁹ guberna-
tionē exercentibus: vel danti-
bus auxilium cōsiliū et fauo-
rē in dispendiū terre sancte
extra de iudeis capitulo ad li-
berandā et est casus papalis p
extrauagantē. Clemētis: et p. p.
cessus curie. **¶** De portatib⁹
et victualia et alia quecunq;
mercemonia in Alexandriam
vel in alia loca sarracenoꝝ
terre egypti: vel mittētib⁹ ipā
vel de suis portub⁹: ut eis de-
ferant extrahentib⁹: vel extra
hi p mittētib⁹ aut dantibus
auxiliū et fauorē et est papalis
per pcessus curie. **¶** Nota in
sicut veneti in hoc hūc licētiā
i. ij. p. iij. r. xxv. c. xxx. **¶** De por-
tantibus predicta: vel aliquo
mō predictorū: et ad hoc ope-
rātib⁹ ad oēs terras solda-
no subiectas: ē papalis abso-
lutio. p. extrauagantē Clemē.
¶ De cūctibus ad terrā san-
ctā et causa deuotiōis seu vo-
ti sine licentia sedis apostoli-
ce: et est absolutio papalis: p
ut reperit i libro penitētiarie

summi penitētiarij: qui et ipse
hoc pōt. **¶** De insecutoribus
cardinaliū hostiliter: et est ex-
cōicatio papalis: p. c. felix d
penis li. vi. **¶** De bāniētib⁹
epos: vel capiētib⁹. et insecu-
toribus: vel hoc fieri mādāti-
b⁹ aut facta ab alijs rata hū-
tibus: vel in his dātibus cōsi-
liū: et fauorē vel scienter tales
defendētib⁹ ē papalis absolu-
tio: per. c. si quis: de pēis i cle.
¶ De exētrātib⁹: vel in fru-
sta cōcidētib⁹: seu decoque-
re vel incidere: aut ossa de car-
nibus euellere psumētib⁹ cu-
iuscūq; defuncti: ut eius ossa
ad partes alias deferātur: est
papalis absolutio: per extra-
uagantē Bonifacij. **¶** De oc-
cupātib⁹ vel detinētib⁹: vel
hostiliter discurrentib⁹ per se
vel per aliū directe vel idire-
cte sub quocunq; titulo vel co-
lore ciuitates: terras: loca: vel
iura ad romanā ecclesiā pti-
nencia: et adherentibus: fauto-
rib⁹ ac defensoribus eorū: est absolutio papalis per pro-
cessus curie. **¶** De his qui oc-
casionē sentēte excōicatiōis:
suspēsiōis vel interdicti late-
dant licētiā eos grauādī: qui
eam tulerunt vel suos imper

soni
quos
qui
ter
nifi
uoc
licet
licet
eccōi
si pti
fessell
de de
minie
xxv. c.
gunt
interd
uina
inter
ne m
monu
de fmi
impon
pedagi
est exc
cessum
cipiēti
teras
cuius
vel bull
recipiē
rum in
¶ Exce
pales
soo rel

sonis: rebus: vel bonis illorū
 quorū occasione late sunt: vel
 qui eos obseruāt vel qui tali
 ter excoīcatis cōicare volunt
 nisi licentiā ipsam integre re
 uocēt. ¶ Similiter qui dicta
 licentia vsi fuerint vel ēt sine
 licētia hoc fecerint suo motu
 excoīcationē incurrūt in qua
 si pmanserint per duos mē
 ses: est papalis absolutio. Vi
 de de hac in capitulo de do
 minis in scda parte tertiē. ti.
 xxv. c. xliij. ¶ De his qui co
 gunt aliquē celebrare in loco
 interdicto: vel ad audiēdū di
 uina cōuocāt excoīcatos: vel
 interdictos: vel phibent eis
 ne moniti exeāt: et de his qui
 moniti nō exeūt cle. c. grauis
 de snia excom. ¶ De his qui
 imponūt in terris suis noua
 pedagia vel augēt antiqua: et
 est excoīcatio papalis per p
 cessum curie. ¶ De laicis re
 cipiētib⁹ in romana curia lit
 teras dñi pape de manu ali
 cuius: nisi de manu dñi pape
 vel bullatorū: vel nuncij nō
 recipiētes de manu predicto
 rum incurrunt in eandē.
 ¶ Excommunicationes pa
 pales concernentes religio
 sos religiosasqz.

¶ Clericis et religio
 sis inducētib⁹ ad vo
 nendū: iurandum: vñ
 pmittendū de eligēdo apud
 eos sepulturā: vel vt eas vltē
 rius nō mutent iā electā: ex
 cōmunicatio est papalis per
 cle. cupiētes de pe. ¶ De reli
 giosis qui absqz speciali licē
 tia pprij sacerdotis solēniza
 rēt matrimonia aut ministra
 rent sacm eucharistie: vel ex
 treme vñctionis: est excoīca
 tio papalis ēt de pñuile. reli
 giosorū i cle. ¶ De religiosis
 qui excoīcatos a cānone ab
 soluunt a casibus nō pcessis:
 aut qui absoluūt a sententijs
 per statuta synodalia vel pro
 uincialia pmulgata: aut ab
 soluūt a pena et a culpa: est ex
 cōmunicatio papalis. per cle.
 i. de pñuile. ¶ De ingitrozib⁹
 hereticorū: qui odio: gratia: vñ
 lucro: et amore ptra iustitiā et
 pscientiā omiserint ptra quē
 pñam pcedere: vel ipsaz here
 sim alicui iponerēt: qz ipedi
 rent officiū suū: est excoīcatio
 papalis: per cle. multorū de
 here. ¶ De mēdicantib⁹ pro
 fessis qui trāseūt ad aliquam
 religionē monachalē excepto
 ordine cartusienū et recipi
 f

Excommunicationes episcopales

entibus tales scienter: est ex-
communicatio papalis per cō-
stitutionē Martini factā cō-
stātie. **¶** De clericis sciēter et
sponte cōicantibus excoīca-
tis a papa in diuinis: est exco-
municatio papalis sūm. **¶** Ho-
stien. **¶** Ista excoīcatio tñ ha-
bet dubiū: ex de sen. exco. c. si
gnificasti. **¶** De participantibus
in crimine ppter qđ ali-
quis est excoīcat⁹ aliqua p̄di-
ctarū excoīcationū: est excoī-
catio papalis: per. c. si cōcubi-
ne cū de sen. exco. **¶** De his
qui absoluunt ab aliqua p̄di-
ctarū excoīcationū citra sedē
apostolicā: pter qđ in articu-
lo mortis: qui taliter absoluū-
tur si nō representant se qđ cit-
ius possunt ei a quo pūt absol-
ui: vel mittāt pro absolutiōe:
reincidunt in eādē. s. papa-
lem excoīcationē: per. c.
eos de sen. excom. li. vi.
¶ Excoīcommunicationes episco-
pis ex iure reservare.

¶ Verberatibus cleri-
cos: religiosos v̄l mo-
niales: seu talib⁹ ma-
nus violentas iniiciētib⁹ seu
temerariis: est ep̄alis excoī-
catio: si fiat levis iniuria tali-
bus: per. c. peruenit cū de sen.

exco. **¶** De his qui inīciūt or-
dinationib⁹ seu alienationib⁹
a scismaticis factis est ep̄alis
per. c. ex de scisma. **¶** De his
qui vsurpāt de nouo vacanti-
um ecclesiā: monasteriorū
vel aliorū piorū locorū custodi-
am: seu guardiā: titulū: aduo-
cationis: seu defensionis que
pprie sunt noīa patronatus:
vel ipsoꝝ locorū vacantiū bo-
na occupant: vel regalia. i. col-
lectā que fit ratione regis vel
imperatorū: seu tributū regi
debitū: vt. c. generali. de elec.
li. vi. **¶** De clericis vel mona-
chis ipsoꝝ locorū vacantium
qui hoc fieri pcurant: et hec
excoīcatio cū priori habet: ex-
coīcatio est ep̄alis: per. c. ge-
nerali. de ele. in. vi. **¶** De his
qui ab ecclesijs et vel psonis
ecclesiasticis per se vel p aliū
suo noīe vel alieno pro perso-
nis vel reb⁹ quas nō cā nego-
ciationis deferūt vel deferri
faciūt seu trāsmittūt: exigunt
aliqđ pedagiū vel guidagiū:
est excoīcatio ep̄alis: per
c. qđqđ de cēsi. li. vi. **¶** De his
qui fecerūt statuta p̄tra liber-
tate ecclesie: et qui scripserūt
ea qui sunt potestates: consu-
les: rectores et p̄siliarij locorū

ubi dicta statuta seu etiā con-
suetudines edite sunt vel sua-
te et qui seruare ea fecerint: et
fieri ea iudicauerint: et vel qui in
publicā formā redegerint iu-
dicata: est excoꝛicatio ep̄alis:
per. c. nouerit. c. de sen. excō.
De rectorib⁹ ciuitatū faci-
entib⁹ exactiones indebitas
clericis: religiosis: vel eccle-
sijs eorū: si postq̄ fuerint mo-
niti nō desistāt: est ep̄alis ex-
coꝛicatio: per. c. nō min⁹
extra de imu. eccle. et c. aduer-
sus psules. De his qui ab
solutionē ab aliqua excoꝛicati-
one: vel reuocatione ei⁹ suspē-
sionis vel interdicti extorquet
per viꝝ vel per metū: neq; va-
let absolutio: sed incurrunt no-
uam excoꝛicationē: est episco-
palis excoꝛicatio p. c. i. de his
que vi metu siue cā fiūt. li. vi.
De his qui per assassinos
i. quosdā infideles qui ex falsis
suis opinionib⁹ de facili mit-
tebant ad occidendū christia-
nos et qui interfici fecerint: vel
mādaauerint aliquē christia-
nū: etiā si mors nō fuerit sub-
secuta: et de receptatoribus et
defensorib⁹ et occultorib⁹ eorū:
est excoꝛicatio ep̄alis per. c. p-
būani de homici. li. vi. De

potestatib⁹: capitaneis: recto-
ribus: psulibus: iudicib⁹: con-
siliarijs: et alijs officialibus q̄
statuta faciūt: scribunt vel di-
ctant: per que q̄s cōpellat sol-
uere vsuras vel solutas non
repetere: est ep̄alis excoꝛuni-
catio i. cle. ex graui. de vsuris.
De his qui occasione snie
excoꝛicationis vel interdicti la-
te: dant licentiā grauandi il-
los qui tulerūt eas: vel suos
in personis vel rebus. Dic-
tū casus est episcopalis vsq;
ad duos menses ab incurzio-
ne sententie: ab inde vero est
papalis excoꝛmunicatio: per
c. quicunq; de sen. excō. li. vi.
De his qui iudicāt fmi sta-
tuta edita in fauorē vsurario-
rum: et qui habent super hoc
potestatē: nisi statuta ipsa de-
leuerint. aut si ea pmisserint
obseruari eē de vsuris. c. Et
gravi in clemētinis. Dñ il-
li qui faciūt capitula cū iude-
is: vt domini in communita-
tes et cōtinentia q̄ possint se-
nerari: et q̄ non possint repe-
ti in iudicio vsure extorte ab-
eis et huiusmodi: videntur in-
cidere in hāc excoꝛicationem:
et domini qui ea faciunt et ci-
ues qui psulāt: in cle. c. ex gra

Excoicationes epales

ui. de vsuris. **¶** De his qui cōcedunt represalias cōtra psonas ecclesiasticas specialiter aut generaliter: est epalis excoīcatio per. c. Et si pignoratōes: de in iuris et dā. dā. li. vi. **¶** De rectorib⁹ secularibus: vel quibuscūqz officialibus eorū: qui cognoscerent de crimine heresis: aut captos liberarēt: vel diocesanorū vel inquisitorū officiū impedirēt: est epalis per. c. **¶** De inquisitiōnis: de here. li. vi. **¶** De his qui sciētē p̄bunt matrimonia in casibus nō cōcessis et p̄hibitis p̄sanguinitatis et affinitatis: et de p̄bentibus cū monialibus: est epalis: vt in cle. c. eos de p̄san. et affi. **¶** De dominis tēporalib⁹ qui subditis interdiciūt: ne prelati vel psonis ecclesiasticis quicquā rē dant. vel emant ab eis: bladū molant: panē coquāt: et h̄mōi obsequia exhibere p̄sumant: est epalis excoīcatio: per ca. eos de imm. eccle. li. vi. **¶** De his qui impediūt quin corā iudicib⁹ ecclesiasticis vel legatis: vel ordinariis: in causis q̄ ad eos pertinet. alii qui p̄que runtur: iustitiā possint obtinere: excoīcatio est epalis per. c.

quia: de immu. eccle. li. vi. **¶** De his qui cōpellunt imperatores litterarū apostolicarū: vel alios recurrentes ad forū ecclesiasticum in causis: quē de iure: vel antiqua p̄suetudine ad ipsū pertinent: vel ad desistendū vel litigandū de eis i foro suo seculari: grauādo iudices ecclesiasticos: vel impetrātes seu litigātes: seu volentes corā eis litigare: vel grauādo p̄pinquos eorū: vel capiētes res vel ecclesias tallium: vel quocūqz alio modo: in dicto. c. qui est epalis et similiter de dantib⁹ cōsiliū: et fauorē: et auxiliū ad oia p̄dicta in duob⁹ paraphis p̄cedētib⁹. **¶** De his qui prelatos capitula: seu alias psonas ecclesiasticas cōpellunt ad submittendū laicis: vel ad alienandū bona immobilia seu iura ecclesiarū: et similiter laici qui vsurpant sibi illicite h̄mōi: et si nō distiterint postq̄ fuerit admoniti: est epalis excoīcatio per. c. hoc p̄sultissimo de re. eccle. nō alie. li. vi. **¶** De his qui fingūt fraudulēter alii quem casum per quē aliquis iudet mittat ad aliquā mulierē pro testimonio: est excoīca

no
iud
tur
in
ab
di
li
li
ric
fiat
elect
as in
bant
eliger
aut i
nefic
and
quē
est
¶
te: ve
nunc
sunt
nis p
to per
cle. li.
cont
nente
uanc
vbi pe
procu
cia in
licent
lis i

tio epalis per. c. mulieres de
 iudi. li. vi. **¶** De his qui voca-
 tur ad dirigendas moniales
 in electionib⁹: nisi abstineant
 ab his per que possit discor-
 dia nutriri: est excoꝛcatio epa-
 lis: per. c. indēnatis d. elec.
 li. vi. **¶** De his qui grauāt cle-
 ricos vel alias psonas eccle-
 siasticas ad q̃s spectat aliqua
 electio: p eo q̃ rogati seu ali-
 as inducti: eū pro quo roga-
 bant seu inducebant noluerūt
 eligere: vel p sanguineos eoꝝ
 aut ipas ecclesias seu loca be-
 neficijs seu alijs bonis spoli-
 ando: seu alias iniuste perse-
 quēdo. c. sciāt: de elec. in. vi. et
 est epalis excoꝛcatio.
¶ De his qui loquūtur secrete:
 vel mittunt scripturas vel
 nunciū alicui cardinali qm̃
 sunt reclusi occasione electio-
 nis pape: est epalis excoꝛca-
 tio per. c. vbi periculum c. de
 cle. li. vi. **¶** De dominis ⁊ re-
 ctorib⁹ ⁊ officialib⁹: qui imi-
 nente dicta electione nō ser-
 uant ipsaz p̃stitutionē: per. c.
 vbi periculum. **¶** De his qui
 procurāt q̃ p̃seruatores dati
 eis itromittāt de his que nō
 licent. i. de alijs q̃ de manife-
 stis iniurijs ⁊ violētijs: est ex-

coꝛmunicatio epalis: per. c. sta-
 tum⁹ de offi. dele. li. vi. **¶** De
 dominis: rectorib⁹ ad regimē
 vrbis rome ⁊ electis et sauto-
 ribus: qui fecerint p̃tra cōsti-
 tutionē sup hoc factā: est epa-
 lis excoꝛcatio per. c. fundamē-
 ta: de elec. li. vi. **¶** De electis
 magistris: doctorib⁹: vel sco-
 laribus tractantib⁹ cū aliquo
 ciue Bononiēsi de p̃ducēdo
 hospitū irrequisitis inglinis
 nisi tēpus cōductionis fuerit
 clapsus: est epalis excoꝛcatio:
 per. c. ex rescripto: c. de loca-
 to. **¶** De doctorib⁹ seu magi-
 stris qui sciēter illos religio-
 sos qui dimiserūt habitū do-
 cent litteras. s. legē vel physi-
 cas: est excoꝛcatio epalis: per
 c. vt periculosa. ne. cle. vi. mo.
 li. vi. **¶** De dominis vlt̃ recto-
 ribus tēporalibus qui nō fe-
 cerint obsequari ea que statuū-
 tur p̃tra i secutores cardina-
 lium seu alicui⁹ de familia co-
 rum vel pape: est excoꝛcatio
 epalis per. c. felicitis. de pc. lib.
 vi. **¶** De his qui impediunt vi-
 sitatores monialū vel cano-
 nicorū: si moniti nō desistant
 est epalis excoꝛcatio per cle.
 attēdētes de statu mo. **¶** De
 impugnātib⁹ litteras pape

Excommunicationes epales

ante in coronationem eius: et
est benedicti pape. xi. ¶ De qui-
busdam mulieribus que beghi-
ne dicuntur et de religiosis fa-
milibus eis in illo statu: et erant
iste certum habitum assumptes
nulli obedientiam promittentes
nec renunciantes propriis nec re-
gularibus habentes: licet quibusdam
religiosis spiritualiter inhere-
ant: de her. c. ad nostrum in cle.
¶ Nec intelliguntur sub hoc
nomine ille que etiam beghine vel
vestite dicuntur de penitentia
beati Dominici: ut patet in de-
claratione. Jo. xxi. et idem dicitur
de tertio ordine beati Francisci:
immo ex illa cle. videntur di-
ci beghine: ille excommunicate que
habent illos errores ibi posi-
tos: qui cum sapiant heresim est
hodie forte casus papalis et est
contra tales beghinas. ¶ De
his qui absoluti ab excommunicati-
one in articulo mortis: vel pro-
pter aliud impedimentum non re-
presentant se quam citius commode
possunt ei a quo debeant absol-
ui: qui reincident in eandem: de
sen. exco. li. vi. c. eos qui a sen-
tencia. ¶ De participatibus
cum excommunicato in crimine pro-
pter quod est excommunicatus: dando ei con-
siliium et fauorem. c. si concubine

extra de sen. exco. ¶ De his
qui absoluntur a sede apostoli-
ca vel legatis et iniungitur eis
quod se representent ordinariis vel
aliis suscepturi penam et pas-
sis iniuriis seu alias obligati
eis quibus scienter satisfaciunt: si
hoc non faciunt cum primum com-
mode potuerunt: vel non cura-
uerint adimplere reincident in
eandem sententiam: ut patet in di. c. eos.
¶ De his qui contumaciter as-
serunt romanam ecclesiam non
esse caput omnium ecclesiarum nec
ei tanquam capiti esse obediendum
di. rit. c. nulli fas. ¶ De his qui
sepeliunt corpora in cimiteriis
tempore interdicti in casibus non
concessis in iure. in cle. c. eos
de sepul. ¶ De his qui excom-
unicatos publice: aut nominatim
interdictos. vel usurarios man-
ifestos scienter sepeliunt in cimi-
teriiis in die sepulture dicta cle. c. i. eos
q. ¶ De clericis qui manifestis
usurariis ad exercendum fenus
domos locant. vel alio titulo
procedunt: est excommunicatio episcopalis:
p. c. usurarius de usu. li. vi. ¶ De
eo qui non est electus a duabus
partibus cardinalium et se gerit
pro papa. c. l. ex de cle. ¶ De
monachis et canonicis regu-
laribus: archidiaconis: decan-

nis
rore
rum
bus
unt
lis
gno
¶
ne re
onis
epale
de vel
se qui
a suo
ris pa
fit de
sa lib
deci
bi ap
ue qu
clerici
militar
alioz
gregori
admir
sunt ex
pessim
fra me
de deci
tio. ¶
nicis re
aliqua
se pter
sine lic

nīs: prepositis: plebanis: can-
toribus et alijs clericis persona-
rum habentib⁹: aut etiā qui-
buscūq; p̄byteris qui audi-
unt leges vel p̄physicā: est ep̄-
alis excoīcatio: per. c. non ma-
gnopere extra ne. cle. vel mo.
¶ De religiosis qui temera-
rie ubicūq; habitū sue religi-
onis dimittūt: excoīcatio est
ep̄alis: per. c. ut periculosa: ne
cle. vel mo. li. vj. ¶ De religio-
sis qui accedūt ad studia nisi
a suo prelato cū p̄silio maio-
ris partis p̄uētus licētia sibi
sit p̄cessa. in di. c. ut periculo-
sa lib. vj. ¶ De religiosis qui
decimas debitas ecclesijs si-
bi appropriāt vel v̄sunt: si
ue qui nō permittūt solui ec-
clesijs decimas de aialib⁹ sa-
miliarium: et pastoz suoz: vel
alioz immulcentiū ip̄a aialia
gregibus coz: tales si nō h̄nt
administratiōes et beneficia
sunt excoīcati: si h̄nt sunt sus-
pēsi nisi regitri destiterint in-
fra mensem. in cle. c. religiosi:
de deci. Et est ep̄alis excoīca-
tio. ¶ De monachis et cano-
nicis regularib⁹ nō habētib⁹
aliquā administratiōes: qui
se p̄scrūt ad curias principū
sine licētia suoz prelatoz: ut

dānū aliq̄d inferāt suis p̄la-
tis aut monasterijs: et qui si-
ne licētia arma tenēt infra se-
pra monasterij: est ep̄alis ex-
coīcatio per cle. c. ne in agro
de sta. mo. ¶ De religiosis v̄l
monialib⁹ p̄fessis et cle. i. sacr.
ordinib⁹ p̄stitutis: qui p̄bunt
matrimonij: de facto ē excoī-
catio ep̄alis cle. eos de p̄san.
et afn. ¶ De inq̄sitorib⁹ hereti-
coz qui p̄textu officij inq̄si-
tionis quibuscūq; modis illicitē
pecuniā extorquēt. vel sciē-
ter bona ecclesiāz ob delicta
clericorū fisco ecclesie appli-
cant nec p̄nt absolui nisi qui
bus extorserint plene satisfā-
cerint de pecūia sic extorta ē
ep̄iscopalis excommunicatio
in cle. cap. nolentes de here.
¶ De religiosis qui non ser-
uant interdictum quod fuit
matris ecclesie siue cathedra-
lis: ut in cle. c. ex frequētib⁹
de sen. excom. ¶ De religio-
sis qui p̄sistentibus sibi nō fa-
ciūt p̄scientiā sciēter de deci-
mis soluēdis: tales ab officio
predicationis sunt suspēsi: do-
nec commode possint: faciāt
eis p̄scientiā: et si interim pre-
dicāt: sunt excoīcati ep̄a-
li excoīcandiōe: et similiter

Excommunicationes episcopales

de religiosis qui dicunt aliq̃
verba vt retrahant audiētes
a solutione decimarū: est ep̃a
lus excoīcatio: per cle. c. cupiē
tes de penis. ¶ De religiosis
mendicantibus qui domos
ad habitandum vel loca de
nouo recipiunt aut de nouo
recepta mutant: vel alienant
c. i. de excō. p̃la. lib. vi. ¶ De
fratrib⁹ minoribus qui tēpo
re interdicti: recipiūt ad diuī
na. fratres vel sorores de ter
tio ordine sancti Fr̃cis: est
ep̃iscopalis excoīcatio. c. cum
ex eo: de sen. excō. i. cle. ¶ In
grediētes monasteria monia
liū ordinis predicatorū ex ca
sus necessarios qui declarāt
in p̃stitutionib⁹ suis: puta ad
dandū sacramēta infirmis. ad
medendū eis. ad reparandū
edificia: et h̃mōi: nō habita li
centia a papa vel a magistro
ordinis: sūt excoīcati: nec pos
sunt absolui nisi a papa vel a
magistro ordinis vel ab alio
cui fuerit p̃cessa talis absolu
tio: vt pater in bulla ip̃i ordi
nis: cuius bulle trāsumptum
vidi ego. ¶ Ingrediētes mo
nasteria monialiū ordi
nis ex casus necessarios cō
cessos in p̃stitutionib⁹ suis si

ne licentia pape vel ministri
ordinis: excoīcationē dioceſa
nis reſeruata incurrūt. put
andiū a q̃busda; fide dignis.
¶ Nota q̃ ab excoīcationi
bus que fiūt ab hoīe siue a iu
dice: regulariter nō pōt quis
absolui nisi a suo excoīcatore
vel ab h̃nte plenariā iurisdic
tionem sup̃ eum a ſupiori ſuo:
nisi in articulo mortis. ¶ Itē
nota q̃ fratres p̃dicatores et
volētes igredi eorū religionē:
pōt absolui a p̃latiſ ip̃ius or
dinis: a ſentētijs excoīcatio
nis: ſuſpēſionis et interdicti la
tis ab hoīe vel a iure: saltē ab
illis quorū absolutio reſeruāt
ep̃o. ¶ De materia oīum ſu
predictarū excoīcationū tam
p̃tifiſci ſummo q̃ ep̃is vni
uſcuiusq; dioceſis reſeruata:
tam a iure q̃ per extrauagā
tes et p̃ceſſus curiē: vide ple
ni⁹ et clari⁹ ac diffuſius ſi vis
videre in titulo. xxv. de cenſu
ris eccleſiaſticis in tertia pte
ſumme: ſiue cōpilate per me
fratres Antoninū archiepm̃
florētīnū. Et ſic eſt ſinis om
nium caſuū taz ſummo pon
tifiſci q̃ ep̃is reſeruatorum.
¶ Itē notandū q̃ ſunt due
ſpecies excoīcationis. ſ. maio

ris et minoris. Excommunicatio maior sp est peccatū mortale: et talis primo est separatus a deo ideo nō pōt cōicāre pro aliqua utilitate aie sue. Secūdo est separatus a sancta ecclesia. i. a cōione et picipatiōe fidelīū exceptis his casibus qui. s. in. iij. parte summe ti. rr. v. specificati sunt. Et sunt quinqz in qbus ipse excomunicatus nō pōt participare qui nō nent in hoc versu. ¶ Pro de lictis anathema qd est. ¶ Os orare vale communio mensa negat. Qui sic intelligunt. Os. i. locutio. Orare. i. oratio cū alijs in ecclesia. Cōmunio. i. cōmunicatio sacramentorū. Vale. i. saluatio. Adēsa. i. cibis et potus. ¶ Excomunicatio vero minor: aliquādo ē mortale peccatū aliquā veniale. Sed anteq̃ dicatur qñ sit mortale vel veniale: nota prius qd nouē modis homo pōt incurrere excomunicatiōē minorem. ¶ Primo qñ quis participat cū excomunicato excomunicatiōe maiori aliquo illoz modorū superius dictorū. ¶ Secundo qñ quis cōmittit sacri legiū: sicut qui furat in ecclesia: vel in ea illicitū qd facit.

¶ Tercio qñ qd est publicus cōcubinaris vel fornicator. ¶ Quarto qñ quis acceptat aliquā ecclesiā a laico et illaz sic tenet vt. xvj. q. vij. c. Si qd deinceps. ¶ Quinto qñ quis est simoniacus qui est et excomunicatus excomunicatiōe maiori. ¶ Sexto sim quosdā cū in bello iniusto contra christianos exercet qd artez balistarū aut sagittarū. ¶ Septio oppōssores inopū: et pauperū: publici pōdones: publici vsurarij: meretrices: qd oēs largo mō loqndo pōt dici excomunicati pro quāto taliū oblatiōes nō debēt admitti ad altare sanctum dñi. ¶ Octauo illoz quibz dēnegatur ecclesiastica sepultura: sicut sunt illi qui moriunt in torneamētis: qui dato qd penitētes moriant nō ponūtur in cimiterio. Similiter et dicitur de illis qui non cōicant semel in āno sine necessitate et cā: vt. c. ois. d. pe. et re. ¶ Non oēs publici pctōres. Oēs autē casus supradictos ponit Inno. Ray. et hosti. et in qlibet predictorū casū pōt absolueri simplex sacerdos epus preter qz forte in simonia et excomunicatiōe maiori. ¶ In pri

Excommunicationes ep̄ales

mo ergo casu. s. in participati-
one cū excoīcatōis maiori ex-
coīcatione pōt homo peccat
mortaliter ⁊ venialiter. **Ador-**
taliter tripliciter. **¶** **P**rimo qñ
p̄cipat in eodē crimine pro
pter qd̄ ip̄e ē excoīcatus: dā-
do cōsiliū: auxiliū ⁊ fauore ra-
tione cui⁹ peccatus cōmittit.
¶ **S**ecūdo qñ p̄cipat cū ex-
coīcato in aliquo alio crimine
mortalit̄ ab illo pp̄ qd̄ ip̄e est
excoīcatus. **S**z in p̄mo casu
nō. q̄ participās cum excoī-
cato in eodē crimine: vt dictū
est: incurrit excoīcationē maio-
rē. sed in secūdo mō cadit tā-
tū i minōrē excoīcationē ē si
mortaliter peccat. **¶** **T**ertio
qñ cōmunicaret cū excoīca-
to maiori excoīcatione in sa-
crāmētis: puta accipere corp⁹
xp̄i cū eo v̄l sacros ordines:
incurrit excoīcationē mino-
rē. peccat tñ mortaliter. **I**n
alijs at̄ casib⁹ supradictis: nō
peccat q̄ p̄cipādo cū excoī-
catis. nisi pro quanto aliquis
in cōtēptu p̄cepti: ⁊ p̄hibitio-
nis facit audacter cū excoīca-
to ⁊ ad libitū p̄uersaret aut i
salutādo vel i comedēdo: aut
in loquēdo sine necessitate:
aut i orādo v̄l cōicādo. **¶** **S**z

nōta q̄ sacerdos recipiēs ali-
quē excoīcatū maiori excoī-
catōe ad officiū ecclesie: aut
ad sacra: aut ad ecclesiasticas
sepulturā nō solū mortaliter
peccat: s; subito est suspensus
ab administratiōe ⁊ sibi est i-
terdictus introitus ecclesie quo-
usq; sit absolutus: ⁊ efficitur
q̄si irregularis. **E**t si taliter
interdictus moriat̄ nō debet
poni in cimiterio: nec debet
pp̄ timorē sacerdos defisse
qñ talē excoīcatū expellat de
ecclesia: q̄a nō excusat: rōe ti-
moris: nisi talis esset timor q̄
posset cadere in cōstantē viz-
tūc. n. fm̄ quosdā excusatur
ab iterdicto. **¶** **¶** **D**osti. aut̄ di-
cit q̄ beatus erit talis sacer-
dos si se p̄paret ad martiri-
ū. **¶** **M**ota igr̄ quō habuisti
q̄ in nouē casib⁹ homo cadit
in excoīmunicationē minores
rōne cuius separatus est ab
effectu sacramētōrū ⁊ quātus
ad deū. **M**ā peccatū morta-
le animā separat a deo: ⁊ ex-
coīcatus quocunq; est in pec-
cato mortali: p̄terq̄ p̄cipā-
do cū excoīcato maiori excoī-
municatione in loquēdo salu-
tādo: ⁊ orādo cōicando: ⁊ co-
medendo in quibus casibus

fm̄
li. ar.
liter
to q
qui
cunq;
quāt
tue ab
craniē
peccatō
positus
spiritus
irare ex
diuino:
p̄cipat
defia re
loco cōi
nius b
cretalib
dit vider
¶ **D**osti
ri dicit q
peccatis
cieter: qd̄
terrogari
que nō d
re expedi
vel minu
rogare fm̄
tū: videlic
cepris: pot
talib⁹: nō
sed de illi
reperiri:

fm Tho. in. iiii. disti. xviii. q. ij. ar. iiii. hō nō peccat mortaliter nisi pp contemptum dato q̄ excoicationē icurrat: iō qui est i peccato mortali quō cunqz aliter est excoicatus: et quātuz ad ecclesiā est separatus ab effectu. i. a gratia et sacramētis: qz nullus qui est in peccato mortali: cū sit in dispositus pōt consequi gratiam spiritus sancti. Potest tamē intrare ecclesiā stare in officio diuino: et etiā cū alijs in alijs picipare: s; nō pōt pacē in ecclesia recipere: cū pax ipsa sit loco cōionis sed hec oīa plenius habent i decretis: et decretalibz et i sūmis: iō cū expedit videri qre diligētē i ipis.

E Postqz ille qui vult cōfiteri dixit ex se ea que voluit de peccatis suis: si nō dixit sufficēter: qd quasi sp accidit: interrogandus est plene de his que nō dixit put videbit fore expediēs. Si vero modicū vel minus dixit: potes interrogare fm ordinē infra positū: videlicet primo de decē pceptis: postea de vicijs capitalibz: nō at oēs de omnibz: sed de illis que solēt in talibz reperiri: et nō solū d istis pec

catis interrogādi sunt: sed et d oibz circūstātijs peccatoz put supra satis ostēsum est. Mō tñ ē necesse d q̄libet peccato mortali oēs circūstātijs pdictas cōfiteri s; solū illas. q̄ trahūt peccatū i aliā speciē q̄ s. hēt specialē deformitatē oppositā alicui pcepto. Sed et de numero peccatoz mortaliū. s. quotiēs mortale peccatum commissum est in qualibet peccatoz specie: diligēter interrogandum est.

Incipit prima pars d modo interrogādi penitentes a confessore secundum decem pcepta legis.

Primū pceptum continet tria capitula.

Unū cole deus. Circa hoc primū pceptū sic potes interrogare: et primo de votis.

De votis primū capitulū.

Dta fm magistrum

snarū in. iiii. di. xvij.

q̄ votū est testificatio

q̄daz pmissionis spōtanee q̄

fit deo: et de his q̄ dei sunt: et

fieri d;.

Del breui? s; Tho.

sa se. q. lxxviii. ar. i. Notum

ē pmissio deo scā de aliq̄ qd

fit deo acceptū ad qd redeūf

tria. s. deliberatio volūtatis:

Prima pars Interrogatorij

propositum: et promissio. **U**ltimū oritur ex scdo fm ex primo. **E**t si trasgressus est seu omisit implere aliqd votū licitū: et si aduertēter cū posset est semper mortale: et totiens quoties frangit. Secus si ex obliuione: vel qz nō poterat: ut infirmus ieiunare et hmoi. **E**t si venit se aliqd mali factuz ut vindictā: vel maioris boni impeditiū: ut nō ingredi religionē: hoc est mortale: et sine aliqua dispēatione dī illud infringere. **E**t si nimis tardauit iplere ppter quod a memoria excidit oīno: vel venit ad statū non valendi iplere, cū prius potuisset mortale videt. Idē qū dimisit pposituz implendi cū tū posset: alias mora implendi votuz qū sibi nō pfixit tpus non videt mortale: nisi mora eēt valde nimia: et nisi ex hoc ei imineret periculū non valendi iplere: ut de voto ingrediēdi religionē: cū tū nō haberet causam legitimā. cogentē dilationis: tūc ēt est mortale. **E**t si fecit votum de re licita: ut de elemosina: ieiunio et hmoi: s; ob maluz finē: puta ut possit facere vindictā: adulterium et

huiusmodi: mortale pctm est nec tenet illud implere. **E**t si fecit votuz abstinentie et hmoi et dubitat utrū possit implere vel nō: et sine dispēatione vel cōmutatione supioris cū possit faciliter recurrere ad eum vel ad pssorē suū pro pssilio frangit: mortale videt. **N**ota tū q; viri pnt irritare vota vxorū. i. abstinentie: pegrinationis: elemosine: et accessus ad talem locū: et maxime votuz elemosinarū si nō hnt nisi doctes: absq; alia superiorū dispēatione: et si fiat talis irritatio etia; sine cā rōnabili a viro: ammodo nō tenet vxor iplere talia vota. **D**ubiū est de voto hierosolimitano: qz hoc in fauorē fidei emittit. **D**e irratione vtorū impuberū et filiorū familias et religiosorū vide in scda parte summe ti. ri. c. ij. §. vi. **E**t si habēs votū castitatis vel religionē intrādi: et matrimoniū pnt mortale est et nō pōt psumare illud absq; mortali pctō: qz adhuc pōt illud iplere. et dēt ante cōsumationē mrimonij. **P**ost psumationē vero reddere tenetur debituz ēt interpretatiue petenti. **S**ed exigēdo sp pcc-

at m
dum
dispe
Qui
sare n
obser
tum
ieiun
pectina
sabbō:
s; phib
De
Et m
votoz
plurim
qz nō e
Sed d
mutati
tromit
one dī
qui pos
pi aut i
re vel dī
castitati
b^o votis
rosolym
cobum:
Romā:
el sum
pensant
De v
parte su
ibi vide
De

cat mortaliter. Unde cōsulē
dum esset ei p̄tere super hoc
dispensationē a papa sed fm̄
Buil. posset etiā ep̄us dispē
sare nisi esset talis p̄inens z
obseruās ip̄m. ¶ Si fecit vo
tum stultū z irrationabile: vt
ieiunare in dñica die: vel nō
pectinare caput vel lauare in
sabbō: z h̄mōi mortale nō ē:
sz phibendus est illud iplere.

¶ De trāsgressione voti.

¶ Et nota q̄ a trāsgressione
votoz p̄t de iure cōmuni z
p̄suetudine: p̄fessor absoluere
q̄ nō est de casib⁹ resuatis.
Sed de dispēatione z com
mutatione votoz: nō p̄t se in
tromittere sine sp̄ali cōmissi
one diocesanoz: v. l. alterius
qui possit illā dare. ¶ Ep̄isco
p̄i aut̄ in oībus p̄nt cōmuta
re vel dispensare nisi in voto
castitatis vel religionis z tri
b⁹ votis peregrinatiōis. s. hie
rosolymitanū ad sanctū Ja
cobum: z ad limina ap̄loz. i.
Romā: in quib⁹ votis. papa
vel summ⁹ p̄narius soli dis
pensant: vel commutant.

¶ De votis habes in secūda
parte. summe. t. xi. per totum
ibi vide.

¶ De superstitionibus. c. ij.

¶ Si fecit ip̄e vel fieri se
cit aliqd̄ maleficiū
seu iuxta vulgare ma
lias. i. facturas in q̄bus semp̄

hūt occulte vel manifeste de
monū iuocationes: q̄d semp̄
ē mortale z dignū morte cor
porali. ij. p. summe. t. xij. c. i. §. xij.

¶ De incantationibus.

¶ Si fecit vel fieri se. vel p
curauit aliquā incantationē
cū sacramētis vel sacramen
talib⁹ ecclesie: vt aqua baptis
mali: vel oleo sancto z h̄mōi
ob sanitatē vel aliā causam. ē
mortale z grauissimū. in. ij. p.
summe. t. xij. c. i. §. fi. in fine.

¶ De adoratione creaturaz.

¶ Si adorauit aliquā creatu
ram faciēdo orationē ad eaz
vt ad lunā: solē: z stellas cum
p̄mio apparēt z huiusmodi
est mortale peccatum.

¶ De diuinationibus.

¶ Si fecit vel fieri se. aliquā
diuinationē ad inuenienduz
furta: vel ad sciendū occulta:
vel futurum q̄d sibi p̄tingere
potest: est mortale.

¶ De arte notoria.

¶ Si didicit artē notoriam:
vel vsus est ad sciendū aliqua
vel si vsus est arte nigromā
tica: mortale est: z si bz libruz

Prima pars Interrogatorij

inducendus est: ut eum comburat: alias nō est absolvens: sicut est liber Almades Seriforas et alij libri cōburēdi sunt qz mortale est vti eis vide i.ij.p.sūme.ti.xij.c.j. §.x.

¶ De constellationibus.

¶ Si ex cōstellationibus vel planetis sub qb⁹ natus est aliqd iudicavit determinate de cōversatione ei⁹. **¶ Idēz si ex phisonomia.** Credere. n. hominē ex fato: vel cōstellatione vel cōplexione cogi ad bonū vel ad malum: est hereticus.

¶ De sortibus.

¶ Si vsus est sortib⁹ divina torijs qd est mortale: ex levitate autē veniale. **¶ Si dedit aliqd turpe vxor viro ad comedēdū vel alteri: vt amaret eaz vel fecit: vel dixit aliquid turpe ad huiusmōdi est mortale.** Et interrogandū est qd fuit illud.

¶ De incantationib⁹. **¶ Si fecit vel fieri fec aliquā incantationē ob sanitatē psequendaz: et qñ hoc fit sciendo esse phibitū: est mortale cōiter.** Qñ vero ex simplicitate fieret putādo esse bonas orationes: dī veniale. Sed si nollet in futurum abstinere: negāda est ei absolutio: qz ex ob-

stinatione et malicia videtur esse mortale: et interrogandū est de verbis quibus vtunt: et de observantijs q̄s addūt.

¶ De breuib⁹.

¶ Si fecit vel fieri fecit vel vsus est breuib⁹: que cōiter sunt supstitiosa ex verbis: vel carta in qua fiūt: vel mō iponendi: vel portādi: vel tpe scribendi: et inuēta supstitutione eorum: imponendū est qz cōburāt et si nollent: nō sunt absolvendū: qz tūc est mortale. Si vero putabāt talia esse licita tāq̄s orationes veniale videt.

¶ De observationib⁹ tēpor.

¶ Si obfauit vnā diē magis q̄s aliam: in nō incipiēdo aliqd tanq̄s malum: vt dies egyptiaticos: vel diez in quo occurrit decapitatio sc̄i Joā. baptiste: vel diē assensiois in colligēdis herbis et huiusmodi: veniale videt qñ ex simplicitate hoc fit siue scribēdo aliqua vel portādo ad suspēdendum in aliquo loco. Si vero hoc crederet anio obstinato tūc mortale cēt talia obfuar.

¶ De somnijs.

¶ Si obseruauit somnia faciēs aliquas orationes et obseruationes et postea ex his q̄

somniat volēdo de futuris ⁊ occultis iudicare: ⁊ p̄nuncia-
re. mortale est alias autē sine
obseruatione adiūcta: nimis
adhibere fidez somnijs: p̄ctm̄
est ⁊ si ex se nō sit mortale. tñ
periculosum est: qz sic dyabo-
lus multos decipit. ¶ Si ex
effusione olei de lucerna vel
cratitatione aliquaz auiū: v̄l
vlulatu canū: vel magnitudi-
ne ⁊ p̄tinuitate ventorū: ⁊ hu-
iusmodi crissimauit aliquid
mali euentuz qd̄ fatuum est.

¶ Si crissimauit mulieres
querti in gattas: vel alia aia
lia: ⁊ ire de nocte ⁊ suger san-
guinē pueroz ⁊ hm̄i: qd̄ est
impossibile: nisi deo: ⁊ iō fatu-
um ē credere. ¶ De hac ma-
teria. s. diuinationū: incantati-
onum ⁊ omniuz supersticio-
num vide luce clarius in de-
cre. xxvi. c. i. per totum.

¶ De blasphemia multiplici
dei ⁊ sanctorum. c. iij.

¶ I blasphemauit deū
videlicet dicendo cū
nō esse iustū ⁊ oia in-
iuste disponere: ⁊ eē accepta-
torē personaz: vel nō videre
que sūt vel nō curare de ac-
tibus hominū: vel p̄ditorez:
vel sine merito punire ⁊ fla-

gellare euz: vel nō posse istud
vel illud facere: ⁊ hm̄i: qd̄ li-
bet hoz est mōtale: cū aduer-
tit: qd̄ dicit ⁊ intelligit. ¶ Si
blasphemauit deū vel aliquē
sanctum: que proprie dī ma-
ledictio: vt maledictus sit. ⁊ c.
vt sit ex ira: sp̄ est mortale: si
aduerit ipsa verba.

¶ Scōz p̄ceptū de iuramēt
⁊ piurijs. ⁊ hēt. c. duo. Ca. i.

¶ Iures vana p̄ ipm̄

n ¶ P̄rio de piurio: si
iurauit i aliqua curia
corā iudice mēdaciōse: morta-
le est q̄tūcūqz alias haberet
iustaz cām. Et qui iducit ad
hoc aduertenter: vt iudex: ad-
uocat⁹: p̄curator: ⁊ huiusmo-
di: mortaliter peccat. ¶ Si iu-
rauit etiaz ex iudicium in cōi-
smone quacūqz ex cā vel le-
uitate: vel vtilitate: vel iocosi-
tate: vel qualicūqz mō. nō so-
lum ad sancta dei euāgelia: ⁊
per corpus christi ⁊ sanctorz:
sed et per fidē: per deū: si de-
us me adiuuet: per virginem
Mariā: per crucē: per animā
suā: ⁊ huiusmodi: hoc semp
est mortale qñ aduertit se iu-
rare: ⁊ falsum dicere: ⁊ toti-
ens quotiens sic iurando ad-
uertit. ¶ Si iurauit aliqd̄ p̄o-

Prima pars Interrogatorij

certo: de quo dubitat vtrum
sic sit: mortale est: et precipue iu-
rando in iudicio. ¶ Si iura-
uit peccare aliquid quod est mor-
tale: vt facere vindictam: non di-
mittere concubinam: seruare in-
iusta statuta: tenere secretam
iniquam coniurationem: mortali-
ter peccauit: nec debet illud
seruare. ¶ Si iurauit tenere
secretum aliquid quod est tractatum
in consilio: vel aliud quod nulli
est nociuum: si aduertenter ma-
nifestat: peccat mortaliter ipse
et qui stimulat eum ad manife-
standum: sciens illud esse secre-
tum. ¶ Si iurauit suare statu-
ta alicuius civitatis: vel vniuer-
sitaris: aliquid sciens ex illis
statutis transgrediendo: peccat
mortaliter. Si tamen aliquid statu-
tum est abrogatum per priam con-
suetudinem: quod quotidie per omnes
fit prius et diu: non videtur per-
iurus: si non seruat illud: eo quod
non habet vim statuti. di. iij. §.
leges. ¶ Si iurauit per aliquem
modum opprobriosum per dei
membra: vel sanctorum: vt faciunt
ribaldi: mortaliter peccauit:
quod blasphemia reputatur. xij.
q. i. c. si quis per capillum. ¶ Si
promisit se aliquid facturum lici-
tum: si non intendebat observa-

re: mortaliter peccauit. Si au-
tem intendebat obseruare: sed
venire termino quo debet imple-
re non seruat promissum: cum tamen
posset: licet cum incommoditate
sua: peccauit mortaliter: nisi
ille cui promisit: ante terminum
relaxet iuramentum: quod facere
potest si promissum: in illius utilita-
tem tamen cedat. Nam si in utri-
litate aliorum: vel in honorem dei
et sanctorum: non potest ille relaxa-
re: sed ad episcopum vel papam pertinet
relaxatio vel commutatio. Si
autem non potest implere: excusatur
a peccato pro tunc: cum non potest.
¶ Si quis est promittat cum iu-
ramento se aliquid facturum quod
non est alicuius importantie bo-
ni vel mali: vt mater de verberando
filium. vel de bibendo:
vel non et huiusmodi vel venia-
le. iuratio et iuratio. ¶ Si iu-
rauit sine causa rationabili pro qua
buscumque minimis: dicendo est
veritatem: veniale est: nisi face-
ret in contemptum: et inducendus
est vt abstineat: propter pericu-
lum periurij. ¶ Si induxit a-
liquem ad iurandum: quem om-
nino credebat falsum iuraturum
mortaliter peccauit. nisi esset
iudex hoc faciens ex officio
suo: secundum iuris ordinem.

De adiuratione. c. ij.

Ad adiurationē: que ē inducere aliquem ad aliqd faciendū: ob inuocationē alicuius rei sacre vel diuini nois. Et si est per modū coactionis intēdēs eū obligare per modū iuramēti ad aliqd faciendū: vt ad supiores et alios in quib⁹ nō hēt potestātē: est mortale, sicut ad iuratio Laiphe ptra dñz. Ad sibi subditos vero ē licita: eo casu quo liceret eis p̄cipere. aliter nō et tunc adiuratus tenet illud facere: vel dicere: alias eēt mortale: sicut trāsgressio precepti. **¶** Si adiurauit prelatos: vel socios: vel inferiores per modū dep̄cationis: intēdēs inducere adiuratus per reuerētiā diuini nois v̄l alicuius rei sacre ad aliqd boni faciendū: nō est malū: vel v̄iale. Si leuiter fit: et sine cā et adiurat⁹ nō faciēs illud: nō peccat **¶** Tho. 2a 2e. q. xc. ad primū. **¶** Si adiurauit demōes per modū precis: vel ad sciendū aliqd ab eis: vel aliqd obtinēdū auxiliij: est mortale: nisi qd faceret ex familiari consilio spūs sancti: v̄l nisi ex quadā simplicitate: querēs ab ob-

sessis a dyabolo. **¶** S3 per modum coactionis: licet eos ad iurā ne nobis noceāt. **¶** Si adiurauit creaturas irratiōales ne dyabolus eis vtatur in nostrū nocumentū: licet. Si autē fit vt demō operetur in eis: mortale est: vt incātatiōes serpentū. **¶** Si in cantilenis et turpib⁹ fabulis miscuit deū et sanctos: et in narrationib⁹ turpib⁹ et amatorijs: est mortale. alias veniale nisi faceret in contemptum dei.

¶ Tertius preceptū de obseruatione festorū continet duo capitula primum. c.

Abbatas sc̄ifices. Q.

Iquantū ad determinationem dīez: istud preceptū est de iure positiuo. ideo hic annectere pōt de re iunij ecclesie: et de auditione missę. **¶** Primo ergo si fecit aliqd manuale opus diebus dñicis et alijs festis preceptis ab ecclesia cō casus necessitatis: qz mortaliter peccauit: si per notabile spatiū. Secus si fueret aliqua pūcta. **¶** Si vero ex necessitate: videlz qz hostes expectant: vel veniū inuadationes aquarū: et h̄mōi: tūc liceret remouere blada et fa-

pellecilia et huiusmodi Ray. et debent obseruari de vespe re ad vespere. i. de sero ad serum. de 2. sc. di. iij. c. p. n. u. cian dum. Sic requiritur magna prudencia in solendo. Et si uel didit uel emit diebus festiuis nisi si comestibilia de die in die: ut pane: uinu: caseum: carnes et huiusmodi mortaliter peccauit: si per modum negociationis: nisi in causa magne necessitatis. In nudinis tamen ex quo plati ecclesiarum tolerant: si non dimitrunt audire missas sed de pal. uidetur posse excusari: qui meretur in diebus festiuis. s. a. peccato mortali. Et si fieri fecit aliquid predictorum a suis filiis: discipulis: suis: laboratoribus sine necessitate: peccat mortaliter mandans et exequens. Et si tamen mandans seu magister: vel patronus non habet necessitatem ipse sed discipulus eius: uel seruus: uel rusticus habet necessitatem: ita quod aliter non posset uiuere: uel quod si discipulus non obedit aliqui magistro in huiusmodi diebus vendendo: uel faciendo aliquod exercitium eius artis pro quo tempore nec iste nec alius de illa arte uult adducere eum secum: et aliud exercitium nescit facere, uidetur

ipse excusari. Ma si in obsequio ecclesiarum pauperum aliquid quando licet aliquid laborare diebus festiuis sicut doctores: quanto magis licet pro sustentatione vite eius in necessitate. Tutius tamen esset eligere aliquam artem si posset. Et similiter de scriptoribus pro precio et officiantibus instrumenta temporalia et iudicialibus et facientibus longas dictas non causa cupiditatis: sed necessitatis quod non bene aliter potest fieri Barbitonsoribus: chirurgicis: et huiusmodi: medicinalia autem semper licet facere et medicari: et talia uedere Papa Eugenius dispensauit cum barbitonsoribus ut laborare possint per duas horas noctes in uigiliis magnorum festorum. ij. pre sume ti. ix. c. vii. §. iij. i. fine. Et si per totum diem festum vacauit ludis: uenationibus: aucupijs: choris: et alijs uanitatibus mundi. Frequenter. n. in his occurrunt mortalia peccata: et si de se ista non sint mortalia. Et de etiam mortale peccatum diebus festiuis commissum sit grauius: et ideo de huiusmodi ostendendum est. De auditione misse diebus dominicis et festiuis. f. Non audiuit totam missam.

faz dieb⁹ illis: s; ommissit vel
 ex contemptu: vel ex cupiditate
 lucradi: vel cā eūdi ad solatiū
 vel ad cōiunia: seu ex negligē
 tia: vel ignorantia crassa mor
 taliter peccauit: et totiens quo
 tiens dimisit. Idez si audiuit:
 s; nō totaz dimittēdo notabi
 lez partē: de se. di. j. c. missas
 Secus vero est si modicam
 partē misse dimisit. Qd au
 tez quis audiat in parrochia
 sua vel alibi missaz ppriaz de
 die: vel aliā audiēdo: vel non
 intelligēdo verba: vel non au
 diendo: q; submisit dicit: vel
 audiat alibi seu a cōcubinario
 vel symoniaco: et huiusmodi:
 vel nō symoniaco: et cūbia
 rio: ex quo plati nō puidēt su
 per hmōi: nō vidēt simplices
 sollicitadi: s; dimittēdū cōsci
 entijs eoz: vbi talia abūdant
 s; De. de pal. et Guil. durā.
C Dimittētes vero auditio
 nem misse ex infirmitate: vel
 ex tali occupatiōe quā nō pnt
 dimittere vt fuire ifirmo: vel
 alia iusta de cā: puta q; ma
 nēt in castris: excusant. **E**x
 cusant etiā puellē: que dimit
 tuntur a parētib⁹ domi: nō tñ
 euntes ad choreas. Vidue ē
 que manēt i domo clausa p

menses non excusatur. See⁹
 si per dies quindciz: vel per
 mensem et huiusmodi.

De obseruatione ieiunio
 rum. c. ij.

I quis dimittit ieiun
 ia ecclesie: vt qdra
 gesime. iij. tpoz: et vi
 giliis festoz christi: ac scōrū
 que de pcepto sunt. post .xii.
 anum: peccat mortaliter: nisi
 habeat cām legitime cū excu
 santē: vel saltē existimet se ha
 bere: puta cū est satis debilis
 vel videtur sibi eē: pp qd cre
 dit nō posse ieiunare sine no
 tabili corporis detrimento: s;
 scdm veritatē possit: talis nō
 videtur de facili cōdēnandus
 de mortali: ex quo parat⁹ erat
 obedire precepto: si credidiss;
 se posse: aliter ē mortale: et to
 tiens quotiēs dimisit aliquē
 diem ieiunij: quia quilibet. n.
 dies: est sub vno pcepto. Sed
 ante .xii. annuz inducēdi sunt
 iuuenes ad ieiunanduz. Etia
 interrogādū est hic de nume
 ro dierū quos dimisit: et qua
 de cā. **S**i vero notabiliter
 ātipicauit horā comedēdi: pp
 ta circa horam tertiam: sine
 causa legitima: non est ieiuni
 uz. vñ et mortale. Hora at cō

grua: est circa nonaz. Tarda
re autē post nonā nō est viti
um: nisi fiat ex superstitione.
¶ Si cū ieiunauit ex statuto
ecclesie vel ex voto: vel ex in
iunctione confessoris: comedit
de sero frustum panis: vel d
plurib⁹ fructib⁹: aut pfectioni
b⁹ vel de vno genere tñ: s; i
magna quātitate: ieiuniū fre
git in. ij. p. summe ti. vi. c. ij. §.
ix. ¶ Si vtro aliqd cōfectio
nuz sumit in pua quantitate
nō soluit ieiuniū: nisi fieret in
fraudē ad nutriēduz. Sed su
mēdo aliquid fructuū p mo
dū medicine. ne. s. vinū lauet
stomachū: nō videtur esse ma
lū. ¶ Pōt aut qd in die plu
ries bibere sumpto padio: z
nō frāgit ieiuniū: nisi fiat in
fraudem: vt dictū est. ¶ De
biles z multum laborantes:
itinerantes: peregrinantes:
nutrientes: pauperes: z huius
modi quomodo z quando a
ieiunio excusentur: vide pleni
us i. ij. p. sume. r. vi. c. ij. §. vi.
¶ Quartum pceptū de ho
nore parentū: z habet duo ca
pitula. Caplm primum.

b Abeas in honore pa
rētes. Quere pmo. si
dixit verba contume

liosa: vel obprobriosa parenti
b⁹: mortaliter peccauit: z mul
to magis si verberauit: et le
uiter. Idem si parētes irrisit.
¶ Si blasphemauit: v^l male
dixit ipsis defunctis z viuis.
¶ Si nō obediuit eis i licitis
ex cōtēptu: peccauit mortali
ter: et i puiis reb⁹. Sec⁹ si ex
negligētia i reb⁹ nō multi pō
deris. Si nō puidit necessita
tib⁹ eorū: cū posset mortale ē.
¶ Si nō impleuit legata facta
ab eis ad pias cās: s; multū
distulit pp icōmoditatē: cū tñ
posset: peccauit mortaliter vi
de i. ij. p. ti. j. c. xxi. §. iij. ¶ Si n
reuerēter se hūit: sed pēpsit:
v^l dure locut⁹ ē. v^l puocauit
ad irā: v^l nō supportauit eos
v^l diligēter nō puidit: vēiale ē.
¶ De gubernatiōe fāilie. c. ij.
¶ I nō puidit magnis
necessitatib⁹ victus: z
vestit⁹ filiorū: vxoris:
suorū cum posset ex avaritia
vel crudelitate: mortale ē. iij.
d. c. si qd. Idē si pp hoc illegi
timos filios misit ad hospi
tale: vel suos q sibi bñ seruie
bāt. ¶ Si nō adhibuit dilige
tiā ad hoc vt boni cēnt: z mā
data dei z ecclesie obseruēt:
vt d pfectiōe: cōiōne: audisio

ne misse: de honestate et hominibus
et si notabile in hoc commisit ne
gligentiā: non curando vel non cor-
rigendo mortale est vel veniale
grauē. ¶ Si dixit uxori verba
contumeliosa: vocando scortum et
hominibus: vel verberauit asperere si
ne rationabili sed ex iniuria
mortale est. Secus si alias ei: du-
ra et aspera verba loquitur. ¶ Si
uxor preterit cum viro in licitis re-
bus nollens obedire et ex hoc pro-
uocans eum ad blasphemandum
deum vel sanctos: vel ad aliud
grauē inconueniens mortale. com-
mittit si est occasio data ad
hoc. ¶ Si vir permittit uxorem
facere plurimas vanitates aut
ornari vel tripudiar et hominibus:
et alia multum prouocantia ad la-
sciuiam: mortale videtur. Si
vero non sit multus excessus
veniale videtur. ¶ Adter
que mittit filias ad choreas
et alias mundi vanitates: et non
ducit ad missas: confessiones: et
orationē: non videtur posse excu-
sari a mortali. ¶ Si dominus vel
domina non prouidit necessitatibus
corporalibus suorum et ancillarum: et in
firmos mittit ad hospitale et
non curat de necessitate vel ho-
nestate vite eorum vel non dat
eis habilitatem ad prestandum com-

modum: audiendum missas: cum pos-
sit: vel faciat in festis laborare
mortale est in quolibet horum. ¶ Si
nimis dure: vel nimis: remis-
se alias se habuit in gubernatione
familie: in quo omnes delin-
quunt et perfecti: contra venia-
le est di. xxv. c. qualis.

¶ Quintum preceptum de ho-
micidio. Cap. vnicum.

¶ Non occisor eris. Et
primo quare: si occidit ex-
tra ordinem iuris ali-
quem voluntarie: vel propter intentio-
nem a casu: dando operam rei illi
citae: ut in ludo noxio: sic ad sa-
ram: vel et rei licite: sed non adhi-
bendo debitam diligentiam: ut per-
iciendo regulas de recto morta-
le est: et casus episcopi refuat. Idem
si ex necessitate evitabili et ex
inevitabili ad quam pervenit ex
culpa: puta quod adulter est inue-
tus a viro mulieris adultere:
quod ut mortem euaderet eum occi-
dit. Interrogandum est de causa ho-
micii. ¶ Si iudex occidit
aliquem innocentem secundum iura: vel
aliquem nocentem: sed propter ordi-
nem iuris: vel secundum preceptum
ordinarium sed non habens legi-
timum dominium vel habens po-
testatem: sed non ex iustitia: sed
ex vindicta: vel avaricia: vel

Prima pars Interrogatorii

crudelitate: et est casus episcopalis nisi in ultimo puncto i.ij. pre sum. ii. vij. c. viij. §. i. ¶ Si mulier gravida quæstuit abortum per medicinas vel labores vel per aliū modū: etiā si nō sequat effectus est mortale in ea: et in quocūq; consulentē et operatē ad hoc: nō tñ est casus episcopalis. ¶ Si vero sequitur effectus: et puerperium erat formatum in utero: homicidium est in ea et cooperatē et consulentē: unde casus episcopalis ē. ¶ In aliquibus etiā locis si nō sequitur effectus per synodales constitutiones: est episcopalis: et alicubi ē excommunicatio. ¶ Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandū crimen suū: gravissimum est: et multo plus si nō baptizatum. ¶ Si pater filiam vel frater sororē fornicantem: si vir uxore: propter adulterium si uxor viro propter odium vel amorē ad aliquē aliū: si filius patrē vel matrē ex ira vel avaricia: vel fratrē frater: gravissima sunt et digna magna penitentia et episcopo reservata. ¶ Et nota quod episcopi solent cōiter eos mittere qui ire possunt pro casu homicidij ad penitentiarios curie ad terrorem incutiedum.

Si tñ nolūt: possunt absolute tales per se. vel per alios. id est pape nō reservat. ¶ Si mater: vel nutritrix suffocat filium vel filiam quē tenet iuxta se: in aduēter opprīmes: mortale ē propter negligētiā et est episcopalis. ¶ Si mulier gravida preter intētionē abortitur: si commisisset ibi notabile negligētiā: puta quod nimis saltavit: vel quod nimis inordinate laboravit: vel propter inordinatas lascivias nō esset absque peccato mortali. ¶ Idē in viro vel alio percutiente eam vñ hoc sequitur. Secus vero si nō esset in causa. ¶ Siquis ēt nō occidit: tñ mutilat aliquod mēbrum: vel reddit inutile alteri ex ordinē iuris: vel vulnerat: vel alias percutit aliquē ex iniuria: peccat mortaliter. ¶ Idē si iniuste icarcerat: vel tenet per violentiā: ne liber possit abire. nisi si faceret per punctū temporis ad impediendū malum ei. ¶ Si clericus ēt habentē tantū primam tonsurā: est excommunicatus. ¶ Siquis verbo vel mandato. scilicet mādando: psuadendo: cōsulendo: ratificādo vel incitādo: cooperat aliquod predictorum vel mortē: vel corporalem le-

homo
am
si se
et si
et h
gic
cal
est
cior
enorm
man
vel fa
ria fa
nō pō
solic
penit
nō cō
buil
in ter
¶ Et
ad m
fufion
per vi
ru. Au
tem p
iniect
de sen
mis a
cunsa
sonaz
li. S. a
ligio
citra
gatu

tionem: peccat mortaliter. etiam si non sequatur effectus. Si si sequitur effectus? gravius est et si percussus vel incarceratus et huiusmodi esset clericus vel religiosus: in quolibet predictorum casuum percussione: vel includens: est excommunicatus: nisi esset prelatus eius: qui hoc faceret causa correctionis. Et ubi in predictis. scilicet mandato: consilio: cooperatione vel facto: si esset enormis iniuria facta clerico vel religioso: non potest absolui citra sedem apostolicam: vel legatum vel summum penitentiarium. Secus vero si non esset enormis iniuria. De huiusmodi materia habes diffuse in tertia parte summi. ti. xxv. c. j. Enormis iniuria dicitur quando ad mutilationem membrorum: seu effusione sanguinis magnam. scilicet per vulnus illatum: percussus fuerit. Aut si in episcopum: vel in abbatem proprius manus violenta iniecta sit ut. c. cum illorum. extra de sen. exco. Aut. n. dicitur enormis arbitrio boni viri ex circumstantiis locorum: temporum: personarum: ut isti. de iure naturali. §. atrox. Vel si est facta religioso: quia non absolvitur talis citra sedem apostolicam vel legatum eius: vel eius summum pe-

nitentiarium: secus vero est si non esset enormis. Si quis interfecerit vel mactaverit: vel fecerit interfici aliquem christianum per assassinos: etiam si non sequatur effectus: est excommunicatus et depositus omni gradu: ordine et dignitate seculari: vel ecclesiastica. Similiter receptor et defensor huiusmodi assassinoz. c. pro humani: de homi. li. vi. Dicitur assassini quidam heretici: vide de hoc in. iii. parte summi. ti. xxv. cap. xxvj. Si quis desiderat mortem alterius? deliberata ratione. in malum alterius? siue ex odio siue invidia siue ex avaricia. ut habeat eius bona: vel ex luxuria: ut aliam accipiat. vel ex superbia: ut in prelatione succedat: vel ex accidia: ne habeat curam siue laborem gubernandi eum: vel ut sit magis liber: et non habeat corripientes in quolibet horum est mortale. Secus autem si hoc desiderat ne ipsemet vel ille deum apostolice offenderet: vel ne peior efficeretur aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. Si vero quis ex impatentia et ira percutit seipsum iniuriose: peccat mortaliter: et si clericus sit: est

Prima ps Interro. De Setto pcepto

excommunicatus. Secus si ex zelo deuotionis ad reprimendam carnem vel tētaones: Mō tñ licet abscindere aliqd membrū: alias peccaret mortaliter et efficeret irregularis: et si eēt clericus esset excoīcatus. ¶ Si occidisset vel vulnerasset aliquē in loco sacro: eēt sacrilegiū et ecclesia violata. ¶ Si per violentiā: etiā si sit officialis eduxerit malefactorē vel debitorē de loco sacro: vel fecerit capi eū: peccauit mortaliter. ¶ Si fecit vel fieri fecit torneamētū: vel aliud spectaculū vbi sit periculū vite: mortale peccatū est. ¶ Sextū pceptū de luxuria actuali et speciebus ei⁹. c. vnicū.

¶ Non mechaberis. ¶ Luxuria actualis que committit extra matrimonium: semper est mortale peccatum in oib⁹ speciebus suis: que oēs hic ponuntur: quia distincte oportet eas pñteri: vel interrogare pñtentes si a seipsis nō dicūt. ¶ Nullo tñ mō necesse est interrogare de his oib⁹: nisi necessitas cogat: ne quis adiscat qd nescit: sed put conuenit personis que pñtentur. Et eū habet vltima species:

non est vltra descendendum ad alias particulares circumstantias nō necessarias: et cauto et honesto modo interrogandum est. ¶ Si cognouit solut⁹ solutaz que dicit fornicatio: et si est meretrix: vel sua sua vel alterius: vel vidua: et si tales induxit ad peccatū. ¶ Si tenuit p̄cubinā et quanto tpe qz vltra fornicatione: est ibi scandalum p̄mox qz publicum: licet sit fornicatio. ¶ Si virginē deflorauit ex mat̄rimoniu: qd dicitur stuprū. et si seduxit eaz p̄mittendo ducere in vrozē: cogendus est in foro p̄scientie. vel ducere eā in vrozem sibi: vel eaz dotare si pōt: et iniuriatus est parētib⁹ eiusdē: si hoc nescierūt. ¶ Si ipse solutus cognouit vrozē alterius: vel ipse vrozatus cognouit solutā. qd dī adulterium: et est duplex qñ vterqz est coniugatus. ¶ Si itulit violentiam alicui qd dī raptus: et si p̄tra voluntatē parēntū: grauius est. ¶ Si itulit violentiā nupte vel virgini vlt moniali grauissimū est. ¶ Si cognouit p̄sanguineā suā: vel p̄sanguineam vrozis sue vsqz ad quartū gradū p̄sanguinitas

ha vel
cest?
permi
guine
niali
habere
et dicit
mulier
pelato
¶ Si co
quā ten
spiritual
audiuit
stus vel
muliere
scuit vol
metipsa
rius se
siue ma
modia
rogand
lis opat
femina
muliere
dī vitiu
cū bruti
et cū qu
litaris.
quod bo
mus est.
necesse
stantia
ti. ¶ Si
sacro ali

ris vel affinitatis. et dicitur in
cestus. ¶ Ideo de muliere: que
permittit se cognosci a consan-
guineo viri sui. ¶ Si cum mo-
niali scelus est opatus: vel cum
habere professionem castitatis
et dicit sacrilegium. ¶ Idem si
mulier cum clerico: religioso:
prelato ordiato: et huiusmodi.
¶ Si cognovit comatrem vel
quam tenuit ad baptismum filiam
spiritualē vel christina: vel quam
audiuit in professione: et dicitur
scelus vel sacrilegium. Idem de
muliere que cum copatre se mi-
scuit voluntarie. ¶ Si per se
metipsum vigilans et volūta-
rius se polluit: et dicitur molities.
siue manibus propriis vel alijs
modis. De modo non est iter
rogandus. ¶ Si cum masculo
opatus est turpitudine: vel
semina cum semina: vel vir cum
muliere extraxit debitum: et
dicitur vitium sodomiticum. Si
cum brutis operatur est nephas:
et cum quibus: et dicitur vitium bestia-
litas. ¶ Si diebus festiuis ali-
quod horum opatus est quod gra-
uius est. Secundum aliquos vero
necesse est profiteri homini circum-
stantia: quod mutat speciem pecca-
ti. ¶ Si in ecclesia vel in loco
sacro aliquod predictorum commi-

sit quod dicitur sacrilegium: et per hoc
violatur ecclesia: et si istud esset ma-
nifestum esset reconcilianda ec-
clesia. ¶ De peccatis vero que
committuntur in coniugio. scilicet
habitus et actibus inhonestis et oscu-
lis ac verbis et homini dicitur
isra in. c. de luxuria. ¶ Non tamen
quod de iure contra peccatum luxurie non
sunt reuata episcopis: nec pro ali-
quo illorum est lata sententia excomunica-
tionis a iure: sed contra iter per si-
nodales constitutiones episcoporum: ali-
quos ex dictis casibus sibi ma-
gis reservat: ut incestum: sacri-
legium scilicet cum monialibus
Aliqui vero episcopi: vitium bestia-
litas. Alij etiam: vitium sodomi-
ticum: et quedam alia in quibus est
lata sententia excommunicationis per sy-
nodales constitutiones. Et ideo
querere in diocesis in quibus
audis confessiones.

¶ Septimum preceptum de furto
non faciendum: et de usuris que diuer-
sis modis fit: et h. c. viij. c. j.

¶ Vitium non facies. De
usurpatione rei aliene
que in hoc precepto pro-
hibetur. Nota quod in omnibus ista
scriptis species est mortale pec-
catum: et tenetur ad restitutionem
ei a quo res capta est. Quod si
ille ignorat vel non inuenit: pau-

peribus erogāda est: et nō solū qui accipit. sed et heres ei⁹ si tñ de bonis ei⁹ ad eū peruenit. ca. michael ex de usuris.

Circa usurā quere pmo: si mutuauit pecuniā numeratā vel aliqd eoz q̄ usu cōsumuntur: ut frumētū: vinū et oleū et hmoi: itētiōe aliqd recipiēdi ultra suū capitale: et istud plus qd accepit tenetur restituere.

CSi mutuauit sup pign⁹ rei mobilis puta vestis: eq̄ et huiusmōi: vel immobilis: ut domus: agri et hmoi: et iterim accipit usu fructū pignoris. duz alius tenuit pecuniā suā: usura est. **E**xcipit tñ casus qñ gener accepit possessionē i pign⁹ a socero suo quousqz dat sibi dotē: et sustinet onera matrimonij nutriēdo vxorē suā. extra de usuris. c. salubriter.

CSi posuit pecuniā penes mercatorē vel artificē: cū itētiōe aliquid percipiēdi utilitatis. licet non fiat pactus de hoc: sed ponit i discretiōe ei⁹ volēs in oī casu capitale suū saluū: usura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro: tunc licet etiam cū pacto: et in hoc solent etiā offendere mulieres de dotib⁹

suīs: et dicuntur vulgariter de posita. sed usura ē ca. pleriqz xiiij. q. iij. in tex. et glo.

De soccedis animalium.

CSi in soccedis animalium pecorum: bonum et huiusmodi ita paciscitur ut capitale sit saluum. est usura: sed si non est saluum: sed nimis grauatur vna pars: nō est usura: s; iniusticia. **C**Si in emptione fructuū terre vel aliarū rerū ex eo q̄ ante p aliquos menses q̄ recipet fructus: vel alias res soluit precii: et pp hoc emit minus iusto p̄cio: ut si valebat decē emit pro nouē usura est. **S**ec⁹ si faceret hoc: q̄ verisimiliter pōt etiam minus valere. q̄ illud quod soluit videlicet octo.

De vēditione ad terminū.

CSi vendidit ad credentiā seu terminum pannos laneos: lincos: de serico: vel alia quēcunqz: maiori p̄cio q̄ ad contantos: quia si vendidit sic plus iusto p̄cio rōne dilationis: usura est. Si vero non vendidit plus iusto p̄cio: sed non vult facere ita bonum foruz ei sicut illi qui dat pecuniam numeratam sibi: nō est usura **T**bo. in opuscu.

sol. let
nauig
C
C
ca: pu
ad m
cipiem
nem a
CSi f
de loco
licitū
fecit cā
fice: pe
grossi v
mutuuz
frequē
tor vel c
curator
cuniā p
dedit a
rū. vlt
lum i ca
nequeat
buerit
tenent
tenet p
tor et b
agrum
iōi p̄ci
q̄ vendi
ducens
interim
ra palia
CDe t

lo. lxxvij. et extra de usuris. c. naviganti et c. in ciuitate tua.

De cambijs.

¶ Si fecit cambia et si minuta: puta de vno floreno aureo ad moneta: vel e converso accipiendo aliquid sibi communi nem cursu: non est illicitus.

¶ Si fecit cambia realia per litteras de loco ad locum et non ficta: est licitum moderatum lucrum.

¶ Si fecit cambia que vulgariter duntur ficta: per venetos a libris de grossi usura est: quia realiter ibi est mutuum et sub spe lucri. Hec frequenter florēt.

¶ Si tutor vel curator pupillo: vel procurator et factor cuiuscunque pecunie pupillo vel patrono dedit ad usuram in utilitate illorum. ultra partem mortale commissum in casu quo illi nolint vel nequeant restituere: quia illi qui habuerunt utilitatem principaliter tenent: sed non restituuntur illis: tenet procurator: tutor et curator et heredes. **¶** Si quis emit agrum vel domum multo maiori precio quam valeat. intendens quod venditor recemat ab eo deducens hoc in pactum et ipse interim fructus recipiat: usura palam est.

De mutuantibus sub spe.

¶ Si quis propter pecunias mutuatam aliquando petit: vel sperat principaliter habere ab eo aliquid obsequii vel utilitatem: que pretio possit estimari: ut opera laboratorum. vel bona ad collendum terras: vel mutuatione iumentorum: vel aliquid donum vel ut procuret ei officium: vel beneficium ecclesiasticum vel seculare: vel quod dei sibi pro hoc plus de fructibus terre eius quam colit: usura est. Et quando pro hoc non ab eo cui mutauit: sed ab alio ut a domino vel a comitate recepit utilitatem: exinde debet illud pauperibus erogare.

De accipientibus ad usuram

¶ Siquis accipit mutuo ad usuram non ad providendum sue necessitati: sed ut det ipse ad usuram: vel ludat: vel alias male utatur: peccat mortaliter. hec vide in .ij. parte summe tituli .c. viiij. §. ultimo.

¶ Idem si eum inducit: qui alias non erat feneratorus. **¶** De: de pal.

De facientibus statuta in fauorem usurariorum.

¶ Si fieret statutum in aliqua ciuitate vel castro vel loco quod usure soluantur: vel quod solute non possint repeti: aut re

Prima pars Interrogatorij

perite non debeāt restituī: ex
cōicati sunt qui faciunt huius
modi statuta et qui iudicāt se
cundum ipsa. Unde illi qui
faciunt capitula cum iudeis.
ut domini et cōitates continē
tia q̄ possint fenerari: vel q̄
non possint repeti in iudicio
vsure extorere ab eis et huius-
modi videntur incidere i hāc
excommunicationem: domi-
ni vero qui hoc faciunt et ci-
ues qui hoc consulunt extra
de vsuris in cle. c. ex gravi.

Capitulum. ij.

Emptione vero de
d narioꝝ mōtū vt florē
tie: vel iprestitoꝝ vt
Venetijs: vel locoꝝ: vt ianue
qz aliq ponūt ptractū eē vsu
rariū: alij vero nō. s. p̄iū tenē
tes iō nemini cōsulas vt faci
at cōtractū: factū vero si po-
res iducere vt post mortē ip-
sius vel vnius alterius finiat
vel satisfaciat cōitati: vel det
paupib⁹. bonūz erit. Si vero
nō vult adherēs opinioni cō-
trarie: nō facile cōdemnes: qz
in huiusmodi scōz doctores.
non est precipitanda senten-
tia. De his et alijs supradi-
ctis hēs in scōa pte summe.
ti. j. c. xj. de vsuris.

De fraudulentia que mul-
tis modis cōmittit. c. iij.

De fraudulentia q̄ fit: vt
d i rei suba. vedēdo vnā
rē pro alia vt vinū li-
phatū pro puro: carnes pecu-
dinas p castratis: cera et aro-
mata cū alijs mixturis vel in
q̄ntitate. dādo mēsuras et pō-
dera dimiuta: puta vncias no-
uē p libra: vel i q̄litate: vt rez
pauā pro bona: vt pānū: fer-
rū: coziū: aromata: aialia dfe-
ctuosa: fruct⁹ et hmoi: et i his
si notabilr dānificauit proxi-
mū. peccauit mortaliter et te-
net ad restitutionē. Si pa-
rū nec plus intendēs: veniali-
ter: et pauperib⁹ eroget. Si
vēdidit rē aliquā multo ma-
iori p̄cio q̄ valebat scdm cō-
munem estimationē ill⁹ t̄pis
aduerrēter. peccauit mortali-
ter: et tenet ad restitutionē: si
prim⁹ notabiliter ledit. secus
si parū. Idē si emit minori
p̄cio q̄ valeat ex ignoratiā vē-
ditoris. Si fraudauit iustas
gabellas et pedagia. tenet cōi-
tati restituere: si multū vel ē
parū sed tñ itendes multum
mortale est d hac materia vi-
de in. ij. pte. summe. ti. j. c. xij.
§. vi. et vij. Dñi qui grauāt

subdi
tenet
tribu
uātes
netur
hēs in
De

mortal
nus qd
falsifica
vel falsi
est ercō
pape re
sa cā se
obtinu
pit: licet
net ad
recepit
ficij vlt
Sige
vltre po
tionē. J
tur et ē
pt. CS
vt pōde
tis: vel f
mortale
et omniū
CSige
rū vel fi
mortal

subditos in collectis iniustis
tenet ad restitutionem: et qui di-
stribuit prestantias sciēter gra-
uantes aliquē ultra debitū: te-
netur pro dānis. Et de hoc
hēs in tertia parte. ti. iij. c. iij.
De falsificatione. c. iij.

I q̄s falsificauit ali-
quod instrumentū: vel fal-
so sciēter utitur: ultra
mortale tenet ad omne dā-
nū qd̄ ide sequitur. **Si quis**
falsificauit litteras papales:
vel falsificatis sciēter utitur:
est excoicatus: cui⁹ absolutio
pape reseruatur. Si q̄s ex fal-
sa cā suggesta qua exp̄ssa nō
obtinuisset beneficiū qd̄ rece-
pit: licet nō sit excoicatus: tñ te-
net ad restitutionē ei⁹ qd̄ sic
recepit seu ad r̄nūciatiōez bñ
ficij v̄l resignationē et h̄mōi.
Si q̄s falsificauit monetas
ultra peccatū. tenet ad restitu-
tionē. Idē si falsis sciēter uti-
tur et ē ip̄e q̄ h̄mōi fuit dece-
pt⁹. Si q̄s falsat mensuras
v̄l pōdera ciuitatis vel cōita-
tis: vel falsis sciēter utit: ultra
mortale tenet ad restitutionē
et omniū dānoz ide sequentiū.
Si q̄s falsat litteras plato-
rū vel sigilla vel alioz: ultra:
mortale tenetur ad satisfactō

nē omniū dānoz ide sequēti-
um. Idē de falsificāte libros
v̄l alias scripturas i dānū ali-
orū. **Et nō. q̄ p̄ falsificātes**
instrumenta vel lras v̄l alia i ali-
qb⁹ locis lata est snia excoica-
tiōis. p̄ p̄stitutiōes sinodales.
Excoicatio papalis.

Si q̄s i bullis papalib⁹ ap-
ponit: vel remouet vnaz litte-
rā vel pūctū scdm̄ Hosti. est
excoicatus excoicatiōe papa-
li q̄ fit in curia (nā in iure cōi-
nō hētur) et hoc si bulle hēnt
vigorē. Nā si expirasset ea-
rū valor: puta q̄ erat gr̄a ad
t̄ps et expirasset. si totū rade-
ret n̄ icurreret q̄s excoicatio-
nē: nec i aliq̄z penā Ricard⁹.
De iniustitia que fit in iu-
dicio. Cap. quintum.

I iustitia vero q̄ fit
a iudicib⁹ assessoris:
aduocat⁹ pcuratōib⁹
et notarijs et d̄ qb⁹ dñt iterro-
gari. dicetur ista. **Si offici-**
alis quicq̄z dat iniustā sniam
sciēter v̄l ex ignorātia crassa
et supia: tenet p̄ti lese ad satis-
factionem ois dāni. nisi satis-
faciat ille: p̄ quo ē lata snia: et
similiter assessor vel ali⁹ q̄ ad
hoc coopat: et peccat oēs mor-
taliter aduocat⁹ et pcurator:

Prima pars Interrogatorij

qui scienter defendit iniustas
cām. ¶ Si obrineat similr te
nef pri lese ad satisfactōez iso
lidū. si nō satisfaciat cliētulus.
Idē si pdidit iustā cāz ex igno
rantia craīsa vel negligentia.
¶ Accusator ⁊ testis sciēter p
cedētes contra aliquē falso te
nef de omni damno ipsi ac
cusato ⁊ peccant mortaliter.

¶ De furto. c. vi.

¶ Iqs rē aliquā occul
te i vito dño: nō soluz
si abstulit ab extrāeo
s; ēt fili⁹ parentib⁹: vxor viro:
seru⁹ dño: discipul⁹ magro so
ci⁹ socio: p sanguine⁹ p sangui
neo. furtū ē: si est qd notabile
dānū: vñ ⁊ mortale. ⁊ tenetur
ad restitutionez. Secus si qd
minimus: vt aliquos fruct⁹: ⁊
qtrīnū ⁊ hmōi. ¶ Si rez sibi
mutuatā retinuit: vñ aliā rē al
teri⁹. veniētē ad man⁹ ei⁹ non
restituit furtū fecit: nisi ille tm̄
dē hēret de suo certitudinali
ter: qd nō vult restituē. ¶ Si
iūeta. q nō habent p drelicto
nō restituit: s; sibi retinuit. Et
si post ingitōez nō repiat cu
ius sunt iūeta: dēt pauperib⁹
errogare: alias eēt pctm mor
tale: nisi ipsi vt idigēti darēt.
¶ De thesauris iūctis: multū

statur cōsuetudini. de hac mā
vide i. ij. pte sūme. t. j. c. xv. §. ij.

¶ Si vsus est pignore: ad sui
vtilitatē. p dñi rei volūtatem.

¶ Si vsus ē re cōmodata ad
alium vsum q̄ fuerat cōmo
data: vñ re deposita sine licen
tia dponētis: nisi psumat dñz
rei esse pētuz: tenet de hmōi
vtilitate.

¶ Si religiosus de
dit de bonis monasterij sine
lnia supioz: habita vel psum
pta. Idē si aliqd occulte rece
pit vel retinet qd ē mortale ⁊
pprietari⁹. ¶ Si plar⁹ expen
dit bōa ecclie i turpes vsus d
putata reparationi ecclie vel
pauperib⁹: vñ bōa mōasterio
rum: peccat mortaliter. ¶ Si
aligs recipit a religiosi aliqd
sine causa rationabili: vel pro
turpitudine: vel lucri acquisi
tione: vel causa amicitie ⁊ pa
renrele sine aliqua idigentia.

¶ De sacrilegio quod com
mittit circa res sacras. c. vij.

¶ E sacrilegio qd ē cir
ca res sacras. ¶ Si i
posuit vñ dedit sup h
cōsiliū: vñ iponerētur collecte
clericis siue ecclesiasticis pso
nis nō habita lnia a romano
pōtifice: ⁊ si secutus est effect⁹
vltra mortale: tenet ad restitu

nomen
onem
nicatu
cit statu
defiafi
ri. vltra
nis fact
carus ip
e iudica
vurpau
no alicu
monaste
vel bōa
est ercōi
res sacra
mēra de
crā d lo
ecclēsia
effregit
tas ecclē
sum. vel
tra pecc
restitutio
e de dān
ante dem
ui a dno
dationē
penitenti
tra de ser
incēdiū
vel religio
cur de ef
per idē. c.
rij autē a

tionem. et nisi post admonitionem desistat: est excommunicatus. ¶ Si fecit vel fieri fecit statuta contra libertatem ecclesiasticam: vel consulit fieri. ultra mortale tenetur de damnis factis: estque excommunicatus ipse: nec non scriptores et iudicantes secundum ea. ¶ Si usurpauit patronatum de nouo alicuius ecclesie vacantis vel monasterij: vel locorum piorum: vel bona ipsorum locorum vacantium: est excommunicatus. ¶ Si abstulit res sacras vel calices et paramenta de loco sacro aut rem sacram de loco non sacro et furas in ecclesia res non sacras. ¶ Si effregit locum sacrum ut portam ecclesie: vel locum religiosum. vel portas conuentus: ultra peccatum et obligationem ad restitutionem: tenetur de iniuria et de damno: et est excommunicatus: et ante denunciationem potest absolui a diocesano. Post denunciationem vero. solum a papa vel penitentiario. c. conquesti. extra de sententia. excommunicati. ¶ Si fecit incendium studiose in loco sacro vel religioso: idem iudicium est si cut de effractores ubi supra per idem. c. puenit. ¶ Incendiarij autem aliorum locorum: de in

re cõi non sunt excoicati. In aliquibus autem locis sic: per synodales constitutiones. ¶ Si legata facta ecclesiis vel alijs pijs locis aut pauperibus non soluit integre. et si nimis differt et negligentia vel auaricia quod est ei incommodum: peccat mortaliter: nisi impossibilitas eum excuset: et alicubi est excoicatio synodalis vide in. ij. pre. summe ti. j. c. xxi. §. iij. ¶ Si clericus recipit beneficium simoniace: ultra vitium simonie. omnes fructus illius beneficii: furtiue accipit et tenetur ad restitutionem. ¶ Si prelatus ecclesie ex dolo vel lata culpa amittit bona ecclesie: tenetur ad restitutionem. ¶ Si non dedit laicus decimas ubi consuetum est dare tenetur ad restitutionem. ¶ De rapina violenta. c. viij.

Rapina est quando res iniuste auferitur et per violentiam. ¶ Si rem alterius rapuit: ultra mortale et restitutionem ad quam tenetur: debet etiam petere veniam si commode potest de iniuria violenter illata. ¶ Si quis est pirrata perdas in mari quoscunque indifferenter: ultra mortale et restitutionem ad quam

Prima ps Interrogatori

tenetur. est excommunicatus papali excoicatione: ut pz per processum qui fit anuatim in curia tra huiusmodi. Secus vero e de illis: qui faciunt hoc precise: tra illos cu qbus habent bellu. **C** Si qs est depre dat? romipetas vel eutes vel redeuntes ab vrbe roma vel depdatus est portates neces saria ad vsum curie est excoi cat? a papa. **C** Si in bello iu sto depdatus est et inimicos ultra mortale et restitutione: no det absolui: nisi disponat in illo et in omni alio iniusto nuq se reperire. **C** Si in bel lo iusto abstulit ab amicis sic faciunt stipendiarij: vel ab eccle sijs inimicor. tenetur restitu ere. **C** Si iuasit hostiliter: vel discurret per terras eccle: ul tra pctm et restitutione: est ex coicatus excoicatione papali per pcessum curie annualez. **C** Nota q oes dates psiliu ad aggrediendu. sine summen dum aliqd bellu iniustu: sine quor coilio no fuisset factuz vel fieri no poterat: tenentur insoliduz de oib dānis inde secutis. hec Ray. et alij. **C** Si participavit in cric rapine vl furti vel alteri? iniuste dānisi

cationis in aliquo infrascri ptor. modor. qui trinetur in his versib. **I**ussio: psiliu: co sensus: palpo: recursus. **P**ar ticipas: mutus: no obstas: no manifestas tenetur insoliduz idest in totuz de omni dāno secuto quousqz isti. qui passus est: satisfactuz sit. **I**ntellige tn hoc cu distinctione: videlz ad primu versuz de tali iussione vel psilio: vel psensu coopati onis. vel palpo. i. adulatione vl recursu. i. receptione latronuz vl rex ablatar. tali dico adu latione et recursu q sine huius modi no fuisset facta rapina vel dānu: alias no tenetur ni si inquatu peruenisset ad euz de re rapta: vel de quato dā no fecisset cu suis: vel quatu plus fuisset factu pp aliqd p dictor. ab eo factor. **C** Quā tu ad fm versum nota q no obstans no manifestans: et et mutus: tenetur qn sunt offici ales et pnt impedire dānu et no faciunt: alias no tenetur ad re stitutione: licet peccent si pnt impedire dānu et no faciunt **T**ho. i. iij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. **I**tem fa se. q. lxij. vij. **P**de. et **A**lber. **C** Itē etiā plura dicit vel plura de his referunt sup

chicut
C Du
isto fier
C Du
alijs ad
tenet q
capit si
li vel qu
recipied
pna: et a
cepit. C
sumptio
stus et bu
rapro: et
qui habe
vstura et
munt. C
tatione
soce: ni
pra et v
re docet
tuere. C
vidua ter
q de ali
essetue
ter docto
ritas et
tur tener
patione
si sciet
vtra mo
tionē si
ro no re
gare ter

e. sicut dignus de homicidio.

Quantum ad participatiōez istō fieri potest multipliciter.

Uno modo cooperādo cū alijs ad rapiē. tūc ad illud tenet qđ recepit: vel damni si nō fuit in cā principali vel quasi. **S**cđdo modo recipiēdo per viā doni de rapina: t ad illud tenetur qđ recepit. **T**ertio modo per cōsumptionē rapine: vt vict⁹ vestit⁹ z huiusmōi: sicut famuli raptorū: z famuli vsurarioz qui habent oīa de rapina vel vsura z tenet ad illud qđ psu

munt. **Q**uarto mō per dotatiōē vt marit⁹ qui sciebat socerz nō habere nisi bona rapta z vsuraria: nō pōt recipere dotē: z si recipit tenet restituere. **S**i autē filia remanet vidua tenetur restituere dotē qđ de alieno est: s; si nesciebat esse: tūc diuersa est opinio inter doctores. vtrū teneat maritus ei⁹ vel filia: sed filia videtur teneri. **Q**uinto per emptionē rei rapte vel furate z si sciēter fecit ob sui vtilitatez ultra mortale. tenet ad restitutionē si inuenit dñm rei: si vero nō reperit pauperib⁹ erogare tenet: vel precius eius et

si iaz consumpsisset. Si vero ignorāter siue ignorantia iuris siue facti: a peccato pōt excusari sed qñ scit: tenet ad restitutionē si nōdum distraxit etiā siñ p̄cio petito a dñō rei sed repetat a veditore si pōt.

Edē de oibus qui successiue emerent rez hāc nisi pri⁹ distraxerint illaz rē: qz bona fide distraxerūt. vēdendo: nō tenent ip̄si: s; emens eā. De hac materia vide in. ij. p. sum. ti. j. cap. xij. §. xi. z. xij. Itē ti. ij. c. i. §. viij. **Q**ui impedit aliū iniuste a p̄secutione alicui⁹ officij: vel beneficij vel officij ecclesiastici vel secularis: vbi si bi erat iam ius acquisitū: tenetur ad satisfactionem talis dāni. Si autē nōdum erat si bi ius acquisitū s; erat in via acquirēdi: tenet ad arbitriū boniviri qđ pōt illud dānū in ipso dubio estimari. **S**i milititer z qui deiecit iuste aliquem ab obtēto iuste: vel aliter pcurat ei⁹. Secus cum iuste pcedit **T**ho. 2a 2e. q. lxxij. ar. ij. ad. iij. **Q**ui infert dānum qđ in spe restitui nō pōt vt mutilatio mēbz cum quo ille lucrabat: videlicet manū in scribēdo: virginitatē alteri

b

Prima ps Interrogatoriū

auferēdo precipue per violen-
tiam ⁊ seductionē: mortē inse-
rēdo alicui qui suo labore nu-
trierat familiā: tenetur satisf-
facere ad arbitriū boni viri.
¶ Qui sciēter dādo ad vectu-
ram: vel vendēdo equū clau-
dicantem: vel aliter nociuū ⁊
nō illi indicādo: vnde empto-
ri vel cōductori sequit̃ nocu-
mentū: tenetur satisfacere de
hmōi ad arbitriū boni viri.
¶ Si mulier suppōit sibi ali-
enū partū: vel ꝑcepit de adul-
terio nesciēte viro: tenet̃ viro
de oībus expensis factis filio
putatiuo ⁊ ꝑsanguincis. idest
filijs vel alijs heredib⁹ de his
bonis que puenērūt ad eam
Nō tñ tenet̃ mulier illa: ma-
nifestare factū cū periculo vi-
te sue Ray. sed quō agē. fit:
vide in scda parte sūme. ti. ij.
de restitutionib⁹. c. vij. §. iij.
¶ Si existens camerari⁹ siue
thesaurarius cōitatis: qui vul-
gariter dicitur camerlēgus:
seu notarius seu aliqd habēs
officiū pro quo est sufficiēter
salaratus: ⁊ nihilominus ab
his personis cū quib⁹ exqui-
tur officium suū: puta facien-
do cedulas ⁊ hmōi aliqd eri-
git: usurpatio est nec puto q̃

excuset cum consuetudo sicut
nec a rapina. **¶** Propter hoc
enim statuūtur salaria: ne pe-
tat ab illis: vñ ⁊ peccat ⁊ de-
bet pauperib⁹ erogare. **¶** Hoc
dico qz difficile esset dare tā-
le quid ꝑprijs personis cum
qd modicū sit: ar. xiiij. q. v. c.
non sane. **¶** Si cū pecunijs
cōitatis quas hēt in depōsi-
to negociatur: ⁊ si qd cū eis
lucratur per ꝑctus vsurarios
tenetur restituere vsuras ei a
quo accipit. Si vero per con-
tractū licitū videt̃ teneri cōi-
tati: saltē pro parte. vel partes
paupibus erogare. **¶** Si q̃
ingressum in religionē bonā
educit: vel per violentias. vel
per ꝑsuasiones: vltra peccatū
mortale cōmissum: est excōi-
catus cū violentiā infert ꝑso-
ne. ⁊ tenetur illū vel aliū idu-
cere ad religionē in satisfacti-
onem. vel tenet̃ ipe ingredi si
nō habet impedimentū hm
De. ⁊ Jo. De eouero q̃ om-
nino intēdit ingredi religionē
s; nōdum ingressus reuocat̃
per aliquē ab illo ꝑposito.
idem dicūt quidā: qñ. s. nō est
cā iusta: puta qz in illa religio-
ne male viuatur: s; ex cā irra-
tionabili. hec in scda ꝑte sum

me tñ
Cō
ris re
d
dei: vt
dūm
le: vel tñ
Tho. s;
bigrati
nē vel
mortal
alijs tñ
ipse nō
rit me
rogatu
morta
Tho
rit me
necessa
est. Idē
se mori
one vel
medita
cit me
est ꝑso
gne reg
nis: ꝑo
medac
sequen
mentū
mend
ci: vel

me ti. ij. c. ij. §. i.

Octauum preceptū. Mon-
eris testis iniquus. c. i.

Emendacio. Si di-
xit mendaciū pñcio
sum. i. q. sit pñ honorē
dei: vt i his que sunt fidei: vñ
dñum notabile. primi spūa
le: vel tēporale: mortale est s3
Tho. fa se. q. cr. ar. iij. Ver-
bigratia. Si dixit fornicatio
nē vel vsurā nō esse peccatū
mortale. Si negat qđ ipse vñ
alius dēt dare primo suo qđ
ipse nouit: et huiusmōi. Si di-
xit mendaciū in iudicio inter
rogatus a iudice piurus est: et
mortaliter peccauit fm btūz
Thomā. fa se. q. cr. **E**t si di-
xit mendaciū in pñessione de
necessario pñtendis: mortale
est. Idē si i pñicatione studio
se mortale ē: nisi ex surrepti-
one vel subita locutione imp
meditare. **E**t si pñona que di-
cit mendaciū etiā officiosum
est pñona auctoritatis et ma-
gne reputationis seu pñfectio-
nis: posset per accidens tale
mēdaciū esse mortale. si inde
sequeret graue scandalum in
mentib9 hominū. **E**t si dixit
mendaciū iocosum. i. cā sola-
cij: vel officiosum. i. ad utilita-

tem aliquam pñsequendā spi-
ritualem aut tpalem sine no-
cumento alterius: semper est
veniale peccatum. Tho. scđa
scđe. q. cr. **E**t si dixit falsuz te-
stimonium cōtra aliquem in
iudicio: vel accusauit iniuste
vltra mortale peccatum tene-
tur de omni dño leso et eti-
am ad restitutionem fame vt
scilicet dicat se falsum dixisse
s3 postqđ ille ē pñit9 nō tenet
pp periculuz qđ ei imineret.

De detractione. c. ij.

Detractio est per quā
aufertur fama alteri-
us et multipl9. **E**t si
quis imponit alteri aliqd fal-
sum quod sit notabile: morta-
liter peccat: et tenetur ad resti-
tutionē fame: nisi ex hoc im-
mineret ei magnū periculuz
Thomas scđa scđe. q. lxxij.
arti. ij. 2. q. lxxij. ar. ij. **E**t si ad
peccatum alterius quod nar-
rat: addit aliquid notabile: vl-
tra peccatum tenet ad resti-
tutionem fame: si illud dictū
iporat ifamiā. **E**t si pñm al-
teri9 mortale cū esset occultū
ad diffamandū manifestauit
alijs: peccauit mortaliter: et te-
net ad restitutionem fame in
quantū potest: nisi illud cri-

Prima pars Interrogatorij

men postea per aliā viā esset publicatum. ¶ Si peccatū alteri occultū manifestavit nō intendēs diffamare: vel alias nocere: s; ex quadā loquacitate nō videt mortale: nisi per accūs videlicet: si ex hoc sequeretur diffamatio illi: puta q; audientes publicāt. ¶ Si accusavit in iudicio vel denunciavit prelato: crimē alteri nō celo iustitie: sed maliuolentia: peccat mortaliter: s; ad restitutionē fame non tenet seruato ordine iuris. ¶ Si fecit libellos famosos: i. cedulas siue scriptas: in detractionē alterius ponēs in loco publico: ut legant: aut cantiones: et hmoi mortaliter peccat et tenetur ad restitutionē fame. Si peccatum alteri etiā manifestū narrat ex odio: et intēione nocendi peccat mortaliter: s; ad restitutionē fame nō tenetur. ¶ Si aut ex loquacitate narrat: peccat venialiter. ¶ Si de se et aliis qui sunt peccata venialia cōter recitauit ex loquacitate: vel aliqua indignatione: nō est mortale peccatū nisi ex hoc intēderet etiā diffamare. ¶ Si significauit peccatū alteri mortale et occul-

tum prelato: vel parentibus: p̄fessori: vel alijs qui sunt persone nature ut possit melius prouideri: qd̄ precipue hēt locum: cū timetur de recidino nō est peccatum sed caritas. ¶ Nota tñ cū quis tenet ad restitutionē fame: si falsū dixit: dēt dicere his quib; dixit se falsū dixisse nec excusat: q; sit ei verecūdia magna. Si autē dixit verū: nō debet dicere illis se falsū dixisse: q; eēt mendacius: s; iniuste et male dixisse. ¶ Si quis narrat crimen alteri prout audiuit: dicēs se audiuisse sic ab alio: dicit: licet occultū: et loquacitate vel leuitate: nō videtur mortale: nec tenet ad restitutionē fame: v; si est: dubiū est de restitutione. ¶ Si quis bona facta ab alio: dixit mala intentione esse facta: videt; ppter hypocrisim et superbiā et hmoi intendens eum diffamare: peccat mortaliter. Ideo si negat bona facta ab aliquo. Si etiā tacet bona que scit: cū est necessariū ad liberandū primū. ¶ Si audiuit ifamationes et diffamationes aliorū. Nam si hoc facit q; delectat de infamia eorū: peccat mortaliter.

Si at
tur d
ei inf
tur m
qui p
faciunt
salas
mā v
te som
m. viij. c.
¶ Mo
mētalit

c

¶ Sentu
mortal
¶ Non
mi tui
rum: t
licet n
sicut o
Et cū
se cogi
¶ Sentu
ga que
habue
est ade
et ipse
¶ Si
stus. ¶
domit
tra m
¶ S

Si autem hoc facit: quia delectatur & loquacitate: sed displicet ei infamatio aliorum: non videtur mortale. In prelati autem qui putant hominibus prohibere: et non faciunt: mortale videtur: di. xv. Alias demum in glo. De hac materia vide ad plenum in secunda parte summe ti. ij. c. ij. §. iij. item ti. viij. c. iij. de detractione.

Monum preceptum de luxuria mortaliter et eius species: c. vnicui.

Nota quod cogitationes permittendi peccatum luxurie: que sunt cum consensu rationis: semper sunt peccata mortalia: et contra hoc preceptum. Non desiderabis uxorem proximi tui: et sunt diuersarum specierum: sicut sunt opera carnalia: licet non ita graua mortalia: sicut opus exterioris commissum.

Et cum dicit penitens se habuisse se cogitationes quibus ex ratione consensit: interroget confessor erga quas personas et cum quibus habuerit: quia si erga coniugatas est adulterium. **E**t si ad soluta et ipse sit solutus: est fornicatio.

Et si cum sanguinea: est incestus. **E**t si cum masculino: est sodomiticum. **E**t si cum virgine contra matrimonium: est stuprum.

Et si cum religiosa: est sacri

legium. **E**t si per violentiam: est raptus. **I**nterrogandum est est quoties habuit hominibus cogitationes ad aliquam: quia torrens peccauit mortaliter. **E**t si per intervalla temporum hoc fecit: videlicet ratione considerat fornicari cum aliqua: postea vero se occupat in aliquo negotio: vel cogitat de gubernatione domus et hominibus: et exinde iterum de liberat fornicari: peccat domino mortaliter: et sic deinceps. **S**ed si continue versatur in tali cogitatione per horas: unum tamen peccatum est: sed tanto grauius quanto diutius perseuerat cogitando.

Item si mutat cogitationes de una persona ad aliam: vel ad diuersam speciem cum eadem persona deliberans de per se. de qualibet: semper de nouo peccat mortaliter. **N**on si centum mulieres videret unam post alias: et ad quolibet spiritualiter animus determinat: centum mortalia committit. **S**ecus si una cogitatione hoc appetit: quia unum est: habens deformitatem tot peccatorum. **I**nterrogandum est si diebus festiuis discurret per ecclesias peccando mulieres: et si philocaptus ex aliqua secutus est eam et quanto tempore vide in. ij.

De Decimo p̄cepto Secunda pars Interro.

parte sum. ti. j. c. xxi. §. vi. Qd
dicit de viro idēz dicendū est
de muliere erga virū. ¶ De
delectatione morosa in cogi-
tatione: infra dices in capitulo
de luxuria: et plenius hētur i
ij. parte sum. t. v. c. i. §. v. ¶ Si
mulier p̄tetur habere ama-
tores: et cū perpendit aliquēz
vel aliquos procari vel eam
amare carnaliter. ponit se ad
fenestram vel vadit per aliquē
locum vt videat ab eo: vel po-
nit se in ecclesia: vel alio loco
publico vbi discurrūt iuvenes
ad procandū. mortale est: etiā
si nō appetat peccare cū tali-
bus: qz occasione ruine p̄stat
extra de iniurijs et dā. da. c. fi.
¶ Decimū p̄ceptū de deside-
rio habēdi res alienas. c. i.

Non concupisces rē p-
riam tuam. Ultra p̄cep-
tū opis iniuste vsur-
pationis diuersarū specierū de
quib⁹ dictū est: ēt interrogan-
dū est de d̄siderio habito cir-
ca res alienas habendas seu
acqrendas iniusto mō: qd de
d̄sideriū siue cogitatio si est cū
cōsensu rōnis et alicui⁹ rei no-
tabilis: semp est peccatū mor-
tale eiusdē sp̄ci cui⁹ est opus
illius iniuste acq̄sitiōis: sicut

verbigra desiderans habere
per vsuras. est sp̄s vsure. Si
per rapinā: ē rapina. Si per
viā occultā: est furtū. Si rem
sacrā est sacrilegium: et sic de
alijs. Ideo interrogandū est
quō desiderauit rē alienā: vt
habeatur species peccati que ne-
cessaria est p̄fiteri. In his tñ
peccatis cordis nō tenet ad
restitutionē. Nota etiā cūz
quis dānificat primū in mi-
nimo: si hēt p̄positū dānifi-
cādi in multo si possz: peccat
mortaliter. Vñ emētes et vē-
dētes quicūqz parati sunt de-
cipere primū in multo si pos-
sunt cōmode: mortaliter pec-
cāt: et acru i modico decipiāt.
¶ De avaricia que est p̄mu⁹
vitiū capitale.

¶ Incipit scda pars interro-
gatorij in qua tractat de mo-
do interrogādi penitētes a cō-
fessore de septē vitijs capita-
libus et eorū speciebus: et primo
de avaricia et habet. c. ix.

Avaricia triplici-
ter p̄petratur. s. in-
iuste acq̄rēdo: te-
naciter retinēdo et
i ordinate amādo. Habetqz
multas sp̄s: et filias. ¶ Pri-
mus modus. s. iniuste acq̄rē-

di est de quo supra dictum est in precepto. Non furtum facies. Restat tamen aliqua de quibus nunc dicemus.

¶ Secundus modus. scilicet retinere tenaciter et tertius. scilicet amandi inordinate. postea inferius ponetur.

¶ De simonia. c. i.

Simonia que est circa spiritualia et est semper peccatum mortale in omni casu. ¶ Nota quod pecunia que recipitur simoniace: non debet restitui ei qui dedit: sed de necessitate debet pauperibus erogari: vel illi ecclesie in cuius iura data est. ¶ Si dedit pecuniam vel aliquid aliud quod pretio possit estimari pro habendo aliquo sacramento ut baptismo: eucharistia benedictione nuptiarum: penitentia: ordinacione: chrismate: et extrema unctione quasi pretium huius sacramenti: cuius signum est quod datur ut pretium et sit pactio cum dante. Idem presumitur quod negatur sacramentum si non datur pecunia simonia est: nec excusat consuetudo. Secus vero est si dat ut elemosina: et gratis non coactus: sed sponte et ad seruandum consuetudinem. non ex actus extra de simonia. c. tua

nos. ¶ Si clericus christianus: accipit aliquid temporale pro aliquo sacramento dato vel dando: ut pretium eius: vel quod aliter non dedisset: simonia est. ¶ Si dedit aliquid: quod pretio possit estimari pro aliquo beneficio ecclesiastico simplici: vel curato obtinendo: simonia commisit sed soluendo tantam curie et bullas non reputat simonia. ¶ Si pro aliquo beneficio ecclesiastico vel dignitate habenda aliquid temporale dedit simonia commisit et idem de presbiteribus beneficiis et officiis omnium. pro temporalibus. ¶ Si emit vel vendidit aliquam capellam ecclesie: simonia est. ¶ Si emit vel vendidit sepulturam ecclesiasticam sine sepulchro ubi ponitur cadaver: siue officium ecclesiasticum. simonia commisit. ¶ Si patronus existens. pro pecunia elegit vel prestat institutum in ecclesia sua simonia commisit. ¶ Si emit vel vendidit aliquod ius patronatus alicui capelle vel ecclesie: simonia est. ¶ Si porrexit preces carnales. id est pro aliquo indigno ordinando: vel beneficiando simonia est: si interdebatur quod prelati ratione precum principaliter assentiret. ¶ Si fuit mediator

Secunda pars Interrogatorij

ad procuranduz alteri aliqd spirituale. vt beneficiū ordinē ⁊ hmoi pro aliquo tēporali simoniaz cōmisit. ¶ Si cōduxit aliquē ad predicādū pacti one pecunie ⁊ huiusmodi: simoniaz cōmisit: ⁊ similiter p̄dicatoz qui hoc mō acceptauit. simoniā cōmisit. ¶ Si filiam: vel cōsanguineā: vel seruā misit ad monasteriū pacti one facta de certa quantitate pro ingressu monasterij: simoniā cōmisit: nec non moniales nisi forte monasteriū eēt a deo tenue q̄ nō sufficeret illi pro videre. ¶ De simonijs clericorū vide in tertia parte interrogatorij. c. de clericis.

¶ De hac 10 materia simonie: habes pleni⁹ in secunda parte ti. p̄mo. c. v. de simonia per totum.

¶ De proditiōe. c. ij.

Proditiō frequēter ex avaritia fit. ¶ Si p̄didit ciuitatē: vel castrū. v̄l p̄sonā inimicis: vltra mortale: tenet de omni dāno inde secuto. ¶ Si p̄didit res alterius: iniuste auferētib⁹: idē. ¶ Si p̄didit secreta alterius iniuste: vltra mortale tenetur de dānis inde secutis. Sec⁹

si essent secreta iniqua vt cōiurationes: ⁊ tractatus cōtra ciuitatē: vel nocumēta personaz iusta manifestat: qz tūc benefacit ⁊ facere tenetur de hac materia vide pleni⁹ in. ij. p̄te sūme. t. j. c. xxiij. §. v. ¶ Si recipit aliqd sub sigillo cōfessionis: sed nō in cōfessione: si reuelat. peccat mortaliter: nisi illud eēt quid iniquuz cui posset obuiari manifestando: ⁊ si de hoc perpendit: qm̄ p̄misit peccauit mortaliter: s; nec debet tenere secretuz: qz ē tunc peccaret. ¶ Si legit litteras alterius clausas v̄l mortales: nisi poneret sp̄ in ratihabitione mittētis: vel ei⁹ cui mittitur. hec vide in. ij. p. vbi supra.

¶ De acceptiōe p̄sonaz. c. iij.

Accipit p̄sonā i iudicio: videlicet qz magis audit vnā p̄sonā q̄ aliā: vel credit vni magis q̄ alteri nō seruato ordine iuris: v̄l magis d̄clinat ad vnā partē q̄ ad alterā rōne amicitie ⁊ hmoi: posset esse mortale. ¶ Si in distribuēdis beneficijs vel officijs ecclesiasticis vel secularib⁹ admittit indignos: peccat mortali ⁊ tenet de dānis inde secutis per

sonis. **¶** Si in faciēdis cedulis que vulgariter dicūſſcrutinia officialiū sciēter admittit indignū: vel qui phibetur ad mitti: vel excludit dignū: peccat mortaliter. **¶** Si in distri buēdis onerib⁹: vel in ponen dis collectis ciuitatis: sciēter grauat aliquē cōtra vel ultra debitū vʳ alleuiat: peccat mor taliter: et si solū ex eius deter minatione fieret talis distri butio: tenet dānificatis dō dā no secus vero est si ponūtur cū eo plures alij. Et sic cū ha beret distribuē elemosynas alicui⁹ societatis vel testamē ti et hmoi nō fideliter distri buit: et si dedisset nō indigēti b⁹: ultra mortale tenet ad res titutionē. in. ij. pte sūme. ti. j. c. ij. §. ij. in fine.

¶ De turpi lucro. c. iij.

¶ Iudex accepit pecu niā vt iudicaret: aut be ne iudicaret. aut nō iu dicaret: aut iniuste iudicaret: peccat mortaliter et tenet illas restituere danti: nisi dedisset vt male iudicaret: qz tūc tene tur dare pauperib⁹. Idez de teste pro testimonio falso ferē do: qz peccat mortaliter et te net restituere. **¶** Si fecit instru

mentum in fraudez vsurarū: vt notarius: peccauit mortali ter et mercedē quā accepit. de bet pauperib⁹ erogare. **¶** Si seruiuit vsurario in arte vsu raria: peccauit mortaliter. Et si omnia bona vsurarij eēnt obligata restitutioni. nō pos set retinere salariū: sed dēt re stituere creditorib⁹ vsurarij: alias at posset: s; illud dēt da re pauperib⁹ de honestate tñ: nō de necessitate. nisi ipse es set paup. **¶** Si recepit pecuni am pro turpitudine: vt meretrix vel alia mala mulier. dēt illā pauperib⁹ erogare: nō tñ de necessitate sed de consilio et honesto. **¶** Siquis facit ali quā artē: vel artificiu⁹ cuius vsus vt plurimū est ad mor tale: vt facere tarillos vʳ char tas et hmoi: peccat mortali: nec dēt absolui nisi disponat illud dimittere. Lucrus vero ex hoc factum: dēt pauperib⁹ dare: ex cōsilio non precepto. vide hanc materiā in. ij. par te sūme ti. j. c. xiiij. §. xiiij. **¶** Si diebus festiuis emit vel vēdit negociādo nisi forte in nū dinis: vel fecit tractus alias non necessarios tunc vel scri psit vel fecit aliquid manuale

Secūda ps Interrogatoriū

pro lucro: ultra peccatum secundū aliquos debet illud lucrum pauperib⁹ dari: et hoc potius videt de honestate q̄ de necessitate. ¶ Si tpe iusticiarū vel vindemiarū emit bladū vel vinū: vel fructus: ut alio tpe vendat carius nō existēs talis rei negociator: neq; propter aliquē honestū finem s; propter cupiditatē: turpe lucrū est: non tamen tenetur in aliquo de hoc vide i. ij. pte sum. ti. i. c. xxij. §. xvj. ¶ Si accepit aliquid ut aliquē eligeret ad dignitatē aliquā temporalē: vel officiū secularē: vel vendidit hui⁹modi officia secularia: turpe lucrū est: nō tamen tenet ad restitutionē aliquā. ¶ Si mercator vel ali⁹ portavit vel portari fecit fer⁹: ligna et que cūq; mercimonia ad terras infidelium non habēs iniam a sede apostolica est excoicatus excoicatione papali: incurrit q; alias penas ut habes i. ij. pte ii. c. xv. c. xxi. per totū. Idē de datib⁹ in hoc auxiliū et cōsiliū. ¶ Si negociator exercet negociationes nō ad aliquē finem honestum: videlicet gubernatiōis familie: utilitatis patrie et hui⁹modi: sed prin-

cipaliter ob immensam cupiditatē: cōmittit turpe lucrum. Non tñ tenetur de necessitate dare lucrū pauperibus: sed vnā ptē de consilio et honestate. ¶ De ludo multiplici. c. v.

¶ Iusit ad taxillos vel charras: vel ad aliū ludū fortune. Si vicit propter fraudem: vel per falsos taxillos: vel mēdaciōse. tenetur illud qd sic vicit restituere amittenti: ultra mortale commissum nisi sit quid parvū. ¶ Si vicit ab eo qui alienare non potuit: ut seruo: religioso: vxore: filio familias: et hui⁹modi: tenetur restituere his qui habent curā illorū: et est mortale: si est quid notabile: et si ex cupiditate acquirendi ludit. ¶ Si per multā importunitatē traxit aliū qui nō intēdebat ludere: vel retinuit volētes recedere: ultra mortale tenet illi si est quid notabile. ¶ Si acquisiuit seu vicit per ludū hui⁹modi: in locis ubi phibetur ludus et mādatur fieri restitutio siue legibus iperialibus siue municipalibus: et seruatur quātū ad vtrūq; debet tūc fieri restitutio illi qd amisit. Secus si leges ille sunt ab rogare per cō-

mar
vicit
exce
restit
fit et
elare
erog
lio. f.
fiute
oport
re ita
ficut
Sec
da; p
tenet
ab cie
et tax
riofis
rū et
te cap
ppter
les re
videre
di sum
res. ¶
mona
lib⁹ et
bit pe
et de v
paraf
strato
rū qu
milib
les p

trariam consuetudinē. ¶ Si vicit per luduꝝ in alijs casibꝫ exceptis p̄dictis: nō tenetalli restituere q̄ amisit: q̄uis pos sit elemosinaliter si scit paup̄ elargiri: sed debet pauperibꝫ erogare de honestate ⁊ consilio. sꝫ aliquos tenet de neces sitate quod tutius est. Nō oportet tamē tales restringe re ita ad certam restitutionē sicut in furtis: vsura ⁊ h̄mōi.

Scōꝝ vero Ray. sunt que daz persone qbus indistincte tenet quis restituere qcquid ab eis lucratus fuerit in alea ⁊ taxillorū ludo: videlicet fu riosi: p̄digi: minores. xv. āno rū ⁊ maxime pupilli. Itē mē te capri: surdi: muti: ceci: ⁊ qui p̄petuo morbo laborāt: qꝫ ta les rebus suis superesse. i. p̄ uidere nō p̄nt p̄pter quod dā di sunt eis tutores ⁊ curato res. Idē videt̄ diceñ. de suis monachis: ⁊ ceteris claustra libꝫ ⁊ filijs familias: qui non h̄nt peculīū castrēse: v̄l quasi: ⁊ de vxore que nō h̄t bona parafernalia: ⁊ ēt de admini stratoribus rerū ecclesiastica rū que sunt pauperū: ⁊ de si milibus personis: tamen ta les pecunie non sunt restituē

de perdentibus: sed tutoꝝ: cu ratoꝝ: patri: monasterio: do mino: marito: ecclesie: ⁊ huius modi. ¶ De restitutione tali um vide plenꝫ in summa in secūda pte ti. i. c. xiiij. de resti tutione ludi. De alijs vero que cōtingūt in ludis vt frau des: blasphemie. amissio tem poris ⁊ huiusmodi babes in alijs capitulis.

¶ De ingetudine circa tēpo ralia acgrēda ⁊ p̄suāda. c. vi.

¶ Habuit immensam sollicitudinē circa hu iusmodi t̄palia: ⁊ p̄ hoc dimisit aliquid necessari um ad salutem: vt missam ⁊ huiusmodi mortale est. Si vero nō dimisit necessaria sꝫ remissius fuit quo ad spiritu alia veniale est. ¶ Si habuit nimiam sollicitudinem circa huiusmodi ex parua cōfiden tia auxilij dei: in se nō ē mor tale: sed videtur veniale: est ta men multum impeditiū de uotionis ⁊ aliorum bonorū spiritualium.

¶ De inhumanitate retinen di tenaciter. c. vii.

¶ Avaricia i retinēdo te naciū seu ihūanitas nō faciendi elemosynas

Secunda pars Interrogatorij

corporales indigētibus quā-
do potest hoc versu cōtineſ.ſ.
¶ Visito potō cibo redimo
tego colligo condo. **¶** Si ha-
bens superflua quo ad natu-
rā ⁊ quo ad decentiaꝝ status
sui pro se ⁊ familia sua : non
subuenit necessitatibus alio
rū. ē. nō extremis: sꝫ magnis
quas nouit: mortale ē. **¶** Si
hñs de supfluo quo ad natu-
rā: ⁊ si nō quo ad decētiā sta-
tus pro se ⁊ familia sua. non
subuenit patiētibꝫ extremaꝝ
necessitatē quos nouit: mor-
tale cōiter iudicat: sꝫ hic opor-
tet multa cōsiderare. Ad be-
ne intelligēdū: vide de hoc in
secunda pte summe ti. primo
c. xliij. §. iij. ⁊. v. **¶** Si nō sub-
uenit indigētibus de industria
⁊ arte sua cū potuit: vt medi-
cus medēdo: ⁊ visitādo infir-
mos paupes. sine salario: ad-
uocatus in aduocādo: pcura-
tor: pcurādo ⁊ hñōi videtur
mortale. **¶** Si qꝫ non subue-
nit pauperibꝫ nō necessitates
extremaꝝ patiētibꝫ cū posset:
vel tardauit dare: ⁊ craspe-
ruit pauperes: veniale ē. **¶** Si
parauit paupibꝫ nimis sum-
ptuosa: vel nimia questuanti-
bus sine causa vigente: vel

vtentibus male elemosynis:
pctm̄ ē potiꝫ qꝫ meritū. **¶** Si
laborantibꝫ pro eo in quocū-
qꝫ ministerio. nimis distulit
dare eis mercedē vltra cōue-
nientes factas: cū tñ posset sol-
uere: posset esse mortale si in-
curreret grane dānū vꝫ scāda-
lū. Idē si aliqd defraudauit.
¶ De auaritia amādi res in
ordinate. c. viij.

¶ Ita qꝫ si quis res etiā
iuste acqꝫitas ita inor-
dinate amat vt inhere-
at ei vt fini: cuius signū ē qñ
ppter eas nō amittendas es-
set paratus facerē. Extra aliqd
pceptoꝝ dei: peccat mortali-
ter: qꝫ plus diligit creaturaꝝ
qꝫ deum. **¶** Si at nullo mo-
do vellet facere cōtra saluteꝝ
suā ppter hñōi temporalia
qꝫuis iordinate afficiatur seu
amet ea: veniale est.

¶ De prodigalitate, contra-
ria auaritie. c. ix.

¶ Supflue expēdit suā
substantiā: vel in edifi-
cijs sumptuosis: vel in
equis. vel in cōuiujs delitio-
sis vel frequētibꝫ: vel pale-
stris vel ludis: vel in ornamē-
tis: ⁊ pꝫpue muliez: vel turpi-
tudinibꝫ vel in cōsēijs: vel hi

strionibus et huiusmodi peccatum est: et quoniam est notabilis excessus secundum proportionem suam statim est mortale: alias in modo dico est veniale. Descendere autem ad particularia: puta determinare quando est mortale: vel veniale non de facili potest dari iudicium certum a quo cognoscatur.

De inuidia que est secundum vitium capitale et eius specibus et habet capitula. iiii. ca. i.

Inuidia est tristitia de alieno bono in quantum consideras ut diminutum uel proprie excellentie: et si sit ex consensu rationis mortale est: nisi esset de aliqua re parua: sicut puer: qui inuidet alteri puero quod habeat plures fructus et huiusmodi. Sed si sit secundum motum sensualitatis: et cum dupliciter rationis est veniale: vel nullum est de re notabili. Interrogandum est secundum statum de hominibus inuidia. scilicet si plures alteri plures inuidet de maiori plantatione vel dignitate. Si est officialis: de maiori et digniori officio. Si doctor: de maiori scientia et concursu. Si scholaris: de acutiori ingenio alterius scholaris. Si ciuis: de maiori

honoris et reputatione alterius. Si spiritualis: de maiori fama alterius. Si mulier: de alterius marito: filiis: ornamentis: pulchritudine et hominibus. Si artifex: de artificijs artis sue et lucro: et sic de alijs. Et si quis tamen dolet de bono primi sui: non ex eo quod ille habeat: sed de defectu suo: quia ipse illo caret. Et tunc quod primus habeat: non pertinet ad inuidiam: et similiter si doleat de bono inimici: ex hoc solum quia timet inde sibi nocumētum: non proprie pertinet ad inuidiam. Theophrastus. fa. se. q. xxxvi. ar. ij.

De odio et alijs filiabus inuidie: et primo de odio. c. ij.

Qui habuit odium ad deum scilicet quod flagellauit eum. vel impediuit mala desideria eius: vel alia de causa mortale est. Et si habuit odium ad proximum desiderans malum eius: ut malum: et si est malum notabile: quod illi appetit ratione deliberata: mortale est. siue malum sit in persona: vel fama: vel substantia vel alio modo: secus autem si non consensit ratione. vel sit quod non multum danosum. Et si vero desiderauit malum alterius: videlicet infirmitatem in bonum

Secunda pars Interrogatorij

eius. ut. s. bonus efficiatur: ut ne peior vel ne alijs noceat: non est odium. Interrogandū et inuestigandum est hoc caute. Nam laici omnem displicentiam solent appellare odium que tamen non est nisi dicto modo. Item odium contra unū reputant tamen unū peccatū. Sed non: quia sicut in alijs sic in isto quotiens. n. reuocando iniuriā. mēti de nouo habuit odium ad illū cum consensu rationis: toties peccauit mortaliter. Interrogandum est et de tempore. s. quātū perseverauit et quō frequenter odiuit. Item quod dimittat omne odium sed non oportet imo non debet illi petere veniam quē odiuit: si peccatum est occultū nisi publice cum verbis vel alijs modis offendisset. in. ij. pte sum. ti. viij. c. iij.

De susurratiōe que est ponere dissensiones inter amicos propter malam intentionem. c. iij.

Interrogauit ponere discordias inter amicos: ut consanguineos. dicēs malum unū de altero vel contra: vel referens studiose que possunt cāre huiusmodi: quia mortale

est: et nurus erga socrum: et socrus erga nurū solent his vacare. Si dixit aliqua verba unde orta est discordia inter amicos vel consanguineos: sed non hoc intendens: sed in caute de se non est mortale: sed posset esse rōne scādali. Si quis intendit dissolueri malas amicitias: vel cōuersionē alicuius cum alijs ne decipiatur. cōgruis remedijs: non est malū. Vide i. ij. pte sum. ti. viij. c. v. De exultatione in aduersis. c. iij.

Inter vidēs dānam euenire et mala his quibus iniungitur: vel odiū habet: letatur deliberato animo de malo illius: mortale est. Secus autem si non deliberato animo. Letari autē de malo inimici: non inquantū malū eius: sed inquantū non poterit ei nocere: vel alias iniuste cum opprimere: potest esse sine peccato.

De tristitia in prosperis: quia in hoc differt ab inuidia: quia inuidia tristat de bono proximi: et propter hoc cogitat quomodo male habeat et desiderat: sed continet sepe quod non patitur ille dāna que ei appetit: sed magis prosperatur: et de hoc tristatur:

et est mortale ubi est consensu
sus rationis. Vide in. ij. par-
te sum. ti. viij. c. vi.

**De ira que est tertium vitium
capitale: et habet. c. duo. c. i.**

**Ira est appetitus videlicet
i vitium capitale: et fre-**

quenter miscetur cum odio

Si per aliquem defectum in se vel

in altero commissus: desideravit

vindictam seu punitionem quocumque

quod. ut per se vel a deo vel ab alio:

interdum solum satisfacere animo suo

irato: est mortale quoniam. solum inter-

dit punitionem propter ordinem ratio-

nis: si notabile malum est: et cum

per sensum rationis: alias veniale: ut

ira quotidiana in gubernatione fa-

milie. Et si iratus in se ipsum

per aliquem defectum turbat con-

tra se veniale est contra.

Si

iratus contra deum per aliquod flagellum

murmurat corde vel ore: im-

enter ferens. et potest esse mortale

et veniale secundum modum im-

patientie.

De indignationibus et alijs

filiabus ire. c. ij.

Indignatus contra aliquem non

solum valens audire eum: vel vide-

re. reputatur indignum eo quod

sibi displicuerit: cum debuit ser-

uire potius: est veniale contra.

Et si propter hoc trahatur sibi lo-

quelum: vel aliud signum ostendit

displicentie (que auferenda
sunt) propter scandalum pro-
morum et opinionem odij: pos-
set esse mortale.

De tumore mentis.

Si excogitavit diversas vias

et modos ad vindicandum se

de iniuria et hic implicavit me-

tem cogitationibus altercati-

vis: secundum processum po-

test esse mortale et veniale.

De clamore.

Si ex ira clamavit contra ali-

quem inordinate et profuse: et furio-

se loquendo: est veniale contra.

De contumelia.

Si dixit alteri verba contu-

meliosa vel iniuriosa impor-

tantia vitia: vel opprobria. ani-

mo iniuriandi notabiliter: ut

vocando eum proditorum: vel in-

honestam personam: et dicendo ma-

la de parentibus et huiusmodi morta-

le est. Et si dixit verba oppro-

bria familie sue vel discipulorum

vel sibi subditum cum correctio-

si sit modo debito et honesto est si-

ne peccato: vel contra est ve-

niale: nisi infamatoria dice-

ret et sequeret scandalum ma-

gnum. Vide in. ij. parte sum.

ti. vij. c. vi. § ij.

De blasphemia et maledi-

ctione creaturarum.

Secūda ps Interrogatorij

Si blasphemauit animo de liberato aliquē : vt percutere tur tali maledictione in malum ei⁹ esset mortale: nisi hoc affectaret in emēdationē ei⁹. Si vero hoc nō desiderauit scdm rōnez : sed scd⁹ subituz motū ire ei⁹: cuius signuz est qz si hoc ptingeret: valde do leret sicut fit a parentib⁹: cōi ter veniale est. ¶ Si maledixit creaturas irracionales: qz si fecit in detestationē creato ris: vel in damnuz dñi eius: est mortale: alias vēiale ⁊ ociosuz. ¶ Si blasphemauit animas defunctor⁹ suor⁹ parentum vel alior⁹ hoium: videtur mortale: qz vī intēdere nota bile malum. ¶ Idē cū seipm maledixerit eripatiētia. ¶ Si blasphemauit dyaboluz: malum est: qz ociosuz saltē. vide de hanc mā in. ij. pte sum. ti. vij. c. v. §. iij. ⁊. iij.

¶ De maledictiōe dei ⁊ sanctor⁹. dictū ē. s. i pmo pcepto.

¶ De rita.

De rita per quā ex ira se inuicem hoies percutiunt. i. cu⁹ sit animo nocēdi vel iniuriā di vt in adultis: est mortale in incipiēte. Idē in prosequente animo vindicatio. Secus si

animo defendendi se tm: vel etiā ad exercitium vt pueri.

¶ De seditione.

De seditione que est qñ vna pars ciuitatis isurgit ⁊ aliā: ex parte ei⁹ que iniuste mouet: est mortale cū oib⁹ sequa cibus ei⁹: ⁊ tenetur de oibus dānis inde securis alteri parti. Ex parte aut eius qui resistit seditioni iniuste mote cōtra se: vel bonū ciuitatis: non est scd⁹. se peccatū: nisi misceantur odia ⁊ vindicationes: prout cōiter accidit. Quando ex resistētia alteri parti sequeretur multa pericula ⁊ mala: cedendū esset: alias nō euaderet multa peccata que in pflctu partiū sequerēt. ¶ Sigs etiā ita partialis est vt guelphus ⁊ gebelin⁹: seu aliter partialis. ita obstinato aio q⁹ appetit exterminiu alteri⁹ pris: seu exiliū per phas ⁊ nephas paratus etiā in malis se qui partes suas: nō est sine mortali: ⁊ in malo stata pditionis. De hac materia vide in scda parte sum. ti. iij. c. viij. §. iij.

¶ De bello.

Sigs mouet belluz iniustus mortals peccat: ⁊ ois qui dat auxiliū: p silu ⁊ fauorez. simi

licet
dāni
resist
vel in
pte su
adio
¶ De
tale vi

a

ma est
na diu
spiritu
tinetur
e hmo
nis est
lem in
ratem
venial
de mo
casu q
vel ppe
facere
pstrat
creatus
tus in
tū anir
sue ber
dimod
stia cū
tale.
aliquo
grand

liter peccat mortaliter. **¶** De dānis autē que ibi sunt: et de restitutionib⁹: et quid sit iustū vel iniustū bellum. vide in. iij. pte sum. ti. iij. c. ij. De homicidio dictū est. s. in. v. pcepto.

¶ De accidia que est. iij. capitale vitium: et hēt. c. v. p. mū. c.

Accidia importat redi-
a uis bñ operādi. **¶** Si ita tristatus et tedia-
tus est q̄ hūit in horrore et bo-
na diuina: et in abominatōe et
spīritualia et opa bōa ad que
tenetur. vt pcepta dei et eccle-
e et hñōi: qñ adest consensu rō-
nis est mortale. S; si hē. ta-
lem motu tñ scdm sensuali-
tatem cu; displicētia rōnis: ē
veniale. **¶** Si ita tristat⁹ est
de morte consanguinei: vñ alio
casu q̄ penitet cū bene fecisse
vel pponit amplius nō bene
facere: mortale est. **¶** Si ita
tristat⁹ q̄ veller nūq̄ fuisse
creatus a deo: seu nō esse na-
tus in mūdo: vel cē sicut bru-
tū animal vel mori quocūq̄:
siue bene siue male disposi-
tū modo hinc eriret: talis tri-
stitia cū consensu rōis est mor-
tale. Si etiā ita tristat⁹ de
aliquo cāu aduerso. q̄ incurrit
grandē infirmitatē ppter ni-

miā tristitiā: perdens somnū
dimittēs cibū et hñōi: videt⁹
mortale qñ pōt se iuuare con-
tra hñōi. Si tristatur ex
consideratione bonorū que hñt
alij: quib⁹ ipse est priuatus: vi-
lipendēs oīa sibi data a deo:
et inde sumens rediū bñ ope-
randi scdm consensu rōnis: il-
la accidia est cōiter veniale: et
in psonis spūalib⁹ reperitur.

Si tristatur ex hoc q̄ bo-
na pposita que fecit sepe frā-
git ex hoc incurrit rediū bene
operādi: quasi sibi videat⁹ nō
posse p̄ficere: accidia est et in
spūalibus incipiētib⁹ deo ser-
uire repitur. Si ex frequē-
tia tētarionū attēdiat in labo-
rādo et resistēdo: veniale est si
tñ resistat. In incipiētib⁹ cōrin-
git sepe. Si attēdiat in bo-
nis operib⁹ vñ bene operādo
orādo: audiēdo: legēdo lectio-
nes: vel predicationes aut di-
cendo officiū et hñōi: non tñ
dimittit de necessitate fienda
cōiter est veniale: et satis ē in
spūalibus reperitur. Si tri-
statur de aliquo defectu ma-
gis ex eo q̄ apparet defectuo-
sus coram hominib⁹ q̄ coram
deo: accidia ē et frequēter ve-
niale procedens ex superbia.

Secunda pars Interrogatorij

De filiabus accidie. c. ij.

E filiabus accidie i
quib⁹ difficile est co
gnosce qm ibi sit pec
catu; mortale. nisi qm misceat
cu aliquo pctō: vt cu ommit
tur aliquod preceptum: nisi
deprimat ita mentem q tol
lat caritatem dei et proximi.

De desperatione.

Si desperauit d misericordia
dei existimas cu nō posse vel
nō velle ei parcere et reuertē
ti ad pnia; vel nō posse absti
nere a pctis cu adiutorio dei:
est mortale fm deliberatōez
et cōsensum. Secus si fm ali
quē impulsu tērationis. **¶ Si**
despauit se nō posse euadere
aliquas miseria; mūdi: vlt pe
ricula ppter que decreuit se
occidere: est mortale. Et si ali
qd ad hoc fecit mltō magis.

De malitia.

Si cōtēpsit diuina et spūalia
bōa ex tristitia aggrauate mē
tez mixta cu accidia: mortale
est: hec in. ij. pte sum. ti. ix. c. ij.
§. ij. **¶ Si** at tēneret et refu
geret ea per que posset vitare
pctm: q tūc pertinet ad blas
phemiā in spūm sanctu; vt i
fra dicetur. in. ij. c. de supbia.

De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab illis bōis
ad que erat apt⁹ timore defi
ciendi: vt a ieiunijs: ab igres
su religionis: a platione iniū
cta: ab offō pditionis et au
dientie cōfessionis iniuncte et
hmōre cōiter veniale: nisi ef
set pceptu; in eo qd dimittit

De rancore.

Si habuit in displicētiā et re
dium corrigētes eū ppter cor
rectionē: est veniale: nisi illos
odiret et tūc odiū est mirtu;.

**De ociositate que pcedit
ex tedio.**

Si stetit ociosus nihil boni
operā; corporale vel spūale.
vñ amittit tps irrecuperabile
vñ veniale: nisi ex ocio addat
aliqd virtuū qd frequēter acci
dit: et quāto tpe stetit ociosus.

**De torpore seu pigrizia be
ne operandi.**

Si fuit tardus ad bñ operā
dū: licet illud fecerit: vt tard⁹
ad ecclesiā ad orān. ad elemo
synas dādū et hmōi cōiter ē
veniale: nisi ex tarditate omi
teretur pceptu;: vt q cito nō
subuenit patiēti extrēmā; ne
cessitatē cū tenetur: vt ifirmo
vnde sequitur mors et huius
modi tunc est mortale.

De euagatione mentis.

Si habuit distractiones mē-
tis in orōne et fuit in cā: vñ cū
voluntate euagat: vel i audie-
do p̄dicationē et diuina vñ ēt
extra diuina mente cogitauit
vana et inutilia: ē cōiter vicia
le: nisi addat aliqd spāle pec-
catū vel si hoc faciat per totū
offm ad qd obligatur ex p̄ce-
pto. Si audit noua: vel si loq-
tur inutilia: vel ex tedio mu-
tat loca hinc inde: vel distra-
bit sensus et membra diuersi
mode est veniale cōmuniter.

De negligētia seu tepidita-
te que est remissio volūtatīs
circa ea que debz facere. c. iij.

In hac quotidie oēs
i offendunt: s; venialr
nisi omittat aliqd
necessariū. Et si fuit negligēs
circa opa misericordie spūa-
lia que hoc versu cōtinentur.

Cōsule: castiga: dimitte: so-
lare: fer: ora. Mō q sub cō-
sulo p̄prehēditur doctrina. i.
docē ignorantē: p̄cipue ad sa-
lutē vtilia. Si fuit negligēs
ad adiscēdū necessaria ad sa-
lutez: vñ p̄cepta dei et ecclesie
generalia: qz huiusmodi ignorantia
nō excusat: vel ad eundū ad
p̄dicationē: et vtile est iniūge-
re idioris. vñ p̄dicationes ali-

quas audiāt. Si fuit negli-
gens ad pcurandū sacra sibi
et sue familie. Et si ex negligē-
tia et dilatione mortua est p-
les sine baptismo: ē mortale.

Si infirm⁹ mortu⁹ est sine
cōfessione et cōione: vel extrē-
ma vñctiōe: cū ex negligētia
crassa p̄cedit: vñ mortale vel
graue veniale fm q plus ille
indigebat. Si fuit negligēs
ad pcurandū sacm p̄firma-
tionis. Si itez feciss; dare
sacra baptismi: p̄firmationis
vel ordinē sciētes sacru: est
mortale et p̄bit irregularitas
in suscipiēte. Si fuit negli-
gens ad fraternā correctōez
cum tenet: videlz de pctō oc-
culto et mortali et inde spera-
bat emēdationē illi: tunc es-
set mortale dimittēdo omni-
no illā: veniale vero retardā-
do: vel de his q nō sunt mor-
talia. Si nō suauit ordiez
debitū in fraterna correctōe:
vel nimis aspe. vel in tpe vel
loco in debito: pctm est: vide
de hac mā in. ij. pte ti. ix. c. iij.

De negligentia confessio-
nis. Caplm. iij.

Si omisit admin⁹ se-
mel in āno p̄fiteri vñ
ex negligētia vñ i grā

Secunda pars Interrogatorij

tia: mortaliter peccavit. Sec⁹
 si ex impotētia: videlz qz non
 hēt copā p̄fessoris. S3 si po
 stea cum hēt copiaz p̄fessoris
 nō suppleuit defectū: mortale
 est vide hāc materiā in. ii. pre
 sum. t. ix. c. viij. §. ij. ¶ Si fecit
 p̄fessionē fictā: scienter dimit
 tens aliqd mortale: vñ qd du
 bitat: vel credebat esse morta
 le: etiā si nō esset mortale. mor
 taliter peccat: et tenet iterare
 p̄fessionē. ¶ Si dixit esse tri
 tum de oib⁹ peccatis et dispo
 situm ad abstinendū et satisfā
 ciendū: cū hoc nō intenderet:
 mortaliter peccavit: et tenetur
 iterare p̄fessionē. ¶ Si p̄niaz
 sibi iniunctā pro mortalibus
 ex negligentia omisit facere:
 peccavit mortaliter et tenetur
 iterare p̄fessionē: si est illius
 oblitus. ¶ Si sciēter p̄fessus
 est ei quē sciuit excōicātū: vel
 suspensum. vel nō habētē au
 ctoritatem: puta qz simoniace
 accepit bñficiū: vel qz intrusus
 est per laicā potestātē: pecca
 vit mortaliter: et tenet iterare
 p̄fessionē. ¶ Si p̄fessus est in
 excōicatione maiori existens:
 quā nesciuit ipse nec cōfessor
 eius: absolutus tñ fuit a pctis
 opz iter p̄fiteri. qz nō fuit ca-

par absolutionis tunc: ppter
 excōicationem. ¶ Si p̄fessus
 est ei qui nō hēt sufficientem
 sciētiā: peccat. Et si fuit adeo
 ignorans qz nesciuit discerne
 re pctā eius p̄cipue cōmunia
 tenetur iterare confessionē. hec
 vide i. ij. p. s. ti. r. c. viij. §. iij.
 ¶ De negligentia circa com
 munionem. c. v.

¶ Commisit cōicare se
 s mel in anno. s. in pas
 cha resurrectionis post
 annos discretionis: peccavit
 mortaliter: nisi fuisset legitime
 impeditus: vt qz alteratus sto
 maco: vel excōicatus. querēs
 tñ absolutionē: vel de licentia
 proprii cōfessoris per aliquot
 dies differret: et in hmoi casu
 bus dēt supplere defectuz qñ
 pōt. ¶ Si non cōicavit ieiū
 nus: ita. s. qz post mediā noctē
 aliqd sumpsit per modū cibi
 vñ porus: peccavit mortaliter:
 nisi esset graviter infirmus. qz
 tunc licet. ¶ Si cōionē sum
 psit cum staret cū pposito ali
 cuius pcti mortalis: vel cū es
 set excōicatus: hoc sciens vel
 ignorās ignorantia crassa: pec
 cavit mortaliter. ¶ Si nō cō
 fessus de aliquo mortali pctō
 cōmisso: vel aduertēter et re

recūdia: vel inaduertēter propter indiscussione cōsciētie: vel ex ignorātia crassa ⁊ supina sumpsit cōionez: peccauit mortaliter. ¶ Et nota. q. figs. omittit cōfessionē vel cōionez in tpe statuto: conari d. cōfessor vt inducat eū ad supplendū defectuz: nisi sit oīno nō bene dispositus. Vide in ij. parte sum. t. ix. c. ix. §. i. ⁊. iij. ¶ Item cū reperit aliquē de ditū virijs turpib⁹ ⁊ alijs qui stat vsqz ad finē qdragesime cautuz vī ne subito admittat eum ad cōionez: sed plonget sibi tps per aliqs hebdomadas. ¶ De alijs vero defectibus qui cōmittunt circa cōionez ⁊ missaz vide in tertia pte interrogatorij in. c. de clericis ⁊ i. iij. pte sum. t. xij. c. vi. item scda pte. t. ix. c. x. ¶ Si existēs excōicatus maiori: ⁊ scienter participauit audiēdo diuina in ecclesijs aut sacra percipiēdo: peccauit mortaliter. ¶ Si participauit in crimine cū aliquo ppter qd ille cū quo picipauit erat excōicatus. vide licet qz verberauit clericū: vt c. Si ꝛ cubic ex d. snia excōicationis. vel si aliqs clericus subiecit se alicui laico verberā

dum ad placādū euz de iniuria sibi illata: clericus ille efficitur excōicatus: qz picipat incrie eū verberāte: pp qd ē excōicatus ⁊ mortale est: vt. c. cōtingit de sen. excō. ¶ Si exis excōicatus maiori sciēter. picipauit cū alijs fidelib⁹ etiā ex diuina: pꝛipue in his que tinent hoc versu. ¶ Os orare: vale: cōio: mensa negat. Et si fecit ex tēptu ꝛ phibitionez superior: peccauit mortaliter alias venialiter ⁊ efficit excōicatus minori: a qua pꝛ absolueret oīs qui hēt eū audire in cōfessione. ij. p. ti. iij. c. vi. §. iij. Excipiūtur tñ qnqz casus in qbus licet picipare cū excōicatis: q continētur in hoc versu. ¶ Vrile: lex: humile: res: ignorata: necesse. ¶ Nec anathema qdez faciūt ne possit obesse: quos vide i. iij. p. sū. xi. xxvi. c. i. ⁊. ij. p. ti. iij. c. vi. §. iij. ¶ De inanigloria ⁊ habz. iij. capitula. ¶ Primum caplm.

¶ In inanigloria que ē d. v. capitale viriū: ipot tās iordinatum appetitū laudis hūane: seu inordinatā cōplacētiā ei⁹ cū offerf. Et cū fit aliqd opus pncipaliter pp laudē pꝛiā: amittitur

Secunda pars Interro.

eius merces et peccatum incurritur. Et interrogandum est si status hominum de diversis materiis in quibus homines querunt sibi laudem: videlicet a doctore de scia et doctrina: a scholari de ingenio et disputacione: a rectore de regimine: a mulieribus de ornatu et honoribus. Et si quis laudem et gloriam de ope peccati mortalis mortaliter peccavit: si scilicet ratione deliberata hoc egit. Secus si scilicet modum sensualitatis vel et si de aliquo veniali gloriatur. Et si opera sua de genere bonorum: ut ieiunia: elemosinas: et honoribus: quasi omnia ad laudem humanam fecit: mortale videtur: cum ibi constituit finem puta: quia principalis intentio eius est ut laudem acquirat humanam et non propter deum. Secus si aliquid horum aliquis facit alio fine bono. Si ita inordinate appetiuit laudem de aliquo opere. quod propter causam consequenda. paratus erat facere contra aliquod preceptum peccavit mortaliter. In alijs autem casibus videtur veniale. De immodestia ornatu. c. ij.

Et immodestia ornatus dicitur que procedit frequenter ex inanis gloria: licet et ex alijs causis possit procedere: et precipue mulieres iuvenes de

hoc interrogande sunt. scilicet de ornatu capillorum: fucorum: gemarum: vestium preciosarum: et foderaturis et caudis earum: et planellis nimis altis et coronis capitis et honoribus: in quibus aliquis est mortale aliquis veniale. Et si usus vel usus est fucis: vel alijs ornamentis ad ostentationem et inanem gloriam: si de honoribus superbiuit vel gloriosa est: mortale est: si tantum de lectacionibus habuit ad laudem et gloriam illam quod non curavit transgredi mandata dei et ecclesie. Et si usus vel usus est fucis: et alijs ornamentis ad inducendum homines ad sui concupiscentias et infirmitatem: mortale est idubitatim. Et si ita inordinate delectatur in honoribus ita quod et si sciret homines ex sui ornatu scandalizari. id est trahi ad sui concupiscentias non curans de ruina proximi: mortale est. Et si ad complacendum viro suo: vel ad inveniendum virum si est inupta: vel ne despiciatur ab alijs vel ex aliqua leuitate usus est fucis: vel alijs ornamentis superfluis de se non est mortale: sed potius veniale: nisi hic sit nobilis excessus in honoribus: ut possit iudicari de occasione data aliorum ruine et non tamen accepta quod est difficile iudicare. Et si habuit nimiam dili-

gentiam et studium et ipse ad ornandum se: vel fecit excessum in portatura vestium ultra suum statum vel additionem: vel non sinit morem patrie: vel vestibus nimis delicatis peccatum est.

De filiabus inanis glorie.
Et primo de hypocrisis. c. iij.

¶ Si simulavit scitatem habere per ieiunium orationem et homini cum malus esset: si hoc egit ad consequendam laudem humanam. Constitues ibi finem mortale est: aliter veniale: nisi aliud vitium adiungat. ¶ Si simulavit scitatem per hypocrisim intendens aliquid quod sit per honorem dei: vel utilitatem proximi: ut scire errones: adipisci indignam ecclesiasticam dignitatem: decipe. n. primum temporaliter vel spiritualiter mortale est. ¶ Si simulavit scitatem etiam malus ut deus ei elemosine fieri sancto viro: vel procuratoribus ecclesiarum: ut cerretani et similia: mortaliter peccavit. ¶ Si si simulavit maiorem scitatem quam habuit: vel occultavit suum defectum ad edificationem proximorum: non est peccatum: vel leve: vel veniale est: aut si hoc facit ob aliquam vanitatem vel inanem gloriam: est veniale.

De iactantia.
Si laudavit seipsum de aliquo

opere peccati mortalis: mortalis peccavit. Si autem de opere veniali: venialiter peccavit quantum est de se. ¶ Si laudavit se de aliquo opere bono: videlicet de virtute: de scientia: de industria: vel divitiis vel potentia et homini ex superbia et inanis gloria: mortale est: vel veniale: sed radicem ipsius superbie vel inanis glorie vni peccat. ¶ Si laudavit se pretendendo alios: ut phariseus publicanum mortale est. ¶ Si autem ex aliquo levitate vel utilitate consequenda: veniale vel nullum est.

De ironia.
Si vilificavit se verbis vel factis plus quam sentiat in seipso in mente: dicens aliqua mala de se: que in se non cognoscit: veniale est et dicitur ironia.

De contentione.
Si quis contendit adversus alium pro veritate scienter in rebus alicuius importantie: mortale est. Si quis est in rebus parvis et in aduertenter. ¶ Si contendit pro veritate: sed nimis inordinate: contra est veniale: sed posset ibi esse tanta inordinatio quod ratione scandalum sequentis: esset ibi mortale.

De discordia.
Si homo tractare aliquem cum alijs in consilio nolit concordare cum

88
Secunda ps Interrogatorij

alijs de his que ordinant ad honore dei: vel primorū vtilitatem. ex eo q̄ male afficit ad eos: vel vt ostēdat se plus scire q̄ alij: mortale est. **Sec⁹** ut si nō cōcordat: videlicet q̄ sibi videtur esse magis scdm deū z rōnez: quod ipse intendit: q̄ tūc vel nō est peccatū. vel leue: nisi sit nimis prinar.

De pertinacia.

Si fuit pertinax in sentētijs suis: discrepās a cōi ceteroz consilio vel iudicio: cōiter est veniale periculosum tamen. z in ductiuum erroris.

De singularitate nouitatu
Si fecit singularitates: vlt no uitates in conuersatione vite vel vestib⁹: vel cerimonijs: vlt alijs ad iuentionib⁹: peccatuz est: z si ad inuenit aliquā malam consuetudinez omnia ei imputantur.

De inobedientia.

Si nō obediuit superioribus suis spūalib⁹ vel tpalibus: legibus canonicis: vel ciuilib⁹ rōnabilibus: z si quidē transgredit⁹ superiorū ordinationes habētes vim pcepti: vt quando mandat seruari verbo vel scripto in virtute sancte obediētie: vel sub pena excoīcat⁹

onis vel carceris: vel alijs penis grauib⁹: z hmoi equipollentijs peccauit mortaliter.

In alijs vero ordinationib⁹ simpliciter factis transgrediēdo: est veniale: nisi fiat ex conceptu: q̄ tūc mortale quantū cunqz leuibus.

De gula z habet. c. iij. primum. c.

Gula est ferrū capitale virtū: z iportat inordinatū appetitū seu delectationē circa cibū z potuz:

Mo. v. spēs seu modos q̄ cōtinent in hoc versu. **Pre-**propere: laute: nimis: ardēter studiosē. **Si** comedit vel bibit ex horā debitā sine rōnabili cā z vlgēte. **Si** est vsus cibis vel potib⁹ lautis nimis i. delicatis vltra cōditionem sui status. **Aliter. n. decet** comedere infirmū q̄ sanū: ciuē q̄ rusticū. **Si** comedit vel bibit in minima quātitate fz exigentia: sue complexionis. **Quod. n. vni parū est:** nimīū est alteri. **Et plus comedere** i die ieiunij q̄ altera die: nō est de se malū pro vna comestione. **Si** comedit vel bibit cū nimio ardore gule: seu cum nimia cōplacētia. contē-

rus magis satisfacere delectationi gule: q̄ necessitati p̄videre. ¶ Si adhibuit vel adhiberi fecit nimium studiū et vili gētiā circa cibaria delicata preparāda: ut cū varijs saporib⁹ et diuersis mōis: et h̄mōi. In his oib⁹ sp̄ibus vel modis gule: tūc est mortale: quādo delectatio gule querit⁹ ut finis parat⁹ facere extra precepta ut satisfaciāt delectationi gule: vel cū comedit vsq; ad crapulā vel vomitū aduertēter sicut fit a plerisq; in carnis priuio: vel utit aliquo cibo ex quo verisimiliter credit incurrere magnā lesionē persone. In alijs vero casibus cōiter est veniale. ¶ Si comedit carnes in q̄dragesima: vel in alijs ieiunijs ecclesie: vel in vi. feria aut in sabbato per totū ānū nisi v̄gēte cā necessitatis vel infirmitatis: peccauit mortaliter si sine consilio medici. ¶ Si vsus est lacticijs tpe q̄dragesime sine cā infirmitatis: et de cōsilio medici: peccauit mortaliter. In alijs vero ieiunijs: ecclesie seruari potest mos patric: quantū ad vsū lacticiinorū: qui mos si nō appareat tuti⁹ est

abstinere. De hac materia vide in. ij. pte sum. ti. vi. c. ij.

¶ De ebrietate. c. ij.

Bibit vsq; ad ebrietatē aduertēs se nimis bibere: vel potentiā vini sufficiētē ad inebriandū: vel de hoc dubitās p̄babiliter: peccauit mortaliter. Sec⁹ si ignorauit potentia⁹ vini ut Noc. ¶ Si fuit cā inebriationis alterius aduertēter inducēdo ad nimium potū vel ponēdo sal in vino: et h̄mōi: mortaliter peccauit. Secus si fecit cā medicine. ¶ Si idurit aliquē ad frāgēdū ieiuniū ecclesie sine cā legitima suis p̄suasione: peccauit mortaliter. ¶ Si induxit pueros: et iuuenes ad lābacitates et tabernas et huiusmōi ut puerat ad turpia. ¶ Si frequētauit tabernā sine cā rationabili: vel cōuiuia dissoluta: peccatum est.

¶ De insensibilitate.

Si abstiuit se nimis a cibo et potu et alijs necessarijs vite: p̄p qd̄ icurrit infirmitatē: cōiter est veniale: nisi fiat notabilis excessus: et addat obstinatio p̄ admonitōes i h̄mōi d̄secutib⁹: q; tūc videt⁹ mortale rōne periculi inde sequentis.

Secūda ps Interrogatorij

De filiabus gula et primo
de ebrietate. c. iij.

Ex sumositatibus in
ordinate comestiois et
por^o: icurrit obscurita-
tem seu grossiciem intellectus
et ex hoc ineptitudinē legendi
orandi^q: est veniale cōiter.

De loquacitate.

Si nimis locutus est: seu di-
xit verba ociosa et sine necessi-
tate et rationabilitate: cōmu-
niter est veniale.

De scurilitate.

Si fecit actus seu gestus ior-
dinatos: et si sint puocantes
ad libidinē extra matrimoni-
um: est mortale. Si vero ad
dissolutionē vel leuitatē ut vē-
rositatē et hūmōi: veniale est.

De inepta leticia.

Si hūit ineptā leticiā et vanā
i ludis et iocis: cōiter veniale
est nisi addatur aliq^o vitiuz.

De choreis.

Choree que fiūt cū iordinata
leticia: sunt mortalia quinque
mōis. Primo cū fiūt ex li-
bidine. Scōdo cū fiūt in ec-
clesijs: q^o sacrilegiū ē. Ter-
tio cū fiūt a clericis et religio-
sis cū mulierib^o rōne scādali.

Quarto cum fiūt ex inani
gloria vel vana leticia: tā inor-

dinata q^o ibi cōstituantur finis.

Quinto cū tales chorizan-
tes nō curāt de scādalo pri-
mi: est mortale. In alijs aut ca-
sibus: cōiter est veniale. Pos-
set tamen quādoq^o esse mor-
tale: nec de facili de huiusmo-
di potest dari iudicium.

De immundicia.

De immundicia que p^o itelligi
cū q^o imunde comedit et esset
veniale: p^ocipue si ex hoc p^otur-
bat alios: vel q^o vomitū facit.

Et si hoc facit q^o nimium co-
medit vel ut auidi^o comedat:
p^octm est. Secus si cā medici-
ne. Vel p^o itelligi de imundi-
tia pollutionis: que cū accidit
in isomnijs nō ipurat ad pec-
catū: s^o p^octm p^o eē in cā ei^o. s. si
p^ocessit ex crapula: v^o turpi co-
gitatione p^ocedēti: vel ex negli-
gentia: vel ē post vigiliā reco-
lens de ipa immundicia habi-
ta in somnijs turpibus. dele-
ctat: et si est cōsensus rōnis de
hūmōi turpi delectatione: est
mortale vel veniale: vel nullū
si ex allevatione nature.

De immundicia seu polluti-
one procurata.

Mora q^o si q^o quid agit bac
intētiōne principalr. ut polluti-
ōnē hēat: siue vigilando siue

dormiendo: mortaliter peccat etiam si facit cā sanitatis. Si autem ipa pollutio etiam contingat in vigilia preter voluntatem et sine procuratione non est mortale.

De luxuria et habet. c. ij.

Primum capitulum.

Luxuria est. vij. capita
1 le vitium. Sed qz supra in pceptis dcm ē satis de spēbus eius in opere: ac et in cogitatione iō illis ommissis: videnduz est de quibusdā alijs pinentib⁹ ad ipsaz luxuriā et delectationē morosam: et primo. Si tetigit aliquē vel aliquā vel osculatus est libidinosē extra coniugiū: mortaliter peccauit: et si non sequit⁹ turpis actus. Mā talia exercitia in opere ipso pro vno peccato hntur cuz opere ipso: sed tāto grauius quāto in hmoi occurrunt plura. Si at fiat diuersis tēporib⁹: diuersa sunt peccata. Si scripsit lras vel portauit: vel misit: vel recepit cōtinētes amatoria et puocātia ad lasciuia aduertenter mortaliter peccauit. Si fecit cātationes: vel cātavit vel legi: vel audiuit verba lasciuia: vel turpia delectabiliter

ad puocādū se vel alios ad lasciuia: mortale est. Si as sociauit aliquē quē scinit ire ad pcādū. vel turpiter agēdū: vel ad faciēdū serenatas vel matutinas: peccauit mortaliter. Si fuit mediator inter aliquos ad hmoi turpia: vel posuit aliquos mediatores inter se et inter alios et huiusmodi: peccauit mortaliter. Item si recepit enseniū: vel donum quodcunqz: vel misit ex amore libidinis.

De delectatione morosa.
 De delectatione morosa: qd vitium reperitur in tepidis et multū negligentib⁹. Mā feruidi subito cogitationes expellunt norias: et frigidi: desiderijs operis acquiescunt.

Si habuit cogitationes imundas et carnales in quibus trahit moram postqz ratione perpendit propter delectationem ipsam cogitandi huiusmodi: peccauit mortaliter. Non soluz quando quis cogitationibus luxurie ratione consensit. deliberans facere malum si adesset commoditas: s; etiam nelendo opus ppetrare: sed non curando ipsas cogitationes libidinosas ex

Secunda pars Interrogatorij

pellere postq̃ perpendit: sed
in eis voluntarie imorando:
peccauit mortaliter: Nec vi
de in.ij.pte sum.ii.v.c.i. §.v.

De filiabus luxurie.c.ij.

E filiabus luxurie de
d quib⁹ nō oportet mul
tū interrogare qz diffi
cile est intelligere nisi cū mir
tura alioꝝ vicioꝝ. ⁊ prima est
cecitas mentis.

De cecitate mētis.

Si fuit ita mēte occupat⁹ cir
ca mūdāna ⁊ carnalia: q̃ ne
sciuit de deo cogitare vel de
rebus spiritualibus.

De precipitatione.

Si fuit p̃ceps ⁊ subitus i opt
bus suis sine cōsilio ⁊ exami
natione mētis debita: agēs.

De inconsideratione.

Si fuit icantus in factis suis
non bene iudicans circa oc
currentia.

De inconstancia.

Si in eo qđ deliberauit ho
ni agere: fuit incōstans ⁊ mu
tabilis ex passione.

De amore sui.

Si nimis seipsum dilexit q̃
rēdo corporis delectationes
⁊ cōmoditatez ⁊ huiusmodi.

De odio dei.

Si habuit deū vel legeꝝ eius

in displicentia: quia prohibet
concupiscentias ⁊ huiusmōi.

De amore vite p̃ntis.

Si nimis amauit vitā istaz
p̃ntem pp voluptates carnis
qbus est deditus: Ita amarē
vitā p̃ntē q̃ aliquis vellet hic
ppetuari: fm pe. est mortale.

De horrore futuri seculi.

Si horrore hūit ad vitā futu
rā. De alijs vero q̃ p̃nēt ad
vitium luxurie ⁊ circa coniu
giū: vide infra in.iii.pte inter
rogatorij in.c.de coniugatis.

De supbia ⁊ habz.c.ij.c. f.

Vperbia scđm **V**re
goriū: est regina oium
capitaliū vicioꝝ ⁊ est

vitiū multū subtile ⁊ difficile
ad cognoscendū: ⁊ cōsistit in
appetitu inordinato pprie ex
cellētie: ⁊ hēt q̃ttuor spēs siue
mōs de quibus potes inter
rogare put videbis expedire
si tñ penitēs intelligat. **¶** Si
bona naturalia spiritualia: ṽl
tēporalia que hūit. sibi attri
buit: ⁊ a deo nō recognouit.

¶ Si bona ipsa a deo reco
gnoscēs: meritis suis p̃cipa
liter se accepisse estimauit: vi
delicet pp sua teinnia: orones
⁊ h̃mōi. **¶** Si ea bōa que nō
hūit sibi attribuit: vel plusq̃

hab
bere
tis: p
bēt. A
rē est
in qu
test e
q̃ rat
Vide
in.ii.pte
De
primo

d

na. vil
ros: a
re vol
pecca
sit ali
riā re
bilem
taliter
se vel
De
supbia
appeti
p̃rit i
deside
tē: vel
libera
rē vel
tēpor
CS

habuit cum existimat se habere multū hūilitatis:charitatis:patiētie:z hūmōi cum non hēt. ¶ Si reputauit se meliorē esse ceteris:altos p̄tēns: in quolibz horū modorūz potest eē mortale vel veniale s̄z q̄ ratione cōsentitur vel nō. Vide diffusius hāc materiā in.ij.parte.sum.ti.iiij.c.i.

¶ De filiabus superbie.c.ij.z primo de derisione.

¶ De derisōe que aliqñ p̄cedit ex supbia. ¶ Si irrisit sacra z alia diuina.vilipēdens ea:aut sc̄tōs viros:aut p̄latos aut deo seruire volētes:vt sic retrahat eos peccauit mortaliter. ¶ Si irrisit aliquē intēdēs ex hoc iniuriā vel vilificationē vel notabilem pturbationē eius:mortaliter peccauit:sed si ex leuitate vel causa ioci secus.

¶ De ābitiōe que p̄cedit ex supbia:z ip̄ortat inordinatūz appetitū honoris:z multū reperiit in p̄latis z dñis. ¶ Si desiderauit aliquam dignitatē:vel bñficiū curatū:rōne de liberata:p̄ncipaliter pp̄ honorē vel dignitatē vel vilitatez tēporalē:peccauit mortaliter.

¶ Si desiderauit dignitatez

vel beneficiūz ecclesiasticūz vel seculare ad qd̄ est idign⁹ vel inept⁹:videlicet q̄ criminōsus z hūmōi peccauit mortaliter. ¶ Si desiderauit vcl q̄siuit ad hūmōi puenire:etia z faciendo p̄tra p̄cepta:mortale est. ¶ Si q̄siuit honorez de q̄cūqz re ita inordinate q̄ ibi cōstituatur finē:mortale est. In alijs vero casibz v̄ veniale. ¶ De presumptione.

¶ Presumptio que p̄cedit ex supbia:consistit in hoc q̄ hō ponit se ad ea que sunt supra vires suas:vel nō p̄tinent ad cōditionē suā:vt secularis ad iudicādū clericos:vl eos qui nō sunt sibi subiecti:vl de his de q̄bus nō h̄z p̄tatem:peccauit mortaliter. De p̄sumptione vide in.ij.p̄te sum.tit.iiij.c.v.z.vi. ¶ Si posuit se ad faciēdū ea exercitia ad q̄ non erat apt⁹:vñ p̄t seq̄ spūale vl tpale dānū alteri:vt medic⁹ ignar⁹ medicine vl aduocat⁹ ignar⁹ ad aduocādū:iudex ad iudicādū:pfessor ad audiēdū pfessiōes z hūmōi peccauit mortaliter. Sec⁹ aut̄ si cōpetēter in arte illa p̄itus erat. ¶ Si p̄sumens de virtute sua:exposuit se piculis pctōz:vt vadēs ad

loca inhonestas: vel frequētas
p̄uersationē mulierū leuiū ⁊
h̄mōi: vbi de facili pōt labi i
mortali pctō: mortale videt̃.

Si nimis de se p̄sumens
nō puidet necessitatibus vel
periculis occurrentib⁹ spūali
bus vel tpalibus expectās ef
fectū miraculosū a deo. s. vt
cū sanet ifirmū sine medico
⁊ medicinis: vel ministret ei
cibum sine labore: est morta
le: ⁊ dicitur tentare deum.

De temeraria iudicatiōe.

Si facta alterius que dubia
sunt quo aio fiāt i malā ptē i
terptatus ē: seu iudicauit: ⁊ si
ne signis sufficiētib⁹ indicāti
b⁹ maliciam alteri⁹: delibera
te iudicauit aliquem de pec
cato mortali: mortāl̄r pecca
uit. Si vero iudicauit de v̄i
ali venialiter peccauit. Idez
si iudicauit de mortali: sed
non deliberato animo.

De curiositate.

Si fuit curiosus circa cogni
tionē itellectiua v̄t q̄redo scir̄
que sūt supra capacitatē suā.
videlicet de trinitate: de p̄de
stinatiōe: vel q̄redo scire a q̄
b⁹ nō dēt: vt a demonijs. vel
p̄ sortes. v̄t q̄redo scire parū
vtilia: ⁊ dimittēdo magis ne

cessaria: vel quēdo scire so
lū ad sciēdū. ⁊ nō ad deū co
gnoscedū. vel ad aliquā vtili
tatē: peccatū est: q̄nqz morta
le: q̄nqz veniale. **¶** Si fuit cu
riosus circa vsus sensuum. s. i
oculis aspiciēdo: aurib⁹ audiē
do: narib⁹ ad odorādū: gustu
ad gustādū: tactu ad tāgēdū
sine necessitate v̄t vtilitate: s;
solū delectatiōe sensuali: pec
catū est cōter veniale: ⁊ q̄nqz
p̄t eē mortale i. ij. p. sum. i. iij.
c. vij. §. xij. **¶** Si reperit se in
spectaculis ad vidēdū. vt tor
neamēta: palestras: currere ad
braniū ⁊ h̄mōi: nam si in hoc
sit periculū mortis spūalis v̄t
tpalis: vt q̄n sūt spectacula re
p̄ntatiua turpitudinē: vel cū
pōt recipere notabilē lesionē
corporis: est mortale ⁊ multo
magis in exercēte ⁊ p̄bēte oc
casionē in h̄mōi spectaculis:
alias est veniale: nisi pp hoc
aliqs ira delectat̄ q̄ mēs ei⁹
auerteret a deo: ita videlicet
q̄ paratus eēt trāsgredi mā
data dei ⁊ ecclesie vt illa aspi
ceret vel faceret: ⁊ hoc idē in
telligo de quocunqz pctō qd
de se est v̄iale: quia per hūc
modū potest effici mortale.

De ingratitudine.

Ingratitudo reperit i oī pctō mortali: sed vt circūstātia ag grauās ipsuz: qz vbi hō debz semp hūire deo: euz offendit. Est ēt vnuz speciale pctm in quātū. s. recipiens beneficia a deo vel ab hoīe: ea non recognoſcit: recogitat: ⁊ regratiat ⁊ recōpēsat: vñ qz pei⁹ ē i mēre vilipendit: bñficia recepta. vel murmurat de eis: vel iniuria tur bñfactori. Cōiter at̄ reperitur mixtū cū aliquo genere pcti: qñqz mōrālī qñqz vñālī

De scandalo.

De scādalo qz qñqz nō ē peccatū spāle: s; circūstātia ag grauās pctm. i. quātū videlicet ex dicto vel facto alteri⁹ non recto: dat̄ alteri occasio ruine spūalis: ⁊ hoc ē scādālū: ⁊ si h nō itēdat est circūstātia ag grauās pctm ⁊ nō mutās speciē: vñ ē necessaria p̄fiteri qñ ē tale qd verisimiliter trahēs ad ruīnā peccati mortalis: ⁊ p̄cipue cum hoc sequit̄ Tho. 1a 2c. q. xxxiiij. Si at̄ hoc intēdat. s. ducere aliquē ex dicto vel facto suo ad aliquā ruīnā est mortale ⁊ spāle pctm: si intēdat inducere ad mortale: alias veniale. De hoc vide i ij. parte, summe ti. viij. c. iij.

De adulatione.

Adulatio q̄ cōiter est scādali zatiua ⁊ p̄stīit in h qz qz verbis vel factis suis iordiate q̄ rit placere alijs ad benivolētiā ⁊ captādā. Et si i malo adulat⁹ ē criminali: puta laudās aliquē de vidicta facta: vñ turpitudine ⁊ hūmōi est mortale.

Si adulat⁹ vñ laudat aliquē itēdēs cū dēcipere notabilr i tēporalib⁹ vel spūalib⁹ ē mortale. Sec⁹ si aliqd iustū itēdit ab eo hēre vel qd parū recipere p modū doni vt histrio nes. **Si nimis laudauit aliquē ex quo ille sūpsit occasio nē supbie. vñ inanis glorie: cōiter ē veniale: pōt ēē aliquādo mortale.** **Si vero laudauit aliquē ad excitādū eum magis ad virtutē. vel ad cōfortādū eū i tribulatōib⁹: ⁊ tēratio nibus ⁊ obseruatis debitīs circūstātīs: est virtuosus ⁊ meritorium: alias veniale.**

De blasphemia in spiritus sanctum.

De blasphemīa i spiritū sanctū q̄ p̄cedit ex malicia: videlicet i quātū qz cōtēnit vñ refutgit ea cogitare mēti occurrētia: p que possz retrahi a pctō ⁊ habet sex spēs. s. Presum-

Secūda ps Interrogatorij

ptio. Desperatio. Inuidencia
fr̄ne gr̄e. Impugnatio virtu-
tis agn̄te. Obst̄inatio. Impe-
nitētia. De his vo interrogā
dū est put videt: et cōiter: nō
reperitur nisi in multum sce-
leratis. Presumptio autē
dic̄it hic: cū quis presumit de
dei misericordia existimās q̄
parcat sibi ab b̄n̄placitū suū
vel q̄ saluet eū perseverātez
in pctō. Desperatio aut cū
credit deū nō posse nec velle
sibi parcere: et penitēti v̄l vo-
lenti saluari. Impugnatio
veritatis agn̄te dic̄it: cū q̄s
p̄dic̄it veritati fidei quam no-
uit. Inuidencia fr̄ne gratie
est: cū dolet quis d̄ gr̄a dei et
gloria crescēte in hominib⁹.

Obst̄inatio: p̄firmat volū-
tatem suā in pctis cōmissis.

Impenitētia aut dic̄it cū
quis proponit firmiter etiam
in futurum non penitere.

De scismate.

Hoc peccatū cōmittit cum
q̄s recedit ab obediētia Ro-
mane ecclesie sumēs sibi ali-
ud caput: vel sequēs aliquē
canonice nō electū: et semper
est mortale et excōicatio tra-
tales: nisi forte cū essent duo
quorū quilibet hētur pro sum-

mo pōtifice a suis sequacib⁹:
et nescitur clare q̄s sit canoni-
ce elect⁹. In hoc. n. videt po-
puli excusari si nō sunt perti-
naces sed parati illi adherere
quem sciēt vere esse electum
canonice. Si init̄ ordinā-
tionibus vel alienationibus
factis a scismaticis excōmū-
cat⁹ est. Extra de scisma. c. i.

De infidelitate paganorū
et hereticorum.

De infidelitate paganorū: he-
reticorū: vel indeorū: quorū qd̄
libet est gravissimū peccatū:
ducens ad dānationē. Non
opz hic dicere inter hos. So-
li. n. heretici sunt excōicati: s̄
et cū alijs p̄cipue iudeis non
debet hēri domestica querela
et p̄cipue idiotē. Potes
circa h̄mōi interrogare put ti-
bi v̄l. s. si habuit aliqd̄ dubiū
in his qui sunt fidei: videlz de
sac̄o altaris et h̄mōi. Et si d̄
h̄ hēt displicentiam: nō ē cu-
randū. Si autē voluntarie et
sponte dubitat: esset mortale.
Hereticus quidē est excōica-
tus: et nō pōt absolui citra se-
dem apostolicā: vt p̄ in p̄ces
su curic. Itē receptor: credēs:
vel fautor hereticorū: est excōi-
cat⁹: et de here. c. q̄cūqz li. vj.

inter
de n
tus
ba
C

ad q
pimo
gandi
s̄ pro
io pre
bitio
bitio
proba
est sci
mēra
um p̄
petum
gendū
pius i
tract
tinent
ror: de
mē. C
doliq
affine
Nec
bia sci
ru al
ratio

Incipit tertia et ultima pars interrogatorij: in qua tractatur de modo interrogandi status diuersarum personarum: et habet. xvij. capitula.

De coniugatis capitulum primum.

Nunc vero forma de sunt interrogaciones pertinentes non ad omnes sed solum ad quosdam status hominum. Et primo ad coniugatos. Interrogandi sunt non omnes de omnibus: sed pro ut videtur. **S**i de factis: fuerunt in aliquo casu prohibito: mortale est quod contra prohibitionem: nisi ignorantia facti probabilis eos excusaret. Sed est sciendum quod sunt quedam impedimenta que impediunt matrimonium prohibendum: et dirimunt iam contractum quod nullus est: quod intelligendum est quoniam dicta impedimenta prius inter eos inveniuntur quam sit contractus matrimonium: et ea continentur in istis versibus. **E**rror: conditio: votum: cognatio: crimine. **C**ultus disparitas: vis: ordo: ligamen: honestas. Si sis affinis si forte coire nequibus Nec associanda verant. **C**onubia sancta retractant. **P**ro horum aliquali breuissima declaratione. non quod error intelligitur

de persona non de fortuna vel bonitate: cum. scilicet quis prohibetur cum Berta credens esse Chaterinam cum qua. scilicet intendebat prohibere. **C**onditio intelligitur de conditione seruili. scilicet cum quis prohibetur cum serua credens eam esse liberam. Nam si liber: prohibetur sciens cum serua tenet matrimonium: et si militer si prohibetur suus cum libera credens esse seruam. **I**dem videtur si seruus cum sua. licet credere tur esse libera. **V**otum. scilicet solenne per professionem tacitam vel expressam alicui religioni approbatur: talis etiam esset excommunicatus. **C**ognatio que est triplex. scilicet naturalis: spiritualis et legalis. **N**aturalis dicitur sanguinitas: et hec habet tres lineas. scilicet ascendentiū: ut pater et auus et hominibus descendentiū ut filii nepotes et hominibus collateralium. ut fratres sorores et hominibus: et habet quilibet linea quatuor gradus et exclusiue precipue collaterales. **M**atrimonium iter ascendentes et descendentes videtur esse perpetua prohibitio. **H**ic est etiam excommunicatio. **C**ognatio spiritualis habet etiam tres gradus: et prohibetur in baptismo et confirmatione. **P**rimus est iter tenentes ad baptismum vel confirmationem et eam personam que tenet que

Tertia pars Interrogatorij

dicuntur paternitas vel filiatio. **¶** Secundus est inter patrē et matrē carnalem ei⁹ qui tenet et eū qui tenet eūz vxore ei⁹: et dicitur cōpaternitas. **¶** Tertius est inter filios nāles eius qui tenet: et illā que tenet: et dicitur fraternitas. **¶** Cognatio tertia. s. legalis q̄ fit per adoptionē: hēt tres lineas vel gradus. **¶** Primus est inter ipm adoptantē et filiā quā adoptauit: ac et filiā ipsius adoptati. **¶** Secundus est inter vxorem adoptantis: et ipm adoptatū: ac etiā vxorē adoptati: et ipm adoptantē. **¶** Tertius est inter filios nāles et legitimos adoptatis: et ipm adoptatū: et hoc tū cum ipsi filii sunt in potestate patris. **¶** Crimē Istud qd̄ hēt dirimere p̄ctuz et impedire p̄hēdo: intelligitur tū de duob⁹ criminib⁹. **¶** Primum est q̄ cū mulier machinatur cū effectu in mortē vxoris alteri⁹: vt hēat illum in virum. vel ecōtra. vir in mortē alterius viri vt hēat illam in vxorē rē. **¶** Secundū: cū quis dat fidez alicui coniugate ducere eam in vxorē post viri sui mortē: et cum ista pmissione sequitur adulteriū. **¶** Cultus

disperitas: vt si fidelis cōtrahat cū iudea vel pagana permanere in infidelitate. Secus si p̄traheret cū heretica: nam tunc tenet: s. cohabitare non debēt si esset ei p̄culuz incurrendi in heresim: et peccauit mortaliter p̄trahēs cum tali. **¶** Vis: violētia. s. absoluta impedit et dirimit: et s̄r violētia per metū qui pōt caderē instantē virū. et p̄tinetur in hoc versu. **¶** Stupr: atqz stat⁹ vberis atqz necis: nisi postea de inuito efficiat voluntari⁹. **¶** Ordo intelligit de ordine sacro. i. subdiaconatu et supra et talis p̄bens esset excoīcat⁹. **¶** Benci in sacris: vti p̄nt p̄tracto. s. nō possunt p̄her. **¶** Ligamen. i. si sit alteri ligat⁹ per coniugiu: et per verba de p̄nti nondū p̄sumatū: nā talis nullo mō pōt alteri infimoniaī copulari: nisi ille cū quo p̄rerat. p̄hēat in aliqua religiōe. Et si recederet vnus cōiugū ita q̄ per multos ānos alter nihil audiret de eo: nō licet alteri p̄here. nisi sciret de morte ei⁹. **¶** Honestas. i. publice honestatis iustitia que orit ex sponsalib⁹ p̄ctis cū aliqua: cū qua postea nō sequitur matri-

monium propter mortem vel
 aliam cām. Mā cū nulla cō-
 sanguinea illi⁹ vsq; ad quar-
 tuz gradū p̄here pōt. ¶ Affi-
 nitas: est p̄mitas que p̄hi-
 tur per euz qui duxit vxorē: z
 oēs p̄sanguineos vxoris vs-
 q; ad quartū gradū: z vxorē
 ipsam z oēs p̄sanguineos vi-
 ri ei⁹ vsq; ad quartū gradū
 nec illa mulier pōt p̄here euz
 aliq̄. ¶ Et nota q; affinitas
 p̄trahitur etiā per fornicariū
 coitus: ita q; ille qui fornicat
 euz aliqua nō pōt p̄here ma-
 trimoniū euz p̄sanguinea ali-
 qua ei⁹ vsq; ad quartū gradū
 neq; illa mulier p̄t p̄here cū
 aliquo p̄sanguineo fornicatū
 cum ipsa: vsq; ad quartū gra-
 dū: z sciēter p̄bens in hui⁹di
 gradib⁹ affinitatis ex excōica-
 tus. Itē nota sicut dixit De.
 de pal. superi⁹ sol. xv. in p̄ma
 colū. q; incestus qui cōmixtū
 a pueris nō hūtib⁹ vsq; ra-
 tionis: nō est d̄ refuatis ep̄is
 copis. nec pp̄ h̄ tollitur virgi-
 nitas nec causatur affinitas.
 Nec ille in. iiii. di. xxxiii. q. ii.
 ar. i. p̄clone. ii. ¶ Si forte coi-
 re neq;bis. ¶ In potētia exer-
 cendi actū cōiugale: que pōt
 p̄uenire: vel ex frigidityate na-

turali: vel ex maleficio vel in
 dispositione mēbri genitalis
 viri: vel mulieris. De his oī-
 bus impedimētis habes ple-
 ne i. iij. pte sum. ti. i. c. ij. ¶ Sz
 nota q; nō opz nec expedit in
 terrogare oēs p̄iugatos sigil-
 larim de his impedimentis
 sz de illis tantū de quib⁹ pos-
 sit p̄sumptio hēri: z p̄cipue d̄
 ipedimēto crī: v̄l cognatiōis
 vel publice honestatis: sz mul-
 tomagis de affinitate. ¶ Si
 tñ q; cognosceret p̄sanguine-
 am ei⁹ cū qua iā p̄rit per ver-
 ba d̄ p̄nti z multomagis si iā
 p̄sumauit matrimoniū: m̄ri-
 moniū quidē tale nō diuidit
 sed amittit ius petēdi debitū
 ita qd̄ petere nō potest absq;
 mortali petō. Tenet tñ redde-
 re exactus. Idem de muliere
 que p̄mittit se cognosci a cō-
 sanguineo viri sui. ¶ Si vero
 anteq̄ p̄rit p̄ verba de p̄nti
 cū aliq̄: cognouit p̄sanguineā
 ei⁹ ita q; semē emisit itra clau-
 stra pudoris: nō p̄t hēre illaz
 z si iā p̄sumasset cū illa. nō te-
 net m̄rimoniū: nec in hoc po-
 test dispensari cū illa nisi per
 papaz. Vnde ante dispēfati-
 ones semp̄ peccat mortaliter
 erigēs z reddēs debitū sciēs

Tertia pars Interrogatorii

dictum impedimentū. Alter vero coniugū nesciens excusat de peccato ex ignorantia facti probabilis. De his et omnibus alijs quā casus occurrūt: vide plenius in summis. ¶ Si prout matrimonium clandestine: quia mortale est. propter prohibitionē ecclesie. ¶ Si habēs votū simplex continentie prout matrimonium: peccauit mortaliter: nisi sit dispensatus a papa prius: et teneat adimplere votū usque ad consummationē matrimonij. Nam ipso consummato. impotēs fit ad implendum: et eractus oīno teneat reddere expresse vel interpretatiue petenti: sed erigere nō potest sine dispensatione: aliter peccat mortaliter. ¶ Si prout cum aliqua: vel mulier cum aliquo per verba de futuro: et post matrimonium cum aliqua prout vel de futuro vel de presenti: mortaliter peccauit pro fracta fide: nisi de cōi sensu mutuo se ab soluerint: quod fieri debet per iudiciū ecclesie. Vel nisi alius septem casuum supuenerit: quibus solui possunt sponsalia quos habēs in summis: videlicet i. iij. p. sum. ti. i. c. xviii. in. iij. colū. Diffusi us in summa. Hosti. ti. iij. de spō. et ma. vij. colū. ¶ Si post matrimonium attractum per verba de presenti: prout cum aliqua mortaliter peccauit: nec tenet matrimonium etiā si cōsummatum: et filios genuisset sed oportet redire ad primum nisi ille cum quo prius contractum est ingressus esset religionē ibidem professus: vel nisi cum eo papa dispensasset in secundo: in quo tamen secundum theologos dispensare non potest. Sed quia difficile est disputare de potestate pape si sine surreptione obiecta est: forsitan transferri potest. ¶ Si prout matrimonium: vel filios vel filias iunxit matrimonio ante etatem legitimum: quia prohibitum est. ¶ Etas autem legitima secundum iura. est in duodecimo anno si est femina in quatuordecimo si est masculus sed ad probandum per verba de presenti. et ad consummandum matrimonium. ¶ Si consummauit matrimonium ante benedictionē nuptiarum: est mortale: vbi. s. consuetudine est benedicere nuptias: quia contra prohibitionem ecclesie. Et hic aduertendum est quod quis sponsus nō consummet matrimonium cum sponsa ante benedictionem in multis tamen locis multas turpitudines et corruptelas faciūt cum eis: illas visitando: vñ interrogandum

est de his ubi ista reperiunt. De hoc vide. p. de pal. in. iij. di. xxiij. q. i. ar. iij. i. ij. iij. z. iij. conclusio. ¶ Si celebravit nuptias tpe prohibito ab ecclia: qz mortale est. ¶ Tēpora at prohibita sunt ista. s. ab aduētū vsqz ad epiphaniā: z a septuagesima vsqz ad octauā pasce: z a tribus diebus an ascēfione vsqz ad octauā pē. ex clusiuē. ¶ De actu coniugali z peccatis cōmissis in eodem.

¶ Sciendū est qz in actu coniugali aliqua sunt ubi ē dubiū vtruz sint mortalia an venialia. Aliqua vero sunt que sunt manifeste mortalia. Aliqua in quibus est veniale. Aliqua in quibus nullū peccatū est. ¶ Primo quidē mortale est: si exerceat talis actus ex vas debitū. vel etiā si intravas debitū: tñ nō suscipit semē ad euitandū generationē. ¶ Si ex tactibus im pudicis ex actuz matrimonij sequit pollutio in altero ipso rū. ¶ Si exercēs actū coniugalem: hēt appetitū deliberatuz ad aliā. ¶ Si se hēt ad eā ita inordinato affectu in actu coniugali: qz si nō esset vxor eius etiā opus carnale ageret cū il

la vñ alia. Difficile tñ est hoc discernere z cognoscē. ¶ Si alter alteri oīno erigēti denegat debitū sine cā legitima: pp qd erigēs incurrit incōtinentiā vel graue scandalū. Esset aut cā legitima: si notabiliter timeret notabile nocuētū persone: vel coniugis: vñ prolis in vxore: vñ qz ex adulterio cōmisso pdidit ius petēdi debitū: vel ē si in loco sacro peteret: qz sic locus violaret. vel etiā in publico: qz contra debitam honestatē. Nō est aut legitima cā oīno denegādi debitū petēti in die ieiuniorum vel festoz solēniū: vel ira quā habent ad inuicē per pax tēp. ¶ Dubiū de mortali qñ qdē seruat vas debitū s3 modus indebitus: puta si lateraliter: vñ a parte posteriori accedat ad vas debitū: vel mulier supergrediatur: in quibus modis: z precipue in vltimo. alij dicūt esse mortale vide p. de pa. di. xxiij. q. iij. ar. ij. conclusio. v. Alij vero vt Tho. z Alb. dicūt qz nō est mortale de se: s3 pōt esse signū mortalis concupiscentie: nec per hoc impedit generatio z si nō ita apte penetrat: vñ in hōi. noli precipitā

Tertia pars Interrogatorij

sententiam: nec denegare ab-
solutionē p̄seuerāri in h̄mōi
sed detesteris et p̄hibeas quā
tūq; potes. **Q**uā vero hoc etiā
fieret p̄mo et sc̄do mō p̄pter
periculum abortus: forte tūc
esset sine pctō. **Q**ubiū etiā
de mortali est tēpore mēstru-
orū: et p̄cipue in erigēte scien-
te talem defectū: quē qdā po-
nunt esse mortale: p̄cipue qn̄
nō est quasi cōtinuus s; con-
suetus vt mēsatim. Alij dicūt
p̄mū: vt **I**de. d. pal. et hec opi-
nio est cōior: vnde nec p̄pter
hoc deneges absolutionē s;
p̄hibeas q̄tū potes de era-
ctione: et exactū admoneas:
vt nō assentiat erigēti. nisi ex
hoc timeat de ei⁹ incontinen-
tia. **Q**ubiū est et de erigē-
te debitū a cōiuge p̄manēte
in adulterio: siue occulto: siue
manifesto quod ipse nouit.
Hoc quidā dicūt esse mor-
tale in erigēte: q; facit contra
p̄stitutionē ecclesie: vt no. xxx
ij. q. i. c. Si q; vxorē: et hoc fir-
mat i summa pisana. Sed i
summa p̄fessorū et archidia-
conus i rosario: mitigāt hūc
rigorē excipietes casum: v;
hoc cū faceret erigēs: ad p̄ui-
dendū incontinentie sue. Sed

Ide. de pal. multo magis mi-
tigat hūc rigorē: vt cū nō spe-
rat emēdatio ex hoc p̄manē-
tis i adulterio: sed potius de-
terioratio: nō peccat erigens
salte; mortaliter. **V**eniale
autē est cū erigit actus iugā-
lis: et si debito seruato vase et
mō: tñ p̄ncipaliter itentione
delectatiōis p̄sequēde: ita tñ
q; sistat itentio infra limites
m̄rimoniij. **S**i exerceatur
actus cōiugalis p̄p̄ sanitatē
corporalē pctm̄ est. q; nō ad
hūc finē ordinatū est. **V**enia-
le tñ puto eē pctm̄. **I**n solē
nitatibus et ieiunijs erigē de-
bitū aliqua iſrmitate. s. p̄cu-
piscētie ductus: sine contrēptu
tñ sacri sp̄s. vel ecclesiastice
exhortationis: veniale est fm̄
Tho. in. iij. di. xxij. ar. v. q. iij.
o. et **R**ay. sed reddēs nō pec-
cat: cū timet de incontinentia
vel scādalo iugis. **P**eccat
autē: si negaret oīno. **I**n
tēpore vero p̄gnationis eri-
gere. veniale est: si tñ nō ē pe-
riculū abortus. **R**eddere ve-
ro nullū peccatū est. **A**nte
purificationē post partū eri-
gere: seruatis alijs circumstā-
tijs: non videtur mortale s;
Suil. **R**eddere vero non

voluntarie: nullum. Exigere etiam vel reddere debitum ante ingressum ecclesie post partum: de se non videtur peccatum: et pnt mulieres intrare ecclesiam ante quadragesimum diem absque peccato: in quo tamen est seruanda consuetudo patric. Actus impudici qui ibi exercetur: non pertinent ad opus: sed ad delectationem exercetis: ut tactus et oscula: et homines inordinati: coiter sunt venialia: quibus ibi posset esse tanta actuum inordinatio: quod posset esse peccatum mortale.

Sine peccato autem exercetur actus coniugalium: cum sit causa proli suscipiende: vel et cum sit causa reddendi debitum: suatis tamen alijs debitis circumstantijs. Debet tamen exacte oino reddere: et precipue vir uxori non solum expresse: sed et per signa petendi nec vir debet uxorem auertere nec petat: propter periculum. Et sit etiam tertio modo secundum aliquos sine peccato. scilicet cum sit causa vitade fornicationis in sevel in coniuge sua. Interrogationes hinc de circa statum matrimonij.

Arca predicta sic pnt fieri interrogationes. Et primo si usus est matrimonio ex vas debitu:

Si aliquid fecit ad euitandum. Si modo debito: sed in vase debito: et quomodo. Si vero in matrimonio habuit intentionem ad aliam. Si tempore menstruum exegit: vel reddidit. Si in diebus festis vel ieiuniorum. Si tempore perignationis: precipue post partum: vel ante purificationem post partum. Si exegit: vel reddidit a permanente in adulterio.

Si principali causa delectationis: aut alia: et qua causa et circa homines iudicandum est de peccato mortali: vel veniali iuxta predicta: ut patet in sumis. Si oino negauit debitum petendi. Si ex actus coniugij per tactum secuta est pollutio in altero ipsorum. Si ex coicatu aliquo viculo prout matrimonium. scilicet excoicatione maioris: peccauit mortaliter et precipue quoniam sciuit: et hoc: quod precipitauit in diuinis. scilicet sacramento matrimonij. Idem videtur de minori excommunicatione: si eas non uult: quod separat a susceptione sacramentorum: et matrimonium est unum ex sacramentis ecclesie. Si ex his in peccato mortali contrahit matrimonium: videtur mortale. quod sacramentum suscipit in mortali scienter: precipue vero videtur mortale contrahendo

per verba de presenti: qz ibi est essentia sacramenti. ¶ Si pñt cū aliqua psona p verba de pñti vel de futuro: nō itē dēs hēre illū vel illā in cōiugē: s; tñ copulā carnalē extorquere: mortaliter peccavit: qz nō sit ibi realiter mñmoniū. Cogēdus tñ ē in foro cōsciētie illā ducere: vel aliter illi satisfaccere. maxime si est secuta copula: in quo tñ casu ecclesia iudicaret mñmoniū: z cogeret illū. cui obedire teneatur. ¶ Si vir nō puidit vxori z familie d necessarijs: nō tñ supfluis. ¶ Si nimis cā expauit verbis vel factis. ¶ Si zelotip⁹: z ex hoc nimis suspectuosus ē eaz fuit: vel nimis remissus i cura ei⁹. ¶ Si vxor iobediēs z pñtiosa z sui sensus fuit erga virum. ¶ Si nimis inculta z negligēs circa gubernationē domus. ¶ Si irrecuerens z discola ad soceros z cognatos. ¶ Si nimis dedit de reb⁹ viri: parētib⁹ suis: vel paupibus plusq; debuit. ¶ Si dedit licentiā viro cocundi cū alijs mulierib⁹ cū peregrinare: ē mortale. ¶ Si mulier nō vult seg vix trāsse rentē domiciliū: ad qd tenet:

nisi eaz traheret ad peccatū aut dubitaret de morte sua: aut esset vagabundus. ¶ Si vterq; filios educavit i timore dei: z in obedientia mādatōrum eius.

¶ De principibus: rectorib⁹: z baronibus. c. ij.

Circa principes: rectores: z barones seculares sic pñt fieri interrogationes: z put fuerit expediens scdm additionem psonarū. Primo si p vsurpationē: z iusto titulo obtinuit dignitatē: regimen: vel dominiū ciuitatis vel castri: qz mortaliter peccavit: z semper in ipso manet: dū tenet hñd vsurpationē: nisi postmodū titulū iustificasset: nec ibi ante iustum titulū pōt exercere iudicia sine mortali. ¶ Si ambitiosus fuit ad dignitates z ad regimenē nimis aspirās: z si irēdit negligere iusticiā ad acquirēdū amicos: vt sic in dñto permācat mortāl⁹ peccat. ¶ Si p̄clatis ecclesiasticis: v̄ alijs supiorib⁹ suis non fuit obediens: z admonitiones: z correctiones ab eis factas non sustinuit patiēter: z si p̄tempnit mortaliter peccavit. Si sen

mentis
nec
gatus
est m
ei⁹: ciu
sibi ad
excoic
dices
stros
rale: f
cris: au
cap p
bus se
do ad
cauit
vel cap
vel in
relig
est ex
licenti
crione
diuit:
truleri
mona
noleb
rogab
morta
tis ne
ria: ve
quo n
Si
nouo
vaca
stern

rentias excoicationis: vel interdici nō curauit. aut sic ligatus: diuinis: se ingressit: qđ est mortale. Si pp crimen ei: ciuitas est interdicta: qđ ē sibi ad maius iudiciū. Si pp excoicationem latam in se. iudices vel actores: vel ministros grauauit. qđ ultra mortale: est excoicatus. Si de facris: aut defecris ecclesiasticarū psonarū ad eū nō pnteribz se intromisit: vel trahendo ad suū iudiciū: et hmoi: peccauit mortale. Et si cepit: vel capere fecit: vel percutere vel incarcerare clericos. vel religiosos etiaz delinquentes: est excoicatus si nō hūit pū licentiā a p̄lato suo. Si electionē alicui. malitiose impeduit: vel p violētiā aliquē intruserit: vel si grauauit aliquod monasteriū: vel collegiū: eo qđ nolebat illuz eligere: pro quo rogabat: est excoicatus ultra mortale. Si phibuit subditis ne vderēt clericis necessaria: vel eis panes coquerēt ex quo nō hūit ab eis qđ voluit.

Si patronat ecclesiarū de nouo sibi vsurpauit: vel bona vacantiū ecclesiarū aut monasteriorū: ultra mortale est ex-

cōmunicatus. Si posuit talias vel collocās vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape: si nō desistat post admonitionē est excoimunicatus.

Si fecit statuta vel leges contra libertatē ecclesiasticā: vel iudicauit secundū ea: vel dedit cōsiliū ad hmoi: vel nō remouit si potuit: ultra mortale peccatū: est excoicatus. Si noua pedagia instituit nō habēs auctoritatē a principe super hoc: vel aliqua seu noua pedagia augmentauit: excoicatus est. Secus si fecit hoc cū licētia principis et cā rōnabili: et non tenuit stratā publicā securā: ut debuit: peccauit mortaliter: et tenet ad restitutionē. Si a clericis: et religiosi theloneū. pedagogiū seu gabbellā accepit pro his que deferunt: vel deferri faciunt nō cā negociationis: grauiter peccat: et est excoicatus: quāuis aliq vt Jo. cal. hāc nō admittat: qđ non est recepta: et papa scit: et tollerat: imo ipse facit i terris suis: s; tutius est vt obseruet. Si publicos vsurarios alienigenas: et non inde oriundos ad senus exercendū

Tertia pars Interrogatorij

in ciuitatib⁹ suis admittit: vel
admissos ide infra certū tps
nō expellit: est excōicatus. Et
idē si ciuis exns dedit ad hoc
cōsiliū vel fauorē. Hoc verū
est si talis est psona ecclesia-
stica hñs. s. dominiū tēporale
Mā dñs secularis nō est ex-
cōicatus sed excōicandus. c.
vsurarū: de vsu. li. vi. Tam̃ epī
et supra nō incurrunt: sed alij.
¶ Si nauigātes idistincte de
predatus est: vel depredari fe-
cit: vñ hoc factū noie suo ratū
hūit: qz vt pirata excōicatus
est excōicatione papali. ¶ Si
naufragantes expoliavit: vel
res eoz ad portus terraz sua-
rū a mari delatas sibi appro-
priauit: qd est rapina: et excōi-
cat⁹ est secūdū aliquos. ¶ Si
incēdia fecit vel fieri fecit: di-
ruit vel fregit ecclesias vel lo-
ca religiosa: est excōicatus: et
si esset denūciatus: esset cāus
papalis. ¶ Si emunitatez ec-
clesiaz violauit: videlicet faci-
endo capere hoies in eis pp
debita: aut maleficia: i eccle-
sia: vel locis priuilegiatis: sa-
cilegiū cōmittit et pōt excōi-
cari: et est mortale. Secus est
si cōbustores ecclesiarū illuc
fugiētes: vel violatores eccle-

siarum: qz tunc propter hoc
nō gaudēt immunitate eccle-
siaz. ¶ Si ecclesias vel pso-
nas ecclesiasticas: siue priuile-
gia eaz violauit: vt mlti tyrā-
ni faciūt. ¶ Si fecit represali-
as vel pmisit fieri aut ab an-
tiquo cōsuetas extēdi fecit cō-
tra psonas ecclesiasticas: est
excōicatus: nisi illas reuoca-
uerit isra mēse. Et si pigno-
rationes de iniurijs et dñ. da.
li. vi. Vtrū aut liceat facerē
repśalias cōtra laicos. Vide
i. iij. pte sum. l. iij. c. iij. ¶ Si
ad ecclesias in quib⁹ patron⁹
fuit: nō posuit idoneos: vel nō
presentauit: s; ineptos et ideo-
tas: vel cōcubenarios et alios
malos presentauit: vel subdi-
tos suos ecclesiaz patronos
tales eligere aut pśentare. p.
suasit. sic mortaliter peccauit
¶ Si recepit pecuniaz vt ali-
quē pśentaret: cū esset patro-
nus: vel supplicaret pape vel
epō pro beneficio alicui cōse-
rēdo: simoniaz cōmisit: vel ē
absq; pecunia si porrerit pre-
ces pro idigno: est mortale et
simoniacus. ¶ Si fuit fautor
vel defensor hereticorū: aut
etiam scismaticorum: pecca-
uit mortaliter. et est excōica-

ras. v
recut
cū su
prinē
dice
hoc t
uorē
lū aff
iuro: i
nia m
reputa
ad res
ide sec
inuadi
vz qz
fallus
dubiu
fat. ex
aut et
ē in
in ofm
tur in
mala
neret
lāq; c
tes vñ
mā be
de in
¶ Si
ficiales
ris sui
lis cor
les. S
audis

tas. **¶** Si impediuit volētes recurrere ad forū ecclesiasticū super cās que ad ipm forū prinēt: ne. s. corā ecclesiastico iudice hmōi cāc agitent: vel ad hoc dans p̄siliū: auxiliū v̄l fauorē: est excōicatus. **¶** Si bellū assumpsit iniuste: vel fuit adiutor iniuste bellātis: qz omnia mala q̄ inde sequūtur ei reputantur ad culpā: et tenet ad restitutionē oīum dānoz ide sequētiū: et hoc nisi ad adiuvādū eū teneret: et fūēduz: v̄z qz est miles aut eius vassallus. talis. n. adiuvās cū est dubiū an bellū sit iustū: excusaf. xiiij. q. i. c. qd culpa. Mon aut excusaretur: si sciret bellū eē iniustū. **¶** Si cōsuluit erūs in officio cōitatis. q. s. assumatur iniustū bellū: tenet ad oīa mala et dāna: nisi forte pponeret in cōsilio mā mō falso tāq̄ eēt iustū. tūc. n. ignorantes videntur excusari. **¶** De mā belli et qn iustū dicat: vide in sum. in. iij. pre. ti. iij. c. i. **¶** Si indiscretos et tyrānos officiales fecit: seu p̄posuit terris suis: tenet de dānis et malis eoz: si sciebat eos esse tales. Sec̄ si ignorabat: nisi cū audisset: nō remoueret eos si

potuit. **¶** Si iniustas exactiones v̄l collocās iposuit: rapinā cōmisit. Et q̄ dicatur iniusta talia. vel collecta: et quō satisfacere dbeat: vide i. ij. p. ti. i. c. xiiij. et i. iij. pre. c. iij. c. iij. §. iij. **¶** Si posuit iudeos in officiis publicis: qd. p̄hibet. xvij. q. iij. c. p̄stituit. **¶** Si ea q̄ sūt cōitatis appropriavit sibi: videlicet siluas. s. et cāpos: et hmōi mortali peccauit: et tenet ad restitutionē. **¶** Si liberos hoīes in suos sibi subiecit. **¶** Chastiani. n. nō p̄nt redigi in seruitutē rōe belli: vel et capti. n. p̄nt licite emi in suos. vel empti. v̄di et emi ab alijs nō p̄nt: s̄ infideles bene rediguntur in seruitutē: et emi et v̄di p̄nt capti iniusto bello: qui si postea efficiant xpiani: nō tñ et hoc liberātur a seruitute: q̄uis sit piū hoc facere. **¶** Si a decedētibz sine filijs accepit: bona ipsoz nō p̄mittēs eos testari et legare ad placitū: nisi talis p̄ia hēret talē subiectionē a tpe cui⁹ nō ē mēoria in p̄iū. **¶** Si nimis vindicatus fuit. **¶** Si homicidia: mutilatiōes: incarcerationes: vulnera et hmōi seu: sine iustitia. vel cum iustitia: sed ex odio. et

Tertia pars Interrogatorij

vindicta fecit: procurauit: vel permisit: et huiusmodi graua: sunt mortalia. ¶ Si torniamenta vel duella fieri fecit: vel permisit: vel ludos: vel spectacula periculosa aie: vel corpori: ut proijcere lapides ad inuicem: vel representationes turpitudinum fieri fecit: vel permisit: et non prohibuit: si sine graui scandalo potuit remouere: mortali peccauit di. lxxiiij. c. error. ¶ Si leges statuit quas non debuit vel potuit: quod si iniuste: mortali peccauit. ¶ Si nimis durus fuit ad dispensandum: vel parcendum in quibus potuit: vel econtra nimis facilis ad parcendum delinquentibus. in iudiciu iusticie et utilitatis communi. ¶ Si seu davalallis suis absque iusticia denegauit: vel seruitiu indebitum ab eis exegit: aut fide non seruauit. ¶ Si ipse christianus uasallus alteri non fuit fidelis domino suo: ut debuit: secundum quod in iuramento fidelitatis exprimit: vel obsequiu debitum non prestauit: vel aliquam iniuriam fecit domino. scilicet alienando feudum: aut diminuendo: vel aliquid huiusmodi mortale est: et tenet de dānis. ¶ Si tutelam alicuius sibi commissam non fideliter

egit: sed bona illius consumpsit: et dissipauit: mortale est et tenet de dānis. ¶ Si in terra sue iurisdictionis sustinuit iniustas measuras: aut iniusta potestatem: aut iniusta preceia reru ventaliu sciēter mortale est: et tenet ut si commodum potest obuiare. ¶ Similiter peccat: si inducit vel sustinet malas consuetudines aut corruptelas. ¶ Si tollerauit aut sustinuit publicos usurarios: inde propter hoc recipiens certam quotam: vel summam annuatim mortale est: et tenet illud sic acceptum restituere: non usurario: sed creditoribus eius: a quibus usurare sunt extoriti scilicet Thoma. i. opusculo. xxi. ¶ Si pignus aliquod habuit: cuius fructus non computauit in sortem: usura est. Et de alijs speciebus usure: si in aliqua offendit: vel fuit particeps: vide in. ii. parte sum. ii. j. c. de usuris. et hic superius v. in. vii. precepto. ¶ Si penas vel emendas: in pecunia. propter cupiditatem vel odium: non propter correctionem delinquentium accepit: vel ultra debitum extorsit. vel penas corporales aut mortis: in pecuniariam propter auaritiam. contra iusticiam commutauit: mor

tal
ris
vel
aua
secu
tene
cris
re. C
mun
admi
as in
do ve
CS
et mi
lasset
des t
le est
cont
dire
no f
ptuo
stiru
mulie
ficies
fint
emū
guin
CS
suas
vel
rusti
uit
fi ad
vel

ale est. **C** Si permisit in terris suis latrones. inualescere vel maliciose eis fauē: vel ex auaritia nolens expēdere. ad securāda patriā: mortale ē: teneē de dānis et rapinis facit si cōmode poterat obuare. **C** Si iustitiā vendidit: vel munera iniqua accepit. s. pro administratiōe iustitie: vñ aliā in iustitiā fecit in iudiciādo vel fieri fecit: mortale est. **C** Si fidē promissā violauit et inimico: nisi prius ille violasset: mortale est. **C** Si obsides suos nō liberauit: mortale est. **C** Si viduas et pupillos contra oppressores nō defendit: eū potuit. **C** Si treugas nō suauit. **C** Si nimis sumptuosus fuit et curiosus in vestitu: et apparatu equorū: et familiarie cū canib⁹ et auibus: edificijs et puiijs. Nam vt possint facere huiusmodi pōpas emūgūt populos vsq; ad sanguinē. faciētes multa iniusta. **C** Si fecit edificari domos suas: vñ laborare i agris suis: vel vineis vel ligna portari per rusticos vel colonos: et nō soluit eis plene de labore suo: nisi ad hoc et debito tenerent: vel si diebus festiuis fecit pro

se laborare: mortale est: sicut i prio cāu: qđ tñ multi faciūt: et male: nec subditi debēt obedire. **C** Si nimis se occupauit i venationib⁹ et aucupijs: vñ qđ pēi⁹ ē subditos in his grauādo: iducēs ad hmoi et qđ pessimum in dieb⁹ festiuis et non auditis diuinis vt missa: pp qđ dñs peccat mortaliter. et oēs et ipse reus ē oīum. **C** Si pp discursus i hmoi destruxit segetes aliorū: teneē eis de dāno: vel fecit: vñ pmissit accipi de blado et feno aliorum a suis pp equos suos: teneē de dāno. Idē et d alijs fructib⁹. **C** Si histrionib⁹ supflue dedit nūmos: vel nimis turpia representātes. i curia nutriuit: vel cōcubinā: vel ludētes ad aleas et hmoi: q oia sūt dānabilia. **C** Si de castitate familie sue nō curauit: sed inhoneste se hñtes cū feminis et masculis trinuuit. nec corripuit eos cū possz: mortaliter peccauit. **C** Si vero sit pūgat⁹ iterroga d his q hñtur i. c. pre. put videbitur fore expediens.

De iudicibus. c. iij.

Arca iudices seu quēcūq; hñtē potestare ordinariā. vel delegatā:

Tertia pars Interrogatorij

inquirendum est. Primo si iurisdictionē aut potestatem recepit simoniace: ut si iudex ecclesia-
sticus. aut usurpativus: quia usur-
para potestas non dat auctoritatem
unde iudicando peccaret mor-
tali. ¶ Si excessit fines man-
dati siue potestatis sue: peccat
mortaliter si scienter vel ex
ignorantia crassa. ¶ Si officia-
lis vel iudex alio timore: odio
cupiditate vel amore. vel ali-
qua causa iniquam tulit sententiam
advertenter: mortale est: et tenetur
ad omne interesse parti lese. scilicet
si ille pro quo dedit sententiam non
vult satisficere: vel non potest
quoniam principaliter ipse tenetur
Ray. ¶ Si per ignorantiam cras-
sam ipse tulit iniquam sententiam in
iudicio aie tenetur et peccat ut
prius Ray. quia debuit scire se in-
sufficere: et non iudicare. ¶ Si
per negligentiam: quia sufficiens erat
et si laborasset ad inquirendum et
legendum veritatem invenisset: sed
neglexit hoc agere: tenetur: ut
prius. Aditius tamen agit cum eo qui
ex ignorantia crassa: quod cum eo qui
ex malitia et hoc habet locum in iu-
dice ordinario non delegato.
¶ Si delegatus iudex iudica-
vit bona fide: et de consilio pro-
curatoris tulit iniquam sententiam: non vi-

deretur peccare: aut teneri ad
restitutionem leso: tamen quia necessi-
tate obediencie iudicavit: tamen quia
sepe ex certa scia delegatus. as-
sumit qui est ignarus iuris: quia
bonus vir: quod est verum: nisi iura-
do consilium fuisset negligens. aut
culpabilis: tunc non peccat et te-
netur ad restitutionem. Vul. ¶ Si
assessor inducit iudicem ad ferē-
dam iniquam sententiam: excusat quod
iudex: si simplex est et habet bonam
conscientiam. scilicet credens sententiam esse iu-
stam. et si non fuit in culpa elige-
ndo assessorem: quia bonus et suffi-
ciens contraiter credebatur: sed asses-
sor peccat mortaliter: et tenetur
ad satisfactionem leso: siue do-
lose siue ignoranter inducat iu-
dicem ad iudicandum iniuste Ray.
¶ Si iudex ignarus iuris: se-
cutus ducit assessorem qui contraiter
non reputatur sufficiens: vel ini-
quus. si de consilio eius fert ini-
quam sententiam: licet credat iustam
utrumque mortaliter peccat: et tenetur
ad restitutionem solidam. ¶ Si
accepit pecuniam in iudicio quod
potest esse. v. modis: et semper vi-
detur mortale. Primo si accepit
ut male iudicaret contra iustitiam
et contra conscientiam: et tunc illa pecu-
nia debet dari ei in cuius iniu-
riam data est. i. q. i. c. iubemus.

Sci-
ceter
fina
ceter
no m
cassib
n. q. ii
Et se
ne: po
et alia
tu. ¶ Si
it: ferre
hoc al
morta
re liti
cui. q.
¶ Si
tib. ¶
nihil
nisi m
oblato
di. vi
tus pe
pe. q. ii
et: re
ne eae
¶ Si
gaure
licet pe
sua sit
cu ex
pedet
der e
deleg

Secundo si accepit ut bene iudicaret: vel ut iudicaret et daret sententiam: vel si accepit: ut non iudicaret cum deberet iudicare: vel ut non male iudicaret. In his. v. casibus debet restituere ei qui dedit. *1. q. iiij. c. non licet* hec Ray. Et secundum *Dul.* in foro penitentiae: potest pauperibus erogari: sicut et alia turpia lucra de consilio tamen. *¶ Si iudex nullo modo voluit: ferre sententiam cum deberet: propter hoc aliquis amittit ius suum: mortale est: et tenetur illi restituere litis estimationem.* Ray. *xxiiij. q. v. c. Administratores.* *¶ Si iudex accepit aliquid a partibus.* *¶ Unde non. q. ordinarius nihil potest accipere: et expensas nisi moderatas ensenia sponte oblata: ut esculentum: et potulentum di. xviii. c. de eulogiis.* Delegationis potest recipere moderatas expensas. quando scilicet pauper. vel quando opus est eum exire: et egrotare per examinationem causae: vel per assessorem huiusmodi glo. *¶ Si autem papa alicui causam delegavit: non videtur quod aliquid possit petere: nec etiam expensas: si sua sibi sufficiunt. nisi oporteat eum exire vel plus quam donum ex pedere.* Ray. et *Dul.* *¶ Si iudex ecclesiasticus: ordinarius: vel delegatus per consuetudinem: et contra in*

stentia: et in gravamen alterius partis in iudicio quicquid facit per gratiam: vel per pecuniam: incurrit suspensionem ab executione officii per annum: et deinde ad extirpationem litis: de qua vide in. iiij. parte sum. ti. ix. c. ii. et in. ij. p. r. j. c. xix. *¶ Si iudex ecclesiasticus: ex coactionis sententiam: suspensionis vel interdictionis: nimis de facili fulminat: aut sine premissa admonitione vel sine scriptis: vel alias contra ordinem iuris: graviter peccavit: de his i. iiij. parte sum. ti. ix. c. j.* *¶ Si iudex quicunque: dilationes aliquas per ius fecit: et si ordinem iudicarium non servavit.* *¶ Si parte alteram contra iustitiam gravavit.* *¶ Si reo fecit quoniam: vel ponens seu inquisitiones ad quod respondere non tenebat.* *¶ Si appellationes litem non admisit.* *¶ Si dolose locum appellandi dedit.* *¶ Si post appellationem litem nihilominus in causa processit.* *¶ Si in dubiis magnis periculosos non consuluit.* *¶ Si allegationes friuolas admisit.* *¶ Si pauperibus viduis: orphanis non subvenit. et in advocacione non providit: in quolibet istorum videtur committere mortale: cum scienter deliquit.* *¶ Si iudex illicito relaxavit penas debitam reo: quod sit triplex*

Euno modo quod non erat summus iudex. scilicet princeps: nec ei publica potestas est plenarie commissa: sed ut iudicet secundum leges et statuta civitatis. **S**ecundo modo. quod et si habet plenariam potestatem is tamen qui passus est iniurias: non assensit sibi remitti sed vult reum puniri. **T**ertio modo quando et si iudex habet plenariam potestatem et lesus vult remittere: tamen non est causa iusta. respondetur. vtilis secundum nocivam. scilicet per beatum incertum de liquedi. h. Tho. 2a 2e. q. lxxvii. ar. iiii. et in quodlibet horum peccat mortaliter. **M**ora quod qui fingit fraudulentum casum aliquem per quem iudex aliquis vadat: vel mittat ad aliquam mulierem pro testimonio ferendo est excommunicatus. c. mulieres de iudi. li. vi. **S**i debitam penam auarit: vel minuit cum non possit: vel deberet. Quando possit vel non vide in. iij. parte sum. ti. ix. c. ij. Si et mutare possit: vide ibi ti. xxx. c. j. **S**i iudicavit secundum allegata et probata condemnans quem novit innocentem: qui tamen vix peccet vel non: vel excusetur vide in. iij. parte sum. ti. ix. c. ij. **S**i minister iudicis existens executus est iniquam sententiam et iniustam: si pro certo scit innocentem:

non excusat a peccato. Ray. Secus si dubitat: quod tunc excusatur propter obedientiam. **D**e pertinentibus vero ad iudicium habetur in. iij. parte ti. ix. **D**e advocatis: procuratoribus et notariis. c. iiii.

In circa advocatos: procuratores et notarios interrogandum est. **P**rimo si posuit se ad advocandum cum prohiberetur in iure: sciens hoc faciens: vix peccare. **P**rohibetur autem infidelis et excommunicatus excommunicatus. maio. nec non religiosus nisi pro monasterio et de mandato sui prelati: sed et clerici in sacris: vel etiam in minoribus: sed et beneficiati prohibentur advocare in iudicio seculari nisi in causa propria: et pro ecclesia sua: vel pro iunctis: vel miserabilibus personis. Sunt et alie persone prohibite: de quibus habetur. tertia. q. vij. §. iij. Et iterum alios prohibet sodomita: precipue notarius. de iure vel de facto. Iudex vel assessor et non potest esse advocatus in causa in qua est iudex nec clericus pro cunctis contra ecclesiam suam Ray. **S**i advocatus vel curator sciens defendit causam iniustam: peccat mortaliter: et tenet alteri parti de

omni dāno ide habito. Tho. fa se. q. lxxj. ar. iij. nisi satisfaciatur cliētulus qui principaliter tenet: et scit iniusticiā qñ. s. obtinet oēm victoriaz cause. **C** Si vero ignorāter iniusticiā cām defendit. s. putās iustam excusat scdm modū et consuetudine regionis: quo ignorātia excusat pōt Tho. vbi. s. Et si ex igrātia crassa: peccat mortaliter. **C** Si in principio credebatur iustam: s. in processu cause videtur iniustā: debet desistere: vel deserre eam: et nō ulterius proficere: quia alias. n. peccaret. Et si obtinet victoriā cause: tenetur leso ad satisfactionem. nō tñ debet eam perdere aduersario: vel secreta sue cāe reuellare: s. iduere clientulum suū ad cedendum: vel componēdū euz aduersario suo sine dāno aduersarij. Tho. vbi. s. Dū autē est ei dubia vsqz ad finē licet persequi semper illam sine petō. **V**ul. **C** Si i aduocādo vsus est in debito modo videlz fm Ray. si pducit falsos testes: vel pducit fecit. vel corruptos si inducit falsas leges: seu alias probationes falsas iuris vlti facti: si mētur vel mētiri fecerit: vel docet clientulus suū

in iudicio: si dilatiōes nō necessarias qrit in grauamē ptiū: si appellat sciēter ptra iusticiā finiam in quolibet horū videtur mortale. **C** Item si nō fideliter cām foueat qstū iusticiā suadet omittēdo. de pti gentib⁹ ex negligētia vel notabili ignorātia in quo posset esse mortale. **C** Si pccatiter autē dicēdo mutia: vel vociferādo. **C** Si pdidit secreta aduersario suo. Et si per pdictū modū viciat iniustā cām: tenetur leso de omni dāno inde secuto. **C** Si amittit iustā causā propter suā infidelitatem. vel negligētiā: vel ignorantiam: tenetur cliētulo suo de omni dāno. **C** Si aduocat⁹ nō prestat patrocinium iniusta causa pauperi et misabiliū psonarū. Mā si nouit talem cām et scit illū per se nō posse iuuari: qz nō hēt ad solvēdū: nec alium videt qui velit euz iuuare: pp qd amittit cām: tenetur gratis iuuare si pōt. alias videtur mortale. Tho. fa se. q. lxxj. ar. i. et Ray. **C** Si imoderatū salarium accipit de sua aduocatione. Mā moderatū petere pōt: et aduocatus et iuriscōsultus vt dicit Aug. xiiij. q. v. c. nō

Tercia pars Interro.

fane: qđ moderatuz sumitur
ex quattuor. s. ex quātitate cāe
ex labore aduocandi: ex scia z
facūdia aduocātis: z ex p̄sue
tudine regionis: z p̄ hoc ma
gis z minus p̄t accipere. s. m
Ray. vel ab initio cū facit pa
ctuz vel ex post facto cōpleto.
Sed ex quo cā est icepra nec
dum finita: nullum d̄z facere
pactū cuz lingatore quē acce
pit in p̄pria fidem: qz posset
esse occasio magni piculi. iij.
q. vij. §. preterea. Itēz nō licet
pacisci d̄ quota cū aduocato:
videlicet decia vel cētesima:
sed de quāta l̄z: moderate tñ
s. m iura. De hac materia vi
de plene in tertia pte sum. ti.
vj. c. ij. z in. ij. p. ti. c. xix. Si
iurisperitus existēs in cā quā
nouit iniustā. p̄suluīt quō ob
tinere: mortale est: z si vincit
ex p̄silio ci. tenet leso de om
ni dāno. Si ex ignorantia
crassa male p̄suluīt. Si nō
p̄suluīt pauperib⁹ nō habenti
bus ad soluēdū. Si nimis
petijt. idē dicendū est sicut de
aduocato. Si p̄curator cri
stiens defendit sciēter iniustā
cām. Si nō fideliter z solli
cite fouet iustā. Si pauperi
bus nō prestauit patrociniū.

¶ Si nimis petit salariū idē
dicenduz videt sicut de aduo
cato. ¶ Si notarius eris ad
uertēter falsauit instra: pecca
uit mortaliter z tenet de om
ni dāno securo. ¶ Si malitio
se occultauit iura alioz seu in
strumēta: z nō assignauit aut
destruxit vel alijs dedit: vltra
mortale tenet de omni dāno.
¶ Si ex ignorantia notabili:
vel negligētia. male dictauit
instra vl testamēta cū defecti
bus: vñ oriunt litigia vel per
dūtur bona alioz: peccat mor
taliter: z tenet de oi dāno le
so erinde. ¶ Si fuit rogat⁹ in
testamētis eozū qui nō erant
sui sensus scienter. tāqz vsum
rōnis libez habentiū: mortale
est: z tenet de oi damno lesis.
¶ Si in instris suis nō ē vsus
solennitatib⁹ legalib⁹: vñ vali
dantur p̄ctus: qz mortale est:
z tenetur de oi dāno. ¶ Si fe
cit instra in fraudē vsuraz sci
enter: mortale est: z est piuri⁹.
¶ Si notari⁹ in offiō est sala
riatus sufficienter a cōitate. z
accepit ēr ab his pro quibus
scribit gr̄as: l̄ras: z b̄mōi: vel
nō salariat⁹ a cōitate. accepit
de p̄suetudine pro labore suo
vltra debitū z equitatē: pecca

uit et tenetur ad restitutionem.
¶ Si diebus festiuis sine neces-
 sitate: sed ex cupiditate fecit in-
 strumētum: vel copiauit vel ex-
 tendit scripturas cum possent
 differri: mortale videtur. **¶** Si
 fuit rogatus: vel dictauit vel re-
 degit in scriptis statuta contra
 libertatem ecclesiasticam: mortali-
 ter peccauit estque excommunicatus.
¶ Si notarius eius episcopi pro
 scribendis nominibus ordinacionum
 vel litteris ordinationum acce-
 pit pecuniam: quod si salariatus
 est ab episcopo: simonia commisit: si
 vero non salariatus. satis acce-
 pit: ut de lucro participet or-
 dinator: simonia est: de qua vi-
 de plenius i. ii. pre. sum. ti. i. c. v.
 §. vii. Item in. iii. pre. ti. xi. c. ij.
 De doctoribus et scholaribus. c. v.

¶ Circa doctores et scho-
 lares inquirendum est.

¶ Primo si docēs pu-
 blice leges vel philosophicā. admī-
 sit ad lectionem suam sciēter: reli-
 giosos vel sacerdotes secula-
 res: vel alios clericos non sa-
 cerdotes sed in dignitate consti-
 tutos. quod excommunicatus est. quā ali-
 quē predictorum aduertenter ad-
 mittit. simul cum illis. c. Super
 spe. et ne cler. vel mo. **¶** Si do-
 cēs aut legens in quocumque facul-

tate est in sacra theologia ad-
 mittat religiosum exentem de
 monasterio cum bitu ad audiē-
 dum sine lina prelati sui sciēter: est
 excommunicatus cum eo: quod participat in
 crimine. Idem si cum lina prelati sui: sed
 sine bitu ad lectionem recipit
 finem. **¶** Si magister vel scho-
 laris exiens bononie tractat cum
 aliquo ciue bononiensi de productio-
 ne hospitij irrequisitis ingli-
 nis nisi tempus productiois fuerit
 elapsus: excommunicatus est. et de lo-
 ca. c. ex rescripto. Et hanc excommuni-
 catio non habet locum nisi bononie.

¶ Si quis ex eo pacto receptus
 est in canonicum ut: scholas tene-
 at. simonia est: et: vñ et mortale
 sed vacante prebenda pro ei annexi
 hoc non docedi licite. **¶** Hosti.
 et Ber. Si aliquid exigat vel
 permittat pro lina docedi: quod
 uis sed Hosti. non sit simonia
 est tñ contra iura: vñ et mortale: quod
 per pena per hanc imposita: quod ex
 actum restituit et debet exactores
 officijs et beneficijs expoliari: et
 de Adagistris. c. j. Si magister
 huius beneficii vel salarii sufficiens
 pro docendo. si exigit a scolari-
 bus: simonia permittit precipue a
 clericis et pauperibus exigendo: quod
 vendit doctrinam et tenet ad fisci
 tutorem. h. hosti. et ray. Si aut

Tertia pars Interrogatorij

non sufficit salariū ei: potest exigere. si tñ sit idone⁹ in docendo. alias nō. A pauperib⁹ autē nō debet exigere. Oblata vero gratis: semp pōt accipere: et multo magis si nullus habet salariū. pōt recipere collectas pro labore. ¶ Si magister festū colendū de iure: vel de consuetudine. nō vult cedere nisi pro pecunia: vñ ecōtra nō colendo cōcedit colendū pro pecunia: simoniā cōmittit. Ray. ¶ Si magisteriū inde querit inept⁹ et valde ignorans. vel recipit: vñ esse mortale ppter periculum qd sequitur: qz rōne magisterij datur fides in quib⁹ regit⁹: vñ nocumētū primo sequitur ex cōsilio malo: et hoc p̄cipue in theologica facultate: et admit tens tales sciēter ad magistrum: et vñ mortaliter peccare. ¶ Si qrit gradus: vel magisteriū. nō ad vtilitatē aīaz et dei honorē: s̄ ad sui ostērationē et honorē: p̄tinet ad ambitionē. ideo vide de ambitione et qñ mortale est vel veniale. in. ij. parte sum. ti. iij. c. iij. ¶ Si inde qrit ex emptione: vel diuitias vel libertatē: totū est dānabile p̄fertiz in religi

osis. ¶ Si docuit publice in theologia: ex nā i mortali notorio: peccauit mortālī. Tho. i. iij. d. xix. q. ij. ar. ij. q. ij. ¶ Si sciētiā phibitas legit vel dicit: vt nigromātiā vel artes notorias et hui⁹ mortale est: vel si notabiliter ignorās se ad docendū posuit: et errores notabiles docuit: est mōtale. ¶ Si nō adhibuit diligentia ad p̄fectū scholarium in sciā et moribus quā debuit: faciēs nimias vacatiōes: vel nō vtilia sed curiosa docens. vel de moribus eorū nō curans: nec cōpescēs in quo potuit: in hui⁹modi negligentia notabiliter committens: mortale est. ¶ Si vniuersitatis iuramētū nō impleuit: mortale est p̄tmi. ¶ Si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit se p̄ferēdo vel eis inuidit: vel sectas nutrit inter scholares: vñ scholares alterius doctoris ad se traxit iniuste: vel pōpose idut⁹ est: de qbus vide supra in p̄ctō ianis glorie de hui⁹modi grauitate. ¶ Si scholares nō fuerunt obediētes doctori: i his in qbus tenētur. ¶ Si rixas inter se fecerūt. ¶ Si minus aptū elegerunt ad legendū ex

causa iusta. **C** Si dimiserūt
ieiunia ecclesiastica cū ieiuna
re possent: vñ misse auditionē
in festis vel alia sacra. **C** Si
stendūt in disputatione tra
veritatē ne videant succūbe
re. **C** Si supbiunt ex sciētia.
C Si aliquē malū finē iten
dūt ex scia sua vt lucra iusta
curiositates: ābitiōes: et huius
mōi. **C** Si sunt negligētes i
studio. **C** Si pdigi i expēdē
do: et de alijs inquirēdi sunt
put videbit expēdire d dictis
supra in pma pre iterrogato
rij et in scda. **C** Si nimis ar
denter studuit in libris genti
liū ppter ornariū: minus va
cans studio vtiliori: vel neces
sario: vel sacre scripture preci
pue quo ad religiosos: vel in
poeticis ppter materiam tur
pem: qz istud est mortale. xxx
vij. di. c. ideo prohibetur.

De medicis. c. vi.

A Medico quere si po
suit se ad pratican in
medicina sine suffici
enti peritia: qz si par vel nihil
studuit: videtur mōtale: qz ex
posuit se periculo occidēdi ho
mines. **C** Si peritus et suffici
ens existēs omisit aliquid de
cōtingētibus circa infirmos

quos habet in cura: ex negli
gentia: qz ex negligētia nota
bili vñ secutū est magnū no
cumētū infirmo vel sequi po
tuit: male pōt excusari a mor
tali. **S**i vero parua negligē
tia: est veniale: vt si nō visitat
infirmos sollicitē et huiusmōdi
nō est periculum. **C** Si de
dit medicinā vel piliū pro sa
lute corporis in periculū tñ
anime. ppter que veniat qz
ad peccatū. i. tra pcepta pu
ta vt fornicet qz. vt euitet cer
tas infirmitates: vel medicinā
dat pregnāti ad occidendū
puerū pro pseruatōe matris
vel potū inebriantes: et huiusmōdi
mortaliter peccat: et hoc phi
betur in. c. Tuz infirmitas ex.
de pe. et re. **C** Si seruauit pce
ptū factū medicis. s. qz indu
cāt infirmos qñ pmo vocan
tur ad visitandū eos ad pser
uatiōē faciendā: qz omittendo
hoc. fm doctores peccat mor
taliter: vt di. c. cū infirmitas
de pe. et re. **C** Si pauperes in
firmos quos nouit nō valen
tes soluere. nō visitauit gra
tis: qz ad hoc tenet et et solue
re pro eis medicinā si potest
al's mortale est: di. lxxvij. c. i. et
in glo. sup verbo iferas. **C** Si

nimis largus fuit ad inducē
duz debiles ad frangendū ie
iunia ecclesie sine rōabili cā
qđ frequēter faciūt nō est si
ne pctō. ¶ Si vero ēt sanis
dissuadet ieiunia ecclesie dicēs
nocina eē. z sic iducūt ad frā
gendū ieiuniū sine cā: morta
le ē: d. pe. di. a. c. noli. ¶ Si de
dit medicinam dubiā sanati
onis vel mortificationis: vī
mortale. Et vt dicit. c. cū infir
mitas eī de pe. z remissione
potius dī dimitti in manib⁹
dei. qđ erponi periculo medi
cine. De emulatiōe No z de
tractione quā faciūt medici:
interrogandū est put babes
supra. in. ij. pte interrogatorij
videlz in pctō inuidie. Itē in
scda parte sum. ti. viij. c. iij.

¶ De aromatarijs.

In cōponēdis me
dicinis non ponūt q
ordinat medicus cuz
nō hñt: vel ita bona vt est ne
cesse. in quo offendūt medici
nō facientes añ se pponi: nā
si ex hoc sequit graue pericu
luz infirmo: vel nō opatur sa
nitatē quā fecisset si bñ fecissz
illā: mortale est: z etiā in me
dico si hoc dissimulauit. Si
docēt vel vēdunt ea que pecu

rant aborsum ad illud faciē
dum: vel vēdunt venena his
quos credūt abusuros: morta
le peccatū est. ¶ Si sophisti
cant aromata qđ frequenter
faciunt. ponētes in eis vnum
pro alio: vel in electuarijs: si
rupis: spēbus z pfectionibus
in cercis faciētes malas mix
turas. z vēdētes pro puris: qz
vltra pctm tenētur ad restitu
tionē illis ad qđ tales res vē
dunt: seu erogare paupib⁹ cuz
incerti sunt. ¶ De nimijs p
cijs: piurijs z mēdacijs z di
minutis pōderib⁹ z alijs pec
catis que faciūt: interrogandū
est put. s. i. c. de fraudulētia.
i. ij. pte iterrogatorij. v. i. viij.
pcepto in. c. de fraudulētia z
diffusius in. ij. p. sum. ti. i. c. xvi.
itē in. iij. p. ti. viij. c. iij. §. vi.

¶ De mercatorib⁹ campso
rib⁹ z profonētis. c. viij.

¶ De mercatorib⁹ cāpsori
bus z psonētis que
rendū est: si misit nō
solū arma z lignamina: s; ēt
quēcūqz mercumonia ad ale
xandriaz vel partē egypti: vel
terras sarracenoꝝ soldāo sub
iectas qz excōicat⁹ est excōica
tione papali si nō hñt licētiā
a papa. Dicif qz veneti hñt.

¶ Si negociantur nō. ppter aliquē finē honestū: puta sustentationē sgmilie sue ex lucro moderato: vel pp sustēta tionē pauperū. vel puisionem eorū: p cinitate: ⁊ hmoi s; ne gociant pp auaritiā: ⁊ ad the saurizādū: est mōtale pctm: si in lucro 2stituūt finē: vl si in tendūt lucrū per fas ⁊ nefas si pnt. **¶** Nec vide in. iij. p. sum. ti. viij. c. iij. **¶** Si cōposuit se cū alijs mercatorib⁹ q nō vē dāt de aliq: miori p̄cio q̄ cō uentū fuit iter eos qd est ex cessiuū: vt sic cogantur p̄sone emere caro p̄cio: pctm est ⁊ le gib⁹ phibitū. **¶** Possi. **¶** Si vē dūt merces pro maiori p̄cio q̄ valeant: ⁊ ex eo q nō solū fecit ei terminū: s; ēt mutuat ei pecuniā aliquā: vsurā com mittit. **¶** Si vēdēdo mercātī as suas: puta lanā vel pānos recipiēdo p p̄cio alia merce mōia: puta sericū pro aroma tib⁹ vel alia: q vulgariter dī barato: multo maiori p̄cio vē dit sic: q̄ si recipiet pecuniam pctm est iniustitie ⁊ mortale: ni si ille cui vēdit ēt lōge maiori p̄cio tradat res suas: tūc pōt vn⁹ excessus cōpēsari cū alio si sūt qñ cōles. **¶** Si vēdēdo

ad terminum: plus iusto pre-
cio vendidit: rōne dilationis
tū. Et de diuersis spēb⁹ cam-
bioꝝ ⁊ varijs modis cābioꝝ:
vsuraz ⁊ fraudulent⁹ in q̄ti-
tate: ⁊ q̄litate: ⁊ substantia rez.
Interrogādū est put habes
supra in. c. de vsurpatione rei
aliene in. j. pte interrogatorij
videlz in. vij. p̄cepto in princi-
pio: ⁊ in. ij. pte sum. ti. j. ¶ Si
fraudaui vel fraudari feci: vel
ali⁹ pro eo: iusta pedagia seu
gabellas: mortale est ⁊ tenet
ad restitutionē. Sec⁹ de iniu-
stis. vel cū nō tenētur loca il-
la tuta a latronibus (propter
qđ hec solnūtur) pp defectus
dñoz. ¶ Si dedit falsas mo-
netas vel diminutas sciēter
pro bonis: vl eas diminuit: ē
pctm ⁊ tenet ad restitutōez. se-
cus si accepit monetas valē-
tes in loco p eo qđ valēt ibi
⁊ mittēs ad aliū locū vbi pl⁹
valēt plus petit. ¶ Si faciēs
societatē cū alijs nō fidele se
hūit: aliq̄ occulta lucra sibi so-
li retinēs: tē ad satisfactōez te-
net: nisi cert⁹ eēt qđ socij tūde
occulie subtraxissēt. Si feci p
alijs securitatē cū fraudib⁹ nā
sūi fraude asscurare merces
p mā⁹ vl p irā: ⁊ ide q̄re emo

Tertia pars Interrogatorij

lumentus plus et minus fm
quātitatē piculi: nō vide fillici
tū. cuz subſtet piculo magno.
Affecuratio vero pecūie per
modū ſatiffactōis: q̄ vulgari
ter dī ſcripta: vbi nullum eſt
piculū et damnū nō eſt tutuz
quantū ad p̄ſciētiā. Sec⁹ ſi
ſibi ē piculū ibi. Si accepit
pecuniā aliquā ſub noie d̄po
ſiti: rñdēs ſex vel octo p̄ cen
tenario: et cū illis pecunijs lu
craſ ipe mutuādo: vñ alijs illi
citis cōtractib⁹ ad rationē. x.
pro cētenario et hñdī p̄miſit
duo mortalia: vnū ē accipien
do: aliud mutuādo: et tenet de
uſura. Si ſe itromiſit i ba
rocholis ritrancolis achafi
nis q̄ vocabula non declaro
ob breuitatē ſz de his vide in
ij. p. ſum. ti. i. c. viij. §. v. qd̄ ma
licie ſit i eis. Achafinū. dī qñ
gs gerit negocia ſtipendiari
oruz. Idē ſi dominozū labo
rans p̄ eis: et cuz mutuatur eis
pecunias cū expēdit. recipiēs
ide certū lucrū vel ſalarium
et quantū meretur labor p̄ iu
ſtis cauſis pōt acciper: vñde
pro bellantib⁹ iniuſte nō pōt
accipere ratione mutui nihil
plus alias uſura ē. Si uſus
eſt p̄iurijs et mendacijs emē

do et vendēdo q̄ ſolēt cē his
cibus et potus. Et de his dic
vt ſupra i p̄ia parte interroga
torij. ſ. i. ij. p̄cepto. c. j. Et cū
ſtat i tali p̄poſito vtendi mē
dacijs et periurijs et dolis qñ
occurreret: ſemp eſt in mōta
li: vñde non eſt abſoluendus:
niſi diſponat abſtinere ab il
lis vbi eſt mortale. Item ſi
emit res raptas vel furatas
per mare vel per terrā: dic vt
ſupra in ſcda pte interroga
torij. c. viij. Si emit vel vēdi
dit dieb⁹ feſtiuiſ abſqz neceſſi
tate ſz pro cupiditate: vñ fecit
ratiocinia libroz: vel fecit fie
ri ſuis diſcipulis: dic vt ſupra
de obſeruacione feſtoz. ¶ Si
fuit proſoneta ſeu mediator:
qui dī ſenſale p̄ctuz fraudu
lentorum ſciēter: mortale eſt
et tenet leſo ſatiffacere. Si
fuit mediator p̄ctus uſurarij.
itendens vilitatez uſurarij et
ſuaz magis q̄ accipiētis ſub
uſura: mortale eſt: et ſi ipſe in
duceret ad mutuanduz alios
ad uſuras qui hoc nō cogita
bāt: vñ tenere ad reſtitutōē.
Si mediator extat in alijs
p̄tractib⁹: vt vēdēdo domos:
equos: et alia aialia et male cō
ſuluit emptori i ei⁹ dānuz: vel

sui utilitatē et venditoris: peccat mortaliter et tenet leso ad omnē satisfactionē: et econtra tenet si i dānuz venditoris soluit. **¶** Si i fēdis matri monijs: vitur mēdacijs et huiusmodi i notabile damnum phētiū: peccat mortaliter. **¶** Nec vide in. iij. p. sum. ri. viij. c. iij. **¶** De artificibus et mechanicis. Caplm. viij.

I fecit artē: cuius opus est cū pctō: vel ad peccatū mortale: ut plurimū: sicut facere taxillos: fuisse usurarijs in illa arte: militi in bello iniusto: nauigio piratorum: lenocinio. in tenendo barataria et huiusmodi: opz q dimittat ex toto artem: alias nō est absolūendus. **¶** Si artez facit cuius artificij pōt esse ad bonum et malum finē et vsuz. ut gladios: balistas: lanceas. venena: et huiusmodi: si verisimiliter pōt estimari q ēptor velit ad malū vsuz: nō pōt facere vel vēdere facta: ut puta in bello iniusto. sec⁹ si dubitat. Si qua etiā fac: que sunt ad malum vsuz quasi semp ut facere fucos: et sarta et huiusmodi debz dimittere. Si mēdacijs vitur: piurijs: dolis: malis men-

suris. vel pōderibus. **¶** Si festiuis dieb⁹ laborauit. **¶** Si nō ieiunauit cū posset moderando laborē: de quib⁹ dicv supra in pma pte interrogatorio. videlicet in tertio pcepto. **¶** De lanificibus.

Si vendidit pannū lane minus preciose: pro panno lane magis preciose. et sub isto precio: vel vni⁹ tincture pro alia: vel cum aliquē defectū habētez ac si nō hēret. nil minuēs de precio: vel si in festis fecit lanā rendere sine necessitate. Vel cum nō plene soluit laborātibus et huiusmodi: in his. n. mai⁹ et minus pctm sm materiam.

¶ De setariolo.

Si textorib⁹ serici. pciū sui laboris dat nō in pecuniā sz in rebus diuersis: puta: pāno: serico: tritico et huiusmodi: et cū ille nō indigeat illis. opz cū vendere minori precio qz ille receperit: peccat mortaliter et tenetur ad restitutionē de dāno nisi a principio cum eo sic cōuenerit q daret de huiusmodi tali precio. tūc aut nō vī dceptio.

¶ De tabernario et hospite. Si vendit vnā speciem vini pro alia: vel limphatū vinum pro puro: vel ad clarificandū

Tertia pars Interrogatorij

vinum fecit aut misit aliqua nociua corporis vel nō dedit plenas mēsuras: vel in taberna tenuit meretrices et ribaldos: vñ lusoꝛes ad saxillos: vñ aduertēter dedit his quos vidit inebriari: peccauit in quibusdā mortaliter. In alijs vero venialit̃ et tenet̃ de dānis.

De macellario.

Si vēdidit carnes corruptas pro sanis qđ est mortale. Si vnā spēm pro alia: vt capraz pro castrono: et hmoi: vel diminutū pondus: vt. xj. vncias pro libra: peccauit mortalit̃: et tenetur de damnis.

De pistore.

Si fecit panē nimis pōdero suꝛ ex aliqua sophistication ita qđ emētes sint decepti: vñ minoris pōderis qđ debet: vñ farinā bonā alterius accepit cui fecit panē et posuit minus bonā: vel cum nimio furfure peccauit et tenetur satisfacere

De sutoꝛe pannorum.

Si qđ restat sibi de serico vñ pāno vel tela: vel alijs sibi datis pro fīcdis vestib⁹: retinet sibi: furat̃ illud si sit qđ notabile: nisi ille diminute dedisset sibi mercedē laboris et illud capit sibi ad supplēdū tm̃ vel

vbi esset in pacto. **¶ Si nocti b⁹ vel dieb⁹ solēnibus absqz magna necessitate laborat: vñ si facit nouas inuentiones vanitatum.**

De aurificibus.

Si vitur: vel si vēdidit aurū vel argētū archimiātūz pro vero: vel aurū minus purum pro magis puro: peccat et tenet̃ de dāno. **¶ Si emit calices sacros non cōflatos pro se: quod prohibetur.**

De cerdonibus.

Si vēdidit vnā spēm corij p alia minus bona i sutularib⁹

De fabris.

Si ferrum pro calibe vel malum ferrum.

De locatoribus equoꝛū.

Si sciēter locauit equū desecuosū vel periculosū et huiusmodi: quilibet tenetur vltra pētū de damnis: et sic discurrendū est per alias artes.

De histrionibus.

Si hystrio fecit repñtationes et iocos in verbis vel factis turpia pñcētes: vel in ecclesijs: vel in diuinis officijs vñ tēporibus idebitis: est peccatum plus vel minus graue secundū quantitatem.

De citharizantibus.

Si musicus citbarizauit ad
cōgregationes illicitas: vel in
ecclesia in organis pulsauit
ballatas: puto mortale in pul
sante et procurante.

¶ De seruatoribus et labora
toribus.

Si infideliter operati sunt. i.
nō bono modo ex in curia et
negligētia: vel non tm̄ quātū
cōmode potuerūt. peccatū ē.

¶ De agricolis et rusticis cu
pitulum nonum.

I credit explicite my
steria q̄ cōiter solēni
zat ecclia: vt incarnationē: pas
sionē et resurrectionē. **¶** Si
scit dominicā orōnē. **¶** De
obseruatione festoz et ieiunioz
si tm̄ pōt. **¶** De auditiōe mis
se in festis. **¶** De p̄fessione et
cōione semel in anno fiēda.
¶ Si recepit sacramētū p̄fir
mationis vel non: qz tenetur
si potest. **¶** Si tenuit propri
os filios ad baptismū vel cō
firmationem quod est probi
bitū. **¶** De mendacijs vero
et periurijs et blasphemijs et
ebrietatibus interroga. **¶** Si
ad meretrices accessit: quod
aliqui non credunt esse mor
tale: nec tamen talis ignoran
tia excusat eum. **¶** Si deci

mas non solum saltē secun
dum consuetudinem loci illi
us: quia peccauit et tenetur sa
tisfacere de p̄terito: si sacer
dos non remittit: vel ē obla
tiones secūdam p̄suetudines
loci nō dedit. **¶** Si de excōi
catione nō curauit. sed inges
sit se diuinis: vel contēpfit vi
tare excommunicatos: quod
est mortale peccatum. **¶** Si
nocuit per se: vel per familiā
suā. vel animalia: puta discor
rendo per prata aliorum. vel
mittendo vel permittēdo ani
malia intrare ad pascēdum:
vel si mutauit terminos pos
sessionum: vel arrando adu
nat de terra proximi vicini
agro suo: in his peccauit secū
dum quātitatē dāni quod
intendit facere: et tenetur sa
tisfacere. **¶** Si dolum com
misit in agricultura vel no
tabilem negligentiam in dā
num patroni: vt non firmādo
terras vel cultiuando: vel se
minādo vel recoligendo fru
ctus debito tēpore pp̄ qd̄ de
pierūt: vel boues nimis sati
gādo: vñ destruunt et p̄cipue
ad lucrū habendū suū: peccat
et tenetur de dāno. **¶** Si te
nēs possessiōez ad afflictū ma

Tertia pars Interrogatorij

le tractauit: vel si partiari nō
rūdet dominis de quātitate
tota debita: fingēs se minus
recollegisse: tenet dñs de dā
nis. ¶ Si animalia tenēs ad
socidam nō rūdet ex integro
danti de lana. casco et fetib⁹ et
hmōi. In his est pctm mor-
tale vel veniale s̄m quātitatē
dānt: et tenet satisfaci. ¶ Si
dieb⁹ festiuis laborauit et p̄ci
pue tpe messiuz et vindemiaz
absqz magna necessitate: vel
detulit ligna vel victualia do-
minis suis: mortale est. ¶ Si
vacauit ludis: choreis et alijs
vanitatib⁹. ¶ Si gubernauit
familiā scdm p̄cepta dei et ec-
clesie. ¶ De supstitionibus et
falsis opinionibus: que solēt
abū dare in eis. ¶ Si hēt vo-
ta: que impleuit vel nō. De vi-
tijs diuersoz artificū: vide dif-
fusius i. iij. p. sum. ri. viij. c. iij.
¶ De pueris et puellis. c. x.

i Inquirendum est de
mendacijs et piurijs.

De votis nō imple-
tis: que tñ nō obligant si irri-
tantur a parentib⁹ ante ānos
pubertatis. ¶ De missa non
audita in festis: de cōfessione
et cōione fienda semel i anno
¶ De irreuerētia ad parētes

et maiores. De rixis. Si
verberauit clericū: qz si ē do-
li capax excōicatus est. De
furtis factis de reb⁹ parētū v^l
magistroz suoz. De detra-
ctionib⁹ et turpib⁹ verbis au-
ditis vel dictis libēter. De
contumelijs adinuicē. De i-
uidia et alijs put videtur plus
et min⁹ s̄m etatē et sensuz: p̄ci-
pue de vitijs carnalib⁹ cū ma-
sculis et feminis. vel per seip-
sos cōmissis: v^l adinuicē: que
hodie abū dat in ipsis ppter
malas societates et occultat.

Interrogandi sunt cū ma-
gna cautela et a longe vt non
addiscāt que ignorāt. Adulto
magis hoc seruandū est erga
puellas. De oibus p̄dictis si
credunt tūc habuisse vsuz rō-
nis: iudicandū est de mortali
aut veniali. s̄z regulas datas
in p̄ma et scda pte Interro-
gatorij de illis.

¶ De clericis i cōi. cap. xj.

Arca clericos in cōi.
c A quolibz clerico p̄t
interrogari cuqz v^l ex-
pedire: vt qñ talis clericus ē
ignotus: si accepit aliquē ordi-
nem per simoniā: qz per hoc
peccauit mortalr et est suspē-
sus s̄z iura antiqua: nec p̄t

erequi susceptū vel pmoueri
 ulterius: nisi prius per papā dis-
 penset: qd verū est si ipse fuit
 conscius simonie: qz ignorante
 eo: pōt per alium etia3 dispē-
 sari: al's. n. semp peccaret mō-
 taliter erequēdo. nec excusat
 cum iuris ignorantia. **Dec**
Ray. in summa lib. iij. c. xxiij.
 de lapsis z dispensationibus.
¶ Si accepit aliquē ordinē
 licet non per simoniā: tñ a si-
 moniaco in ordine vel digni-
 tate: siue occulto siue manife-
 sto: est suspēsus z indiget dis-
 pensatione pape. S; dū igno-
 rat factū. s. cū esse simoniacū:
 excusatur a pctō erequēdo of-
 ficia sua: s; cū certificatur nō
 pōt erequi sine dispēfatione.
¶ Si suscepit ordinē a simo-
 niaco in ordine pferendo: vñ
 bñficio notorio: similr est sus-
 pēsus. Secus si simonia nō
 est notoria. Dūz vero nescit.
 excusatur modo pdicto: s; nō
 postea qñ certificat: s; idiget
 dispēfatione pape: alias non
 potest erequi. **Ray.** **¶** Si re-
 cepit ordinē hñs aliquā irre-
 gularitatē. vt homicidij: muti-
 lationis: illegitimariōis z hu-
 iusmodi: si absqz dispēfatiōe
 peccauit mortāl'r. nec pōt ere-
 qui absqz dispēfatione: alias
 peccaret mortaliter. **¶** Si re-
 cepit ordinē exis excoīcat⁹:
 vel suspēsus: vel interdictus:
 peccauit mortaliter: z nō ha-
 bet executionē. **¶** Si erequit
 offm̄ alicuius ordinis. vt can-
 tando epistolā. vel legēdo euā-
 geliū vt diaconus: in aliqua
 pdictarū irretitus snia: pecca-
 uit mortaliter. nisi ignorātia
 facti cū excuset: z ex irregula-
 ris **Ray.** **¶** Si accepit ordi-
 nē in aliquo pctō mortali sci-
 enter peccauit mortāl'r. **Dec**
Ray. in summa lib. iij. c. xxiij. d.
 lapsis z dispen. Et quotiens-
 cūqz erequit officiū alicuius
 ordinis i mortali: vt accolita-
 tū: subdiaconatū: diaconatū:
 ministrādo aliqd sacramētū so-
 lenit. vt baptizādo: cōicando:
 p̄fessiones audiendo: z hñmōi
 mortale ē **Tho.** i. iij. d. xxiij.
 ar. iij. q. v. ad. iij. **¶** Si extitit
 publicus deubinaris: vñ al's
 notorius fornicator: est suspē-
 sus ab executiōe officiorū suo-
 rū: p̄cipue a celebratiōe misse
 z si eregtur sic suspēsus: effi-
 citur irregularis idigens dis-
 pensatione pape: alias nō pōt
 erequi. **Do.** **¶** Si nō porta-
 uit tonsurā ex leuitate z lasci-

Tertia pars Interrogatorij

nia mortale videtur. Si se exercuit in negocijs secularibus negociando et hominibus: vel si tenuit tabernas ibi ministras vel si lusit ad aleas et tarillos vel se in miscuit enormitatibus vel turpibus: vel tripudijs cum feminis. Si usus est officio ordinis sine debitis ornamentis: ut faciendo subdiaconatum sine manipulo: diaconatum sine stola: celebrando missas cum defectu alicuius sacre vestis ordinatae. scilicet cassula: amictu: alba et hominibus vel et lapide sacro: aut et sine lumine vel sine adiutorio et sine missali et hominibus: quia in quolibet horum est mortale peccatum: si sciens dimittit nec excusat iuris ignorantia. Si existeris in sacris. scilicet in subdiaconatu: et supra omisit horas canonicas: quia in quolibet die quod omisit aliquam horam: et beate virginis cum posset: peccauit mortaliter: si ex negligentia omisit. Secus si ex obliuione: et tunc tenet dicere quod recordatur: aut omisit ex infirmitate et hominibus de causa. Si dicendo horas: alijs exercitijs se occupauit manualibus: ut faciendo cognas et hominibus videtur mortale: quia non satisfacit precepto ecclesie. Et si mente circa alia vagatur voluntarie: non curas: et sic quasi per totum officium: videtur mortale. Secus si propter uelle attendere: et distrabit: sed cum aduertit displicet ei. Per. in. iiii. di. xv. ar. ij. q. v. Si recipit ordinem sacrum ante legitimum. scilicet subdiaconatum ante xviii. annos. Diaconatum ante xx. et sacerdotium ante xxv. (sufficiens annus inchoat) peccauit mortaliter: nec debet erequi ante etatem legitimum: si tamen faciat officium: non est ficitur irregularis fuit communione: sed peccat. Si sacerdos christianus commisit aliquas simoniacas: puta audiendo confessiones pro habendo pecuniam: alias non auditurus: baptizando concicando: inuigendo: vendendo sepulturas et hominibus mortale est. Si in confessione in consone vel in collatione sacrorum omisit debitam materiam: vel formam: vel ritum in quolibet horum est mortale: siue ex certa scientia facit. siue ex ignorantia crassa vel notabili negligentia. Ma inde sequitur magnus periculus et irreuerentia dei. Interrogandum est. n. de formis. scilicet baptismi: eucharistie et aliorum sacrorum que sunt maioris poderis: si sciunt eas: que

babet
nisi per
vel al
Si
ipse
eucha
in ver
etiam ip
do. Et
li non co
taliter p
fiteat u
pia non
no sed
mortal
di. xvij.
quod ar
di. x. q.
non die
est. Et
secra
re petri
mu. Et
dam ve
Si
miste
ignora
pue car
ba non
non sum
tutus.
vna di
lo. Et
taro a

habes infra. c. vlt. ¶ Si noto
rijs pctōrib⁹. dedit eucharistiā
vel alia sacra. nō penitentib⁹.
¶ Si occultis pctōrib⁹ quos
ipse sciuit: denegauit publice
eucharistiā: vel alia sacra: qz
in vtroqz videt mortale: licet
etiā ipi peccēt pctēdo ⁊ sumē
do. ¶ Si celebrauit cū morta
li nō cōfesso: licet cōtrit⁹: mor
taliter peccauit: nisi aliq necēs
sitate instāte: ⁊ sacerdotis co
piā nō hūte. tunc sufficit ptri
tio: sed si sine hac celebrauit.
mortalr peccauit. Tho. in. iiii.
di. xvij. q. ij. ar. v. q. i. ad. iij. itez
q. iij. ar. i. q. iij. Itē ¶ De. de pa.
di. ix. q. ij. ar. i. ¶ Si celebrauit
nō dictis matutinis: mortale
est. ¶ Si dicēdo missam non
psecrauit putās ex hoc euade
re pctm: mortale est ⁊ grauissi
mū. ¶ Si celebrauit ad faciē
dum veneficia seu maleficia.
¶ Si nō dixit ex integro: s; di
misit notabiles ptes misse ex
ignorātia seu festinatione pci
pue canonis. ¶ Si dicēs ver
ba nō intēdit psecrare. ¶ Si
nō sumpsit sacfz. ¶ Si nō ie
iunus. ¶ Si plures missas: i
vna die dixit in casu nō necēs
so. ¶ Si nō i azimo s; fermē
tato accipit. ¶ Si cum hostia

quasi corrupta: vel vino acce
roso vel qsi putrido. Si sp
in missa occupat⁹ est in varijs
cogitationib⁹ voluntarie. vel
nō curās de attētiōe. Si
nō posuit aquā cū vino in ca
lice ex ignorātia vel certa scia
in quolibet horū pdictoz est
mortale. Si nō diligenter
seruauit eucharistiā sub sera:
pp qd aliqd pdit: vel a muri
rib⁹ deuorat. Si nō defert
infirmis apre: ⁊ cū lumie. mō
dbito. Si euomuit sacrm:
pp ebrietatē vl ex voracitate.

Si nō renouauit vt d; pp
qd efficit putrida. vl marcida
vl vmes generāt. Si dedit
ifirmo patietī vomitū sciēter.

Si stilla sanguinis cadit i
terrā ⁊ i his frequēter ē mor
tale: s; nō sp. Si nimis ra
ro celebrauit: pcpue si non ce
lebrauit in magnis solēnitati
b⁹. vī mortale s; Tho. i. iij. p.
sum. q. lxxij. io. itē. i. iij. d. xij.
q. i. ar. ij. q. i. o. Si pmissit ali
cui dicē missas. recipiēs clemo
synas ⁊ nihil itēdit facere vī
mōtale. ¶ Si hns pollutiōez
nocturnā: die pcedēti imedia
te. ex cā vbi fuit mōtale: vl du
bitat fuisse mōtale: celebrauit
etiā pessus: videtur mortale

Tertia ps Interrogatorij

fm Tho. in. iij. di. ix. ar. iij. q. ii. ad. ij. Itē De. de pal. in. iij. di. ix. q. iij. ar. j. vel fm cundez De. de pal. qñ sic in Tritus accedit ad celebrādū. Veniale aut si ex cā ubi fuit veniale nisi subfit necessitas. ¶ Si audivit p̄fessionē alicui⁹: nō habens auctoritatez ab aliquo. ¶ Si absoluit a casib⁹ a quibus nō potuit: vt a reseruatiōe siue ex certa scia: siue ex ignoratiā crassa. ¶ Si intromisit se de disp̄satione vtorū: vel absoluit ab excoicatione maiori absqz sp̄ali commissione. ¶ Si posuit se ad audienduz p̄fessiones oīno ignorās et ne sciēs discernere inter mortale et veniale et cōia mortalia: ē mortale. ¶ Si absoluit quē inuenit excoicatū maiori: et a peccatis: qz nō pōt. ¶ Si absoluit cū qui nō vult a peccatis discedere. vel satisfacē qui bus dz. ¶ Si reuclauit p̄ctm auditū in p̄fessione: cognoscēti p̄fessum illuz: sine licētia illius: in quolibz p̄dictorū videt mortale: nec excusat ignorantiā. ¶ Si nimis festinauit in audiēdo: nō sufficienter interrogando. ¶ Si in p̄leris casibus peritiores nō cōsultuit.

¶ Si incautus in iniūgēdis penitentijs: qz vel nimis graues. vel nimis paruas dedit. ¶ Si interrogauit de his de quib⁹ nō debuit: videlz nomē persone cuz qua peccauit: vel in incaute in turpib⁹. ¶ Si p̄dicauit in p̄ctō mortali exis: peccauit mortaliter et toriens quotiēs sic predicat Tho. in iij. disti. xliij. q. i. ar. iij. q. v. o. ¶ Si p̄dicat aduertēter mendacia mortale est Tho. Itē videt si scandalosa: vñ p̄citat seditōes in populo. ¶ Si p̄dicauit indulgentias idiscrētas. ¶ Si p̄dicauit p̄pter pecuniā sibi p̄missam vel dandā: simonia est: vnde et mortale. ¶ Si p̄dicat p̄pter inanē gloria ibi p̄stituendo finē: mortale est. ¶ Si p̄dicauit sine licētia. ¶ Si dicit nimis curiosa allegādo poetas et p̄hos frequēter. ¶ Si fabulosa et p̄uocantia ad risum. Si ab h̄mōi se nō subtraxit cū possz: et peccauit. Itē si subtraxit se a p̄dicando cū posset et iniungeret ei: peccauit. ¶ Si nimis familiaris est cū mulierib⁹ querendo: visitādo eas ex necessitate: p̄pter qd multi scādalizant: et ipse nouit: hoc posset

esse mortale. **¶** Si visitavit
 • monasteria: et qua de causa. **¶** Si
 cognovit carnaliter illam quam
 audiuit in confessione: vel quam su-
 scipit ad baptismum: vel confir-
 mationem: vel commatrem quod ma-
 ximum et gravissimum est scelus:
 contra reservatum episcopis. **¶** De
 alijs vero inhonestatibus iter
 roga: put videbitur expedire.
¶ Si vestes sacras: calices: ex-
 terforia et alia pertinentia ad cul-
 tum divinum: non tenuit munda
 et decenter aptata: propter magnam
 irreverentiam: posset esse morta-
 le. **¶** Si benedictionem in se et
 gratiarum actiones non dixit: quod
 dicere debet. **¶** Si non fuit bene mode-
 stus in aspectu aspiciendo hic
 inde mulieres et vana: quod
 multum scandalizat personas: si
 militer in ictu: statu: habitu: au-
 ditu et hominum actibus. **¶** Si non
 obediit mandatis iustis suorum
 superiorum et seniorum et si contempsit
 mortale est. **¶** De alijs vero
 peccatis mortalibus de qui-
 bus habetur supra in prima et secu-
 da parte interrogatorii inter-
 rogandum est prout expedit
 secundum qualitatem personarum.
¶ De beneficiis et canoni-
 cis. Capitulum. xij.

Beneficiati et canonici.
 b de omnibus iam dictis in
 c. precedenti: prout interro-
 gari put credi possunt ipsos in il-
 lis esse involutos: et est de nota-
 tis in hoc. c. **¶** Si beneficium
 simplex siue curatum obtinuit
 per simoniam: cuius ipse fuit
 conscius: non potest nisi per papam
 dispensari quod retineat. **¶** Sive
 ro ignorante eo siue sciente: si
 moniam commisit: tale oportet renun-
 ciare tali beneficio si non di-
 spensat: alioquin furtive tenet: unde
 continue stat talis in peccato
 mortali: postquam hoc sciuit: quous-
 que renunciet: nec facit fructus
 suos. sed tenetur restituere dedu-
 ctis expensis factis in utilita-
 tem beneficii: et hoc maxime de
 simonia per munus manum. **¶** Si
 autem ignorante eo: possit per alium di-
 spensari: non tamen per eum cum quo com-
 missa est. **¶** Sed si simonia est
 notoria: est et suspensus quo ad
 executionem ordinum: sed dispense-
 ri potest per episcopum si cum
 eo non est commissa simonia. Si
 autem est occulta: non est suspen-
 sus quo ad ordines: sed dum te-
 net tale beneficium est suspensus
 quo ad se: quod sine mortali pec-
 cato non exequi potest. **¶** Si re-
 cepit beneficium simplex vel cura-

m

Tertia pars Interrogatorij.

tu3 per preces carnales. i. pro
idigno porrectas: cū eēt male
vite z hūmōi. vñ p obsequi3 tpa
le factū epō vñ alij offerēti: pec
cavit mortalit. ¶ Si bñficiu3
curatū p pces suas recepit ē
si alias dign⁹ sit: q3 tales pces
estimāf p idigno. tāq3 ambi
tioso z psumptuoso: cōmisit
simoniā: vnde mortale est s3
Tho. 2a 2e. q. centesima ar. v.
ad tertiū forte tū nō tenet re
nunciare. ¶ Pro bñficio autē
simplici licet porrigere pces
pro se: si alias est dignus: vel
etiā pro bñficio in generali z
hoc intēdens ad sui sustenta
tionē nō ad curā: nec magis
curatū petēs q3 aliud. ¶ Si
querit vel hēt bñficiu3 nō in
tēdens clericari s3 vxorari: z
intēdens gauderi de fructib⁹
bñficij: videt⁹ vsurpatio rex ec
clesiay z contra itētionē dotā
tiū ecclesiay: z iō graue pec
catū est. ¶ Si nō fuit electus
a patronis: vñ a collegio: z cō
firmat⁹ per superiorē ad quē
spectat: siue per ep⁹ institut⁹
sed de mādato vel manu dñi
tpalis. vel per potentiā accep
pit z dñ intrusus: q3 fur est z
latro: nec pōt aliqd dispone
re in tpalibus vñ spūalib⁹: vñ

nec absoluer nec sacra pōt da
re parrochianis illi⁹ ecclesie:
s3 in quolibet hūmōi actu: pec
cat mortaliter. ¶ Si renūcia
uit alicui beneficio qd hēt: eo
pacto q3 def⁹ sanguineo: vel
ppter pecuniā sibi pp hoc
dataz: simonia est. z mortale
in vtroq3: nec pōt ipse sibi re
tinē tale bñficiū sic sibi colla
tū. ¶ Si pmutationē sui bñfi
cij vñ eccle fecit: cū bñficio al
teri⁹. ¶ Veniēdo iter se: absq3
iudicio supiorū ad quos spe
ctat collatio bñficioy: simonia
reputat. De his. vide pleni⁹ i
ij. pte sum. ti. i. c. iij. z. v. ¶ Si
recipit bñficiū ex nō legitim⁹
absq3 dispēlatione: q3 iura:
iō tenere nō pōt. ¶ Pōt: at cū
eo dispēsare de simplici bñfi
cio ep⁹. De curato. vero vel
dignitate sol⁹ papa. ¶ Si fu
it electus per simoniā: q3 nō
valet electio: vel si ipse aliquē
elegit per simoniā: vñ ad epā
tu3: vel canonicatū: vel ad ali
am ecclesiā: vt clerici collegia
tay ecclesiay: vel si alias idi
gnū: ignorantē z publice ma
lus elegit ad platurā ex ami
citiā z hūmōi: mortale z guissi
mum est z omnia mala que
sequunt ei iputant. ¶ Si ma

le tractauit beneficiū seu eccle-
siam: pmissēs ecclesiā vel edi-
ficia ruerē: vel possessiones i-
cultuari: et alias res deperit
mortaliter peccauit: et tenet
ad restitutionē: seu satisfactio-
nem si committit notabilē ne-
gligentiā. et dānū sit notabile.

Si fructus beneficii nō bñ
expēdit videlz ultra subuēti-
onem suā subueniēdo paupe-
ribz: s; dilapidauit in diuicijs
et turpibus: vel ēr dedit p̄san-
guineis nō indigētibz morta-
le est. Secus si p̄sanguinei i-
digēt: qz tūc potest dari eis.

Si plura beneficia habētia
curā tenet absqz dispēsatōe:
fur est et latro. Mā hñs bñfi-
ciū cū cura: si recipit p̄m cū
cura: ipso iure vacat primū. c.
De multa. ēr de p̄ben. et hoc
postqz habuit pacificā posses-
sionem scđi: vel hēre potuit et
fructus eius p̄cepit: alias nō va-
cat primū videlz si fructus scđi
beneficii cedunt alteri per pa-
paz: pro illo tpe nō vacat pri-
mū: ēr de p̄bē. li. vi. c. Si tibi
cesso. Si hñs p̄bēdā ha-
bentē dignitatē: et suō curaz
animaz: si recipit secundā: si
militet vacat p̄ma. c. de p̄-
ben. c. de multa: et in isto casu

et in priorū tenet ad restitutio-
nē fructuū: si recipit. Si ha-
bens beneficiū vnū: violēter
occupat scđz: vel si sciēter in-
tendit retinere similiter p̄dit
primū et si aliqd hēbat ius i
scđo: ēr perdit et vacat illud se-
cundū: de p̄ben. c. eum qui. li.
vi. Itē nō pōt quis hēre di-
gnitatē cū p̄bēdā absqz dis-
pensatione pape. Quicūqz
recipit p̄sonatū: vel dignitatē
vel officiū: vel beneficiū cui cu-
ra aiaz sit annexa: si ante ob-
tinebat simile: cū sit priuatus
primo vt dictum est: si nō di-
mittit primū absqz mora in
manū ordinarij in cuius ep̄atu
est: ipso iure est etiā priuatus
scđo: et est inhabilis ad sacros
ordines et ad quodcūqz aliud
beneficiū: per extranagantez
Joānis. xxi. Itē absqz dis-
pensatione. nō pōt quis tenere
plures ecclesias vel p̄bēdas.
que tamen non habeant cu-
ram animarū nisi in quinqz
casibus. Primus quādo
sunt ita tenues q̄ neutra illa-
rum sufficiūt ad sustentationē.

Secūdus si vna depēdet
ab altera. Tertius p̄pter
rarity clericoz. Quartus
si ecclesia est annexa p̄bende

vel dignitati. ¶ Quintus si
habet vnā intitulatā et aliam
cōmendatā. Sed talis cōmē
da de parrochiali ecclesia fie
ri non pōt: nisi ei qui attinge
rit vigesimū quintū annū et
sit sacerdos. et tali nō pōt cō
mitti nisi vna et ex euidēti ne
cessitate vel vtilitate: et nō du
rat nisi per sex menses: extra
de elec. c. nemo li. vi. ¶ Si ha
bet plures ecclesias vel prebē
das habentes curas animarū
absq; dispensatione pape: sur
est et latro: et p̄tinue in morta
li: nec ep̄s pōt dispensare in
hoc. ¶ Si ēt habet p̄ dispen
sationē pape sed surrepticie:
puta qz perēdo vnū: tacuit de
alio qd habebat: vel dixit se
habere legitimā etatē cū nō
haberet et huiusmodi idez iu
diciū est. ¶ Si per dispēsatio
nē ep̄i habet plura beneficia
sed simplicia: sed ad superflui
tatē. vel ēt per dispēsationez
pape simplicia vel curata cu
z vnū sibi sufficeret secūdu sta
tū suū: nō videtur tutus in cō
scientia sua: qz dissipatio ē: et
nō dispensatio. ¶ Si accepit
ecclesiā prebialē a quocūq;
cū non attigisset. xv. annum
absq; dispensatione pape. Li.

tra etatē nulla est dispēsatio
et nullū ibi ius hēt. c. licet ca
nō. de elec. li. vi. ¶ Si isra an
nū p̄putandū a die assignati
sibi regiminis ecclesie nō se
cit se ad sacerdotiū pro moue
ri: est ipso iure priuatus. c. c. li
cet canon. Itē tenet p̄sona
liter residere. In residentia:
pōt tñ ep̄us cā ratiōabili dis
pēsare ad t̄ps tātūz. Sed de
p̄motione ad sacerdotiū in
isra annū: nō extenditur ad ec
clesias collegiatas hñtes cu
rā: nec ad assumptos ad earū
dē regimē de elec. c. statutūz
li. vi. Possunt ēt ep̄i dispēsa
re cū ipsis qui habēt vel ha
bebūt ecclesias parrochiales:
vt vsq; ad septeniū litterarū
studio isistētes. p̄moueri nō
teneat: nisi ad ordinē subdia
conatus: quē nisi isra ānū su
scipiāt sunt ipso facto priuari
tali bñficio: et medio tēpore p̄
vicarios illis ecclesijs p̄uide
atur. de electis lib. vi. c. cu
z ex eo. ¶ Si habēs quocūq; be
neficio simplex: et q̄tūcūq;
paruū nisi dicat horas omni
die: peccat mortaliter omittē
do ex negligētia: et si nō sit in
sacris cōstitutus. ¶ Si cano
nicus. vel ali⁹ clericus recipit

quotidianas distributiones
q̄ dant inter essentib⁹ horis cū
nō interfuerit: furtū cōmittit: et
tenet ad restitutionem. ¶ Si
cū nō possit p se curā exerce-
re ecclesie: nō posuit ibi loco
sui idoneum qui bene officia
ret: sed malū et ignorantē qui
ex suo malo exemplo scādali-
zat: vt notori⁹ fornicator et lu-
xor et hmōi: vel qui nescit mi-
nistrare debite sacramēta et
p̄fessōes audire: peccat mor-
taliter: quoniā oia mala que
sequuntur ei imputant. ¶ Si ve-
re nō pōt iuenire idoneū. per
se exerceat: vñ si nō pōt aliter
puidere renūciat. ¶ Itē non
licet p̄lato sub p̄cio vel ānuo
censu pcedere vices suas seu
iurisdictionē: qz spūale est. Ex-
tra ne p̄lati vices suas. c. j. ij. et
iij. videlicet si diceret cōcedo
q̄ exerceas vices meas vel
talē iurisdictionē: et totū lucrū
sit tuū: et dabis inde mihi t̄m
illicitū est. Sed p̄mittēdo pu-
re vices suas licet cōstituere
ei salariū. xij. q. ij. c. charitatez
tuā. videlicet dicēdo dabo ti-
bi t̄m pro salario tuo: et totūz
lucrū erit meū. Nec Inno-
cē. ¶ Si alienauit res eccle-
siasticas: videlicet mobilia bo-

na vt res sacras: vel imobi-
lia: vt possessiones sine neces-
sitate vel maiori vtilitate: vel
non suata forma iuris: et hu-
iusmodi grauiter peccauit.

¶ Itē de exercitio cure aiaz
quō se hūit in audiētia cōfes-
sionū: in collatione aliorūz sa-
cramētōz: in visitatione in-
firmoz: p̄cipue ne deficiāt eis
sacramēta cū expedit. In ad-
monitione subditōz: in corre-
ctione vitioz: p̄cipue quo ad
notorios peccatores: cōcubi-
narios: tenētes inimicitias et
hmōi. ¶ Si admonuit nō cō-
fiteles et nō cōcātes annua-
tim quātū potuit. significādo
ep̄o cū n̄ potuit: et hmōi. Mā-
oues ex negligentia p̄dite: ab
eo requirētur: de quib⁹ et alijs
supradictis et hmōi habes sa-
tis in. iij. pte summe ti. xv. c. i.

¶ Si alienos parrochianos
audiuit nō habens auctorita-
tē specialē ipse vel ipsi: qz nō
pōt eos absoluer. ¶ Si emit
aliquas res immobiles de fru-
ctib⁹ ecclesie: qz tales debent
remanere ecclesie: vñ si emit
noīe alteri⁹: vt sic posset dare
et legare cui vellent: fraus est et
furtūz. et ad restitutionē tene-
tur. ¶ Si indulgētiās per se

dedit cuz non posset: vel plu-
res dixit hēre ecclesiā suā q̄s
hēbat ob questū: ē mortale.
¶ Si religas nouas exhibu-
it populo venerādas nō ap-
probatas ab ecclia. ¶ Si ni-
mis facilis fuit ad dispēsan-
dū i ieiunijs ecclie. ¶ Si ele-
mosynas extorsit a pplo ⁊ a
subditis ad quas nō tenebā-
tur. ¶ Si q̄stores dicere mē-
dacia in ecclia sua pmisit: ⁊
qđ pei? est si fecit pactuz cuz
eis de quota. ¶ Si secūdas
nuptias bñdirit. ¶ Si pmisit
xp̄ianas nutrices suire i do-
mo iudeoruz. ¶ Si sustinuit
sortilegas: ⁊ diuinatrices in
sua parrochia. ¶ Si pmisit
ludos vel malas psuetudies
nō obuiando: quātuz potuit.

Clerici vero q̄ manifestis
vsuarijs alienigenis: aut als
nō oriundis de terris ipsorū
ad sen? exercēdū domos lo-
cant: vel alio titulo pcedūt: ip-
so facto sūt excomunicati ni-
si sint ep̄i: de vsuris. c. vsuraz
li. vi. ¶ Clerici: archidiaconi:
plebani: decani: ppositi: cāto-
res: ⁊ alij clerici psonatū ha-
bētes: ac etiā sacerdotes qui
audiūt in scolis leges vel phy-
sicam: post duos mēses si nō

dimittūt hmōi lectiones sunt
excōicati. c. Super specula. c.
ne cle. vel mo. ¶ Clerici ⁊ reli-
giosi qui inducūt aliquē ad
vouendū: vel iurādū: vel fide
interposita seu alias pmittē-
dum: vt sepulturas apud eos
eligant: vel iaz electā nō mu-
tēt: sunt excōicati: nec pnt ab-
soluti nisi per papā: nisi i mor-
tis articulo. in cle. c. cupiētes
de penis. Itē de sepul. li. vi. c.
i. Clerici q̄ scienter ⁊ spōte
participauerūt cū excōicatis
a papa: ⁊ ipsos in officijs rece-
perunt sunt excōicati: ⁊ abso-
lutio pape resuā. c. significa-
uit. c. de sen. excō. Falsan-
tes litteras pape: vel falsis sci-
enter vtentes. vel remouētes
etiā vnā litteraz de bullis pa-
pe: sunt excōicati. ⁊ absolutio
pape reseruā. Clerici sepe-
lentes in ecclesijs vel cimate-
rijs eoz excōicatos a iure: vt
vsurarios manifestos: vel no-
minatim iterdictos tpe inter-
dicti i casib? nō pcessis: sunt
excōicati. i cle. de sepul. c. i.
Eos: Decvdei. iij. pre sum.
ti. xxv. c. xxxij. Sepelientes
vero: se occidentes: vel in tor-
niamētis moriētes ⁊ hmōi
peccāt mortaliter: nec tamen

sunt excommunicati.

De religiosis. Caplm. xiiij.

Circa religiosos et religioſas. Si sunt clericus vel ordinati. inter

rogari pñt de his de quib⁹ ſu
pra dictuſ eſt in. c. de clericis
in cōi. put erit expediens. Si
vero ſunt beneficiati in eccle
ſijs curatis: de his habes in
c. precedēti. S; etiā ultra pre
dicta: ēt de infraſcriptis que
ſunt ppria cor. dicendū eſt et
primo. **C** Si fuit receptus ad
monaſteriu per ſimoniā mor
tale eſt. Si vero fuit ſimonia
mentalī tñ: pñia aboleſ. Si
vero pactionalis (qz. ſ. mona
ſteriuſ cregit tñ: aſ. nolebat
cum recipere: et ingrediēs vel
ppinqui ei⁹ tñ dederūt vel
minus pro ipſo ingreſſu: niſi
forte cū monaſteriu eſt ita te
nue q nō ſufficit illi puidere
naſ tunc oblatiſ ſpñalib⁹ gra
tiſ. i. ingreſſuſ: licet petere et pa
ciſci de ſpñalib⁹ de quib⁹ de
beat vivere: vel dicere illi: por
ta tecū ſi viſ comedere mecū
ſm Moſti. et aliqſ alioſ. Se
cuſ ſi monaſteriu eſt pingue
et pōt illi puidere: non pōt fie
ri aliq pactione vel exactio abſ
qz vicio ſimōie: tūc ultra pec

catum recipiēs: vel receptuſ:
vñ recepta: debēt expelli de il
lo mōaſterio. Extra. de ſimonia. c. qm. Pōt tñ epſ in hu
iuſmodi diſpēſare. ſ. vt nō ex
pellant de monaſterio. Ray.
et Vul. Precipue reperit ta
liſ ſimonia in monialib⁹ vbi
qz terraz. Mō ſic vero eſt de
viris religioſis. **C** Si ingreſ
ſuſ eſt religionē nō pura intē
tione. ſ. ſuicendi deoſ: ſ; alia de
cā: videlz nō laborandi: vel ſi
eſt monialis qz nō potuit nu
bere: et qz poſuerūt parēteſ ip
ſam inuitā licet malefecerint
tñ poteſt et d; mutare intētio
nem. ſ. vt ibi manere velit ad
ſeruiendū deo et ſic erit in bo
no ſtatu: aliaſ erit in mortali.
Sed ſi reperit ſe in monaſte
rio diſſoluto nō viuēte regu
lariter: querat ſi pōt mutare
locum cum diſpēſatione ſi in
diger: qd tñ in mōiali erit diſ
ficile: qd ſi nō pōt: nō ſequat
turbā. i. alioſ vel aliaſ in ma
lum: ſ; ſeruet ipa ordinē ſuū:
ſi ad bonū non pōt reducere
alioſ vel aliaſ. **C** Si ingredi
enſ monaſteriuſ retineat im
pedimēta que hēbat ad illud
ſciēter: videlz qz erat ſuūſ: vñ
habeat occulſā infirmitatē:

Tertia pars Interrogatorij

vel alterius religionis p̄fessus: iungatus: debitor i multis: et h̄mōi peccauit mortaliter: p̄cipue si sciebat tale impedimentū et per illud nō posse recipi ad religionē vel de his interrogat̄ mendaciū dixit: et pōt et debz de monasterio expelli si aliter p̄uidere nō pōt.

Si hēt votū religionis arrioris: anteq̄m itret laxiorē. prius d̄z queret disp̄sationē si etiā esset bona: et multo fortius post p̄fessionē in vna religione nō potest ad aliam trāfire equalē vel laxiorē: et de medicante ordine ad medicantes vel de medicantib⁹ ad monachalem trāfire nō p̄t sine disp̄satione pape: nisi ad chartu sienses. ¶ Si induxit aliquis ad religionē per simoniā vel per fraudes: puta asserēdo ibi observari regulas: qđ nō fit: vel dicēdo se ad nihil obligari: et reticēdo austeritates religionis q̄s ille nō intēdit suare et h̄mōi: peccauit mortaliter.

De his qui etiā volētes ingredi religionē aliquas i qua bene viuit auertunt: vt trahāt aquā ad suū molendinū: infamantes illos et c̄ia imponētes: suas aut vsqz ad tertiū ce-

lum extollentes: nō euadere damnationē certū est: qz cōtra charitatē agunt: et c̄ia iustitiā et c̄ia sacra scripturaz.

De voto paupertatis.

In religione cristē obseruauit paupertatis votum nihil retinens vel retinere deliberās: qz est mortale p̄prium hēre et totiens q̄tiēs illud p̄ponit. Dicitur aut̄ p̄prium qđ celatur superiori suo: vt si hēat et teneat pecuniā vel vestē nesciēte prelato: vel si sciat: tñ c̄ia voluntatē ei⁹ et absqz licētia: vel de licētia ei⁹ et voluntate: tñ non paratus sibi tradere ad petitiōnē eius: s̄z recusare si posset de facto: et multo peius si nō solum mobilia: s̄z etiā de immobilibus vt redditus et possessiones retinet vt p̄pria: dās: vēdens: et dissipās vt placet nec prelat⁹ pōt dare licētiā sic retinēdi: nec papa potest in proprio disp̄sare. ex d̄ statu monachoz. c. cū ad monasteriū.

Si dedit bona monasterij siue p̄uentus: absqz superiorū licētia habita. vel presumpta.

Si aliquid occulte recepit vel tenet: mortale est et p̄prietas. Si reperit se in loco

vbi non vivitur in communi propter qđ opz eū sibi pvide ri de necessarijs. hz aliqua vestimenta vel pecuniā: z aliqd hmoi: cū bona licētia z bene placito plati: aduertat diligēter. qz quattuor adhuc obsuare d3. Primo quidē vt p eum nō stet quin oia velit ponere in cōi: si aliū vellent: z ad hoc operet quātū pōt. Secundo si hoc nō pōt: semp sit parat⁹ simpliciter ponere oia z dimittere in manib⁹ prelati. Tercio vt de hmoi nēc sīs: nihil det sine licentia superioris sui: generali vel spāl: et in elemosynis. nisi i extrema nēc sitate. Quarto vt nō thesaurizet nec supflua teneat: nec deliriosa qrat: nec multum inquerēdo sollicitet: nec habeat inordinatū affectū in hmoi. z sic poterit transire: si in alijs bñ se hēat. Sec⁹ agendo nō religioso: sed laicaliter vivit. Sed cū pdictis: si possz locum inuenire vbi in communi vivitur: melius ei esset.

De voto castitatis.

¶ I servauit votū castitatis: nō solum ab oī carnali ope z tractu venereo se abstinēdo: s3 et ab

omni locutione turpi z amatoria: z ab oī cogitatione immūda deliberata: z delectatione morosa: qz in quolibz horum est mortale vt dictū est supra circa sextū z nonūz preceptū. Est etiā sacrilegiū qđ graui⁹ est. Et qz ad ista deuonitur per conuersationē z familiaritatē: ideo inquirendū est si hēt domesticitatem cū aliquo si monialis: vī cū aliquo si religiosus: z si hoc reperit esse et casus necessitatis phibendus est: alias nō absolūdus: qz quasi impossibile est q talis nō incidat in ruina: di. xxij. c. hospitium: z di. lxxi. per totū. Scādala et multa z oblocutiones sequuntur in populis z hmoi: z ideo phibendus est. z consanguineorum etiam rarus sit accessus.

De voto obedientie.

¶ I fecit contra votū obedientie qđ est semper mortale. Et nō q non semp qñ quis agit aliqd contra regulā suā: vel transgreditur regulā. vel constitutiōes: facit contra obedientiā: s3 qñ facit cōtra pcepta z tenta in regula z cōstitutionib⁹ suorū superiorū: vel qñ aliqd transgre

distur et contemptu quantūcū-
q; illd sit minimū. ¶ Quando
vero platus vñ plata iniūgit
aligd fieri. p̄cipiēdo vel man-
dādo in virtute sancte obediē-
tie vel spūs sancti vt facias
hoc vel sub pena excoicatio-
nis et hmoi: illd dī p̄ceptum
cuius transgressio ē mortale. pec-
catū. Idē eēt qñ plat⁹ aligd
mādarēt subdito quocūq; lo-
queret declarās sibi q̄ intē-
dit obligare illuz sub peccato
mortali ad faciēdū illud. et in-
telligit si mādat qd nō sit illi-
citū: et tale qd q̄ teneatur sub-
ditus ei obedire. Similiter
qñ in regula vel cōstitutioni-
bus est aliquid p̄ceptoie mā-
datū: vel sub pena excoicatio-
nis: vel sub pena carceris vñ
sub pena grauioris culpe: vel
per similit̄ locutiōez cōiter cē-
set obligare ad mortale. Ali-
as aut faciēdo p̄tra cerimo-
nialia: vt frāger silētiū: tarde
venire ad chorū et hmoi: ē ve-
niale. nisi quis faceret ex con-
tēptu: qz tūc mortale. ¶ Con-
suetudo aut q̄uis non sit ip̄e
cōtemptus: est tamen indu-
ctiua contemptus: et ideo ca-
ue ne assuescas alicui trans-
gressioni.

De officio diuino.

¶ I dicit horas canoni-
cas et officiū defuncto-
rū qñ debet dici. Mā
religiosus ēt si nō habet ordi-
nē sacroz: tenet ex p̄cepto ad
officiū: p̄cipue si est p̄fessus:
vnde omittēdo aliquā horaz
peccat mortaliter et omni die
qua omittit ex negligētia.
Mō autē ex p̄cepto tenet di-
cere istud: vel illud q̄uis nec
debeat ad placitū suū muta-
re offm: sed debet dicere fm
ordinē suū. Si non fuit cum
alijs in ecclesia: et nimis tar-
dauit ad dicēduz offm. ¶ Si
somnialet: vel ibi dormiuit:
redicat vel aliquid loco eius
dicat. Sed si pro maiori pte
dormiuit totū reiteret. ¶ Si
ibi icōpositus fuit: et oculis va-
gis. ¶ Si risit vel ridere fecit
vel aliquā leuitatē vel locuti-
onem fecit non necessariam.
¶ Si mēte distractus: p̄ci-
pue ēt qñ aduertit. ¶ Si ma-
le legit. vel cātauit: vñ inclina-
uit ex negligētia: in quolibet
horū est peccatū veniale cōi-
ter. ¶ Si elegit p̄latū per si-
monia: vel ēt et si nō simonia
certū indignuz scienter. ¶ Si
nō illū quē indicauit meliorē

ad officium illud: sed alium rō
ne amicitie vel alia intētiōe:
mundana: mortale est. ¶ Si
accusauit calūniose prelatum
vel sociū de aliquo criminali
vel testificatus est: vel desistit
ab accusatione iniuste: vel ali
as infamauit prelatū vel sub
ditū dicēdo criminalia d̄ eis:
et si essent vera intētiōe ista
mādi: mortale ē. ¶ Idez si se
creta sui ordinis reuelauit fin
cā iusta et rationabili: et quō
qs teneat ad restitutionez fa
mie in summa in secunda pte
diffuse ti. ij. c. ij. §. iij. Itē ibi su
perius in. x. p̄cepto: et h̄ infra
in tractatu de restitutione.

¶ Itēz si in visitatione plato
rū nō reuelauit dicenda: que
sunt d̄ honestatē religiōis: de
platis et socijs: et p̄cipue quā
do cōiter sic fuat: et sit p̄ce
ptū a visitatore: vt dicāt que
idigēt correctione: tūc .n. om
mittere aduertēter q̄ dicēda
sunt: ē mortale pctm̄. Dēt tñ
intelligi p̄ceptū fuato ordine
f̄ine correctōis: vñ oīo occulta
d̄ qb̄ p̄t p̄sumi emēdatio: di
ci nō debēt. Vbi at nō spera
tur emēdatio: et p̄sumit recidi
uatio: vñ aliqd̄ magnū scāda
lū: dici debz. nō tñ accusando

si sufficienter probare nō pōt:
qz tunc grauer peccaret: sed
simpliciter denūciādo plato
vt patri: si sperat q̄ inde pui
debit: ¶ Si fec̄. vñ cooperat̄ ē
ad aliquā cōspirationez d̄ pla
tos: vñ iuenit: aut sectat̄ est p
tialitates et sectas i monaste
rio: aut quētu aut diuisiones:
qz mortale ē: et cria mūdano
rū vñ demonioz potiusq̄ reli
gioz. ¶ Interrogādi et sūt
de. xij. abusionib⁹ claustrī fm
Ray. q̄ fm Vgonē sunt iste.
Prelatus negligēs: Discipu
lus inobediēs: Iuuenis ocio
sus: Sener obstinatus: Ado
nachus curialis: Adonachus
causidic⁹: Habitus p̄ciosus:
Lib⁹ exq̄situs: Rumor i clau
stro: Is i caplo: Dissolutio i
choro: Irreuerētia circa alta
re. In his qñqz ē mortale qñ
qz vñiale: fm q̄litatē facti et i
tētiōez. Adagna et est abusio
religioz iurare i cōi locutio
ne: et si dicāt veritatē: et etiaz
maledicere et blasphemare: et
si ex leuitate. ¶ Interrogādū
et ē p̄cipue de cerimonia p̄n
cipalib⁹: et de esu carniū et in
firmitatē. De lineis nō vten
dis ad carnē: delectis nō plu
meis de ieiunijs regule vñ cō

Tertia ps Interrogatorij

stitutionuz: de obseruantia si
lentij in certis horis et locis.
Ad que oia obligant oēs mo-
nachi: et etiā plures religiosi et
monachi scilicet Bñdicti: ex de
statu mo. c. cū ad monasteriū:
et plures religiosi aliorū ordi-
num ex institutionib⁹ suis. Et
licet in his plar⁹ possit dispen-
sare: non tñ pōt dissipare. qd
est s; Ver. qñ sit absq; causa
rōnabili et vrgēte: alias pctm
est dispēsanti et dispēsato: pl⁹
et minus s; transgressionez.
C Si in obediēdo. male se ha-
buit: videlz qz obediuit in ma-
lo: puta dicēdo mendaciū: vel
ex negligētia dimisit cōe mā-
datuz. vel tardus fuit ad obe-
dienduz vel nō affectuose sed
querulose: vel dissolute et non
cum maturitate. **C** Si irreue-
rens circa maiores: egre susti-
nendo reprehēssiones: et cū in
dignatiōe: cōmūter veniale.
C De exercitio.

I vacauit ocio qd ē
sentina oīum maloz
et quātū. **C** Si inutili-
ter expendit tpus: faciendo ca-
que sunt nulli⁹ valoris. **C** Si
fecit exercitia mundanoz: vt
faciendo bursas: vestes opere
polimito: recamationes vl li-

nea reticulata et hmodi: vel cō-
fectiones nimis p̄ciosas: vel
alia gulosa qz magnū pctm: et
abusio est ac occasio multozū
maloz: et ideo p̄hibendū est.
Hoc malum etiā reperit in
monialib⁹ modernis. **D**e
uersando cū alijs. Si cō-
uersando fuit nimis leuis: vel
alios inducēs ad leuitatē: vel
risum: verbis: gestib⁹: vel sola-
cijs. que licet aliquñ sine pctō
fieri possint ad recreationez:
vel subleuādū se vel alios ab
accidia: raro tñ dōcet hmodi re-
ligiosos. Si aliquñ irritat vl
gestiuit: qd finis congruit et
histrōib⁹. nō religiosis. Si
murmurauit circa victū et ve-
stitum. Si impatiēter tulit
graves mores aliorū. Si se
grauē alijs reddidit. Si sin-
gularitatē quesuit in cibo: ve-
stitū dormitū: et alijs vñ frequē-
ter orit in ipsis superbia et in
alijs murmuratio et indigna-
tio. Si fratrē delinquentē
nō fraterne admonuit: vel de-
fectus aliorū: plato nō signifi-
cavit. vt adhiberet remediū
seruato tñ ordie fraterne cor-
rectionis: in his cōiter est ve-
niale. Si murmurauit cō-
tra sibi cōmittente rāq; indū-

eretur. ¶ Si impatienter se habuit. dure loquēdo cū quibus se non hēt intromittere. ¶ Si nō diligenter tractauit res mōasterij. ¶ Si nimis tenas fuit in dādo: vel si nimis prodigus vī acceptor psonarū sine cā rōnabili: dans magis vni q̄ alteri de reb⁹ cōib⁹. ¶ Si dedit quib⁹ nō potuit: videlz qz nō hēbat lniaz. ¶ Si permisit res periri ex negligētia. vel nimis sollicit⁹ fuit. pp hoc parū vocādo sibi. ppter implicationē rex tpalij: qd vitiūz hodie multum regnat. ¶ Si nō fuit sollicit⁹ ad adiscendū ea ad que tenet fm regulam ⁊ institutiones peccat. Ex ignorātia vero etiā transgrediēs nō excusatur a pctō. ¶ Si est sacerdos dz quere re scire: que p̄tinet ad debite celebrādū. ¶ Si p̄fessor que p̄tinet ad illd officiū. ¶ Si in his est negligēs: p̄cipue cū pōt. grauiter peccat. Debz ēt frequētare ⁊ legere scripturā: vel doctores exponentes: vel alios libros deuotos ⁊ vtilēs vñ instruat ⁊ cōfortet ad bonū. ¶ Si legit curiosa ⁊ inutilia: ppter qd retrahit a magis necessarijs. vel doctores

gentilium: vel fictiones poetarū ⁊ h̄mōi qz peccatū est curiositatis. ¶ De pertinentib⁹ vero ad religionē hēs diffuse in tertia pte sum. ti. xvi. c. vi.

¶ De oratione ⁊ cōfessione.

¶ Nō orauit vltra officiū diuinū priuatim pro se pro alijs p sanguineis: bñfactorib⁹ viuīs ⁊ defunctis: p̄cipue recomēdati vt dz sollicitē. ¶ Si nō frequentauit p̄fessionē ⁊ cōionē scdm regulaz suā ⁊ morem.

¶ Monachis vero nigris: pceptū est qd cōmunicēt semel in mense. in cle. ne in agro de statu mona. ¶ Si nō vacauit meditationi: que p̄marime i ducit deuotionē. ¶ Si fuit tepidus in dilectione dei ⁊ p̄mi nō ardēter affectans honore dei: ⁊ salutē animarū vt decet. ¶ Si ingrat⁹ ad recogitandū ⁊ cognoscendū sua bñficia ⁊ recōpensandū: deuote ipsi deo fūiēdo. ¶ Si nō preparauit se ad diuina vt d̄buit. Nec sunt pctā in quib⁹ quotidie offenditur deus: ⁊ impletur profectus religionis.

¶ De amore parentum.

¶ Nimis carnaliter dilexit p sanguineos: n̄

Tertia pars Interrogatorij

mis affectans eorum prosperitate: vel gaudēs de ea: aut tristatur nimis de aduersitate. Si nimis eos visitat vel querit vel gaudet visitari.

Si cū eis loquit de secularibus que nō expediūt: vel ē cum alijs de guerris et hmoi frequēter interrogat et audit.

Si pro eis procurat beneficia ecclesiastica vel tēporalia nō aptis bñficijs in qb⁹ posset eē mortale. De alijs vero vitijs cōibus. s. ira: supbia: inuidia et hmoi vide supra in prima et in secūda pte interrogatorij. De his vero que pti nēt ad regulā suā: ipsemet videat p se et dicat. Si penas aut penitēcias taxatas vel iniūctas a regula: vel cōstitutionib⁹: vel a plato nō fecit: peccauit si ex negligentia. Si nullo mō esset paratus facere: et plato precipiēte: est mortale. ¶ Si nō intēdit pficere i vita: sed que fuit inuitus facere et male pētus est esse in religione: hypocrita est et in statu dānationis. Tho. 2a 2e. q. lxxxiii. ar. v. Qui vocantur ad dirigēdas moniales in electi onib⁹ nisi abstineāt ab his que posset oriri discordia in-

ter eas: sunt excoīcati. Religiosi et clerici inducētes ad vouēdū: iurādū: vel pmittendū de eligendo apud eos sepulturā: vel ut cāvterius nō mutēt iā electā: sunt excoīcati. excoīcatione papali in cle. c. cupiētes de penis. Religiosi qui absqz spāli inia proprii sacerdotis solemnizārēt matrimoniū: aut ministrārēt sacramētū eucharistie: vel extreme vntiōis: excoīcati sūt excoīcatione papali in cle. p. i. de pui. religiosi. Religiosi qui excoīcatos a canone absoluūt in casib⁹ nō concessis: aut qui absoluūt a sententijs per statuta synodalia vel puincialia promulgatis: aut absoluūt a pena et a culpa: sunt excoīcati excoīcatione papali p. d. cle. p. i. de pui. religiosi. ¶ Inquisitores hereticorū qui odio: gratia vltimo: contra iusticiam et cōsciam omiserint cōtra quēpiā pcedere: vel ipsas heresim alijs imponere: aut imponerēt quod officiū eorū impediret: sunt excoīcati excoīcatione papali in cle. c. multorū de heret. Religiosi mēdicātes pfecti. trāsē untes ad aliquā religionem

monachales: excepto ordine cartusien. & similiter recipientes sunt excoīcati excoīcatione papali per constitutiones Martini quinti factā Cōstātie. Clerici sciēter & sponte cōicātes cū excoīcatis excoīcatione a papa in diuinis sūt excoīcati excoīcatione papali secūdū Hosti. Ista excoīcātio habet dubiū. Participātes i crimine pp qđ aliqđ est excoīcatus aliqua p̄dicta rum & aliarū excoīcationū: sunt excoīcati per papā. c. si cōcubine de sen. exco. Absoluētes aliquē ab aliqua p̄dictā excoīcationū citra sedē ap̄lica p̄terq̄ in mortis articulo: q̄ taliter absoluit si nō se rēp̄sentāt ei a quo p̄nt absolui q̄ citi⁹ possunt: vel mītāt pro absolūtōe. reīcidūt in eandē. s. excoīcātōez papales. c. eos de sen. excom. in. vj.

Sepeliētes corpora in cimiterijs tēpore interdicti i ca sibus nō cōcessis a iure: sunt excoīcati per excoīcationem ep̄alem in cle. c. eos. de sepul.

Sepeliētes excoīcatos publice: aut nominatim interdictos: v̄l usurarios manifestos sciēter in cimiterijs: sunt ex

communicati: dicta cle. eos.

Clerici locātes domos manifestis usurarijs ad sen⁹ erēcēdum seu alio titulo cōcedētes: sunt excoīcati. c. Usurax de usuris li. vj. Mō electus a duabus partib⁹ cardinalium & se gerēs pro papa est ex cōmunicatus. c. licet de elec.

Monachi & canonici regulares: archidiaconi: decani: prepositi: plebani: cantōres: & alij clerici personatū habentes aut qui vis p̄sbyteri qui audiūt leges vel phycā sunt excoīcati. c. nō magnoper. ne cle. vel monachi se reb⁹ secu. immisceāt li. vj. c. j. Religio si dimittētes vbiq̄qz habitum sue religionis & accedentes ad quēvis studia litterarū sine licētia p̄lati aut cōuētus sui: sunt excoīcati. c. vt periculosa. ne cle. vel monachi li. vj.

Religiosi q̄ decimas debitas ecclesijs sibi appropriant vel usurpāt: siue qui nō p̄mittūt solui ecclesijs decimas d̄ animalib⁹ familiarium & pastoz suorum tales si non habent administrationem & beneficia sunt excommunicati: si habent sunt suspēsi: nisi requisiti destiterint infra men

sem: in cle. c. religiosi. de deci.
Conachi et canonici regu-
 lares nō hñres administrati-
 onē et se pferentes ad curias
 pñcipū: ut damñū monaste-
 rii inferāt: aut prelati: sine
 licētia suorū pñatorū: siue qui
 tenēt arma infra septa mona-
 sterii: sunt excoīcati. in cle. ne
 in agro de statu monachorū.
Religiosi necnō moniales
 professi pñētes matrimoniū
 et alij clerici pñstituti in sacris:
 de facto sūt excoīcati: cle. eos
 de pñan. et affi. **I**nglatores
 hereticorū qui pñtertu officij i
 quisiōnis qbusuis modis il-
 licite pecuniā extorquent: vel
 sciēter bona ecclesiarū ob de-
 licta clericorū fisco ecclesie ap-
 plicant: sunt excoīcati: nec ab-
 solui pñt nisi plene satisfice-
 rint illis a quibus extorserūt:
 cle. nolētes cñ d hereti. **R**e-
 ligiosi nō fuantes interdictū
 quod fuit matris siue cathe-
 dralis ecclesia: cle. ex frequēti-
 bus de sen. excoīcatio. **R**e-
 ligiosi qui pñitentib⁹ sibi non
 faciunt pñciaz sciēter de de-
 cimis soluēdis: tales ab offi-
 cio. pñdicationis sunt suspensi
 donec pñfessis eisdē si cōmo-
 de pñt. faciāt eis pñcientiā: et

si interim pñdicant sunt excoī-
 cati. **S**imiliter et religiosi qui
 dicūt aliqua verba ut retra-
 hāt audiētes a solutione deci-
 marū sunt excoīcati: in cle. c.
 cupiētes de penis. **R**eligio-
 si mendicātes qui domos ad
 habitandū vel loca de nouo
 recipiūt aut mutant vel alie-
 nāt de nouo recepta absqz li-
 centia pape: sunt excoīcati. de
 penis. c. cupiētes i cle. **F**ra-
 tres minores qui tpe interdi-
 cti recipiūt ad diuina fratres
 vel sorores de tertio ordine
 secti. **F**rācis: sunt excoīcati. c.
 cum ex eo. de sen. excoī. in cle.
De prelati in cōi. c. xiiij.

Prelati in cōi ing-
 a rendū est. **P**rimo si
 legitime assecutus est
 dignitatē seu pñlationē: an vi-
 delicet aliq irregularitate vel
 snia fuit irretit⁹ cū fuit assum-
 ptus ad prelaturā in qua nō
 fuit dispēsatus vel absolutus
 videlz si fuit bigamus: si ope-
 rat⁹ est in causa sanguinis: si
 illegitimus: si excoīcatus: vel
 suspensus. vel notori⁹ cōcubi-
 nari⁹ in quolibet horū hoc sci-
 ens: tenet pñlaturā furtiue: vñ
 est pñnue in mortali. **M**o-
 ta qd illegitim⁹ ad dignitatē

vel beneficiū curatū: vel prio
ratū in religione: qui creatur
per electionē: sine dispēsa-
tione pape pmoueri nō pōt ex
pūilegio tñ magister ordinis
cū his pōt dispēfare ad prela-
turas in ordine p̄dicatoꝝ: de
hoc habes in. iij. pte summe
ti. xxi. c. iij. Si rite ⁊ absq;
vitio simonie fuit elect⁹: cōfir-
matus: ⁊ ordinat⁹. Si inter-
posuit preces pro se: vel p̄cu-
rauit q; ali⁹ porrigeret p̄ces: si
mōia est: ⁊ si fuit simonia pa-
ctionalis indiget dispēsa-
tione pape: ⁊ anteq; sit dispēsa-
tus tenet furtiue dignitatem. De
hoc in scda parte sum. ti. j. c.
v. §. iij. De simōia ⁊ de oi-
b⁹ que habes. s. i. c. de bñfici-
atis. ⁊ in. ca. de clericis in coi
potes interrogare put expe-
dit. Et si ē prelat⁹ religiosoz
interrogādus est de his que
sunt in. c. p̄cedēti ⁊ de alijs
que sequūtur. Si aliqd ma-
nifestum petiū in subditis dis-
simulauit ⁊ n̄ correrit: aut si
nō manifesta que tñ ad eius
noticiā aliquāliter puenērūt
ulterius nō q̄siuit: si mere ex
negligentia dimitteret: puto
mortale: quo ad criminali. Si
aut ex aliqua rōne. vt ad ma-

ius scandaluz vitandū secus.

Si in. cap. equus iudex nō
fuit. Si de reb⁹ monasterij
dilapidator fuit. Si supiori-
bus suis non obediuit. Si
causas sibi a superiorib⁹ com-
missas nō scdm cōsilium peri-
toꝝ: sed scdm acceptionē per-
sonaz determinauit. In om-
nib⁹ his est petiū mortale: vel
veniale fm quātitatē excē-
sus ⁊ maliciā ⁊ negligentia.

Si indignos ⁊ nō ydone-
os in officijs posuit: ⁊ maxie
ad curā animaruz: ⁊ male vi-
det talis posse excusari a mor-
tali: si eos quos scit malos. ⁊
in mortali persequere ponit
ad curam animaz cū potest
repellere: nec credo q; excuset
paucitas. s. q; nō inueniūtur
alij: ⁊ etiā si iste alias sit idu-
strius multum ⁊ bene offi-
ciet ecclesijs in exterioribus.

Idem cū sustinet tales si il-
los potest iuridice remouere

Si posuit ad audiētiā con-
fessionuz notabiliter ignoran-
tes ⁊ ineptos: v̄l criminosos
mortaliter peccauit per regu-
lam. Qui causaz damni dat.

Idem si tales tollerat cum
possit remouē: nisi forte a su-
periori sint ad hoc positi. S;

n

Tertia pars Interrogatorij

quam curā de ipsis habebit cum ad sui dānationem erer ceant tales officium audiēdi p̄fessiōes. Quomodo aut di catur ineptus: v̄l notabiliter ignorās: hēs hic supra. videlz in sc̄da p̄te de sciētia p̄fessoris. ¶ Si fuit nimis p̄posus et curiosus i edificijs ecclesie vel monasterij: in ornamētis et h̄mōi qd̄ est contra sniam Jeronymi: et Ambrosij. xij. q. ij. c. aux. et c. glia ep̄i: et etia Bernar. Et tñ a modernis fi unt hodie multe supfluitates et curiositates: et pallatia con tra exēpla oīuz sanctorū: et in his amittit multū tempus et denotio: ita vt cōpletis edifi cijs exhaustus videat omnis spūs: et pauperes interea mo riunt fame. quos de supfluis eoz tenētur sustentare. xij. q. j. c. ep̄us ecclesiasticarū. ¶ Si nimis fuit sollicitus circa rē poralia: ex hoc minus debito vacās spūalib⁹ in se et in sub ditis vt lectioni: orationi: ad monitioni: vñq; peccatus est plus et minus scdm̄ quātita tem excessus. ¶ Principalis. n. eius cura debet esse de spūa libus. ¶ Si per curias nimis discurret litigando cū sc̄da-

lo hominū: cuz posset per ali um modūz magis pacificum sua repetere. et si nō tm̄. ¶ Si iura et p̄uilegia sue ecclesie nō seruauit et defendit vt debuit. ¶ Si i dispēfando: idiscrete se habuit: vel qz nimis de fa cili et sine cā rōnabili in iei uis dispēfauit. In esu carni uz in retinēdis reb⁹ ad vsum in penitētijs taratis scdm̄ re gulā vel p̄stitutiōes et h̄mōi: qz peccauit inducēdo relaxa tiōē et rigore religiōis ener uando. Vñ beatus Benedi ctus in regula dīc q; de om ni dispēfatōe hēt reddere rō nē. ¶ Si fuit nimis dur⁹ i dis pensando cuz debuit p̄cipue cum debilib⁹ et infirmis et hu iusmodi non prouidens eis. ¶ Si fuit exēplaris in icessu moderato: habitu nō p̄cioso: in modestia gest⁹. In locutio ne rara: graui et fructuosa: ca uens discordias p̄ce; nutri ens: oēs patiēter vidēs et tol lerans: singularitates vitans cōmunia sequēs cum pōt: ne mini blādus: affabilis cūctis susurratiōes: detractiōes: ir risiones: cōfabulationes: ma ledictiones: cōtentiones in se et in suis eliminans: circūspe

et in omnibus: nō delecta
tus de presidentia: s; timens
de negligētia: cū de singulis
hēat reddere rōnē sibi cōmis
sis. Ita curam aliorū habe
ant q; sui non obliuiscant: vt
docet **Gre.** i. pastoralis. **C.** Si
in corrigēdo fuit nimis remis
sus vel nimis regidus: vtrūq;
cauēdū est vt docet **Gre.** in
moralib; 7 hī. xlv. d. c. discipli
na. **Mā** facilitas venie icētiū
preb; delinquēdi. **Ambro.** xx.
iij. q. iij. c. est iniusta 7 aspitaf
nimie increpationis: nec corre
ctiōez recipit nec salutē. **Leo.**
di. xlv. c. cū btūs 7 c. licet ple
rūq; ca. di. **C.** Precipue vero
circa seniores d; p̄lat; in cor
rigēdo se hī. humani;: vt dī
in illo. c. nisi eēnt habituati in
malo: q; tūc durius s; **Gre.**
vt di. c. disciplina. 7 c. licet ple
rūq; 7 c. cū btūs. 7 c. penitu
dinis tpa. xxvi. q. vij. 7 c. tanta
lxxxvi. di. **C.** Si nō idurit quā
tum potuit verbo 7 exēplo ad
obseruādū oīa cerimonialia
ordinis sui. **C.** Si malas p̄sue
tudies seu corruptelas: regna
re permittit. s. cōtra regulas 7
deccētiā religionis: etiāz quas
inuenit iā inductas nō abstu
lit quātū potuit. vt vitiūz p̄o

prietatis: discursum fratrum
ad placitum: familiaritatē cū
mulierib; vel viris si est mo
nacha: collationē rex amicis
7 p̄sanguineis sine licentia 7
rationabili causa: cūm carni
um vbi nō debēt comedi qd
est vniuersale omni mōacho
de p̄secra. di. v. c. monacho. 7
precipue que sunt p̄tra essen
tialia vota religiōis nullo mo
do debet permittere: nec etiā
ad receptionē simoniacā mo
nialium sicut hodie fit quasi
vbiq;. Qd si nō pōt talia re
mouere: nec est spes in futurū
dimittat curam exēplo sancti
Bndicti. vij. q. i. c. aduersitas
circa. fi. m. c. fi. ca. q. al; ne ge
tem suā amittat: 7 tandē cūz
eis dānationē icurrat: qdūq;
sit ille abbas. v. abbatissa. p̄i
or vel priorissa: vel alias quo
cūq; noie cēscatur. Nec suf
ficit q; prelatus corrigat vitia
que iāz nosce p̄tigerit: sed de
bet diligēter agnoscere vultū
pecoris sui p̄siderādovias ei;. **C.**
Caueat aut ne crimia sibi
delata in foro p̄scie vel in se
creto p̄dat v. iudicet de illis
in foro p̄tēioso: seu i cap. vbi
n. tū manifesta sunt puniēda
nec foro mīscēda sūt iudiciali

Tertia pars Interrogatorij

Si habet sub cura monasterij monialium: de qua materia dicit in.c.1. Si idiscere fecit precepta in quibus multum debet cauere nisi sit res ardua. Et si cogeret per preceptum vel finem ad aliquid faciendum vel dicendum in quo non esset ei subditus: vel non deberet ei obedire: ut reuelando peccatum occultum omnino esset ei mortale. In inquisitione vero criminum: receptione accusationis: vel denunciationis: vel probatione sententie excommunicationis: et homini non sit preceptum. Non precedat per suspicionem: sed per probationes et modos iuridicos: alias incurrit graue peccatum: et aliquam sententiam excommunicationis: de his in iij. pre. sum. ti. it. quasi per totum. Si prelatus recipit aliquem in ordine mendicantium ad professionem ante annum completum probationis seu nouitatus est suspensus a receptione aliorum ad professionem: et debitor penne grauioris culpe: unde mortali ter peccat. Extra de regulariis. c. non solum. li. vi.

De episcopis et prelatibus superioribus. c. xv.

¶ Circa episcopos et alios superiores prelatos sic

possunt formari interrogationes nisi sit talis litterature et scientie quod per se sciat explicare quod debet: ad quod tamen tenetur cum habeat alios super his informare et dirigere. Nam si bonus confiter ab hominibus reputatur et sufficiens: non esset necessarium nisi ei audire. Et si de aliquo negocio non intelligit eum confessor vel dubitat: potest de illo loqui pro sua serenitate. Et si tale quid esset in quo variantur opiniones vel non potest dari certa sententia: reliquendum est sue conscientie. Idem dicendum circa alios clericos: religiosos: prelatos: et laicos peritos et timoratos: qui sciunt dicere sufficienter facta sua. Si vero non est talis: sed indiget adiutorio interrogantis: in quantum clericus est inquiri ab eo potest prout expedit unde de his que habentur supra circa clericos in c. unde de officio diuino: de celebratione: et administratione sacrorum et modo: et homini. Si assumptus est ad episcopatum ex religione: interrogandum est de his que habentur in.c. circa religiosos quo ad multa. Nam adhuc tenetur seruare ordinem suum: nisi in his que non patiuntur officium pastorale: ut si

lentiū: solitudo et vigilie et huiusmodi. Nec vide in. iij. pte sum. ti. xxi. c. ij. Item Thomas scda sede. q. clxxxv. ar. viij. In quātū vero bñficiatus seu curatus est et patus: interrogāduz est de his que hēs. supra in. c. circa bñficiatos. Et si recepit dignitatē seu epātū hñs aliquā irregularitatē vel per simoniā vel per intrusiones dic vt in. c. pcedēti in pn. De inde interroga de his que sequunt: que sunt spālia cure et officij pastoralis. ¶ Si tulit ordines sacros idebit: qd ē vnū in quo multū offendūt. ¶ Si tulit per simoniā: s; occulte: mortaliter peccauit: non tñ est suspēsus ex hoc quo ad alios: s; per simoniā notoriā: est suspēsus et quo ad alios. Sed in vtroq; casu ordinat⁹ ab eo: est suspēsus et indiget dispensatione. ¶ Si tulit sciēter nō habentib⁹ legitimā etatem: mortale est: nec pōt ipse dispensare de etate. ¶ Si tulit ordines per saltum sciēter: vel duos sacros simul: vel q̄tuor minores cū subdiaconatu: peccat mortaliter. ¶ Si cōtulit ordines sacros cū tēpora ordinationuz: mortale est: nisi

et dispensatione pape: et ordinatus est suspēsus. Adinores autē ordines offerre pōt diebus festiuis. ¶ Si in ordinatione omisit aliquid faciēduz et si omisit aliquid de substātialibus in quib⁹ imprimūt character opz totū iterare in alia ordinatione quattuor tēporū. Si vero est qd nō est substātiale: s; de simplici solēnitate nō dōbet iterari: s; suppleri tantum omisum in ordinatione alia: nec pri⁹ ante suppletionē iste ordinat⁹ d; exercere officiu. Peccat ep̄s in hñōi si ex certa scia vel crassa ignorantia hoc facit. Idem videt si ex nōbili negligētia. ¶ Si ordinauit aliquē sine licētia sui superioris sciēter: mortale est: et est suspēsus per annū ab ordinū collatione. ¶ Si nō fecit fieri examinationē de ordinādis. de scia: etate et morib⁹ et hñōi fm iura: peccat mortaliter. Idē si fecit fieri examinationē p ineptos ad hñōi ordinādos. Idē si fieri fecit per tales: quos estimabat pp malitiaz eoz sciaz q̄ admitterēt indignos: si ad eū spectat puidere de talib⁹ vel remediare. ¶ Si sciēter admittit idignū

Tertia pars Interro.

quez iuste repellere potest: vt
pocubinarum: illiterarū z hu
iusmodi. ¶ Si nō contulit sa
cramentū cōfirmationis qm̄
debut. Soli. n. epi pnt illud
conferre. Et omni anno se
mel deberēt pferre: z ex illud
tempus solitum: oī tpe anni
z hora. morituris pnt pcede
re: ne sine hoc moriant q̄uis
sine hoc saluetur. Comitten
do ergo magnā negligentā:
vt per multos ānos credo eē
mōtale. ¶ Si nō dedit sacra
mentū scdm debitā formā
materiā z locuz: mortale est.
¶ Quod autē sit ieiuni⁹: non
est necesse z si decēs z de iu
re. ¶ Si bis alicui dedit sciē
ter: peccauit mortaliter. Vñ
in hoc d; eē cautus ne iteret:
z etiā d; aduertere q̄ aliquis
chrismat⁹ teneat chrisman
dum: nō p sanguineus s; ali⁹.
¶ Si in cena dñi nō psecra
uit chrisma z oleuz sanctū vt
debut: q; inouāda sūt talia.
z si nō seruauit debitā mate
riā z formā z ritū ecclie: mor
tale est z hñōi. ¶ Si psecra
tiones ecclesiarū. vel altariū: z
calicū z patenarū z benedicti
ones vestium sacrarū: nō fecit
vt debuit scdm formā z ritū
ecclesie: vel si quid horū fecit
per simoniā: mortale ē. Idez
de bñdictionib⁹ abbatū z ab
batissarū. Idē de reconciliati
one ecclesie violatē. ¶ Ado
nialē quā nouit eē corruptuz
nō de facili debz psecrare in
virginem: nec tñ manifestare
crimen si est occultū: s; muta
re nomē virginis in castā vt
nō ppēdatur. ¶ Si ptulit be
neficia per simoniā: mortale
est: z si per notoriā est suspen
sus: et quo ad alios. Secus
si per occultā q; nō est suspē
sus. ¶ Si ptulit sciēter indi
gnis beneficia siue simplicia
siue curata: mortale est. Idez
si acceptauit a patronis: pnta
tum ineptū. Idē si pfirmavit
indignū. ¶ Si contulit plura
bñficia in casu nō pcesso vñ
vel plura officia aut pbēdas.
aut dignitates: vel si p sangui
neis minus aptis ptulit rōe
cōsanguinitatis postponēdo
aptiores: mortale ē. ¶ Si ad
misit ad bñficia habētia cu
rā aiarū. seu ipa contulit nō
agentib⁹ annū. xliiij. mortale
est. ¶ Si ecclesijs de iure va
cantib⁹ nō puidit de rectore
sicut vacāt curata bñficia da
ta absq; dispēlatōe pape his

qui non attingunt annū. xrv. vel si infra ānūz nō faciūt se ad sacerdotūz pmoueri: nisi cā studiū sit ōmissum. de quo vide in. c. circa bñficiatos supra. ¶ Si enim infra sex mēses primo post hoc nō pūdit nō pōt postea se itromittere: alias vsurparet qđ nō pōt: qz mortale ē. z nō tenet talis collatio z sic teneret errorē suūz manifestare. Idē qñ recepto secūdo bñficio vacauit pmū vel secūda pbēda vacauit prima: de quo hēs sup s3 plene i tertia parte sum. r. xv. c. j. §. xv. ¶ Si ordiauit aliquē clericum ad ordinē sacrū sine titulo vel bñficio: vel saltē primonio sufficiēti: qz ultra peccatus. tenet ei expēsas facere quousqz de bñficio sit ei pui sum: nisi aliqz ep̄s hoc ei cōmisisset determinādo psonā qz tūc ille cōmittēs tenet ad id de hñōi de quib⁹ vide in tertia pte sum. r. xxi. c. ij. ¶ Si in visitatione non diligenter quesuit de quib⁹ obuit z maxime de vita z hōestate sacerdotū officiantū: z quō se habeant in administratione sacramētōz. z de forma eoz: si bene pñunciant. precipue ba

prismatis quod est magis necessariū. ¶ De audiētia confessionū quō se habeant: quō populum admoneant z in re bñe ecclesie p̄cipue altaris qđ teneat mundas. Si autē inuenit in hñōi notabiliter excedere z periculose: si nō punit z pūdet qz illi se emēder: vel de alio si iste est icorrigibilis z oio inept⁹: grauiter peccat z oia mala z dāna animarū que inde sequunt ei imputātur si pōt obuiare: z non facit lxxiij. di. per totūz. ¶ Si nō visitauit ep̄atū suū vt debuit. ¶ Si in visitatōe nimis sumptuosus fuit: z cū nimia familia z eqtaturis nimijs ultra prescriptū numerū: vel si ipse vel familia ei⁹ munera accepit: super quo est sp̄alis pena de quib⁹ plene in. iij. pte sum. ti. xxi. c. iij. ¶ Si sustinet i officijs z bñficijs. notorios ꝑcubarios: quos d3 post admonitionem: si nō dimittant etiam beneficio priuare: grauiter peccat. ¶ Si pro alijs malis z scelerib⁹ manifestis non pūit vsuris vacātes: ludis: tabernis: aleis: negocijs secularibus: venationibus: pditi onibus z hñōi. In his. n. nō

Tertia pars Interrogatorij

puniendo: videtur male posse excusari a mortali: nisi ex huiusmodi punitionibus sequeretur scisma vel magnus scandalus di. l. c. *De constitueretur.* ¶ Si laicos sibi subditos notorios peccatores quos per se nouit: vel sibi per parrochianos eorum denunciatos: ut adulteros: vsurarios: inimicitias manifestas exercetes non corrigit per censuras et alios modos. grauius peccat: nisi committat quod non sperat emendationem: sed deterioratio eius. Sed tamen hoc non videtur sufficenter excusare: sed hoc aliud: si timere grave scandalum in alijs. di. l. iij. c. commensationes. ¶ Si malas consuetudines quas reperit in sua diocesi non nititur auferre quantum potest: ut videtur: laborare et huiusmodi in diebus festiuis: non condicari semel in anno: et offerri et huiusmodi: tripudiare in ecclesijs: permittere violari ecclesiasticam libertatem: ut quod clerici conueniantur pro delictis vel pro obitu in iudicio seculari: vel ecclesiasticam immunitatem: ut quod exhibantur debitoribus vel malefactores per violentiam de locis sacris: et huiusmodi in casibus non processis. Debet. n. prohibere et si post

admonitiones nolunt desistere excommunicari: et pro commissis iam punire: alias peccat grauius committendo ex timore: vel negligetia. di. l. iij. Si rector vel doctor. De hac immunitate et libertate ecclesiarum: vide diffusum in. iij. parte sum. ti. xij. c. iij. ¶ Si fructus vel redditus episcopi sui male expedit. dādo consanguineis suis: vel alijs non indigentibus: peccat grauius: et si distincta sunt ea que deputantur ad mensam eius ab alijs. Et si ea que erogare debet clericis vel ad reparationem ecclesie. vel pauperibus: dat consanguineis vel alijs amicis sine probabili indigentia: tenetur restituere illa quod rapinam facit: et similiter recipientes ab eo. Si vero non sunt distincta hec bona: cum intelligantur omnia committi fidei sue: ea que supflunt ad usum sui et familie sue conuenienter. debet pauperibus erogare: aliter non dando: pauperibus subtrahit. xij. q. ij. c. aux. et c. gloria episcopi. Tho. secunda secundae. q. clxxxv. ar. vij. ¶ Si grauauit suos subditos in idebitis collectis. ¶ Si fecit clericos suos soluere collectas: alias positas a domino temporaliter: vel gabellas ad ciuitatem

Rantiaz. **C**Si sponte ipse de-
dit absq; licētia romani pōti-
ficis: q; phibetur. **C**Si deli-
cta clericorū: vt blasphemā-
tium deū. vel sanctos: suffocā-
tiū. parulos ex inaduertētia:
z hmoi puniuit magis pena
pecuniaria ex auaritia: z ma-
gis ppter lucrū q̄ pro salute
eorū z nō magis ad refrenan-
dū. **C**Si visitauit dioecēz v̄l
visitari fecit magis ppter lu-
crum: q̄ ppter animarū salu-
tez. **C**Si alienauit bona epā-
tus sui sine licētia pape in ca-
su indebito: in q̄libet horū est
mortale. **C**Si iura aliarū ec-
clesiarū non seruauit. **C**Si
bona vacantium ecclesiarū
sibi usurpauit cum debeant
successori reseruari. **C**Si iu-
sta debita a predecessoribus
contracta ratione ecclesie nō
soluit. **C**Si fructus alicuius
bñficij ad tempus accepit: v̄l
partē ab eo cui dedit vult ha-
bere: i quolibz horū ē rapina.
CSi nō seruauit formā iuris
circa māifestos usurarios: s;
de certa quāritate p̄sent. nō
facta debita restitutiōe remit-
tit sibi: z ad sacra z ad sepul-
tura z admittit. **C**Si incerta
pauperib; dispēfanda: in v̄suz

suuz ouertit sine necessitate:
CSi snias excoicationis de
facili ppter lucrū profert: vel
absolutiones. **C**Si permittit
questuarios vel alios p̄nūci-
are indiscretas indulgentias z
falsas: q̄olibet est mortale z
graue. **C**Si exēptos: vt f̄res
p̄dicatores: M̄diores: Merc-
mitas scti Aug. Carmelitas:
Seruitas: Cisterciēses: z ali-
os hñtes p̄uilegia exēptionis
iniuste molestat nō seruando
eorū p̄uilegia. vel pro audie-
tia p̄fessionū: nō admittēdo
sibi p̄sentatos p̄dōeos: s; cle-
dudū de sepul. vel sibi retinē-
do nimios casus: vel in p̄sue-
tos vt quotidie habeāt ire ad
ipm: v̄l ad aliū cogēdo ad q̄r-
tam: quātū ad id in quo sunt
p̄uilegiati: v̄l eos ad iudiciū
trahēdo: cū i nullo possit eos
cōuenire nisi pro heresi: pec-
cat grauit̄. **C**Si mōasteria
monachorū v̄l monacharū nō
exēpta nō honeste z diligēter
visitauit: z eos vel eas ad ser-
uandū regulā induxit: depo-
nēdo abbates vel abbatissas
pro relaxatiōe cū expedit: ha-
bendo curā de hōest̄ate earū
z q; nō habeāt familiaritatē
cū clericis: religiosis. v̄l laicis

Tertia ps Interrogatoriij

providendo de diligēti clau-
sura ⁊ de p̄fessore securo: do-
cto. ⁊ bone p̄ficiēti: p̄hibēdo
igressus simoniacū: ⁊ diuina
feminaꝝ que ibi sunt: ⁊ festa
vana in p̄secratione earum.
De indicādo i foro p̄tēioso.

I nō tenuit vicarium
peritū ⁊ bonuz: p̄cipue
q̄n ex se nō hūit debi-
tā sufficiētiā iuris. ¶ Si non
suauit debitū ordinē iudicia-
riū. ¶ Si fuit acceptor p̄sona-
rū. ¶ Si dedit iniquas snias
dic vt supra i.c. circa iudices.
¶ Si nō suauit debitam for-
mā iuris in ferēdo snias ex-
cōicationis: suspēsiōis ⁊ iter-
dicti: q̄z vltra p̄tēi mortale: i
currit certā penā de qua i. iij.
p̄te sum. ii. xxv. c. lxiiij. p̄cipue
in causis m̄rimonialibus oꝝ
esse cautissimū: ⁊ p̄dērosūm
circa diuortia. ¶ Si dedit li-
cētiā d̄no tpali vel iudici ver-
berādi: vel ponēdi in patibu-
lo: v̄l i carcerādi: vel alias pu-
niēdi clericos suos: nisi in ca-
su i quo cēnt icorrigibiles p̄
eū: q̄z efficit cū p̄dictis excōi-
cat. c. Vt fame. ex de sen. ex-
cō. ¶ Memine tñ d̄z verbera-
re māib⁹ suis: nec tñ cū expe-
dit p̄ laicū: s̄z p̄ clericū d̄z fa-

cere verberarē clericū: s̄z iura:
⁊ a cāis sanguinū d̄z abstinē-
ope: p̄silio ⁊ mandato. ¶ Si
hereticos diligēter nō iḡsiuit
in diocefi sua: ⁊ puniuit s̄z iu-
ra. ¶ Si testamēta ⁊ vltimas
volūtates nō fecit iplere: p̄ci-
pue legata facta ad pias cās.
¶ Si dispēsauit in votis ⁊ in-
ramētis i qbus nō potuit. v̄l
si potuit tñ idiscrete ⁊ sine cā-
rōnabili: p̄tēi ē graue. ¶ Si
absoluit a sentētijs a qb⁹ non
potuit vt pape refuatis: v̄l d̄i
spēsauit in irregularitate de
qua nō potuit. ¶ Si exēpla-
ris fuit i hitu nō p̄ciosū v̄l pō-
poso: supellectilib⁹ nō argēte-
is. ⁊ curiosus i apparatu do-
mus ⁊ ornatu nō seculari: in
victu sobrio nō diuiali nisi p̄
pauperib⁹: i visitādo ecclesiāz
iteressendo diuinis: ⁊ p̄cipue
i dieb⁹ festiuis: hec d̄z facere
s̄m iura: i solēnitatib⁹ p̄cipu-
is cātādo missā: dicēdo offm̄
deuote nō cursim: ordinādo
q̄ dicat in ecclesia sua debite
frequētando orōnes p̄uatas:
vacādo lectioni. di. xxxvi. p̄ to-
tū p̄dicādo si scit: si nescit pui-
dēdo gregi sue de p̄dicatori-
bus vtiliorib⁹ nō curiosis. ⁊
de p̄fessoribus. tenendo bone

fā z deuotā familiā: sollicit⁹
 de eius salute: vitādo mulier⁹
 conuersationem sicut pestē.
CIn exitu d̄ domo raro nisi
 ad ecclesiā: sepe p̄ferēdo z q̄-
 rēdo cōsilia a seruis dei quō
 possit suo gregi p̄uideŕ. Adu-
 lationes vt venenū abhorre-
 at. **P**ater viduarū: pauperū:
 orphanorū z oppressorum eri-
 stat: z causas eorū sine expen-
 sis expediri faciat. **C**In inu-
 rijs p̄p̄ijs nō sit vindictiu⁹
 sed patiētiſsimus. In verbo
 z gestu nō subitus z iracun-
 dus. Memini multū familia-
 ris nisi seruis dei. Superiori-
 bus obediēs: equalib⁹ nō in-
 uidens: nō gaudēs de digni-
 tate z honore: sed lugens pro
 exteriori occupatione z plebis
 offensione: z si in oibus dili-
 gēter se habuerit nil deo ac-
 ceptabilius. **C**Si vero p̄fun-
 ctorie z male nil miser⁹ z dā-
 nabilius episcopi dignitate vt
 dicit Aug. di. xl. c. āte omnia.
CDe p̄latis hēs multa i. iij.
 parte sun. ti. xx. c. h. per totū.
CEpiscopi z supra cōceden-
 tes aliquā domum vsuarijs
 manifestis alienigenis ad se-
 nus exercēdū: sunt ipso facto
 suspēsi: extra de vsur. c. vsura

rū li. vi. **C**Similiter si p̄mit-
 tunt q̄ h̄mōi vsuarij alieni-
 gene exerceāt senu in terris
 eorū subiectis iurisdinōi: nisi
 infra tres mēses expullerint
 eos: suspēsi sūt: vt in dicto. c.
 vsurarum de vsuris lib. vi.
CQui se gerit p̄ papa elect⁹
 a minori pte q̄ a duabus p
 ribus cardinaliuz: est ipso fa-
 cto excoīcat⁹. **C**Et similiter
 cardinalis qui p̄sumpserit
 nominare talē papā: z simili-
 ter oēs alij q̄ talē reciperēt p
 papa: eē d̄ elec. c. licet. **C**M
 nes clerici z religiosi ac laici
 siue familiares curie siue alij
 qui aliquod pactū fecerint: v̄l
 aliquid magnū vel parū p
 miserint: vel p̄missionē rece-
 perint ex pacto: vel p̄missio-
 ne occulta vel manifesta: de-
 derint: vel receperint quid ma-
 gnū vel p̄nū: pro aliqua iusti-
 tia vel gratia pro se vel alio i
 causis iudiciarijs vel litteris
 apostolicis: z quibuscunque
 modis ab apostolica sede ob-
 tinenda: ipso facto sunt exco-
 municati. In extrauagati
 Bonifacij octau: cuius abso-
 lutio pape reservatur. Nec
 h̄nt locū i curia romana. Jo.
 an. Ant. de butrio eā allegāt.

Tertia pars Interrogatorij

De absoluteione ⁊ peniten-
tie iniunctione. c. xvi.

Quod si quis vero penitens
p dicit ex se siue ex inter-
rogatione p̄fessoris i-
terrogatis peccata sua ut de-
buit: tādē p̄cludat. In istis
peccavi: ⁊ i multis alijs cogita-
tiōe: delectatiōe: locutiōe ope-
re: ⁊ ommissione. vel aliquod
h̄mōi: de quibus dico meaz
culpā. **C**ōfessor vero interro-
get eū (nisi sit talis de quo i
hoc nō dubitet q̄ tunc super-
fluū ⁊ irrisibile) si ip̄e dolet d.
oib⁹ peccatis venialib⁹ ⁊ mor-
talibus p̄fessis: ⁊ si p̄ponit fir-
miter i futūz ab illis abstinē-
s. ab oib⁹ mortalib⁹. Itē q̄-
rat si talis h̄t aliqua restitue-
re: v̄l famā vel res: vel pro in-
iuria satisfacere ⁊ h̄mōi: ⁊ si ē
parus facere q̄ cin⁹ p̄t absq̄
dilatiōe aliqua. Que restitu-
tio quō faciēda sit: ⁊ quo or-
dine: quo ad certa ⁊ icerta vi-
de hic infra in tractatu de re-
stitutionib⁹ per totū. Quod si
dicat se nolle istud facere vel
nō posse: eū tñ possit: nō ē ab-
soluēdus **T**ho. i. opusculo. xx.
ij. c. iij. in fine ⁊ xi. q. iij. c. tunc
vera. p̄t tñ sibi dici. miserea-
tur tui. ⁊ c. sed nullomodo. ego

absoluo te. **P**otest etia; ei in-
iungi aliquod bonū faciēdū:
nō tñ in p̄niaz: declarādo si-
bi hoc q̄ in fructuosa sit talis
confessio ei ⁊ sine remissione
peccatoz de pe. di. v. c. falsas.
Si si paratus est facere om-
nia ad que tenet: tūc si eēt ali-
qua excoicationis snia liga-
tus: si nō potes eū absoluerē
ab illa: remitte eū ad ep̄s: seu
ad aliū qui possit absolue: v̄l
tu vadas ad p̄curandū ab-
solutionē p̄ eo. Et cū est ab-
solutus ab excoicatione: po-
stea tu eū absolue a peccatis
⁊ nō p̄i⁹ **T**ho. i. iij. d. xvij. q.
ij. ar. v. q. i. ad. ij. Itē di. xix. q. i.
ar. iij. q. ij. ad. ij. **S**i at̄ potes
eū absoluerē habēdo in hoc
specialem auctoritatē: si non
absoluisti eū in principio qd̄
decenti⁹ fuit nec tñ est multa
vis si fiat in fine cōfessionis:
dūmō fiat ante absolutionē
a petis: absolue eū p̄ hūc mo-
dū ut infra. **D**e mō absol-
uēdi ab excoicatione maiori.
Prio erigēdū est ab eo iu-
ramētum: ut sit paratus stare
mādati ecclesie: que illi fiēt p̄
illa cā: quo iuramēto p̄stato:
iniūgat ei hoc. s. si incidit faci-
endo cōtra aliquē canonē p̄

ponat nō. amplius facere cōtra illuz. Si vero pro offensa vñ dāno facto i aliū: pmutat satisfacer q̄tū pōt. Et hoc facto denudatis humeris: p̄fessor seu absoluēs: cū disciplina vel virga pcutiat euz dicēdo psal. Misere mei de⁹: vñ alium psalmū penitētialem. dādū ictū pro q̄libz versu: postea vero gloria patri: et sicut erat initis subiūgat. Kyrieleyson. xp̄cleison. Kyrieleyson. Pater n̄r. Et ne nos. ver. Saluū fac suū tuum. respō. De⁹ meus speratē in te. vers. Esto ei dñe turris fortitudinis. respō. A facie inimici. ver. Mihil p̄ficiat inimicus i eo. resp. Et si li⁹ iniquitatis nō apponat nocere ei. vers. Dñe exaudi orationē meā. res. Et clamor meus ad te veniat. ver. Dñs vobiscuz. resp. Et cū spiritu tuo. Oremus. Deus cui p̄priū ē misereri semp et p̄cere suscipe deprecationē nostrā: et hūc famulū tuū quē snia excoicationis ligatū tenet: miseratio tue pietatis absoluat. p̄ xp̄m do. no. Auctoritate oīpotētis dei et beatorū apostolorū p̄de tri et pauli et dñi pape. vel archiep̄i: vel ep̄i mihi concessa.

ego absoluo te ab hoc vinculo excoicationis quā incurristi p̄p iniectionē manū violētā i clericū. vel religiosū. vñ p̄p ingressū i monasteriū monialū in casu nō p̄cesso et huiusmōi. Et si plurib⁹ sentētijs est ligatus: est dicēdū toties ego absoluo te ab excoicatione quā incurristi p̄p talē et talem cāz: et si pluries p̄p eandē cāz dicēdū ē toties q̄tās incurristi toties ego absoluo te: et restituo te scis sacris ecclesie et cōioni et unitati fidelium. In nomine patris et filij et spūs scī amē. Verberādo eum vsqz amē. Mō tñ q̄ ista forma q̄uis obeat obfuari: vt ex d̄scn. excō. c. nup. nō tñ ē ita necessaria qn simplici verbo fieri possz s̄z p̄c. de pal. et Jo. de lig. Sicut ergo excoicatio fieri pōt simplici verbo q̄uis non debeat fieri. sic et absolutio. ex de regu. iur. c. oīs res. S̄z qñ fieret huiusmodi absolutio in publico: vt erga mulieres: forte tūc eēt oīmittēda huiusmodi verberatio ne denudēt p̄ctm. Si vero q̄s p̄p rē ablatā alteri eēt excoicatus: q̄uis restituere nō tñ est absolutus nisi iudex qui p̄tulit snia eū abso!

Tertia pars Interrogatorij

uerit. et hoc declarandū est p
sonis post absolutionē ab hu
iusmōi excoicatione (vñ si nō
est aliqua snia ligatus) si hēt
aliquos casus peccatoꝝ epō
reseruatoꝝ: de qb⁹ nō potes
absoluere: nihilomin⁹ absol
ue cū ab illis a quib⁹ potes
sub hac forma. **C** Si teneris
aliquo vinculo excoicationis
minoris ego absoluo te et re
stituo te sanctis sacramentis
ecclesie. In nomine patris etc.
Adisereat tui etc. Fili⁹ dei p
suā misericordiā te absoluat:
et ego auctoritate que fungor
absoluo te ab oibus peccatis
tuis: a qbus possum te absol
uere. In noie patris etc. **P**ec
cata vero a qbus nō pōt euz
absoluere: exprimat. ei iponēs
vt habeat recursum ad ep̄m
vel eius vicariū pp̄ hmoi ab
solutionē. et dicat ea sibi in cō
fessione. Vel si esset simplex
et nesciret ita bñ exprimere fa
ctū: suū: scribat cōfessor in ce
dula illd: vel illa si sunt plura
vt illā portet penitēs epō vel
ei⁹ vicario sub hac formā vel
simili. **L**atoꝝ vel latricē p̄sen
tiū p homicidio vel icesu ta
li gradu et hmoi omissio ab
soluēdū vñ p̄nitati trāsmittit

ro: vt absolutionis bñficiū in
pendendo et ei salutarē p̄niam
iniungēdo ip̄m: vel ip̄am san
cte ecclesie recōciliatis. **Q**uod
si ep̄s vel vicari⁹ remittat eū
ad cōfessōrē. ip̄m auctoritate
illi⁹ itez absoluat ab oibus: et
iponat p̄niam pro illo p quo
nōdū iposuerat: et cautū red
dat illū ne illā cedulā alteri le
gēdā tradat: vñ ēt ip̄e cōfessor
si pōt vadat p eo ad ep̄m p
auctoritate. si sibi velit dare.
C Si vero ille non hz casuz:
de resuatis: vel si hēt: et cōfess
or pōt de oibus absoluere (p̄
missa absolutiōe ab excoica
tiōe minori: et aliis vt supra. s.
Adisereat etc. Fili⁹ dei etc.) di
cat ego auctoritate qua fun
gor absoluo te ab oibus pec
catis tuis. In noie patris etc.
et faciat tūc signū crucis euz
dicit i noie sup illū. **N**ec est
necessaria manus ipositio su
per penitētē: imo nec decens
scdm Tho. in opusculo. xxi. c.
iiij. Itēz i. iij. pre. q. lxxxiij. ar.
iiij. **P** De. de pal. i. iiij. di. xxi. q.
iiij. p̄cipue sup mulieres. **A**da
gis. n. decet signatio crucis: et
postea addat. **P** Passio dñi n̄rī
iesu xpī. et merita beate **A**da
rie virginis et oium sanctorū

et sanctarū dei et quicquid boni
feceris vel proponis facere et ma-
la que sustines et sustinebis
sint tibi in remissionē omniū pec-
catorū tuorū: quia verba nō sunt
omittēda. quia sūt magne utili-
tatis ut. s. oia hmoi postea ha-
beāt vim satisfactoris et vir-
tute clauū et sic magis valēt
Tho. i. quodlibet. iij. ar. xxviii.
De pnia iniungēda penitēti.

Iniungēdo vero pniā
i penitēti hoc maxime at-
tēdēdū ē s. oēs. ut. s. ita
lē des quod credas cum oino pfi-
cere quātūcūq; sit magn⁹ pec-
cator: et s. m. Chriſt. meli⁹ est in
hmoi reddere rōnē de nimia
misericordia quā de nimia ius-
titia. xxvj. q. vij. c. alligāt: dan-
do et libertatē quod cum vna die
omittit. s. oīones iniunctā vel ie-
iuniū: possit in alia die supple-
re. **Si vero dubitat de aliq̃**
ne faciat pniā: puta ieiuniū:
dicas quod faciat loco ieiūij ele-
mosinā vel aliud. **Orōnes**
vero psonis que de facili so-
lēt reciduat in mortali: raro
dāde sunt vel p paucos dies
dāde sūt. **Ieiunia vero: ele-**
mosyne. et peregrinationes et
hmoi pnt dari p plures dies:
quia hmoi et si fiat in mortali:

nō sunt reiterāda. quia valēt quā-
tū ad effectū quē post se relin-
quūt post expletionē in satis-
faciēte cum quis reuertit ad
gratiā Tho. i. iij. di. xv. ar. iij.
q. iij. ad tertiū. **Scit nō quod hec**
quotatio valet ad supradicta
folio. xxxiiij. i. pnia colū. ad pe-
nitētiā iterādā in mortali fa-
ctā vbi allegat Tho. et Alber.
Quicquid ē et a penitēte si
pōt vel dubitat facere pniā: si
ibi datā: quia tūc nō esset dāda:
vel cōmutāda vel remittēda
esset. **Declarādū ē et pecca-**
torib⁹ magnis. s. m. Moſi. quod
s. m. regulas ecclesie taxatas.
xxij. q. j. c. p̃dicādum pro quo
libet mortali esset septennis
pnia iniungenda: et ideo non
credat peccata sua leuia: quia
pna dāt ei pnia: quia hoc fit ne
eas dimittat: quod esset ei mor-
tale: et oporteret ei p̃fessiones
iterare si esset oblitus eius.
Pōt est etiā admoneri quod fa-
ciat aliq̃ mēdiale de pe-
nitentia sibi iniuncta: ut meli⁹
us illius recordetur: et si obli-
uisceretur quod ad te reuertatur
vel si nō potest benefacere il-
lam: tu cōmutabis eam si-
bi. **Si vero postea recordat**
de aliquo peccato criminali

quo tunc fuit oblitus: si pōt
tui habere copiam reuertat ad
te. quāuis non sit ei necessariū:
vel vadat ad aliū: nec tenetur
nisi tantū illud dicerē. ¶ Si ha
bet vota que nō pōt implere vlt
dubitat: si tu habes in hoc spā
lez auctoritatē dispēsa: vlt po
ti⁹ aliud piū cōmuta: si vero
nō hēs auctoritatem: remitte
eū ad ep̄m vel ei⁹ vicarium.
¶ Caue ēr ne iniūgas pniaz
p quā fiat p̄iudiciū alieno iu
ri: aut p quā def occasio rui
ne spūalis alicui. aut p quam
possit manifestari alteri⁹ pec
catū occultū. ¶ Cōfessus aut
q̄tū potes studeas ad p̄triti
onē inducere verbis: siue an
te siue in p̄cessu: siue post cō
fessionē. vt nō dicat pctā sua
q̄si fabulas: sed cū detestatio
ne: et vt ait Aug. Cante et astu
te aliquā interrogādo que cre
dit illū ex verecūdia occulta
re. ¶ Circa vero turpia et car
nalia peccatā nō descēdas ni
mis ad p̄riculares circūstāri
as postq̄ hētur spēs sufficiēs
peccati et in h̄mōi a remotis
interrogādo: ne adiscāt hoies
malicias et peccata que nesci
unt. Tho. in. iiii. di. xix. ar. iiii. i
fine. Admone cū super oia vt

vitet malas societates frequē
ter confessionem: audiat sepe
verbū dei: q̄rat orōnes et p̄ti
cipationes bonoz que sūt in
religionibus et indulgentias.
¶ De infirmis. c. xvij.

¶ Circa ifirmos sic agē
dum est. Aut enīz ta
lis ē in periculo mor
tis: aut nō. Dico aut pericu
lū mortis. n̄ solū qz i extremis
p̄stitutus: s; qz frequēter con
tingit hoies mori ex illa infir
mitate: et medici dubitāt. In
tali casu. pōt quilibet absolui
a quolibz sacerdote: de quoli
bet pctō. et a q̄libet snia absqz
alia licētia: cū periculū est in
mora. ¶ Talis. n. infirm⁹ aut
iā amisit loquelā vel vsuz ra
tionis (puta qz frenetic⁹) aut
nō. In primo casu: si bene vi
uebat: vt bonus fidelis: et fre
quētabat p̄fessionē: cōiōnem
et h̄mōi q̄uis non petierit sa
cramēta qz ex i sperato talia
acciderūt. vlt etiā si mal⁹ et ob
stinatus. diu p̄seuerās in pec
catis: et diu nō p̄fessus: si peti
it sacerdotē vt p̄fiteret et ostē
dit se velle facere oia que de
bet: et interea factus est mut⁹
vel freneticus et periculuz est
in mora: debet p̄supponi cō-

tritus. et faciēte aliquo confessio
nem generalē pro eo. sicut fit
in populo: sacerdos faciat ab
solutionē ab omni snia et pec
cato: et pōt iniungere circūstā
tibus aliqd pro eo facienduz:
vel heredib⁹ aut sanguineis
pro ci⁹aia: si volūt acceptare.
Deinde d3 dari eucharistia a
proprio sacerdote seculari: q̄
uis nō sit confessus qz nō potu
it: vel ab alio sacerdote secula
ri nō at religioso: si nō habuit
licentiā a p̄prio sacerdote vel
ep̄o: alias ipse religiosus inci
deret in excoicationē papalez
in hoc casu: et hoc vex est nisi
timeret de expuitione vel vo
mitu eius. qz tūc nō deberet
sibi dari eucharistia: s3 extre
ma vnctio tm̄: immo etiam si
non potuit cōicare. Si p̄pter
frenesim nō pmitteret se vn
gi: p̄t ligari et sibi violēter da
ri. A stantib⁹ autē infirmo: d3
credi si peribēt testimoniū q̄
petierit confessionē et ostenderit
signa contritionis. ¶ Si autē
nō est diu cōfessus: vel qz no
tori⁹ peccator. incurrit subito
amentia et mutitatē vel infir
mitatē: nec pri⁹ nec post ostendit
signa contritionis: nil ei dari
d3 nec sacramēta: nec ecclesia

sica sepultura. Si vero nec
loquelaz amisit nec amentia
incurrit: d3 ab eo exigi pura
confessio peccatorū plus et min⁹
scdm q̄ patit ip̄s. Ma3 si est
in extremis: de principalibus
est interrogādū. per maxime
inducēdo eum ad cōtritionēz
cuz spe venie. S3 si nō est ita
in extremis: et vellet facere ge
neralem confessionē de tota vi
ta sua sic multi infirmi sancti
fecerūt (q̄uis nō sit necessari
um de his que rite alias confes
sus est iterare confessionem) ad
mittēda est: et tandē absolutio
impēdēda ab omni snia ex
coicationis et ab omni pctō:
modo supradicto in. c. p̄ceden
ti: ita tamē q̄ si ligat⁹ esset ali
qua excoicatione a qua
confessor extra illud periculum
nō potuisset absolvere: debet
ei iniungi: q̄ si euadat infirmi
tatez q̄ citius cōmode potest
presentet se ei ad quez ordina
rie spectabat absolutio illius
excoicationis: alias si nō face
ret: reincideret in eandē exco
municationē. ex de sen. exco.
c. eos li. vi. Sed si erat deten
tus aliquo pctō de casib⁹ ep̄o
reservatis: nō opz q̄ iniūgat
ei q̄ post sanitatē ad ep̄m va
o

De Infirmis

dat pro absolutione: qz ad illud nō tenetur: sed sufficit sibi prima absolutio. ¶ Mora tamen qz si talis esset usurarius publicus: non potest talis ad mitti ad cōfessionez: communionez: et ad alias sacramēta: nisi facta p^{re}cautione de restitutione usurarū: vel pmissio ne ab heredibus de huiusmodi in casu qz amisisset ipse loquelam: vel usum rōnis post signa cōtritionis sūm formaz iuris que habet in. c. q̄q̄ de usu. li. vi. ¶ His peractis nō est penitētia infirmo iniungēda. qz eaz facere nō posset: sed in notescēda: vt dicī. xxvj. q. vii. c. Ab infirmis: declarādo sic. Talem tibi darē penitentiaz si esses sanus: q̄uis deberes facere multo maiorē scdm regulas ecclesie: sed qz non potes modo: cū eris sanus facies hoc vel illud: vel venies ad me et tibi dabo. ¶ Illud tamen vltimū nō videtur securum: qz raro reuertunt pro penitētia. ¶ Si vero de aliter de re disponderet: dimittas pro aia tua tū pro pnia. ¶ Potest etiā iniungi amicis vel cōsanguineis aliqd pro pnia: si vterqz acceptat et si credat qz satiffa

ciens pro eo sit in statu gratie. Sup oia. n. auisandus est: vt si d^{icitur} aliqd alicui: vel rōe maleficij vel p̄ctus: vel depositi: vel aliter: declarat bñ vt non discedat cuqz alieno ab hoc seculo: ne i eternū damnet. Et de restitutione et legatis ad pias cās: pro aia sua ita disponat qz cito cogant executores expedire et nō prolōgare sicut sepe et quotidie faciūt. Ad si nollet sufficiēter disponere de restitutione fīda: nō est absolueendus. ¶ Exortādo est aut ad p̄tritionez simul et p̄fidentia diuine misericordie: exemplo latronis meritis passiōis christi. ¶ Si autē haberi non possit copia sacerdotis: q̄uis bonū sit in huiusmodi periculis: in mari videlz: bello vel i infirmitate: vel morte violenta: laico p̄fiteri: nō est necessarium. Quod si fiat: et qz euadat: tenetur talis itez de oibus illis peccatis cōfiteri: qz nō hēbat ille clauēs ecclesie. ¶ Si vero infirmus nō est in periculo mortis si hēt casus excoicationis: vel p̄cā reservata epō: d^{icitur} cōfessor ire vel mittere ad ep̄m si p̄t pro auctoritate huiusmodi: tū modo tali qz non pdat pecca

rorem: nisi prius ille sibi dederit licentiam nominandi eum.

¶ Si vero infirmus habet indulgentiam in articulo mortis a papa: appropinquante morte sic potest fieri absolutio post omnia supradicta per dicta indulgentia habentibus tantum indulgentiam plenariam a papa.

¶ Forma absolutionis in articulo mortis.

¶ Misereatur tui etc. Auctoritate domini nostri Iesu christi et beatorum apostolorum Petri et Pauli et domini nostri pape. **M.** et sancte romane ecclesie. in hac parte tibi concessa specialiter et mihi commissa: cedo et do tibi plenariam indulgentiam et remissionem omnium peccatorum tuorum de quibus ore confessus es: et corde contritus: que non commisisti sub preterito istius indulgentie in quantum claves ecclesie se extendunt: que quidem plenaria indulgentia sit tibi in augmentum virtutis et gratie et acquisitionis vite eterne. In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen.

¶ Forma absolutionis ab excommunicatione minori.

Ego te absolvo a vinculo ex

communicationis quam incurristi participando cum excommunicatis in casu non commisso in loquella in cibo: vel potu et huiusmodi: et restitu te: sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen. **¶** Mora vero quod in absolutione ab excommunicatione maiori debet primo exigi instrumentum ut scilicet iuret stare mandatis ecclesie que scilicet fient ei ab absolvente pro tali materia: quo facto imponi ei debent mandata rationabilia: ut satisfaciat ei que leguntur: vel damificavit si potest: si tamen pro huiusmodi est excommunicatus. **¶** Precipue ei iniungendum est: ne amplius veniat contra illum canonem: vel si fuit excommunicatus propter verberationem clerici: non amplius verberet. Secundo crucis humeris: absolvendus debet verberari cum virga dicendo. psalmum. Misereere mei deus: vel alium psalmum penitentialem ad quolibet verbum dando unum ictum. **¶** Deinde subiungat. Pater noster Et ne nos. Saluum fac servum etc. prout paulo ante supra no

Forme Sacramentoz

tatum est. Deus cui proprius
est misereri: &c. tamē hīs au-
ctoritatē absoluat sic dicēdo.
Auctoritate oīpotētis dei: &c.
prout supra plene dictus est.

Forma absolutionis excoi-
candiōis minoris. & a peccatis.
Si teneris aliquo vinculo ex-
coicationis vel p̄ticipationis
a qua possus te absoluer ego
absoluo te & r̄stuo te sc̄ris sa-
cramētis ecclesie. In noīe pa-
tris &c. Dominus nr̄. Iesus
Xps te absoluat: & ego aucto-
ritate qua fungor absoluo te
a peccatis tuis. In noīe p̄ris
Dia bona que feceris vel fa-
cies & q̄qd pateris. vel patie-
ris sit tibi in remissionē pec-
catorū tuorū omniū & in aug-
mentum gratie & premiū vi-
te eterne. Amen.

Forma sacri baptismi.
Ego te baptizo. In noīe p̄ris
& filij & sp̄s sancti amē Tho.
i. iij. d. iij. ar. i. Ego & amē nō
sunt de substātia sacri: tñ dici-
dūt ex statuto & cōsuetudine
ecclesie. S; si dubitat tūc sic
dicat si es baptizatus non te
baptizo. Si nō es baptizatus
ego te baptizo. In nomie pa-
tris & filij & spiritus sc̄i amē.
Forma sacri p̄firmationis

seu chrismatis dāde per ep̄e.
Cōsigno te signo crucis & cō-
firmo te chrismate salutis. In
noīe patris & filij & sp̄s san-
cti. Amen. In fronte def. & cū
chrismate cōsecrato ab ep̄o.
Tho. in. iij. di. vij. q. i. ar. iij.

Absolutio a peccatis.
Ego absoluo te a p̄ctis tuis.
In noīe patris & filij & sp̄s
sancti amen. Dia vero alia
sunt ad bene esse. Tho. i. opa-
sculo. xxi. c. iij.

Forma sacramēti extreme
v̄nctiōis: & p̄rio ad oculos.
Per istā v̄nctionē: & suā san-
ctā ac piissimā misericordiā
indulgeat tibi deus q̄qd per
visum deliquisti: s̄m ordinez
fratrū p̄dicatorū. Vel sic s̄m
clericos seculares: q̄qd vitio-
rū oculo deliquisti. **F**orma
alia que dicit̄ esse Ambrosia-
na. P̄rior autē forma Gre-
goriana est. Inungo oculos
tuos isto oleo sanctificato. In
noīe patris &c. Tho. in. iij. di.
xviij. q. i. ar. iij. s; suāda ē p̄-
ior. s. gregoriana. & p̄fenda est
v̄nctio i ser locis corporis ad
min⁹. **P**rimo i v̄trisq; ocu-
lis dicēdo vt supra. **S**ecū-
do in v̄trisq; aurib⁹ dicēdo:
Per istā &c. vt sup̄a vsq; ad

illud quicquid: et eride sic. de
liquisti per auditu vel aurium
vitio deliquisti. **T**ertio in na
ribus dicendo. **P**er ista et. quicquid
deliquisti per odoratum vel na
rium vitio deliquisti. **Q**uarto in ore clauso dicendo. **P**er
ista et. quicquid per gustum deliqui
sti: vel quicquid oris vitio deliqui
sti. **Q**uinto in utrisque manibus
ab intro in palmis dicendo. **P**er ista et. quicquid deliqui
sti per tactum: vel tactus vitio.
Sexto in pedibus ab obus
in parte superiori dicendo. **P**er
ista et. quicquid deliquisti per
gressum vel incesum. vel reces
sum vel talium vitio deliquisti.
Clerici seculares addunt. vii.
ad lumbos et que fieri debent ubi est
consuetudo: licet non utatur or
do predicatorum erga fratres: et
fit in renibus dicendo. **P**er
istam et. quicquid lumborum vel
per carnis vitium deliquisti et dum
fiunt unctiones dicantur hec
verba semel tantum secundum **P**ro. de
pal. in. iiii. di. xiiij. q. i. ar. ij. co
clusionem. iiij.
Forma consecrationis cor
poris christi.
Secundum **Th**o. in. iiii. di. viiij. q.
ij. Hoc est. n. corpus meum.
Enim tamen non est de substantia

consecrationis: nihilominus
non debet omitti alias pec
caret mortaliter.

Forma consecrationis san
guinis hec est.

Hic est enim calix sanguinis
mei novi et eterni testi myste
rium fidei: qui pro vobis et pro
multis effundetur. in remissione
peccatorum. **D**amianus. n. verba
hec sunt de substantia consecra
tionis preter. n. s. **Th**o. i. iiii. di.
viii. q. ij. ar. ij.

Forma ordinum.

Qui cum sint. vii. secundum **Th**o. in
iii. di. xiiij. q. ij. ar. i. q. ij. o. qui
bet habet formam suam. **S**ciendum
est s. **Th**o. in. iiii. di. xv. q. j.
ar. j. q. tunc imprimunt character.
seu recipitur orthodoxum porre
ctum instrumentum illius ordinis
tamquam materiam (ab episcopo dicente
formas illius ordinis) tangit
manu. ordinatum ad illum ordinem.

Forma ostiariatus.

Illis qui ordinantur ad hunc
ordinem. tradit episcopus claves ec
clesie sic dicens. Sic agite quia
si reddituri deo rationem pro his
rebus que his clauibus recluduntur.
Archidiaconus vero ostium
ecclesie facit illis tangere di.
xiiij. ostiarius.

Forma lectoratus.

Forme Ordinunt

Huic tradit ep̄s codicem de quo lecturus est: vbi. s. sint prophetic: vt missale: vel epistolarū dicens. Accipe et esto verbū dei lector: habiturus (si fideliter et deuote impleueris officium tuū) partem cuj his qui verbū dei ab initio ministrauerunt. di. xiiij. lector.

¶ Forma exorcistatus.

Huic tradit ep̄s libellum in quo scripti sunt exorcismi: vel illū vbi exorcizat aqua bñdicta vel alium dicēs. Accipe et cōmenda in memorie: et habeto potestates imponendi manū super energumenos siue baptizatos: siue cathecuminos: di. xiiij. §. Exorcista.

¶ Forma acolytatus.

Huic tradit ep̄s ceroferariū idest cā delabrū dicēs. Accipe ceroferariū cū cerco et scias te ad accēdēda luminaria ecclesie mācipari. Accipiat et vrceolum vacuū ab archidiacono dicente ep̄o. Accipe vrceolum ad effundendū vinū et aquā in eucharistiam sanguinis christi. In datione vrceoli: imprimitur character fm Tho. in. iij. di. xiiij. q. ij. ar. iij. in fine di. xiiij. Accolitus.

¶ Forma subdiaconatus.

Huic datur calix vacuus cū patena ab ep̄o: et vrceolus cū aqua et manilli. i. bacili et manutergio ab archidiacono: dicente. Vide cuius ministeriū tibi tradit: et iō si vsqz nūc fuisti tardus ad ecclesiā: amodo debes esse assidus. Si vsque nūc fuisti somnolent: amodo vigiles. Si vsqz nūc ebriosus amodo sobrius. Si vsqz nūc ibonestus: amō castus. Oblationes que veniūt in altari patenes ppositionis appellantur De ipsis oblationibus tū d3 ponit in altari: q̄tūz possit populo sufficere: ne aliqd putridū in sacrario remāeat. Mal le vero que sunt in substratorio altaris in alio vase debēt lenari: in alio corporales palle Vbi autē corporales palle locute fuerint: nullum aliud linteamentū d3 lauari: De con. di. i. c. Memo per ignorantia: Ipsa aut aqua debz in baptisterio mergi: Ideo admonco vt vos exhibeatis ita: vt deo place-re possitis.

¶ Forma diaconatus.

Huic tradit ep̄s librū euāgeliorū dicens: Accipe ptātem legendi euāgeliū in ecclesia dei tā pro viuis q̄z pro defun

eris. In noie domini : amen.
Item fm Tho.in.iiij.di.xxv.
q.i.ar.i.7 disti.xxij. diaconus:
episcopus ponit manuz solus
super caput eius dicēs. Emit
te in eum quicquid spiritus
sanctum rē. Item dat ei sto-
lam dicens: Accipe stolaz: ut
patet in pontificali: In datio-
ne tantū libri euangeliorum
fm Tho.in.iiij.di.xxij. q.ij.
ar.iii. character imprimitur.
¶ Forma presbyteratus.
Huic episcop⁹ tradit calicē
cū patena preparata idest cū
vino in calice ⁊ hostia in pa-
tena (alias nō reciperent cha-
racterem fm Tho.si nō esset
preparata) dicens: Accipe po-
testatez offerre sacrificiū deo
missamqz celebrare tam pro
viviis q̄ pro defunctis: In no-
mine domini Amen. Item
fm Tho.in.iiij.di.xxv.q.i.ar.
i.ab episcopo imponitur ma-
nus super ordinanduz ⁊ om-
nes sacerdotes cuz eo ibi pre-
sentes: dicente ipso episcopo
Oremus. Dilectissimi domi-
niet cetera: ut in pontificali
¶ De de tarantasio dixit q̄ in
impositione manuz impri-
matur character: ¶ Prīmū ta-
men veri⁹ est ⁊ communius

fm Tho.in.iiij.di.xxij. q.ij.
ar.iiij. scilicet in porrectioe ca-
licis preparati: Itēz inungun-
tur manus sacerdotis cuz or-
dinatur: ab episcopo dicente
Consecrare ⁊ sanctificare rē.
Item aptat sibi stolaz super
humeros dicens: Accipe in-
gum domini: rē. Item vestit
cuz cū casula. idest planeta di-
cēs. Stola inocētie rē. ¶ Mo-
ta ergo q̄ si primū fuerit om-
missum idest porrectio calicis
preparati: totum debet itera-
ri quasi nihil sit factuz. Si ve-
ro istud fuerit obseruatum ⁊
aliquid de predictis alijs fue-
rit ommissum nullo modo de-
bet iterari ordinatio: s; q̄ om-
missum est debet suppleri ab
episcopo in alia ordinatione:
⁊ interim non celebret.
¶ Forma sacri matrimonij.
Nō est determinata. Est au-
tem forma illa expressio con-
sensus per verba vnus in al-
terum coniuguz: ut accipio te
in vxorē: vel accipio te in viz
vel cū iterrogat si vult talē i
vxorē v̄ viz ⁊ r̄ndet q̄ sic: v̄
si loq nō p̄t. per scripturā: vel
alia signa expmētia consensuz.
De sacris ⁊ sacris ordinib⁹:
dixisse hēs in alij. p. sum. ii. xiiij.

Explicit tertia pars: et per
sequens totus tractatus si
ne summula professionalis cu
interrogationib⁹ fiendis. Re
uerendissimi fratris. Antonini
archiepiscopi florentini.

Incipit tractatus eiusdem
de restitutionib⁹ in genere in
quo ponunt. xx. manus rapiē
tium: quax quilibet habet. v.
digitos seu modos: et sic sunt
centuz modi in quib⁹ fit resti
tutio vel erogatio: ut patet i
secūda parte sum. ii. ij. c. j.

De prima

manu scne
ratoria pōt i
telligi illō qđ
habet. Apoc.
xvii. Vidi

mulierez sedentem super be
stiam cocineā. i. dyabolū ha
bentez in manu ei⁹ poculum
aureū. Nec mulier est cupi
ditas: q̄ in manu. i. in ope usu
re. hz diuitias quas fitit. sed
nō extinguit eius sitis: s; solū
delectat invidēdo. Hec autē
v. modos sicut manus bēt. v.
digitos. Et prim⁹ est in pi
gnorib⁹ qñ. s. quis pro mutuo
alteri facto recipit pignus ab
eo rei mobilis: ut vestimētū:

seu lucrū equi et hmoi aut i
mobil⁹ ut possessionē. ex qua
capit fructū seu lucrū nō cō
putans in sortē: qđ vsura est:
nisi i casu cuz gener a socero
quousq; habeat ab eo dotes
sustinēs onera mrimonij ac
cipit possessionem ab eo in pi
gn⁹: c. de usuris. c. salubriter
Et de hoc diffuse i scda pte
sum. i. j. c. vi. §. ij. et xi. ij. c. j. §. iij.
Secūdus digitus seu mo
dus est i depositionib⁹: cuz. s.
quis deponit pecuniaz apud
mercatorē vel cāpsorē: ut uta
tur ea: saluo tñ capitali suo: et
cum intēione pncipaliter ali
quid percipiendi vltra sortez
nulla tñ facta pactione super
hoc. etiaz vsura est. xiiij. q. iij. si
feneraueris. et de hoc i scda
parte sum. titu. j. c. vii. §. xxxv.
Tertius modus in empti
onib⁹ et venditionib⁹ cū. s. ven
ditur merces vltra iustū pciū
rōne dilationis tps in soluē
do pciū et hoc nisi rē illā iten
debat suare i futuruz qñ tñ
quātū vendit vel plus spera
bat valiturā. Similiter qñ rē
emut mjin⁹ in isto pciō eo q an
ticipat tps solutōis precij an
teq; recipiat mercē vtrputa tē
pore veris triticū recolligen.

dum: et hoc nisi dubium esset
vtrū plus minusue sit res illa
valitura. De hoc ex de usuris
in. c. in ciuitate. et c. nauiganti
Et de hoc diffuse i. ij. p. sum.
ti. i. c. viij. **Quartus** i capsi-
onib: afflictis et asscuracioni-
bus: vt in cābijs que dicuntur
per venetias: et cābijs que fi-
unt in romana curia pro bul-
lis: que sunt vere mutua cuz
usura et cū ipsemet sit satisfac-
tor simulatus et verus mutua-
tor est arti. xiiij. q. iij. c. pleriqz
Et de hoc in. ij. pte sum. ti. i. c.
vij. **Quintus** in mutuis cuz
exp̄ssis lucri pactionibus siue
i pecunia siue in opib: siue in
alijs que precio pnt estimari
ar. xiiij. q. iij. c. putat. et de hoc
in. ij. pte summe ti. i. c. vi. et vij.

Manus raptoris est que
manifeste rapit
aliena. De manu violenta. i.
raptoris eripit pauperes. i. de
us. Thob. xv. Et hēt. v. digi-
tos seu modos. **Primus** cō-
sistit in usurpatis dominijs
ciuitatum: castroz: et vilaruz:
ex qb: omne emolumentū qd
ide percipit rapina est. **Se-
cundus** est i tallijs iniustis qn
i. dñs ciuitatis iponit collec-
tas vltra debitū sagitudinis

vel statuti: seruitia in debita
operarū exigit. et nō soluit eis
de labore: vel si ciuitas est li-
bera qn non pro rata iponit
ciuib: s: nimis aliquos gra-
uat. Nec vide i. ij. pte sum.
ti. i. c. xiiij. **Tertius** est i peda-
gijs et gabellis illicitis: qn. i.
iponunt dñi. terraz vel ciues
noua pedagia sine licētia pū-
cipis: vel ēt si antiqua vel no-
ua cū licentia: nō fuant vias
rutas cū tñ possent. **Quar-
tus** i latrocinijs terrestribus
vel maritimis. vel piratis: q
discurrūt per mare p̄dando:
ex naufragio ēt i mare proie-
cta sibi accipe: ad rapinā pti-
net. Nec vide in. ij. pte sum.
ti. i. c. xij. §. v. vlt etiā. De repre-
salijs illicitis: vide in. iij. parte
ti. iij. c. iij. **Quintus** i perso-
nis capiēdis et vendēdis que
libere sunt seu christiāe. Naz
et si pagani vlt sarraceni capti
i bello iusto efficiant sui ca-
pientiū: vñ et vendi pnt vt ser-
ui et cmi: nō tamē xpiani. De
bēt ergo ista restitui si pnt: vt
dic Augu. xiiij. q. vj. c. Si res.
De his hēs i. ij. pte sum. ti. i. c.

Manus furatoria est cū
quis accipit oc-
culte aliena nesciēte dño, ad

Tractatus

Eph. iij. Qui furabatur iam non
furest: sed magis opere manibus
suis. Fur enim operari manibus
alienis in quantum accipit lucrum
de manibus alienis. Et hec ma-
nus habet. v. digitos. ¶ Secundus est
de inuentorum retentione: quando
scilicet res alterius inuentas que non
hincur pro derelicto sibi retinetur
xiiij. q. v. c. Adulti. Et de hoc
habetur in secunda parte tituli. i. c. xv.
§. ij. ¶ Secundus est in illicita
prescriptione: quando scilicet quis prescribit
aliena mala fide: sciens scilicet illa esse
se aliena: nec aliquo iusto ti-
habuisse. c. possessor de re. iu.
in. vj. De hoc habetur in secun-
da parte summi. tituli. i. c. xv. §. vij.
¶ Tertius est in rei pignorate:
commodate: vel depositi usu.
scilicet quando dominus rei non consentit et te-
netur de utilitate idem habita:
et si amitteret ex culpa sua: te-
netur reddere. Ray. De hoc
vide in secunda parte summe tituli. i.
c. xv. §. iij. iij. et v. ¶ Quartus
in occulta rerum usurpatione: si
ue hoc fiat a filiis de rebus
parentum siue ab uxore de rebus
viri ipso nesciente: siue a servis
de rebus domino suorum: siue
a dispensatoribus de rebus pro-
prie suorum siue a discipulis de
rebus magistrorum suorum: siue ab

extraneis de rebus aliorum: et si hoc facerent dando inde elemosynas pauperibus: nisi in extrema necessitate constitutis. xiiii. q. v. c. Forte de hoc in secunda parte summi. tituli. i. c. xiiii. §. ii. **¶** Quitus in religiosa appropriatione: quoniam. scilicet. religiosus aliquid recipit vel nesciente prelati suo: vel alteri dat. pro proprio vel extraneo. vel cum occultat: et vel prelati retinet acquisita per eum: vel data non paratus superiori libere assignare. xii. q. i. c. non dicaris. Et de hoc habes i. iiii. parte summe tituli. xvi. c. i. §. viii. **¶** **M**an⁹ bellatoria. e. vbi. scilicet. repiunt et furta et rapine et sacrilegia. Manus sua misit hostis. scilicet. bellando ad omnia desiderabilia. Desiderabilia autem sunt blada pecunie: et edificia: vasa aurea templi: et alia ornamenta: ipsam templum ad que misit manu exercitus Nabuchodonosor. bellans contra hierosolimam rapiendo: incendendo et destruendo. Et hec manus h. v. digitos seu modos. **¶** Primus est cum dominus vel communitas aliquam assumit iniustum bellum. Nam quod ad hoc concurrunt adiuvando: consulendo: coopando de omnibus danis illatis adversa

rijs et si nihil proueniret ad eos tenent satisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane in fi. ¶ Secundus est q̄ tenet de oibz dānis. et expensis quas patiunt subditi sui qui iuolūtarij sunt: et coacti. Mā ultra expēsas quas faciunt: aliqui ab aduersarijs debellantur et capiuntur ipsi et bona eorū. Varius est. n. belli euētus: vt. c. si culpa ē de ini. et dā. da. ¶ Tertius est qz qui hz iniustū bellum ea que capit et destruit: vlt hoc facere pmittit a suis: sicut cōiter faciūt satisfacere tenet. xiiij. q. i. c. militare. Bona at̄ capta iuste ab inimicis que dūt adiuidi: occultādo et retinēdo sibi: furantur. xxiij. q. v. c. dicat. ¶ Quartus est cū iuste bellans rapit bona ecclesiāz nō in castellatāz: aut bona clericorū prie ptis vel ēt viatores: peregrinos et alios innocentes: di. lxxxvi. c. In singulis. ¶ Quintus est qn̄ hīs iustū bellū ex sua inertia et crassa negligentia nō defendit suos cū possz p̄cipue cū est cōductus mercede ad bellādū et similiter cū possz obellare inimicos: et sic finē facere guerre: sed vt plus lucretur ex duratione plij. vel

qz corruptus ab aduersarijs non fideliter gerit negocium: tenetur: extra de iniurijs et damnis datis. c. Si culpa: et de his omnibus habes i. iij. parte. ii. iij. c. iij. de bello.

Manus dānificatoria dicitur puer. xvi. Si manus ad manū fuerit non erit inocens manus. Et qn̄ vna manus non suffic ad vnū opus. alia iuuat: sicut aliqui si vnus nō sufficeret ad rapiendū vel furandū vel dānificandū aliuz: et tunc adhibet adiutoriz alter. et hec est manus ad manū adiūcta. Et talis quāuis nō sit principalis vel nil pueniat de rapina uel damno ad euz: tñ tenetur: qz non est inocens: sed in cā. Et hec habet qnqz digitos: q cōtinentur in hoc versu. ¶ Justio: consilium: consensus: palpo: recursus. ¶ Primus est cum quis mandat fieri rapinam: furtum: vsuram: vel aliud damnum: et ex hoc sequitur effectus damni: quod alias non fuisset factū: talis tenetur isolidum: etiā si nil puenit ad eum. Sic et tutor: curator: procurator et factor: q pro pupillis vel pro alijs faciūt p̄tra

Tractatus

ctus vsurarios tenet: si illi p
quib⁹ fecerunt nō satisfacciant:
euz sint pncipaliores. ¶ Se
cūdus qñ cōsulit ita q⁹ ex illo
sequit^r dānū qd⁹ als nō fuisset
factū: talis ē tenet insoludū.
et si nil puenit ad cū. Si autē
fuisset factū: et sine illo confi
lio s; aliquid plus factū est: ad
illud plus tenet. Inno. et Mo
sti. ¶ Tertius est consensus. s.
cooperationis: nō mētis tan
tū: puta qñ vnus vel plures fa
ciūt aliqd⁹ furtū vel dānum si
mul ita q⁹ vn⁹ nō faceret sine
altero: tenet quilibet isolidū.
Secus cū etiā sine illo factū
fuisset: tñ cū alijs se reperit ad
dānificādū: tūc. n. tenet solum
de dāno illato p cū. Qui ē
mediator scienter alicui⁹ p⁹ct⁹
fraudenti: vt sensales tenet
tales de dānis. ¶ Quartus ē
palpo. s. cū quis adulando seu
laudādo aliquē de furto: vel
de dāno s. q. fit strenuus et ex
hoc iducit cū ad faciēdū ma
lū qd⁹ alias. nō fecisset: et idez
si detrahēdo: cū ad hoc indu
cit vtpota tu es pusillanimis
vel nihil vales et timid⁹ et hu
iusmodi. ¶ Quintus est recur
sus. i. cū quis receptat fures et
dānificātes: et ex hoc sequunt^r

damna: vel ēt raptam rē euz
querit et ipse occultat: ppter
q⁹ nō pōt^r recuperare. Officia
lis ēt qui pōt sine sue persone
piculo obstare ne fiat dānū
vel rapina: vel manifestare fu
res et ablata et nō facit tenet.
¶ Hoc Tho. sa se. q. lxx. ar. vij.
Itē in. iij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij.
Alb. ¶ De. in. iij. di. xv. q. ij. ar.
ij. Ric. in. iij. disti. xv. Inno.
Ray. et Vul. De his in. ij. p.
te. summe ti. i. c. xij. §. xij. et xij.
¶ **¶** Participatoria. s. d re
furata vel vsuraria:
et de h⁹ p⁹t intelligi illd⁹ Bone. iij.
¶ Recedat vnusquisq⁹ ab inig
tate que in manu sua est. Et
hec bēt. v. digitos. ¶ Primus
est p⁹icipādo de hmoi per do
nationē. Talis enī cui dona
tur: cū hoc scit: d; reddere do
mino eius rē ablatam: donū
aut datū ab vsurario cū om
nia bona sua sint obnoxia re
stitutioni: tenetur ēt reddere
vel sibi vel his pōtius quib⁹
vsurari⁹ hēt restituere. ¶ Se
cūdus est per vicitationē. Sa
milia. n. raptoris vel vsurari
vel vxor et filii qui non hnt ni
si de rapinis vel vsuris: tenē
tur satisfaccere de cōsumptis
sed hñdo ēt alia bona: come.

dendo vel utendo rebus male ablati in propria specie: tenetur de eo quod sumit. Ray. Tertius est per donationem. Filia enim que dotatur per eum qui non habet nisi de usuris vel aliter male ablati: maritus qui hoc novit non potest recipere dotem. et receptas tenetur restituere creditoribus sociis: et ipsa est filia mortuo marito tenetur restituere dotes. Ray. de hoc in. ij. pre sum. ti. j. c. xij. Quartus est precipiendo de re rapta vel furata per emptiones. Qui enim emit talia sciens: vel ignorantia facti crassa: tenetur restituere cum inuenit dominum rei vel pauperibus erogare si illum ignorat. Si est talia emit probabiliter estimans esse venditoris: postea sciens fuisse ablata: tenetur nihilominus domino reddere si cognoscit: vel pauperibus rem vel pecuniam erogare. si non inuenit. Ray. Et de hoc in. ij. pre sum. ti. j. c. xij. §. xvj. Quintus per legatum vel hereditationem. Intelligitur. n. hereditas deducto ere alieno. Meres ergo vel legatarius eius cuius bona sunt obnoxia restitutioni: vel ex contractu vel quasi ex maleficio furti fraudis. et usure et hominum

vel quasi omnia: tenetur restituere que recipit de tali hereditate vel legato. extra de usuris. c. michael.

Manus sacrilega: vel usurpatio circa sacra et ecclesiastica. Job. xv. Tene dit adversus deum manum suam. i. sacrilega. Nec est manus sacrilega. Michanoris quod extendit per templum dei imminutus ipse funditus destruit: sed ipso occiso suspensa est manus et lingua eius a Iuda Adachabeo contra templum finis Adacha. xv. Et hec habet. v. digitos. Primus est cum auferuntur sacra vel calices et paramenta: crucis: relique et alia hominum. Secundus est quando auferuntur aliqua: et si non sacra: tamen de loco sacro: vel in ecclesia: et de utroque. xvij. q. iij. c. qsq. Tertius est quando fit incensum vel effractio in loco sacro. i. iuri osse: tenetur et satisfacere: vel et inferunt alia damna ecclesiis vel personis ecclesiasticis: vel erigendo gabellas et pedagias: ex de censu. c. quibus in. vj. aut imponentes collectas: ex de immunitate ecclesie. c. adversus: aut faciendo repulias per personas ecclesiasticas. c. si pignoratitios. ex de iur. et damno da. li. vj. Quartus est cum clerici male tractant

bona ecclesiarum dilapidando. idebite alienando: in popas et lascivias expendendo: sanguineos vitando. xij. q. ij. c. nulli. et bona dedita pauperibus: vel clericis: vel repationi ecclesie subtrahendo: unde restituere. ¶ Quartus cum subtrahunt legata facta ecclesiis. xij. q. ij. c. qui oblationes. vel non solum decime ubi consueverunt solui: vel cum non est legitime in beneficio constitutus: sed per intrusionem vel per simoniam: vel habet aliquod impedimentum irregularitatis: teneatur fructus preceptos restituere: de re. iur. li. vi. c. Beneficiarius de his i. ij. pte sum. ti. i.

¶ Quintus iniuste iudicatoria. Brutus qui executit manus suas ab omni munere. Isa. xxiii. s. obsequii pecunie et laudis. ¶ Per munera. n. frequenter pervertitur iudicium. Et huius manus habet. v. digitos. ¶ Primum est quando iudex seu quicumque officialis dat iniustam sententiam ex certa scia quicumque de causa. siue odio: siue amore: siue corruptione pecunie: et talis teneatur de omni damno et interesse peritese. Ray. xi. q. ij. c. quattuor.

¶ Secundus est quando ex ignorantia crassa profert iniustam sententiam. Non enim debebat se ponere ad id ad quod non erat idoneus cum pe-

riculo alterius. Secus si deceptus consilio assessoris qui putabat idoneus ex malicia: vel ex ignorantia crassa male consuleris: tunc tenebitur assessor parti de expensis. fm Ray. ¶ Tertius est quando ex notabili negligentia protulit iniustam sententiam: puta quod noluit laborare ad legendum in libris quod potuisset invenire: et videtur et teneri ut. c. si culpa ex de iniur. ¶ Quartus quando accipit pecuniam pro iudicando. vel non iudicando: aut bene: aut male Ray. et talis pecuniam sibi retinere non potest sed pauperibus dare. vel reddere danti.

¶ Quintus cum non vult iudicare et dare sententiam putat potest et debet ne displiceat habenti iniustitiam: aut ut dampnificet ius habentem: et talis teneatur si postea amittat iustam causam: vel si remittat penas: vel diminuat iniuste cum non possit: teneatur coartari. Si auerit penam iniuste: teneatur ei qui soluit. Tho. fa. se. q. lxvij. ar. iij. et Ray. De his in ij. pte sum. ti. i. c. xix. Item in ij. pte sum. ti. i. c. ij. et n. xxx. c. i.

¶ Sextus in iudicio iniuste assistens. De his ne iunges manum tuam: ut per ipso dicas falsum testimonium. Exo.

sa se. q. lxxviii. ar. iiii. ¶ Quar
tū ē re⁹ si negat veritatē d⁹ q⁹ iu
ridice interrogat negādo debi
tū pecūie: tenet actor. Megā
do at crimē vñ sequitur accusa
tori mora: vñ mutilatō: vñ alia
pēa: vñ fatigādo scienti appel
latōib⁹ vñ dilatōnib⁹: tenet ad
arbitriū bōi viri. ¶ Quid⁹ te
stis: si ex falso testimōio ei⁹ sci
ent factō: actor vel re⁹ currūt
aliq⁹ dānū iuste: tenet talis
isolidū. Ex de iur. c. si culpa.
Et si accipit pecuniaz p⁹ testi
monio ferēdo ēt verē: tenet il
lam pauperib⁹ erogare. xiii.
q. v. c. non sane. 7 de his om
nibus in. ij. pte sum. ri. i. c. rix.
¶ San⁹ fraudatoria Job.
xiii. In māib⁹ me
is nō adhesit macula. s. fraudis.
Et hec bz. v. digitos seu mo
dos. ¶ Prim⁹ ē i rex addita
te dū. s. vna substantia vēdit pro
alia: vt vinū liphatuz p⁹ puro:
aux vñ argētū archimiatū p⁹
puro 7 hmōi. ¶ Scdō ē i q⁹si
tate: vt cū dant dimiute men
sur vñ pōdera: pura vncie. xi. p
libra: vñ i vasis d⁹ vio: oleo tri
tico 7 hmōi: vñ i cānis d⁹ pāno
lanceo: lineo: 7 hmōi. ¶ Tert⁹
ē i q⁹litate: vt cū vendit res de
fectuosas: vt vinū: vñ caro cor

Tractatus

rupta pro bona: animal vicio
suz et claudicans pro sano: non
diminuendo de precio: et mul
to grauius esset vendendo res
nocuas et periculosam homi
ni. ¶ Quartus est in precij in
equalitate. vt cum venditur res
plus iusto precio quam valeat scire
ter: vel cum multo minori precio
emirur: quia venditor non cogno
scit res: vel quia ducit maxima
necessitate. ¶ Quintus est in ga
belle debite: vel pedagij sub
tractione: videlicet quia occulte in
troducitur res ad ciuitatem: vel as
serit unum esse pro alio: vel mi
noris quantitatatis vt minus sol
uat. hi omnes tenentur satisfacere
secundum Theodosium. secunda secunda. quod. lxxvij. et
Ray. De his omnibus habes
in secunda parte sum. ti. i. c. xvij.

Man⁹ falsificatoria iob. v
Qui dissipat cogi
tationes malignorum ne possint
manus eorum implere quod cepe
runt manifestando. scilicet falsitates
eorum: et hec habet. v. digitos vel
modos. ¶ Primus est in pon
deribus et mensuris faciendo vt
vtendo falsis. id est. diminutis me
suris in vendendo: et emendo
mensuris excessiuis: tenet etiam
talis de danis inde secutis il
lis talibus. ¶ Secundus est in

falsis monctis: fabricando eas
falsas: vel incidendo: aut falsa
tis et diminutis pro legitimis
scilicet vtendo. vltra pactum te
netur de danis lesis. ¶ Terti
us est in bullis apostolicis: fal
satis. vel per surreptionem ob
tentis: cum. scilicet. expressum est falsum
in supplicatione: vel ommissum
illud exprimendo. quo enarra
to non obtinuisset. Beneficius. n.
vel gratia sic obtenta non valet
vnde tenetur satisfacere de crimine
lumento per ipsas obtento.

¶ Quartus est in instrumentis
et scripturis falsificatis vt te
stamentis in quibus scribuntur
legata: aliter quam disponatur a
testatore: vel scriptore vbi ap
parent debita et cassant et hu
iusmodi. ¶ Quintus est in falsis
partibus vt cum mulier accipit
per adulterium vel supponit si
bi alienum partum: que tenet de
omnibus que sumit filii pu
tatiuus de bonis mariti: et de
his que vt filio legitimo sibi
de hereditate relinquerent. c.
si culpa: ex de iniur. et de his
in secunda parte sum. ti. i. c. xvij.

Manus pditoria: id est qua
rps Luc. xx. Ec
ce manus tradentis me mecum est
in mensa. Mon. n. sit proditio

nisi per familiares. Et hec bz
v. digitos. ¶ **P**rimus est in ca
stris: populis: et terris. qñ scili
cet qñ aufert a legitimo dñō
et dat proditorie alteri qui ibi
ius nō hēt: talis tenet de om
nib⁹ dānis ide secutis. ¶ **S**e
cundus est in psonis: qñ qñ
tradit dñm suū: vel amicu in
manus inimici occidēdū: vel
redimendū: vel impediendū
a negocijs suis: tenet illis ad
omne iteresse. ¶ **T**ertius in
reb⁹ qñ pecunias vel alia bo
na sui dñi vel amici procurat
devenire ad man⁹ inimicoꝝ:
aut cū associat se cum aliquo
ut ducat ad locū vbi spoliēt.
¶ **Q**uartus est qñ secreta re
velat sui dñi ut damniſicet:
vel aduocatus secreta cause
quā defendit: aduersario pan
dit: ut se possit defendē: tenet
de dānis. et de iniur. c. si cul
pa: et de his in scda pte sum.
ti. j. c. xxiij. ¶ **Q**uintus. scilicet qñ
utitur iſidijs nō seruādo pa
cta pmissa: etiā si esset hostis:
dūmodo et ipse ei suat fidem
et nō alias: ut. xxiij. q. j. c. noli.

Manus simoniaca. Et
de hac. iij. Re
gum. c. xiiij. Quicūqz volebat
implebat manū suam. scilicet pecu

nia quam dabat et fiebat sa
cerdos. Et hec hēt. v. digitos.
¶ **P**rimus est accipere pecu
niam vel alia tēporalia pro sa
cramētis aut beneficijs cōse
crandis vel collatis per modū
precij non per modū elemo
syne: et talem pecuniam reti
nere nō potest: sed pauperib⁹
debet erogare: vel ecclesie in
cuius iniuriam data est. Tho.
scda scde. q. c. ¶ **S**ecūsus ac
cipere pecunias appreciatue
pro alijs reb⁹ sacris: ut eccle
sijs: altarib⁹ cōsecratis: aqua
baptismali cōsecrata: oleo sā
cro: et reliquijs sanctorū: sepul
turis loci sacri: iure patrona
tus: ingressu religionis et huius
modi: talis pecunia non po
test retineri: sed opz eam pau
perib⁹ erogare vel ecclesie p
qua ē cōmissa simōia. ¶ **T**er
tius est pro spiritualibus exer
citijs: ut pro p̄dicādo: orando
visitando: eligendo: cōfirmā
do: a correctiōe desistēdo: cu
ram animarū excedendo: cō
secrando: et huiusmodi alia recipi
endo pecuniam exactiue: vel
pactionaliter: vel appreciatue
tenet pauperib⁹ erogare: vel
ecclesie in cuius iniuria data
est. Sz si per modū elemosy

ne. sibi retinere potest. sibi data. **¶** Quartus est qñ accipit bñficiū simplex: vel curatū aut dignitatē simōiace: qñ tenet resignare: et fructū de perceptos restituere et sumptos deductis expen. factis in utilitatem bñficii illi. etiam pro fructibus colligendis. **¶** Quintus est de mediatoribus ad procurandum offm vel beneficiū ecclesiasticum vel aliqd spūale hi tenentur pecuniā ppter hoc receptam pauperibus erogare. **¶** Nec oīa Tho. scda scde. q. c. Ray. et Inno. De his i scda parte sum. ii. j. c. v. per totum.

¶ **Manus** ipeditōia. Eccl. xij. De duplici corde et manibus malefactoribus i. ipedientibus bona aliorum. Et hec habet. v. digitos. **¶** Pri^mus est qñ qd ipedit aliquem a cōsecutōe alicuius officij vel bñficii: et si iam illud erat psecutus et possidebat: et iniuste procuravit auferri sibi: tenet satisfacere in totū. Si vero nōdū erat psecutus sed i via habēdi: tenet ad arbitriū boni viri Tho. scda scde. q. lxi. ar. iiii. et Richar. i. iiii. di. xv. **¶** Secundus est qñ ipedit fructus proventuros alicuius agri vel vinee

videlz effodiendo semina: de struendo vineas: arbores et huiusmodi q tenebit ad quantū estimabūtur fructus i illo dubio valituri. Tho. scda secūde vbi supra. Itē i. iiii. di. xv. q. i. ar. v. q. ij. Tenēdo etiā columbarias et nō sufficiēter pascēdo colūbos vñ damnum inferunt semibus vel fructibus: tenetur de dānis. **¶** De. de pal. in. iiii. dist. xv. q. ii. ar. i. in fine. **¶** Tertius est de his q faciūt statuta vel capitula ne vsure solute possint repeti: vñ q possint homines cogi ad solvēdū Et qui iudicāt fm ea. vñ etiā sine statutis dant sniaz q solvant vsure vel solute nō repetant: hi tenentur ad restituēdū ea si vsurarii nō restituāt. **¶** Impediūt. n. restitutionē. xi. q. iiii. c. qui p̄sentit. **¶** Quartus ē de his qui dāt litteras emunitorias debitoribus iniuste: ne possint cogi a creditoribus ad solvēdū eis cū possint: hi tenentur illis de illis dānis. **¶** Quintus est de iniuste ipedientibus ne qd possit exequi negocia sua honesta: occultando instrumenta: vel scripturas per que manifestat ius suū: vel ipediētes ne qd accedat ad iudices

ecclesiasticū in causa qua po-
test ubi sibi fieret iustitia: vel
aliter iniuste et malitiose ipe-
diens iter suū ad iudiciū vel
ad negocia sua vñ recipit dā-
num: et de his tenetur.

Manus lusoꝝ: de q̄ p̄t
intelligi illd̄ Job.
xxi. Si. i. non osculatus sum
manū meā in abscondito. Lu-
sor. n. cū vicit: attribuit manū
idustrie. Vñ aliqñ osculata ē
vt cām lucri. Et hec h3. v. di-
gitos. **Primus** cū decipit
in ludo: videlz per falsos taril-
los: aut chartas dicēdo men-
dacium et sic vicit tenetur. n.
restituere decepto. **Secun-**
dus est qñ vicit alijs qui alic-
nare nō possunt: vt sunt serui
filijs familias precipue pupilli:
vxoꝝ: religiosi: et hmoī. Dec-
opz restituere illis qui hñt cu-
ram illoꝝ. **Terti⁹** qñ vincit
ei: quē idurit ad ludēdū mul-
ta iporunitate: cū ñ veller lu-
dere vel volentē a ludo rece-
dere inuitū detinet: tenet re-
stituere. **Quartus** qñ vicit
in loco vbi phibetur ludus et
per leges mādatur fieri resti-
tutio: que nec per dissuetudi-
nē sunt abrogate: et tūc ē te-
net restituere p̄dēti f3 Tho.

scda scde. q. xxij. ar. vij. Ric. i.
iiij. di. xv. circa finē Ray. In-
no. et alios. **Quit⁹** ē qñ vin-
cit in locis vbi nō phibet In-
dus: vel si phibet: leges sunt
abrogate p̄ p̄iā cōsuetudinē
et tūc d3 pauperib⁹ errogare.
Vtrū vero de necessitate vñ
de honestate: vide i. ij. p. sum.
ti. i. c. xxij. de ludo. ibi plene.

Manus locatōis et odu-
ctōis vitiatoria.
De hac deut. xxij. Videbit
q̄ ifirmata sit man⁹. i. dñciēs
op⁹ i locādo et oducēdo. Et h3.
v. digitos. **Primus** qñ
qs locat alteri rē vitiosā: sci-
ens: vt equū claudicantē: vel
domū ruiturā: q̄ tenet de dā-
no ide secuto illi tali. **Scd⁹**
est qñ nimis notabilr erigit
p̄ciū de re locata: domo agro
et hmoī vel qñ aufert ab eo rē
locatā sine cā rōabili añ tps
cōsuetū: tenetur. n. ei de dāno
Ray. **Terti⁹** qñ oducit qs
aliū ad operādū nimis par-
uo p̄cio notabiliter: vel obitā
mercedē nimis tardat dare
cum potest: vñ ille recipit dā-
num. vel loco pecunie debite
dat sibi res quas oportet eū
vendere minori p̄cio q̄ de-
bet habere. **Quartus** si cō-

ductus ad operam ex festinā
tia vel negligētia nō fideliter
est opatus ⁊ bene: vnde sequi
tur dānū ei. ¶ Quid? qñ ma
le tractauit rez sibi locatā. vt
domū vel agrū: pmittēdo de
struere: vel equos boues ni
mis fatigando ⁊ hmōi tenef
talus de hmōi dānis ad arbi
trium boni viri. Itap. in sum.
¶ Paiallus at qui bōa que
bēt in feudū a dño male tra
ctat ex malicia vel negligētia
tenef de dānis: ⁊ de his in se
cūda pte sum. t. i. c. xviij. §. viij.
⁊ in. iij. parte. ti. viij. c. iij.

Danus turpiter lucrato
ria: d qua Isa. i.
dñs ait. Adan? vestre plene
sunt sanguine. i. turpibus lu
cris. Et h habet. v. digitos.
¶ Primus est lucrū ex opere
carnali: vt meretricio: lenoci
nio: concubinato: adulterio: ⁊
hmōi. ¶ Secundus est ex arte vel
actu phibito lucrari: vt ex ar
te mutuādi: vel faciēdi tarillos
chartas: fucos: torneamenta:
histrionatu: turpi: fūiēdo vsu
rario i numerādo pecuniam
ad vsurā: ⁊ scribēdo ⁊ hmōi i
faciēdo indiuationes: incā
tationes: ⁊ hmōi in scribēdo
i strumēta in fraudē vsurarū

¶ Tertius est lucrando tem
pore phibito: vt diebus festi
uis vēdēdo ⁊ emēdo sine ne
cessitare: scribēdo: vel alia ope
ra ob lucrū faciēdo. ¶ Quar
tus est negociari in locis pro
hibitis: vt in ecclesijs vēden
do vel emēdo vel etiā mittē
do ad terras sarracenox: vel
portādo arma vel ligamina:
vel victualia ⁊ quecūqz mer
cimonia sine licētia pape: te
nerur illud qd lucratus est ⁊
tantūde de suo mitter in sub
sidiū terre sancte. ¶ Quintus
est ex itentione mere cupidi
tatis vacare negociationi, vel
intentione itroducēdi carissi
am: hī oēs debent acquisita
pauperibus erogare: magis
tamē ex honestate ⁊ consilio qz
ex necessitate. xiiij. q. v. c. g ha
betis: ⁊ de his in secūda par
te summe ti. j. c. xxiij.

Danus detractoria ps.
Erue. s. de? de
māu canis. i. detractoris aīaz
me. i. i. vita, puer. xviij. Adors
⁊ vita i manib? detractorie li
gue. Et hz. v. digitos. ¶ Pri
mus est cū quis accusat ali
que de falso: ⁊ conuictus de
crimine pdenatur: talis ei re
netur satisfaccere: nō quidem

Detegendo falsitatem postq̃
est punitus reus: q̃ sibi im-
mineret periculū persone: et il-
li iam punito nō satisfacere:
sed aliter ad arbitriū boni vi-
ri. Anteq̃ puniatur: debet de-
tegere falsitatem vel desisterē
ab accusatiōe. ¶ Secundus ē
q̃n ex iudiciū infamat aliquē
de crimine. sciēs nō esse: vix
vel nesciēs si est verus: q̃ te-
netur illis quibus dicit. decla-
rare se falsum dixisse. nisi sibi
ex hoc immineret magnū pe-
riculū vite et hōi. Nā tunc
aliter prout pōt: d̃z satisfacere:
vel cū libellos famosos sup
crimine de eo pponit: vel can-
tilenas: q̃d peius est. ¶ Terti-
us q̃n aliquod crimē cōmis-
sum vere ab alio: auger aliqd
aliud notabile quod est falsus
vt cū dicit se vel aliuz turpia
colloquia vel gestus habuisse
cū aliqua. s̃z ē carnalē copu-
lam: vel ē cū aliq̃ dicūt de eo
turpitudinē cū aliq̃ agere. ta-
cet studiose: vel aliq̃ signa fa-
cit vt credāt verū esse q̃d nō
est: et talis tenetur ad declara-
dū falsus esse. ¶ Quartus est
cū dicit aliquod crimen alte-
rius referens se audisse quod
occultū est: et ignoratur si est

verū: et talis quomodo satisfi-
cere d̃beat habere in se. c. pa-
ra. iij. videlicet de tertia dāni-
ficatiōe. ¶ Quintus est cū
dicit crimen alterius vere p-
petratū: s̃z occultū et talis de-
bet ēt famā restituere pro vt
pōt vel ēt cū dicit cōtumeliā
in presentia alio: ū. et talis d̃z
petere. veniam vel aliter se
cum eis reconciliare.

Manus ^{per persone lesoria.}
^{adich. vij.} Vir
frez suū venat ad mōrē: malū
manuū suaz dicūt bonū et h̃
h̃z. v. digitos. ¶ Prim⁹ ē au-
ferēdo vitā: occidēdo aliū in-
iuste. i. c̃x iudiciū ordinariū: et
talīs tenet pro vt dicit in. c.
se para. ij. de dāno inde secu-
to. ¶ Scd⁹ est mutilādo mē-
brū iuriosc: et tenet de expē-
sis i medicis: et medicinis: et
de lucro p̃dito si ex mutilatio-
nē nō pōt laborare. ¶ Terti⁹
est vulnerādo: ṽl p̃cutiēdo in-
iuste scit vt tollēdo sospitatez
et tenetur ad dāna inde secu-
ta ei. ¶ Quartus in carcera-
do et sic tollēdo ei libertatez:
q̃d faciēdo absq̃z rōnabili cā-
tenet de dāno q̃d ide segtur.
Sec⁹ si faciat q̃ ei d̃bito: vt
sibi citi⁹ soluat. ¶ Quint⁹ cū

mittit in exilium vel confinia
iniuste et per hoc aufert ei pa-
triam: et omne dānū qđ inde
recipit qđ cōiter est multum
tenetur ei satisfacere.

Danus ^{aiay p̄datoria:}
^{et de hac sap. 1.}

Impij manib⁹ et verbis mō-
tē accersūt. Et h̄z. v. digitos
seu modos. **P**rim⁹ est qñ
volētes igredi religionez ad
fuiendū deo aliq̄s reuocat:
vel iā igressūz psuadēdo edu-
cit: tenetur hic illūz reducere
quātū in eo est: vel se: vel aliū
ponere in religionē f̄z. **P**er.
de palu. in. iiii. dī. xv. q. ij. ar. ij.
Secūdus qñ quis psuadet
alicui aliqđ criminale blandi-
endo vt decipiat: et multo ma-
gis qñ quis aufert alicui vir-
ginitatē. et m̄rimoniū: et d̄z
eam ducere in vxorē: vel eaz
dotare si pōt: de hoc infra in
c. sequēti. **T**ertius est qñ q̄s
suo sermone trahit ad errorē
fidei: vt faciunt heretici disse-
minantes falsas doctrinā: et
hī tenētur reuocare. **Q**uar-
tus est cum p̄lati vel patressa
milias ex sua negligētia p̄mit-
tunt suū gregē perire nō cor-
rigentes et admonētes: et mul-
to plus cū suis malis exēplis

eos ad mala prouocāt: tenentur. n. eos corrigere. ij. q. i. c. sce-
lus. **Q**uitus cū hoies suis
p̄auis actib⁹. alios scandalizant:
vt mulieres suis ornatib⁹
et alijs tripudijs: alij ludis
ritis ac blasphemijs. et hī de-
bent satisfacere p̄nia et bonis
actibus edificando: quos pri-
us scandalizauerant.

Capitulū scđz de restitutio-
nib⁹ in quo oñditur quid et
quantum sit restituendum.

Intra autē ipsas resti-
tutionē sunt. viij. vidē-
da q̄ in hoc versu cō-
tinentur. **Q**uis: quid: vbi: per
quos: cui: cur: quō: qñ. Et q̄
de p̄mo dictū est supra in. c.
p̄cedenti: iō primo omissio: vi-
dendū est de alijs. **Q**uantū
igitur ad f̄z. s. quid sit restitu-
endum et quantū. **S**ciendū
q̄ ablatū si pōt. xiiii. q. vi. c. si
res. Et si est aliquid fructif-
icans. etia3 fructus ei⁹: vel ali-
ter satisfaciēdū qñ id restitui
nō potest. **S**z pro huiusmōi
declarationē sciendū q̄ dam-
num pōt quadrupliciter ife-
ri. **P**rimo quo ad animā.
auferendo ei virtutes infusas
et morales. **S**ecūdo quo ad
corpus. inferendo ei lesiones

corporales. **T**ertio quo ad honore et famam per vituperationes verbales. **Q**uarto quo ad substantiam per actiones criminales. **Q**uantum ad primum notandum est quod quicquid nemo possit esse causa sufficiens peccati alteri: nec per consequens ei auferre virtutes directe et efficaciter (quia voluntas cogi non potest. ubi consistit peccatum. propter quod dicit Ambrosius. Non est quod cuius nostras ascribamus criminam. Nemo enim tenetur ad culpam: nisi propria voluntate deflexerit. xv. q. i. c. non est) potest tamen aliquis esse alteri occasio magna peccati. et decretalis dicit. Qui occasione damni dat. damnus dedisse videtur. c. Si culpa. c. de iniuria. et dam. da. **P**otest autem aliquis esse occasio damni alterius quadrupliciter. Primo verbo suo: inducendo alterum ad peccatum secundo a meliori bono retrahendo. tertio malo exemplo scandalizando. quarto virginem seductore deflorando. **Q**uantum ad primum inducit quis alius ad peccatum verbo suadendo: consulendo: recipiendo id quod est mortale

et tunc est occasio peccationis illius quod per hoc auferuntur illi gratia et virtutes ab anima. Unde de Augustinus. Si fratri tuo male persuades: occidis. scilicet illud quo ad animam. De pe. di. i. c. noli. Et talis damnificans secundum Scotum. in iij. di. xv. q. iij. tenetur restituere damnum modo sibi possibili. scilicet inducendo eum efficaciter ad penitentiam et ad virtutes siue actus virtuosos. Et si sola inducit per verba non sufficit: quod facilius est pervertere quam convertere tenetur quantum potest per orationes suas et ab alijs procuratis: et per aliorum suasionem efficaces: dum tamen illis non prodat peccatum occultum predictum. **Q**uantum ad secundum. scilicet reuocando aliquem a meliori bono fit hoc damnum alteri cum reuocat eum a religione in qua perfectus vivit quam in seculo: et talis damnificans tenetur ipsum reuocatum ab eo. reducere ad ingressum vel reversionem ad religionem. Mala sunt. De. d. pal. i. iij. di. xv. q. ij. ar. ij. non solum ille qui inducit perfectum ad egressum religionis tenetur ad inducendum ipsum ad ingressum religionis vel ad reuertendum: sed etiam qui trahit illum qui volebat ingredi nec tamen in

traheret tenetur illum inducere ad ingrediendum. Quid si ille nollit intrare: tenetur alius eque idoneus procurare. Quid si non possit: tenetur ipse intrare: quod intelligens Ray. postea magister ordinis predicatorum qui auerterat quidam ab ingressu religionis: pro eo intravit. Ratio est quia abstulit domino servum suum novitium vel intraturum. Nec Ide. ubi supra. Sed Sco. dicit hoc esse verum de obligato ad religionem obligatione professionis non autem de eo qui erat dispositus ad intrandum nec tamen intraverat. Ratio diversitatis est quia interest inter habere et prope esse habere. Unde non tenetur ad tantam restitutionem religioni: ad quantum teneretur si inisset in religionem. sed tenetur ad aliqualem restitutionem. scilicet aliqualem inductionem illius vel alterius equalentis ad ingressum religionis. Nec Sco. i. iiij. di. xv. q. liij. in fine. Ideo videtur dicendum de eo qui auertit novitium religionem iam ingressum animo permanendi: sicut de professore. Nam talis obligatur religioni saltem in genere. Et si intelligendum est: si retraheret illum intentione dandi faciendi religionem: tunc non tenetur

religioni. Si autem hoc fecit intentione consulendi propter utilitatem suam sine fraude: non tenetur religioni: quo ad eum qui nondum intravit: sed ipsi persone quam retrahit: persuasione et alijs bonis spiritualibus ad equivalentiā eorum in quibus dānificavit. Nec Sco. ubi supra. ¶ Si autem quis auerteret aliquem a religionis ingressu: non simpliciter sed ab eo ubi dissolute vivit intendens providere salutem illius: in nullo tenetur. ar. xiiij. q. v. c. de occidendo. Et ex his patet sed Jo. de rip. in quodam tractatu de peccatis. Quid dicendum sit de his qui scholares retrahunt et subtrahunt doctoribus cum quibus audiunt: quia aut hoc faciunt in odium doctorum vel volentes sibi providere. vel alijs providere. vel volentes scholaribus providere. Si primo modo: aut subtrahit scholarē qui iam intrabat scholas: et tunc tenetur doctori ad restitutionem salarii et honoris sibi subtracti. Si et doctor cui talis subtrahitur sit melior quam ille cui eum procurat tenetur tali pro quantum utilitatem scie sibi subtrahit. Si autem nondum scholas intravit: sed intrare disponebat: non tamen tenetur: sed obligetur scholarē inducere

re ut redeat ad pñu. Si aut hoc faciendo sibi puidere: puta est doctor et vult sibi de scholarib⁹ puidere: si h sine fraude facit: et scholaris nōdū se dederit alij doctori: nō credo euz in aliquo obligari. cuz cuilibet sit licit⁹ modo licito et debito procurare utilitatez suam. Aliter nō credo sibi licere. Si aut hoc facit volens alij puidere. sicut qñ scholaris alicui⁹ doctoris subtrahere conat⁹ scholares alijs doctoribus ut itrent cuz doctore suo: in hoc soluz honorē et utilitatez sui doctoris intēdens si subtrahat intrantē cū alio doctore: credo ipm obligari: nisi forte illi⁹ doctori cui subtrahit. eū in sufficiētia et scholaris aliq spālis cura qua sibi benefecisset. Si aut retrahat intrare volentē cū ex hoc. nulum ius doctori sit acquisitū et h fac sine fraude: nō credo eum doctori in aliquo obligari. Obligatur aut scholaris: si eum retrahat ne audiat meliores. Si aut hoc fac utilitati scholaris volens consulere: et super hoc a scholare regit⁹ et su lit q audiat aliū doctore meliores: bñ fac. Et dicta in his

casibus: sunt ceteris paribus intelligenda. Iste. n. casus est ita varijs modis circūstātiis: q vir pōt dari certa regula. Nec ille. Quātū ad tertius. s. damnificādo alios suo malo exēplo sicut scādalizant prelati subditos suos: pōp⁹ et lasciujs et alijs malis moribus suis: mulieres suis superfluis ornatib⁹ et fucis: et tripudijs: et alijs manifeste peccātes et p̄cipue qñ hoc itendunt vel cōtemnunt seu paruipendūt scandalū alior⁹: ppter qd alij ruunt in diuersa vitia: de quibus in euāgelio. De mūdo a scandalis: tales tenētur ad satisfaciēdū bonis exēplis manifestis. Non aut tenētur ob hoc ad aliquā publicā pñiaz ut dic Alb. s. ad edificanduz alios bonis exēplis manifestis sicut scādalizauerūt per mala manifesta. Quātū ad. iij. s. de seducente virginē et corrumpēte eī matrimoniū dī Exo. xxiij. Qui seduc virginē et dormit cum eā dotabit eā: et habebit eam vxorē aut redet ei iuxta modū dotis quē virgines solent accipe. Dānificauit enim talis illā in castitate virginali: auferendo ei

saltez ad restitutionē castita-
tis cōiugalīs: accipiēdo cam
in vxorē vel dotando. Et si q
dē pmississet eā ducere i vro
rē: tenet ad hoc ē rōne pmiss
sionis nisi eēt nimis disparis
pditionis: vnde fraus potuit
dephēdi: tūc satisfaciāt ad
arbitriū boni viri. Et idē for
rī qū violētavit eā. Quāvis
aut pceptū legis mosaice al
legatū: sit iudiciale: tūc inq̄tūz
ad hoc nō obliget: tūc inq̄tūz
sumptum est p statuto ab ec
clesia vel aliqua ciuitate obli
gat: sicut patet extra d̄ iur. 7
dā. da. ca. Si culpa. c. j. 7. c. se.
¶ De secunda dānificatione
que. s. fit corpori p lesionē. Ad
uertēdū ē q q̄tuor mōis cō
tingit. s. p occisionē: p mutila
tionē: p p̄uisionē. 7 p icarce
rationē. Si ergo fiat dānuna
p̄mo nō fm Sco. in. iij. di.
xv. q. iij. pōt satisfacere sustinē
do penā talionis a iudice nō
a se: nec ē tene iudici se offer
re: s; captūz nō licet se defen
dere: aut carcerē ifringere. s;
inventa opportunitate licet fu
gere: s; Tho. 2a se. q. lxx. ar.
iij. 7 Men. 7 condēnatus de
bet patiēter mōtē ferri. **¶** Est
7 ali' modus fm Sco. vbi su

pra sibi vtilis ad satisfaciēdū
q̄uis ad hoc nō teneat neces
sario: vt. s. erponat vitā suā in
cā iusti belli: vel p inimicos fi
dei 7 ecclesie p restitutōe seu
satisfactionē fīda illi: cui' vi
tā abstulit. S; si nec hoc vult
facere: tenet ad satisfactionēz
spūaleiu p aia occisi: vt ad sa
ciēdas elemosynas p eo: vel
ad sumēdā aliquā peregrina
tionē ad limia apostolorū: vel
sancti Jacobi 7 hmoi p aia
eius: 7 pcurādo aliorū orōnes
inq̄tū pōt. Nec hoc sufficit
Sed si interfectus habuisset
aliquos. vt p̄ez 7 matrē: fili
os 7 hmoi: q̄s opib' manūz
suaz sustētabat: tenet interse
ctor oib' illis ad tm q̄tū illis
abstulit subsidij. p occisionēz
eius. Insup occisor tenet pla
care lēsol q̄tū p̄. Nec Sco.
i. iij. di. xv. q. iij. **¶** Quantum
ad fm. s. de mutilatione dicit
idē Sco. q p hmoi: nō ē sta
tuta aliq̄ pena in ecclesia nisi
pecuniaria: 7 ista debz rīderi
nō solū dāno qd̄ itulit p mu
tilationē p toto tēpore futu
ro q̄ vsur' esset q̄s mēbro ab
sciso: s; ē expēsis appositis i
curatione. vt hī ē de iniur. 7
dā. da. c. j. Et vltra hoc tenet

ad p
in i
affi
D
lati
gis
cū
effe
de ill
gis te
rū: vi
satisf
cullio
poral
ritati
alter
gno
iacu
ābul
nocē
tis pe
opera
tir ip
sas in
pene
quāti
satisf
icarce
sciēdi
7 ven
ctio in
mūn
let et
plac

ad placationem; lesi quantum
in ipso est. et consolationem ipsi
afflicti que afflictio perpetua est.
Plus est ponderanda est muti-
lacio pauperis quam diuitis: si ma-
gis egebat parte abscisa ad vi-
ctum necessarium: puta si abscisa
esset manus dextra scriptori qui
de illa arte vivebat. tunc. n. ma-
gis tenetur. ¶ Quatum ad ter-
tium: unde deum optime iposuisse
satisfactionem. scilicet in lesione: vel per
cussionem: vel vulnerationem cor-
porali. Et. xxi. ubi dicitur. Si
irritati fuerint viri et percussit
alter. primum suum lapide vel pu-
gno et ille mortuus non fuerit: sed
iacuerit in lecto: si surrexerit et
ambulauerit super baculum suum: in-
nocens erit qui percussit. scilicet a mor-
tis pena sustinenda: ita tamen quod
operas quas interim sic negle-
xit impeditus percussura: et impe-
sas in medicos restituat: cui
pene addenda est reconciliatio
quatum in eo est. ¶ Quatum ad
satisfactionem de. iiii. lesione. scilicet
in carceratione: vel detentione.
sciendum quod ultra reconciliationem
et veniam petita lesio: fiet satisfac-
tio iniurie: puta sapiens deter-
minabit. Et si lesus plus vel
let exigere quam deberet: ad illud
plus non tenetur ledens: unde illud re-

conciliet. Nec Sco. Sed bea-
tus Thomas. 2a 2e. q. lxxii. ar. ii. et i
iiii. d. xv. q. i. ar. v. dicit quod in om-
nibus damnis: ubi nec in se nec
inequaliter potest fieri restitutio:
ut mutilatione membrum: et huiusmodi
satisfactio fiet per recompensationem
ad arbitrium boni viri. Idem
Dul. Et quod exilium reputatur unde
quidam carcer in iure: idem qui
mittitur aliquem in exilium. vel com-
finium quod est exilium ad tempus in-
iustitiam ipse quam omnes huiusmodi da-
res auxilium aut consilium ef-
ficat ad hoc: tenentur exulati
de omni danno inde secuto et hoc
ad satisfactionem. ar. cxi. de ho-
mi. c. sicut dignum: et. xi. q. iij. c.
qui consentit. ¶ De tertia da-
nificatione. scilicet in fama et hono-
re sciendum quod. iij. modis potest
contingere. scilicet per contumelie illa-
tionem: per detractionem: per de-
tractionis ab alijs facere reci-
tationem. per veritatis nega-
tionem cum quis accusatur
iuste. ¶ Quatum ad primum:
dicitur quis contumeliari: al-
teri: seu contumeliam in-fer-
re. cum privatim ei vel co-
ram alijs in faciem dicit con-
tumeliam importante: notabilem
defectum culpe: vocando cum
latronem: lenonem: proditores

adulterum: et huiusmodi vel cuius dicit verba expmientia defectu nature: ut cum dicit intēdēs in de iuriari: ut vocādo strabonē: vel illegitimū et huiusmodi. quod proprie dicitur iuriū. Quando igitur quis hoc facit aīo iuriadi: ultra offensaz mortalē: tenet satisfaccie primo sic leso: et ipsius placare q̄ntū pōt. petendo veniā: vel alio mō: et hoc vel i puato vel publico: sicut quod ipse priuatiz vel publice iniuriā intulit seu contumeliā. Nam si i publico contumeliā intulit et hoc cōtumeliā requirit: ut i publico veniā petat: tenet ad hoc. Et si in ipā cōtumelia aliqd criminale falso exp̄ssit: tenet corā illis q hoc audierūt exp̄mere se falsus dixisse. Augu. Vbi petm̄ ortū fuerit: ibi inoriat. ij. q. i. c. si peccauerit. Verū si p̄lat⁹ sūbdito: p̄ filio: viro: magister discipulo dñs suo dicit verba contumeliosa. faciēs h̄ ex correctione: nō tenet petere veniā a tali: s; Augu. i regula dicēte de p̄latis. Si ipsi modū vos excessisse sentitis non a vobis erigitur a vobis subditis veniā postulat⁹. S; si hoc faceret multū iuriose et liuore vindicte:

tūc tenent prelati subdito petere veniā et recōciliare lesus sicut Ray. Idē tenet glo. in. c. qñ. lxxvi. di. Verū si contumeliā recipiēs in verbis: post cōtumeliā domesticē cōuersatur cum contumeliāte et fameliāriter. vñ oñdere sibi remissaz iuriā et recōciliatū fore et cōsequēter nō teneri alis ad petē. veniā s; Durā. in sūma. ¶ Quātū ad sūm dānū. s. per detractionē: hoc contingit fieri principaliter duobus modis. ¶ Primo iponēdo alicui sūm. crimē verbo: cātilena: vel famoso libello. Et talis tenet illis corā qb⁹ detraxit: declarare se falsū dixisse: q̄ntūq; exinde erurgat erubescētia et confusio: nisi ex hoc immineret ei magnū periculum vite: vel aliquod magnū icōueniēs sequerēt. Et si nouerit qd his cui⁹ famā abstulit sciuerit detractore ipm: tenet detrahēs pponere cū ifamato p eū. de iniuria sibi facta et veniā postulat⁹ i ppria psona si audet: vel p aliū si p se apte nō p̄t. S; si ignorat diffamatus detrahentē: recōciliet ei: tacito nomie suo. ¶ Secūdo modo contingit fieri detractio: dicēdo

aliquod criminale de alio indu-
ctiuū ifamie corā alijs s; vere
ppetratū: occultū tñ: s; mō in
iusto s; debitū ordinē: talia te-
netur famā restituere: ifama
to q̄tū pōt sine mēdacio tñ.
vt. s; nō dicat mēdaciose se il-
lū ifamasse: s; dicat se male
dixisse z iuste diffamasse: vel
alio p̄gruo mō: vt nō creda-
ris ipm esse talē: male diri. z
stulte locut⁹ sum z h̄mōi. Ad
dit Hostien. z dicit hoc suā
dum: nisi ex tali publica reco-
gnitiōe: ille ifamatus: āplius
ifamaretur. Et Vul. ad h̄ ē
addit q; non tenetur qñ peri-
culū sibi iminet ex potētia ad
uersarij. Videtur isup z hoc
suādū. qñ crimē qd p̄i⁹ erat
occultū: post dēractionē: sc̄m
est manifestū p aliū modū q̄
p verba ill⁹: non tenetur ad
h̄mōi restitutionē. Qñ etiā
nō pōt q̄s famā restitueri s;
Tho. 2a 2e. q. lxxij. ar. ij. debet
p aliū modū recōpensare dā
nū ill⁹. Vex si q̄s crimē ali-
cui⁹ occultum reuelat: non ex
odio vel ex loq̄citate: s; ex cha-
ritate vel iustitia: vel ex neces-
sitate: puta dicit ecclesie s; m
ordinē fraterne correctionis.
vel accusat eū corā iudice: vt

dicit p̄fessori cū nō possit ali-
ter p̄ctm suū sufficiēter decla-
rare. vel ē vt confessor oret z
admoneat illuz: vel p̄lato vt
melius sibi p̄uideat z gregi
suo: talis nō tenetur ad fame
restitutionē s; De. de tarā.
Ray. z Umber. Quantū
ad tertiū dānū. s. recitādo de
tractiōes auditas corā alijs n̄
exp̄sse asserēdo: nec tanq̄ cer-
tū dicēdo: sed q; audiuit tale
vel tale crimē de aliquo qd
nescitur ab auditoribus. dicit
Seco. in. iij. di. xv. q. iij. ar. i. q;
talis incaute sic loquens de
alio s; m crimē: dicēdo forte
ille fecit hoc certe pōt esse qd
fecerit: aut dicēdo ego audiui
q; ille hoc fecit: nisi ille oñdat
aliquā certitudinē maiore q̄
ex relatione cōi: nō aufert ex
nā actus: illi famā in opinio-
ne audiētiū: q; s; illi firmiter
cōcipiūt. z credūt illū de quo
est sermo criminofum leues
sūt: q; q cito credit leuis ē cor-
de. Eccle. xix. Verumtū q; a
scādalo pusilloz cauere opor-
tet iuxta illud Matth. xvij.
Qui scādalizauerit vnū de
pusillis istis qui i me credūt
expedit ei suspendatur mola
asinaria i collo eius z demer

gatur in profundum) et multi
sunt tales pusilli et leues: ideo pe-
riculosus est coram eis talia
audita referre. Et si hoc fiat i-
tentione mala. scilicet ledendi famam
eius: non facile potest excusari
a mortali. Si autem fiat coram
pusillis et leuibus ex incōside-
ratione: durum est dicere quod
sit mortale. Et dicunt aliqui
quod si quis ex tali relatione ali-
cuius notam incurrisset infamie
tenetur famam restituere coram
illis quibus locutus est de il-
lo. Sed si non est secuta infam-
ia: non tenetur. **¶** Quantus
ad quartum damnum. contingit
hoc quando quis accusatus in iu-
dicio de crimine quod commisit
sed occulto: et non sufficienter
probabili: negat se commississe: et
sic indirecte crimen imponit
accusatori: ostendens eum in
hoc esse mendacem. et notat eum
de calūnia. Vbi dicit Seco. i.
iii. di. xv. q. iiii. quod negans sic:
non tenetur retractare negati-
onem suam quando negauit in pu-
blico verum crimen. Tenetur tamen
per quedam verba sobria resti-
tuere famam illi accusanti: quem
indirecte notauit de calūnia:
dicendo. Non habeatis eum pro
calūniatore. Credo quod habuit

bonam intentionem in accu-
sando et hominibus. **¶** Contra cum
quis accusatur ab alijs falso
de aliquo crimine et ex dolo
re torture confessus est crimine:
quod non commisit. cum se infamaue-
rit: tenetur in quantum potest decla-
rare se falsum dixisse. **¶** Magis
enim tenetur quis diligere se
consequenter conseruationem vite
sue et fame quam alios. Et si ex
hoc sequeretur infamia. imo
est mors accusatori: non ei im-
putatur: sed malitie ipsius accu-
satoris si aduertenter hoc fecit
vel insipientie: si ex errore hoc
fecit. Sibi ergo imputet. quia
ad hoc indebite se posuit eum
periculo alteri. **¶** Item nota secundum
Iude. de tarā. quod ex iniurijs il-
latis quibuscumque modis: solent
tria oriri per ordine in leso.
¶ Primum est rancor in affectu.
Secundum est signum rancoris in ef-
fectu. Tercium est actio contra
iniuriantem. **¶** Primum. si rancor est sta-
tim debet dimittere iniuriam.
id est. in quantum habet. Secundum debet
dimittere cum iniurians petit
veniam. Et ista dimissio exteri-
or non est aliud nisi quedam ac-
ceptatio satisfactionis: vel in-
dicatio reconciliationis: verbo
vel facto expressa: ut cum offen-

sus offendentes cleuat genu
flectū aū eū: vel cum dīc dñs
parcat vobis ⁊ hñdī. Tertiū
aūt. s. actionē de iuriā nō te-
net dimittere nisi facta satis-
factione. S; aduertēdū ē cū
ca signa rācoris. q. qdā sunt
remota ⁊ qdā p̄p̄inqua q̄ in-
gerūt p̄babilē suspicionē de
rācorē. vt cū alijs nūq̄ vult i-
uriānti loq: vel obuiās ei di-
uertit ab eo: aut toruo vultu
sp̄ aspīc eū ⁊ hñdī. Et ista si-
gna nulli licet retinē: nec aū
nec post satisfactionē sibi fa-
ctā: qz ab oī sp̄e mali abstinē-
dū ē. s; ap̄l̄s. Vnde talis nō
d; talia signa facē: p̄ que cre-
dat p̄babiliter esse i odio. Si
gna vero remota sunt q̄ non
igerūt de odio argumētum li-
cet odiū sequerē: vt sunt sub-
tractio familiaritatē ⁊ fuitio
ruz aliquoz ⁊ familia. Et illa
licet retinere oībus: siue post
satisfactionē siue ante dū mō
nō fiat malo aio sed. p̄ maio-
ris sui ⁊ alterius pace. Mō at
tenetur iuriatus q̄rere pacē
vel recōciliationē iuriātis
ip̄o nō penitēte: nisi in cāu. s.
cū crederet p̄babiliter q̄ pro-
pter hoc liberaret aīam eius
a mortali odio. ⁊ nō esset oc-

casio mali: puta qz et hoc i-
uriās supbiret vel audaciās
sumeret similia faciēdi: vnde
oñderet ex hoc iuriatū alijs
offendisse ⁊ hñdī. Nec om-
nia Vmbertus in expositio-
ne regule. Debet at fieri satis-
factio v̄l restitutio fame q̄ ci-
tius pōt: ⁊ adē oportunitatē si-
ne alijs periculis. ¶ De q̄rta
dānificatione. s. rerū exteriorū
Notandū primo q̄ restituē-
da est res raptā vel furatā: v̄l
alio mō vsurpativē hita in p̄-
pria specie imo in idiuīduo si
ipsa habetur. Nec pōt dari
alia pro ea eiusdē bonitatis
(nisi forte pecunia) contra vo-
luntatem domini ipsius rei.
iii. q. i. c. Reintegranda sunt
omnia spoliatis. Et hoc ve-
rum nisi in casu cum vsurpa-
tio rei aliene eēt occulta: ⁊ et
restitutio eius in sua specie
detergeretur raptor. vel aliō
inconueniens sequerē: tunc
enim sufficeret dare precium
eius. ¶ Secundo notandum
q̄ si ipsa res male ablata pe-
riit morte: vt animal: vel sibi
aufertur: nihilominus resti-
tuere tenetur s̄m Raymū. ⁊
alio. Si autē deteriorata est
in bonitate. vel diminuta in

precio:supplendus est preciū:
qz debet restitui eiusdē boni
tatis fm Ray. Mā si equus
vel bos ablatu: est penes ra
ptorē debilitatu: ata vt existi
metur. v. florenoz qui pri⁹ va
lebat. x. restituet. x. nō. v. Sili
ter si furatus est sextariū fru
menti valentē tūc solidos. xl.
cum vero restituitur valet. xx.
duo sextaria tenetur reddere
vel. xl. solidos: nec sufficēt red
dere sextariū s; Ray. z alios
Immo si illo itermedio. scilz
iſter vſurpatione z restitutio
nem plus valet q̄ tpe vſur
pationis. illo pluri p̄cio resti
tuet fm aliquos. Tenetur et
raptor post restitutionē dāni
petere remissione de iniuria
saltē per interpositā personā:
vel per se expreſſo noīe furis
vel tacito: fm q̄ qualitas ne
gocij requirit. s. si est manife
stus vel occultus. Tercio no
ta si est res fructificans: tene
tur restituere rē cuz omnib⁹
fructib⁹ inde pceptis z qui p
cipi potuissent a diligēti pos
sessor: puta vſurpauit agrū al
terius: ex quo nō percepit de
fructib⁹ nisi. xx. sextaria frumē
ti qz male fecit cultiuare: vbi
xx. pcepisset diligēs cultiva

tor annuatiz: talis restituere
tenebitur nō soluz. xx. pcepta
sed. xxx. Similiter si equū fu
ratus est cuz quo lucratus ē
mensatim florenū vnum: vbi
dñs lucratus fuisset vnū cuz
dimidio: tenebitur restituere
ad rōnem vnus floreni cuz
dimidio per mēsem: z intelli
gitur hoc deducto expēsis fa
ctis i vtilitatē z pſeruatiōē
ipsius rei necessarijs (non tñ
supfluis) z expēsis factis gra
colligendoz fructuū. Quius
modi. n. deducūtur itaqz a ma
lefidei q̄ a bonefidei possesso
re fm Ray. z Tho. secunda
scdē. q. lxxviii. ar. iij. Dāna ē
que passus est dñs carētia rei
sue: teneſſatisfacē: ex de iniur.
z dā. dā. c. Si culpa. Tho. vbi
sup z Ray. Tercio quarto nō
q̄ si plures pcurrerēt ad fur
tum. vel ad dānū aliqd faciē
dum ita q̄ vn⁹ nō faceret sine
altero: qlibet tenetur insolidū
ideſt ad totū dānū restituēdū
quousqz sit illi satis factū in
tegre. Illo aut restaurato per
vnū illoz tenetur postea qli
bet eoz pro parte sua satisfac
ere ei qui totuz restituit. fm
Tho. Ray. Inno. Mo. z Al.
Ex d ho. c. sic dignū. puta cū

duo vel plures vadunt ad furandū aliquid: ita q̄ vnus nō iret vel faceret sine altero: seu cuꝫ multi stipendiarij bellant iniuste: ita q̄ vnus nō faceret sine altero p̄cipue in p̄ncipalibus: multi filiꝫ p̄stāt ad faciēduꝫ error̄siones: vel exponēduꝫ iniuste aliquē ciuē: ita q̄ sine assensu eorꝫ nō potuisset fieri: oēs tenent insolūduꝫ. De hoc tñ plene hēs in sc̄da parte sum. ti. j. c. xij. **¶** Quinto nō. q̄ cū duobꝫ vel pluribꝫ eriscentibꝫ heredibꝫ vsurarij vel raptoris. si alter factus est nō soluēdo. si vnus est. tenet insolūduꝫ. Si plures sunt: quilibet tenet pro parte sua ad restituēduꝫ que vsurarie ⁊ usurpatiue sunt accepta ab illo. s. vsqꝫ ad quātitatē que p̄uenit ad illos de hereditate. Nam oēs res hereditarie obligate sunt extra de vsur. c. tua. Concor. Hosti. Ber. ⁊ Bos. ⁊ Jo. an. Ad vltra aut̄ q̄ p̄cepit de hereditate predicti vsurarij vel raptoris nō tenet: q̄uis non esset per illa satisfactū in totū creditoribꝫ vsurazꝫ vel rapine. **¶** Sexto nō. q̄ recipiēs a religioso p̄tra voluntatē superioris sui: tenet illud restituere.

nisi in extrema necessitate illud recepisset: ar. xij. q. i. c. **¶** Nō dicatis. Et recipiens ab ip̄o prelato religioso sine cā rōnabili sꝫ ex parētela vel turpitudine. tenet ad restitutionē monasterio. Filia religiosi ē abbas. dotata nōbilitate de bonis monasterij: tenet restituere dotes. ⁊ vir eius etiā si hoc scit. nisi per modū elemosyne moderate dotasset. **¶** Sꝫ q̄ritur vtrū omne lucrū qd̄ quis fecit ex re rapta: furata: v̄l per fenus acq̄sita: teneat restituere: vel paup̄ibus erogare? Ad hoc rñdetur per distinctionē Aut. n. talis res est ex se fructificās que etiā sui vsu nō sꝫsumit nec distrabit vt ager: vinea: platea: pratū: domꝫ: iumentum ⁊ h̄mōi: ⁊ de huiusmodi re dꝫ restitui omne lucrū idē perceptum s̄m Tho. 2a 2e. q. lxxvij. ar. iij. ⁊ oēs alios. Aut talis res nō est ex se fructificans: ⁊ eiꝫ vsus est sꝫsumptio: vt granuz: vinū: oleū ⁊ h̄mōi aut distractio: vt pecunia numerata: ⁊ circa h̄mōi res: est triplex modus dicēdi. Nam quidā dicūt q̄ omne lucrū inde perceptū dꝫ restitui vel pauperibꝫ erogari: q̄ radice

infecta nullus bonus fructus
sequi potest: ut dicitur. i. q. j. c. Ser-
tur. Cum ergo radix illius lucri
sit usura vel rapina: videtur quod
fructus vel lucrus exinde sit in-
fectum et obnoxium restitutioni
vel erogationi. Alii dicunt quod
et si pecunia raptam vel fene-
brem teneat in dubio restituere:
ac etiam damna que passus
est is qui soluit usuram ex caren-
tia ipsius pecunie solute: puta
quod oportuit eum accipere ad usu-
ram pro suis necessitatibus: vel
vendere res suas multo mi-
noris pretio quam valerent: lucrus
tamen perceptum ex pecunia fene-
bre per licita negocia non tene-
tur restituere. vel erogari pau-
peribus. Et hoc tenet Thomas. se-
cundum q. lxxviii. et Ricardus. in. iiii. di.
xv. et Petrus. de pal. in. iiii. di. xv.
q. ij. arti. v. Jo. an. et Jo. cal. et
Ab. i. c. si. de usuris. Et ad ra-
tionem aliorum dici potest. quod radix
iusti lucri non est rapina vel fe-
nus: sed industria videlicet causa. Ex
se. n. illa pecunia nihil lucri at-
tulisset: et sic non est radix in-
fecta: quod industria de se est bona.
Sed si illa pecunia male ac-
quisita usus fuisset in fraudi-
bus et in alijs illicitis acquisi-
tionibus: tunc radice infecta te-

neretur. Alii dicunt ut Ricardus.
in supradicto tractatu de
usuris: quod lucrum ex tali pecu-
nia acquisitum trifarie dividetur
et una quidem partem habebit
usurarius ipse: videlicet tamen quantum
debet expense labori et indu-
strie: quod boni viri diriment ar-
bitrio: partemque alias restituet
creditori suo: qui. scilicet sibi dedit
usuras habito respectu ad dan-
num quod ille sustinuit in bonis
ex carentia illius pecunie ut di-
cunt Thomas. ubi supra et sequen-
tes. Residuum tanquam in certum
dabitur pauperibus. Quod sic
probat. Penes usurarium non
debet remanere. nec. scilicet ex hoc pare-
tur via usuris. et inveniunt ho-
mines ad peccandum: nec debet
creditori restitui: quod tamen recipere
ret usuras de sorte sua: ergo
pauperibus est erogandum: quod re-
gula est quod quando aliquid est erro-
gandum et non apparet cui: illud
est pauperibus dandum. ar. xiiij. q.
v. Non sane Ricardus. etiam consultat
quod post restitutionem solum usure
recepte: petat usurarius abso-
lutionem ab eo de alijs si tene-
retur: ad cautelam. Magne equi-
tati videtur inniti ista ultima opi-
nio tamen sufficere videtur absolu-
tio que dicitur a bono Thomas. cum alijs

In sua opi. ¶ Item queritur
vtrū manifesto usurario p̄stā
te cautionē de usuris restituē
dis: si ad p̄ces ei⁹ aliquis fide
iubeat pro eo: teneat ipse fide
iussor creditorib⁹ usurarū. vel
ep̄o: vel pauperib⁹. ad restitu
tionē omniū usurarū extorzarū
certarū et incertarū. Ad qd̄ rñ
det Lau. vbi sup̄ dicēs: qd̄ La
pus cū plurib⁹ alijs doctorib⁹
determinauit talē fideiussorē
nō teneri ultra vires heredi
tatis principalis. s. usurarij. et
si se p̄ncipalem constituisset. Et
addit. Hanc etiā q̄onē dispu
tauit. Pau. de leaza. et deter
minauit qd̄ nō obligatur fide
iussor ultra facultates usura
rij. hito respectu ad t̄pus cau
tionis: qd̄ si t̄pe cautionis p̄n
cipalis erat soluēdo (dato etiā
qd̄ facultates sint postea exhau
ste nō restitutione usurarū nec
eris alieni sed per alios mo
dos) fideiussor remanebit ad
oia obligatus: licet. n. exceptio
inopie p̄sit p̄ncipali: non tñ si
deiussori. S. si t̄pe cautionis
p̄ncipalis non erat soluendo:
non tenetur ultra vires p̄nci
palis. Idē tñ Paulus distin
guit inter fide iubere pro cauē
tez: et se obligantē ad restituti

onē usurarū et alia cā. In prio
n. cāu nō tenet fideiussor ultra
vires. qz nec ultra vires resti
tuē vel cauē tenebat p̄ncipat.
In scdo casu sec⁹: qz p̄ncipat
ē obligat⁹ isolidū. l. 3. hēat ex
ceptiones inopie vel simile: q̄
exceptio vtpote p̄sonalis nō
dirigitur ad fideiussorē. ¶ Itē
nō fm Ric. in. iij. di. xv. q. v.
ar. iij. in fine qd̄ qui dānificat
aliquē iniuste et in sua libertate
s. iniuste pcurādo eū redigi i
fuitutē: tenetur se facere suū
pro eo: si nō pōt eū aliter resti
tuere libertati: nisi forte talis
esset additio p̄sone que hoc dā
nuz itulit: qd̄ notabilr redūda
ret in p̄iudiciū boni cōis: in q̄
casu nō tenet se facere suū: s. z
tenetur ad oē aliū iteresse ad
arbitriū bōi viri. Quātūcūqz
qd̄ dānificaret aliquē in alijs
poss. s. i. oib⁹ nūqz tenet. p̄ restō
ne se facē suū ei⁹ v. alteri⁹: qz
vt dī. ff. de re. iu. libertas iesti
mabil res ē. Qd̄ at dī Exo. xx
ij. Si at nō hūerit vñ reddat:
venūdet. iudiciale p̄ceptū fuit
vñ mō nō obligat. nec ille vbi
s. ¶ Itē qd̄ emit i suū v. acillā
q ab initio cū fuit capt⁹ i bello
iusto erat xpian⁹ v. xpiana (q̄z
uis hērica) libez. dimittē d. z. nē

potest petere precium ab ipso seruo: sed ab eo a quo emit. si inuenit: alias sibi imputet. sicut et qui emit rem alienam ignoranter coperta veritate de restitueret domino eius: vel si ignorat dominum: pauperibus erogare: non sibi retinere. Si autem non erat christianus: sed sarracenus: turchus: vel tartarus et homini: talem in seruum emptum: vendere potest et postea baptizatum. **P**rius est certo tempore puenienti ex seruitio hito: cum libere dimittere: si tamen bene vixit libertate: non tamen necessarium. **N**on si quis impedit aliquem iniuste: ab officio: vel beneficio iam obtento: puta procuras sibi auferri ex aliqua sinistra causa: vel falsa. teneat ad satisfactionem de toto. secundum **Thomam**. secundum **secundum**. q. lxx. ar. iij. et **Rich.** in. iij. di. xv. **S**ecundum si iuste hoc procurat: quia meretur priuari ex defectu suo. Sed si impedit a beneficio consequendo: non teneat ad tantum quantum est beneficium: sed ad arbitrium boni viri secundum **Thomam**. ubi supra: et **Rich.** quod intelligendum videtur quoniam hoc facit ex odio vel malicia. **M**agis si faceret ut sibi vel amico suo magis puideret quam illi: puta testator aliquis vult legare ti. c. et ego

rogo quod magis leget michi: vel cuidam persone michi magis dilecte: et ille sic facit: talis secundum **De. de pal. in. iij. di. xv. q. ij.** ar. i. nulli teneat: quia nulli auferit ius suum. **M**agis illi nullum ius erat acquisitum: et nemini facit iniuriam qui vtit iure suo. **L**ibet. n. licet se. alteri comedare: ut donet sibi: vel leget. **P**rius pue cum indiget. **E**t queritur utrum clerici teneant restituere illos fructus quos voluptuose presumunt non facientes seruitium in ecclesia. s. non officiantes vel officiando: **R**espondetur secundum **Archiepiscopum**. di. xliij. **S**i. utique tenentur et hoc tripliciter. **P**rimo ratione dati. **S**ecundo ratione sacrilegij. **T**ertio ratione odij. **P**rimo ratione dati. **M**agis illa bona tali ecclesie: id est data sunt ut offerant preces et sacrificia pro ipsis qui dederunt: et ex residuo alimentur pauperes. **A**d quod facit verbum **Hieronymi** dicentis. **T**ibi o sacerdos de altari viuere. non luxuriari permittit. di. xliij. **S**i. et qui hoc non facit in fideliter agit. **S**ecundo ratione sacrilegij: quia defraudant totam ecclesiam quam suis precibus et officiis inuare deberent et ei pdesse: **W**nde **Alexander papa**. **I**psi sacerdos

tes pro populo interpellant et peccata populi comedunt. qz precib⁹ suis ea delent. i. q. j. c. Ipsi. Terrio rōne odij qz p uocant irā dei ptra populu⁹.

Greg. Cū is qui displicet ad intercedendū mittit: irati animus pculdubio ad deteriora prouocat. di. xlii. §. j. qd verū est qū populus est in cā mali tie sacerdotis. **C** Sed quid si facit huius ecclesie s; in mortali pseruat: **Rñ.** Mō videt teneri de fructibus. Et rō est qz et mali ministri orationes cōmunes. vt officiu⁹ et misse: prosunt viuīs et defunctis s; **Tho.** i. iiii. di. xlii. q. j. ar. j. q. v. **Itē** i. iij. q. lxxii. vj. **C** S; qd de horis dimissis: nūquid tenetur restaurat totū? **Rñ.** s; **Archi.** Ex egrate dberet sibi iniūgi in pnia si posset: s; nō est necessariū. Sed in hoc est pnia arbitraria sic i alijs. Et idē vī sentire **De. d. pa. i. iij.** **Capl⁹** iij. vbi fit fiēda rō.

Quantū ad tertiu⁹ pncipale. s. vbi fiēda est restitutio. Circa hoc distinguēdū: qz aut psona cui fienda est restitutio scit: aut i grendo sciri pōt: aut oio ignoratur. Si aut scit: aut iquirē

do sciri potest ipse: vel heres eius (ipso mortuo) i loco vbi facta est rapina: vsura: vel dā nū restitutio fiet: si vterq; ibi est: vel vbiq; adinuicē se veniunt creditor et debitor. Si at alter est absens a loco vbi facta est vsurpatio: vī dā nificatio: mittet expēsis eius qui se absentauit de loco. Si igit est abū is cui fienda est restitutio: puta qz mutauit domiciliū. mittet sibi rez ablatā vel pecuniā ipse qui abstulit expensis illi⁹ cui h; restituere. Si vero absērauit se a dicto loco is qui rez vsurpauit: ipse suis pprijs expensis trāsmittet rē: vel pecuniā s; **Hosti.** et **Jo. an.** et hoc p talē modū qz nō derogat peccator si peccatum est occultū: ar. ij. q. j. c. Si peccauerit: vel et pōt creditori significari: precipue qū est multū remotus a dbitore occulte vel manifeste: scōz qz expedit et s; qz creditor ordinat vel de mittēda illa re: vī reseruāda: vel aliter dāda. sic agat dbitō: et liber erit. Si at suo pprio motu rē illaz destinarēt: seu pecuniā dbitor: et i via periret vī auferret: sibi periret: qz adhuc teneret ad sa.

tissaciendum. fm Jo. in glo.
vel et si speratur cito velturus
ad locū. pōt sibi rē suare. Et
fm Tho. 2a 2e. q. lxxij. ar. v. ad
iiij. Itē in. iiij. di. xv. q. l. ar. v. q.
iiij. Host. Jo. an. in. edē sacra
deponē: vlt alio tuto loco. Aut
si res est parui valoris: et cre-
ditor distās multū et abūdās
fuerit. pōt et fm Vul. pro aia
eius paupib⁹ erogari. Idē te-
net glo. in. c. Luz tu. ex de vsu.
Si vero ignoratur: nec per-
quirēdo inueniri pōt: cui restō
fieri d3: tunc erogāda est res
ablata vel pciū ei⁹ paupibus
pro aia illi⁹ in loco illo vbi fa-
cta est vsura: rapina: vlt dānū:
vel in loco i quo ibitat is cui
fiēda est restō. et hoc iō. qz me-
li⁹ est qz vicini inde sentiat cō-
modū qz cōnei. tū et qz verifi-
mile est ibi repiri dānum pas-
sum vel hīdem ei⁹. Ita notat
Hosti. Jo. an. et Jo. de ligna.
vel saltē fiat talis erogatio: ad
arbitriū diocesani loci vbi fa-
ctum est dānū: vel rapina fm
Ray. Si tñ nō cōmode fieri
pōt in dicto loco: cū hoc nō
sit necessariū. pōt tūc et d3 ali-
bi fieri fm Vul. S3 et beatus
Tho. vbi supra in hīdōi casu:
mī dicit de loco determinato

sed pro anima illi⁹. cuius res
erat: d3 paupib⁹ erogari. Vñ
et. 2a. Vgo. perit⁹ in vtroqz
iure et. Frater Clar⁹ dicebāt:
qz cū paupes sint vt vnus mē-
brū in corpore ecclesie: nec ab
hac vnitāte sequestrent⁹ pp lo-
coz distātiā: sufficit si restō in
certoz detur qbuscūqz paupi-
bus et alteri⁹ puincie qā vbi
facta ē rapina vel dānū: et ma-
xime qui magis sunt paupes
xpī: et vtiliores ecclesie deit⁹ sa-
luti aiax: et ex hoc appet qz lo-
cus nō est de necessitate resti-
tutiōis: s3 de congruētia. Idē et
Fede. de senis. c. xxxij. opis sui
Vsura tñ icerte: extorte p ma-
nifestos vsurarios: quō dbeāt
restitui et in q loco et per quez
diocesanū: hēs in. ij. p. sum. tit.
i. c. x. C Quāuis. n. qd hētur.
in isto. S. nō ptineat ad vbi: s3
magis ad qd: tñ hic nōbilitē
qritur vtrū fideiussor possit re-
petē a debitore vsuras: qz p
cos soluit creditori: penes quē
pro ipso dbitore intercessit. Ad
qd rñdet Lau. d. ridol. q. Jo.
an. i qōnib⁹ mercurialib⁹ sup
regula. Dānū: de re. iū. in. vi.
hāc qōnez explanat notabili-
ter. et ex ei⁹ dictis elicit. xi. solu-
tiones: quarū prima est talis.

Nō recipit fideiussor a de-
bitore obligationē sciēte: et cō-
tradiciēte vsuras suo solutas
debitori: nec ēt sortē. nec quid
aliō inutiliter impēsuz. **P**lus
est. n. dīcere: qz nō p̄sentire.
et de simo. c. Sic tuis. **S**e-
cūda conclusio est. Nō repetit
a debitor sciēte et patiēte: sed
nō mādante obligationē fide-
iussor vsuras vel indebitū so-
lutas vel solutū creditori: et si
ibi iputet qz se obrulit. et d̄ re.
iur. c. Bona fides i. vi. **R**epe-
tit tū sortē indebitū: qd̄ soluit
Tertia conclusio est. Nō re-
petit a debitor sciēte: et man-
dante ipm obligari pro sorte
tū fideiussor soluēs vsuras: tū
qz fines mādātī exēssit. tū qz
ad illas obligatus non erat.
Quarta conclusio ē. Nō re-
petit a debitor fideiussor vsu-
ras sciēte et mādante ipm in
oēs casuz: vel simpliciter obli-
gari siue fideiubere. **P**z: qz
in generali mādato nō inclu-
sit in debitū: de quo verisimi-
liter in specie nō mādasset. c.
in generali de regu. iur. in. vi.
Quinta conclusio est. **R**epe-
tit a debitor sciēte et mādante
ipm pro vsuris: cuz sub noie
sortis iclusit eas: ut est moris

obligari siue fideiubere ip̄e fi-
deiussor vsuras: qn̄ iuste cre-
dē potuit. illā sortē totū debi-
tū: nec p̄sumere debuit illud
indebitū sub noie sortis p̄mit-
tere. et de p̄sump. c. qz verifi-
mile. **S**exta conclusio ē. **R**e-
petit a debitor. sciēte et man-
dante noiatim pro vsuris fide-
iuberi ip̄e fideiussor creditori
solutas: si iuravit illas soluē.
Et ista est cōis opinio. et de
fideiussor. c. ij. Et itam opi. ap-
probat Jo. an. **N**abet tū fide-
iussor optionez soluēdi vel ab-
solutiōez petēdi. sicut hz debi-
tor. **S**eptima conclusio est
Repetit a debitor etiā noia-
tim mādante pro vsuris fide-
iuberi: ip̄e fideiussor vsuras
creditori solutas: etiā si n̄ iu-
ravit creditori illas soluere si
ip̄i fideiussori debitor indēni-
tatem iuravit: dummodo al-
propter pignora data: vel ali-
am causam debitori fuerit ex-
pediēs vsuras solui. c. perue-
nit. extra de fideiussor. **O**cta-
ua conclusio est. Nō repetit
a debitor sciēte: et mandan-
te nominatim pro vsuris fi-
deiuberi ip̄e fideiussor credi-
tori sponte solutas: si non iu-
ravit creditori illas soluere:

nec debitor iuravit fideiussori
indēnitatē: nec expediebat de
bitori ppter pignora data vř
alias cām ipsas vsuras solui:
z hoc de iure fori. Sed opio
theologorum que sm Jo. an.
multū fauet egtati. est q vřge
atur debitor ad soluēdū i fo
ro pscie. de re. iu. c. Sciēti li.
vj. ¶ **M**ona p̄lo est: nō repe
tit a debitore sciēte z mandā
te noiatiz pro vsuris fide iu
beri ipse fideiussor vsuras cre
ditori coacte solutas: si nō iu
rauerit creditori illas solue
re: nec debitor iuravit fideius
sori indēnitatem: nec expedie
bat debitori pp pignora data
vel aliam cām vsuras solui: si
fuit ipse fideiussor in culpa: vt
qz nō excepit. Secus si nō fu
it in culpa. ¶ **D**ecima cōclu
sio est. q in omni cāu quo p̄t
a debitorē fideiussor vsuras re
petere: d̄z intelligi si nō inter
uenit fraus p̄sōe ad p̄sonā. s.
p̄stituētis ob hoc fideiussorez
eē de pri. c. Quāto. ¶ **U**nde
cima p̄clusio est. q in oī casu
quo p̄t a debitore vsuras re
petere: fideiussor poterit illas
repetere a creditore: cui soluit
ff. mādāt. l. si fideius. §. i. oib⁹.
¶ **C**apitulū quartū per quos

debet fieri restitutio.

Qantum ad quartū
q s. per quos fieri d̄z re
stitutio. ¶ **P**rimo dicē
dū est de incertis: sc̄do de cer
tis. ¶ **Q**ueritur ergo utrū re
stitutio incertoz debeat fieri
per eū qui h̄z restituē vel per
aliū cui cōmiserit: aut solum
p̄ diocesanū. Rñ. Circa hec
sunt varie opiniones z tra
rie. Hosti. sup. c. cuz tu eē de
vsur. z in. c. cū sit. eē de iude. z
in sum. sua de pe. c. si iuxta fi
nē tenet qvñ⁹ de casib⁹ perti
nentib⁹ ad ep̄m est restitutio
male ablatoz incertoz. Qd
etia⁹ tenet Jo. an. c. de pe. z
re. in. c. si ep̄s. in glo. li. vj. z in
c. p̄t̄m. d̄ reg. iur. li. vj. Ad qd
videt̄ facere qd̄ h̄r. xij. q. i. c. p̄
cipimus. Adducit etia⁹ ali
quos qui tenēt hanc rōnem.
Cuz h̄mōi bona incerta. sint
pro aiab⁹ eoz quoz fuerūt fi
deliter disp̄sanda: ac p̄ p̄se
quens sint ad diuinū cultū
eo ip̄o z sustētationē paup̄ez
ordinata: solus aut̄ ecclesiasti
cus p̄lat⁹ sit rector z modera
tor diuini cultus. z pater pau
p̄ez z disp̄sator rerū diuino
cultui ordinandarū: vt p̄z di.
lxxvij. c. dine z i mltis alijs

eadeo secunduz iudiciuz eius debita incerta sunt per eū di spēsanda. Archi. autē in quā dā q̄stione disputata per euz ⁊ in rosario. xiiij. q. v. c. nō sane tenet p̄trariū ⁊ dicit sentētiā. Hosti. circa hec. supradicta esse verā in casu vbi nullus deputatus est a testatore qui hoc erequaf. vt. xij. q. ij. c. de laicis. Vbi vero certa p̄sona deputata est a testatore: itla p̄sona debet erequi: vt in d. c. de laicis ex. de te. ca. tua. Immo credo q̄ ip̄e raptor i certa que dñt pauperib⁹ erro gari: pōt ip̄e pauperibus erogare absq; lnia vel auctori tate ep̄i: vel alteri⁹ iudicis ecclēsiastici vt satis colligit i. d. c. cū tu. Et hoc inuit ēt elare glo. j. c. sicut dignū de homi. s. eos. Nec obstat illa decre talis. c. cū sit ex d iude. p. quā pbat Hosti. suā opinionem. Maz illud. c. loquit de iudeo nō de xp̄iano: cuius actus vt dispensatio merito hētur su specta ab ecclesia quo ad xp̄i anos: iō iuste ⁊ bñ dicit ibi se cū dū puidetiā diocesani: que suspitio cessat in xp̄iano: ⁊ sic nō dubito q̄ ep̄s nō hēt se i trouitē de talib⁹. Nec Ar.

chi. Joan. de lignano idē sen tit: ⁊ post adducit hāc rōnez. Qui indebitū extorsit. obliga tus est ex maleficio: vel q̄si il lis quib⁹ extorsit si extār: alias pauperibus. Et regula hz: q̄ debitor pōt se per solutionez liberare. Insti. quib⁹ mo. tol. oblo per totuz. Tu qui dicis p̄riū: da mihi casum exp̄ssuz p̄tra regulā. Nec est verū q̄ sit in dicto. c. cū sit: q̄ nō loq tur in xp̄iano sed in iudeo: vt dicit Archi. Hāc opinionez sequūtur Pau. ⁊ Senze. sup cle. i. de p̄uilegijs. Hoc etiā p̄sulerūt Jo. cal. ⁊ recuper⁹ S; dñs Vgo. vtriusq; iuris perit⁹. ⁊ frater Clar⁹: vt ha betur in quadā summula: cō cordauerūt in hoc q̄ nullum ius exp̄ssum hoc dicit nec in decretis: nec alibi nisi q̄ ep̄s est p̄curator pauperuz. Illud vero ad aptatur q̄ pōt p̄cu rare de suo p̄prio si hēt. vel de bonis ecclesie. i. fructibus vel alijs modis. S; q̄ sacer dotes simplices: sunt imperi ti pro maiori parte. ep̄i vero reputātur sufficiētes in scien tia: hinc inoleuit q̄ h̄mōi re stitutōes remittunt ad ep̄os. Vnde si cōfessor peritus sit:

et sciat in hmoi sufficiter cō
sulere: non est necesse remit-
tere ad epos. *Hec ibi.* Et in
hac snia est Jo. mo. *Hoc ē*
inuit. Inno. extra de imuni.
ecclesie. c. qz pleriqz: ar. xliij.
q. iij. c. sigs romipetas. Ad rō
nē superi⁹ductā pro alia opi-
niōe possz rñderi: qz qñis epi
et plati sint dispēsatores rerū
dataz ecclesijs. nō tñ seqtur
qz sint dispēsatores oīuz que
fm deū sunt in diuinū cultū
et in paupes eroganda: s3 so-
lū in diuinū cultū iaz ordina-
ta: vt redditus ecclesiarum et
hmoi. Mā si eēt dispēsato-
res erogāday oīum: secun-
dū hoc eēt et dispensatores
oīm supfluoz que diuites ex
diuino precepto deberēt pau-
perib⁹ erogare. qd a nullo
pceditur. Sed et Tho. fa se.
q. lxiij. dicit qz si ille cui debet
fieri restō sit oīno ignot⁹: de-
bet ei restitui sicut pōt. s. dan-
do in elemosynas pro salute
eius. siue sit mortu⁹ siue sit vi-
uus: pmissa tñ diligēti inqsi-
tione ei⁹: et de auctoritate epi
nihil dicit. Sco. in. iij. di. xv.
dicit si querat per cuius ma-
nus debeāt talia dispēsari. s.
icerta. Rñ. qz nō inenio quis

necessario sit determinatus
mediator in ista pauperib⁹ di-
spēsandū. Vides aut mibi qz
per seipsum (consilio nibilo-
minus boni viri) pōt hoc pau-
perib⁹ eroga⁹: qz tali media-
tori ad dispēsandū tribui pos-
set: de cuius fidelitate psume-
ret: et tñ iste sibi appropriaret
vel in alios vsus conuerteret
qz deberet. Vnde vbi lex di-
uina vel ecclesiastica non li-
gat psonā: sequenda est ratio
naturalis. Illa aut dicat. qz
qui tenetur restituere: magis
hoc faciat per se: qz per aliuz
nō excludēdo tñ hoc cōsiliuz
boni viri: sed icludēdo. *Hec*
Sco. vbi sup. Quidaz alij
faciūt circa hoc distinctionē
videlicet quātū eozū in qbus
cōpetit repetitio: vt furto: ra-
pina: vsura: fraude: et hmoi di-
spēsatio incertozū pertineat
ad epm. Sed alioz vbi non
cōpetit repetitio: et si eroga-
tio fienda est pauperib⁹: vt in
ludo: et iniuste acceptis a iudi-
ce pro iudicādo: vel a teste p
testimonio: a meretrice p for-
nicatione et hmoi: glibet per
se possit dispēsare: vel cū cōsi-
lio pfefforis. Ego credo secū-
dā opinionē. s. Archi. et sequa

etiam omnino veram et simpliciter excepto vno casu: videlicet in incertis publicorum usurarioꝝ: quē casuz nō dubito oēs illos excepisse intendere qz ibi exp̄sse et clare ius prouidit: vt. s. per dispositionem diocesani talia incerta determinentur et dispēsetur: extra d̄ usuris. c. q̄q̄ lib. vi. ibi traditur forma d̄ hmoi. de qua habes i. ij. parte sum. ti. i. c. x. In hoc ergo casu tñ pōt intelligi illud quod d̄r per tertiam opinionē. s. in usuris publicis incertis. ¶ Et si queratur utrū ep̄s possit per sua synodalia hoc statuere: vt. s. sibi retineat dispēstationē incertoz et aliq̄ nō possit se intromittere. Dic in hoc casu Jo. an. de ligna. super. c. cū sit iudeis: qz quicquid dicit Jo. an. dubium est an possit. Et Jo. cal. in quodam cōsilio dicit exp̄sse qz nō pōt Vgo et frater Clarus dicūt qz nō pōt ep̄s excōicare de iure sacerdotes: qui se intromittūt de dispēstatione incertoz. ¶ Quārū ad scdm. s. per quos debz fieri restitutio certoz bonoz ad qd̄ respōdetur qz per eū qui abstulit seu recepit usuras. seu male abla-

ta. Potest etiam et per quācūqz personam aliam facere. In hoc. n. vera est regula iuris: qui per aliū facit. per inde est ac si per seipsum facere videatur. de re. iu. li. vi. Si tñ vitium usure: furti: rapine: vel alterius dāni est occultū: et restitutio occulto mō per se vel per aliū fiēda est: vt non detegatur persona. ar. ij. q. i. c. si peccauerit. Caueat etiā diligēter qz cū per aliū facit: ita caute faciat vt recipiat qui debet et nō ille sibi retineat: qz non esset per hoc liberatus. nec p̄fideat de confessoribus: nec p̄dicatoribz: nec q̄stuarijs qui q̄runt pecunias nō animarum salutē. Et si his. qui rapinam usurā vel fraudē fecit non restituat: cū heres teneat ad oīa onera defuncti iquātū sufficiat hereditas: tenet et ipse facere dictā restitutionē: de usu. ca. michael. Et eadē ratione heres heredis: et sic in infinitū cū scit ab eis hereditas obligata ad r̄stitutionē pp̄ usuras et rapias et dāna a p̄ozibz facta. Et vbi n̄ sufficeret hereditas ad satisfaciēdū: tenet legatarij et donatarij qz nō legari nec donari p̄t alienū. Nec ex

eusarentur heredes scientes
vel dubitantes: vel merito du-
bitare debentes: ex publica fa-
ma. vel ex scripturis: vel ex fi-
deli relatu: testatores illicitos
fecisse tractus. vel usurari-
os: ex hoc qd nullus ponit qd
rela sup hoc. vel postulat ali-
quid ab eis vt debitum. Sz de-
bet diligenter iquirere verita-
te qtu pnt. Et si iueniunt sic
esse: notificet: vel notificari fa-
ciant illis quibz debet: se offe-
rentes ad restitutionem. Et si
non iueniretur aliqui: paupe-
ribz est errogandū. Alias est
in eis ignorantia crassa que
non excusat. di. xxxvii. §. si. Et
quis defunctis nō profit il-
la restitutio si decesserint ipe-
nitētes: pdest tñ: imo necessa-
ria ē ipsis heredibus si volūt
saluari: qz nō remittit pecca-
tum zc. de re. iur. li. vi. Qui
aut licitā artē exercebat: vel
primonialia tantuz habebat
testator: nec apparet ex fama
vel scriptis de illicitis cōtra-
ctibus: seu alieno: presumere
debēt eum iuste acquisisse: qz
nemo iudicandus est imemor
pprie salutis z diuini timoris
i. q. vii. c. sancimz. z p̄cipue in
mortis articulo. Et itez nota

qd dicit Hosti. in sum. ti. de
usu. qd si aliqua honesta pso-
na puta sacerdos vel ep̄s tra-
ctet inter debitore z credito-
re de satisfaciēdo. z dicat cre-
ditori talis mediator: tantum
faciā tibi reddi si ex corde re-
siduuz remittas: nō decipias
me: qz mediator sum: nec de-
bitore: cui aie salutes quero:
z respōdet creditor se ex toto
corde liberare ipm: debitore:
qre nō didicā ipsuz liberatū:
nō video: nec curo qualitercū
qz sit satisfactum dūmodo sit
satisfactū ei. Si qui moueant
in priu: hoc faciunt in odium
usurarioz. Si quis. n. ex alia
cā alij iniuriē: quidē hoc ad-
mittit quilibet theologus: qd
p̄cordia iter partes possit tra-
ctari: z pars eius qd deberet
ex pacto remitti: alias titulus
de trāsactionibz inutilis est.
Et quare nō idem de usura.
Dicēdū ergo z tenēdū qd p̄ci-
bus possit vel iussu iudicis vt
pactiōe partiū remissio fieri:
z sic dicā usurariū absolutū.
Hec Hosti. Que qdem itel-
ligo vera esse in foro p̄tentio-
so: nō in foro cōsciētie. vel ēē
in foro cōsciētie qtu ad ea q
dubia essent: vtrū deberet da-

ri vel nō: qz rationes sunt ad
vtrāqz partē: vel cū dubiū est
qstū debeat satisfaciē pro dā-
no dato. Et ad hoc faciūt rō-
nes quas facit ipse. **H**osti.
Sed vbi certuz vel claruz est
debitū: vel rōne vsuraruz: vel
alterius vsurpationis: nisi de-
bitoꝝ liberaliter remittat illud
qz remittit et si de mille tan-
tū decem remitteret: si hoc fa-
cit qz putat se aliter residuuz
nō posse habere: nil valet illa
remissio facta etiā publico pa-
cto quo ad aiam. Vnde cuz
mercator ifortunia passus sal-
lit: et occultas multa de bonis
suis mobilib⁹ vt nō pueniāt
ad man⁹ creditoꝝ querit cō-
positionē cum eis de minori
qstitate qz debeat: puta cōue-
nit respondere singulis credi-
toꝝ ad rōnē. xv. solidoz p
libra: cū tñ posset totū dare vt
cedere bonis: cui cōpositioni
assentiūt creditoꝝ: et ita reci-
piētes liberāt eū de residuo:
certū ē: qz quo ad deū adhuc
tenet de residuo cum illi non
spōre sed coacte fecerint illaz
remissionem: volentes illa p-
te porius carere qz toto. Qui
immo et si cederet bonis tota
liter. nihil sibi reseruādo: et nō

sufficiūt bona illa ad satisfaci-
endū. si postea puenit ad pi-
guiorē fortunā tenet de resi-
duo. c. de soluti. c. odoardus.
De dānis datis tempore
guerre adinuicē inter cinita-
tes quō et per quos potest fie-
ri relaxatio seu remissio: quā fa-
ciūt pacē cum certis pactis et
capitulis. **N**ota qz in qua-
dā sūmula sic dicit: qz quis
sint pupilli multi et absentes
qui nō assentiūt: et forte et alii
qui p̄dicunt ex p̄uictis qui re-
ceperūt dāna iniuste: nec eis
est satisfactum: nihilominus
tantū est bonuz pacis: qz qui
habēt rē publicā gerere: pos-
sunt cum p̄sensu: maioris p-
tis subiectoz sibi: pactis pa-
cis subdere et licite relaxare i-
nuicē dāna data: et si fiat rela-
ratio predicta: tenet et valet.
Nā et in hoc modo p̄nt p bo-
no rei publice sibi tallias im-
ponere et h̄mōi: quas gabel-
las vocāt. **D**e bonis vero
clericoz et religiosoz: nō pos-
sunt laici facere relaxationez:
qz nō sunt eozum foro subdi-
ti: nec de bonis ecclesiasticis
pmittitur eis aliqua dispō. vt
di. lxxxvi. Bene possunt tñ
hoc facere plari spūales ter-

rarum adinuicem: de cōsen-
su et cōueniētia clericorū et re-
ligiosorū qui dāna receperūt
in guerra. Nāc autē relaxati
onem quo ad laicos vel cleri-
cos intelligas de dānis da-
de rebus sumptis. Nam res
extantes: ut equos: pannos et
hūmōi qui habent et sciunt sua
nō esse: ut puta qz bellū iustū
nō fuit ex parte suorū. vel si iu-
stū ab eis acceperunt a quibus
nō poterant ipsa tenere non
pnt. Vnde si dominos ppi-
os inuenire pnt: eis reddere
tenentur: alias si non inueniūt
pauperib⁹ errogare. Idez vi-
detur: si de iusticia belli dubi-
tatur. Mā ubi clare bellū iu-
stū est: res acceptę efficiuntur
capientius (dist. j. c. Jus mili-
tare) que tñ debēt iter eos p-
portionabiliter distribui per
duces belli: ut. xxiij. q. v. c. di-
cat: nisi per publicū editū da-
tū sit unicuiqz qd capit. Pau-
perū autē et innocentū non vī-
tutū bona auferre cū sint si-
ne culpa: nisi subsit cā: cuj sit
aliquis puniendus. de re. iur. li.
vi. Pena tñ tēporali frequen-
ter punitur vn⁹ pro altero di-
uersis de causis: ut. j. q. iij. p.
totū. ¶ De tutoribus: curato-

ribus negotiorū aliorū gesto-
rib⁹ filijs familias et hūmōi qui
extorserūt vsuras: vel fecerūt
rapinas: fraudes et dāno noie
alieno. s. p. pupillis: patronis.
vel patribus suis: nil tñ eorū
peruenit ad eos: sed ad pupil-
los: dominos vel patres eo-
rū: querit vtrū per eos possit
et debeat fieri restitutio ipsis
pupillis: vel patribus. seu do-
minis nescientibus et iuris de
bonis eorum ad quos puen-
rūt taliter extorta. Respō. di-
cūt quidā indistincte: qz sic in
foro cōscientie: dūmō non imi-
neat inde piculū vite: cōscien-
tie. vel fame: si deprehenderet
aut scādālū sequat̃ puta qz ali-
qs credit̃ furat⁹ fuisse illa qui
inocens est et hūmōi. Tales. n.
ut dicūt illi nō cōmittunt fur-
tū occulte illa recipiētes: cum
pecūia senebris: vel p rapinas
et fraudes habita nō sit eorū.
Et rō est qz cū p efficacē cāz
pdictorū. s. tutorū: curatorū et
hūmōi: et per iter mediū illorū
tale iustū lucrū deuenierit ad
man⁹ pupillorū: patronorū vel
patrū: et ad restitutionem sint
obligati isti mediatores: iustū
esse vī ut que cā illoz iniuste
ablata sunt: nūc iste iniāz ha-

deant illa satisfacere: ne ipsi de ppo satisfacere teneantur. ad h de re. iu. ubi dicit Lbry so. Omnis res p quascunqz casus pbitur p eadem dissoluitur. Propterea ad hoc agendum pdicti tenentur: et i hoc gerunt vtilē curā sui: et illoz qui iniuste derinēt aliena. Alij aut pfectius et equi rudent p distinctionez videlicet: qz aut tales adhuc habent in manibus administrationē rerū illoz: aut nō. In primo casu: pnt et debēt restituere de bonis illoz ad quos puenit lucrum quod habēt pmanibz si nolūt remanere ipsi obligati ad satisfaciendū d suo. Et hoc siue occulte siue manifeste: cum sufficiēti cautela: aut ab ipsis nō possit postea reperi. Et ad hoc videtur facere rō prime opinionis cum regula prima. De his res. Si aut nō habēt amplius administrationez: tunc subdistinguedū est: qz aut pdicti tutores: procuratores et hmoi: nō pnt illa restituere d suo (puta qz pauperes si) aut pnt: et si nō pnt: sufficit qz de nūciēt pziipalibz p quibz fecerūt vsuras: fraudes et hmoi qui ignorāt quō fecerūt, p eis

talía illicita lucra que ad eos deueniūt: vñ et obligati sunt ad restōnē. Et si nō satisfaciunt ipsi principales: hēant ppositū satisfaciēdi d suo cum poterūt. Ad accipiendū aut occulte a pdictis ad h nō tenēt nec debēt: et rō ē qz quo ad se excusati sunt a restōne rōne i potentie. vt. xliij. q. vi. c. si res. Quo ad illos p quibz fecerunt vsuras vel fraudes: auferēdo ab eis occulte. p h nō puidet saluti eoz cū remaneāt obligati i pscia: et quo sciūt talia fore facta: nec velit satisfacere: et sic nō dissoluitur peccatus: et sic nō dissoluitur peccatus: vel obligatio quo ad estimationē eorum. Sed nec potest quis a priuata psona cogi ad restōnem male ablatoz: nisi per iudicem ecclesiasticū: vel civilem nec videtur bene posse excusari a furto cū contractet rē alienā iuito domino: cū i vsura trāsteraf dominiū. Per hoc etiā exponit se multis piculis. Si aut tales mediatores de quibus dictū est pnt restituere (cum illi ad quod erit: ita pueniūt nolūt restituere: qui principaliter obligātur) possunt perire humiliter non p coactionez vel

fraudem a creditoribus usu-
rarū vel fraudū remissionez:
cuz penes eos nō remanserit
pecunia fenebris: et illi qui eā
habuerūt remaneāt p̄cipali-
ter obligati: q̄ remissioe obtē-
ta libere et spōte: āplius nō te-
nebūtur: s̄ tñ p̄ncipales: nisi
et eis fieret remissio. Qd si re-
missionē facere nō vellent. re-
netur satisfacere de suo et tūc
vsqz ad quātitatē solutaz pro
illis. poterūt occulte accipe d̄
bonis eoz: si alias p̄ viā iudi-
cij hēre nō p̄nt: ita tñ q̄ nō se
quāt scandalum vel periculū
que semp vitanda sunt. Vbi
āt mediator talis sic satisfecit
d̄ p̄ aliquē modū cautū de-
clarare illi q̄ sciebat se obliga-
tuz ad illud āplius nō teneri:
vtp̄ta: si dicat se non curare
ab eo illa recuperare q̄si ac si
donasset vel declarare here-
dibus suis: q̄ nō recipiant a
tali p̄sona aliquid vt debituz
pro tali cā et hmōi. Bona. n.
fides nō patit vt semel exactū
bis erigatur: de re. iu. li. vi.
¶ Capitulum quintum cui fi-
enda sit restitutio.

Vatuz ad quintum. s.
q̄ cui fienda est restitutio
seu datio rei ablate vel

alias illicite acquisite. Pro
fundamēto notāda ē distinctio
quā ponit Tho. 2a 2e. q. xxxij.
ar. vij. dicēs. ¶ Tripliciter p̄t
esse aliquid acq̄situz. ¶ Vno
mō q̄ id qd acq̄sitū illicite: de-
bet ei a quo acq̄sitū extortum
est: et siue nō transserat dñuz
illius rei in accipientes vt in
furto et rapina: siue transsera-
tur: vt in vsura: tñ cōpetit re-
petitio. Scdo mō dicitur ali-
qd illicite acq̄sitū: ita q̄ ille q̄
illicite acq̄sivit non pōt illud
retinere: nec tñ debetur illi a
quo acq̄sivit q̄ ille p̄tra iusti-
ciā dedit: et ille p̄tra iusticiam
accepit: vt in simonia et simi-
lib⁹ in qbus ip̄a datio et acce-
ptio est p̄tra legē. Tertio mō
d̄r illicite acq̄situz non q̄ ip̄a
acq̄sitio sit illicita: s̄ illud ex
quo acq̄ritur est illicituz: ex
quo transserē dñum nec cō-
petit repetitio. vt in meretri-
cio et huius. Mā meretrix tur-
piter agit et p̄tra legē dei for-
nicādo: s̄ ipsa acq̄sitio. v̄l da-
tio pecunie pro hmōi illicitis
nō est illicita nec p̄tra legem
dei: et hoc proprie dicitur tur-
pe lucrum. De illicitis ergo
isto tertio modo acq̄sitis fm
Tho. vbi supra et Ray. potest

dari elemosina: et potest etiā retineri nisi supflūū per frau-
dem vel dolū mulier extorfe-
rit: qz illd esset restituēdū. Et
ad hoc p̄tinent lucra facta ex
histrionatu illicito: ex duello:
ex torneamēto: ex fectis factis
de florib⁹: et alijs h̄mōi: quoz
usus est cōter ad lasciuiaz: ex
decijs factis ex mathematica
seu arte diuinatozia: ex lucro
negociationis: aduocationis
vel medicine in casu nō neces-
so quo ad clericos. In his di-
xerūt aliqui nō posse fieri ele-
mosyna: qz ut dicit puer. ter-
tio honora deū de tua substā-
tia: et itez honora deū d̄ tuis
iustis laborib⁹: et xiiij. q. v. c. ele-
mosyna: et i. q. i. nō ē putāda.
Sed hoc nō est vez s; Tho.
vbi supra. et Ray. et alios cōi-
ter. Predicta aut capitula al-
legata hoc itēdūt: qz nō licet
dare elemosynā d̄ male acq-
sitis: que. s. debent certis p̄so-
nis restitui: vñ qz nō d; aliq̄s
aliq̄s facere illicitū vt det ele-
mosynā. Et q̄uis qdā di-
stinguant vt dicit Dul. qz in
his que phibita sunt: qz ma-
la et nō puniunt a iure nisi in
sanua: vt meretriciū duellū:
et h̄mōi talia p̄nt retieri. S;

que mala sunt qz phibita a
iure vt torneamēta: et negocia-
tio quo ad clericos: et h̄mōi: et
talía nō p̄nt retineri ad usum
suū: s; debēt paupib⁹ eroga-
ri. Licet hec distinctio videat̄
esse p̄babilis tñ (qz pene sunt
restringēde nō āpliāde: et qui
nimis emungit elicit sangui-
nem) credo qz in p̄dictis oib⁹
casibus et similib⁹: bonū ē et
salubre. qz penitēs inducat ad
errogādū paupib⁹ nō tñ co-
gendus ad hoc: nec si nō re-
lit: hoc est iudicādas nō eē
in statu salutis si nō velit hu-
iusmodi p̄nias agere: vel acci-
per. s. qz h̄mōi lucra paupib⁹
eroget: nisi i casib⁹ a iure ex-
pressis vt in simonia et idē de
eo qd dat iudici ad corrupē-
dū eū et h̄mōi: vt infra dicef.
Secundū ergo Tho. Dul.
Ray. et Inno. de h̄mōi debz
dari elemosina debito hone-
statis et consilij: n̄ debito neces-
sitaris salutis. Et sic itelligit̄
illud. xiiij. q. v. qui hētis. Mō
est ergo illd acceptū sic resti-
tuēdū ei a quo acceptū est: qz
in turpi causa: melior est p̄di-
tio possidentis. ff. de p̄ditiōe
ob turpez cām. l. si. ob turpez.
De illicite acquisitis. scdo

modo videlz cum illud sic ac-
quisituz nō debetur ei a quo
sic est acquisitum: nec tñ acq-
rens p̄t pro se retinere. Illud
pōt z d̄z de necessitate salutis
nō soluz de p̄silio z honesta-
te paupibus erogari: z hui⁹
rō est s̄z Tho. scda secūde. q.
lxij. ar. v. qz ipsa datio z acce-
ptio est lege p̄hibita: vt in si-
monia. Quidā tñ extendunt
istū fm modū ad oē lucrū i
quo cōmittit p̄tū i dante z
recipiente nō soluz i simonia
sed etiā i pecunia accepta ex
adulterio z pro vsura: cuz q̄s
accipit mutuū sine cā rōnabi-
li: puta vt āplius dicit z inde
soluit vsurā. Illā vsurā vt di-
cūt: q̄ accipit retinere nō pōt
nec tñ ei debet reddere q̄ de-
dit: qz turpiter opatus est dā-
do mutuū ei quē nouerat nō
idigere. S̄z Tho. vbi sup̄ nō
dicit hoc: sed cū datio est p̄tra-
legem. In dicto aut casu da-
tio pecunie pro mutuo nō est
peccatū: s̄z accipe illo mō vsu-
rario mutuū est p̄tū: qz dat
illi occasionē mali. Vñ licet
peccet mortaliter sic mutuū
accipiēdo: d̄z tñ pōt redde-
re illi a quo accepit q̄s paupi-
bus erogare: nisi vbi nō iue-

niretur ille a quo accepit: ve-
ctiā si vellet illam vsurā red-
dere nō vsurario: s̄z his a qui-
bus extorsit ip̄e vsurari⁹ vsu-
ras: pro eo satisfaciēdo pro il-
la parte. z tñ d̄z vsurario si-
gnificare ne itez illi restituat
z precipue d̄z hoc facere cum
lnia epi. vt si dictus vsurari⁹
vellet ab eo repetere. epi co-
gat illū desistere a receptiōe
z ex quo vtiliter gestuz est ne-
gociū eius ratū h̄c d̄z. Mon-
tñ tenetur ad hoc. Inquirere
vt dare his quib⁹ debitor est
vsurari⁹: s̄z sufficit q̄ restituat
a quo accepit. Pauperib⁹ au-
tem erogare nō d̄z: cū nouit
euz a quo accepit z pōt ei da-
re. Qd̄ expresse oīdit Augu-
dicens. Nolite facere elemo-
synas de fenore z vsuris. xliij.
q. v. Maz cū dat paupib⁹ qd̄
debet certe p̄sone: nō liberat
a restitutiōis obligatione ad
illaz p̄sonā: vt h̄c ex de homi-
c. sicut dignū: circa finē. Sed
in simonia ipsa datio z acce-
ptio pecunie pro spūalib⁹ est
prohibita. Vñ dicitur. i. q. j. c.
Placuit anathema danti a-
nathema accipiēti. Et iō nec
sibi retinere valet: nec illi red-
dere qui dedit: s̄z d̄z de neces-

sitate salutis pauperibus er-
 rogare si pōt: vñ illi ecclesie in
 cui⁹ iniuriā data est pecunia
 applicari. vel aliter prouideri
 prout habes in scda pte sum.
 ti. i. c. v. Similr in iudicio pro-
 hibitū est iudici vñ assessori. cū
 hñt certū salariū: accipere ali-
 quid a partib⁹ pro iudicando
 vel nō iudicādo. vel iudicādo
 bñ vel male. Et testi est pbi-
 bitum accipe pro testimonio
 ferendo: Vñ Augu. Ideo nō
 debet vēdere iudex iustū iudi-
 ciū: aut testis vey testimoniu:
 qz vēdit aduocat⁹ iustū patro-
 ciniū: et iuriscōsultus vey cōsi-
 lium. Illi. n. inter vtrāqz ptez
 ad examē adhibēt: isti in vna
 parte pstant. xiiij. q. v. c. Mō
 sane. Qd ergo recipit iudex
 pro hñōi vel testis: pro se re-
 tinere nō pōt: s; dz illi restitui
 qui dedit: si iuste vdit puta vt
 iuste iudicaret. intēdens redi-
 mere quodāmqz verationē su-
 am. Vñ Aug. in. d. c. nō sane
 Ille solet male sibi ablatā pe-
 cuniā repetere: qui iustū iudi-
 ciū cimit: qm venale eē nō de-
 buit. Sed si pecunia data fu-
 it iudici ad eū corrūpendum:
 vel testi ad falsuz testimoniu:
 dicendū: vel alicui ad falso ac-

cusandū: vel aduocato ad in-
 iuste aduocādū: illi datori red-
 di nō debet qz turpiter dedit
 nec sibi retinere dz s; paupe-
 rib⁹ elargiri vel illi in cui⁹ dā-
 nū siue iniuriā data est: et pci-
 pue si ex hoc amisisset iustam
 cām. Habet hñ in. d. c. nō sane
 put ibi nōt. Jo. an. et Archi. et
 ij. q. iij. c. Qui tecte. et Inno. ex
 de imu. ec. c. qz pleriqz Ray. et
 Mo. in sum. Silr inferiores of-
 ficiales vt nūcij milr: et hñōi
 si aliqd extorquēt per improbi-
 tatē: vt denariū puuz et hñōi
 tenēt paupib⁹ errogare: et hoc
 vbi certū salariū recipiunt: vt
 dic gl. i. c. Mō sane. Mā cū sa-
 lariū sufficiēs recipiūt si q ex-
 torqnt. dñt restituē si ē qd nō
 bile. Et idē vñ dicēdū d nō iis
 camerarijs: et hñōi q offō suo
 exercēdo: exigunt aliqd a pso-
 nis. Si. n. hñt sufficiēs salariū
 tenēt ad restōnē coz q accipi-
 unt. Nec vñ excusar psuetudo
 euz fit irrōnabil. ar. xiiij. q. i. c.
 Adilitar: vñ paupib⁹ errogar
 si de facili nō p iueniri. Si ve-
 ro salariū nō hēret: vel nō suf-
 ficiēs: credo q psuetudo excu-
 sare: qz nemo cogit suis stipē-
 dijs militare. ¶ Insup de his
 qui accipiūt pecuniā ab accu-

satis vel incarceratis anteq̃
proferatur snia cōtra eos vt
intercedāt pro eis ⁊ liberent̃.
¶ Sciendū q̃ si accusati. vel
icarcerati sunt culpabiles: vñ
⁊ merito p̃dēnandi illā pecu
niā nec reddere debēt datori
bus q̃ turpiter dederūt: nec
sibi retinerē p̃nt: q̃ turpiter ac
ceperūt impediere iustitiā: s̃
debet paupibus erogari. ar.
xiiij. q. v. Qui hētis. Si vero
sunt inocētes: ⁊ ad redimen
dam suā verationē dederūt ⁊
procurandā sui liberationē
si intercessores eorū sunt offi
ciales salariati alia pecuniā
pro hoc receptā. reddere dñt
vel paupib⁹ erogare: nisi da
ta fuisset per modū doni ⁊ li
beralitatē: ⁊ p̃cipue post libe
rationē: q̃ tūc retineri posset
ar. i. q. ij. c. Sicut ep̃s. Et simi
liter si intercessores nō sunt of
ficiales salariati: s̃ p̃uate p̃so
ne: laborādo pro h̃mōi iusta
liberatione. iuste faciūt: ⁊ qd̃
eis dat: iuste retinere valent.
¶ Item de pecunia data pro
adulterio cōmisso vel cōmit
tēdo: q̃uis quidā dicāt q̃ d̃
dari nō ei q̃ dedit: nec sibi re
tineri: sed ei dari i cui⁹ iniuriā
data est. s. marito (si vxor ei⁹

cōmisit adulteriū: ex quo pe
cuniā habuit) vñ q̃ poti⁹ obe
at paupibus erogari: nisi il
le maritus esset paup⁹: q̃ p̃
paupertatē posset ēt p̃fessor ip̃i
mulieri tanq̃ paupi dimitte
re. Et similiter de viro p̃mit
tente adulteriū quo ad vxorē
caste viuēt ⁊ vñ esse i h̃mōi
quasi idē ius sicut ⁊ in turpi
lucro: vt in meretricio qd̃ ē
pōt retineri sic acq̃sitū nisi q̃
leges phibent adulteria ⁊ pu
niūt nō aut simplicem forni
cationē ⁊ meretricia. Nihilominus
de pecunia data pro
adulterio nil statuūt sic d̃ pe
cunia simoniaca ⁊ alijs hu
iusmōi: vñ paupib⁹ erogari
poti⁹ iducēdi sunt. xiiij. q. v. c.
non sane. ¶ De acq̃sitis per
ludos fortūe. ē illos casus in
q̃bus d̃z acq̃situm pro h̃mōi
restituī: dñt paupib⁹ eroga
ri: q̃nq̃ etiā posset sibi retine
re. S̃ de hoc in. ij. pte sum.
ti. i. c. xiiij. ¶ De illicite acq̃si
tis p̃mo mō. i. cū debet illud
acq̃sitū ei a quo acq̃sitūz
est: vt i furto: rapina: vsura ⁊
h̃mōi. Regula est: q̃ h̃mōi
sunt restituēda spoliatis. siue
sint dñi illaz rex: siue ad eos
spectet dñi modo cōstet rē nō

fuisse ablataz: vt accidit in pi
 gnore. deposito: comodato: et
 hmoi. Vicer. n. tales qui hnt
 pignora deposita: et hmoi no
 sint dñi illaz rex: tñ ex hone
 sta ca. illa tenet. id his debet
 restitui talia ablata no dñis
 ipsaz rex. Et sic itelligo illud
 iij. q. i. c. Reintegrada sunt oia
 spoliatis. Et de restituti. spo.
 per totu. Si at res: ablata est
 ab eo qui iuste huerat: puta
 per furtu. vel per rapina: resti
 tuenda est dño illius rei: no illi
 furi. Quauis at malefaceret
 talis restituendo furi a quo ipe
 acceperat: et no dño rei ipsi
 que nouit: tñ sz. Quil. libe
 ratus e ab obligatiõe restitu
 tionis: qz reposuit re in pristi
 num statum et gradu. Qui
 dam tñ dicunt: qz illud qd ac
 quirif ex usura metali tñ: no
 dz illi restitui qui dedit: qz id
 a se volutarie abdicauit. Nec
 tñ sibi dz retinere: qz tra le
 gem accepit. ex de usu. c. usu
 luit: sed dz paupibus eroga
 ri. ar. c. sic dignu. ex de homi.
 De usu. c. cu tu. Sz ista iura
 inducta: vident esse tra tale
 opinionẽ. Mā ibi dr qz debet
 ablata restitui eis quoz. fue
 runt si reperiunt. vel eoz be
 redibus. Nec aliqd ius: nec
 aliq doctor solẽnis: fac istaz
 distinctionẽ inter usura men
 tale et pactionale: vt pma de
 beat restitui ei qui ddit. scda
 autẽ no sz paupibz errogari.
 Sed sic indistincte dic Aug.
 (de acceptis per furtu et rapi
 na: qz debet restitui no dari
 paupibus) sic ingens. Qui p
 ius societatis humane: furti:
 rapina: inuasionibz: oppssioni
 bz: aliqua abstulerint. reddẽ
 da poti qz donada censem?
 exẽplo Jacobi. xiiij. q. v. c. n sa
 ne. Ita et indistincte dicit idẽ
 d usuris. Nolite elemosynas
 facere de usura. q. ca. c. Nolite
 quasi dicat hec reddenda sunt
 no paupibz dada. cu. si inueni
 unt qui dderunt ipsas usuras.
 Et eus dr qz qui dedit usu
 ras volutarie: illud a se abdi
 cauit. Rñ. qz si ddit ex libera
 litate et per modu doni veruz
 esset: et tñ recipiẽs hoc sciẽs
 no tenet restituere nec paupi
 bus dare. Sed si dedit rone
 mutui pncipaliter. no abdicauit
 illud volutarie (supple) sed
 conditionate: nec mutuũs repu
 taret se grauatu: et istu ingra
 tum: et sic alia vice no inueni
 ret mutuũ. Et ideo sibi debz

restitui usura. Si autē nil ac-
cepit ultra sortē (quāvis hoc nō
intenderet): in nullo tenetur:
nec illi nec pauperibus. Ad hoc
facit qd dicit in directorio iu-
ris. Ibi. n. dī qd usurari⁹ men-
talis inducendus est in foro pe-
nitēciali. vt restituat per. c. Cō-
sultit de usur. Et subditur in
fra qd in foro ecclie usurarius
mētalis iudicandus est male-
agere. ⁊ est iducendus nō ppe-
lēdus vt sic accepta restituat.
nec tanqz usurari⁹ est puniē-
dus i foro iudiciali. s; quo ad
deū reuera usurari⁹ est. ⁊ tene-
tur restituē sic accepta. ⁊ sic in-
tentio cū effectu facit usurariū.
vt in. d. c. Cōsultit. ⁊. xiiij. q. iij.
c. Si feneraueris. hec notat
Ber. Inno. Hosti. ⁊ Boss.
¶ Pro hui⁹ autē maiori de-
claratiōe sciēdū qd in re qd d;
restituī: se aliqz triplr pōt hēre
qd aut est ver⁹ dñs: aut heres
ei⁹: aut solū est dispēsator cir-
ca ipsaz rē. ¶ In pmo cāu: cū
f. est ver⁹ dñs rei ablata: d; si
ibi restituī si pōt. iij. q. i. c. reite-
grāda. ⁊ fere per totā qōnez. ⁊
hoc nisi iusto bello. vñ iusto e-
dicto iperiali: vñ ecclastico: il-
le cui res sublata ē: pūaretur
iure re habēdi simplr: vel ad

tempus. Max cum ptingeret
hoc: puta qd tāqz hereticus cō-
dēnatus est dñs rei: vñ de cri-
mine lese maiestatis pūctus
in quib⁹ casibus oia pñscātur
post sniam sup hoc: nō sibi s;
fisco debēt oia sua applicari.
ex de here. c. Excoīcam⁹. In
sup si dñs rei ablata non hēt
administrationē bonoz suoz
vt pupillus: d; illud reddi tu-
tori vñ curatori. ¶ In scdo ve-
ro casu. s. cū legitim⁹ heres est
sibi debēt ablata restituī: sed
cū tali distinctione fm Ray.
qd si heredes sunt plures: vñ
cuiqz scdm pporciōes sue he-
reditarie partis: restituēdum
est. Si at heres in aliqua de-
terminata quātitate pñstuit⁹
sit: puta in. c. vñ in domo ⁊ nō
plus: tūc restitutio nō fiet he-
redi: s; illi vel illis quib⁹ testa-
tor cōmisit dispensationē bo-
noz suoz. Si vero dñfctus
in morte sua: oia bona sua le-
gavit pauperib⁹ ⁊ pijs locis:
quib⁹ illa legata sunt. acquirīt
ius in bonis defuncti pñtib⁹
⁊ futuris: vñ ⁊ eis d; restituī.
¶ In tertio cāu. s. cū est dispē-
sator rex: vt epi ⁊ alij prelari
ecclesiaz: ⁊ gubernatores hos-
pitaliū: est distinguēdū. Quia

cum dāt aliqua alijs: aut dāt de reb⁹ suis p⁹rijs: puta p⁹ri monialib⁹: vel per industria⁹ acq⁹sit: sicut scripture: doctrine: et h⁹mōi et de h⁹mōi dādo quibuscūq⁹ etiā malis vt meretricibus et histrionib⁹ q⁹uif grauer peccēt: vt illud. lxxvj. di. c. donare. tū nō tenent ad restitutiōez: nec illi qui huiusmodi recipiunt ab eis s⁹m Ray. et Guil. Aut dāt d⁹ fructib⁹ ecclesiay suay: et locorū pioy ad mensaz eoy seu vsuz spāliter deputatis et tūc etiā male vtendo et dādo male faciunt: nō tū tenent ad restitutionem ipsi: nec qui recipiūt ab eis: nisi reciperent per extortiones: fraudes: et violētiā et h⁹mōi: tūc tenerētur: et hoc s⁹m Tho. scda scde. q. lxiij. ar. v. Item q⁹stione. clxxv. et s⁹m Guil. Aut dāt de bonis ecclesie deputat⁹ ad cultū diuinum: vel. c. distribuendis aut pauperibus erogādis spāliter: vel cū ēt simpliciter committunt dispēsationi sue sine distinctione sibi deputatorū ad vitā ab alijs: et tūc si dant causa necessitatis seu elemosyne bñfaciunt: nec ipsi tenentur: nec qui recipiunt ad resti-

tuendum: nisi darent de his que sunt distincte deputata clericis: q⁹ tūc tenentur eis de eo qd abstulerūt ab eis: q⁹ non danda est elemosyna de alieno. xliij. q. v. c. Meq⁹. Si dāt psonis honestis pro patrocinio et labore qnē ipēdūt ecclesijs: etiā laudabiliter faciūt: et hoc s⁹ q⁹atitatē laboris et industrie. Ecclesiasticis. n. vilitatib⁹ seruientes: ecclesiastica op⁹ remuneratione gaudere xij. q. ij. c. Quicūq⁹ suffragio. Nec ergo plati dātes nec recipiētes pro h⁹mōi tenentur in aliquo restituere. Sed si dāt rōne parentele: cū tū nō idigeant: v⁹ cā fauoris humani erga pncipes nisi facerēt ad redimendā verationē quo ad tyrānos et similes: vel dāt cū turpitudinis vt meretricib⁹ et h⁹mōi: tenent ad restituendū que sic male dederūt: nō qui dē de bonis ecclesie: s⁹ de bonis patrimonialib⁹ si hñt: vel per industriā acq⁹sitis. Illi ēt qui sic talia que alijs debebatur male accipiūt: tenentur restituere: nisi ipse qui dedit satisfeciss⁹. Tho. vbi sup. Debēt aut dāre. vel successori et⁹ qui dedit: vel in vtilitate ecclesie

Tractatus

conuertere cum licentia superioris: vel pauperibus erogare: si illa pauperibus debebant.

¶ Qui autem recipiunt a religiosis pro iniusta causa: vel sine licentia superioris debent restituere. Plato ipsi? monasterij: vel quentui: vel alias in utilitate monasterij quertei vel expendere precipue si ipse platus fuit qui male dedit. **¶** In omni autem casu ex supradictis: debet fieri ita quod peccatum quod est occultum non manifestetur: et ita quod non sequatur maius scandalum: ar. di. xiiij. c. duo. **¶** Qui autem tenentur alicui ecclesie vel loco pio: debent illud dare gubernatori seu rectori eius loci: nisi ille rector non haberet iustum titulum sed usurpatum: vel probabiliter credatur male usurum. tunc. n. posset in utilitatem illius loci conuerti vel successori reservare.

¶ Capitulum sextum cur fidei sit restitutio.

¶ Vantur ad. vi. f. cur sit quod fidei restitutio. Ad hoc beat? Tho. 2a 2e. q. lxiij assignat rationem videlicet quod restitutio est actus iusticie. Ad iusticiam autem habendam et exercendam: quilibet tenetur. **¶** Consistit autem iusticia in quadam equali-

tate: que tollitur per usurpationem et detentionem alienae rei: et reparari non potest: nisi per iterationem seu per assignationem rei: cuius erat si potest et ideo tenetur restituere. **¶** Sed nota quod sic quilibet qui est sui iuris potest donare res suas: ita potest et remittere rebus sibi debitam gratis et relaxare suo debitori. Que remissio siue donatio liberet scilicet sine fraude: et coactione postquam facta est per penam non potest reuocari: ut dicit Ray. arti. viij. q. i. c. q. piculosum. **¶** Sed sciendum quod illi qui ponunt se in manibus creditorum. permittendo seu offerendo se ad dandum quod peterent: rogantes tamen quod totum vel partem dimittant sed non intendunt restituere. imo sperant quod pro nihilo vel modico quietabuntur: alias non se ponerent: in manibus eorum: a peccato quidem rapine: usure: seu alterius male usurpationis non sunt absoluti: quia partem per penam et confessionem dimittunt quam illi vere non habent. **¶** Sed utrum absoluti sint a debito: seu obligatione restituendi: distinguendum secundum legem in quolibet. Quia si creditor propria voluntate et liberalitate dimisit et donauit non

curans quicquid debitor in-
tēderet: nō tenet ipse debitor
amplius restituere. si ei clare
cōstat. Secus aut si creditor
deceptus vel coactus vel de-
spatus. i. q. nūq̃ spabat se il-
lud debitū ab eo posse h̃re: ṽl
nō posse h̃re totū: z iō potius
voluit h̃re p̃em q̃z nihil: du-
bitās ne nihil haberet si totū
vellet habere. Talis. n. remis-
sio nō valet: z adhuc obliga-
tur ad restituendum. Sed qz
hec mā est multū utilis z ne-
cessaria sciri: z i frequēti pra-
tica: iō seriosius z plenius tra-
ctāda: z qd sentiant docto. in
hoc referēdū. ¶ Cū ergo q̃ri-
tur vtrū vsurario vel cuilibet
alteri qui habet alieni: suffici-
at i foro cōscie remissio sibi
facta ab his quib⁹ extorsit vsu-
ras vel alia male ablata: vel
ab heredibus eoz si illi non
viuūt respōdetur diuersimo-
de a diuersis: vt patet in. §. se-
quētib⁹. ¶ Si rar. d. senis. or.
here. asserit qz hīs male abla-
ta: nisi reddat aut sufficientes
faciat cautionē: nō pōt libera-
ri a sua obligatione p̃ alium
modū cū pōt aliquo mō re-
stituere. Nec enī pōt de obli-
gari pio p̃ viā remissionis:

secundo nec p̃ viā satisfacti-
onis: tertio nec p̃ viā liberati-
onis: quarto nec p̃ viā trās-
lationis: quinto nec p̃ viā do-
nationis: sexto nec p̃ viā re-
nūciationis: septimo nec p̃ vi-
am cōueniētie z discretiōis.
¶ Inducit ad hoc has rōnes
que nō vidētur multū ṽgeri:
sz sine multa difficultate sol-
ui pōt p̃ eos q̃ tenēt qz absqz
actuali restitutione pōt tolli
obligatio male ablatorū ab
eo q̃ obligatur p̃ quēlibz horū
modoz: dūmō nil fiat i frau-
dē: vel p̃ metū: vel p̃ desp̃atio-
nē. s. nō rehabendi sed libere
spōre gratis z sciēter. Si enī
fraudulēter. coacte: vel h̃mōi
fieret talis de obligatio: locus
habet quod dicit: z nō aliter.
¶ Quod nō possit tolli talis
obligatio p̃ viā remissionis ni-
si restituat: pbat sic. Null⁹ ē
capax remissionis nisi a pecca-
to prius desistat: sz hīs rem-
male ablataz q̃z diu remanet
obligat⁹ ad reddēdū nō d̃r d̃
sister a pctō: ergo nō ē capax
remissionis: z p̃ q̃z obligatio
illa tolli nō pōt p̃ viā remissi-
onis. Ad qd fac̃ regula. ¶ Dec-
catū de re. i. i. vj. Restitutio
n. p̃ quā obligatio tollitur: est

preuia remissioni. Vnde nō
videt remissio fieri: nisi pre-
stitutiōe tollat p̄i obligatio.
S; ad hoc rñdetur. Ad sior
pōt intelligi dupl̄. Vno mō
vt intelligatō remissioe debiti
rei ablata z sic vī falsa. Ma;
p̄t alicui remitti d̄bitū: si vult
creditor libē z spōte: q̄uis il-
le d̄bitor nō itēdat dare: ēt n̄
sibi āpl̄ obligabit̄. Im Egi.
Scdo mō vt intelligat de reī
siōe peti: tūc ē vera maior z
minor falsa. Ma; hīs male
ablata si nō p̄t restituere vllō
mō: remāet obligat̄ ad resti-
tutionē cū poterit. c. d̄ solu. c.
odoard⁹: z tñ d̄sistit a pctō si
penitet z p̄pōit restituē i futu-
rū. S; z si p̄t restituē s; ma-
le: z hoc itēdit facere si credi-
tor n̄ remittat: talis ē adhuc
remanet obligat̄ ad restituē
dū: z tñ d̄sistit a pctō penitē-
do. Et quod subdit ex regula
Aug. pctm̄ de re. iul. vi. q. re-
stitutio ē p̄uia remissioi: vex
ē de restitutōe nō solū actua-
li: s; ēt mērali z i p̄posito z i
equalēti. ¶ Qd nō tollat per-
viā satisfactōis pbat sic. Sa-
tisfacere est pctōz cās excide-
re z eoz suggestiōib⁹ aditum
nō indulgere. d̄ pc. di. iij. c. Sa-

tisfactio: circa p̄i. Cū ḡ abla-
tio z detētio rei aliene sit cā
peti nisi ip̄a cā pcti excidatur
qd̄ sit p̄ oppositū suū. s. restō-
nē: nisi restituat n̄ vī posse sa-
tisfacē q̄tūcūq; acceptet cre-
ditor. Insup cū p̄ satisfactio-
nē nō solūz reparetur amici-
tia: s; ēt eq̄litas iusticie q̄ abla-
ta erat p̄ vsurpationē z detē-
tionē alienoz: nisi tollatur cā
iniusticie z ineq̄litas que sit
p̄ restitutionē subtractoz: dū
creditori reddit̄ qd̄ min⁹ hē-
bat q̄s d̄bebat ab ip̄o vsurpa-
toze: q̄ pl⁹ hēbat q̄s d̄bebat: si
repabit iusticie eq̄litas: z sic n̄
fiet satisfactio nisi reddat abla-
ta. Satisfactio. n. fieri d; p̄ ip-
suz debitorē q̄ violauit iusti-
ciā vsurpādo aliena: nō p̄ cre-
ditorē. Ad hoc rñderi pōt. q̄
vtiq; peccati cā excidi nō p̄t
nisi p̄ restitutionē: s; restitu-
tio non solū fieri pōt actu: s;
ēt mēte z p̄posito: als qui nō
pōt restituere cū nil hēat: seq̄-
retur q̄ nō posset satisfacere
p̄ peccatis qd̄ est falsuz. Si-
milis ēt eq̄litas iusticie repa-
rari pōt. n̄ solū p̄ actualē resti-
tutionē: sed ēt p̄ aliū modum
p̄ quē sibi creditor vī iniuriā
passus reputat sibi satisfactū

Al
ne fa
viol
pare
dū:
bar
tiōis
iur.
cās
tur.
detē
depr
do: v
re ali
tuit
cā. Si
vī q̄
cui f
oblig
sa ip̄
q̄ ve
toris
p̄ act
tētiō
ille sp̄
Et fi
toris
fuit c
liberā
fert a
ad pl
sup vī
nis
li d̄

Sit quoque in huiusmodi remissio
ne satisfactio: per debitores qui
violauit iusticiam dum habet aium
paratum et se offert ad restituendum:
dum si non remittit. **Tertio** per
bar qui non tollatur prius libera
tione sic **Epiphysio** dicitur de re.
iur. c. ois. **Dis** res per quicumque
cas nascitur: per eandem dissolui
tur. Sed obligatio talis iniusti
detentoris nascitur per sola eius
depravatam voluntatem. scilicet rapien
do: vel tenendo: vel detinendo
re alienam: ergo dissolui non po
tuit nisi per voluntatem. scilicet rectifica
tam. scilicet in restituendo ablata: et sic
vix qui non sufficiat voluntas eius
cui fieri debet restitutio ad tollendam
obligationem cum non fuerit cau
sa ipsius. **Ad** quod responderi potest:
quod voluntas depravata usurpa
toris rectificari potest. non solum
per actuali restitutionem: sed per in
tentionem voluntariam restituendi: si
ille sponte noluerit remittere.
Et sic non solum voluntas credi
toris: sed et debitoris voluntas: qui
fuit causa obligationis occurrit ad
liberandum obligatorem dum se of
fert ad satisfaciendum: creditori
ad placitum. **Quatu** ad quartum
scilicet per viam translationis et acquisi
tionis domini probatur quod non possit tol
li obligatio sic. **Presupposito**

quod in usura non transferatur do
minium sed quosdam: tunc assumi
tur talis regula. **Nullus** potest
in re detinenda iustus titulus
adueniri nisi prius iniustus au
feratur titulus. **Ma** iniustus
titulus auferri non potest absque
hoc quod iustus titulus acquiratur.
et conuerso: et ideo erit alia
actio per quam iniustus titulus tol
litur et per quam iustus titulus ac
gritur. **Nulli** ergo aduenire
poterit iustus titulus per aliquam
actionem: nisi ei auferatur iniu
stus titulus per aliam actionem.
Sed illis qui acquirunt dominium
in re detinenda: aduenit iustus
titulus per dominij acquisitionem.
Ergo si prius habuit iniustum titu
lum per rei aliene usurpationem et
detentionem: oportet quod dictus titu
lus iniustus auferatur per eiusdem
rei restitutionem: an dominij
acquisitionem: et sic non est capax
dominij an restitutionem: et mi
ser foris in furtis et rapinis in quibus
habetur sed omnes non transferunt dominium.
Sed ad hoc respondetur: quod ut di
ctum est restitutio per quam auferatur
iniustus titulus in foro consue: fieri
potest non solum manualiter sed et
metalliter dum scilicet est paratus red
dere realiter si non vult dimit
tere: et sic ablato iniusto titulo per

spontaneas et liberam remis-
sionem creditoris: acquiratur do-
miniū. ¶ Quātū ad qntū q
nō possit tolli p viā donatio-
nis: pbat sic p has ppositio-
nes. ¶ Ille cui restitutio fieri
d3: donare non pōt pūsqz sit
restitutus. Et ipse iniuste deti-
nens aliena anteqz restituat
ablata: certificari nō pōt de ta-
li donatiōe vtrū sit vera do-
natio. ¶ Prima sit pbat. Do-
natio nisi sit libera nō est do-
natio vera. ff. de adimen. l. e. l.
rē legatā. Iste at q taliter do-
nat. l. anteqz sit restitutus nō li-
bere donat: qz nō libere illud
hēt: cū nō actualr hēat. Et si
dicat q restituendus liber pōt
hēre et p pns libere pōt dona-
re: qz detētor bonorū suorū pa-
ratus est reddere: talis istan-
tia nihil valet qz restituendus
certificari nō pōt. qz talis ha-
bēs sua male ablata: sit para-
tus ad ea restituenda: nisi ea
statim cū pōt reddat: vel pro
eis reddēdis sufficientē cau-
tionez faciat: qd ptinet ad se-
cundā ppositionē. Ma3 et si
videant aliqua signa: qb3 se-
paratū ad satisfaciendū ondat
nō pbatū esse sufficientia:
cū illis vti possit: ita ille q nō

habet itētionez restituendi: si-
cut ille q habet. Et talis alie-
norū detētor iniustus: cui do-
natio fit ante restitutionē: nō
pōt eā: vt verā donatiōē ac-
ceptare vel accipere: cū bona
conscia. ¶ Ad quod rñdēf: qz
donari pōt nō solū res habi-
te: s3 et iura et actiōes et q spe-
rant hēi. Nec ppterea pōt di-
ci q nō sit donatio libera: qz
res actu nō habet. Et cū hoc
negociū agatur et discutiatur
fm forū conscie: vbi credēdū
est cuilibz p se et p se: et nemo
sit arbitrandus imemor pro-
prie salutis: vt dī. i. q. vii. San-
cimus: ex quo debitor offert
se paratum ad restituendū si
vult. rogat tñ vt dōnet: nō co-
actus nō deceptus s3 spōta-
ne3: pōt sibi psuadere et crede-
re liber donasse: pcpue si nō
egcat multū: nec. n. psumit d
facili qd pncere sua et dona-
re. ¶ Quātū ad ferrū q non
possit tolli p viā renunciatio-
nis pbat sic. Vbi renuncia-
tio nō habet locū obligatio
tollī nō pōt p viā renūciatio-
nis: sed anteqz fiat male abla-
torū restitutio: nō pōt ille cui
restitutio fieri d3 renunciare:
ergo non pōt tollī obligatio

detinentis aliena iniuste per
viā renūciationis. Maior ē
nota. **C**Adinoz probat. Mā
renūciatio illa q̄ fit a spolia-
to anteq̄ restituat: ipa decer-
nitur esse nulla: sicut p3. iij. q.
i. c. ep̄is. 7 c̄ de restitu. spo. c.
Sollicite: 7 hoc iō qz p̄sumit
nō libere fieri: qz nō est verissi-
mū qz spōte iuri suo renun-
ciauerit: qui renūciat spolia-
tus. Sic in pposito v̄r dicē-
dū qz renūcians creditor: nō
restituendus: nō v̄r spōte renun-
ciare: sed vt coactus 7 h̄mōi.
CAd qd̄ respōdet qz ea que
tinent i dictis capitulis: ha-
bēt locum in foro cōtentioso
vbi pcedit p̄sumptionem.
S; in foro conscie: ēt spolia-
tus pōt renūciare iuri suo: vt
in propositio. **P**roterea eo
ip̄o qz offert se ei ad restituti-
onē si vult: iā reuētit 7 resti-
tuit euz iuri suo. **C**Quātum
ad. vij. q. nō possit tolli p viā
conuētiē 7 discretionis: pro-
bat sic. Supposito dicte re-
gule p̄t̄m. li. vi. **O**bligatio il-
la qua iniust⁹ detētor alieno
rū est obligat⁹ ad restitutio-
nē: necesse est qz tollatur p viā
am restitutionis: vel aliā eq-
pollētē. **E**t q̄rēdo q̄ fit via eq-

pollēs restitutioni: si dicatur
qz sit remissionis via vel do-
natiōis: seqtur iter alia istud
icōueniēs: qz pōt dici restitu-
tio: 7 tñ i possessione minime
positus: quod p3 esse falsū p
illud quod habet. ff. d̄ verbo.
signi. l. plus ē. **D**icit enim ibi
qz restituere est nō solū p̄sen-
tiā rei p̄bere: sed etiā possessio-
nem facere fructusqz redderē.
Quapp: nullus pōt dici resti-
tutus: nisi i possessione fuerit
cōstitut⁹. **C**Si ergo remissio
q̄ fit añ restitutionē eqpollēt
restitutioni ip̄si: seqtur hoc icō-
ueniēs qz ēt nō positus i pos-
sessiōe dicet̄ restitutus. Sed
ab hoc respōdetur: qz in foro
cōsciētiē 7 ab augu. nō sumi-
tur. ita stricte restitutio: sic in
foro p̄tentioso secundū iura.
Mā quōcūqz impleatur volū-
tas creditoris a debitore d̄r
restitutio facta. **E**t cū qz ce-
dit hōis: ēt añqz ponat eos i
possessionē: restituit quo ad cō-
sciam. **Q**d ergo dicit p̄fatus
Birar. s. qz nō sufficit remis-
sio nec p̄t liberari nisi restitu-
at si p̄t: v̄r h̄re locū qñ remis-
sio fieret nō libere 7 sincer⁹: s;
remittēs iduceret ad hoc vi:
fraude v̄r timore seu despera

tionem. s. nil inde consequendi.
¶ Hæc eadē q̄stionē formās
 Laurētī⁹ de rodul. in tracta-
 tu de vsuris: prius recitat opi-
 nionē doctoꝝ dicē ergo Glo.
 secūda in regula. p̄t̄m. tenet.
 q̄ sic. S; dicimus ibidē con-
 tra. s. q̄ nō sufficit nisi pecūia
 sit restitutioni parata. **¶** Ali-
 quoz vero rheologozū opinio
 fuit: q̄ ē nō sufficit q̄ res sit
 parata restitutioni: sed ē opz
 q̄ offeratur. **¶** Jo. an. ibidē su-
 per glo. demū assumit viā me-
 diā dicēs: q̄ aut gerit in men-
 te vsurari⁹ restituere: et remis-
 sio sufficit aut nō: et tūc secus.
¶ Sed Sede. de senis in ope-
 suo: firmat indistincte opinio-
 nez dicte glo. sic dicēs. Si is
 cui dñt restitui pecūie vel ma-
 le ablata nō coactus: vel dece-
 ptus: nō circumuētus et oi do-
 lo et vi et calliditate et metu: ces-
 santib⁹ ē p̄cibus: vel fuitioꝝ
 exhibitione inductus: debitā
 sibi pecūiā n̄ oblatā. nec resti-
 tutiōe paratā vsurario dimit-
 tat: liberat⁹ ē vsurari⁹ a resti-
 tutione: nō tñ a p̄ctō qd̄ p̄rit
 exercēdo vsuras: nisi et de illo
 p̄ctō p̄nīaz agat. **¶** Idōt etiā
 dici q̄ plus est: q̄ si vsurario
 p̄seuerate in crie et nō disposi-

to ad aliquā restitutionem: is
 qui d; recipere vsuras remit-
 tat illas p̄prio motu v̄l ad pe-
 titionē vsurarij: liberatus est
 vsurarius a restitutione rei: et
 si nō a p̄ctō: qz de hoc opz sa-
 tisfacere deo p̄ p̄nīaz. Nec il-
 le. Hæc opinionē v̄l firmare
 Hosti. in sū. et Archi. i. c. ij. de
 vsuris li. vi. sup verbo satisfi-
 ctū: dicēs. Satisfactū accipi-
 m⁹. quocūqz volūtati credito-
 ris satisfiat. Idē lopus d̄ cast.
 Idē Bos. et Buil. Et demū
 idē Lau. siccludit. Ut tol-
 latur oio ois dubitatio an sit
 vel nō sit liber aius remitten-
 tis: et p̄ p̄ns clara p̄scia vsura-
 rij: et vt facilius iducatur ho-
 mines ad p̄titionē et de cete-
 ro a talib⁹ abstineāt: cautū est
 p̄dicari q̄ nō sufficit remissio
 facta: q̄uis se disponat ad sa-
 tisfaciēdū: si nō remitteret cre-
 ditor: et cauti⁹ q̄ opz q̄ pecunia
 sit restitutioni parata: et cauti-
 sime q̄ offerat pecunia. vel q̄
 plus ē q̄ ponatur i manibus
 creditoris. S; de iure et i foro
 p̄scie puto illā gl. cui⁹ opinio
 nē sequitur Sede. vt demū ē esse
 verissimā: et ad hoc iducit ip̄e
 Sede. plures rōnes. **¶** Et pri-
 ma ē talis. In maiorib⁹ cri-

minfo
 vel rat
 ua vel
 surē
 dñi: p
 pie fin
 fur. d
 l. si cer
 vsure r
 vsurari
 q̄ illa n
 et maie
 quilliter
 nō ē at
 tar. vt. t
 m⁹. **¶** C
 vsuraz
 ficit fac
 nē v̄l e
 c. j. vt f
 q̄ro. et
 telligit
 creditoꝝ
 nat. ff. q
 na rō ē
 Sūt qd̄
 obligati
 sufficit
 cēf. li. v
 casio⁹ sta
 missio. **¶**
 pal. i. iun.
 q̄ oblig
 sanur p̄

minibus sicut est in crimine furti vel rapine. vel violentie: re furtiva vel rapta remanere apud furem vel raptorem de voluntate domini: purgatur vitium furti vel rapine sine aliqua restitutione: vt. l. si fur. d. vsuri i. pri. z. ff. d. pccario. l. si certe. ergo purgatur vitium vsure remanente vsura apud vsurarium de voluntate domini. Et quia illa sint maiora crimina: patet ex maiore pene: siue agatur civiliter siue criminaliter. Grauius est autem peccatum quod grauius puniatur. vt. c. iij. q. j. c. non afferamus. Et secunda ratio est quia in crimine vsurarij et in alijs maioribus. sufficit facere ad dignam satisfactionem vel emendationem. ex de rap. c. j. vt sit quis liberatus a peccato. c. q. to. ex de vsu. Sed satisfactum intelligitur: quocumque desiderium creditoris impleatur. et si non soluat. ff. q. satulda. co. l. j. Et tertia ratio est: quia versus finem eius insolubilis sunt quedam spirituales casus in quibus obligatis ad restitutionem: non sufficit remissio: vt. c. exigit. d. c. si. li. vj. et ibi de hoc grati alij casibus stabit regula. quia sufficit remissio. Et ideo tenet. Idem de pal. l. iij. di. xv. q. ij. arti. j. q. dicitur quod obligatus restitutioni: excusatur per remissionem credito-

ris: quia per acceptionem tollitur. Et hoc nisi sit talis persona: quod non habeat administrationem: vel que non possit dare: nec per dominum remittere quia remittere est dare. Item quando in iure cantum est quod remissio non valeat: tunc non excusat: sicut in iudice delegato qui munera et expensas recipiens vel extorquens: tenetur reddere: nulla prius remissione sibi per futura: ex d. rescriptis. c. Statutum. li. vj. Idem de visitate iur. ordinariorum recipiente munus: ad cuius duplicem restitutionem tenetur ex de censi. c. exigit li. vj. hec. Idem. vbi. s. Quod si quis obijcet regulam. Non remittit peccatum tunc. quod est verbum Augustini et restituere est re in pristinum statum reponere vnde si videtur satisfacere remissio. Ad quod respondetur predicti. Idem. Lau. post. Sede. quia Augustini dicta regula non habet respectum ad strictam significationem verbi: sed ad mentem eius que verbis preferenda est. ex d. verbo. sig. c. Intelligentia verborum fuit: quod si offendisti. primum tuum rapiendo: furando: vsuras extorquendo: reconcilies te cum ipso. Et contra quod homines non iactant pecunias suas: sed volunt sibi restituere res ablatas: propterea Augustinus se retrahit ad verbum restituat. Quod

Tractatus

nūc sic itellerit Aug. ostendit multipl. Nec ille. Qd autē dicit Lau. s. f. esse p̄dicā dum nō sufficere remissionē nisi fiat ea que dicūt diuersi nō videt turū vel cautū. Mā ex tali p̄dicatiōe: ita p̄t sequi periculū aīaz: sicut cautela.

Sicut. n. p̄dicatoz v3 sibi cauere a predicādo ea que hnt hoies iducere ad malū: et ab alleniādo mala: ita d3 cancre a p̄dicando scrupulosa et ardua qñ cōis opinio est in p̄riū. Hoc. n. cēt inijcet laqueum aiabus: qd fieri nō d3. xx vij. q. i. c. Viduas. Audiēdo enim talia et nō suādo (cū ex auditis format sibi p̄scia) hoc sibi necessario fiendū. Qui habuit hmoi remissionem: et ex difficultate nolit ponerē se ad faciendū: erit i malo statu rōne conscie sibi facte sup eo: i quo bñ poterat trāsire cū bona p̄scia. Ideterea si p̄dicatoz hoc dicat i p̄dicatiōe. s. sibi nō sufficē remissionē nisi rē. et postea i audiētia p̄fessionis faciat p̄riū et dicat illi sufficē: nōne ex hoc pōt sequi magnū scādalu3 p̄tra doctri nam p̄dicatiōis? Ex hoc. n. poterunt credē hoies sic esse

de multis alijs. que p̄dicatores dicūt. s. q nō sunt simplr vera: s3 ad terrore dicta: et sic piclitabit fidei doctria. Mō video etiā cū bona p̄scia q absq3 sui magno pctō possit hoc dicē in p̄dicatiōe. si sentiat p̄riū: qz hoc cōiter tenent doctores. Sed et si teneat ali quā aliā opinionē cū ille sint scrupulose: nō d3 velle inducere hoies ad suos scrupulos. Mon ergo p̄dicādo dicat q sufficiat remissio: ne iducat occasionē mali: et apiat via vsuris: neq3 dicat q nō sufficē ne dicat mēdaciū: vel scrupulos et laqueos inijciat auditorib3. Sed dicat qd dicit Aug. q op3 q restituat si p̄t. xiiij. q. vij. c. Si res: et in restitutiōe includit remissio. Et qd si post remissionē liber facta et vere vsurario: vsurarius mādat in testō suo reddi vsuras nūquid qd semel remissus ē debet restitui his quib3 tenebat p̄us. Dicendū fm Sede. q in hoc distinguendum est. Quia aut talis tenor locut3 est p verba trāsferentia se ad faciū: v̄puta qz iubet vsuras restitui his quib3 debebat eas restituere: et p̄barent eas sol

missio
beres.
Ad vel
quit pe
ad ius
iubet ea
secus
C. J. c.
remissio
nō tenet
sum est p
nacgrit
nō paup
net paup
natū est.
de vsurie
partē per
at ei a q
di suo et
retineat.
flicte q
totū offer
pacto fit.
Deniens
vsurari p
aliter sol
tra parte
creditor
liberat3 et
v̄tcri3 ad
tenet si gr
is oblatu
bonus ius

viste: et tunc non obstante remissione tenebitur satisfacere heres. Et hoc casu loquitur. c. Ad vestram de iurciur. Aut loquitur per verba transferentia se ad ius non ad factum: videtur quia iubet ea restitui quibus debet: et tunc secus dicendum est. Nec ille. Et tunc sciendum quod cum alicui sit remissio libere et sine fraude: non tenetur talis illud quod sibi reus sum est pauperibus dare. Sibi namque acgrit illud ius siue debitum non pauperibus: sicut ne quis tenetur pauperibus dare quod sibi donatum est. Et Hostiensis in sum. ti. de usuris dicit quod si fenerator partem pecunie fenebris restituit ei a quo habuerat vel heredi suo et de voluntate eius partem retineat: dicunt theologi indistincte quod non est liberatus nisi totum offerat. Tu dicas quod si ex pacto fit: non est liberatus: arg. c. Veniens: c. de sumo. Si autem usurarius partem sine pacto liberaliter soluat: et offerat: et de altera parte misericordiam petat: et creditor liberaliter remittat liberatus est debitor: nec tenetur ulterius ad restitutionem: sic nec tenetur si gratis accepisset gratis oblatus fuit. Hostiensis. Hic in bonus iudex. ex certis piectu

ris: motus sui animi informabit. Nam si creditor est pauper et inops: et usurarius dives et potens: non presumo quod creditor ipsius usurarium sponte ex corde liberet: sed hoc faciat quod ultra recuperare non potest: ut illud tantillum quod offert recuperaret: et non amitteret. Si vero creditor sit dives et potens (qui est contra suum histrionibus et ioculatoribus tantumde de suo donare. vel plus frequenter) presumi potest quod ex corde hoc faciat: Nec ille. Et tunc in quodam summula dicitur: quod si usurarius offert libere totam summam pecunie creditori: omnes plenariam voluntatem cum non habeat (quod si crederetur quod aliquid acciperet non offeret) creditor nihil penitus vult accipere: sed liberaliter dimittere totum: iste plenarie satisfecit proximo: sed non deo: et ideo poenitentia sufficit sibi sola poenitentia: ut satisfaciatur deo. Unde consulendum est non contritis: ut haud minus hanc liberam satisfactionem faciant primo. Et tunc sunt aliqui usurarii qui nituntur decipere deum: qui numeratam pecuniam et acceptam tunc exponunt creditibus: credentes quod illam non accipiant: quod si crederetur quod illam

reciperent: nō illā representa-
rent: at ille timore vel verecū-
dia ductus: nihil vel parū re-
cipit: residuū dāns: et sic isti ta-
les dicerent se satisfecisse: qd
nō est verū. ¶ Item nota s; q;
quosdā q; sunt qnq; modi sa-
tisfaciendi. ¶ Primus modus
est cū pecunia libere offertur.
¶ Secundus modus est cū pe-
cuniam non hēt offert pigno-
ra. ¶ Tertius modus est cū pe-
cuniā nō hēt nec pignora cō-
gruentia facit tñ instrū: ut he-
redes cōpellant ad satisfactō-
nē et etiā ipse met. ¶ Quartus
modus est cū mediāte sacer-
dote vel aliquo alio religioso
fit volūtaria et libero p̄cordia
Iste tñ modus: d; semp ostē-
dere creditori. velle et posse li-
bey debitoria. ¶ Quintus mo-
dus est cū p̄sensu et misericor-
dia creditoris ponit debitor
aliquāz possessionē in manu
alicuius honesti viri: ex cuius
fructib; soluant per tps debi-
ta: deinde possessio ad heredes
revertat vel ita debet p̄manere:
pro icertis. ¶ Nec ibi. ¶ Ite
Archi. i. rosario. xiiij. q. v. c. nō
sane. dicit q; Mos. dicebat q;
in his in quib; est pctm̄ mor-
tale sū legē diuinā: ut in fur-

to vel rapina: dispensare non
pōt ep̄s: imo nec etiā papa ut
aliqui dicūt: quo min⁹ p̄niam
agar et restitutio fiat si pōt: cē-
de vsur. c. cū tu. In is vero in
quib; est pctm̄ mortale s; ius
positiuū: et cū ep̄s seu inferio-
rib; pape: interdicta est dispē-
satio. Nullus dispētare vlt di-
latione; p̄stare pōt: nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegrāda vel
hi qbus sp̄aliter cōmiserit. Si
vero nō est interdicta poterit
Nec ibi. ¶ S; q; dicit papā
nō posse dispētare in his re-
stitutionib; ubi est pctm̄ mor-
tale perpetrātū in vsurpatōe
¶ Tra legē diuinā facta ut fur-
to: rapina: vsura et h̄mōi quo-
minus restitutio fiat si pōt: vi-
des intelligendū quo ad resti-
tutionē certorū si sciunt p̄sone
vel quo ad incerta: cū dispen-
saret absq; cā rōnabili: vlt sal-
tem dubia pro libito volunta-
tis. Non enī pōt tollere que
sunt p̄pria hoīz et dāre alijs
sine cā. Sed cum cā rōnabili
pōt: puta per modū pene: ut
cū aufert regnū vel imperiū
alicui p̄pter demerita sua q;
esset inimicus ecclē. hereticus
vel scismaticus: nec se veller
corrigere: vlt cū facit mouere

hūmā-
re: p̄le-
bētie
clefice:
iura et
plurimē
na p̄le-
ret disp-
cā rōnā-
bilit pōt-
ter: seu
que acc-
pinas et
scdm o-
et vni-
magis
lent du-
cā p̄s-
plenit-
rione l-
plena i-
clefice.
clefice:
terris e-
ret deb-
vsuraz-
sine eoz
causa r-
hoc fit v-
fructus
curato
crediti-
magis
necm

bellū p̄ aliquē dñm vel ciuita
tē: psequētē ecclesiā: vñ fauētē
hēticis vel detinentē bona ec
clesie: et tradēt alijs dignitatē
iura et bona illoz sic factū est
pluries. Nec pōt papa cū bo
na p̄scia que pauperib⁹ debe
ret dispēsare. dar diuitib⁹ sin
cā rōnabili: s; cū causa rōna
bili pōt talib⁹ obligatis remit
tere: seu vt pauperib⁹ dare ea
que acquisierūt per furta: ra
pinas et vsuras: cū sunt icerta
scdm oēs al cū sit supremus
et vniuersalis pater pauperū
magisq; ep̄i: qui in hmōi so
lent dispensare: vt. lxxxviii. di.
c. ep̄s: et de or. Quia etiā hēt
plenitudinē pr̄atis in dispēsa
tione bonoz ecclesiasticoz: et
plenā iurisdictionē in terris ec
clesie. forte d̄ hmōi bōis. sc̄ ec
clesiaz: et eoz qui habitant in
terris ecclesie: posset remitte
re debita ex furtis: rapina: et
vsura: etiā cū sciūtur persone
sine eoz cōsensu: et ex aliqua
causa rōnabili. Mā quottidie
hoc fit vt iura vnius ecclesie et
fructus auferat: et det alteri q̄
curato illi⁹ eccle. cum cā. tñ vt
credif rōnabili. Et sic multo
magis in hmōi pōt dare dila
tionem: q; plus est remittere

debitū: q̄ dilationē dare ad
soluendū. Querit̄ vtrū sup
incertis cū ep̄o qui ē p̄ pau
perū: possit fieri cōpositio vel
transactio. Rñdet Lau. de ri
dol. Sciendū q; p̄ Dau. in cle.
ij. de pe. et re. hūc passum exa
minat: et finaliter determinat
q; nō: per illū tex. et per. c. licet
de of. vica. li. vi. Vult. n. q; si
ne mādato ap̄fico id facē ne
queant ep̄i: nisi cōponerēt de
tāta quātitate quāta ē illa ad
q̄s ascēdūt: et nō d̄ miori. p̄riū
suat: s; facta cōputatiōe seraf
demū snia taratiua ip̄oz icer
toz. Et si vera sit q̄ fat⁹ ē pau.
q̄d vñ de iur: nec vñ p̄ria p̄sue
tudo valē multozū aie illa q̄a
rēt. Ter. tñ illi vidē meo: n̄ p
bāt ita clar. Vñ forte poss; rñ
deri q; n̄ ē credēdū q; papa q
p̄ficat ep̄os p̄res pauperū indi
stictē: nō p̄cessisset eis i specie
q; ex cā poss; cū talib⁹ trāfigē
Et isti hñt maiorē pr̄atē: q; illi
q; libera administratio p̄cessa
est. Itē nō simplr donāt. Itē
p̄p̄ scit hāc p̄suerudinē et diu
tollerauit. Siūt tñ tarationes
p̄ sniaz: h̄ Lau. Forte poss; di
ci q; q̄ ad eccliam militātē va
let dictū Lau. et ē q̄ ad deū et
eccliaz triūphātē: cū ex causa

rationabili facit cōpositiones de minori quātitate q̄ sint i certa: puta q̄ residuū dimit tit ei vt pauperi: cuj alias nō possz viuere sine indecētia sui status notabilr. Sz vbi absqz hac cā epus scienter cōponat de minori quātitate notabilr valet dictū. ¶ Pau. in foro dei. Mon. n. credendū est papā fecisse ep̄os dispēsatores bonorum pauperū vt possent pro li bito voluntatis remittere vel cōponere super incertis: vt de his postmodū hoies pompo se viuant. Nec ipse papa pos set cum bona p̄scia absqz ali qua rōnabili cā facere h̄mōi taratōnes lōge min⁹ q̄ sit de bitū incertoz: r̄ residuū scien ter illis d̄bitozib⁹ dare. cū oīa bñ r̄ plene possint restituere. Secus cum dubitat: vtrūz re stituere possit debitor: pro in certis. Mā in dubio: est semp interpretandū factū pape per marine in bonū. vt disti. xl. c. Mō nōs. cū glo. ¶ Papa. n. r̄ si habeat plenitudinez pote statis: errare pōt vt hō. Et in ter cetera sue p̄tatis: nō ause retur sibi p̄ditio ista cōis ho minū: qn possit peccare mor taliter: r̄ descēdere ad iseros. r̄ grauius ceteris puniendus si deliquerit. vt dr̄ di. xl. c. Si papa r̄ in glo. ¶ Insuper cuj restitutio certoz: debeat p̄ce dere restitutionē incertoz: q̄ ep̄i cū ea vsurarios publicos: vt licentient ad sacra ecclesie r̄ sepulturā: prius cōponāt su per cetera quātitate pro incer tis: quā sibi solent imbur sare magis q̄ pauperibus dare: r̄ de certis nō p̄uideant suffici enter vt reddant integraliter minus bñ faciūt. Quinimo si non sufficiēt bōa que rema nent vsurarijs vel heredibus eoz: tenēt que acceperūt pro incertis p̄tribuere pro restitu tione certoz: als fures sunt r̄ latrones auferētes que debē tur certis p̄sonis. et de vsu. c. cuj tu. xliij. q. vi. Si res. Sed cōsuetudo in hoc nō excusat: que potius dicenda est corru ptela: quia contra ius diui nus. Di. viij. c. que contra mo res. xxij. q. vij. c. Flagitia. ¶ Capitulum septimum de modo r̄ ordine restituendi. Vantū ad septimūz q̄ scilicet de mō restitu endi seu ordine. Circa quod considerata sunt tria. ¶ Primū est q̄ restitutō cer

re: p̄
oni ier
q̄ certa
oni. i. cū
est facit
soluēda
ra. q̄. f.
restitu
vtrūz
sunt ple
certa. ¶
¶ Prin
Secūda
Tertio
¶ Qu
f. succet
ligente
perio
reperi
restitu
substit
ac si d
meos
bus de
Sed si
gar: sub
pauper
sedam
probat
nō ten
restitu
nisi vtr
s; cred
plū r̄

tor: preponenda est: restituti-
oni incertorum. ¶ Sciendū igit
q̄ certa oīa obligata restituti-
oni. i. cū sciūtur p̄sone quibus
est faciendā: pri⁹ & integraliter
soluēda sunt. q̄ soluant incer-
ta: q̄n. s. scit vel dubitat bona
restituentis non sufficere ad
vtrūq̄. Mā tunc restituenda
sunt plene prius & integraliter
certa. Et hoc triplici ratione.

Primo rōne successionis.

Secūdo rōne obligationis.

Tertio rōne similitudinis.

Quātū ad p̄mam rōnem.
s. successionis: aduertendū di-
ligenter q̄ nō succedit in pau-
perib⁹ ip̄e ch̄istus: nisi q̄n nō
reperiunt p̄sone certe quibus
restitui debēt certa: vt q̄si per
substitutionē succederē videat̄
ac si diceret testator dimitto
meos hēdes tales & tales q̄-
bus debeo: vel ē si nō debeo.

Sed si eos nō reperiri p̄tin-
gat: substituo mihi ch̄istū cū
pauperib⁹ suis. Quātū ad

scdā rōnem obligationis:
probat hoc sic. Mā paupib⁹
nō tenent heredes dare. s. p̄
restitutione dictorū incertorū
nisi vnica rōne. s. in foro dei:
s. creditorib⁹ certis tenēt du-
plici rōne. s. in foro dei & i fo-

ro mūdi: q̄ heredes possunt
a creditorib⁹ in iudicio pueni-
ri. Quātū ad tertiā rōnem
s. similitudinis. probat idē a si-
mili devoto simplici & solēni
Mā vorū simplex: nō ita obli-
gat sicut id qd ē solēne. Mā
quo ad deū: simplex obligat
& solēne quo ad deū & mūdū
i. forū mūdi. Vñ simplex vorū
impedit m̄imonium p̄hendū
s. nō dirimit p̄ctū. Solēne
autē impedit p̄hendū & p̄ctū
dirimit: vt p̄ di. xxvij. per to-
tū. Et rō huius est: q̄ in vo-
to simplici. est vnū vinculū li-
gans: in solēni duplex. De
restitutione vero certorū: sciē-
dū est q̄ restō etiā fieri d̄z cū
quodā ordine. Pro cuius de-
claratione sciēdū: q̄ scdm tri-
plicē voluntatē creditoris: cō-
tingit d̄bitorē hēre substantiā
ei⁹. Prima ē violēta. Scda
ē p̄ditionata. Tertia p̄forma-
ta. Prima reperit̄ in furto
rapina: & similib⁹. Secūda i
usura. Tertia i p̄ctib⁹ licitis:
siue iustis. Et scd̄z hūc tripli-
cem volūtatis gradus: varie
pri⁹ & posteri⁹ hō restituē obli-
gat. Cū igit p̄ma volūtate
s. violēta d̄bitor tenet: vt puta
q̄ abstulit p̄ furtū & rapinas:

et huiusmodi violentias: talia prius restituenda sunt quam usura et alia debita. Et hoc propter tria scilicet propter offensionem: propter expropriationem et propter compulsionem. Propter offensionem quidem. Nam maior in eis fertur iniuria: quia illa penitus sunt inuoluntaria. scilicet rapina: furtum et homicidium. Usura vero: aliquo modo est voluntaria. scilicet voluntate conditionata: propterea de sui natura minor est iniuria in primis sapit. Alia vero debita sine iniuria sunt quia sunt voluntaria: puta id quod debetur ratione emptionis facte alicui rei: vel ratione mutui liciti: et homicidium. Et ideo rapina et furtum prius restitui debent quam ipsa usura: et alia debita licito modo precepta: et eadem ratione prius rapina quia grauior in ea fit violentia et iniuria: quam in furto. Et secundo deus suari talis ordo propter expropriationem. Nam in rapina et furto scilicet omnes: dominium non transferunt: et ideo talia nunquam totaliter sunt possidentium. In usu vero dominium transferri videtur. Et tertio suadus est talis ordo propter compulsionem. Magis enim debitor compellitur et artatur a iure restituere: que extorsit per furtum et rapinam: quam que habuit

per usuram. Nam ad restitutionem usure compellitur diuino et ecclesiastico iure: sed ad restitutionem rapinae: compellitur vel artatur iure diuino: ecclesiastico et civili. Et quibus sequitur quod debitor si non potest insolidum restituere: quod extorsit per rapinam: et furtum: et etiam quod habuit per usuram. tenetur insolidum restituere prius quod habuit per rapinam et furtum: quam quod habuit per usuram: et hoc tamen ratione voluntatis occurrentis: quia in soluente usuram: aliquo modo voluntas eius occurrat ad illam expoliationem usure. Sed expoliatus per furtum seu rapinam: contra omnem suam voluntatem expoliatur: tamen etiam ratione iuris coartantis. Nam a iure civili: homo compellitur ad restitutionem rapine et furri insolidum: et si non habeat ad restituendum usuras. Et homicidium suum est. Secunda. ordo. homicidii: que videtur rationabiliter dicta hoc excepto. scilicet quod dicitur prius restitui rapina: furtum: et usura: quam alia debita modo licito precepta. Hoc enim esset offerre holocaustum de rapina. Sicut enim iniuste accipitur ab aliquo diuites: ut daretur elemosyna pauperi ut dicit Augustinus. xiiij. q. v. c. forte et iniustum videtur: ut de eo quod

iste debet
nisi mu
cur? licu
Doc. n.
reddat al
da mala:
aps ad
q. v. c. neq
cunda vo
onata: qu
Alc. lo ba
qs restitu
ra: q. qu
factos ve
est: q. in
suatur u
usure: et
lum iust
ria deo
uctur. Et
da est. Et
q. scilicet
mone p
adactico
hoc fieri
dare ma
ablatoz
inquire
debetur
so. vel ad
terminata
obcur: i
re indere
ta no o

iuste debetur alteri: puta honesti mutui: vel emptiois vel alii cui liciti debetur restituatur aliena. Hoc. n. esset rapere alienum: ut reddat alienum: et non sunt facienda mala: ut eueniant bona: ait apostolus ad Romanos. Ad hoc ar. xiiij. q. v. c. neque. n. **¶** Quam ad secundam voluntatem que dicitur condonata: que. s. cadit in usura: dicitur Ale. lo. bardus: quod prius tenebatur restituere que habuit per usuram: quam que habuit per alios debitos factos voluntarie. Et huiusmodi ratio est: quia in restitutione debitorum: solum iusticia fuatur: sed in restitutione usure: et male ablatorum: non solum iusticia fuatur. sed et iniuria deo facta et primo amouetur. Et ideo restitutio usure preferenda est. **¶** Si tamen prius obfuerit quod. s. talia iusta debita in satisfactioe proponuntur male ablati aduertendum quod in duplici casu hoc fieri potest. s. quando debita sunt clare manifesta: et restitutio male ablatorum non sicut obscure sic inquirendo. Secundo quando res que debetur est determinata: puta 50. vel 100. et male ablata ideterminata. **¶** Ma. clare per preceps obscurum in iure: et determinata re indeterminata. Sed illud communiter non obseruatur: et in predictos

duos casus: quod etiam videri rationabiliter fieri: quia indecens videtur usuram debere restitui de re iuste alteri obligata. **¶** Ma. per hoc non tollitur iniuria sancta primo et deo: sed addit noua: quia alienum aufertur. **¶** Nec. n. tenetur deo et proximo ratione usure perpetrata vel alteri male ablata: nisi in quantum potest de iure: ar. et de re. iur. **¶** Nemo ad impossibile obligatur. Si ergo non potest restituere usuram nisi subtrahendo ius alteri: potest tunc excusatur a restitutione. **¶** Propterea hoc magis erit violentum: seu voluntarie citius: cui debetur aliquid ratione debiti iusti siue liciti. s. subtrahere suum creditum: quam fuerit accipere usuram ab alio. **¶** Propterea non videtur rationabile ut de isto obsequio: quod sanctum primo. s. ei mutuando seu expectando precium rei vendite. reportet in commodum et damnum: quod contingeret habendo: cum quod dedit usuram recepit iam commodum magnum et mutuo sibi sancto: et ideo debet sibi sufficere: ut usurarius restituat sibi cum poterit de suo: et non alieno: quod secundum regulam: nemo debet locupletari cum alteri iactura vel damno de re. iul. li. vi. et huiusmodi nisi iura communia vel municipalia aliter disponerent: quia in huiusmodi suada sunt. **¶** Ma. iur

humano possessiones et alia: ut propria possidentur: ut patet di. viij. c. quo iure. **Q**uātuq; ad tertiā volūtātē: que dī cōformata: reperit in tractib; licitis: ubi volūtates p̄bentiū p̄formatur i fil. **I**n restitu tione ēt talitū aliq; p̄i restitutē da sunt. **M**az p̄i restitui dñt quecūq; certa debita: q̄ que cūq; ad pias cās relicta atq; donata. **C**ui rō est: qz donatio et ad pias cās largitio: sunt ex sup̄ erogationis consilio. vel sunt forte bona incerta. **R**estitutio aut̄ male ablatōz: seu alioz debitorū certorū: sunt ex obligatione et p̄cepto. **P**ri. n. restitui dñt que sunt fm̄ necessitatem p̄cepti q̄ que sunt super erogationē cōsiliij. **H**uic snie p̄cordat Archi. in. c. non sane. xiiij. q. v. **H**inc ēt Ray. ait qz si creditores vel legatarij fil̄ venerāt ad heredē: primo satisfaciendū est creditorib;. **S**ed si veniūt separatim: liberabit̄ heres solūdo p̄ ordinē cuiusq; veniēti siue creditorib; siue legatario duz tñ nil in dolo vel in fraude op̄f. **V**erū tñ si legatarij p̄ueniāt creditores: et accipiūt v̄l posteriores creditores. p̄o

res et potiores i iure p̄ueniunt. **C**reditores post modum veniētes heredē ingetare nō dñt: nisi tñ de hereditate remāserit ei: vnde possit adhuc satisfacere illis: sed hñt tāquā potiores ius suū saluū p̄tra legatarios qz primo acceperūt. **S**imiliter et creditores anteriores p̄tra posteriores qui acceperunt p̄mo. **I**dē quoq; **V**ul. ait et addit qz si heres scit v̄l credit hereditatē v̄ltra debita nō extēdi: siue ex p̄ctu vel q̄si: seu ex maleficio vel q̄ si: nihil legatarijs debz dare. **S**i vero q̄titatez debitorū nescit: dz creditorib; satisfacere primo. **E**t si legatarij p̄us vel simul cū creditorib; legata petāt: creditorib; potiorib; primo soluendū est. **S**i autē de hereditate nihil remanet post solutis debiti: legatarijs nō tenetur. **S**i vero hūc ordinē mutauerit heres: primo. s. soluēdo legatarijs seu secundarijs creditoribus: priorib; i foro p̄sciētie minime liberatur: nisi hoc faciat ignorāter reputās. s. hereditatē sufficere ad oīa soluenda: vel nesciens hūc creditores esse potiores. **H**is at̄ p̄cor. **M**osli. **E**t rez

nota qz
da est re
prior est
li. vi. d
ria. s. p̄
et cōiue
aliquo i
p̄ter dū
scripti: v̄
notari so
pos. p̄o
mercato
vulgari
ens satil
bus et i
ctis: v̄
do serua
bito. **L**
p̄mo d
Verbi
posita
p̄ui. cre
cūdo sa
nisi ext
merces
lariter p
aut plus
dñt ad
de ac. v̄
ipe mer
te sunt
gatal
dñt lo
p̄cio

nota q̄ ceteris paribus suā-
da est regula. Qui p̄or ē tpe:
prior est in iure de regu. iu. in
li. vi. Vbi at̄ sūt p̄uilegia pa-
ria. l. p̄sonarū et actionū: isimil
et eq̄lirer satisfaciendū ē. nisi d̄
aliquo illorūz probet̄ q̄ alteri
p̄ferendus sit s̄z legē pacti: vel
scripti: vel vsus p̄bati. Nec at̄
notari solēt. L. de bo. au. iudi.
pos. l. pro debito. Cum ergo
mercator vel ali⁹ frāgit. vel vt
vulgariter d̄r fallit: nō suffici-
ens satisfacere creditorib⁹ oi-
bus ex integro veniētib⁹ con-
ctis: vt sibi satisfaciāt. hic or-
do seruāt s̄z Bal. in. l. pro de-
bito. L. de bon. aucto. iu. pos.
p̄mo d̄z satisfieri d̄nis rerūz.
Verbi grā: deponētib⁹ si de-
posita erant sibi facta. vt. ff. d̄
p̄ui. credi. l. si. et. l. veteri. C. Se-
cūdo satis sit mercū vēdito-
ri. si extāt merces: hoc est ip̄e
merces restituunt̄ tāq̄ singu-
lariter pro p̄cio obligare. Si
aut̄ plus valerēt. id plus red-
dit̄ ad modū creditorū. vt. ff.
de ac. ven. l. iulianus. Si aut̄
ip̄e merces nō extant: s̄z vēdi-
te sunt: et loco earū alie subro-
gate: tales subrogate non red-
dunt̄ loco earūz: q̄ nō sunt p̄
precio obligate: vt. ff. de in re

ver. l. quidam. Admōi rō. assi-
gnat̄: q̄ p̄cium ex re illa red-
dū: obligatū n̄ erat. ergo nec
ē res: que emitur: et h̄r ē eo.
Idē quoq̄ i permutationēz
dicendū est: q̄ vbi sp̄s i obli-
gatōe est: nō succedit loco al-
teri⁹ altera: vt notat̄. ff. de ver-
bo. signi. l. labeo. Tercio ce-
teris p̄tib⁹ p̄fertur vroz: q̄ hy-
pothecā h̄r cēsetur. et iō p̄e-
fertur ne dum p̄tendentib⁹ p̄-
sonalē obligationēz: s̄z ē p̄e-
dētib⁹ tacitā hypothecā vt. l.
assiduus. L. qui po. i p̄i. ha. nō
tñ p̄fertur creditoribus ante-
riorib⁹ habentib⁹ hypothecas
exp̄sas. et tacitas. S̄scus quo-
q̄ simile habet p̄uilegiū cuz
muliere. L. de priuile. fisci. l. q̄
uis. Et de hoc ē habes: ex d̄
pig. c. ex l̄ris in glo. quoniam
Quarto post hypothecas
veniūt deponētes. l. si n̄ extat
depositū. ff. de positi. l. si hois
S. si. Hoc. n. p̄uilegiūz datur
cause depositi p̄p̄ frequētiāz
et unū depositorū. Tñ sic i. l.
predicta p̄z. tali p̄uilegio non
gaudent q̄ sub noie depositi
mutuāt ad vsurā. Hypothe-
ca aut̄ ē potior: q̄ p̄tinent ad
ipsam rē. ff. de pac. l. Reper-
tū. Quito veniunt simpli-

ces privilegiari. i. habentes pri
uilegia personalia: nō realia.
¶ Sexto et ultimo veniūt chi
rographarii pro rata: nō ob
tenta prioritare p̄tū: qz licet
tū est d̄bitori pro cumulo cre
ditorū facere deteriorē cāz cre
ditorū priorū non habentium
d̄mūz nec hypothecā: nec pri
uilegiū habentium. vi. ff. de se
para. l. i. §. cōtrario. ¶ Et ista
est rō: qz in chirographariis
creditorib⁹ nō attendit tēpus.
¶ Hoc ille. Vex vbi lex muni
cipalis: seu statutum ciuitatis
aliter disponderet: illi est stan
dū: ē in foro conscie: si nō sit
expresse p̄tra deū: qd non de
facili iudicādū est. qz nemo ē
arbitrādus imemor diuini ti
moris: et sue salutis. i. q. vii. c.
Sancimus nisi euidenter ap
pareat p̄uū. Vñ in aliquib⁹
ciuitatibus vt florentie: fallēte
mercatores. per syndicos insti
tutos a cōitate sup h̄mōi vbi
nō sufficiūt bōa d̄bitoris sal
lentis ad plene restituendū
oib⁹ satisfat vniciqz pro ra
ta s̄m facultatē bonorū illius:
et nō p̄us vni q̄z alteri: nisi ali
quibus p̄sonis p̄uilegiatis in
hoc: vt in mulierib⁹ pro doti
bus rehabendis et h̄mōi qui

bus ad plenuz satisfat anteq̄
cuiqz aliorū. ¶ Itē p̄mo nota.
qz hi qui tenentur restituere: si
oio nō p̄nt soluere vel restituere
sufficit p̄stitutio et p̄positum
restituēdi: qñ com̄mode pote
rūt. xiiij. q. vi. c. si res. Qd v̄z
est cū nota sit paupertas. Talis
n. nō debet excōicari: vt d̄r. c. x.
de solu. c. odoardus nec aliq
pena mulctari. c. x. de vsu. c. cū
tu. Et d̄r nota paupertas: qñ ce
dit bonis. Idcoqz tali d̄z con
sulare sacerdos: si de pauper
tate dubitat qz cedat bonis.
¶ Nota tñ qz nō sufficit hec
cessio (ita qz nō sit ei aliq p̄nia
iniungēda) qz nec solutio nec
satisfactio plenaria sufficeret.
¶ Nam licet cessio seu solutio
quo ad satisfactionē hōi suffi
ciat: adhuc tñ non est ecclesie
satisfactus. Ergo iudex eccle
siasticus seu sacerdos: p̄ vsur
patione rei aliene. iniungat si
bi p̄niam. In hoc offendunt
plurimi peccatores delinquē
tes: qz putāt sufficere qz satisfi
ciāt. nec trāsgressionē quā fe
cerūt postmodū confitentur.
¶ Nec Adisti. in sum. ti. de pe.
et re. ¶ Secūdo nota qz si ta
lis p̄uenit post ad pinguio
rē fortunā: tenet satisfacere et

si cessat
sunt liber
ad hoc ci
trabatur
pos. l. q. bo
qz cessio i
nō poterit
tū facere p
geat. Et
nō d̄z nisi
ut: qz me
p̄uenit. §
būt restitu
maleficio
verberadi
si nō p̄ue
d̄nt tales
qz cedat
vi. si res.
qz aliena
nō restitu
tis. xiiij. q.
Ray. an l
ius terret
te et acta
te vel in
directe: v
stia vel
d̄z et vt si
¶ Si tal
cōstanti
difficile
sturio
h̄mōi qz

si cesserat bonis: qz per h non sunt liberati. Sed talis cessio ad hoc eis pdest ne indicati traherentur i carcere. C. q. bo. ce. pos. l. q. bonis. Vbi et dic glo. qz cessio i h et pdest: qz postea non poterunt pueniri nisi i qua tu facere pnt. et sic habet ro ne egeat. Et ppterca conueniri non dz. nisi tm sit id qd acqsiuit: qz merito videat debere pueniri. Hoc in glo. Sz qui bnt restituere: si pueniatur ex maleficio si non sunt soluendo: verberandi sut p debito. C. Sz si non pueniunt ex maleficio: n dnt tales verberari: sz sufficit qz cedat bonis. Archi. xiiij. q. vi. si res. C. Mo tertio qz si is q aliena abstulit pt restituere et non restituit. non est i statu salutis. xiiij. q. vi. c. si res. C. Dic at Ray. an sum. sua qz dñs alicuius terre: tenet restituere idcbi te exacta a se vel a suis: directe vel indirecte glo. supra. In directe: vt qñ denegat eis iustitiā vel non defendit eos vt dz et vt sic extorqueat aliquā. C. Si tali dño ex aliquibz. cir cūstantijs appareat multum difficile vel impossibile talis restitutio: satis vt qz possit pfuli bñmōi qz in pēsatione: vel re

mittat eis cōiter cū eorum cō sensu: et libera voluntate ali quā fuiturē vl ānuā pstatias in ppetuū vel ad tpe: ita qz plenissime videat eis satisfactuz: vel et faciat i remissionē peccatorū illoz qbus tenet aliqd hospitale: vel aliqd simile op⁹ pietatis cum consensu tamē eorundem si potest requiri. Nec ibi. C. Quarto nota qz is qui habet aliena restituere et certis personis: si potest in totum vel in partem: sed non commode sed cum multa sui incommoditate tūc cōponat vel conueniat cum ipso leso: vel spoliato amicabiliter: de redditibus suis moderate ita qz victus sibi remaneat assignando sibi: quousqz fuerit plenarie satisfactuz: vel paulatim singulis. annis vel mēsisbus: vel alijs tpiibz emēdet qd pōt et hoc cum voluntate illi⁹ cui debet satisfacere. Quia si nullā iueniret misericordiam apud eum: absque dilatione tenetur satisfacere vel bonis cedere: quia talis peccator semper est in mora. Hosti. et Ray. Sed hoc melius declarabitur in vlti. S. se. C. Si autem pdictus inc

niat gratia; apud creditores
suos: faciētes sibi remissionē
vel dilationē: tūc p̄t eayri: z ē
in bono statu aie: si tñ hēt i p
posito faciēdi qd̄ debuisset: si
nō potuisset obtinere ipsam
remissionem: vel dilationē.
¶ Quinto nota q̄ vbi essent
plures creditores alicuius. z
debitori petēti dilationē aliq
creditores volūt dare aliqui
nō. sed q̄ cedat bonis: stabit
maiori pti creditor. z intelli
ge maiorē partē. vbi est mai⁹
z forti⁹ debitū ēt si vn⁹ esset
cui plus q̄ oibus debeatur.
¶ Si vero par sit debitū: stā
dū ē maiori numero credito
rū. **¶** Si vero sūt paria: eligē
da est clemēti⁹ snia. s. dilatio
dāda. **¶** L. de cessi. bo. l. fi. **¶** Ray.
¶ Mō hic q̄ io. an. sup. c. q̄q̄
de vsu. li. vi. mouet q̄stionem.
An heres vsurarij qñ heredi
tas nō sufficit oibus debeat
satisfacere primogeniētibus.
Sert se dixisse q̄ nō. Immo
fiet eis z alijs satisfactio p̄ ra
ta vnūquēq̄ cōtingēte: ar. su
pra de testa. c. relatum in fi.
¶ Sed dicit ipsi Jo. an. satis
vī in hoc casu hēi debere oī
deratio tēporis: vt ille q̄ pri⁹
soluit vsuras: recipiat qd̄ suū

est integraliter: z sic de singu
lis fm regulā infra de re. iur.
q̄ prior. cū istorū par sit cā: vt
dixi ibi z i hypotheca hoc cō
sideram⁹. **¶** L. qui po. in pi. ba. l.
S; si fundus. Et bona vsu
rarij: vidētur esse hypotheca
ta de vsur. c. cuj tu. **¶** Multi tñ
docto. tenēt priū in h. s. q̄ bo
na vsurarioz sint hypotheca
ta: vt Post. Archi. Sc. Sof.
Et Joā. an. ēt dicit q̄ de hac
hypotheca nō habem⁹ tertū
exp̄ssus. **¶** Serto nota: q̄ vbi
aliq̄ institutus. est heres: z nō
sufficit hereditas ad soluen
duz oia legata z debita: dicit
Ray. q̄ credit in iudicio aie:
q̄ nō teneat nisi inquātū he
reditas se extēdit vel sufficit:
ēt si nō fecit iuētarium. **¶** Idē
Joā. an. z Sc. Secus i iudi
cio otētiōso. si nō fecisset iuē
tarium. S; si fecisset: nō tene
tur nisi durante hereditate.
¶ Distinguit tñ inter legata
z debita: qz debita sine dimi
nutiōe d; p̄soluere durāte. s.
adhuc hereditate. De legatis
vero: si tot sūt q̄ nō remane
at legitima p̄t detrahēre suā
legitimā z itēz q̄rtā s; quos
dam: si fuit institutus heres.
¶ Et nō q̄ heres p̄t deduce

rente on
nec alias
ca heres
mōi. **¶** L.
p̄p̄uas
mōi: nō p
u trahere
re itellige
p̄lin. iij. **¶**
heredes ad
regulariter
reditaria p
L. Excipiū
Ray. **¶** L.
q̄us id iud
ne faciēdi
n. gl̄ibet re
obān etet
pōit hoc
p̄missu se
vel p̄missi
nō fieri q̄
suis tibi i
heredi er
L. Secūdo
z restitui
fideatur. l.
ven. l. iij. **¶**
et in alim
litate defe
it vno i se
pro p̄p̄uas
s. de alijs
si restitutor

re ante omnia expensas fune-
ris: et alias necessarias quas fe-
cit causa hereditatis: ut in testamento et
hinc inde. **¶** Expensas tamen quas fecisset
superfluas ad honorem et pompam
mundi: non posset cum tuta conscien-
tia trahere de ere alieno: sed fa-
cere intelligeret de suo. **¶** De de-
pal. in. iiij. **¶** Si autem sunt plures
heredes ad debita vel legata
regulariter tenet quilibet pro he-
reditaria parte. **¶** L. de here. ar.
¶ Excipiuntur. v. casus. **¶** Primum
est si aliquid opus individuum est in obligatio-
ne faciendi vel non faciendi: tunc
nemo quilibet tenet in solidum. **¶** ff. de ver.
ob. in executionibus. §. ij. **¶** Glo.
ponit hoc exemplum: ut si testator
promisit se aliquid operis facturum:
vel promisit pro se vel heredem suum
non fieri quo minus pro fundum
suum tibi ire liceat: ad hunc quilibet
heredum erit in solidum obligatus.
¶ Secundus casus est: si res: que
debet restituere: ab uno in solidum pos-
sit dari. **¶** L. de acqui. vel here.
ven. l. iij. §. nemo. **¶** Tertius
est in alimentis legatis que pro vo-
luntate defuncti vel iudicis: vel
ab uno in solidum: vel a pluribus
pro partibus designatis petuntur.
¶ ff. de ali. le. l. iij. **¶** Quartus est:
si testator ab uno heredum: le-
gauerit creditori hereditario:
aut compensandi. **¶** Tunc nemo heres il-
le: usque ad quantitatem legati onus
illi debiti sustinebit. **¶** ff. de le.
ij. cum ab uno. **¶** Quinto est in ex-
pensis uxoris: que non tamen
alitrinxit heredes pro heredita-
riis portionibus: sed est vix pro
portione que pervenit ad eum de
dote uxoris sue: puta si ad eum
pervenit. 100. et in hereditate
sint. 200. ipse vir tenebitur pro
tertia parte: et heredes pro duabus
partibus. **¶** ff. de reli. et sum. fune. l.
quotiens: et l. veluti. **¶** Nec omnia.
¶ Possi. **¶** Quomodo debeat fieri
restitutio uxore concipiente filium
pro adulterio: que vir reputat
suum de his que consumit ipse filius
spurius de bonis patris putativi.
et de hereditate tota vel parte
ad eum perveniente. **¶** Primo vi-
dendum est de ipsa uxore adultera
quo teneatur ad quod. **¶** Secundo
de ipso filio spurio: si tene-
tur et quo. **¶** Tertio vero de
ipso patre qui ex adulterio tale fi-
lium habuit: quo et ad quantum tenetur.
¶ Similis casus videtur qui
ponitur. ex de pe. et remis. c. of-
ficij. §. de muliere supponente si
bi alienum putat: que vir eius re-
putas suum nutrit: et heredem in-
stituit. **¶** Unde idem videtur dicendum

quantum ad restitutionez de ipsa muliere: et filio supposito et huic fraudi datib' opaz effi cacez: et de muliere adultera. **¶** Querit primo si debeat re uela' marito. **¶** Ad hoc dicē duz: q' aliqui nō aliquādo sic. **¶** Mā ubi imineat aliqd' bo ruz periculoz: nō d'z revelare marito. **¶** Primū periculuz est ifamie. s. mulieris: q' hec ta liter reuelādo: cū esset ātea bo ne fame. scipsam pessime ac turpissime diffamaret: quod qdē magnū periculuz est mu lieri. **¶** Mā qd' prover. xxiij. scriptū est: meli' est bonuz no mē q'z diuitie multe: licet itel ligat' de viris: tñ turpi' et peri culosius inhonestis infamie mulieribus igerit notā. **¶** Se cū dū est: piculū scādali. s. viri: sanguineoz et amiceoz eius: si illis h' inotesceret malū: nā nō solū apud se turbarētur ex eo: s'z vir ex tūc possent euz ea amicitia et pacē ac concordem societatez h're. imo forte eam marit' dimittēt: et iō non va lentes forsita cōtinere: vterq' adulteriū ppetraret. et sic inu mēabilia et irreuerabilia i ter eos orirētur mala. **¶** Ter tiū est piculuz mortis. s. et vro ris et sue spurie plis atq' adul teri sui. **¶** Mā probabiliter ri mere posset q' ei' maritus seu q'cūq' alius: dñi occidere aliū q'reret. necaretur fm Sco. in iiij. Locurrētib' p'dictis picu lis que vidētur valde p'babī lia: et i plurib' eueniētia: nō d'z talis mulier suo coniugi reuela re: et pp bonū incertuz restitu endi hereditatem: talib' peri culis se exponere manifeste. **¶** Quartū pp periculū ipro babilitatis. Mā nec vir nec fi lius nec ēt public' iudex: hoc mulieri reuelāti credere obli gātur: nisi p'bet dicta sua per infallibilia signa aut p' violē tas p'bationes: siue per testes idoneos. Mā ex solo ei' dicto nō pōt exheredare talē filius: maxime i terris in qb' primo genita ex cōsuetudine in toto vl' in pte succedūt. Insup f'z. Sco. in talibus terris si pater crederet vxozi sue in hoc: ta men non posset a spurio au ferre hereditatē. nisi in publi co foro euz probaret talē. Et tunc oporteret mulierem nō tñ apud marituz: sed apud to tam patriam diffamari: et isto p'supposito. s. q' non debeat reuelare. ratione maloz gra

nam e
Quo d
facere:
mineret a
lū nisi ifan
morit' fac
mo suo. d
linare cū
p'ona ma
posita rec
q' et h' p
m' filio b
i vl' pte.
mo vel al
nem tene
videlicet
mul. p'p
et alios si
mo susp
fio suspic
do si ex c
cāis. p' r
de p'bab
primis pe
fobseq'et
p'p'min
mitter p'se
mariti ve
paul' ē fi
mittere p
p'p'ale: cu
alienos n
tare: euz a
deat. Ad

niorum erinde stringentium. **¶** Quō dbeat talis mulier satisfacere: dī ifra. Vbi tñ nō i mineret aliū periculū vel malū nisi ifamie ipī adultere: vel mortis fac: vī q si p moriatur viro suo. debeat ate mortē ordinare cū p fessore suo vī alia psona matura: q si moriatur postea reuelat ex pte sua viro: qñ. f. et h pōt obuiari ne putatū fili⁹ habeat hereditatē totā vī pte. **¶** Aliquī vero h marito vel alijs psonis ē p fessio nem tenetur mulier reuelare videlicet si hec tria pcurrūt si mul. **¶** Primo si apud maritū z alios sup hoc fortis z gratus suspitio ipressa eēt z occasio suspicādi totaliter. Secundo si ex certis z sufficientibus cāis. pōt z dī vehementer z valde pbabiliter credi q nihil d primis periculis supradictis h subsequēretur aut cresceret: sed potius minueretur. Tercio si firmiter psumatur: q fili⁹ bonis mariti volūtarie cedet. S; si puul⁹ ē filius cessat ista rō: qz mittere pōt illū maritus ad hospitalale: cum nō teneatur alere alienos nisi i extrema necessitate: cuz alij desunt qui prouideāt. His at trib⁹ cōcurrenti

bus reuelari deberet z poss; S; vir ista pcurrūt: z rarissimi me psumēdus est q pcurrāt. **¶** Insup dici poss; h; Guil. q ē reuelare posset. si non timeret maritū: vel aliud iniureret piculū. Sunt quidā vī qz viri sciēter vxorum aduiteriū sustinētes: vel ē p fessionem testimio qñqz vxores suas ad hoc hortātes: vel qz p pios filios nō pōt haberi: vī alia qñqz pudēda occasione. Facta ē hac notificatio ante quaz vir eius pro educatione talis filij expendat: vī de obligari a restitutione aliqua fiēda: qz fecit qd in se fuit: vī dā nū euitaret viri: expēsaru in educādo: z hereditatiōis quo ad alios: argu. ē de iuu. z dā. dā. c. si culpa. Nec tñ dī māifestare adulteriū pp periculū psonē. z infamie detrimētū: z odiū ad eū euitādus. Et si ate māifestationē iaz aliqua consumpsisset hmoi putatiū fili⁹: tenebit ipsa mater inquātū pōt satisfaci: si aliqd vī suū possidet. Et si magn⁹ etis: qñ h notificat nollit ipē filius credere hoc: nec cedere bonis putati priis petēs saltē legitimā que sine causis expressis a iu

re auferri non debet ut legitimus filius: nec prius potest probari tenebitur nihilominus ipsa mulier heredibus de portione illa ablata sibi: de eo tamen quod potest et si plus. Extra de reg. iur. li. vi. c. nemo: et hoc quod fuit in mora ad notificandum: quando potuit provideri. **¶** Sed nunquid mulier talis debet revelare crimen suum filio suo spurio: et iducere eum ad dimittendum hereditatem vero heredi? Ad hoc dicendum secundum Sco. ubi supra: quod aut filius crederet matri: aut non. Si autem crederet: non autem probabile est: quod propter dictum dimitteret hereditatem. Maxime paucos reperire contingit quod ita perfecti sint: quod propter observandam iusticiam in foro dei dimitteret magnas possessiones: quas retinere potest iure exteriori: et vellent spurii reputari. Nec hic mater presumere potest nisi antea multum fuisset expta de bona voluntate filii sui. Non ergo debet se exponere periculo certo diffamationis apud filium: propter incertam correctionem illius. Si vero non crederet: tunc sequeretur inde duplex malum. Primum: quod ipsa diffamaretur. Secundum: quod ab illo sic antea hereditas posside-

retur. Si quis autem instet quod tali filio debeat reuclari: ne. scilicet. ignoranter forte copularetur per matrimoniale coniugium sue sorori: aut alteri sue propinque: seu alii qua alia faceret: que a iure spiritualis prohibita sunt: dicendum quod talis ignorans: dum perseverat. omnino excusatur: cum sit ignorantia facti. Si quando tamen factus veniret ad lucem tale matrimonium dirimendum esset. Si vero queratur: an dato quod talis filius ex verbis matris se spurium crederet teneatur reddere bona que habuit a marito matris. ceteris filiis atque heredibus aliis predicti mariti: dicendum quod si hoc indubitanter credit: et rationem illud credendi habet: tenetur secundum deum non tamen humano iure. Si tamen non habet sufficientes causas: et rationes credendi illud: tunc reddere non tenetur: ex quo per se vel per alios sibi claret. quod non habet sufficientem causam: seu condignam rationem credendi. **¶** Sunt autem inter cetera. iiii. signa que reddunt suspectam talem matrem. ita quod ei de facili non debet credi. Primum est amor. id est. si prediligat aliam plebem viri sui. Secundum est odium: videlicet si presumitur ipsa vel uxorem odire. Tertium est

hereditas: per
Quartum
non consti
le certam
ad alterum
omni hoc
re esse cert
mediu tal
nberi? **¶**
ubi supra
n potest.
at filium
tamen tal
onem sua
dat in sp
ribdim. **¶**
hat: unde
deu eccle
cepreare:
tibus me
mittar be
ri laico in
Si tamen
honem be
li mater
reditare d
p debeat
tra non si
guasibile
et bonellie
no foret
purus po
as multi

fulcicia: quia mulier fatua et levis: pertinacis est sensus.

Quartum est incertitudo: cum non constet ipsam esse vel fuisse certam: quia hunc concepit de adulterio: non de viro. Non enim hoc potest omni adultere esse certum. Sed quod remedium tali mulieri debet adhiberi? Dicit quod eiusdem Scolasti. ubi supra triplex imedius dari potest. Primus est quod inducat filium intrare religionem: et tamen talez quod possit professionem suam seruare ne. si inci dat in syllas volens vitare caribdim. Secundus est quod clericus fiat: unde valeat tamen secundus deum ecclesiastica beneficia acceptare: et his quasi sufficientibus merito iaz contentus: dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti.

Si tamen per nullas persuasionem honestam cor talis filij mater flectere potest ut hereditatem dimittat: non videtur quod debeat se prodere illi: cum certa non sit quod talis ab ea: im persuasibilis in alijs raz licitis et honestis. flecteret ex illo: imo forte tenaci retineret: ne spurius putaret: cum talez non raz multi caueant male nati.

Tunc demum tertium remedium addendum est. scilicet quod saluo iure humano et absque infamia sua potest et debeat de sua dote cum eam habebit in potestate: vel de parafrenalibus si habet: et ceteris bonis et laboribus et sudoribus suis: indemnem facere virum et legitimam eius prolem. Obligat enim satisfacere viro de consumptis ab illegitimo filio. Sed talis filius non tenetur satisfacere que consumpsit quando bene fidei fuit. De hereditate autem mulier obligatur heredibus viri ab intestato vel heredibus scriptis: vel quibus verisimiliter creditur quod reliquisset hereditatem. Quod si nescit: debet pauperibus erogari. Tenetur inquam: secundum correspondentiam iusticie. Non enim dico quod teneatur ad restituendum equiualentie hereditati: quia ut superius dictum est plurimum quidem differt inter habere et prope esse. Sed quia iste legitimus heres nunquam habet hereditatem: licet secundum iusticiam fuerit prope: propterea minus quam equiualens hereditati: sufficit sibi pro hereditate fienda. Illud autem minus: determinetur secundum arbitrium boni viri. Quod si

nec hoc fieri potest : pro tunc
non obligat. Tenebitur tñ cū
peruenerit ad pignoriē fortu
naz. ex de solu. c. Doardus.
Si vero talis mulier nunq̃
h̃z vñ possit restituere : tūc ex
ipotentia excusat. si h̃eat satis
faciendi ppositum. xliij. q. vi.
Si res. De adultero at cui⁹
est fili⁹ : dicendū vñ. si scit vel
credit verisimiliter illum esse
suū : vbi marer sua satisfacere
non valeat : videt q̃ tencat de
expēsis patri putatiuo : q̃ cāz
efficacē dedit tali dāno. ex de
iniur. et dā. da. c. Si culpa : h̃z
tñ possibilitatē suā. Et si mit
teret ip̃a adultera ad hospita
le. vel q̃ finxit mortuūz pepe
risse : vñ q̃ notificauit sine suo
periculo nō esse filium suū : te
nebitur hospitali de nutrimē
to et alijs expēn. nisi notabilis
paupertas excuset eaz : cū de
iur. naturali ad hoc teneatur
di. j. c. Jus naturale : et hospi
talia pp pauperes nutriendos
sint facta : nō pp diuites. S̃z
et de hereditate vel dote si do
tare a patre putatiuo : teneri
videt ad arbitrium boni viri
attēta sua facultate. que tñ sa
tisfactio occulte fieri debet cū
sine periculo manifestari nō

possit : ar. ij. q. i. c. Si peccau
rit. Si aut dubitat adulter ex
eo q̃ mulier leuis ē. et cū alijs
adultera : vel ē q̃ ipsa adul
tera dubitat vtrum sit ei⁹ vel
mariti : reliquatur iudicio dei
cui oia nuda sunt et aperta : et
grauari nō vñ de restitutiōe.
De h̃mōi materia. s. de muli
ere p̃cipiēte per adulteriū : vi
de diffuse in sum. Hostiē. de
peni. et re. s. Quib⁹ et qualiter
ver. Quid d̃ muli. Itē Sco.
i. iij. di. xv. ar. iij. ad argumē
ta. Indecēs est. n. vt in re du
bia certa deī snia : ait Greg.
di. xxiiij. Abuisse. In nullo
tñ cāu ad obuiandū h̃mōi pe
riculis vel malis : d̃z adultera
vel adulter q̃rere abortus vel
mortē puuli. xliij. q. ij. c. faciāt.
Capitulum octauum. s. qñ
debeat fieri restitutio.

Vantū ad octauū. s.
q̃ qñ d̃z fieri restitutio :
dicit Tho. scda se. q.
lxij. q̃ statiz : q̃ sicut accipe rē
alienā est p̃tra iustitiaz : ita et
detinē eam : q̃ per hoc q̃ ali
quis detinet rē alienā inuito
dño : ipedit eū abusu rei sue. et
sic fac ei iniuriā. Manifestū
est aut q̃ nec per modicū t̃p̃s
licet alicui in pctō morari : sed

libet
am. dñi
Dñi dicit
fuge p
fuge tene
dilatatio
p̃t vñ
quid tene
had ellet
casas cu
h̃mōi p̃for
romancā
familia q
mar. fiat
cū simili
Dñi aut sic
aut decim
vñ ad fa
le m̃roitu
ne q̃ h̃z p
h̃mōi m̃roitu
tñ cū aliter
familia m̃
es decim
dñi istuz
m̃roitu verit
peri dñi
hoc cēt ei
p̃t. Qm̃
t̃p̃s dñi
de more
Dñi sec⁹
tur : vel va
tur excu

quilibet tenetur statim peccatum dimittere vel deserere. **Vñ** dicit. quasi a facie colubri fuge peccatū. Et ideo qui libet tenetur statim restituere vñ dilationē petere ab eo qui pōt vsum rei concedere. Et si quidē teneant de incertis (cū illud esset errogandū in pias causas cum cōsilio ecclesie. si bñmōi p̄sone hñtes restituere remaneāt ita paupes cū filiis ⁊ familia q̄ nō habeāt vnde viuat) fiat dic. Ray. vt dixi in casu simili. s. in ti. de decimis. **Vbi** autē sic dicit. **¶** Si q̄s retinuit decimas lōgo tpe. ⁊ nūc venit ad satisfactionē: ⁊ postulat intuitu dei ⁊ ecclesie ⁊ marie q̄ h̄z parvā substantiā) si bi remitti q̄ accipit tpe p̄terito (cū aliter oporteret cuz sua familia mēdicarē) q̄uis ecclesia oēs decimas posset petē. si viderit istuz strictū ⁊ preces ei⁹ innitiveritati: d̄z ei tanq̄ pauperi dimittere vñ viuat. cum hoc cēt ei datura postea. xvi. q. i. c. **Qm̄** Hoc Ray. **Qd̄** in eligendū vñ: vbi dant decime de more: prout ē de iure cōi. **Mā** sec⁹: vbi de more nō datur: vcl valde diminute: videtur excusari. De hoc tñ plene

bēs in.ij.parte sum.ti.iiij.c.ij.
Et dic̃ ibi glo. Vul. q̃ illi qui
resignāt in manu penitētiarij
qui hoc nō facerēt nisi penitē
tiarij restituerēt eis pro parte
vel pro toto (q̃ nescit cui fien
da est restō) q̃ non credit eos
esse in statu salutis. Dicit etiā
paulopost. q̃ nō est necesse: q̃
fiat h̃mōi restō in manu peni
tentiarij: dūmodo tñ sit para
tus ad arbitriū ei⁹ vel alteri⁹
boni viri: satisfacere. Dicit ē
q̃ in hoc casu: ep̃s qui est dis
pensator pauperū: pōt dilatio
nē dare vel partē dimitte. vel
etiā totū. si viderit ei expedi
re ad necessariam sustentati
onem illius tanq̃ alicuius al
terius pauperis: ita tamen q̃
quātum vtilius potest. gerat
negocium illius: cui faciendū
est restitutio: si persona ei⁹ es
set nota: videlicet exponendo
illa que erant restituenda in
vsus tales: q̃ magis ei possent
p̃ficere quo ad deū. Nec ibi
Vul. sup. Ray. li. ij. c. de Ra
ptorib⁹. ¶ Si tenet certis p̃so
nis que nolūt dare dilatonē
d̃z ad petitionē ipsorū absq̃
dilatiōe satisfacere vel cedere
bonis: q̃ fur ⁊ raptor semper
sunt in mora: ⁊ ideo semper

Tractatus

augent peccatum. ff. de condi.
fur. l. in re furtiva ubi lesi egēt
et fame pereunt: ne interueniē
te paululus mora: inueniri nō
valeant qui redimantur di. v.
c. Baptizari. Semp. n. est vi-
tanda mora ubi est periculus
dist. xxviii. c. De siracusane. et
hoc etiam si opz ipsum men-
dicare. Vnde nō dico habi-
to respectu ne egeat. ¶ Mam
contra hoc. notatur extra de
vsur. cum tu. Tameñ Vul. ad-
dit sine culpa pōt accipere vi-
te necessaria. scilicet extreme
Ray. moderate sibi vita re-
tentā quousqz plene sibi satisf-
faciat. ¶ Hosti. vero sic dicit.
Sed quid si nō immineat ta-
le periculus necessitatis: et his
qui tenentur restituere non po-
test induci ad restitutionē sta-
tim faciendam: puto qd discre-
tus sacerdos potest consciaz
suam informare: ex eo qd intē-
dit utiliter gerere negotium
creditoris. Mā si videt qd ali-
ter nō potest recuperare ini-
perpetuū: vel non ita cito: vel
ita cōmodē: potest recepto iu-
ramēto vel alia sufficiēti cau-
tione si habere pōt dilationē
concedere: et sub hac pditione
si hoc adimpleuerit infra ra-

lem diem peccatorē absolue-
re: vt sic creditor qd ei debe-
tur. recuperet: et peccator non
recedat a presbytero despera-
tus. Nec ille. S3 qd i fine hu-
ius. §. i. qd absoluat sub pditione:
contrariū asserit Vul. di-
cens qd absolutio a pctis nun-
quā debet fieri sub cōditione
et ideo potest dici. qd absoluat
simpliciter si est absoluendus
sed declarat qd nō valebit ab-
solutio: nisi adimpleat pmiss-
um. Vul. ¶ Archi. vero sup
c. Si res. xliij. q. vi. qrit vtruz
habenti restituere: debeat ha-
beri respectus ne egeat. Et di-
cit. videtur qd sic. ff. de iniur. l.
incondemnati. ff. de cessi. bol.
is qui. Et sic notat per. B. ex
de solu. c. Doardus. Et fa-
cit ad hoc qd habetur. xvi. q.
vij. Quicūqz. Sed Inno. per
notata in. c. euz tu ex de vsur.
sec⁹ credit scdm canones: ubi
ibi notat. Ale. B. et Hostiē. qd
insoliduz tenentur detentores
vsuraz: et non solum inquan-
tum facere pñt. Qui Hostiē.
in sum. dicit qd qui habēt re-
stituere: paulatiz singulis mē-
sibus soluant creditoribus: si
aliter nō possunt sine magno
sui detrimento prout poterunt

nel cōpe
Dō si n
re miser
qd dilati
nācere.
peccator
re condi
ra de fin
Vul. re
dens rari
tur soluet
tentā sibi
cō. di. v. c.
fur. c. si qui
super ver
c. Et ibi d
reddere t
gia. Tho
neit qd st
notio. Du
det. non
colligat. v
in quadā
qui habēt
male abli
ter redde
tini qd m
re vel m
unt iura
tales pot
nicare: i
sonas ce
ipsi bab
qd etiā

vel cōponant se cū expoliatis
Quod si nullam possunt inueni-
 re misericordiā apud eos: abs-
 qz dilatione tunc tenetur sa-
 tisfacere. vel bonis cedere: qz
 peccator semp est in mora. ff.
 de condi. fur. l. in re furtina. ex
 tra de simo. c. cum in ecclesie.
Aulti tenent dictum prece-
 dens tanqz equum. s. qz tenen-
 tur soluere q̄stum possunt re-
 tenta sibi vira cōmoda ar. d.
 cō. di. v. c. discipulos extra de
 fur. c. si quis. Sed Archi. tra
 super verbo reddere eiusdem
 c. Et ibi dicit qz statim debet
 reddere totū quod potest: alle-
 gās. Tho. scda scde. q. lxiij. qui
 dicit qz statim est fienda resti-
 tutio. Dictum tñ Tho. potest
 dici: non esse tra: si sane in-
 telligat. vt infra dicet. **S**ed
 in quadam summa dicitur qz
 qui habēt restituere vsuras z
 male ablata: z pponunt firmi-
 ter reddere: z non possunt sta-
 tim (qz nolunt cū familia ege-
 re vel mendicare: z tñ incipi-
 unt iurta posse satisfacere) vtz
 tales possint absolui z cōmu-
 nicare: Respō. aut sciunt per-
 sonas certas aut nō. Si sciūt
 ipsi habentes male ablata: z
 ipsi etiā quibus debentur bu-

iulmodi volunt. tutū est: qz de
 conscientia eorū sicut ad ter-
 minum z voluntatem. Sive-
 ro tales nesciunt damna sibi
 data: z reuelatio possz esse pe-
 riculosa illis qui volunt resti-
 tuere: tunc non est reuelandū
 illis: sed presumendū qz con-
 fessor causam illorum vtiliter
 agat. z cōfiteus intendat z p-
 mittat satisfacere qz cito po-
 test: qz hic habet locum rati-
 habito d bono z equo: z tūc
 confitens absolui z cōmuni-
 care potest: qz est in via salu-
 tis. Si vero omnino nescian-
 tur persone quibz est restitu-
 tio fienda: tūc est libere in po-
 testate prelati vel discreti cō-
 fessoris dare. z cōstituere ter-
 minum confitenti: sicut vide-
 rit necessitatem z contritōez
 eius. z voluntatem promptā
 restituendi: z infra istum ter-
 minuz: talis potest absolui z
 communicari. Item vbi ma-
 ior est contritio: ibi maior mi-
 sericordia z venia est fienda z
 remissio. Et quia totus mun-
 dus fere z inuolutus in rapi-
 nis: sic pro posse tuo curre p
 medium: ne nimia securitas
 vel remissio. pure faciat quos
 discreta eqtas poterat reuo-

care. Item semper iniuriants: et spoliants: vel complices eorum: debent humiliter postulare veniam ab eis quos offenderunt. ne illi remaneant in rancore et mala voluntate.

¶ Quid autem debeat facere vxor et familia raptoris et vsu rarij et huiusmodi: qui non habent nisi de obligatis restitutioni. habes in secunda parte summe ti. i. c. xij. in fi.

¶ Nota qd Ray. et Hostie. circa istas materiam restitutionis dicunt Hoc notent sacerdotes et retineant: qd scdm qd maior vel minor fuerit frans vel dolus vel violentia maior vel minor: debet esse discretio iudicatis: et fm hoc in vsuris que sunt in depositis vt dictu est in secunda parte summe. ti. i. c. de vsura: que omnino sunt restituende. Tame quia minor est ibi violentia qm in ceteris: poterit confessor etiam cum scitur persona cui fienda est restitutio: magis moderare tempus restituendi. re tenta sibi vita commoda et familie sue.

¶ Quidam circa materiam istam dicunt et meo iudicio satis ronabilr: qd in certis casibus non tenet quis ad statim restituendu actualiter, etiam si her moduz aliquales ad restituendu: et ab eo cui tenetur inuenire non possit nec dilationem nec remissionem: sed subitam velit fieri sibi restitutionem: qm videlicet ex restitutione statim vel statim restituendo: sequeretur inde euident vel probabile damnum spirituale vel teporale notabile. ip sius restituentis: vel aliorum quod preponderaret damno eius qui debet here ex carentia illius rei.

¶ Potest autem tale damnum esse triplex. scilicet periculum mortis: infamie grauis: seu scandaluz notabile: vel damnum et periculum probabile mortalis culpe.

¶ Ratio autem huiusmodi est qd scilicet talis restitutio possit differri: quia secundum Sco. in. iij. distin. xv. ar. iij. creditor. idest qui debet habere: magis debet velle in huiusmodi casibus: vt maximum in commodum seu damnum eius qui habet restituere cuitetur immodica restitutionis dilatione: qm suum modicum in commodum. vel damnum: ex carētia ad tempus sue rei.

¶ Et si obijciatur qd resti-

tere est
cepti: qd
tur per h
nre alie
negatiu
al sempe
Sco. vbi
ille et in
re simplie
perea sem
modo nec
no retiner
habet voli
um restit
tempore o
tenetur d
libet velle
um hoc d
am elicit
to bone
dominus
retineat q
potrone re
dominus
qua non
rangz tem
tur. Dicer
supra qd d
finate vo
re suu: et p
ra rectan
re porum
tunc tene
in iustis.

tuere est actus negatiui pre-
cepti: qz reducitur seu explica-
tur per hoc quod est. non reti-
nere alienum: sed preceptum
negatiuum obligat semper et
ad semper. Respondetur s;.
Sco. vbi supra q; alienus in-
iuste et iniusto domino retine-
re simpliciter prohibetur: pro-
pterea semper et ad semper isto
modo necesse e saluti alienu
no retinere. S; quando quis
habet voluntatem et proposi-
tum restituendi alienum pro
tempore opportuno: ex tunc
tenetur domino rei volente
idest velle debente. Vult au-
tem hoc dominus rei. et si no
actu elicit: tamen actu debi-
to et honesto: quia velle debz
dominus q; qui suum habz.
retineat quousq; potuerit op-
portune reddere. Et si dicas
dominus rei hoc agit iuste:
quia non vult q; per quantu
cunq; tempus suum retinea-
tur. Dicendum s; Sco. vbi
supra q; domino. etiam inor-
dinate volente statim re habe-
re suu: et per consequens con-
tra rectam rationem nolente
proximum retinere suum:
tunc tenens non est detentor
iniustus. Nam et depositum

debet redditione strictissima
reddi: cum reperitur: vt. l. de
positi. l. si. tamen iniusto domi-
no: voluntate inordinata cuz
reperit: vt cum eo malum fa-
ciat sibi vel alteri: potest reti-
neri. Et Augu. dicit. q; mul-
ta bona prestantur iniustis:
dum eorum potius vtilitati
qua voluntati consulitur. di.
lv. q. c. Et qui emedat: et ex-
plum ponit. xxiij. q. iij. c. Ipsa
pieta. de eo. scilicet qui contra
voluntatem suam extrahitur
de domo ruitura qd lauda-
biliter fit. ¶ Est ergo vn⁹ ca-
sus cuz imminet ex huiusmo-
di restitutione subdita pericu-
lus damni incomparabiliter
prevalentis damno quod in-
de habet creditor ex carentia
rei sue: puta cum ipe creditor
impugnaret bonum commu-
ne et habendo illam rem seu
pecuniam quaz quis de suo
retinet. magis possz ipugna-
re et prevalere contra bonu
comune. Nam tunc scdm
Richar. in. iij. di. xv. ar. iij. q.
iij. ad tertiu argumentu no
tenetur illud restituere illi. sed
fideliter reservare vt restituat
sibi vel heredit⁹ suis: quando
hoc fieri poterit sine p*re*iudicio

boni cōmunis : vel deposita
re illud ordinādo ⁊ providē-
do q̄ tempore suo restituat.
Idem vñ dō: cum quis male
uteretur re sua rehabita: pu-
ta gladio ad occidēduz se vel
aliū vel hmōi. ¶ Idē vñ dō
cuz ex subita restitutione: ille
qui restitueret rem ablatam
per furtuz vel aliud vituz: de-
tegeret ⁊ inde infamaret. cuz
fama sit quid notabilius sub-
stantia tēporali. Vnde graui-
us reputat peccaruz detracti-
onis: q̄ furti ceteris pauperi-
bus s̄m Tho. 2a 2e. q. lxxij.
ar. iij. ⁊. vj. q. j. c. Deteriores.
Cum ergo glibet debeat p-
videre cōservationi fame sue:
ar. xij. q. i. c. nolo. pōt talis dif-
ferre restitutionē vsqz ad tē-
pus quo non deprehendat i
crimine ⁊ infamet. si aliter p-
videri nō pōt. Idē dō est cū
id qd debet restitui nō possit
restituī nisi faciēdo magnas
expēsas admittēdu sibi: qz in
remotis ē creditor. Tūc. n. qd
agēdu: habes hic supra ē in
eo. tractatu. c. iij. Et idem dō
qñ mulier habet filiū p adul-
teriū nesciēte viro: vel suppo-
nit sibi alienū partū: qui nu-
trit de bonis viri: vñ ē heres

dimittit vt proprius fili⁹: cuz
teneat mater talis. de oibus
bonis que p̄cipit filius ille. s.
putatiui patris. Mō tñ dō re-
uelare factū: qñ ex hoc seque-
ret vel sequi p̄babiliter possz
mors sua vel prolis talis: vel
etiā notabilis ifamia seu alia
grauia scandala s̄m 1a 2e. q. le.
ii. c. de 1a Raptorib⁹ ⁊ Jo. nica-
po. in quolibet. de quo habes
hic supra plene eo. ibi vide.

¶ Alius casus est quando ex
hmōi restitutione subita pos-
set sequi mors spiritalis: seu
peccatū mortale p̄babiliter i
restituēte vel familia eiuz: pu-
ta restituēdo que habet alie-
na: ad tāta venit paupertatē vñ
miseriaz qz nō pōt viuere. vel
puidere filijs suis de victu ⁊
vestitu: ⁊ cū sint alicuius no-
bilis conditionis mendicare
nimis erubescunt: ab amicis
ad sufficientiā nō inueniunt.
laborare nesciunt vel nō pos-
sunt: quia paruuli vel infirmi ē
⁊ sic restituendo exponit per i-
culo ipse cū familia sua suran-
di vñ p̄stituēdi alias: vñ despa-
tionis: vbi retinēdo qd habz
alienum cum ipso ⁊ industria
sua prouidet ⁊ parce sibi ⁊ fa-
milie sue ⁊ disponitur ad sa-

facien
intire
supra. 3.
riti. 2.
habet in
inde ex
le. 1. suoz
do ea vt
noib⁹: n
inde lucr
ad iurisp
ramēta q
borādo a
na susten
terit in fu
nfacere.
tra hoc q
da secūdi
restituēti
pliciter. ¶
re verba
de lxxij.
scriptura
in pliro
laobi. iij.
plū tē. ⁊
regenti
pōt et
in iure: t
facti: sed
vt patet
Idē ca
cada ne
alienoz

tissaciendū paulatim. ¶ Hoc sentire videt̃ Sco. in. iij. vbi supra. Men. in quolibet. vi. q. xxiij. Et idē videt̃ dō cūz q̃s habet instrumenta artis sue vnde ex labore suo gubernat se et suos: et vēdēdo vel tradēdo ea vt restituat suis creditorib⁹: nō poterit laborare et inde lucrari: puta libros quoad iurisperitos et medicos: seramēta quo ad artifices. Laborādo aut̃ cum predictis: vltra sustentationem suam poterit in futurum paulatim satisfacere. Nec credo esse contra hoc quod dicit Tho. secūda secūda. q. lxiij. s. quod statim restituendum est alienū simpliciter. ¶ Non enī ita amare verba accipienda sunt dicit lex: s; civiliter. Et in sacra scriptura statim dī fieri: qđ in plūro tēpore: vt patet Malachi. iij. Statim veniet ad tēplū rē. et precipue cū ex cā ita vrgenti differet vt dictum est. ¶ Dōt etiam multipliciter capi in iure: et nō solū pro potētia facti: sed iuris et comoditatis vt patet. xxi. q. ij. c. faciat i gl. Nec tamen non sunt predicāda ne pareat via detentioni alienorum ad quod nimis p

sone sunt iclinare: sed cū magna discretionē in cōfessione et cōsilijs tractāda: et cū multis circumstantijs considerāda que honestent factūz. Ad hoc etiā facit quod dicit Jo. neapoli. in quolibet. ir. q. xx. ij. et Rich. in. iij. et Ide. de palu. ¶ Item potenti restituere male ablata statim: vtrū sufficiat relinq̃re in testamento vel instrumēto q̃ heredes restituant. Respōdet ad hoc Jo. neapoli. in. ir. quolibet. q. xxi. q̃ h̃ sufficit in duob⁹ casibus tm̃. ¶ Prim⁹ est quando habens male ablata: credit vere et pro certo vel quasi pro certo: q̃ talis retentio nō fit contra voluntatem domini. Tales enim retentio. non est iniuriosa vel iniusta. Nullus enim patitur iniusticiam volens: vt dicitur. v. ethicozū. ¶ Secundus casus est quando talis retentio rei aliene ē contra voluntatem domini s; inordinatam: puta cum non redditur gladius furioso cūz repetit ipsum in furia. Hoc enī iuste fit vt. xxi. q. ij. c. Me quis et similiter hoc est quando vult rem suam statim habere: quāz retinens non pōt

Dare sine notabili dāno suo:
 ⁊ e contra ille cuius est. potest
 sine damno ⁊ incommodo ca
 rere ad tempus. Extra istos
 casus non sufficit ad salutem
 nisi statim restituat. Ratio ē
 quia de necessitate salutis est
 vitare peccatum mortale: sed
 non solum auferre alicui:
 sed etiam detentio rei aliene
 extra predictos casus est mō
 tale: quia contra iustitiam cū
 faciat iniuriam proximo. Et
 hoc cū potest restituere. Vnde
 de non sufficit ad salutem: ta
 li relinquere in instrumento:
 vel per testamentum q̄ here
 des restituant: sed de necessi
 tate salutis est. statim restituere
 si potest. Sed si ille cuius
 est res vel cui obligatur. non
 potest illa re carere sine incō
 modo suo etiam ad tempus:
 oportet q̄ restituat etiam cū
 magno incommodo suo: nec
 sufficeret dimittere per testa
 mentum. Tertius casus ex
 cusans a restitutione subira
 est: cum ex hoc immineret pe
 riculum mortis corporalis.
 Et nota s̄z Ricca. i. iij. di.
 xv. q̄ si ille qui damnum in
 tulit. habz aliquid vltra neces
 sitatem sustentationis natu-

re (quis sibi necessarium ad
 victum secundum decentiaz
 sue persone) restituē tenetur.
 ¶ Non enim licitum est de
 alieno vivere cūz seculari ho
 nore. Si autēz non habet ni
 si necessaria ad sustentationē
 nature: tunc subdistinguedūz
 est: qz aut iste q̄ est passus dā
 nūz non indiget ad sustenta
 tionē nature: eo quod ab eo
 ablatum est ⁊ tūc ille qui ab
 stulit potest retinere: ⁊ restituere
 nō tenetur: quia ex iur̄ na
 ture. licitus est unicuiqz vsus
 possessionis necessarie a sustē
 tatione nature. Extrema enī
 necessitas facit omnia cōia. ff.
 ad legem rhodiaz de iactu. l.
 ij. §. primo cum in eadem in
 ter. ⁊ glo. Aut idiget ad sustē
 tationē nature eo q̄ ablatū
 est: ⁊ tunc subdistinguo: quia
 aut primus. i. dominus ipsi⁹
 rei indiget ista re ad sustenta
 tionem sue nature: priusqz su
 it necessaria ad sustentationē
 nature illius qui abstulit: aut
 eodē tēpore vterqz indigēs
 factus est ista re ad sustentati
 onem sue nature: aut iste qui
 abstulit factus est indigēs re
 ista ad sustentationē sue na
 ture priusqz iste a quo ablata

est. **P**rimo modo et secundo: potest dici sine preiudicio: quod iste qui abstulit rem istam teneatur restituere illi a quo abstulit: quia nunquam fuit res illius qui eam abstulit: sed semper remansit istius de iure. **E**t postquam enim sum in statu in quo res mea necessaria est mihi ad sustentationem nature: non potest fieri alterius me contradicente. Si tertio modo: tunc ille qui abstulit restituere non tenetur: quia ab isto tempore quo facta est necessaria sibi ad sustentationem nature (cum tunc illi a quo ablata est non esset necessaria) acquisitum fuit ius in illa re illi qui abstulit. Et ideo quamvis damnum passus: veniat postea ad statum in quo res sibi ablata esset sibi necessaria ad sustentationem nature: non propter hoc habet maius ius in ista re quam iste qui eam abstulit. nisi iste qui eam abstulit deuenisset ad statum in quo amplius res ista non esset sibi necessaria ad sustentationem nature. **I**dem **P**ro. de pal. in. iij. et **S**co. in. iij. di. xv.

ar. iij. ad argumenta. Et predictis horum patet: quod tales qui habent restituere. et si retineant sibi quodammodo necessaria ad sustentationem sui et familie: ad vitandum multa pericula anime et corporis que verisimiliter sequi possent bonis suis cedendo et omnibus se exponendo pro restitutione facienda (quod forte tutius esset restituere et in deo confidere etiam si oportet mendicare sicut Ray.) ad hoc non videtur teneri de necessitate salutis. Tamen non debent tales ita laute vivere et pompose vestiri cum familijs et filijs suis cum magnis dotibus nuptui tradere: sicut si non essent obligati restitutioni: sed parce vivere. Et paruas dotes tradere. Et si non possunt nobili vel mercatori nuptui dare. debent artificij et plebeo tradere et alia superflua rescindere. **C**um multa ergo prudentia hoc negocium agendum est. Cum efficaciter videntur facere quod possunt. ad restituendum: et in alijs se bene habere cum timore dei: credo quod possunt absolui et primum

nicari. **Q**ui autem et de eo quod possunt semper pcasti-
nant: et annuatim reperiuntur
pmittere cōfessoribus restitu-
tionē facere et postea nō faci-
unt: nō videntur absolvendū:
nisi prius faciant vt disponāt
efficaciter negociū vt habe-
at executionē. et multominus
ei pmitteri debet cōio sumi: q̄-
tum dico spectat ad consiliū
confessoris. **M**am quantū
ad sacerdotem qui habet cōi-
care: cum ille se in manifesto
ad hoc ingerit: quid iuris ha-
bes supra in. iij. parte de boni-
tate confessoris fo. xxxvij. eo.
De usurariis autem mani-
festis quomodo agendum sit
cum eis in restitutione et col-
latione sacramentorū habes
i. ij. p. sum. ti. i. c. x. et **D**e. d. pal.
in. iij. di. xv. q. ij. ar. vi. de usur.
Possent etiā tales petere re-
missionē a creditoribus quāz
si sine fraude et spōte obtinēt:
nō ipsis amplius obligantur:
nec ē pauperibus illa remis-
sa eis dare tenentur. Mon tñ
decēs esset. vt dives a paupe-
re et indigēs paz a multū in-
digente peteret remissionem.
Queritvtrū episcopus ela-
phis. xxx. vel. xl. annis pos-

sit agere contra heredes vel
possessores bonorū quondāz
illius: qui in testamento reli-
quit mille libras soluendas:
nomine usurarū. incertarū:
cum de extorsione dictarum
usurarū nō appareat nisi per
cōfessionē dicti testatoris: **R**ñ
det Lau. de ridol. in tractatu
de usuris post Federi. q. cum
actio que cōpetit ex testamen-
to: vel conditio que competit
epō p. l. Nulli et. l. figs ad de-
clinandam sint personales: et
spacio. xxx. annorū claudant:
per consequens. **L.** de p̄scrip.
xxx. vel. xl. annorū: ideo cōtra
heredes bona fide possidētes
(que semper presumitur) non
cōpetit actio ad dictas mille
libras nisi p̄baretur heredes
malā fidez habuisse: et sciuisse
vitiū et crimen defuncti: quo
casu debet intelligi. c. Tua nos
cuz si. extra de usuris. Et idē
si de extorsione appareat per
aliud: q̄ p. testamētū. **Q**uo
autē ad possessores bonorū
in quos per testatorē vel eius
heredem bona sunt alienata
nō: est aliq̄d dubiū si possede-
rūt spatio. x. annorū: qz actio
p̄sonalis nō competit contra
successorē singulare: vt. l. i. §.

Si heres. ff. ad trebel. Nec ob. pmo dicta. s. actiones epō cōpetētes durant. iiii. annis: qz itelligitur hoc d' actionib' cōpetentibus episcopatu vel ecclesijs collegiatis: s; hic nō competit actio epō: vt epō: s; vt iconomo z amministrato ri bonorū pauperum. **Q**uerit vt quid si premissis generali edicto: q' quicunq; dederit vsurarū nomine aliquid tali: veniat infra tot dies rē. Si nemo veniat. nec etiam aliq's vsuras certas vsurarius assignauerit infra terminum sibi ad id statutū: lataq; est sententia per episcopum declarās illas esse incertas: vtrum vsurarius sit tutus si postea appareant p'sone certe: quib' est restitutio fienda. **S**ederi. de senis sentit q' sic: etiā quo ad illos: qui tunc erāt extra dioecsim. **S**aterur tamen q' talib' cōpetit remediū contra epīm vel pauperes. Sed cogita dicit Lau. de Idol. in. q. cir. an sit verum. **E**t cōtrariū praticatur: qn non est determinatū q' oīa veniāt sub nomine incertorum hoc est quādo non fit ratatio vere z secūdū quantitatez ad quam ascendunt: s;

minor: z secūdū q' inter eos conuentum est: z de hoc iudici (pro cuius sententia alio nō dato presumitur) cōstat legitime. **A**n autem talis pratica sit iuris consona: tu ipse vide. **P**ropti sunt tamen episcopi ad eius obseruationez: qz pro seipsis icerta i bursant: nec ad illorum volunt restitutionem venire vel teneri: sed fit certa ratatio secūdū cōventionez. secunduz quod moris est que tñ an possit de iure: fieri vidēduz est. **Q**uerit etiā Archi. riiij. q. vi. c. si res q' sigs decedens: relinquat sibi heredē ex testamento vel ab intestato. z ordinauit quēdam executorē tantū ad emendanduz sua foris facta: qui decedens tempore mortis sue creditoribus tenebatur z iam termini solutionis sue fluxerant. **D**icit respondendo q' iste executor debita hmoi soluere tenet: z p' cōueniri: qz elapsis terminis solutionis defunctus cepit iniuriari creditoribus: in nō soluēdo. **E**t precepto autē domini: est solutio faciēda: ar. xi. q. j. c. magnum. xxiij. q. vltima. c. Tributū: qz peccat in termino nō soluēdo: xuz qz frangit

promissum. et de pac. c. 1. 2. iij. tum quia illo elapso: iusto domino detinet alicuium. ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. Et hoc tenent quidam. s. ut nomine foris factorum contineatur hoc casu debita: quorum terminus solutionis: tempore mortis elapsus erat. et per illis agi possit. Secus de debitis: quorum terminus non aduenerat. Et ita notat. Spe. in rubrica: qualiter scripta in iudicio proferatur. §. Nunc vero. **C** De eo vero demum cui datum est aliquid per errorem: dicit. Jo. de rip. in tractatu de contractibus. quod in tali datione: aut est error persone. vel fortune. vel alterius conditionis apposite. Si primo modo: puta intendendo dare petro et dō Martinum: tunc Martinus tenetur acceptum restituere vel danti. vel illi cui intendebat dare: ar. xxix. q. i. §. i. Si vero error fortune puta intendendo tibi dare ut pauperi. et tu ex diues: dicitur quod sic acceptum tenetur restituere danti vel alicui pauperi nisi recipiens iterum effectus suisset pauper. Si vero sit error alicuius alterius conditionis puta credo te sanctum cum tu

non sis. et ideo dono tibi: ut credo te celebraturum missas: et ideo do tibi: dicitur quod si receptori constitat de precisa intentione dantis. s. quod alias non daret nisi ista conditio subesset talis error obligat ad restituendum receptum: aut ad sufficienter supplendum per se vel per alium intentione dantis: quorum ratio est: quod cum res in istis non transcat nisi commodo quovult dantis transferre: si non erigat conditio in ipsius res non transfertur. **C** Alii autem dicunt: quod ad talem restitutionem. talis error non obligat: nisi ipsa conditio circa quam erratur esset causa motiva et finalis talis dationis. Quod probatur per simile. Do tibi libras centum: quia credo te esse amicum meum (dato quod accipiens non sit amicus meus) non obligatur ad restitutionem. **C** Si autem amicitia sit causa propter quam do tibi centum libras. (s. si sis amicus meus) et nisi amicus fueris: obligatus es ad restitutionem. Ex his patet quod quicunque sancti Antonij: vel alij quicunque: nullo modo possunt sibi retinere ea que illis pauperibus: vel locis pro quibus petunt dantur: quia hic est er-

no per
quia nu
pendi
se alio
lis: dico
re super
e potest e
um dari.
que danti
orum qu
afferunt
le pro dar
tibus indu
ctur a ve

roz persone. ¶ Verus tamē
quia nullus tenetur proprijs
stipendijs militare. nec cau-
sas alioꝝ agere ad suas expē-
sas: dico q̄ tales possunt viue-
re super questus quos faciūt:
et potest eis moderatū salari-
um dari. Nec ille. Illa vero
que dantur eis ex mēdacijs
eorum questorum: videlicet
q̄ asserūt q̄ dicēt multe mis-
se pro dānis vel habebūt
talez indulgentiam: vel absol-
uētur a votis eorū vel a casi-

bus reservatis: vel q̄ fient le-
ctisternia in hospitali de hu-
iusmodi (pro quibus illi dāt
alias non daturi) cum nec ra-
lia sūt: vel vera sunt: torū est
rapina et restitui debent dan-
tibus ea: vñ pauperibus erro-
gari: ar. xiiij. q. v. c. non sane.

¶ Explicit tractatus de resti-
tutionib⁹ beati Antonini ar-
chiepiscopi florentini ordinis
fratrum predicatorum.

Incipit aliquę p̄clusiones
et decisiones in foro p̄sciētie.
collecte per eundem Reue-
rendissimum fratrem Anto-
ninum ordinis fratrum p̄e-
dicatozū: quondā Archiep̄m
flo. ad instantiam fratris do-
minici de Cathalonía.

Euerende

pater: post re-
cōmendationē
in christo iesu
dño n̄ro. Re-

cepi litteras vestras a diu cū
pluribus inquisitionibus de di-
uersis materijs: numero. lx.
ir. Sed infirmitate longa fa-
tigat⁹ graui ac multiplici oc-
cupatione: non valui r̄ndere.
Sed et multitudo tāta qōnū:
tediū pigritie mee nō pax ad
ministravit: vir vidēdo qñ fi-
nem attingere. Non minus
vero ignorantia mea nō mi-
hi vsquequaq; ignota: me re-
traxit. In balneis vero cōsti-
tuto: cū mihi aliqđ t̄pus va-
carer: curavi foliū istud imple-
re vt satisfaciā desiderio v̄ro.
Et qz in his nulla est auctas
dicētis: illis adherere ad que
rō prudentie vestre inclināt.
Alia que nō placēt dimittite.

Vtruz scolares eē suā dio-
cesim p̄stitutus tpe cōlonis:
possit p̄stiteri: absolui et cōica-
re in locis vbi se iuenit p̄ tūc.

Espondēdo ergo ordi-
ne retrogrado: ad q̄si-
ta v̄ra. Quantuz ad vl-
timū dico. Qđ cū nulla con-
suetudine introduci possit: vt
valeat quis alteri p̄stiteri et ab-
solui nisi a curato suo: vel de
licētia sua exp̄ssa vel interpre-
tatiua. eē de pe. et remis. li. vi.
c. Omnis vtriusq; sexus: id-
circo opinoz. qz peregre cōsti-
tutus nō valeat p̄stiteri nec p̄-
p̄s h̄ns necessario p̄stenda
cōicare in pasca: nisi licentiā
habuerit sup hoc ab eo qz da-
re p̄ot: vel ipse audiens hanc
hēat potestātē: sicut quibuscūq;
ex privilegio p̄cessuz est: qz ex
omni diocesi audire possint
adueniētes simpliciter. Alijs
cū limitatione. s. dūmodo nō
venerint p̄cise ad illā ciuitatē
vel patriā hac de cā. s. vt p̄si-
teant eē suā diocesim. Quaz
auctoritatē sic limitata: nostri
frēs habuerunt a dño Adar-
tino pp. v. et habent ab eo qui
nūc viuit et regnat dño Euge-
nio. Licentiā aut̄ Interpre-
tatiua. videntur hēre qui de

licentia suorum curatorum iter
assumunt. sicut illi qui de licen-
tia domini pape vel summi peni-
tentiarii accedunt ad sepulchrum
domini: quod alii non possunt face-
re. sine illuc sine iurisdictione ex
communicationis. Casus neces-
sitatis: et periculi mortis pro-
pique: in hoc semper excusant:
quod tunc cuilibet sacerdoti licet
audire et absolvere non tamen
communicare vel extremam con-
ferreunctionem quo ad religio-
sos. Secus quo ad clericos se-
culares: quibus non est facta il-
la prohibitio fulminatoria. Si
tamen esset discurrere ex proposito
per plures annos ut posset iu-
dicari vagabundus: posset etiam
talis ut vagabundus ubique con-
fiteri et communicare: non tamen
a religiosis quo ad communio-
nem. Et presupposito autem de
tali pege constituto quod non pos-
sit confiteri et coiccare (si hec non
faciat in pascha quod non potest) ideo
iuris est. sicut de non habente
copiam sacerdotis: qui non pec-
caret illud omittendo cum non
potest paratus supplere defectum
cum primo poterit. Sed si facili-
ter potuit providere talem defe-
ctum futurum sibi: tunc peccavit.
Sic a simili: iste cum non petijt

licentiam confitendi et comuni-
candi: vel licentiam itinerandi quam
potuit: nisi probabilis ignoran-
tia eum excusaret. Presupposi-
to autem quod talis posset confiteri
vel ex licentia habita expressse su-
per hoc: vel ex parte confessoris
tunc non facere multam difficul-
tatem quod sumeret talis conditio:
non quidem a religiosis quibus
hoc est prohibitum: sed a clericis
secularibus qui in hoc exceden-
tes: non incurrunt sententiam exco-
municationis. Nec vide in. iij.
parte sum. ti. xvij. c. iij.

Et dicitur mulier peccet et in-
currat sententiam excommunicationis pec-
tiens clericum ipsam impetentem.

De penultimu dico: quod
a cum de iure naturali sit
vis ut repellere. ut di.

i. Jus naturale: cum moderamine
tamen inculpate tutelae secundum glo. si
intendit mulier hec solum defen-
sionem sue pudicitie: et casu cle-
ricus impetens moriatur: puta ir-
ruens in gladium quem illa te-
net ad sui defensionem: non inci-
dit in sententiam: nec peccatum in-
currit. Secus si fecit obvindi-
ctam: puta post factum: vel si ex-
cessit moderamen inculpate tu-
telae: puta cum posset clamore
vel fugere vel alio modo illum

repellere
impetijt:
nec excoi-
vel grave
in. iij. pre
Et dicitur
extrema r-
coicare et i-
mo mori
petri non
D
in
ret
ione mini
necessitate
ma vicio
tinetia si
niteret: q-
betur in cle
cl. q. vel a. c.
la sunt fact
re baptis-
alibus pri
n. Debe
dominus i
fir auctori
ralibus co
rum nunc n
ludicos si
no: si sine
ctia hoc f
in. iij. p. sum
An deb
vignis i

repellere: fuste vel gladio enī
impetijt: nō euitaret mortale
nec excoicationē: ēt mutilādo
vel graue vuln⁹ iferēdo. **Hec**
in. iij. pte sum. ti. xxv. c. primo.
¶ **Utrum** religiosi possint in
extrema necessitate seculares
cōicare z in vngere. s. in arti-
culo mortis quādo alij pres-
byteri non sunt.

¶ **¶** **Utrum** iam rīsus est
in prima. s. q. nō euita-
rent religiosi excoica-
tionē ministrātes in extrema
necessitate eucharistiā z extre-
mā vñctionē sine licētia cura-
torū: etiā si desit alius qui mi-
nistret: qz simpliciter eis phi-
betur in clemē. de delic. z ex-
ces. prela. c. Religiosi. **Hec** vide
in. ij. parte sum. tit. vi. c. ij. §. v.
¶ **Utrum** ille qui dicit se nō
posse ieiunare: quia nō est as-
suetus possit absolui.
¶ **¶** **Utrum** ille qui dicit se
nō posse ieiunare: s. nō
vult se ad hoc disponē. z clare
hoc dic⁹ p⁹essor: qz v⁹ sibi labo-
riosus: nō video quō possit ab-
solui. cuz nō sit parat⁹ obedire
mādati ecclesie nec per dñs
p⁹tritus. **Sec⁹** si diceret se non
velle ieiunare: qz credit se nō
posse sine icursiōe infirmitatis

¶ **¶** **Utrum** rīdet per de-
clarationē factam in
quoddā ca. generali:
videlz q. nō dicat offm beate
virginis in die animarū: neqz
in vigilia natiuitatis.

¶ **Utrum** aliqui excusentur
a ieiunio ecclesie.

¶ **¶** **Utrum** qñ q⁹ excuset a
ieiunio: satis hēris de-
claratuz in sūmis. Si
n. cultores terrarū v⁹ artifices
artū multi laboris nō pūt mi-
nuere opa vel dimittē sine de-
trimēto sui stat⁹ z familie no-
tabilr: z cū labore quē opz tol-
lerare nō pūt ieiunare sine pe-
riculo verisimilr infirmitatis
corporalis: vident⁹ fm docto-
res excusati tales. **Hec** vide
in. ij. parte sum. tit. vi. c. ij. §. v.

¶ **Utrum** ille qui dicit se nō
posse ieiunare: quia nō est as-
suetus possit absolui.
¶ **¶** **Utrum** ille qui dicit se
nō posse ieiunare: s. nō
vult se ad hoc disponē. z clare
hoc dic⁹ p⁹essor: qz v⁹ sibi labo-
riosus: nō video quō possit ab-
solui. cuz nō sit parat⁹ obedire
mādati ecclesie nec per dñs
p⁹tritus. **Sec⁹** si diceret se non
velle ieiunare: qz credit se nō
posse sine icursiōe infirmitatis

et hoc quod vel est obilis: et sic huius
etiam dubitandi: vel non est assue-
tus: et sibi. ut quod multum debeat
nocere et trinuare. xl. dies et hu-
iusmodi: tales. n. non puto oio
repellendos: sed exhortandos ut
experiant et incipiant. Et si pnt
bene quidem. si non pnt: quod incur-
runt aliquam infirmitatem: habeant
recursus ad superiores si est ti-
moratus: vel ad confessores si
est peritus.

¶ Vtrum ornatu viro et mu-
lieru sit mortale peccatum.

¶ D. lxij. Circa ornatu
vestiu et excessum. se-
questeratis his tribus
casib: primo cum quod vel que or-
nat se intendens inducere ad la-
sciuiam ex statu mrimonij. seu
ad amorem turpem et si non ad
actu. Secundo cum constituit ibi fi-
nes in tali vanitate vel inani
gloria ide sumpta. Tercio et si
sciret inde ex tali ornatu alios
scandalizari. i. trahi ad concupis-
centiam sui: non curas de salute
proximi: non vult omittere etiam si
comode posset: in quibus mor-
tale arbitror. In alijs. multum
habet excusare vel minue pec-
mos patric: non solum de cibis
et potibus intelligendum est: quod dicit
Augu. di. xli. quisque. s. quod pro-

mare quod se de moribus cum qui
b? quersat: cum. s. non solum se sunt
mala vel contra sua vota vel re-
gulam: sed et de vestibus. unde
non iudicare tales ornatu excelsus
suis vel superfluos de se mor-
talia: nisi est nimis notabilis
excessus. Non autem credo de fa-
cili: in hoc posse dari mensuram.
Et ideo detestanda sunt ista in
predicationibus et confessionibus: et
quod bono modo fieri potest: resecan-
da. Non tamen illis fida est conscia
in hoc de mortali: quod oem quod est
conscia edificat ad gehennam. xx.
viii. q. i. c. oes. S. ex his non est de
neganda absolutio: nec erigenda
promissio ad hec dimittenda.
he diffuse in. ij. pte. s. ti. iij. c. v.
¶ Vtrum preceptum de coione
intelligatur quod oino fiat in die
pasce et non ante nec post sine
causa et licentia.

¶ D. lxij. que est duplex

¶ Quo ad primam partem
rudeo: quod cum preceptum
determinet die. s. pasce. i. dnu-
ce resurrectionis solum doc. sole-
nes theologos et canonistas:
super illud omnis vtriusque. de pe.
et re. anticipare non licet: nec est
prolongare tempus nisi de consilio
confessoris per aliquos dies vel
ebdomadam coio differat. verum

quili tres
sui simile
no facere
qui scda ve
resurrectio
operet. S
noxina fu
dicato: v
in hoc est
vel sabbo
hoc faceret
moralit
ullis opini
hoc in p
deret priu
fida. Audi
dim Eug
scultate su
anticipado
fuerat sum
pnt in hoc
pnt inter
multom
vide in iij. p
¶ Vtrum p
i die pasce
ad scda
die resurre
et si non suff
inde mor
non int
¶ Vtrum
mte ad
peccet in

q: illi tres dies quo ad offm
suū simile pro vno cōputātur
nō facerē vim nec dēnārē:
qui scd̄a vel tertia feria p^o diē
resurrectiōis cōionē ipsaz re
ciperet. Simples ēt qui ex
doctrina suorū platorū: vel p
dicatorū: v^l p^o fessorū qui periti
in hoc estimātur: in cena dñi
vel sabbō sc̄tō vel in pasceue
hoc facerēt: nō dēnāre: de
mōtali: q̄uis mihi displiceat
talis opinio: et multo magis
hoc in pplis seminare psua
derē p^o iū. et p^o dicare: quo ad
fiēda. Audim tñ a fide dignis
dñm Eugeniū: nō facere dif
ficultatē sup his q̄situs: ēt in
anticipādo infra ebdomadaz
sanctā sumēdo. Et sic facili⁹
pōt in hoc trāsiri: cū fm iura
ei⁹ sit interpretari cui⁹ est dēre
et multo magis dispēsare. hec
vide in. ij. pte ti. ix. c. ix.

Utrū p^o sbyter nō celebrā
i die pasce peccet mortaliter
Ad scd̄az pte. nō celebrās in
die resurrectiōis ex aliqua cā
et si nō sufficiēti: s; die seq̄nti
vnde mortale debeat iudica
ri non intelligo.

Utrū clericus nō attēdēs
mēte ad officium quod dicit
peccet mortaliter.

D. I. xj. scilz circa eua
gationē mēris i offō:
triplicem modū dicē
di recolo me legisse. **P**ri
mus est q̄ attētio actualis in
officijs sit in precepto: fm ea
que habētur de cele. missarū.
dolentes. vbi precipit q̄ offm
nocturnū parit et diurnū dē
cat studiose et deuote. Sed qz
dur⁹ est hic fmo: et vit aliq̄
pōt audire eū vt impleat: nec
est vere simile q̄ ecclesia tra
dictū apostoli velit suis filijs
laqueū iniicere. xxvij. q. i. vidu
as. **S**ecūsus modus dicē
di cōmunior et humanior est:
q̄ pceptū illi⁹ decretalis. do
lentes. referat ad integritatē
officij seu horaz canonicaz:
et nō ad attētionē. Et hoc eli
ciūt ex modo loquēdi. s. q̄tuz
deus dderit studiose dicatur
pariter et deuote. **T**erti⁹ mo
dus dicēdi qui est theologoz
bti Thome. i. iij. di. xv. q. iij.
ar. ij. q. iij. et v. et aliorū: medi⁹
est inter p^o dictos: videlz q̄ nō
requirat de necessitate actua
lis attētio nec suffic habitual
sola quā hz qui dormit: s; re
quirat et sufficit virtualis: que
p^otinuatur ex primo pposito
cuz. s. quis a^o s. disponit se ad

dicendum officiū cum inten-
tione attendendi. vel salteꝝ sol-
uēdi debitū suū. s. dicēdi offi-
ciū si frequēter infra ipm of-
ficiū distrahat: nō solum im-
perceptibiliter s; etiā ex q̄daꝝ
negligētia: dum tñ p̄ia intē-
tio nō iterueniat. s. nullo mō
volendi attēdē ex p̄dictis vos
eliciatis p̄clusionē de morta-
li. **Dez.** cū quis dicēdo offi-
per magnā partē ei⁹ occupat
se aliq̄ exercitio manuali di-
tractiuo: non satisfacit ecclie
precepto. **Idez** vñ dicendū de
missa: nisi q̄ q; diuinius iō
maior attentio. **Dec** vide in
iij. pte sum. tit. xiiij. c. iij. §. viij.
Utrū iurare p corp⁹ z san-
guinē xp̄i: z h̄mōi sit mōtale.
D. lx. Circa iuramēta
a distinguendū ē si iu-
rat quis iniuriose p
mēbra xp̄i z sc̄tōꝝ vt per culū
z vuluā: z hoc ēt vex dicēdo:
mortaliter peccat: pp̄ iniuriā
ibi cōprehēsa. xxiij. q. i. Si q̄s
per capillū. Si aut̄ per verba
vel mēbra hōesta: vt per cor-
pus: z sanguinē xp̄i z sc̄tōꝝ z
h̄mōi: si vex iurat. s; ex leuita-
te q; sine vlla necessitate nō
tñ ex p̄emptu: venialiter pec-
cat. S; si iurat m̄daciosē: ad

uertēs de mēdacio z de iura-
mēto: mortaliter peccat q̄stū
cūq; neminez ledat: imo etiā
si vtilitatē magnā inde pecu-
rer: s; m̄ bñm Tho. sc̄da sc̄de.
q. xcviij. art. iij. ad. iij. **Et glo.**
Joan decretis. xxiij. q. ij. c. pri-
mo. **Dec** vide in. secūda par-
te sum. tit. x. c. iij.

Utrum beneficiati teneā-
tur diuidere fruct⁹ beneficij
z quibus z quomodo.

D. lix. De beneficia-
a tis: q; sermo ē gndia
z interpretabilis ad di-
cendū: p̄dicentib⁹ sibi inuicē
dictis sanctorū cū factis bñfi-
ciatorū: breuitati vacans. trib⁹
p̄clusionib⁹ positis: sequētem
qōnē ingrediat. **U**trū igitur
p̄ma p̄clo: q; bñficiat⁹ ex fru-
ctib⁹ bñficioꝝ viuere cōgruit
nō tñ luxuriari s; m̄ Jero. di.
xliij. §. j. Qui. n. altario deser-
uit: de altario d; viuere. de iu-
re diuio z nāli. Reliquū q̄s
eis supfluit: pauperū est: vt in
canon. xvi. q. j. vel pro repara-
tione ecclie sue cū indiget. xij.
q. ij. Quattuor z in alijs. c. vñ
in ornatu moderato tñ ecclie
xij. q. ij. Aux. z. c. S. fia. **U**trū
cūda p̄clo ē: q; si p̄sanguinei
bñficiati: sunt indigētes etiā

tra ne-
rit p: s;
v illis. p.
Agno. no
tes faciat
lxxvi. c. vñ
primonio
am cis
vel alijs p
bus pro e
peccat: q;
e in aliq̄ c
li satisfacci
qui recepe
videt; cū
tata ad m
abbis qui
vel repati
m̄rogat
pononio
ad rectōne
trum est r
si bōa eccl
ceter p̄mil
fm bñm
lxxv. z ali
sio: q; duo
ne dispēsa
nere nō p
m̄als fur
ra corata
et dispēsa
deseruire
lufficient

extra necessitatē extremā: nō
erit d: s; fm ordinez caritatē
vt illis pvideat ad exemplū
Augu. nō tñ ita vt illos diui
tes faciat vt docz Ambro. di.
lxxxvi. c. Non satis. Mā si d
pñmonio crucifixi parentib?
z amicis sine idigētia donat
vel alijs psonis nō laboranti
bus pro ecclesia sua: mortalit
peccat: qz qd paupēz ē rapit:
z in aliq casu tenet ecclesie il
li satisfacere z ipse si pñt z illi
qui receperūt fin cā rōnabili
videlz cū sunt distincta depu
tata ad mēsam suā: seu vitaz
ab his que d; vel clericis suis
vel repatiōi eccle. vel paupe
rib? erogare. de his. n. tribus
portionib? tenet vltra peccatū
ad restōnem: z qui etiā vt di
ctum est receperunt. Et idez
si bōa ecclesie sue sint simpli
citer pmissa sue dispēsationi
fm bñm Tho. scda scde. q. c.
lxxxv. z alios. T. Tertia pclu
sio: qz duo beneficia curata si
ne dispēsatione pape quis te
nere nō potest de iure cōmu
ni: als fur ē: z latro. Et si plu
ra curata vel simplicia habet
ex dispensatione: tenet facere
deservire vbi non residet per
sufficiētē: als sibi imputan

tur omnia mala que inde se
quūtur. Deccide in. iij. parte
summe ti. xv. c. j. ā fine z in. se
cūda parte ti. ij. c. v. in fine. itē
in. ij. pte ti. ij. de resti. c. v. in fi.
¶ Vtruz clericus vel religio
sus: comedēs in. xl. ante qz di
cat vespas vñ nonā in ieiunijs
ecclesie: peccet mortaliter.

Ingressus. lviij. eā
i expedio. qz tempo
re quadragesima
li vespē dicant an
te prandiū canon iñnuat. de
psecra. dis. i. Solent plures.
Sed qz istō loqui videtur de
officiatione ecclesiarū: ideo si
quis priuatiz vespēas dicat
post pñtionē in quadrage
sima: nō condēnarē de mor
tali: quia nō reperio scriptūz
Nulli tamen cōsulerem hoc
agere qz videtur esse de com
muni more timoratorūz nō
prandere ante vespēas dic
tas. Illud etiā decretū ma
gis ibi ponitur rōe temporis
congrui observandi in cōme
stione ieiunij quadragesima
lis: qz rōe officij. Et de nona
dicēda ante prandium in ie
iunijs ecclesie extra qdragesi
mā multo min?: qz nil super
hoc reperitur determinatūz

Decisiones

¶ Utrum secularis: vel monialis: vel accolitus dicēs in missa eplaz peccet mortaliter & sit irregularis.

¶ Vinquagesimus septimū ē de accolitis, monialibus & laicis dicentibus in missa eplam si peccant. Circa quod: occurrit mihi tal rñsio. Dicere vñ canrare eplam in missa: nō videt principal actus subdiaconat⁹ s; i pparare materia psecrāda i vasis obitis vt pz ex ordinatione. Nec tunicella videt principalis vestis eius: s; manipulus. Propter qd in minorib⁹ pstituti si dicāt epistolam in missa sine manipulo & pparatione materie: & oblationē dyacono referuēt non credo peccare: nec irregularitate icurrē: & p̄cipue cū est de more p̄rie. Nō tñ sinerē illd agē: qñ p̄s eēt aliquis subdyacon⁹. S; ministrādo cuz oi ea solemnitate & ornatu vt subdyaconus tūc mortaliter peccat: & forte irregularitate; icurrit. Allegationes dimittito pp breuitatē & ne errez in quotatione cū libros nō habeam. Laicus simpliciter sic vt nūc imediate ministrans:

multo magis. Sed ē sine dicta solēnitate: nō credo pctm euadere. Adonialis aut cū in quātū semina habeat irregularitatē p papā ēt idispētabile: nullomō p̄t i missa eplam cātare sic nec ministrare: alio nō euadit pctm rōne p̄suetudinis: que in hac pte potius corruptela dicenda est.

¶ Utrū dicere mendaciū in predicatione sit mortale.

¶ M. lvi. potius audire i vellē q̄ docere. Qd sentio tñ referā. Qz qz mēdaciū marie p̄iafactui p̄dicatōis: p̄ quē fides in scripturis sc̄tōz fundata. gignit roboratur atq; dilatat: sic arguit Aug. di. ix. Si ad scripturas. Qd ex vno mendacio ēt offōso qd de se inimū ē: si ibi fuēit reptū. tota nutabit nilq; ea rēanebit auctis. Si reptō a fidelib⁹ qz mēdacia studiose ibi dicāt: d̄ doctrina fidei occasionē sumēt: vtrū vera sit scriptura sc̄tā. Et iō rōne sc̄dali qd ide sc̄g poss; & act⁹ maxime repugnātis: mortale existimo: si ex deliberatione. nō surreptione loquele quis mēdaciū dicat p̄dicādo q̄stucūq; offōsum. Dec. i. iij. pte ti.

riij. c. iij.
¶ Utrum
dicit mēd
M
nial
Th
riij. q. iij. &
necessitate
do mortali
k & piculo
habile. Q
de necessit
ralia: Ad
eduerē p̄
era sc̄tōz i
cū ibi form
les: quod i
p̄ncipalr e
cio ordi
inquisitione
iustmōi m
legitime c
tus erit m
ferat d̄m
qd ēt p̄t
solēt corri
i hoc mor
ad eū itē
iudicio si
¶ Utrum
non facit
netur illi
le pctm
a transg

xviii. c. iij.

Etrū peccet mortālī qui
dicit mēdaciū in cōfessione.

In p̄fessione vero veni-
nialiū cū fm̄ beatum
Tho. in. iij. di. xv. q. ij.
ar. ij. q. iij. et alios non sint de
necessitate confitenda: nō cre-
do mortale. sed graue venia-
le et piculosuz: et multuz dete-
stabilē. Quo at ad ea q̄ sunt
de necessitate cōfēda vt mor-
talia: Mortalia eē p se q̄libz
aduerit p̄r. Et sic itelligo di-
cta scōr̄ i hac pte. In ca. ar.
cū ibi foris exerceat cōfētio-
sus: quodāmō i quo p̄prie et
p̄ncipālī circa crīalia iurisdī-
ctio oñditur: pcedēdo p viā
īquīstīōis et accusatōis et hu-
iusmōi mēdaciū circa hoc. cū
legitime quo fuerit it̄roga-
tus: erit mortale et si nulli in-
ferat dānū. De leuib⁹ aut de
qb⁹ et p̄familias et seniores
solēt corrīgē: n̄ videt mēdaciū
i hoc mortale: nec videt p̄lar⁹
ad eū itēdē obligare. Et idē i
iudicio seculari v̄l ecclastico.
Etrū cū q̄s pp negligētiā
non facit p̄ceptum ad qd̄ te-
netur illa negligētia sit spā-
le p̄ctm̄ mortale: distinctum
a transgressione p̄cepti.

E.lv. Interroget⁹ po-
tius speculatiu⁹ vacā-
tes. Ego at nō absco-
dā īgratiā meā: et i hac. vt do-
ceat ipe. Sūt pleraqz p̄ctā: q̄
mālīter v̄l large accepta: in oī
actu vitioso repiūt: vt supbia
iobediētia: īngitudo. et h̄mōi
singula tñ hnt suā spēs mali-
cie: vñ a cetis distīguūt. Nec
ē icōueniēs plura vicia p̄cur-
rere ad actū vitiosuz: sic econ-
uerso plures virtutes ad actū
v̄tuosū vna electine. alia ipa-
tine: alia suffragatur. Inter il-
la v̄r negligētia: vt aliqñ sit
circōstantia aliqñ spāle p̄ctm̄
verbi grā. Scit aliq̄s ex p̄ce-
pto ecclie d̄bē p̄fiteri cōicare
audire missaz et h̄mōi: itēdit
nō facē: v̄l n̄ itēdit p̄uar: iobe-
diētiā formālī icurrit. Alius
sciēs se ad hec obligatū itēdit
p̄uar. s; adeo iplicat se negoci-
is secularib⁹ hic añ distract⁹ et
sūn necessitate v̄rgēte: q; paula-
ti trāsīt t̄p̄s aptū et sic omittit
iste videt mālīter iobediētiā
incurrere: et formālī negligē-
tiā mortale. In p̄mo at cāu:
est negligētia mālī de timi-
ditate ex qua icurritur p̄ctm̄
Ex dictis vos trahatis p̄clu-
sionē. Minis cito ipleam. so

liuz. hec vide in. ij. parte sum
me ti. ix. c. iij. z. iij.

Utrū ars recamantiuz. z.
frappantiū vestes possit sine
peccato mortali exerceri.

Dest. liij. de poluni-
tarijs z. frappatarijs.

Estat canō de pnia
di. v. §. falsas z. c. negociū: q. pe-
nitēte opz reliqre artē q. sine
pctō exerceri nō pōt. s. mōtali
fin glo. z. doc. vi in pluribus

Doctare at vestes polimitas
z. lingulatas seu varie icifas:
nō video qre sit mortifex de
se. cū nō sit multū lascivie p-
uocatiū: s. multo magis tu-
cus: q. tū nō ponit de se a brō
Tho. 2a 2e. q. clir. ij. ad. ij. mō-
tale: vñ nec p. qñs iudicārē ar-
tē illā sine mōtali exercet nō
posse: nec denegare z. absoluti-
onē: s. monere z. supfluitates
z. vanitates minuēdas. Et q.
vanitati plurimū fuit: si aliā
posset artē facere vnde viue-
ret psuaderē. **Hec** in. ij. parte
sum. ti. i. c. xiiij. §. xiiij.

Utrū stipēdiarij q. sequū-
tur capitaneos cōtra terras
ecclesie sint excommunicati.

Via invadere z. occu-
pare alienū est p. ius
divinū z. naturale: cu

ius i grātia neminē excusat. j.
q. iij. §. vlti. **Id** hñtes vsum
rōnis invadētes: detinētes: di-
scurrētes hostilr terras eccle-
z. dāna iserētes: nō excusarē a
mōtali: nō ab icursiōe sine ex-
cōicatiōis: qz dāt opaz rei de
se phibite z. hoc est solo. liij.

Utrū cābia sint licita.

Do segt. liij. s. de cā-
bijs i q. forte meli⁹ est

ōmitterē qz paz dicē:
p. cipue cum hāc māz diffuse
hēam ex alioz snijs. Et vob
scripsi latissime i regula. pec-
catū. aut se i repetitis: p. cui⁹
copia mittere potestis: z. ego
calāo p. cā cū scribā nō hēam
z. man⁹ lassē cū stomacho i
scribendo. **Vocabula** tñ seu
imios declaro. **Cābiū** triplex
ponit. **Primū** dī **Adinu-**
tū cū. s. aurū cābio vñ p. muto
i monetā argēteā: l. eneā: aut
ecōverso cū aliq. lucro cāpsō-
ris. **Cābiū** ij. i. p. lras z. rea-
le cū. s. do mercatori vñ trape-
zite. xxx. florenos: cui⁹ vt ipos
faciat mihi vñ alteri p. me da-
re florentie vel alio loco z. de
hoc p. cipit aliq. emolūntū.
z. vtrūqz ē de se licitū: nisi ad-
dāt fraudes z. excessus lucri.
qd. ēt i qbuscūqz p. ctib⁹ p. cō

tingere
ficcū z.
grosloz
fr illo n
florentie
catore cō
dos sibi
illo valor
z. dies a
cepe. **U**
ni aliqñ
nus eval
troz vlti
mutuū z
primū est
p. cōvlti
vi de c.
decide i
Utrū
necio p
renuncia
d n
b
dispēari
Dico q.
bi recole
ñ derogi
aucti scie
cūstūmē:
ras: mib
bile tulle
vt. s. absq
actu: dū

tingere. **C**ambiū tertiū dī
ficcū ⁊ p venetijs ē ad libras
grossorū nūcupat. Et idē ē .et
fit isto mō. Indigēs pecunia
florētie cristēs: accipit a mer
catore cētū florenos restituē
dos sibi inde ad mēses: s; cū
illo valor quovalebūt idē ad
x. dies a tpe dicte pecunie ac
cepte. Venetijs illi cētū flore
ni aliqui valēt plus: aliqui mi
nus ⁊ valde raro. Hoc arbi
troz vsurariuz pcrū: qz hic est
mutuū ⁊ sub spe lucri. quorū
primū est mā scōz vt forma i
pctō vsure. nec excusat dubiū
vt i dec. Navigati. ex de vsu.
hec vide i. ij. p. s. t. i. c. vij. §. xlvij
Cutrū cū symoniaco in be
neficio possit dispēsari absqz
renunciatione beneficii.

E beneficiis p viā sy
d moniacā. vtz retēis
beneficijs: possit licite
dispēsari cū eis qd qritis. li.
Dico q quis Ray. dicat si
bū recolo: q oz q pū rñūciat
n̄ derogādo nec scitanti: nec
auctri scie tanti viri i iure do
ctissimi: cego vir vidi cooptu
ras: mihi satis rōabile ⁊ fcti
bile iuste vī: qd qūdie pcricat
vt. s. absqz renūciatione fctā i
actu: dū mō cā hēat i pposito

si obtinē licito mō n̄ poss;: si
secū dispēsat cū bōa scia te
neat: p supposito q i circūstā
tib; scē. faciat obitū suū: pu
ta restituēdo fruct; antea pce
ptos l pponēdo cū curia: aut
remissioz pctēdo ⁊ obtinēdo
⁊ si icidit i irregularitatē l sus
pēsiōez añ dispēsationē absti
nēdo ab exe. os. suorū ⁊ hmōi.
C Vtz religios; dponēs bitū
vt ludat ⁊ hmōi sit excōicat.

Emeraria dimissio hī
tus q sita doctorib; i
grite. Existimo. n. q re
ligiosus dimittēt bitū ad iaci
endū palū: vl ludēdū ad pilā
vl saltādū: vl tripudiādū: vel
discurrēd d nocte cū talia n̄
dceat religiosos agē: ⁊ siue di
missiōe bit; fieri pūt: iciderēt
i canonē pp temerarias bit;
dimissioz. S; balneās se: vel
natās: vel piscatiōi intendēs
vbi sunt aq pfunde cum hoc
nō dedecet religiosos: ⁊ cuz
habitu fieri nō valeāt: nō mi
bivī q habitū temerarie di
mittat: nec per pns icidat in
canonē. qd pñet ad gnqge
simā. Hec vide in tertia par
te sum. ti. xv. c. liij.

C Vtrum vti lincis ad car
nem sit mortale religiosi.

Veritur. xlix. de religi
 q^o osis vteribus lineis ad
 carnē: si morietur ex hoc
 anime incurrant. **P**rocessus
 ordinatos q^onum et eaz arg.
 pro et contra vito: ut fastidiū mi
 hi et legentib⁹ tollant. **A**do si
 quidē phibetur monachis ex
 regula sua. Et si bñ recoło. in
 decre. c. de sta. mon. **M**obis
 vero ex pstitutionib⁹ nris. Et
 brūis **T**ho. i. qdā qōe d^o qdlib³
 qlib³. i. ar. xx. q^o ad esuz carniū
 dterminat mōachis n̄ eē mō
 tale hoc: nisi fieret ex cōceptu
 vel ptra pceptū supioris. **I**n
 quibus casib⁹ intelligit penas
 carceris positā mōachis hoc
 faciētib⁹. i. c. Carnē d^o psecra.
 di. v. **C**ū igit nō sit magis stri
 cte phibit⁹ vsus lineoz q^o car
 niū: s³ potius ecōtra. ideo nec
 vsus lineoz mihi mortale vī
 nisi ppter pceptū vel pceptū
 expssuz: qd nullibi adhuc legi
 quo ad mōachos et nos. **M**ā
 de minorib⁹ taceo quoz regu
 la plena est pceptis. **D**ex q^o
 p^osuetudo: et si nō sit ipsa cōtē
 ptus: vī tñ p^opina pceptui:
 et ad ipz disponere: iō cauere
 d³ sibi quilibet ab his in cis
 permanendo.
C **V**truz peccet mortali⁹ qui

nō refert enormia vicia visita
 tori n̄ pcepti s³ simplr q^oretū.

E visitantib⁹ puctus
 sine formatiōe pcepti

An visitati peccēt cri
 minaliter. nō ei referēdo enor
 mia et piculosa: in sequēri que
 ritur. **S**i talis distinctio suffi
 ciēter dclarat dubiū vrm: pru
 dētia vīa diiudicet. **A**ut. n. tal
 est visitator q^o credit visitatus
 verisimiliter ipm nescire⁹ ma
 ture et sine scādalo pcedere in
 negocio: aut ēt dissimulare et
 nō curate de ipso scō: et tūc nō
 peccabit. **A**ut est talis q^o cre
 dit. aut h³ credē visitat⁹: q^o pru
 denter se hēbit ut bonus p^o et
 rect⁹ iudex adhibendo ag^oras
 remedia: et tūc occultās ex ma
 la cōpassione vel negligētia et
 hmōi: et p^ocipue in his que pnt
 hēre recidinationē et de facili
 trahi in exē. aut vergi in ma
 gnū scandalū: peccat mortali⁹
 q^o p caritatē boni cōis. **E**t lo
 cū h³ ibi regula iur. i. vi. **Q**ui
 tacet consentire videtur. et di.
 lxxiiij. **E**rror.

C **V**trū eligēs ineptū ad pre
 lationē peccet mortaliter.

Vadragēsimā septi
 mā pponitis multuz
 intricatā: ad quā extri

enda a
 nā: refdi
 dimitto.
 qui eligi
 tur: vel p
 male psci
 et negligē
 q^o dubitat
 sub ei⁹ cu
 curā: vel p
 taliter pe
 mur et ex
C **S**icō a
 absolutio
 reporat cō
 mōis p^o
 none p^o cu
 p^olat ut v
 nōtaz p^o i
 mēderet
 posse p^o
 hoc p^oncip
 cōdario et
 nō tñ mō
 clusio est
 le mediū
 ueris et
 di. lxx. c. d
 in altero
 accidit in
 expediēti
 tatis nō
 et ture d
 um sūu

tandā aliquas ꝑclusiones po
nā: residuū vobis ruminādū
dimitto. ¶ Prima videlz. q
qui eligit aliquē in aliqua ꝑla
tura: vel ponit quē nouit esse
male ꝑscie. vel oīno ineptum
et negligētia vel ignorātia
qꝫ dubitat vel credit religionē
sub eiꝫ cura ꝑclitari ꝫ ꝑari ia
cturā: vꝫ ꝑꝑm male regimor
taliter peccat. di. lxi. c. ¶ Adira
mur ꝫ eꝫ de dā. ꝫ iniur. c. vii.
¶ Secūda ꝑclo: qꝫ ille qui qrit
absolutionē alicuiꝫ ꝑrelati quē
reputat cōpetēter idoneū: sed
morus ꝑncipaliter ex indigna
tione ꝫ eū. vel qꝫ secū nō dis
ꝑsat vt vellent mortālꝫ pecca
ret: qꝫ ꝫ iusticiā ꝫ caritatē: nisi
intēderet ꝫ speraret meliꝫ ide
posse ꝑuidere cōuentui: ꝫ ex
hoc ꝑncipaliꝫ duceret: ꝫ si se
cūdario ex indignatione ꝫ illū
nō tñ mortifera. ¶ Tertia cō
clusio est. Cū sit nimis disici
le mediū tenē in regimine le
uitatis ꝫ seueritatis ꝫ put dicat
di. xlv. c. Disciplina. Excessus
in altero horꝫ duorꝫ qd cōter
accidit in ꝑlatis: qd sit magis
expediens subditis: oibꝫ cōpu
tatis nō facile dixerim: nisi qꝫ
ex iure diuino hēmus. Iudici
um sñ mīfīcordia fiet illi: qui

nō fecit mīfīcordiā. Et qꝫ be
nignū oꝫ hoīez eē ꝫ humanū
ꝫ mītē ad oēs: ꝫ qꝫ dirigat do
mus māsuetos in iudicio: ꝫ ꝫ
qd ꝑꝑmꝫ a dño electus moy
ses mīcissimꝫ erat oīum super
terrā. Ex iure nāli loquitꝫ eꝫ
cordubēꝫ dicēs. ¶ Adeliꝫ impe
rat qui remissius nupat. ꝫ le
uiter castigatꝫ reuerentiā exhi
bet castiganti. Asperitas autē
nimie iereꝑatiōis: nec correc
tionē recipit nec salutē. Et ci
cero ad cesarē. Nulla de vir
tutibꝫ eiꝫ: ꝫ pietate maior ē. Ex
iure canonico. sñias que mīfī
cordiā verat: nō solū tenere sꝫ
audire fugite: qꝫ mīfīcordia
porior est cūctis holocausto
matibꝫ di. l. ꝫ ꝫ ꝫ. Et Chꝫs.
¶ Adeliꝫ est reddere dño rōnez
de nimia mīa: qꝫ de nimia se
ueritate. xvi. q. vii. Alligāt. vñ
in hoc. nō facile est aliqꝫ ꝫ de
nandus. Et iō si querit aliqꝫ
absolutiōm alicuius: qꝫ vꝫ ni
mis austerus (ꝫ si bonꝫ) vel cū
tractat de eligēdo: qrit: ꝫ sūlit:
eligit mītiorem sibi: ꝫ alā cre
dēs bñ per illū gubernari. cō
uentū sñ deū ꝫ meliꝫ qꝫ per
aliū austeriorem: qꝫ in qui
busdā videat aliū excellere: tñ
oibꝫ cōputatis mītiorem putat

melius se habere: de mortali non argueretur sed nec de veniali: nisi passio indignationis in hoc se misceret et liuoris et videte. **¶** Vtrum accipere certum numerum missarum sit peccatum.

¶ Prima pars. xvi. dico quod si constitutio ponit istud amittat si non dicitur: clare loquitur. scilicet quod non amittat numerum missarum quod ibi statuitur dici sub certo numero annuatim in coram et in particulari. Si vero admittat scriptum sit cum dicitur ut contra repit: licet aliqui intelligant quod missis quotidianis perpetuis. ego simpliciter intelligo quod missae non sumantur sub numero puta. xxx. vel. xl. vel. centum vel mille ut petunt quotidie a laicis: et tunc dicitur opus: quod derogatum est illi constitutioni per priam consuetudinem quasi generale: sicut in Italia. De alijs partibus nescio sicut et de vna campana solus: et de calice non subleuando post consecrationem: et de ecclesijs curatis. non suscipiendis: et alia hoc derogatum est. Et quod ad hoc quod consuetudo tollat ius est generale: requiritur quod sit rationabilis. et prescripta. ex de consuetudine. c. ult. Quod prescripta sit huius consuetudo de se per se. Quod sit rationabilis quod ad moderatas acceptionem piam et vnitatis

ma. scilicet missas gregorianas vel impositas pro peccatis: et hoc satis videtur non additis suppositionibus. Accipe autem certum vel. cc. pro vice sinvergētissima causa: id discretum vel: id discretissimum nulle. **¶** Ad tertiam partem respondeo. Quod cum valor missae sit finitus: quousque deus in sacro sit virtutis infinite: finite tamen operatur quod ad effectum sacri ex intentione celebrationis: vel sui superioris. Valor ille applicetur ad hunc vel illum: si tamen capax est. et finitum in plura distributum minus sit ad singula. Fides vero in licitis. i. obseruatio. promissorum obseruanda sit. xxiiij. q. i. c. Moli. et. xxij. q. v. Juramenti. Ad arbitror eum quod promittit simpliciter vel acceptat missas gregorianas dicendas pro aliquo: vel alias missas plures vel pauciores pro vno acceptas: non debere ad alios simul cum illa valore principalis sacrificij extendere: aliter vel infideliter agere. Quo autem ad orationes quod ibi dominus: cum ecclesia intendat pro omnibus uiuis et defunctis orare: hoc auferre non debet nec potest et similiter quo ad orationes priuatas quod in filijs interpolatis ad placitum domini in missa: libet est quilibet quod ad omnes. Si autem solus dicit illi quod faciat pro eo orari in. xxx. vel centum

missa ve
puto p pl
ferri et si fi
sum. de e
ma. pre su
C. Vtruz
dicere vel
non est illi
de
da:
ndire miss
oratione: p
et sancti m
ha. pprijs
ma et qui
tando tñ c
ne posita.
no esse sub
in iure can
do at pcept
aliqua no i
sere. Que
ca. ppriaz
pota est in
pra in miss
est pna fur
dñca: vbi
est p illo
nullo cred
ca. vrgere
vna no
lone: vel a
aliquis

missis vel p̄cipem fieri: tunc
puto p̄ plurib⁹ simul posse of-
ferri ⁊ si sigillatim fuerit p̄mis-
sum. s. de orando. Nec vide
in. i. pte sum. ti. r. c. ij. §. iij. v.

¶ Vtrūq; diebus dominicis.
dicere vel audire missas que
non est illius dici sit peccatū.

¶ Irea. xlv. Quāvis eē
de celebra. mis. c. Qui

dā: rephendantur qui
audire missas ad q̄s hnt de-
uotionē: puta beate virginis
vel sancti michael: ⁊ hoc dimis-
sis p̄p̄ijs occurrētib⁹. ⁊ per
p̄ns ⁊ qui eas dicunt vel can-
tāt: nō tñ credo illud p̄cepto-
rie positū. Certo. n. certū est:
nō esse sub p̄cepto omne qd
in iure canonico habet. Quā-
do at̄ p̄ceptoria sit ordinatio
aliqua: nō ē p̄ntis r̄n̄salis edi-
scere. Vnde ex iusta ⁊ vrgēte
cā. p̄p̄iaz missam. dimittere:
puta est in loco vbi nō est scri-
pta in missali missa p̄p̄ia: vel
est p̄ns funus in festo: vel in
dñica: vbi in patria cōsuetum
est p̄ illo celebrari: ⁊ hoc in
nullo credo peccare. S; sine
cā vrgēte puta ob deuotionē
(vtrā nō fatuā) alicuius per-
sone: vel ad seruādūz morem
alicuius societatis. qui volūt

missam p̄ mortuis sp̄ in dñi
cis. ⁊ hoc puto non euadere
p̄nti: ita leuiter dimittere rō-
nabiles ordinationes ecclesie
vel ordinis. Nec vide in. ij. p-
te sum. ti. ix. c. x. §. i.

¶ Vtrum habens votum de
artiori religione: ⁊ sine dispē-
satione ingreditur religionēz
laxiorēz peccet ⁊ teneat exire.

¶ Abens votū de igref
su ad religionē artio-
rē: si ingreditur latio-
rem sine dispensatione p̄p̄: si
hoc agit intrēdens ante p̄fessi-
onēz petere dispēstationem: ⁊
estimans obtinere: al̄s patus
ad artiorē vt vouit intrare: nō
videtur peccare. Si autēz in-
trat cum proposito profiten-
di ibi absq; dispēstatione: vel
actu profiteatur non habita-
dispensatione: puto vt voti
transgressorem de mortali iu-
dicandum: nisi ita simplex sit
q̄ ignorantia iuris videatur
eum excusare: credens hoc li-
cite posse facere. ⁊ precipue su-
per hoc consulens ab his. qui
i hoc periti credebant. **¶** De
rum post professionem emissā
sam in laxiorib⁹ debet rema-
nere nec amplius indiget dis-
pensatione: sed penitentia de

voti transgressione ex de vo. et
vo. re. li. vi. Et sic expedit. xliij
¶ Vtrum magis ordinis possit
dispensare cum monialibus nostri
ordinis in pena quam incurrunt
intrando monasterium symoniace.

¶ Et pena quaz incurrit
ad ingrediens monasterium
symoniace. scilicet quod debet
expelli et ad aliud transferri. ex
de symo. c. Qm symoniaca quod
valeat dispensare quiritis. xliij.
vbi quidam scintilla rationis et equi
tatis: tale suggerit rationem.
Cum eandem videantur habere au
ctoritatem in absoluendo et dispen
sando prelati ordinis: erga sub
ditos suos. secundum privilegia ordi
nis ipsius: quam habent dioecesani in
sibi subiectis. et magis ordinis
et provincialis habeant potestatem in
monasteriis monialium in spiritualibus:
precipue equaliter in fratribus
et conventibus sic episcopos: credo pos
se cum monialibus in illa pena
dispensare in monasteriis sibi
subditis: ita magis generale
et forte provinciale in nostris. Et
quod prepositus scit et tollerat huiusmodi cor
ruptelas: potius quam consuetudi
nes: de dotibus que dantur et cetera. id
quo ad illam penam et puto pos
se pertransiri. Secus de peccato.
hec vide in. ij. p. s. ti. i. c. v. s. xx.

¶ Vtrum cum quis vult aliud le
gare alteri si alius impedit ne
fiat: teneatur ad restituendum.

¶ Equitur. xliij. In qua
omissa ingressionis nostre
expressione: ut in pluribus
alijs: dico: quod si aliquis alium vo
lentem mihi legare centum vel
ecclesie: inducit ut det sibi vel
alteri ecclesie vel laico: si hoc
agit intendens illi melius consulere
secundum deum: in nullo tenetur nec pec
cat. Si autem hoc facit intendens
non illi damnum principalem sed
potius sui utilitatem. vel alterius
amici: cum adhuc illi non sit ali
quod ius acquisitum: non credo tenetur
illi: precipue si eger. Si autem ab
odium illius mouetur: intendens
principalem damnum illius: et mor
taliter peccaret. et teneretur ad
arbitrium boni viri. Nec vide
in secunda parte sum. tit. ij. c. ij. s.
vi. item ti. i. c. xij. s. penultimo.
¶ Vtrum existens in sacris
non habens aliquod beneficium tene
atur dicere officium.

¶ Existens in sacris qui
cumque: et si non sit benefici
arius: tenetur ad horas:
aliter peccat mortaliter. Nec duz
reperi prius dicentem. In mino
ribus autem constitutus: si non sunt bene
ficiati: nec de iure contra: nec de

consuetu
ad aliq
si sint bñ
ficio et t
oia bona
licet: ut no
volentes
sufficiat
vide in. iij.
¶ Vtrum n
rginis. pe
Et
p ppe
terrie
Dimittes
que qñ dic
saliter: qz
ecclesie. s
de in. iij. p
¶ Vtrum
officium m
debet pecc
¶ Imi
d seu n
croz
edomada
hoc intellig
gentia vel
hoc excusa
¶ Dec in. re
¶ Vtrum de
dina
c. Lec
p

consuetudine generali: tenent
ad aliqd officium vel ps. S3
si sint bñficiari et simplici bñ
ficio et tenuissimo: tenent ad
oēs horas: al's peccāt morta
liter: vt notant cōiter doc. sup
dolentes de cele. mis. Et hoc
sufficit pro solutione. xli. Nec
vide in. iij. pte ti. xij. c. iij. §. i.

Utrum nō dicēs offm beate
virginis. peccet mortaliter.

Er saltuz subdo. xxij.

p ppter idēp̄tatem ma
terie: que multiplex est

Dimittēs horas de brā vir
gine qñ dici dñt: peccat mor
taliter: qz et hoc est de p̄cepto
ecclesie. Fran. de 3a. Nec vi
de in. iij. pte. s. ti. xij. c. iij. §. iij.

Utrum non dicens totuz
officium mortuorū cum dici
debet: peccet mortaliter.

Imittēs nouē lectōes

d seu totū officiū defun
ctorū cum dici d3 infra

ebdomadas: peccat mortalr:
hoc intelligēdo: qñ ex negli
gentia vel aduertēter. Nec in
hoc excusat ignorantia iuris.
Nec in. tertia vbi supra.

Utrū cleric⁹ p̄fessus nō or
dinat⁹ teneat dicē offm.

c **L**ericus p̄fessus fm

De. de palu. in. iij. di.

rv. q. i. ar. i. et Ber. dimittens
offm. mortaliter peccat. Que
opinio: et si ex iure non trahat
tñ ex rōe: q mibi pl3: hec vbi. §.
Utrum monialis p̄fessa
teneatur dicere officium.

Onialem p̄fessaz sifr
m puto obligari et eadē
ratione: quam ob bre

uitatem dimitto.

Utrum nouicij teneantur
ad officium.

n **Q**uicūq obligari ad
hoc: dux mibi videtur

dicere: vñ credē: nec mēs mea
huic acquiescit et si aligs dicat

Utrum conuersus p̄fessus
teneatur ad officium.

Conuersus p̄fessus te
neri vñ ad dicēd offm

S3 i p̄m eē vñ: qz p
rpalib⁹ assumūtur: et exercitijs

corpalib⁹ vescūt pane suo. hec
vide i. iij. p. s. t. xij. c. iij. §. i. fi.

Utrū ad tres lectiōes mor
tuorū teneatur qs ex p̄cepto.

Tres lectiones defun
ctorū dicere: q ad cle

ricos seculares cū de
seria faciūt p̄ceptū est. Fratrl

b⁹ aut nris notatis per tablas
ad hoc. s. ministerijs altaris: et

q bz missaz pro defunctis. de
bitū est dicere cū in choro dñ

r

Utrum autē ex precepto du-
biū ē mibi. Et meli⁹ ē pie du-
bitā: et tuiore viā i. suādo il-
lud tenē: q̄ remere. diffinire.
Dec i. iij. p. s. ti. xliij. c. iij. §. iij.

Utrum liceat habere plura
beneficia cum dispensatione.

Et habētib⁹ plura be-
neficia: qd iuris quo
ad peccatū et quo ad
restōnē q̄ritis p̄r. Prolixi-
tate indiget mā ista: cū tñ ad
finē ei⁹ et alia⁹ q̄onuz festinē

Si sine dispēlatione p̄tra iu-
ra quis tenet bñficia: vnum
vel plura: dubiū nō est quin
mortaliter peccet. et ad restitu-
tione⁹ fructuū tenet deductis
expēsis factis in vtilitatē bñfi-
cio⁹ illo⁹. Si autē cū dispēsa-
tiōe tenet plura bñficia vltra
conuenientiā sui stat⁹: et si in so-
ro p̄tentioso eēt excusatus: tñ
in foro p̄scie et dei: nō puto ip-
sum tutū de salute sua. Si ve-
ro cū dispensatione et sine ex-
cessu sue cōditionis: nec fac il-
lis ecclesijs ad sufficiētiā per
aliū deseruire: vbi ipse p̄sona
liter nō pōt: si secur⁹ hinc erit
ego nō sum securus. S; si fa-
ciat p̄ alijs deseruire: p̄suppo-
sita ē dispēlatione. et ablato
excessu multitudinis bñficio⁹

si de fructib⁹ bñficij sumptis
ide⁹ agruis expēf: s; supfluo p-
dige sp̄git: puta i. aleis p̄uiuis
cogaturis v⁹ donādo amicis
v⁹ sanguicis v⁹ tirānis sū i
digētia rōabili: nescirē a mō-
tali excusare: cuz paupib⁹ sua
subtrahat. Mō. n. dñi instituti
sūt: i. p̄monio crucifiri. Adic-
iā querit v⁹ fidelis q̄s iueniat
De restōne autē q̄no tales
teneat iā supra hitū ē in. q. lv.
Utrum restitui debeat pe-
cunia data symoniace.

In manib⁹ xxxviii. re-
nem⁹: qua querit qd
de pecunia data symo-
niace. s. renūciātū bñficio v⁹ re-
nūciat. Ad qd dicūt doc. bñf
Tho. fa. sc. q. c. ar. vj. ad. iij. et
Ray. et alij: q̄ nec sibi recipi-
ens retinere d;: nec dātū resti-
tuere. pp̄ turpitudinē vtrius.
q̄ in ipsa datiōe: s; d; paupi-
b⁹ erogari: v⁹ illi eccleie appli-
cari in cui⁹ iniuriā data ē. s.
circa quā cōmissa est talis sy-
monia: ita tñ q̄ non reportet
aliquis illo⁹ cōmodū: puta in
aliquā reparationē talē eccleie
si idiger: v⁹ ornatū necessariū
et decētē et hmoi. Sic q̄ acci-
piēs bñficiū symoniace: v⁹ di-
ctū est. s. q. li. retinere nō pōt.

Nec in.ii.p.sum.t.i.c.v. §. vij.
Utrū dicere missam ante
 primam sit peccatum.

Apediēs. xxvij. dico
 q̄ cū dicere primā aū
 misse celebrationē nō
 repiāt statutū i iure. neq; ge-
 nerali cōsuetudine introductā
 qd̄ eādē vim legaminis h̄z: iō
 celebrās aū primā dictā (nisi
 in sua regula vel ecclia sit p̄ce-
 ptū) nō credo pctm̄ aliqd̄ p̄pe-
 trare. Mā de cōsuetudine p̄ti-
 culari: difficile est iudicare v̄l
 ipsas cognoscē. Et tū cuilibet
 suaderē (nisi v̄gēs necessitas
 imineret) primā p̄t̄ dicerē: qd̄
 sp̄ facere cognat̄ suz. **N**ec in
 iii.p. l. i. xij. c. iij. §. iij. in fine.
Utrum homicidiū sit ca-
 sus pape reservatus.

Consequēti qōni Rñ
 deo. s. de homicidio v̄z
 q̄ i corpe iuris nūq̄
 adhuc rept̄: n̄z in cōmagātib̄
 q̄s vidi: homicidiū ē notoriū
 aut aliqd̄ aliud enorme (q̄ ad
 pctm̄) p̄cise pape reservatuz. Et
 fm̄ regulā canonistaz cōiorē
 qd̄ n̄ rept̄ pape reservatū: tel-
 ligit̄ ep̄s c̄cessuz. ex de sen. ex.
 c. Mup. **N**ex ē: q̄ p̄p̄ horrozē
 facti: cōsuever̄ epi homicidas
 mittere ad curiā: si ire p̄nt La-

sus. n. v̄t nollis: est vn̄ ex reser-
 uatis. Ex quo ē: p̄z: q̄ ip̄si p̄nt
 absolue: al̄s frustra diceret eis
 reservari. Quo ad excōicationē
 vel irregularitatē: aliō ē: s̄z d̄
 his nō est inq̄sitio v̄sa. Al̄ qd̄ā
 iurispitos: a diu recepi sub cō-
 modato cōstōnes q̄sdā cōstātie
 factas sub **A**dertino. v. x. p̄le-
 gēdo. x. aliq̄s vtiliores trāscri-
 bēdo nihil d̄ hac m̄ā ibi iucī.
Utrū symōiaci sint excōi.

E mōbo cāctoso symo-
 nie agit. xxv. **E**qdē in
 corpe iuris n̄ credo ali-
 cubi hēri: q̄ excōicatio icurra-
 tur p̄p̄ aliq̄s symoniā. Mā q̄
 i. q. i. c. q̄cūq; a gre. d̄ anathēa
 dātis: anathēa recipiētis. s. sy-
 moniace: exponit̄ a doctorib̄
 sic: fiat. i. q̄ tal̄ d̄z excōicari. s.
 cū p̄uicif. Et tal̄ expō hēf di.
 xxx. p̄ totū. Qd̄ aut̄ dic̄ Amb.
 in. c. rept̄ur. i. q. i. exponit̄ de
 suspēsiōe quo ad aliquā symo-
 niā. In cōmagātib̄ vero secus
 est. Mā p̄. ex bonefacina quas
 allegāt Jo. an. x. Jo. de li. In
 lecturis suis. excōicam̄ q̄ ad
 symōias q̄ cōmittūt in curia
 romana p̄ dātēs: vel accipiē-
 tes pro aliq̄ grā vel iustitia v̄l
 ecclastica v̄l b̄nficio obtinēdo
 cōordinarie intelligatis. nō de

Decisiones

taris et alijs hmoi. Et pape re
seruatur absolutio talium. Qui
da tñ dicunt illa reuocataz fuis
se. **C** Per urbanū vero fuit la
ta snia excoicationis p̄ dātes
aliquid: vel accipiētes pro igres
su monasterij. In exuaganti.
Me in vinea: audiui q̄ papa
Martin⁹ dixit q̄ nolebat illā
ligari. **C** Per martinianā ve
ro extrauagatē p̄ oēm symo
niā occultā vel manifestā ter
ribile fulgur in terrā cecidit et
sibi resuauit absolō: s; paulo
añ mortē martini: per euz re
uocata est: vt audiui ex ore car
dinalis bononiē. cū sup hac
mā aliquid a dñatōe sua q̄rerē.
C Constitutio aut̄ scilicet p̄stan
tiē. p̄tinet utiq; et isert excoi
cationē p̄ symoniacos in or
dine. S; mihi dubiuz errat si
etia; reuocata fuerit. qd̄ et ille
Cardinal̄ videbat dicē. Nec
adhuc mihi clare p̄stat: quāti
roboz sint p̄stitutiones facte
in dicto scilio. **C** Demū qui
nūc est Eugenius: reuocauit
martinianā supradictā de mā
symo. modicuz añq; de vrbe
discederet. Et cū florētie qdā
inde surgētia dubia peterē de
clarari: rñdit mihi ex pte seu
p̄missione ipsi⁹ Eugenij: ep̄s

triuisinus. s. dñs io. bñdicti de
venetis ordi. no. fr̄ q̄ dñs n̄
itendebat solū de symonijs q̄
cōmittunt in curia sua. Nec
vide in tertia parte. s. ti. xxv. c.
lxv. lxi. et lxxij.

E suspēsiōne que in
d currit q̄ aliq; symo
nias. de hoc q̄ nō q̄ri
tis nihil dico. Tamē si vultis
vidē. hētis i. iij. p. s. l. xxvii. c. ij.
C Vtrū ille a quo cōitas vel
dñs accepit aliquid et dñct v̄
dānificauit iuste possit de bo
nis illorū accipere.

Euerende in xpō p̄r:
r post recōmēdationez.
Circa q̄sitū vestrū in
littera positū fr̄i gaspari dire
cta: absq; reuolutione librorū
ex his q̄ aliqui legi: talis mihi
occurrit rñsio. Cū q̄ritis vtrū
ille a quo cōitas. dñs. vel ali⁹
quicūq; accepit aliquid. vel deri
net iniuste. vel dānificauit: pos
sit de bonis predictoz accipere
vel cū ad manus suas veniūt
retinere sine pctō et restōne.
Dicēduz q̄ talis qui aufert a
p̄dictis dicto mō: aut est cer
tus q̄ cōitas: vel dñs: vel ali⁹
hēat tātūdē de suo: aut nō est
certus s; dubitat: seu suspicat
siue credit: si nō est certus: nō

excusat
nat se
a restō
aut illō
in quo
na aut
peccat
bi iudic
cent: et
mittere
p̄ra cū
teri seq̄
restōne.
ficiūt ei
ministra
tiā alteri
lius deri
modū q̄
dānū ali
cio rebe
rit: vel a
in depō
bmo: et
licet loc
r̄: aut
cuiusq;
nus ei⁹
q̄ pctō
tuer tem
q̄ ille
li est nō
tum: ne
stiturio
do coo

excusatur a mortali. cūz expo-
nat se piculo furti: nē excusat
a restōne. Si aut est cerē: tūc
aut illd pōt in iudicio repetē
in quo administratē sibi iusti-
tia aut nō pōt: z in pmo casu
peccat mortāl: qz vsurpat si
bi iudiciū qd spectat ad iudi-
cem: z fm iura deberet illud
amittere. Si tū nō pcedatur
ptra cū: nec ex inde dānū al-
teri seqtur: nō credo teneri ad
restōnē. In scdo casu. s. cū de
ficiūt ei pbariones: vel nō ad-
ministrat ei iustitia pp poten-
tiā alteri: tūc aut de bonis il-
lius detinētis sua. accipit per
modū quo orit scandaluz. vel
dānū alijs: vt qz hētur suspi-
cio vehemēs qz alter abstule-
rit: vel accepit ab eo qui hēat
in deposito vel cōmodato: z
hmōi: z tūc nō l3: qz nemini
licet locupletari cū dāno alte-
ri: aut sine scādalo vel dāno
cuiusqz accepit: vltēit ad ma-
nus ei de bōis illi: z tūc abs-
qz pctō pōt accipere: nec resti-
tueri tenetur vsqz ad tantūdē
qd ille hēbat d suo. **De** si il-
li est notum se p̄dicto obliga-
tum (ne cōtingat bis fieri re-
stitutio) significet aliquo mo-
do coopto: qz illi r̄mittit z bu-

iūsmōi. valete z orate p me i
festinātia in festo innocentuz
Anno dñi. 1438. frater An-
thoninus de flo. vicarius zc.
De hmōi materia vide in. ij.
parte sum. ti. ij. c. iij. §. iij. Itēz
hic superi⁹ in tac. de resti. so.
cxvij. §. de tutoribus.

Sequūtur. xij. dubia dēla-
rata per Reuerēdissimū fra-
trem Anthoninū de flozē. ar-
chiepiscopū flozētīnū ordinis
fratrum predicatorum.

Utrum liceat tenere Co-
lumbaria.

Reuerēdissime p̄ pla-
ccat r̄ndē ad dubia
sequētia. p̄io si p̄t qz
hēre colūbaria i comitatu: vel
tenet restitue z d̄struē. Scōz
De. d. pal. i. iij. di. xv. q. ij. ar.
ij. in fi. tenetur d̄ damno. Ad
hūc casum r̄ndetur: qz si dñs
columbox: ipsos sufficienter
pascit eo tēpore quo solēt fa-
me compulsi legumia z alia
grana semiata comedē: effo-
dere: z destrueri: absoluti pore-
rit sine lesione p̄scientie. qz qz
tuti⁹ foret talia colūbaria ad
terrā deicere z in alios vtili-
ores vsus cōuertere. **Dec** in
secunda parte summe tit. p̄i
mo. c. xij. in fine.

Decisiones

Circa daciarij possint emere quedam dacia.

Ecundo. si daciarij pnt saluari: qz dacia in his partib⁹ sunt triplicata qz si dñs nō pōt vendere nec ipsi emere: nec eriger^r. Rñdeo hec dubitatio q̄uis seipaz solvere videat: qz dñs nō pōt. tñ in hoc resoluenda videt: an videlz dñs possit talia dacia siue gabellas duplicar^r vel triplicare. Quia igit^r dubiū non est quin dñs possit tallias imponere subditis suis et exactiōes pecuniar⁹ in ipos facere: iusta causa regrente: puta ad expugnandū inimicos siue ad defensionē patrie et p̄servationē subditor⁹ et hmōi: poterit etiā per viā indirectā exigere: puta dacia duplicandō et huiusmōi. Emēs igitur tales exactiōes siue poti⁹ taliū exactionū executionē: peccare nō vī alio nō obstat. Et q̄q̄ vī frequēti⁹ dñi ex cupiditate iproba ista regrāt: vidēt^r tñ tales ementes posse excusari rōe dubij: si cut dicim⁹ de subditis bellantibus ad mandatum dñor⁹.

De venditione rex alteri.

Errio dedistis mihi librum vlt⁹ vest⁹ ut viderē p

x. vēdidist⁹ p. xij. an possis tenere duo vlt⁹ oboeo vobis vlt⁹ eptori redder^r. **I**te vultis mihi librum viderē p. x. et ego nō itēdo emere nisi pri⁹ inueniam qui emat a me pro. xij. et postq̄ vēdidisti alteri emo a vobis. do vobis. x. et ego tenco duo: an possim. vel cui teneor: vlt⁹ qd si primo volebā emere. **A**d primū dicitur qz vēdētū sufficere d³ lucrū qd inde p̄sequitur: puta tātū pro libra et hmōi. **U**nde iste medi⁹ vēdēs: cū puruz ministerium gerat primi tradētis qui sibi p̄stituit certaz mercedē p̄ exercitio: quicqd supuēdat rē sibi traditā: vt librum vest⁹ et hmōi: totū trader^r siue restituere d³ pmo vēdētū et nō emētū: nisi forte plus iusto precio vēdidisset: quoniaz tūc restituere tenētur emptori: et nō p̄movēditori. **A**d secundū. Rñdeo qz iustū p̄ciū rerū nō p̄sistit in idinifibili: s³ i quadā latitudine p̄sistit: ideo si emēs librum p. x. eundē vendat p. xij. iusto tñ p̄cio vt quotidiē p̄tingit: nō videt^r condēnādus. Quinimo si alias nō erat emprurus nisi pmo certificatus de lucrādo duo fuisset: dūmō vt iā dictū est iustū p̄c

dñ nō ei
laudādu
C. D. r. u.
rioum. r.
ad eos de

q p

speciali: v

fic ali: fac

boies: p. d.

bello nibo

ad domu

tur. Simi

caroruz: q

numero: q

e nubil ad

fio d fami

defraudā

siue sacco

tur nō est

lidum ter

siue dāni

coruz me

diad q̄s

tuere nō

C. D. r. u.

latitēti

q

na facta

vileant

Et tñ

ciū nō excedat: de industria vī
laudādu: nō dīcio pōdēnād?
Utrum famuli stipenda-
riorum teneātur quādo nihil
ad eos deuenit.

Parto famulus sti-
pēdiarij de mandato
dñi sui generali: vel
speciali: vel de cōsuetudine q:
sic ali; saccomāni faciūt: capit
hoies: pdaī i iusto vel dubio
bello nihil ad eū tñ dūenit s;
ad dominū: an famul⁹ tenea-
tur. Simili dō famulis mer-
catorū: qui fraudant alios i
numero: pondere: z mensura
z nihil ad eos deuenit. Rñ-
sio dō famulis mercatorū qui
defraudāt rē. Et stipēdiarijs
siue saccomānis rē. vt prefer-
tur nō est dubium quin inso-
lidum teneātur defraudatis:
siue dānificatis: vbi domini
eorū mercatores z huiusmo-
di. ad q̄s lucrū deuenit: resti-
tuere nō velint vel nō possint.
Utrū bona facta in mor-
tali: reuiscant.

Vinto dicit beatus
q Tho. in. iij. parte. q.
lxxxix. ar. vj. i. c. q. bo-
na facta in mortali non reui-
viscant per pñiam sequentē.
Et tñ. in. iij. dist. xv. q. j. ar. iij.

q. iij. ad. iij. dicit q. ieiunia e
elemosine iniuncta in cōfessio-
ne z expleta in mortali valēt
z nō dñt iterari: ratione effe-
ctus q. manet: ergo eadē rō-
ne quelibz alia bona que spō-
te quis facit in mortali: quo-
rum aliquis effectus manet.
Ad hoc dicendum est: quod
non videtur negari quin bo-
na que quis facit i pēto mor-
tali absq; iniunctione sacer-
dotis: valeant ratione effect⁹
remanētis post peccatū mor-
tale. Alia tamen ratione va-
lent ista z illa: que sunt ex in-
iunctione sacerdotis. Nam il-
la que sunt ppria sponte: eo-
modo valent quo dicimus va-
lere alia inflicta a deo vī ho-
minibus. Nam scdm Tho.
in. iij. di. xv. q. i. ar. iij. q. i. va-
lent ista in quantum sunt pa-
tienter: puta eis patienter vī-
do rē. Ibi videatis illa vero
que sunt ex iniunctiōe sacer-
dotis: valent etiam ratioe sa-
cramenti penitentie.

Utrum ante xxi. annū te-
neat q̄s ad aliquod ieiunij.
Etto an q̄s teneat ex
pcepto ad aliq̄d ieiu-
niū ecclē an. xxi. annū:
puta semel vī bis i ebdomada

Decisiones

in. xl. vñ hñdñ: cū sit. xij. xv. vñ
 xx. añoz z hñdñ rñsio. Circa
 hoc varie sūt opiniōes docto
 rū. Mā ¶ De. de pal. in. iij. di.
 xv. q. iij. ar. i. dñc hoc eē hoc re
 liquēdū arbitrio bñi sacerdo
 tis: qñ qz z qñtū ieiunā tene
 atur: cū lex ecclīastica annos
 etatis non pñgat. Sanior tñ
 doctria z cōior opinio ē illa
 sci Tho. fa se. q. c. lviij. ar. iij.
 videlicet qz nemo obliget ex
 pcepto ecclīe. infra tertium
 septēnium ieiunare.

¶ Vtrū sit mortale in festis
 legere z studere in legibus z
 artibus z huiusmodi.

¶ Primo si peccāt mō
 taliter q legunt in tri
 uio vel qdruio: vel le
 ges vñ canones dieb⁹ festiuis:
 p pñcio siue fine pñcio vel cā
 exercitij vel ocij vitandi in se
 vel in alijs z similit: de his q
 legāt dantē in pñctis dieb⁹
 z an liceat studē his diebus
 festiuis. ¶ Rñdeo studē dieb⁹
 festiuis i lege ciuili vel sacris
 canonib⁹ de se illicitū eē non
 videt. Eodē mō legere dātē.
 cū moral poeta extirēit. Lege
 re vero artes: aut leges p pe
 cunia dieb⁹ festiuis: nō videt
 vsqueqz licitū. Si tñ fieret

cuz dispēsatione epī: satis de
 facili possit pertransiri.

¶ Vtrū dñio alicui⁹ ciuitatis
 possit mutare mensuras.

¶ Et auo. Si dñs pñt an
 tiquas mensuras mu
 tar ad libitū. ¶ Rñdeo:
 dicēdo qz dñs pñt antiqas mē
 suras mutare: minuere vñ ac
 crescere: dñmō hoc faciat. pp
 bonū cōe. Si vero secus face
 ret: puta vt sue cupiditati cō
 suleret: vñqz peccat⁹ pl⁹ z mi
 nus fm sue cupiditatis rōnē.

¶ Vtrū pignora pdita apud
 vsurarios possint emi.

¶ Qñ si licet emer ab
 n vsurario: libros: vestes:
 z hñdñ que pdūtur z
 dimittūtur apud eos: z quō i
 vsura trāsfit dñium. ¶ Rñdeo
 an in vsura trāsferat⁹ domini
 um: varie sunt opiniones do
 ctroz. Mā plures tā theologi.
 qñ iuriste. pñcatores z mino
 res dicūt in vsurā dominiuz
 nō trāsferri. Sāctus thomas
 quē plures alij theologi z iur
 iste sequūtur: dicit qz trāsfer
 tur dñiuz i vsura. Quid aut
 sit dominiū trāsferri i vsura
 pñt pñiū videri: vñ p furtuz z
 rapinā. in qb⁹ dñium nō trās
 ferf. fur nāqz siue raptor non

solū tem
 facere in
 tit rē i si
 Et qz qz
 qz iuste
 qz raptor
 furat⁹: al
 do: dona
 de māu
 onis: don
 tuere obl
 Vsurari
 vsura dñ
 a qz extor
 re teneat
 ta lib⁹: vñ
 p vsuras
 Ratio a
 to z rapti
 in volum
 In vsur
 mixtū. z
 mutuū si
 re: qz mi
 pñ qd sit
 qñtū. M
 qui dici
 transfer
 re lib⁹:
 pdātur
 vero dñ
 Suffici
 ipotēs
 ras. ¶

solū tenetur dānificato satisfacere: imo si dānificatus peccat rē i specie restituē obligat. Et qz qd suū nō est: non pōt qz iuste i aliū trāsferre. hic ē qz raptor z fur: rez raptā siue furatā: alienat nō pōt: putavēdo: donando: z hmoi: qnimo de māu ei? recipiēs pviā cōpionis: donatōis: z hmoi: restituere obligat ut raptor z fur. Usurari? aut supposito qz in usura dñiuz trāsferat: qz qz ei a q extorsit usuras satisfacere teneat: tñ ei rē i specie: puta libz: vestē: z hmoi acq̄sita p usuras: restituere nō tenet. Ratio aut dñe est: qz in furto z rapia z si qua sunt filia: in voluntariū oīno cōcurrit. In usura vero: voluntarium mixtū. Vult. n. poti? accipiēs mutuū sub usuris: vestē pderē: qz mutuo carere. Ex quo pz qd sit dicēdū ad pncipale q̄sitū. Mā fm opionē illoz qui dicūt dñium in usura nō trāsferri: non licebit emere libz: vestes: z hmoi que pdātur ut pmittitur. Scōm vero dñaz opinionez licebit. Sufficit. n. qz usurari? ex hoc ipotēs nō sit: ad solvēdū vsuras. Nec vide in. ij. pte sum.

ti. j. c. viij. §. xxi.

¶ Vtruz quis possit solvere debitū alteri? accipiens furtim de bonis eius.

¶ Ecimo. vos debetis mibi decēz: nō vultis solvere: nec mistrat iusticia: alius aufert a vobis clam. x. z dat mibi: vtruz peccet: an teneat restituē vobis. Et vī qz nō: qz soluit debitū vestrū: z vtiliter egit negociū vestrū. Rñdeo dicēdū qz nō vī deī bñ posse excusari iste tertius aufērēs: nō dico a pctō (qz certū ē qz peccat) s; a restitutiōe. Māz q̄uis forte excuset rapiēs ab eo qz sibi dñz: nō tñ ita excusand? ē: qui nō hz actiōnē i eū quē nō dānificavit. Iste quoqz pri? creditur qui suscepit debitū suū a non suo dōbitore: restituet ei a quo suscepit z ita res redibit i gradū pristinū Credo tñ qz possent se mutuo absoluerē: ita qz non teneretur ad restōnē ille de quo querebat.

¶ Vtrum mercator possit lucrari de re empta: quam in nullo melioravit.

¶ Ad decimo. Mercator emit aliquid pro x. In eadē ciuitate vī

Decisiones

domo absq; vlla traiectione
merciū vel modica ⁊ sine ali
qua meliorandē rei empte ⁊
hūmōi vedit p. xii. an hoc lice
at. Rñsio dicēdū ē q; sic dū
modo iustū p̄ciū nō excedat.
¶ De bōis cert(restituēdis.

¶ Vodecimo. Si cōfi
dēt dīc se hēre bōa cer
ta restituēda. ⁊ dīc se
velle restituē an possit absol
ui anq; restituat vel cōponat
cū vēditore. Itē si in veritate
cū effectuvult restituē ad li
bitū creditor. ⁊ tñ creditor ex
corde sibi remittit nō timore
nūq; habēdi an sit dōitor ab
solut⁹ aut opz vt dicūt qdā q;
p̄mo sibi det pecūias vel on
dat. Ad p̄dicta: aliter n̄ rñdēt
q; dictum est in tractatu de
restitutionibus. c. vi. quez alio
papie scribi fecissis.

¶ Vtrū d̄ lnia pape possit q;
audire diuina ⁊ suscipere sa
cramenta a scismaticis.

¶ Ertiodecimo. Si de
lnia pape: pōt q; au
dir diuina ⁊ suscipe sa
cramēta: celebrare ⁊ hūmōi a
scismaticis: excōicatis: hereti
cis: ⁊ hoc i terris eoz. Rñsio
dicēdū q; nūq; lniaz daret p̄
dicta faciēdi. Si tñ daret: nō

est dubiūz quā audiri diuina
ab eis possent. De susceptiōe
vero sacroz: distinguendū ē:
q; recipere sacm baptismi ⁊
eucharistie. marie tpe gene
ralis siue paschalis cōionis:
nō videt aliqd̄ p̄iudiciū susci
piēt: cum lnia gñali. Sacra
mentuz vero ordinis: adhuc
cū lnia pape possit ab hereti
cis. scismaticis: ⁊ hūmōi susci
pi. Mā q̄uis executionez or
dinū n̄ p̄ferāt tales: sacm tñ
verū ⁊ integrū p̄ferunt. vt ha
bēt in decretis. l. q. i. per totū.
Cōcurrēte aut lnia pape: ec
clesiasticū illud impedimētū
tolli videt. Qd̄ vero q; p̄firē
tur scismatico ⁊ hūmōi: vt a
peccatis absoluātur: papa cō
cedere nō possit cū ei auctori
tas absoluendi a xp̄o deriuc
tur: in sacerdotes per papaz.

Qua auctoritate queso absol
ueret a capite ecclie p̄cisus?
¶ Vtrū tēpore scismatis pos
sit quis esse neutralis.

¶ Vartodecimo. Si tpe
scismatis pōt q; esse
neutralis. ⁊ qd̄ de bñ
ficiatis in obedientia p̄seudo
pape. qui nō adherēt mente:
tñ exterius in multis parent
vel saltē soluūt rē. an icurrāt

aliquam
fi in ben
scribit ⁊ o
hoc dubi
deo. p̄p̄
tur q; art
trale tem
fuit dispū
q; talis r
sapit. Mā
dāmodo
re estimat
Simplici
p̄seudo pa
pam: ⁊ pe
quo ad de
ad secund
scismatici
creditor
cōmunic
facto. Qu
dum q; m
illam pon
do pape
p̄p̄bet
candi: cum
de huius
ii. parte. f
¶ Vtrū
ctas mee
gnorata
q

aliquam censuram. Vel qd si in beneficio loco sui: alius seruit et obedit scismatico. Ad hoc dubiū trifurcatū respon-
deo. Pro primo mēbro: dicitur qd articulus iste. s. esse neutralē tempore scismatis: alias fuit disputatus: et cōclusus est qd talis neutralitas heresim sapit. Nā sic credere: est quodāmodo ecclesiam sine capite estimare: quod erroneū est.

Simplices vero qui credunt pseudo papam esse verum papam: et per hostium intrasse: quo ad deum excusant. Quo ad secundaz. Tales omnino: scismatici cēsentur. Corde. n. creditur et sententiam ex cōmunicationis incurrūt ipso facto. Quo ad tertium dicendum qd male agit qui loco sui illum ponit: quem nouit pseu-
do pape obedire paratum.

Prebet. n. ei incentiuum peccandi: cum ratione bñficii et. de huiusmōi materia vide in ij. parte. sum. ti. iij. c. xi.

¶ Vtrum possim facere fructus meos de possessione ipsi gnorata sub specie vēditionis.

¶ Vitodecimo. Suscepi in pignore sub specie vēditionis et empti

onis aliquā possessionez: ego sumo fructus: ali? vti? meis pecunijs: ductus scia volo sibi dare possessionē et peto p̄ciuz datū intēdēs fructus cōputare in sortez: vel cū eo pacisci: ali? nō vult nec curat: an ego possim isto medio facere fructus meos. Ad istum casuz qd q̄tidie p̄tingit dicitur: qd iste debet detegere vsurā p̄ signa: vt per diminutionem ad possessionē: et huiusmōi: et suffragium curie spiritualis inuocare vt huiusmōi vēdictio fraudulēta rescindat. Qd si nullo modo possit se iuuare: sibi imputet: et fructus deinceps nō p̄cipiet nisi forte in sortem cōputādo. Ex qdā tñ nāli egrate posset dici qd vbi nullo mō p̄t se iuuare puta qd mutuauit cōitanti: vt ianue et saone sepe p̄tingit et huiusmōi: posset aliquid ultra sortē recipere rōne interesse. ¶ Vtrum teneatur quis recedere ab illa p̄sona cui cohabitando vir p̄t vitare mortale.

¶ Vitodecimo. Non pōt quis vitare peccatum mortale propter fragilitatem suā habitando cum marito vel vxore vel patre: vel matre: vel filio: vel

Decisiones

filia: an teneatur recedere ab illa persona: vel pōt de domo eijcere sū pōtō. Dicēdū q̄ q̄z iste casus de facili ptingerī nō possit: tñ vbi ptingeret nuli dubiū q̄ a tali psona ob cuius p̄sentia a mortali abstinē nō pōt: discedēdū esset. Et in hoc casu multa dicēda forēt: puta q̄ si ab vxore marit⁹ discederet quo ad thori iūctio nē eā pascat ⁊ hmoi. Que discretionis vestre ac prudētie cōsideranda reliquo.

¶ Vtrū bñficiatus teneatur dicere officiu⁹ qñ aliis seruit pro eo in beneficio.

d Ecimoseptimo. bñficiatus p aliū fuit bñficio ponēs aliquē qui loco sui dicat offiū diuinum: an ipse etiā teneat dicere offiū. vñ q̄ non q̄ per aliū fuit ⁊ dici facit. Rñ deo bñficiat⁹ in sacris: siue habeat bñficiū siue nō: siue fructus bñficij ipe p̄cipiat siue alteri pro se ecclesiā officiātū eodē assignet: nō absolvitur ab onerē dicēdi horas canonicas nisi infirmitate vrgēte. Si vero non hz breuiariū vel clare nō videat ⁊ hmoi: dicat horas suas put pōt: supplendo psalmis ⁊ oratione dñica: qđ in li

bro dicere nō. Valet Cleric⁹ vero simplex beneficiat⁹: siue bñficiū sibi retineat: siue alteri pro se officiātū fruct⁹ oēs resignet: tenet dicere officiu⁹. nec valet si dicatur: q̄ bñficiū datur ppter officiu⁹: ⁊ hic dic offiū ergo ⁊c. Mā isto mō clericus simplex bñficiat⁹ nō hñs beneficiū pro sufficiēti sustentatiōe sui: nō teneretur dicere offiū: qđ tñ falsum est: q̄ q̄tū cūqz sit beneficiū modicū: tenet clericus qui illud hz in titulum dicere officiu⁹. fm doctores. Hec in. iij. parte sum. t. xij. c. iij. §. primo.

¶ Vtrum gener possit accipere a socero tātum pro centum quando non dat sibi dotem nec pignus.

Ecimooctauo. Socer

d nō dat dotem genero. sustinēti onera matrimonij: nec possessionē pro pignore: an possit ab eo aliquid recipere pro cētenario: puta. x. vel a quolibet alio habēte dotem vel si possessionē pignoratā sibi: pōt genero tradere pro certo fictu ānuo. fm Jo. an. dicendū est q̄ nō. ¶ Paul. vero de Adarijs dicit q̄ sic. Istū casuz videre potestis in

secūda p. l.
¶ Vtrum
re facta va
E
d ri
do
rum: q̄ nū
bere: vel ne
rum poss
possim ali
uentis vel
cipere. Et
eidem rest
q̄ sic: q̄ po
tione: enim
beralis ⁊
no donant
in casu pos
bit satisfac
inuentis: q̄
alijs dam
donasset.
¶
v st
no
⁊ inuestio
sacris fru
emere sic
centū floz
do aliquā
emi. Ad
ma parte
sus est b
do ibi p

secūda.p.sum.t.i.c.vij. §.xxvij.
Utrum donatio non libe
 re facta valeat.

Ecimono. Credito
 ri meo feci publicam
 donationē. x. floren-
 rum: qz nihil inde sperabā ha-
 bere: vel ne ieurrerē damnu:
 vtrum post hanc donationē
 possim aliud de bonis ei⁹ in-
 uentis vel ab alio oblati ac-
 cipere. Et si accepi an teneat
 eidem restituere. Dicēduz est
 qz sic: qz possit accipere. De ra-
 tione enim donationis: est li-
 beralis et voluntaria transla-
 tio donantis: qd non contingit
 in casu posito. et ideo sibi lice-
 bit satisfacere de bonis illius
 inuentis: quēadmodum licet
 alijs damnificatis. quasi non
 donasset.

Itesimo. Emo pro iu-
 sto precio cētuz flore-
 norum possessionem:
 et inuestio vēditorem pro sex
 saccis frumenti: vel intendo
 emere fictum sex saccorū pro
 centū florenis: emēdo et locā-
 do aliquā possessionē ei a quo
 emi. Ad istum casum pro pri-
 ma parte sui dicēdū est. qz ca-
 sus est honestissimus dūmo-
 do ibi pensio iusta siue fictuz

statuatur: qd quandoqz non
 cōtingit. Nam vt plurimuz
 tales venditiones cū locatio-
 ne sequēti eidem vendenti fa-
 cta: ob paupertatez fieri solet.
 Quod aduertētes emptores:
 grauant conductores iniusta
 pensione. Quātuz ad secun-
 dam partem dubij: dicēdum
 fuit Inno. qz si redditus p̄di-
 ctorum saccoz frumēti sit cō-
 stitutus ante cōtractum: cōtra-
 ctus erit licitus. Si vero cō-
 tractus cōstituatur de nouo:
 dicit idem Inno. cūctis fide-
 libus esse cōsulendum qz a ta-
 li cōtractu se abstineāt. et Jo.
 an. dicit qz est illicit⁹: et vir vi-
 det quomō talis contractus
 possit sine fraude fieri. Iste cō-
 tractus multū practicatur in
 quibusdā partib⁹ lombardie:
 et vt frequētius fit in fraudez
 vsurarum: qz nec ille intendit
 proprie emere: nec iste libera-
 liter vēdere: vnde et fit pactuz
 de rescindēdo cōtractū. Du-
 to qz practica istius casus: sa-
 tis sit vobis nota. Ut refert in
 Inno. aliqui dicūt talez p̄ctū
 esse licitum. Et Hostiens^r. ex-
 presse dicit casum esse licituz
 et veraz venditionez dūmodo
 non fiat in fraudē vsurarum

Decisiones

Utrum medicis liceat uti
mortuorum ossibus: ad sanitatē.

Decimo primo. **Q**uoniam
vtrum medicis liceat
ut uti mortuorum ossi-
bus ad sanitatē viuorum procu-
randam: prout realis medici-
ne disciplina requirit: scilicet
semotis quibuscūq; supersti-
tiosis obseruarijs. Ad hoc fra-
ter **De. de arimino** et **fr. An-**
thoninus de florētia interro-
gati respōderunt dicentes. q
nunq̃ potuerunt reperire ali-
quem textū vel doctores hoc
prohibentem. vel illicitū affir-
mantem: et ideo cōcludunt q
licitū est medicis uti ossibus
mortuorum ad sanitatem uiuen-
tium hominū prout natura et
simplex disciplina medicine
requirit.

Motent hic cōfessores: qd
bñs **Tho.** dicit in questioni-

bus de quolibz: quolibet. **ix. q.**
vij. ad. ij. in. c. Qd omnis que-
stio in qua de peccato morta-
li queritur: nisi exp̃sse veritas
habeatur: periculose determi-
natur: qz error quo nō credi-
tur esse peccatū mortale qd
est peccatū mortale: conscien-
tia nō excusat a toto licet for-
te a tāto. Error vero quo cre-
ditur esse mortale qd non est
mortale: ex cōscientia ligat ad
peccatū mortale. **Præcipue**
autē periculosum est: vbi veri-
tas ambigua est. **Dec. Tho.**
vbi supra. **Sz** illud primū (**sz**
Archiep̃m flo.) videtur sanc-
intelligendum: quādo. **s. erra-**
ret ex crassa ignorantia. **Se-**
cus si ex probabili: puta qz cō-
sultuit peritos in tali materia:
a quibus sibi dicitur illud ta-
le non esse mortale.

Laus Deo.

Incipit
principal
continen

prima est
p̃fessoria:
De p̃a
soria: qz
indire p̃e
De ordin
cuiusq; qu
personas
De cardin
De patria
Abbatilla
alibus.
Cui debe
fieri. cap
Calus oer
alteri p̃h
ti fine ei
Quis pot
indictiā
Quomoc
p̃sbyter
dare vel
alteri con
tar illam.
De religi
dire confi
p̃elati su

Tabula

Incipit tabula materiarū
principalium que in hoc libro
continentur.

Ractatus de cō-
fessor qui hic p̄rio
ponit: diuiditur in
tres partes quarū
prima est de p̄tate seu aucte
p̄fessoris: et h̄z. xv. capitula.

De p̄tate seu auctate p̄fes-
soris: et q̄s possit vel nō possit
audire p̄fessionē. c. p̄mū. fo. ij.

De ordinario p̄fesso: e vniū
cuiusq̄ quo ad ecclesiasticas
personas. c. secundū. fol. iij.

De cardinalibus fol. iij.

De patriarchis et alijs. fo. iij.

Abbatissa quid possit in spū
alibus. fo. iij.

Cui debeāt laici ordinarie cō-
fiteri. caplm. iij. fo. v.

Casus octo i q̄bus potest q̄s
alteri p̄fiteri q̄s p̄po sacerdo
ti sine ei⁹ licētia. c. iij. fo. v.

Quis possit cōmittē et q̄s nō
audiētia p̄fessionū. c. v. fo. vij.

Quomodo et q̄n curatus vel
presbyter parochialis possit
dare vel denegare licentiam
alteri confitēdi subdito si pe
tat illam. c. vi. fo. viij.

De religiosis qui nō p̄nt au
dire confessiones sine licētia
prelati sui. c. vij. fo. ix.

De p̄tate audiēdi p̄fessiones
tributa fratrib⁹ predicatorib⁹
et minorib⁹ a iure per tex. cle.
dudum. §. ij. de sepul. quō fie
ri possit: et quomodo exponit.
caplm. viij. fo. ix.

De effectibus qui sequuntur
cōmissione audientie p̄fessio
nis alteri facte. c. ix. fo. x.

Differentia inter fratres pre
sentatos fm formā cle. dudū
et differentia iter sacerdotes
curatos. c. x. fo. xij.

De casib⁹ multiplicib⁹ ep̄is
resuatis: de quib⁹ agit in fine
cle. dudū. de sepul. c. xi. fo. xiiij.

De sacerdote q̄ absoluit ali
quem a casu a quo nō potest
absolvere. c. xij. fo. xv.

An in generali p̄fessione cri
neatur specialis. c. xij. fo. xv.

Quid possint p̄narij curie ro
mane. c. xij. fo. xv.

Quid fiendū q̄n p̄fessor nō
intelligit penitētiā. c. v. fo. xvij.

Explēciunt capitula huius
prime partis.

Incipit tabula huius sc̄de
partis: que erit de sciētia cō-
fessoris et habet. §. v. fo. xvi.

Quod duplex est clavis ordi
nis. s. scie et potētie. §. i. fo. xvi.

Quāta sciētia requiratur in
confessore. §. ij. fol. xvij.

Tabula

An p̄fessor teneatur scire: an
 peccata i p̄fessione audita sint
 mortalia vel ne. §. iij. fo. xvij.
Quod iteranda est p̄fessio in
 vi. casibus. §. iij. fo. xvij.
An valeat confessio ab incō-
 trito facta: vt eam iterare nō
 oporteat. §. v. fo. xix.
De attritōe et p̄tritōe. fo. xxj.
Serdeciz cōditiones q̄ regrū-
 tur in omni bona cōfessione.
 fienda. fo. xxij.
Explciunt. §. secunde par-
 tis huius operis.
Incipit tabula tertie par-
 tis huius opis. que erit d̄ bo-
 nitate confessoris et habet. §.
 decem. fo. xxij.
Qualē oporteat p̄fessōrē eē i
 exercitio tal' officij. §. i. fo. xxij.
Duo debet habere confessor
 bonus. fo. xxij.
Quomodo se h̄re debeat cō-
 fessor erga penitēre. fo. xxij.
In interrogationibus f̄edis
 tria d̄nt obseruari. fo. xxij.
De circūstātijs peccatorū et
 ibi versus eaz. §. iij. fo. xxv.
Circūstātie pctōz p̄fite de sūt
 i multiplici genere. fo. xxvj.
Circūstātie q̄ trabūt pctm̄ ad
 aliō gen⁹ si p̄fite de. fo. xxvj.
Pctm̄ p̄missuz die festo tra-
 b̄t ad circūstātiā aliā. fo. xxvj.
Cogitatio cū deliberatiōe. rō-
 nis i actuz pcti mortāl absqz
 ope: est pctm̄ mōrale. fo. xxvi.
Pctm̄ diuidit i tria. fo. xxvij.
Regule quinqz ad cognoscē-
 dum peccatum mortale a ve-
 niali. fo. xxvij.
Que debeat fuare et scire cō-
 fessor vtilia et necessaria in ip-
 so exercitio cōfessionis. §. iij.
 fo. xxvij.
Quō se h̄re debeat confessor
 audiēdo mulieres. fo. xxvij.
Qualis et quāta debeat iniū-
 gi satisfactio seu pnia a p̄fes-
 sore penitēti. §. v. fo. xxix.
Qualiter se habere debeat cō-
 fessor pnias iniungendo pe-
 nitentibus. fo. xxx.
Contraria penitentia debet
 imponi delicto. fo. xxx.
Pro peccato occulto nō de-
 bet dari manifesta peniten-
 tia. fo. xxx.
Ademoriale dicendum peni-
 tenti circa penitentiam faciē-
 dam. fo. xxx.
Quid fiendū qn̄ penitēs nō
 cōfiteatur aliqd pctm̄ mortale
 quod p̄fessor nouit esse in eo.
 fo. xxxi.
Sacerdos d̄r soluere v̄l liga-
 re tripliciter et de modo et for-
 ma absoluēdi. §. vi. fo. xxxi.

forma
 di penite
 De form
 runt in a
 forma a
 nib⁹ cōf
 qz ab boi
 Quid fier
 absoluit p
 non debu
 Quid de
 igit per
 An penit
 penitenti
 peccato m
 to vel in
 nientia ta
 in foro m
 vij.
 Remedi
 lum dari
 liter per f
 nam sibi
 nientia d
 rior.
 De celari
 viij.
 Peniten
 tionē reu
 Qui tene
 fessionis
 Ad que f
 fessionis
 Quid fier

Tabula

Forma verborum absoluendi penitentem. fo. xxij.
De forma et vi verborum quae requiruntur in absolutione. fo. xxij.
Forma absolutionis ab omnibus censuris et penis tam a iure quam ab hominibus latas. fo. xxij.
Quid sciendum quando confessor absoluit penitentem de quo non debuit. fo. xxij.
Quid de confessore qui non intelligit penitentem. fo. xxij.
An penitens teneatur iterare penitentiam ei iniunctam in peccato mortali factam in toto vel in parte: et an dicta penitentia taliter facta ei valeat in foro militantis ecclesie. fo. xxij.
Remedium tutius sive consilium dandum penitenti qualiter perficere debeat penitentiam sibi iniunctam: et que penitentia debeat sibi dari secus. fo. xxv.
De celebratione confessionis. fo. xxv.
Penitentia confessoris confessionem reuelantis. fo. xxvi.
Qui teneantur ad sigillum confessionis. fo. xxvii.
Ad que se extendat sigillum confessionis. fo. xxviii.
Quid sciendum quando confessor indiget consilio super aliquo casu. fo. xxix.
Explicit tertiae partis: et per consequens tractatus iste de confessore.
Incipiunt excommunicationes sedis apostolice reservate: tam a iure quam per processum: siue per extraneos: breuiter recollecte per ordinem: deinde sequuntur excommunicationes reservate episcopis vniuersiusque diocesis. fo. xxx.
Excommunicationes papales concernentes religiosos et religiosos. fo. xli.
Excommunicationes episcopis ex iure reservate. fo. xli.
Incipit tabula super interrogatorio Interrogatorium est secundus liber huius operis in ordine: et distinguitur in tres partes principales: quarum prima est de interrogationibus sciendis a confessore secundum ordinem decem preceptorum decalogi: et habet capitula. xliiij. fo. xlii.
Primum preceptum continet tria. c. fo. xlii.
De votis. c. i. fo. xlii.
De voti transgressione. fo. xlii.
De suppletionibus. c. ii. fo. xlii.
De incantationibus. fo. xlii.
De adoratione creaturarum. fo. xlii.

Tabula

De diuinationib ⁹ .	fo. xlvij.	De luxuria actuali: et ei ⁹ spe-	
De arte notoria.	fo. xlvij.	ciebus.	fo. liij.
De constellationib ⁹ .	fo. xlvij.	¶ Septimum preceptu ⁹ ha-	
De sortibus.	fo. xlvij.	bet. c. octo.	fo. liij.
De incantationib ⁹ .	fo. xlvij.	De usurpatōe rei alienae mul-	
De breuius.	fo. xlvij.	tiplici. c. i.	fo. liij.
De obseruatione temporu ⁹ .	fo. xlvij.	Circa usuram.	fo. liij.
	fo. xlvij.	De homicidio aialiū.	fo. liij.
De somnijs.	fo. xlvij.	De venditione ad terminu ⁹ .	
De blasphemia dei et scōrū			fo. liij.
multiplici. c. iij.	fo. xlvij.	De cambijs.	fo. liij.
¶ Secundum preceptum. ha-		De mutuatiōib ⁹ sub spe. fo. liij.	
bet. c. duo.	fo. xlvij.	De accipiētib ⁹ ad usuram.	
De periurio. c. i.	fo. xlvij.		fo. liij.
De adiuratione. c. iij.	fo. xlix.	De facientib ⁹ statuta in fauo-	
¶ Tertium preceptum habet		rem usurario ⁹ .	fo. liij.
c. duo.	fo. xlix.	De emptiōe imprestito ⁹ lo-	
De obseruatione festo ⁹ ū. c. i.	fo. xlix.	co ⁹ et montu ⁹ . c. iij.	fo. liij.
	fo. xlix.	De fraudulentia que multis	
De auditiōe misse dieb ⁹ dñi		modis cōmittit. c. iij.	fo. liij.
cis et festiuis.	fo. xlix.	De falsificatione. c. iij.	fo. lv.
De obseruatione ieiunio ⁹ ū		De iniustitia que fit in iudi-	
c. iij.	fo. l.	cio. c. v.	fo. lv.
¶ Quartum preceptum con-		De furto. c. vj.	fo. lv.
tinet duo. c. de honore paren-		De sacrilegio qd cōmittitur	
tum. c. i.	fo. l.	circa res sacras. c. vij.	fo. lv.
De gubernatiōe familie. c. iij.		De rapia violēta. c. viij.	fo. lvi.
	fo. l.	¶ Octauum preceptum ha-	
¶ Quintum preceptu ⁹ hab ⁹		bet. c. duo.	fo. lviii.
unicum capitulum de homi-		De mendacio. c. i.	fo. lviii.
cidio triplici. scilicet corde ore		De detractione. c. ii.	fo. lviii.
et opere.	fo. li.	¶ Nonum preceptu ⁹ habet	
¶ Sextum preceptum habet		c. unicum.	fo. lix.
unicum. c.	fo. liij.	De luxuria mentali: et eius	

speci
ED
bet. c.
De d
nas
¶ Ep
ma pa
¶ Inc
tis inte
vii. vic
¶ Qua
De fin
De pre
De ac
c. iij.
De tur
De luc
De in
De in
tenacit
De au
dinate
De pre
tie. c. ix.
¶ In
c. prima
De od
secundi
De sul
De ex
iii.
De tra
¶ Gra
De fili

Tabula

speciebus.	fol.lix.	gnatione.c.ii.	fol.lxiij.
D ecimum preceptum. habet.c.vnicum.	fol.lix.	D e tumore mētis.	fol. lxiij.
D e desiderio habēdi res alienas	fol.lix.	D e clamore.	fol.lxiij.
E xPLICIT tabula super prima parte interrogatorij.		D e contumelia.	fol.lxiij.
I ncipit tabula secunde partis interrogatorij: que est de vii.viciis capitalibus.		D e blasphemia ⁊ maledictione creaturarum.	fol.lxiij.
A uaricia hz.c.ix.	fol.lix.	D e rixa.	fol.lxiij.
D e simonia.c.i.	fol.lx.	D e seditione.	fol.lxiij.
D e proditorie.c.ii.	fol.lx.	D e bello.	fol.lxiij.
D e acceptione personarum c.iii.	fol.lx.	A ccidia ⁊ habet capitula quinque.	fol.lxv.
D e turpi lucro.c.iiii.	fol.lxi.	D e accidia ipsa.c.i.fol. lxx.	
D e ludo multiplici.c.v.	fol.lxi.	D e filiabus accidie.c.ii.fol. lxx.	
D e iniquitudine.c.vi.	fol.lxii.	D e desperatione.	fol.lxx.
D e inhumanitate retinendi tenaciter.c.vii.	fol.lxii.	D e malitia.	fol.lxx.
D e auaritia amandi res inordinata capitulum.viii.	fol.lxii.	D e pusillanimitate.	fol.lxx.
D e prodigalitate ⁊ auaritie.c.ix.	fol.lxii.	D e rancore.	fol.lxx.
I nuidia habz.capitula.iiii.c.primum.	fol.lxiii.	D e ociositate que pcedit ex tedio.	fol.lxx.
D e odio ⁊ filiabus inuidie.c. secundum.	fol.lxiii.	D e torpore seu pigrizia bene operandi.	fol.lxx.
D e susurratiōe.c.iii.	fol.lxiii.	D e euagatiōe mētis.fol. lxx.	
D e exultatione i aduersis. c.iiii.	fol.lxiii.	D e negligentia seu repiditate capitulum tertium.	fol.lxvi.
D e tristitia i prosperis.fol.lxiii.		D e negligentia confessionis. c.iiii.	fol.lxvi.
G ra habet.c.ii.	fol.lxiii.	D e negligentia circa comunione.capsm.v.	fol.lxvi.
D e filiabus ire scilicet indignatione.c.ii.	fol.lxiii.	D e inanigloria: ⁊ bēt. iii.c.	
		D e inanigloria ipsa. cap.i.	fol.lxvii.
		D e immodestia ornatus.c.ii.	fol.lxvii.
		D e filiabus inaniglorie: ⁊ prius	

Tabula

De hypocrisi. c. iij.	fol. lrviii.	De horrore futuri. secti. fol. lxx.
De iactantia.	fol. lrviii.	De supbia ⁊ habet. ij. capi-
De ironia.	fol. lrviii.	tula.
De contentione.	fol. lrviii.	De supbia ipsa. c. i. fol. lxx.
De discordia.	fol. lrviii.	De filiab ⁹ superbie : ⁊ primo
De pertinacia.	fol. lrviii.	de derisione. c. ij. fol. lxxi.
De singularitate nouitatum	fol. lrviii.	De ambitione.
		De presumptione.
De inobedientia.	fol. lrviii.	De temeraria iudicatione.
De gula : ⁊ bz. c. iij. fol. lrviii.		
De gula ipsa. c. i. fol. lrviii.		De curiositate.
De ebrietate. c. ij. fol. lxx.		De ingratitudine.
De insensibilitate.	fol. lxx.	De scandalo.
De filiabus gulę : ⁊ primo de		De adulatione.
hebetudine. c. iij. fol. lxx.		De blasphemia i spiritū san-
De loquacitate.	fol. lxx.	ctum.
De scurrilitate.	fol. lxx.	De scismate.
De inepra leticia.	fol. lxx.	De infidelitate paganorum ⁊
De choreis.	fol. lxx.	hereticorum.
De immunditia seu polluti-		Explicit tabula secūde par-
one procurata.	fol. lxx.	tis interrogatorij.
De luxuria : ⁊ habet capitu-		Incipit tabula tertie partis
la duo.	fol. lxx.	interrogatorij : que est de sta-
De luxuria ⁊ pertinentib ⁹		tib ⁹ diuersarū psonarū ⁊ sti-
ad ipsam. caplm. j. fol. lxx.		net capitula. xvij. fol. lxxiij.
De delectatiōe morosa. fol. lxx.		De coniugatis capituluz pri-
De filiab ⁹ luxurie. c. ij. fol. lxx.		um.
De cecitate mētis.	fol. lxx.	De actu cōiugali : ⁊ peccatis
De p̄cipitatione.	fol. lxx.	commisiss in eo.
De incōsideratione.	fol. lxx.	Interrogationes fide cir-
De inconstantia.	fol. lxx.	ca coniugatos.
De amore sui.	fol. lxx.	De principibus rectorib ⁹
De odio dei.	fol. lxx.	⁊ baronibus. c. ij. fol. lxxvi.
De amore vite p̄ntis.	fol. lxx.	De iudicib ⁹ seu qbuscūqz hā

nō⁹ a
 De a
 ⁊ nora
 De
 bus. c.
 De
 rija. c. v
 De mē
 b⁹ ⁊ p̄
 De a
 cis. c. vi
 De lam
 De sēa
 De tab
 De ma
 De p̄st
 De fut
 De aur
 De cer
 De fab
 De loca
 De bist
 De c̄p̄t
 De seru
 bus.
 De r
 it.
 De p
 De c
 De b
 cis. c. xij

Tabula

tib ⁹ auctoritatē.c.iiij.fol. lxxir.	¶ De religiosis masculis z
De aduocatis: pcuratoribus	feminis.c.xiiij. fo.xciii.
z notarijs.c.iiij. fol.lxxx.	De voto paupertatis. fo.xciii.
¶ De doctoribus z scholaribus.c.v. fol.lxxxiij.	De voto castitatis. fo.xciii.
¶ De medicis z aromataris.c.vi. fol.lxxxiiij.	De voto obedientie. fo.xciii.
De mercatoribus camporib⁹ z psonetis.c.vij. fol.lxxxiiij.	De offō diuino. fo.xciii.
¶ De artificibus z mechanici.c.viiij. fol.lxxxv.	De exercitio. fo.xciii.
De laticibus fol.lxxxv.	De orōne z pfectiōe. fo.xcv.
De setariolo fol.lxxxv.	De amore parentū. fo.xcv.
De tabernario z hospite. fol.lxxxv.	De plat(i cōi.c.xiiij. fo.xcvj.
De macellario. fol.lxxxv.	De episcopis z prelatis superioribus.c.xv. fo.xcviiij.
De pistore. fol.lxxxv.	De iudicando in foro confertioso. fo.cj.
De futtore pannoꝝ. fol.lxxxv.	De absolutione z penitentie iniunctione.c.xvj. fo.cij.
De aurificibus fol.lxxxv.	De modo absolucendi ab excoicatione maiori. fo.cij.
De cerdonibus. fo.lxxxv.	De penitētia iniungenda penitenti. fo.ciiij.
De fabris. fol.lxxxv.	¶ De infirmis z quid agēdū sit erga eos.c.xvij. fo.ciiij.
De locatorib⁹ eqū. fol.lxxxv.	Forma absolutionis in articulo mortis. fo.cvj.
De histrionibus. fol.lxxxv.	Forma absolutōis ab excoicatione minori. fo.cvj.
De cytharizātib⁹. fol.lxxxvi.	Forma absolutiōis z mioris excoicationis z a pctis. fo.cvj.
De seruitoribus z laboratoribus. fol.lxxxvi.	Forma sacramēti baptismitis. fo.cvj.
¶ De rusticis z agricolis.c. ix. fol.lxxxvi.	Forma psecratiōis seu chris-matis. fo.cvj.
¶ De pueris z puellis. ca.x. fol.lxxxvi.	Forma absoluedi a peccatis. fo.cvj.
¶ De clericis i cōmuni.c. xi. fol.lxxxvi.	
¶ De beneficiis z canonicis.c.xi). fol.lxxxix.	

Tabula

Forma extrēe vncionis. f. cvij.	Adanus ipeditoria. fo. cxlii.
Forma consecrationis corporis christi. fo. cvij.	Adanus lusoria. fo. cxliii.
Forma cōsecrationis sanguinis christi. fo. cvij.	Adanus locationis et adductiōis viciatoria. fo. cxliii.
Forma ordinis minorū. f. forma hostiarū. fo. cvii.	Adanus turpiter lucratoria. fo. cxliii.
Forma lectoratus. fo. cvii.	Adanus detractoria. fo. cxliii.
Forma cruciatus. fo. cvii.	Adanus persone latoria. fo. cxv.
Forma acolytatus. fo. cvii.	Adanus aiaz p̄datoria. fo. cxv.
Forma subdiaconatus. fo. cvii.	Capitulum scđm de restitutionib⁹ in quo ostenditur quid et quātū sit restituendū. fo. cxv.
Forma p̄sbyteratus. fo. cxviii.	De dāno qđ inferi homini: quo ad aiaz auferēdo ei virtutes ifusas et morales: qđ contingit fieri quatuor modis. fo. cxvi.
Explicit tabula super tertia parte interrogatorij.	De scđa dānificatiōe que inferi homi quo ad corp⁹ iferēdo ei lēiones corporales: qđ et contingit fieri quatuor modis. fo. cxvii.
Incipit tabula super tractatus de restitutionib⁹. fo. cxviii.	De tertia dānificatione que inferi homi quo ad famā et honorē p vitupatiōes verbales: qđ et fit quatuor modis. fo. cxviii.
Prima man⁹ senēatoria. f. cxviii.	De quarta dānificatiōe que inferi homini quo ad substantiam tēporalem: put p̄tinet ad restitutionē male ablatorū certorū et incertorum. fo. cxix.
Adanus raptoria. fo. cxix.	De omni lucro qđ quis facit ex re rapta: furata: vel p̄ sehus acquisita: teneatur restituere. fo. cxxi.
Adanus furatoria. fo. cxix.	De manifesto vsurario p̄stan
Adanus bellatoria. fo. cxix.	
Adanus dānificatoria. fo. cx.	
Adanus participatoria. fo. cx.	
Adanus sacrilega. fo. cx.	
Adanus iniuste iudicatoria. fo. cx.	
Adanus in iudicio iniuste agistoria. fo. cx.	
Adanus fraudatoria. fo. cxii.	
Adanus falsificatoria. fo. cxii.	
Adanus proditoria. fo. cxii.	
Adanus simoniaca. fo. cxlii.	

re cam
vsuria
De de
iuste
De em
las: qu
De ipe
cio vel
psequer
An cler
fructus
pros.
Capit
da est re
An fide
a debet
lutas.
Qua
quos fie
certorum
Per q
rio certe
De dan
guerre.
De tute
negocio
Quin
enda est
De illic
modo.
De bis
ab accu
et inter
De pec

Tabula

re cautionem de restituendis
usuris. fo. cxvii.

De damnificantib⁹ aliquē in
iuste et i sua libertate. fo. cxvii.

De emētib⁹ in seruos et ancil
las: qui erāt xpiani. fo. cxvii.

De ipediētib⁹ aliquē ab offi
cio vel beneficio cōsecuto vel

psequendo iniuste. fo. cxvii.

An clerici teneant restituere
fructus voluptuose consumi
ptos. fo. cxvii.

Capitulum terciū ubi fi
da est restitutio. fo. cxviii.

An fideiussor possit repetere
a debitore usuras pro eo so
lutas. fo. cxviii.

Quartum capitulū. s. per
quos fieri debeat restitutio in

certorum. fo. cxviii.

Per quos fieri debz restitui
tio certorum. fo. cxvii.

De damnis datis tempore
guerre. fo. cxvii.

De tutorib⁹ et curatōib⁹ alioz
negocioz gestorib⁹. fo. cxvii.

Quintū capitulum. s. cui fi
enda est restō. fo. cxviii.

De illicite acquisitis secūdo
modo. fo. cxviii.

De his qui accipiūt pecuniā
ab accusatis vel icarceratis

ut intercedāt pro eis. fo. cxviii.

De pecūia data p adulterio

omisso vel cōmittēdo. fo. cxviii.

De acq̄sitis p ludos. fo. cxviii.

Sextum capitulū. s. cur sit
fienda restitutio. fo. cxviii.

Quiqz in dī satisfaciē. fo. cxviii.

Utrū cū ep̄o possit fieri cō
positio sup icert. fo. cxviii.

Septimū capl³ de modo
et ordie restituēdi. fo. cxviii.

De restōne certoz. fo. cxviii.

Quō fieri debeat restō vtore
p̄cipiēte p adulteriū. fo. cxviii.

Octauū caplm. s. qm fieri
debet restō. fo. cxv.

Utrū ep̄s elapsis . xxi. vl. xl.
ānis possit agē p̄ h̄des. fo. cl.

Quid de eo cui datū est ali
quid per errorez. fo. cli.

Explicit tabula: materiaz
principaliz huius summule

p̄fessionalis siue defecerunt.

Incipit tabula decisionū
quarūdā questionū Reuerē

dissimi Archiepi flo. fo. cliij.

Utrū scolaris ex suā dioce
siz p̄stitut⁹ tpe cōionis possit

confiteri: absolui et cōicare in
locis ubi se inuenerit. fo. cliij.

Utrū mulier icurrat sniaz
excōicationis pcutiēs clericū

ipsaz impetentē. fo. cliij.

Utrū religiosi possint in
extrema necessitate seculares

cōicare: et inungere. fo. cliij.

Tabula

¶ An debeat dici offm beate virginis in die animarū z in vigilia natiuitatis domini. fo. cluij.

¶ Vtrū aliqui excusentur a ieiunio ecclesie. fo. cluij.

¶ Vtrum ille qui dicit se nō posse ieiunare qz nō est assuetus possit absolui. fo. cluij.

¶ Vtrū ornatu virorū z mulierū sit mortale pctm. fo. cluij.

¶ Vtrū pceptū ecclesie de cōmunionē intelligat q oio fiat in die pasce. fo. cluij.

¶ Vtrum sacerdos nō celebrās in die pasce peccet mortaliter. fo. clv.

¶ Vtrum clericus nō attendens mente ad officium peccet mortaliter. fo. clv.

¶ Vtrū iurare per corpus z sanguinē christi z hmoi sit peccatum mortale. fo. clv.

¶ Vtrū bñficiati teneant diuidere fructus beneficij : z qbus z quomodo. fo. clv.

¶ Vtrum clericus z religiosus comedens in quadragesima anteq̃ dicat vespas vel nonā in ieiunijs ecclesie peccet mortaliter. fo. clvj.

¶ Vtrū secularis vel monialis vel acolitus dicēs eplam in missa peccet mortaliter z sit irregularis. fo. clvj.

¶ Vtrū dicē mendaciū in p̃dicatione sit mortale. fo. clvj.

¶ Vtrū peccet mortaliter q dicit mendacium in confessione. fo. clvj.

¶ Vtrum cū quis ppter negligentia nō facit preceptum ad quod tenetur illa negligentia sit speciale peccatum mortale. fo. clvj.

¶ Vtrum ars recamantiū z frappantium vestes possit sine peccato mortali exerceri. fo. clvj.

¶ Vtrū stipendiarij q sequuntur capitaneos ptra tras ecclesie sint excōicati. fo. clvj.

¶ Vtrū cambia sint licita. fo. clvj.

¶ Vtrū cū simoniaco in bñficio possit dispēsari absq̃ renūciatione bñficij. fo. clvij.

¶ Vtrū Religiosus deponēs habitu z vt ludat z huiusmōi sit excōicatus. fo. clvij.

¶ Vtrū vti lineis ad carnez sit mortale religiosis. fo. clvij.

¶ Vtrum peccet mortaliter qui non refert enormia vitia visitatori nō precipiēti sz querenti simpliciter. fo. clvij.

¶ Vtrū eligens ineptū ad p̃laturā z qui qrit absolutionē

alicui
operet
p̃cipa
tione
alicui
mis au
ter.
¶ Vtrū
merum
tum: z
ci pro p
¶ Vtrū
dicere
non est
¶ Vtrū
artiori
satione
fine pe
¶ Vtrū
possit d
libus r
quam
nasteri
¶ Vtrū
re alio
diat n
tution
¶ Vtrū
haberi
dicere
¶ Vtrū
tevirg

Tabula

alicuius prelati: que reputat
operetur idoneus: sed motus
principaliter contra eum ex indigna
tione et querens absolutionem
alicuius prelati: quod videtur ni
mis austerus: peccet mortali
ter. fo. clviij.

¶ Vtrum accipere certum nu
merum missarum sit pecca
tum: et si una missa possit di
ci pro pluribus. fo. clx.

¶ Vtrum dicere dominicis
dicere vel audire missas que
non est illius dici sit peccatum
fo. clx.

¶ Vtrum habens votum de
artiori religione et sine dispen
satione possit ingredi laxiorem
sine peccato. fo. clx.

¶ Vtrum magister ordinis
possit dispensare cum monia
libus nostri ordinis in pena
quam incurrunt intrando mo
nasterium simoniace. fo. clx.

¶ Vtrum cum quis vult lega
re aliquid alteri si alius ipe
diat ne fiat: teneatur ad resti
tutionem. fo. clx.

¶ Vtrum existens in sacris non
habens aliquod beneficium teneatur
dicere officium. fo. clx.

¶ Vtrum non dicens officium bea
te virginis peccet mortaliter.
fo. clx.

¶ Vtrum non dicens totum officium
mortuorum cum dici debet: pec
cet mortaliter. fo. clx.

¶ Vtrum clericus professus
non ordinatus: teneatur dice
re officium. fo. clx.

¶ Vtrum monialis professus te
neatur dicere officium. fo. clx.

¶ Vtrum novitius teneatur
dicere officium. fo. clxi.

¶ Vtrum conuersus profes
sus teneatur ad officium. fo. clxi.

¶ Vtrum ad tres lectiones
mortuorum teneatur quis ex
precepto. fo. clxi.

¶ Vtrum liceat habere plura benefi
cia cum dispensatione. fo. clxi.

¶ Vtrum restitui debeat pecu
nia data simoniace. fo. clxi.

¶ Vtrum dicere missas ante pri
mam sit peccatum. fo. clxij.

¶ Vtrum homicidium sit casus
pape reservatus. fo. clxij.

¶ Vtrum simoniaci. sint exco
municati. fo. clxij.

¶ Vtrum ille a quo comuni
tas vel dominus accepit vel
detinet iniuste vel danifica
uit possit de bonis predicatorum
accipere. fo. clxij.

¶ Vtrum liceat habere colu
baria. fo. clxij.

¶ Vtrum daciarii possint eme
re quedam datia. fo. clxij.

Tabula

- Q**uid de venditione rerū seu vestiū alteri? sicut faciunt qui vulgariter dicunt straza roli. fo. clxiii.
- U**trū famuli stipendiarioz teneant rē. fo. clxiii.
- U**trū bona facta i mortali reuiviscant. fo. clxiii.
- U**trū ante. xxi. añū teneat quis ad ieiuniū. fo. clxiii.
- U**trū sit mōrale i festis legē r studē i legibz. fo. clxiii.
- U**trū dñs alicui? ciuitatis possit mutar mēsuras. fo. clxiii.
- U**trū pignora p̄dita ap̄o vsurarios possit emi. fo. clxiii.
- U**trū q̄s possit soluere de bitū alterius accipiens furtiz de bonis eius. fo. clxv.
- U**trū mercato possit lucrari de re emptā quam in nullo meliorauit. fo. clxv.
- D**e bonis certis restituendis. fo. clxv.
- U**trū de licētia pape possit q̄s audire diuina r accipere sacra a scismaticis. fo. clxv.
- U**trū tempore scismatis possit quis esse neutralis. fo. clxv.
- E**t qd de bñficiatis inobediētia pseudo pape. fo. clxv.
- U**trū possit facere fruct? meos d̄ possessiōe ip̄ignorata sub specie vēditionis. fo. clxvi.
- U**trū teneatur quis recedere ab illa p̄sona cui cohabitando vir pōt vitare mortale. fo. clxvi.
- U**trū beneficiatus teneat dicere officium qm̄ alius seruit pro eo in bñficio. fo. clxvi.
- U**trū gener possit accipere a socero tantūz pro centū quando non dat sibi dotem nec pignus. fo. clxvi.
- U**trum donatio nō libere facta valeat. fo. clxvii.
- C**asus de possessione iusto precio emptā. fo. clxvii.
- U**trū medicis liceat vti ofibus mortuorum pro sanitate procuranda. fo. clxvii.

S I N I S

Explicirutilissima cōfessionalis summula cū tractatu de Restitutionibus: necnon quibūsdā questionibz in foro conscientie. Reuerendissimi bti Antonini Archiepiscopi florentini ordinis p̄dicatorū. r ibi versus decem preceptorū ac septē pctōrū mortaliū. Venetiis per Petru? Jo. de quarengijs Bergomēsez dic. xxi. Nouemb. i. 499.

Art
Do
Et
fue
Inca
Inuc
Aut
Blas
Del
Liba
Vni

Ca
Desp
Judic
Perr
Jura
Per
Adm
Et pe
Indu
Adu

Ca
In se
Qui
Jeiun
Impl
Assur
Si p
Ecl

¶ Versus decem preceptorum.

¶ Primum preceptum.

**¶ Qui colit extra deum: vel sanctos: quodq; creatum:
Articulos fidei negans: si spemq; relinquit
Voti transgressor: vel qui mortalia vouit:
Et tardans nimium: spernens implere promissum
Sine malo vouens: ac per se vota refringens:
Incantans: faciens fieri breuia ⁊ malefactor:
Inuocit atq; docens: adiscens: medius extans:
Aut orans obseruat somnia: sortibus vtens.
Blasphemansq; deum: qui murmurat: vel maledicit
Vel non posse refert: sed despicit: accipit ipse:
Libans vt faciat mala: prauus preterit iste
Vnu cole deum: si sic mortaliter egit:**

¶ Secundum preceptum.

**¶ Qui cantans: fabulans: truffans vel turpia dicens
Despiciendo deum nominat sanctos sacra spnens.
Iudicio iurans mendax: inductor ad illud:
Periurans: dubium iurans: mortalia iurans
Iurans cunq; tamen nolit seruare promissum
Per crucem: atq; fidem: sanctos: animamq; deumq;
Adiurans: dicens mendaciter: atq; iocose
Et per membra dei: sanctorum euangeliorum.
Inducens falsum iurantem quisq; scienter
Aduertens frangit: Ne iures vana per ipsum.**

¶ Tertium preceptum.

**¶ Qui non confessus dimittens ⁊ sacramentum.
In festis missam sine culpa: inductor ad illud.
Qui manuale facit: vendens: emens non edenda:
Ieiunium frangit: qui tertia comedit hora.
Impletum in festo peccatum: grauius extat.
Assumens crisma: sacramentum: vel mulierem
Si peccator erat mortali fune ligatus
Ecclesie vetito qui contradicit tempore sacro**

Lorizans: ludens: veneri mortaliter egit
Sabbata sanctifices: violat reus atqz superbus

¶ Quartum preceptum.

¶ Qui precepta dei: contēnit iussa qz legis.

¶ Vel qui noluerit parere parentibus atqz

Alere si possit miseros: inopes ⁊ egenos.

¶ Irridensqz patrem vel matrem vel maledicens

Verberat: opprobriās: blaffemans ⁊ asperc turbans

Adoritur aspernēs habeas in honore parētes.

¶ Quintum preceptum.

¶ Occisor verbo: facto: vel corde: suasor

Incitat ⁊ causans: cupiēs qz: procurat aborsum.

¶ Verberat ⁊ mandans faciens vel torneamenta

Si iudex ceperit ex sacro limite prauum:

Sacrilegus factus ac ledens: vel mutilator:

¶ Non sis occisor frangens: mortaliter egit.

¶ Sextum preceptum.

¶ Quisquis non nuptus miscebitur: ac polluetur

¶ Per se: mollis erit: si nuptus fiet adulter.

¶ Atqz solutus fornicator erit: sodomita.

¶ Incestum qz parens: ⁊ cum virgine stuprum:

¶ Cum moniali: scelus magnum ⁊ sacrilegus extat.

¶ Erigit in sacro: qui semine polluit illud.

¶ Ut rapiens raptor: cum brutis bestia fiet.

¶ Qui clam cōtrahit: vel sponsam preuenit actu:

¶ Spondens contrahere mendar: vt misceat illi

¶ Et qui contrahit maiori fune ligatus.

¶ Quinqz modis peccat vxore maritus abutens.

¶ Actibus illicitis sequitur cum semen: ⁊ extra

¶ Vas operans: prolem deuitans: semen emittens

¶ Exercens aliam cupit: arcens firmo petentem:

¶ Inuitans: tangens: inductor: medius extans:

¶ Rubrica verba refert: iactans se: mechus habetur.

CS
Just
Pa
Red
Arg
For
Ac fr
Die
Justa
Leden

¶
Del
Accu
Detri
Del
Ledul
Secre
Proc
Ille

¶
Affine
Incest
Et cup
Et qui
Qui d
Se for
Ut pl
Abfqz
Del fi
Alteri

¶ Septimum preceptum.

¶ Si quis furatur: raptor: vel participator
Iussio: consilium: consensus: palpo: recursus:
Participans: murus: non obstans: non manifestans:
Reddere cuncta debet: qui ni sint officiales
Atq; non in causa primus pro parte tenetur.
Fortune lutor: cupiens spoliare sodalem
Ac fraudans ludum: retinens inductor ad illum.
Nec dare perdati censebitur: si non: egenti.
Iusta etiam fraudans pedagia: siue gabellas.
Ledens monetas: mensuras: fur malus extat.

¶ Octauum preceptum.

¶ Qui mendax fuerit in damnum proximitatis:
Vel mala qui dicit bona: narrans vel bona praua.
Accusans falso: iurans: est testis iniquus.
Detractor odio: mēdarq; relator occulti
Vel diffamator: diuulgans ⁊ manifesta.
Ledula si fiat detractrix: cantio ledens:
Secretū: ratumq; sigillo: littera clausa
Proditor: ⁊ laudans: inducens ad mala supra.
Illa reportari gaudens: est testis iniquus.

¶ Nonum preceptum.

¶ Qui cupit alterius sponsam: noscatur adulter
Affines etiam desiderat ⁊ nioniales
Incestum scelus simul: ⁊ cum virgine stuprum
Et cupiens: marem sodomitaq; bestia bruta
Et quotiens cupit: aut etiam si sit filocaptus.
Qui delectatur cogitando lubrica: vel qui.
Se somno poluit causans: vel postea gaudens.
Ut placeat multis ornatur: sic gloriatur
Absq; viro proprio: cui facit vt sic ametur.
Vel si ruinam perpendat: vel prouocando.
Alterius sponsam cupiens: moritur lubricando.

¶ Decimum preceptum.

¶ Qui cupit alterius rem in damnum proximitatis:
Si per vim raptor: per oculum fur malus extat.
Si per auaritiam cupiat: dicetur auarus.
In rapiendo male vel fallere quēq; paratus.
Nec cupiens contra: mandata cetera: frangit
Vnum mandatum: Nec rem cupies alienam.

¶ Expliciunt versus decem preceptorum.

¶ Incipiunt versus septem peccatorum mortalium.

¶ Superbia.

¶ Ambit superbus: ridet: presumptio: iudet.
Curius: ingratus: blanditur: scandala reddit.
Blasfemat: dubius: non fidus: scisma prophanus.
Inanis iactat: contemptio: non obedire.
Ipocrisis: discors: durus: se diligit: audax:

¶ Inuidia.

¶ Inuidus affligitur bonis: letatur inique.
Detrahit: exaltat: susurrat: murmurat: odit.

¶ Ira.

¶ Iratus: tumet: clamat: conuicia rirat.
Blasfemat: prelium parat indignatio surgit.

¶ Accidia.

¶ Tristis maliciā parit: blasfemat ⁊ odit.
Desperat: torpet: piger: ⁊ pusillanimis extat.
Vndiq; vagatur: pertractans molia niente.

¶ Auaricia.

¶ Auarus fallit: perquirat turpia lucra.
Vsuras torquet: proditio vel simonia.
Periurus: sequitur furtum: nec mense quiescit.

¶ Gula.

¶ Gula nimis laute: prepropere: vel studiose.
Leta nimis: ⁊ inepte loquax: scurilia fouet.
Ebrietas: ebes mentis: pollutio feda.

¶ Qui
Incest
En cec
Incau
Atq; fi
His q
Et qui

a
pria vac
¶ Incip
Sciend
absoluer

b
auctōita
faciant

¶ Incip
cetera: v

c
scientiam
sit licit

querat
Vna ex

d
ipī pctor

Ad decl
illius pe

ipsum q

e
nomine

videtur
de magi

riq; vbi

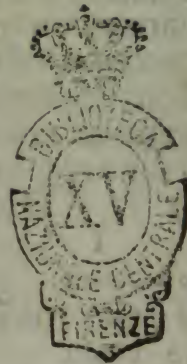
Curia

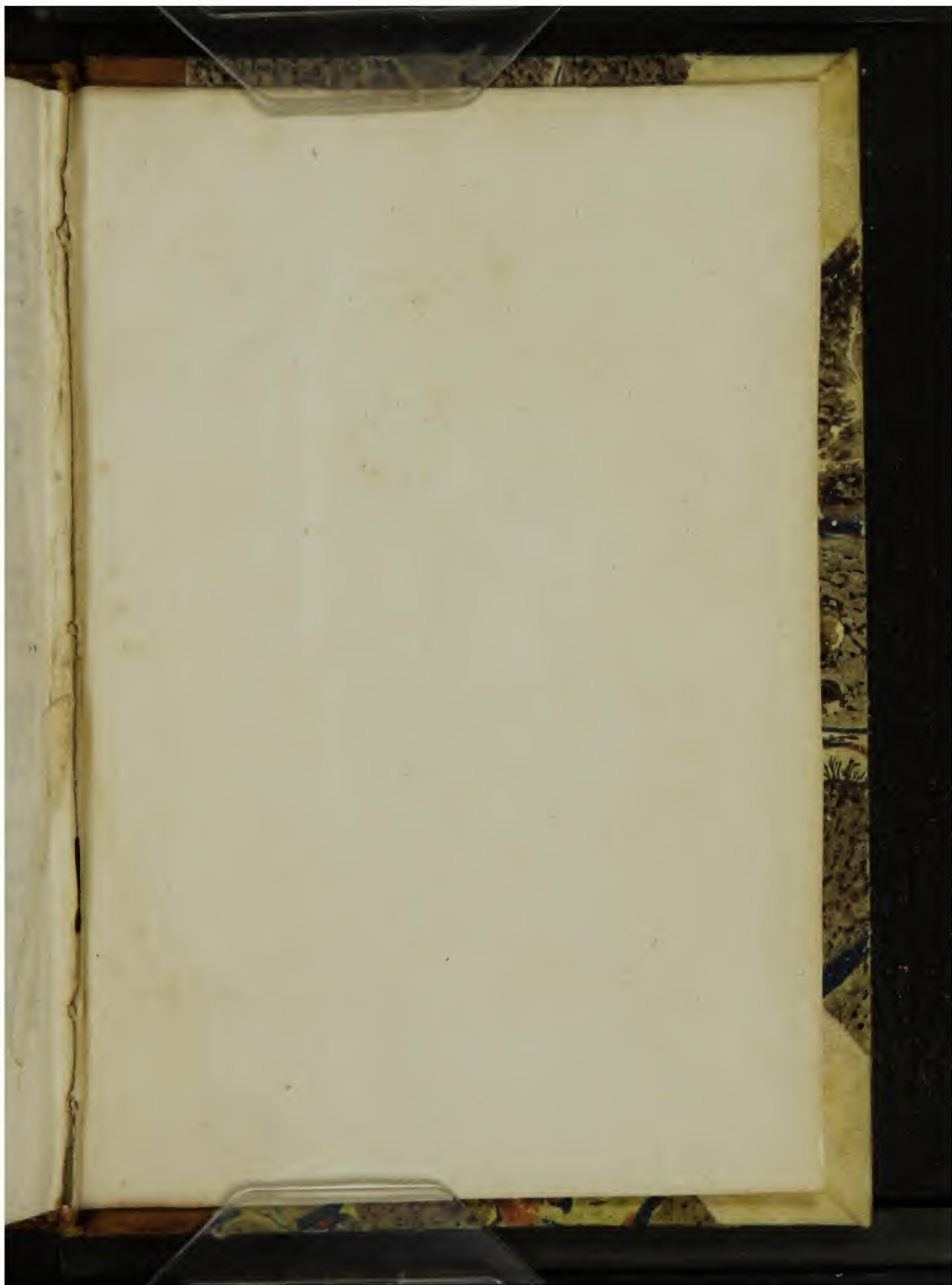
Curiam sequitur for: stuprum: raptor: adulter.
Incestus: sacrum molit: sodo: contra iumenta.
Est cecus: est audax nimium: inconstans ⁊ amator.
Incautus: preceps: contemnit iussa diuina.
Atq; simul ventura bona: presentia presert.
His qui seruiert perpetua damna subibunt.
Et qui suppeditant celestia regna triumphant.

Registrum

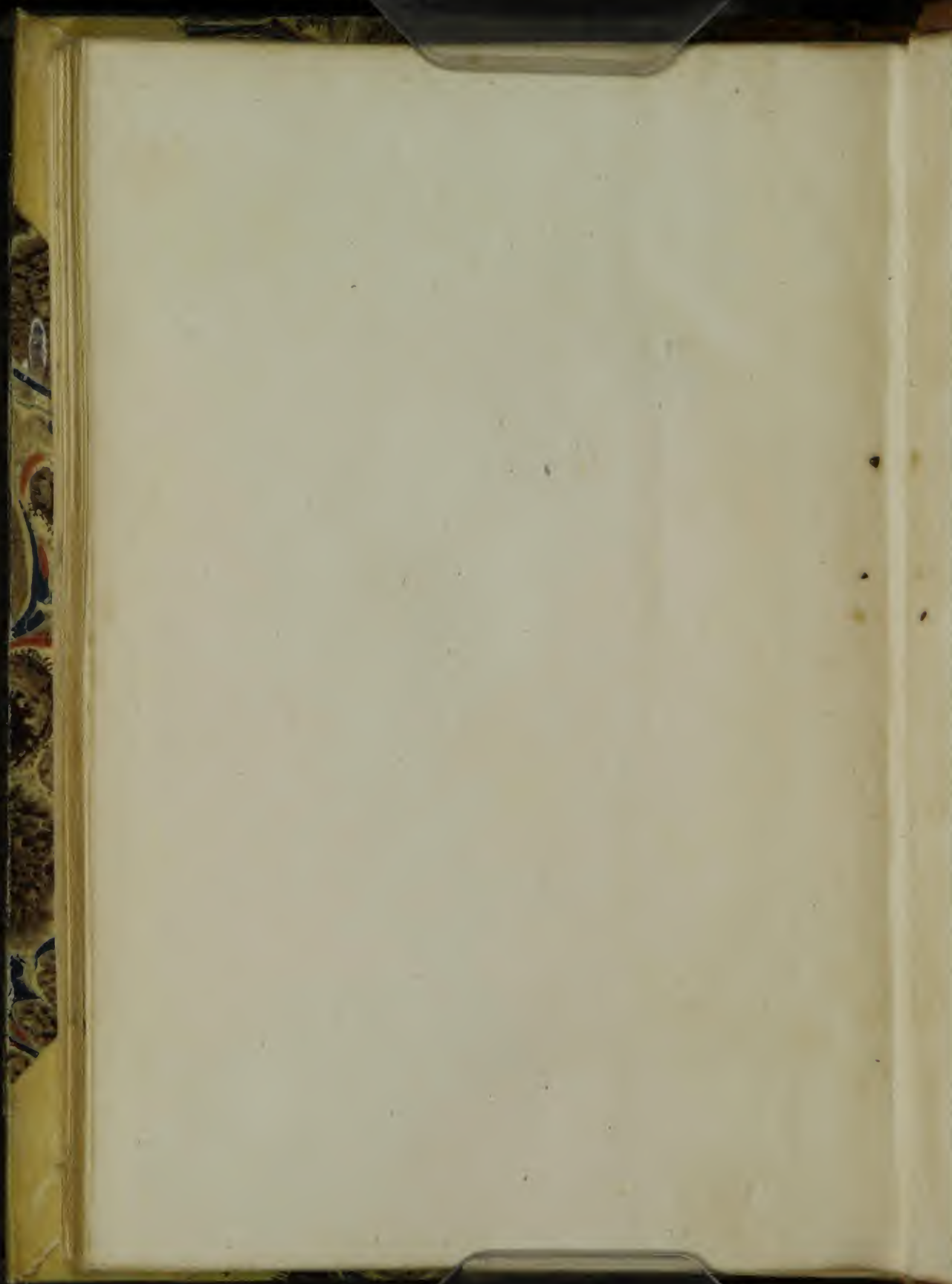
Operis

a	f	l	q	r
pria vacat	sonis: reb ⁹	omni	duo vel	consuetudie
Incipit	vbi dicta	uit ⁊ tenet	in sua	Dec in
Sciendū	tio epalis	causa	tes pro	excusatur
absolvere:	nis:	Si ne-	Non	cium non
b	g	m	r	y
auctoritatē	De ad-	eē mōrale	dari	forma
faciant	sam dieb ⁹	letractauit	sitate	speciebus
Idem⁹	ne misse:	quidians	fuisse	tibus
cetera: vel	sionem:	sunt	cum dant	re cautōez
c	h	n	s	sinis
scientiam	c. sicut	ut bñficiū	nisse: ⁊ tūc	
sic licitum	me tit. ij. c.	ctus in	bellū ptra	
querat	Si autem	lentium:	torum:	
Una ex	dī est de	qui non	iuste obet	
d	i	o	t	
ipī pctōres	lit peccat	tritus: ⁊	stulticia	
Ad decla	Sihabuit	tozem: nisi	quilibet	
illius pcti	recundia:	illud qdqd	vel	
ipsum qd	gentiam ⁊	ctis. In	tuere est	
e	k	p	v	
nomine	Incipit	nisi per	Incipit	
videtur	monium	ecclesiasticū	repellere:	
de magis	est de his	detegēdo	q; illi tres	
xxi. q. vbi	volūtarie:	corporales	extra	

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.4

G.X. 2139